

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

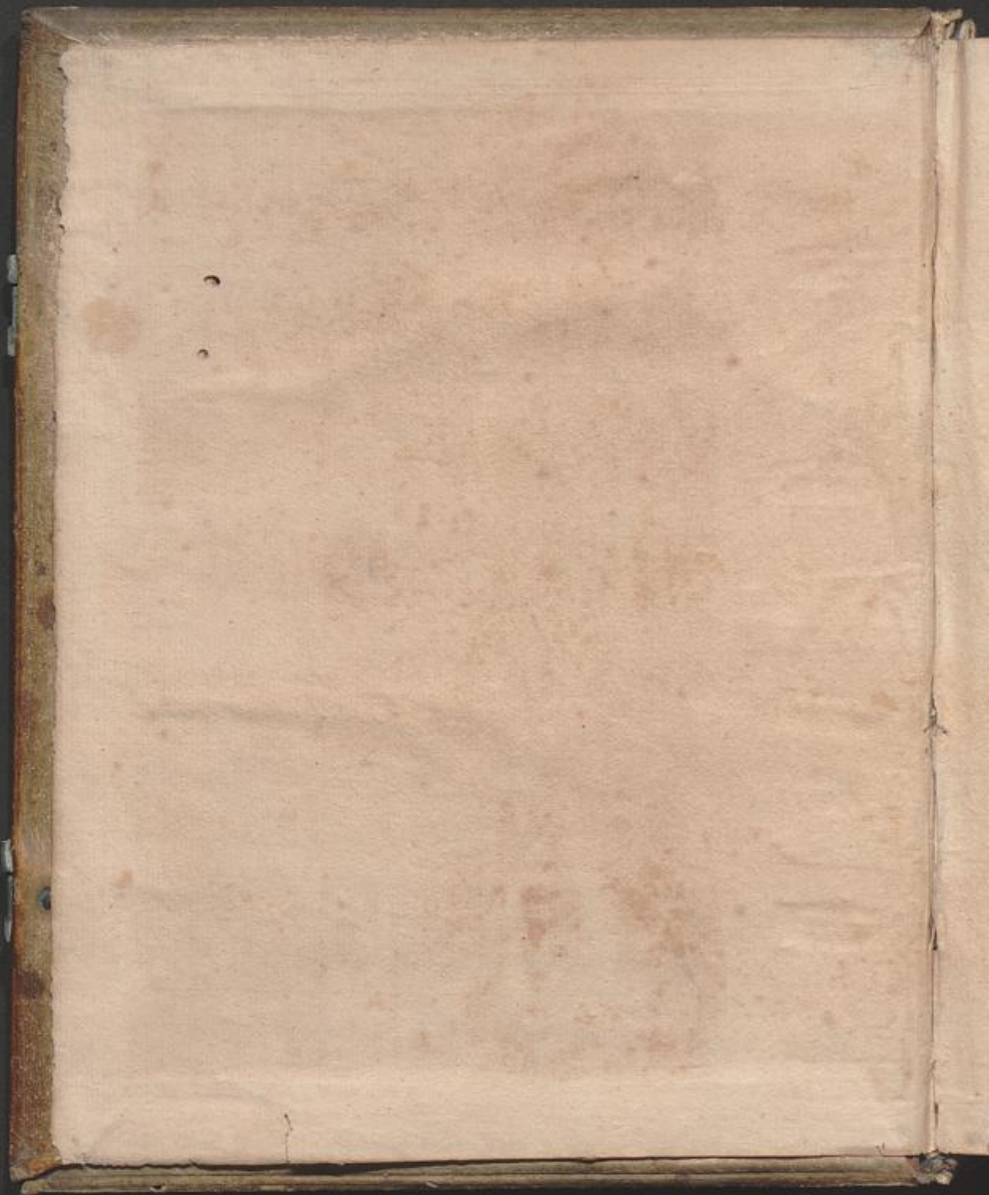
[urn:nbn:de:hbz:466:1-45988](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45988)

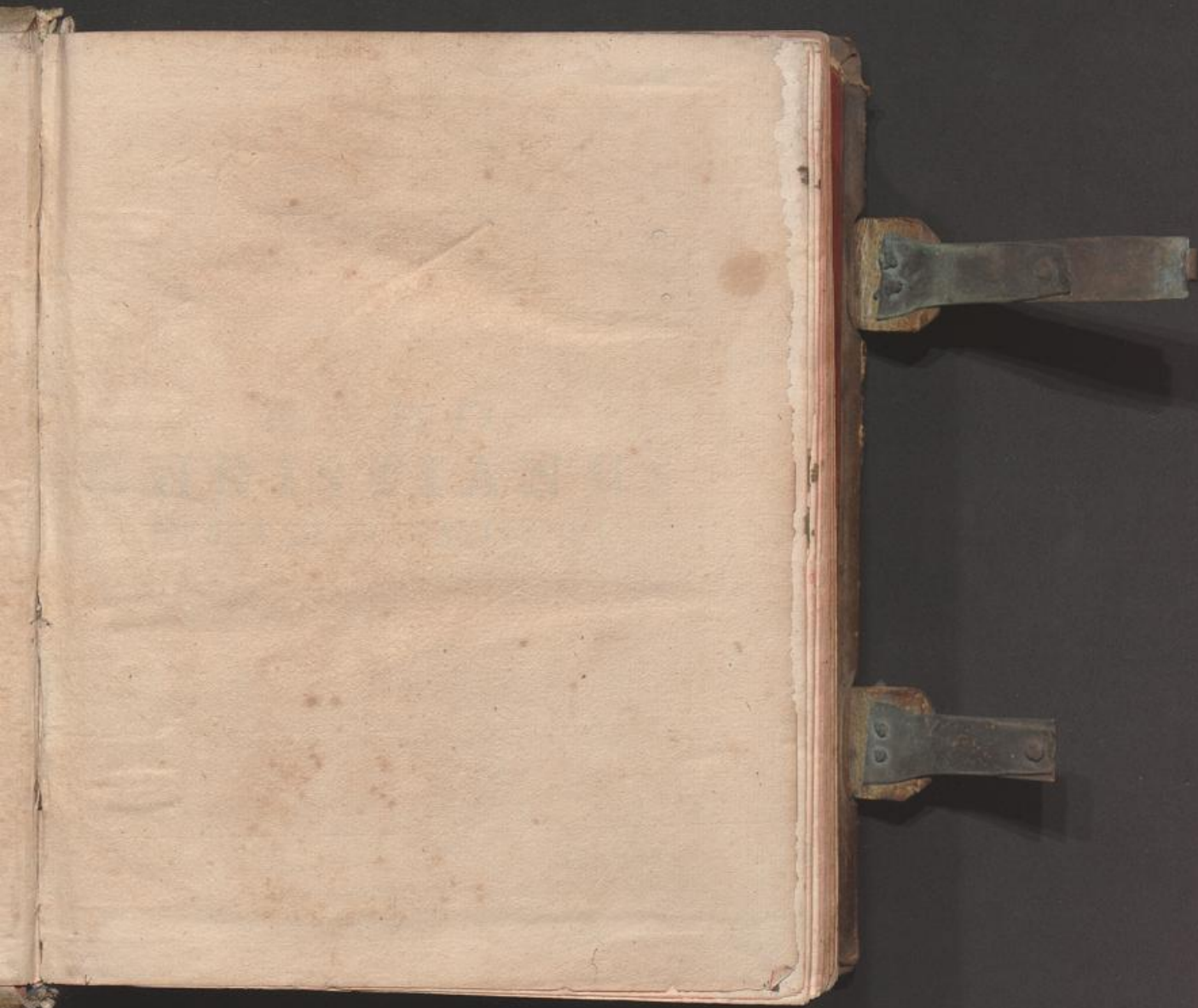

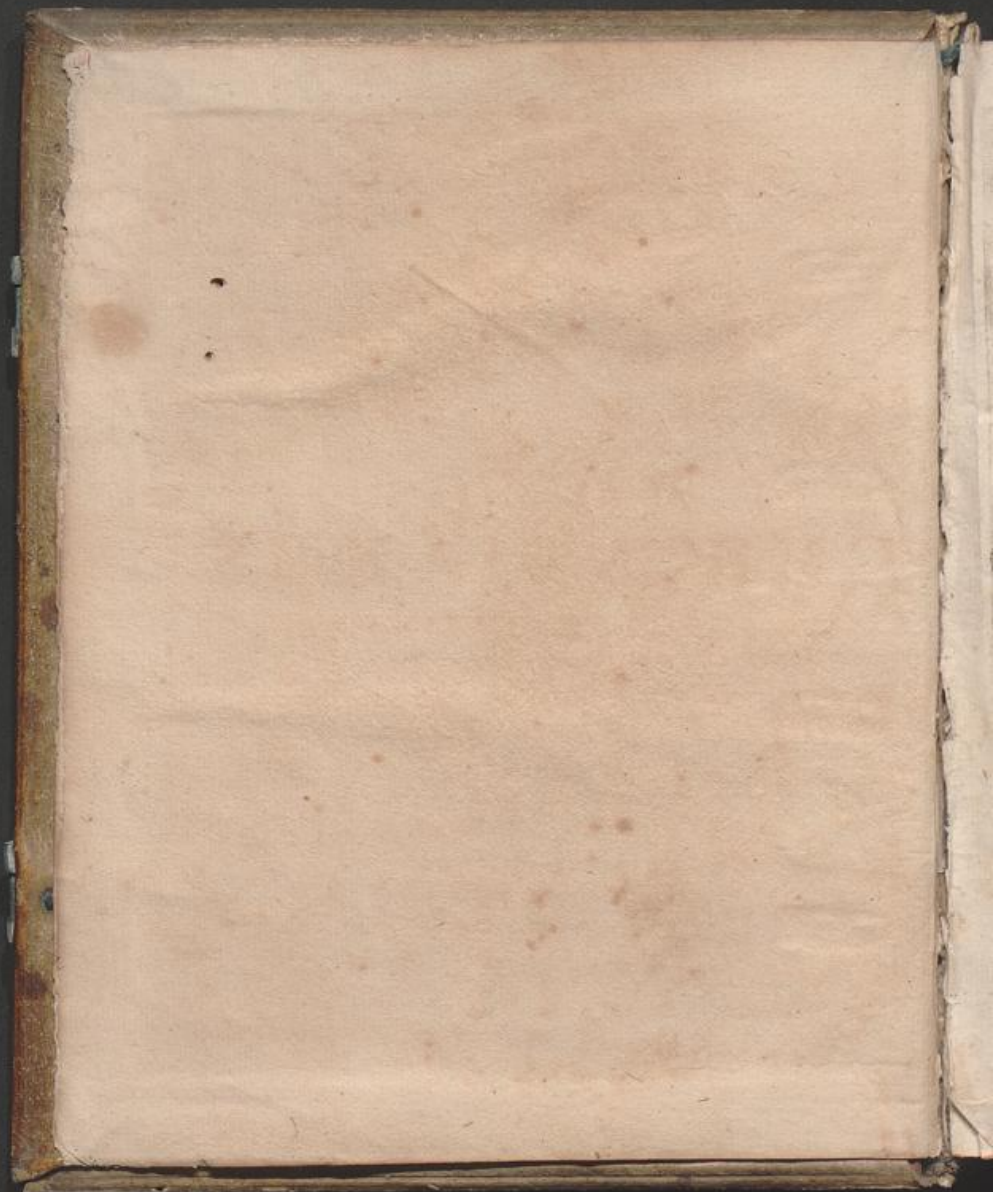
Th. 2671.

J. XI. 6

H O M O
CHRISTIANUS
IN SUA LEGE INSTITUTUS.

H O M O
CHRISTIANUS

IN SUA LEGE INSTITUTUS.

S I V E

DISCURSUS MORALES

Q U I B U S

TOTVM HOMINIS CHRISTIANI OFFICIVM EXPLICATVR;

*Quidque is fugere, quid agere debeat,
quàm exactissimè traditur.*

A U T H O R E

R. P. PAULO SEGNERI
SOCIETATIS JESU,

*Liber & Pastoribus Animarum summè utilis, & privata
Cujuslibet lectioni apprimè deserviens.*

Editio secunda Latina, priore multò emendatior
& exactior.

Addita, præter Indicem Rerum, Tabula,

*Quæ docent, quis quolibet Dominico, aut Festo per annum die
Discursus ad dicendum pro Concione seruiat.*

P A R S S E C U N D A.

Cum Gratia & Privilegio Sac. Cas. Majest. & facultate Superiorum.

✽(X)✽

AUGUSTÆ Vindelicorum, & DILINGÆ,

Sumptibus JOANNIS CASPARI BENCARD, Bibliopolæ.

ANNO M. DC. XCV.

SEGNERI
Christianus

HOMO
CHRISTIANUS
SUA LEGE INSTITUITUR

SCURSUS MORALES

PABLO SEGNERI

SE
HOMO

COGNITIO

AD

PARIS

MDCCXX

De in
U
mia fiat
esse in
tum co
juria se
fanti; r
ti nulli
modum
tam ab
Ex su
nij Ex
Cū
frum q
tur, ur
non po
bile ill
omnes
Dicur
mos ti
D
Terti
jam in
ia e
Cū
excell

INDEX

Discursuum Partis secundæ.

DISCURSVS I.

De injuria, quæ Deo per Peccatum mortale infertur.

UT accurata intemorum etiam viscerum peccati mortalis anachronia fiat, ostenditur in primis illud verè esse injuriam Dei per se, & non tantum comparatione facta; est autem injuria semper facta in oculis ipsius offensi; injuria facta ob bonum momenti nullius; Hæc autem est qualitas, modus, ac finis, quibus Monstrum tam abominandum constituitur.

DISCURSVS II.

Ex summa divini in nos Dominij Excellentia infertur, quam grave sit Peccatum lethale.

Cum perfectissimum sit Dei in nostrum quemlibet Dominium, ut Creator, ut Redemptor, & ut DEUS est, non potest non esse malum inexplicabile illud Peccatum, quod actu unico omnes hos in eo titulos contemnit. Dicitur tamen iste ultra duos primos titulos non progreditur.

DISCURSVS III.

Tertius Dominij divini titulus jam indicatus explicatur, qui fundatur in excellentia divinæ Naturæ, & ex eo Peccati lethalis enormitas colligitur.

Cum nos in Terris divinæ Naturæ excellentiam aliunde, quam ex magnis

ejus effectis cognoscere non possimus, potestatem ejus ac vim miratur Orator, primò considerando opera, quæ produxit, deinde illa, quæ producere potuisset: ut inde deducat; quàm immanis sit audacia, rebellem esse adversus Omnipotentem.

DISCURSVS IV.

Demonstratur singularis injuria, quam Peccatum infert Mysterio Sanctissimæ Trinitatis.

Cum hoc arcanissimum Mysterium consistat in Unitate Essentia, & Trinitate Personarum, ostenditur, quæ ratione peccati superbè lædat hanc Unitatem, dum vult tollere Deo, ne sit Unicus: Trinitatem verò, dum omne Peccatum offendit Patris Potentiam, Filij Sapientiam, Spiritus S. Bonitatem, quæ SS. his Personis attribuuntur.

DISCURSVS V.

De injuria, quam Peccatum infert beneficio Incarnationis.

E si Dei Filius, dum humanam naturam induit, id præcipuè spectârit, ut nobis fieret Via Exemplo, Veritas doctrinæ, Vita Redemptione à culpa; homo tamen, qui peccat, nihil minus caver, quàm ne omnibus his tribus Incarnationis finibus se opponat.

DL

GNERI
Cristianus

I N D E X.

DISCVRSVS VI.
De Odio, quo DEUS in Peccatum fertur.

Ut sciamus, quo odio omnes nos in Peccatum ferri debeamus, pro norma proponitur Odium DEI, quo hic illud prosequitur; eamque in rem penduntur tam singulæ Odij hujus qualitates, quàm motiva, quibus nititur.

DISCVRSVS VII.
Ira Dei, & Dei Misericordia simul manifestant, quàm magnum malum sit Peccatum.

Cùm & Ira & Misericordia DEI consentiant, ut nobis manifestent, quantopere ille Peccatum abominetur, inde colligitur, quale Monstrum sit, contra quod pugnant Opera DEI tam diversa, quàm sunt Pœnæ & Beneficia.

DISCVRSVS VIII.
Quàm grande malum sit Peccatum ex eo, quòd nos privet Gratiâ DEI.

Transiendo à malis, quæ ipsum peccatum in se continet, ad mala, quæ nobis infert, ostenditur primò, quàm magnus thesaurus sit, quo nos spoliat, dum spoliat divinâ Gratiâ; cujus pretium intrinsecum perinde, ac extrinsecum hac occasione ignorantibus declaratur.

DISCVRSVS IX.
Peccatum excœcat mentem Peccatoris.

Ostenditur, cœcitatem mentis in Peccatore & culpæ & pœnæ rationem habere. Culpæ quidem, quia ipse

suâ voluntate illam efficit conscientie defectu, & Passionis impetu; Pœnæ, quia Deus non iusto minis, quàm severo valdè judicio illi subtrahit cognitiones & lumen, quibus delum experitur rebellem, sicque eadem sua in nocte destituit.

DISCVRSVS X.
De Duritia, quâ Peccatum cor indurat.

Tenebras intellectus consequitur necessario nexu frigus, quod indurat voluntatem. Ideò ut nemo non timeat, valdè accuratè & minutim examinatur initiâ, progressus, & finis hujus duritiei, & illa opportunitè suggeruntur remedia, quibus hæc evitatur.

DISCVRSVS XI.
Peccatum occidit Animum.

Cùm Impij nullam Mortem timere metuant, quàm illam, quæ est omnium maxima, ostenditur Mortem, quam Culpæ dicimus, multò atrocioris esse utraq; Mortis Pœnæ: non, inquam, solâ morte brevi hujus vite, sed etiam æternâ alterius; si hæc sine morte Culpæ alicui obvenire possit.

DISCVRSVS XII.
Peccatum hominẽ etiam temporanea infelicitate miserum facit.

Ad comprobandum, quòd Peccatum homini accersat etiam miseriam temporaneam, demonstratur Peccatum illum esse furem, qui nos laque etiam bonis externis spoliat: & refellitur falsa eorum opinio, qui putant, ad hoc ut quis sit Felix, conducere, ut sit Impius.

PSE
HOMO

I N D E X

DISCURSUS XIII.

Jactura omnium bonorum Operum demonstrat, quam grave malum sit Peccatum.

Cum peccatum duplici modo bonis operibus noceat, in primis illis, quae in Gratia exercita sunt ante admissum Peccatum; deinde ijs, quae sunt in statu Peccati, proponuntur omnium oculis formidanda istae strages, ut nemo non persequatur Feram pestilentiam, quae toto passim Mundo tales strages edit.

DISCURSUS XIV.

Peccatum facit, ut quae Peccatoribus vel secunda, vel adversa accidunt, evadant materia damnationis.

Peccatum esse ordinis totius Universi perturbatorem: cum enim bonus ordo in eo consistat, ut & prospera, quae Deus mittit, & adversa rectè utantur, Peccatum adversa non minus quam prospera à suis finibus abducit.

DISCURSUS XV.

Pœna Angelorum Peccati lethalis gravitatem demonstrat.

Ut ex ruina innumerabilium Angelorum, Coelo ejectorum, tanto vehementius retereat homo vilis; primò tota illorum lapsus causa examinatur; afferuntur, quae pro ipsis faciunt; & cum nihil horum potuerit impetrare ne quidem mitiorem pœnam, tantum abest ut veniam, deducatur, quid tandem mali debeat esse Peccatum.

DISCURSUS XVI.

Adami pœna Peccati lethalis gravitatem manifestat.

Cum nulla Justitia sit magis formidanda, quam quae nullo discrimine etiam potentissimum quémque ad pœnas vocat, ob oculos ponitur, qualisnam illa fuerit, quâ Deus ne tanto quidem Regi, quantum erat Adamus pepercit; cujus dum primò Regnum, postea præcepti violatio, ac denique pœna perpenditur, inde inferretur, qualis ergo Justitia, seu vindicta nostris respondeat peccatis, si talis respondit Peccato ipsius.

DISCURSUS XVII.

Judicium externum & Universale gravitatem Peccati mortalis demonstrat.

Si omnis publica vindicta, quam de Peccatoribus Deus sumpsit, est certum argumentum divini contra peccatum odij, negari non potest, quin tunc omnium maximam visuri simus, quando post prævias quasi velicatioes tandem sequetur ultimum & decretorium prælium, cujus interim describitur primò quidem initium & aggressio, dum descendit ad Judicium Deus; dein pugna in discussione conscientiarum manifestatur; & tandem victoria ac clades in ipsa Judicis supremi sententiâ.

DISCURSUS XVIII.

Inferni supplicia Peccati lethalis gravitatem manifestant.

Quoniam omnes Inferorum pœnae ad duas reducuntur, ad pœnam nimium damni, & ad pœnam sensus, ostent-

IGNERI
Christianus

I N D E X

stenditur, ex quot capitibus utraque quasi contendat magis formidandam reddere illam Damnationis Abyssum. Nihilominus necessarid hinc conficitur magis timendum esse Peccatum, ad quod vindicandum utraque hæc pœna ordinatur.

DISCVRSVS XIX.
Differitur de magnitudine Beatitudinis Cœlestis, & inde Peccati gravitas colligitur.

Ad contemplandam velut è longinquo Beatitudinem triplici aspectu consideratur imprimis is, qui Beatos facit, dein Beati ipsi, ac tertid ipsa Beatitudo: & inde arguitur, quàm immane sit furtum Peccati, quod Animas Cœlo, & Cœlum Animabus furatur.

DISCVRSVS XX.
Etiam Purgatorij Pœnæ ostendunt, quantum malum sit Peccatum.

Pœnas Purgatorij fortassis magis manifestare malitiam Peccati, quàm illam manifestent ipsæ pœnæ Inferni: illarum autem atrocitas deducitur ex duplicis generis flammis, quæ Animas ibi ardentes purgant: ex flammis nimirum ignis, & ex flammis amoris ipsarum animarum.

DISCVRSVS XXI.
Passio Christi manifestat gravitatem malitiæ Peccati.

Quia Passio Christi fuit quasi Diluvium pœnarum, quo Divina Justitia atrocius voluit punire Peccatum, quàm puniverit Diluvio illo Noë aquarum, notatur proportio inter fontes utriusque Diluvi, ut inde colligatur, quantum malum sit illud Peccatum, quod utrumque aperuit, & que donec primo Diluvio mergatur totum genus humanum, altero vero ipse Deus.

DISCVRSVS XXII.
Ex malitia Peccati venialis ostenditur summa malitia Peccati mortalis.

Ue emendetur error, qui ex nominibus nascitur, demonstratur Peccatum veniale non esse veniale, parvum non esse parvum, & leve non esse leve eo in sensu, in quo id accipiunt ignorantibus; nimirum in absoluto, sed tantum in comparativo, prout comparatur cum Peccato mortali; cui tandem malitia quanta sit, demonstratur, si vel venialis Peccati malitia nota est, in se, in suis effectibus, & in suis pœnis.

DISCURSUS I.

De Injuria, quæ DEO per peccatum mortale inferitur.

Idem superat, quod facti Romani de Nezone referunt, quo nullum atrocius in terris monstrum sol unquam aspexit; à quo cum propria oecisa fuisset mater, patria flammis devastata, totumque Imperium innocuo sanguine inundatum, nihilominus non desuit, qui mortuum tanquam Deum adoraret, eique vota & victimas, velut bono & benefico Principi offerret, cum tamen Tyrannus fuerit perniciosissimus. Verum video quidpiam in mundo multo magis suspendum; peccatum scilicet, omnium monstrorum monstruosissimum, quod postquam animam peremit, à qua generatum est; postquam terram infecit, in qua natum est; postquam omnes humanas divinasque legis invertit, non solum ab innumeris plusquam Deum ipsum coli, sed quod amplius est, in ejus cultum maximos impendi sumptus: pro illo enim miseri non verentur æternis se ipsos inferorum supplicijs sacrificare. Operam itaque tantam mihi esse vites, ut abominabile hoc idolum ab aris deturbare possem; ita ut saltem

nemo ex Auditoribus meis imposte- rum amplius ipsi genua curvaret. Multum veritatis efficaciz, & virtuti confido; sed non absque attentionis vestre auxilio: quare vos etiam atque etiam rogo, ut eam magis, quam unquam, renovetis; nec solum hodie, sed pro omnibus de hac materia Discursibus à me habendis. Peccatum secundum omnes suas partes expendemus. Primum quale sit in seipso; deinde perniciosos ejus effectus, ut ad vivum omnino depingamus, quid sit, hoc est, omnium possibilem malorum maximum. Hac vice peccatum considerabimus tanquam Dei injuriam, tres hosce malitiæ gradus in illo examinaturi: talis injuriæ qualitatem; modum, quo inferitur; finem, quo homo ad illam Deo inferendam inducitur.

II. In primis verò, ne errore aliquo teneamini, necesse est à me differentiam peccati mortalis ab alijs culpis edoceri, quæ non inferunt mortem animæ. Peccatum mortale igitur est illa offensus, quæ Deus notabili irreverentiâ & contemptu afficitur, aut proximo, aut sibi ipsi notabile damnum & præjudicium inferitur. Quare illa peccata, quæ communiter

R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. II.

A mor-

IGNERI
Christianus

VI
15

S. Thom
1. 2. q. 8. 1.
Art. 4.

mortalia vocantur, & quorum sunt
f. prem, potius peccata capitalia appel-
lari debent; non enim semper sunt
peccata gravia, sed origines sunt, &
quibus alia culpæ innumerabiles sca-
turiant.

Hic Hoc posito, ut prudenter pro-
cedimus, necesse est, ut consilium To-
biæ ab Angelo datum sequamur. De-
scenderat bonus Adolescens in fluvium
Tigridem, ut suos lavaret pedes; cum
ecce enormis magnitudinis piscis illum
devoraturus profilit: sed ne timeas,
inquit Angelus Dux itineris illius,
ne timeas: maeste animo, manus
branchijs injicito, & in terram protracto,
palpitantique viscera eximito; quæ
postea in varijs casibus velut præstantissima
pharmaca erunt usui. Tunc dixit ei
Angelus: exentera hunc piscem,
& cor ejus & fel. & jecur
reponere tibi: sunt enim hæc necessaria
ad medicamenta utiliter. Hic igitur
piscis in aquis absconditus, qui se
loturos devoraturus invadit, peccatum
est; quod voluptatum in aquis delitescens
devorat incautos illos, qui absque
ulla consideratione ipe se immergunt;
quare extrahamus illud ex his undis
in planitiem, id est, ab omni delectatione
separatum expendamus; viscera
ejus eximamus; hoc est non à foris
insipientium instar aspiciamus oculis;
sed internam & enormem ejus
penetremus malitiam; videbimus,
quantum utilitatis ab hoc tan bono
consilio hausturi simus.

Tob. 6. 5. reponere tibi: sunt enim hæc necessaria ad medicamenta utiliter.

IV. Quid rei est igitur Peccatum?
Est injuria, quæ à creatura altissimi

Dei Majestati inferitur: ideoque est
omnium miseriarum maxima, est de-
formitatis abyssus absque fundo, est
pelagus iniquitatis absque litore; est
enim malum, quod quodammodo
Deum aggreditur, honorem ejus fa-
trens. Non existimabo vos credere,
hæc à me per auxesin dicta esse; cum
sint ipsissima veritas; ideoque & au-
thoritate & rationibus expressissime à
me confirmabuntur. Primo Theologi
affirmant, peccare nihil esse aliud,
quàm DEO terga vertere, faciendamque
ad creaturam convertere; quod fieri
non potest, quin maxima & manife-
stissima DEO inferatur injuria. In-
feratur per Sacre litte ræ communiter peccati
gravitatem his contemptis terminatis
explicant, ita in Ezechiele cap. 5. lo-
gimus, ubi dicendum esset: Peccator
infregit omnia mandata mea, ab-
xilse DEUM: Contempsit judicia mea.
In Ecclesiastico cap. 49. ubi dicitur:
Peccatorum omnem DEUM
timorem amiserunt, inquit: Contem-
pserunt timorem DEL. Per hanc
quæque 1. c. ubi dicendum esset,
quod peccatores Patri suo caelesti non
obediant, ait: filios enutrivit & exaltavit
vi, ipsi autem spreverunt me. Ita quoque
que ore Sapientis lamentatur: angustia
omne consilium meum, & interpretationes
meas neglexisti. Eodem modo ore
Sancti Pauli queritur, divitiarum
bonitatis suæ contemni ab illis, qui
post imperatam veniam de novo pec-
cavit: divitias bonitatis ejus contempserunt.
imò his ipsis relapsibus Filium Dei
tanquam rem totius Mundi abjectissimam
non solum contemni, sed peccatum

P. SE
HOMO

bus conculcati. *Qui Filium Dei concul-*
cabunt, & sanguinem testamenti pollutis
derunt. In hunc modum pluribus in
locis Sacra loquuntur Litterae, quae
omnia nimis longum foret adducere.

V. Haec ipsa veritas ratione decla-
ratur. Fieri potest, ut aliquis legem
humanam transgrediat, ut tamen
Principem, à quo lata est, nullà afficiat
injurià: forte enim Princeps eam con-
dendo legem, magis Subditorum
commodi, quàm dignitatis suae ratio-
nem habuit: at hic casus dari non
potest in Lege Dei, utpote quam
transgredi non possumus, quin maxi-
ma Divino legislatori injuria infeta-
tur, propter rationem oppositam;
Deus enim legem ferre non potest, cu-
jus ipse non sit finis ultimus; & in quâ
principaliter rationem dignitatis suae
divinae personae non habeat, quem-
admodum clarissimè apparet in Levi-
tico: Ubi qui condemnatur, quòd in-
justè Proximo suum negat depositum,
qui calumniatur, rapit, litigat, alia-
que in alterius perniciem mala per-
petrat, non quali contemptor Proxi-
mi, sed velut Divinae majestatis inju-
rius condemnatur. *Anima quae pec-*
caverit, & contempto Domino nega-
verit proximo suo depositum, atque a-
lia, quae ad longum sequuntur, reddet
omnia, &c. Ita ut omnino impossi-
bile sit peccare, nec illo ipso tempore
Deum injurià non afficere. *Per Pra-*
varicationem legis Deum inhonoras:
inquit Spiritus Sanctus. O peccato-
res! nolite putare, vos, dum Legem
Divinam transgredimini, malum
committere, comparandum joco;

tali actum Deum despicitis, à quo illa
ipsa lex est lata: *Deum in honores* Con-
siderate ergo, quàm venenata malitiae
viscera hoc malignum peccati mon-
strum in se contineat! Et tamen nec-
dum ad intimam peccati malitiam pe-
netravimus. Et ut ita dicam, non e-
nim solum Deum peccator contemnit,
dum peccat, sed tanquam bonum ali-
quod creatum illum despicit, id quod
extremè illius auget malitiam,

VI. O si modo intelligeretis, quid
faciatis, cum peccatum committitis,
malletis potius non esse, quàm pec-
care! Propheta Oseas peccatorem, bi-
lancem manu gerentem, nobis propo-
nit. *In manu ejus satera dolosa;* quia
cum peccatum admittitur, unà lance
Deus, altera creatura ponderatur, &
qui peccat, practicè judicat, putri-
dam creaturam majus esse bonum,
quàm Deum ipsum. Potèstne in mun-
do bilanx infidelior, injustior, detesta-
biliorque inveniri? Quod si inveni-
ri non poterit, quis ergo non videt,
nulli majorem posse fieri injuriam,
quàm eam, quae, quotidie à peccato-
ribus Deo infertur? Solus absolutus
contemptus esset immensa Dei inju-
ria; quid ergo erit, si alijs compare-
tur? Si populus aliquis contra legiti-
mum Dominum suum exurgat, ut li-
bertatem sibi asserat, aliquam excu-
sationis umbram adducere potest, sed
si jugum excutiat, non ut fruatur li-
bertate, sed ut crudeli Tyranno se
subjiciat, absque mensura crescit in-
juria, quâ tali perduellione prior Do-
minus afficitur. Vos ipsos etiam
A 2 quoti-

IGNERI
Christianus

quotidiana docet experientia, quantum affligamini, si plusquam alij minorum meritorum despiciamini. Fingite animo aliquem consanguineorum vestrorum mori, omnésque facultates suas Ecclesie ex testamento consignare; agrè fertis hoc vos emolumento privari; at tamen aequo toleratis animo; quia testator facultates suas animæ suæ prodesse voluit. At si neque Ecclesie, neque vobis eas relinquat, sed extraneum heredem instituat, imò etiam inimicum vestrum; id enim vero nullo modo ferendum putatis; sed minitami heredi, ac duplicatâ inimicitia litem intenditis; nimis enim durum vobis videtur, comparari cum homine extraneo, iniuncto, indigno, immerente, imò malè merito, nec ullâ meritorum vestrorum ratione habitâ illi postponi. O igitur abyssum malitiæ incredibilem, quæ sinu suo comprehendit quodcunque peccatum! non enim per illud contemnitur Deus, sed etiam rebus vilissimis & bonis nihili comparatus posthabetur.

VII. *Obstupescite Cæli super hoc, & porta ejus desolamini vehementer*, inquit Dominus. Quasi diceret, obstupescite ô Cæli, omnésque Cælorum incolæ! recedite ab illis portis, quasi personæ lugentes & extremè desolatæ. Et quæ est hæc tam insolita cum Beatis loquendi forma, ita ut, cum non possit vera aliqua melancholia corda illorum penetrare, saltem apparentem admittant, pullis, ut ita dicam, induantur vestibus, ipsòque nuptiarum suarum tempore quantum

possibile est, se abscondant? desolamini vehementer (pergit Dominus loqui) *Quo enim mala fecit populus meus*: primum est, quod omninîs beatorum fontem dereliquerit, me dereliquerunt fontem aque viæ: Secundum est, quod propter cisternas, in quibus nec aquæ gutta inveniri poterat illum dereliquerit: *Et sederunt ubi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas*. In hoc consistit Deum esse summum bonum, ut omnibus mereatur præferri bonis, quæ non sunt Deus. *Hic est Deus sperer, & non estimabitur alius adversus eum*; Summa enim Dei perfectio in hoc fundatur; in tali scilicet præsentia & Divinæ essentia plenitudine infinitâ, quâ omni bono creatura non solum actuali, sed etiam possibili anteferi meretur. *Non estimabitur alius adversus eum*. Et in hoc altissimum consistit obsequium, quod omnes Justi reddunt Deo. *Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tui?* Per ossa, inquit Sanctus Augustinus intelliguntur Boni, qui firmam de Creatore suo habent æstimationem, aded ut si milienos possent lucrum Mundos, ne minimum quidpiam eam moverentur, tam bene norant quid omnem superet comparationem. *Domine quis similis tui?* Ad differentiam carnis, id est hominum carnalium, qui non solum ista non possunt firmitate, sed ob quodvis leve motum inducuntur, pluris æstimare creaturam, quàm Deum. Quare factis exemplari non potest injuriæ hujus enormitas, quâ peccator Divinam Maje-

QUAE DEO PER PECCATUM MORTALE INFERTUR.

statem afficit. Sola Dei, qui est omnia, cum creatura comparatio, quae nihil est, talis est injuria, ut Deus per Prophetam gravissimè de eà queratur: *Cui assimilasti me & adaequasti? dicit Sanctus.* Quid igitur erit, si non solum Creatura Deo comparatur, sed etiam haud dissimulante praefertur? Hoc est, quantum est ex parte peccatoris, divinam suam Deo auferre naturam, quae in hoc consistit, ut sit bonum incommutabile, idèoque dignum, ut infinites omnibus alijs bonis praefertur.

VIII. Quod si unquam stultè credidistis, hanc feminam, ob quam peccastis, majori dignam esse amore, quam ipsummet Deum, an non vestra in mente Deum de throno suo deturbastis? quod ergo veritatem aliquam affirmando vel negando facit intellectus, idem voluntas volendo, & non volendo facit. Quare si voluistis Deo creaturam praefertis, ipsi aufertis hoc modo, quod aufertis potest, hoc est, essentiam divinam. Ita ut jam videatis, quid in veritate sit peccare; peccare est cognoscere creaturam in essentia sua esse quid villissimum, in duratione quid brevissimum, in voluptate quam praebet, quod turpissimum, & tamen dicere in corde suo: Nihil refert: parva illa, brevis & vilis hujus creaturae voluptas, plus aestimanda est quam Deus, ipsiusque gratia. Quare potius paucis diebus hanc volo videre puellam, quam Deum in aeternum aspicere. Potius volo istius gaudere praesentia, etiam si infinito tormento mihi con-

stare d. beat, quam Divinam frui possessione; etiam si non alio labore, quam passionis meae edomatione illam obtinere possem. Hoc est in veritate, quod fit, quotiescunque peccatum mortale committitur: Novus constituitur Deus contra rigorosam illam prohibitionem: *Non erit in te Ps. 101.* Deus recens, praecipitatioque, ut ita dicam, Deo è cordis arà, in ejus locum vile ponitur Idolum, quale est, haec femina, hoc argentum, ista nominis existimatio, aliudque quodcunque simile bonum terrenum, quod à nobis plus quam divina voluntas aestimatur, & tanquam ultimus noster finis constituitur; in cujus gratiam & honorem non agnum aliquem, aut bovem, sed propriam animam sacrificamus, idèoque aeternis ignibus cruciandam. *Unusquisque quod cupit & veneratur, inquit Sanctus Hieronimus, hoc illi Deus est.*

IX. Creditisne vos posse plenè intelligere, quam gravis sit talis injuria? Non est possibile, Charissimi mei, non est possibile, Deus solus hanc abyssum cognoscere potest. Adeoque justissimus titulus, qui peccato dari possit, est ille, quo à Propheta insignitum est, quando illud occultum vocavit. *Ab oculis meis munda me, Ps. 18.* Hoc enim omni peccato essentialiter proprium est, non solum esse incognitum, sed etiam à nullo alio intellectu esse cognoscibile, quam ab intellectu divino. Deus solus quemadmodum supremæ suae essentiae perfectionem comprehendit, ita perfectissimè intelligit, quantum sit malum illud

GNERI
Christianus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

illud vilissimam aliquam preferre creaturam. Quare vos non tantum millefimam mali huius, quod peccando committitis, partem non cognoscitis, sed neque omnes Cherubini & Seraphini simul illud capere poterunt. Imò quod amplius est, ne quidem Sanctissima DEI Mater, quæ tamen Divinã sapientiã tam plena est, ut quæ meruit illam totam sinu suo recipere, illud cognitione non assequitur. Atque hoc est verissimum. Hæc cognitio soli reservatur DEO. Potest igitur aliquo modo dici, tam grande malum esse peccatum, quam grande bonum est Deus; quia sicut Deus est bonum infinitum, ineffabile, incomprehensibile, ita peccatum est malum incomprehensibile, ineffabile, suo modo infinitum. *Peccatum habet quandam infinitatem ex infinitate Divina Majestatis*: inquit S. Thomas.

2. 7. h. 3. p. q. 1. ar. 2. ad 2.

II.

X. Verum quod adhuc pejus est; hæc injuria non tantum Deo infertur, sed ante ipsiusmet oculos, & in divino ejus conspectu committitur; ita ut non solum qualitas offense, sed etiam offendendi modus summopere altissimæ Majestatis despectum augeat. Quæ differentia est inter furem & latronem? Profectò maxima est; licet enim uterque iisdem rebus suis hominem spoliat, nihilominus non eandem illi adfert injuriam. Fur clam domum intrat, atque aded quendam respectum & timorem erga personam nostram ostendit. Sed latro in aperto campo, publicè, violenter & pleno die nos spoliat, rapinæque manifestã suã vio-

lentiã in notabiles conjicit angustias. Si ergo peccator, fut ille nocturnus possit se coram oculis Dei abscondere, illique clam honorem suum futurum quem deprædatur, quis dubitat injuriam Deo hac iniquitate illatam tantum diminui? Sed hoc sperari non potest. Oculi Dei plus vident ipsius Solis oculis, ut nuper vobis dixi. *Oculi Domini lucidiores sunt super solem.* Sed quare plus vident? quia licet Sol sit luminosus, non ideo aspectu suo corpora opaca, quemadmodum Deus penetrare potest, & in sui oppositum in unã Mundi parte noctem necesse est regnare permittat, dum illa altera claro die dominatur. Et hoc ipsum est, de quo tantopere doluit Rex David, considerans se non solum peccando contempisse Deum, *Tibi soli peccavi*, sed etiam illum in presentia suã despexisse, *& malum coram te feci*; & hoc ipsum nihilominus tantum parum iniquorum commovet animos.

XI. Præterea animadvertendum est, Peccatores à Deo non solum ut reos, sed etiam velut à Judice observari. Licet etiam post peccatum Deus non nolle punire, an non hoc solum timorem nobis incutere deberet, scite nos peccantes ab illo videri? Sanctus Gregorius Nazianzenus refert, protervã quandam mulierem, cum domum aliquam ingressa esset, quædam corpore factura, aspectu Polæmonis Pudici Philosophi effugie, quasi quædam eam severo, & serio vultu intraretur, quàm primùm attonitam abivisse, nec scelus ausam fuisse perpetrare. Quod

figitur Deus aliud non faceret, quàm nos intueri, annon incomprehensibilis Majestatis illius presentia sufficiens esse deberet, ut nos à peccato deterret? Quantumcunque libido à tentatione jam accensa fuerit, non credo aliquem fore tam impudentem, ut in pleno populo, locoque publico eide[m] satisfacere audeat, quamvis ob id nulla subeunda foret poena. Quomodo ergo in presentia DEI audeat lux satisfacere libidini? an non plius est, in Dei conspectu peccare, quàm in totius mundi facie? necesse foret igitur, ut peccator, antequam horribile hoc monstrum in animâ conceptum in locum edat, locum aliquem sub terraneum & solitariû[m] quaerat, quem Dei oculus penetrare non valeat. Quanta enim aliàs vestra erit confusio, comparere coram Deo, reprehendique, talia in oculis illius aulos esse facinoræ, quæ ob solum pudorem ante oculos meos nunquam commisisset.

Sen. l. 2. tit. 2. Tunc audeas illo presente, quod me presente non audeas? Antigonus Rex audiens quosdam milites contra se murmurare apertò nonnihil tentorio, in quo erat, caput protulit, magnæque cum animi tranquillitate illis dixit: recedite parum, ne Rex vos audiat. Sic peccatores admonendi essent temeritatis suæ, qui blasphemant, cum Deus illos audit; qui turpissimas committunt abominaciones, dum à Deo videntur. Recedite parumper, respicite saltem Deum vestrum, locum quaerite, in quo vos non conspiciat: quod hoc fieri non possit, quomodo ergo peccare audebitis,

nec solum illi honorem auferre, quasi indormierit, velut fures, sed etiam apertè latronum instar? Totum hoc perpendendum esset, licet tantum pravitatis nostræ testis esset Deus. Quanta igitur major illius habenda esset ratio, cum insuper peccati condemnati iudex sit implacabilis, & à quo non datur appellatio?

XII. Novit Ars pingere militem, arenam adductum manu tenentem, tali habitu corporis, ut à quacunque parte illum aspiciatis, vos ferire videatur. Talis omninò est ille, quo in veritate peccatorum mahitiam Deus intuetur; eodem semper ferire militantis habitu illam aspicit, Nililominus Peccatores minus timent Deum, quàm similem inanimem picturam; hinc est quòd alacriter peccata committant, nec de commissis multum angantur. Plures bestia ipsi in hoc multò sunt prudentiores. Leo timens Venatorum persecutionem, vestigia sua in arenâ relicta delet: Ursus specum suam retrogradis intrat unguibus, quasi egressus & non ingressus esset. Ipsi etiam lepores varijs nunc-huc, nunc illuc libratiss saltibus insequentes se student deludere. Solus peccator omni bestia stolidior non solum vestigia pessima culpis suis impressa non destruit, ob timorem, ne illis à Deo deprehensus poenæ subiciatur, sed insuper superbè illa ostentat, deprædicat, jactat, de iisque intolerabili audaciâ gloriatur. Quidam Gentiles, ut refert Sanctus Cyrillus, solem adorabant, quia nocte jam ingruente eredebant se liberè peccare posse, cum à Deo suo non vidè-

GNERI
CHRISTIANUS

*Cyrrill.
Hieros.
Catech. 4*

viderentur. *Alij solem quidem ponebant Deum, ut occidente sole noctis tempore sine Deo essent.* Si Christiani similem adorarent Deum, causam caperem, ob quam intra noctis tenebras tam dissolutè viverent, sed quia Deum colunt, qui totus oculus est, coram quo ipsæ tenebræ lux sunt, causam temeritatis illorum non intelligo.

XIII. Et hoc optarem singulariter ab illis observari, qui ex verecundia nescio, an naturali dicam, sut diabolica, peccata gravior Confessario non audent manifestare. Timetisne, ne homo aliquis id de vobis cognoscat, quod jam novit ipse Deus? Cum peccatum vestrum jam Deo constet, quomodo illud absconditum putare potestis? Surius in vita Sanctæ Ludgardis recenset, Adolescentem quendam nescio quàm brutale in occulto commisisse peccatum, cuius eum tantopere puduit, ut confiteri ausus non fuisset. Quodam igitur die miser obvium habuit virum peregrinum, qui illius advertens tristitiam, substitit, eique dixit, ut ad obrinendam peccati veniam, quo potissimum affligeretur, ex charitate sibi caput lavaret; consensit Adolescentis, in solito prorsus opere sux pretio. Cum enim ad hoc charitatis officium adimplendum accinctus statet, longiores peregrini elevans capillos lucidissimum in vertice oculum reperit, exclamavitque: O miraculum! quis unquam hominem vidit, in cuius capitis summitate fuerit inventus oculus? Ita est, respondit peregrinus: & hic oculus nunquam visus, est ille ipse, qui te pec-

20. Jun.

cantem aspexit: quo dicto dispersit suumque benefactorem totum compunctum, & ad erimen absconditum salutari Confessione expandum commotum reliquit.

XIV. Sed revertamur jam ad nos.

Quis negare potest peccatoris temeritatem absque mensurâ crescere, cui non solum Deum injuriâ afficit, sed hoc audet in ipsius presentia, cui se omnis iniquitatis & tæstem, & iusticem esse declarat? *Ego sum Judex & testis dicit Dominus.* Quis enim unquam legem in presentia Latris sui est infringere? Quis unquam in Monarchæ sui conspectu conjurationem ordiri attentavit? *Excusatione caræ qui facinus ipso iudice teste committit* inquit Petrus Chrysologus. Proficisci si divina Majestas se posset infinitarum suarum prerogativarum aliquâ privare, ausim quasi dicere, illam se immensitate sua spoliaturam, ne tantis injurijs, quæ sibi à peccatoribus continenterrogantur, præsens adesse cogere. Quare in pluribus Scripturæ locis, acerbe queritur de hac injuriæ gravitate, quam patitur ab ijs, quicunque in divino conspectu suo peccant; & de hac ipsâ circumstantiâ veri poenitentibus vehementer compunguntur, in quorum personâ, ut supra dixi, insolubiliter lamentabatur Propheta David, hæcque injuriam Deo illatam deploretabat, quando ingemuit: *Et malum coram te feci.* Verum ut paucis dicam, Peccatores nesciunt quâ faciant. Ideoque tanquam cæci lucem illam non aspiciunt, quæ cum imminente illis in quovis loco illis præsens est.

III.

XV. Utinam saltem ob magnam aliquam utilitatem capiendam tantâ peccator Deum afficeret injuriâ, tam in qualitate, quàm in modo; qualitate, Deum non tantùm absoluto, sed comparativo, ut vidimus, despectu contemnendo; & in modo, in præsentia illius peccando. Sed hoc est, quod extremam peccati complet malitiam, etiam ob finem & rem nauci illud committit. Deus tanto honore dignus est, ut propter maximum, qualescunque illud sit, Mundi bonum à nobis vilipendi non debeat, ita ut si per impossibile levi peccato parem illi, quâ gaudet Deus, felicitatem assequi poteris, liberè illi renunciandum esset; ne tam magnum Dominum offenderetis: minima enim Creatoris gloria pluris æstimanda est, quàm immensa omnium creaturarum felicitas. Diabolus ore serpentis Adamo & Evæ divinitatem promissit, si pomo prohibito ve-

portans nova, eam à Deo in Matrem electam esse, & consequenter totius Mundi Imperatricem, omniumque purarum creaturarum Principem. Dignitas Matris Dei, inquit sanctus Thomas, 1. 2. q. 2. est tam excelsa, ut Deus ipse majorem non possit condere dignitatem. Sicut enim nihil majus potest esse Deo, sic inter creaturas non potest esse major eminentia, quàm esse Matrem Dei, haberè que à se illum dependentem, qui à nullo alio dependet. Nihilominus quia magnus illæ divinæ Maternitatis titulus sub terminis adumbrationis alicujus Sanctissimæ Virgini oblatu s fuit, ita ut ab Angelo Matrem dici, perpetuæ virginitati, quam Deo promiserat, præjudicare posset, levis hæc suspicio, aut, ut melius dicam, sola culpæ alicujus umbra tanto eam implevit horrore: *Turbata est in sermone ejus*, illique persuasit hunc divinæ Maternitatis titulum absque maturâ consultatione non acceptare. *Cogitabat qualis esset ista salutatio*, nec antequam plenam istius rei haberet informationem, quam hisce omnino clarissimis verbis petiit: *quomodo fiet istud?* O miserabilissimam ergo hominum cœcitate! qui non horrent Deum ob rem nihili offendere, cum ne quidem propter thesaurum infinitum ejus gratia amittenda esset. Si Puellæ alicui dignitas Matris Dei offerretur, tantùm ut immodesto cuiquam aspectui consentiret, non deberet illam acceptare: sed ipsa meretricis acceptat infamiam, non immodesto alicui aspectui, sed cuivis impuræ turpitudini assensum præbendo! Si Adolescenti

GNERI
Christianus

B

offet-

offerretur, fore eum tam divitem, tam honoratum, tamque beatum, quantum est ipse Deus, si tantum verbo minus pudico delectaretur, optionem hanc renuere deberet; & tamen non renuit esse Diabolus, solum ut turpi sua libidini satisfacere possit.

XVI. Quis ergo comprehendere potest, quousque peccatoris crescat injuria, siquidem Deum infinita dignum estimatione, tam parvi facit? Si injuria est persona digna indigna tractatio, quae major illa potest esse injuria, quae irrogatur Deo Creatori nostro, cum immensa ejus & incomprehensibilis Majestas tam indignis tractatur modis, quasi torius Mundi res esset vilissima? Audite quomodo per Prophetam lamentetur. *Violabant me propter pucillum hordei, & fragmen panis. Propter unum hordei pugnum, propter frustum panis audent peccatores horribile committere Deicidium; quod peccando perpetrant! non est panis integer, sed frustum panis, hoc est, est bonum aliquid in essentia sua miserimum, & quoad durationem brevissimum, propter quod Deus offenditur: Non est modius frumenti; est tantum pugnus hordei, hoc est, est delectatio non tantum misera, & brevis, sed etiam bestialis, eodem modo, quo hordeum est proprie cibis pro bestiis destinatus, potius quam pro hominibus. Et nihilominus ob vilitatem adeo indignam Deus spernitur. Notate hoc verbum. *Violabant*, quod multorum frequentatorum actuum continuationem significat, ad hanc enim extremitatem deve-*

niunt homines, ut non semel tantum, vehementissima alicujus personis alicui, divina infringant mansuetudine, sed usu jam assueti contemnantur, que ut ita dicam, peccando vivunt. *Comedunt panem impietatis, & iniquitatis bibunt.* Jam Deum offendere tam est commune, quam est comedere & bibere. Imò in necessitate degeneravit. Non amplius verum est, ut ad illud inducendum, Deum nobis promittat, sicut Christus in deserto omnia Regna promittit, & gloriam eorum; satis est nobis, si ignominiosam aliquam proponat speciem. Non alios hujus rei requireres, quam vos ipsos. Si mulier aliquis sit mala vita, vos publice illam obprobriatis, ejusque impudentia commotus exclamatis, esse carnem morticuum prostibulum, nulliusque valoris famam: quando igitur cum illa, aut alio illius farinae, Deum offenditis, Deus permutastis pro persona nullius valoris, pro ignominioso scorto. Si homo unum tantum cognitionis habere Deicidium, quo vivaciter unam solam infinitarum perfectionum, quae sunt in Deo, conciperet, quomodo quibus postquam illum offendit, amplius posset vivere?

XVII. Beata Catharina Genesina mirabiliter à Deo illustrata ad peccati horribilitatem cognoscendam, solent dicere, si sibi permillum esset ea alijs monstrare, quae sibi offensa sunt, nullum se scire supplicium, quod non subire vellet, ut ignorantia Mundi significaret, quanta sit cujusvis peccati monstruositas propter oppositionem, que

Ezech.
23. 19.

P. SE
Homo

que est illi cum divina voluntate. Quare optime infertur, vos Deum non cognoscere dum peccatis. *Qui non dicit, non novit Deum*, inquit S. Joannes. Qui Deum non altimat plures quam omnia bona, qui illum, non dicam cuius exigua delectationi, sed omnibus possibilibus praeferat bonis, qui propter quaecunque magni momenti rem Deum non horret contemnere, illum non cognoscit. Astrologi opinantur, tunc monstrum concipi, quando generatio illius à nullo caelestium siderum aspicitur. Si qui ita sentiunt, forte hallucinantur, profecto non erant, qui affirmat, peccati monstrum cogitatione non concipi, nec opere in lucem produci, nisi adenti omni veter cognitionis lumine. Ceterum ad clarum lumen qui vis dicitur est, quod Josephus à Dominatentatus respondit: *quomodo possim hoc malum facere?* non tantum non volo tentationi consentire, sed ne quidem possum: tam vivam habeo magni huius mali cognitionem, quod committerem, si vellem. *Quomodo possum hoc malum facere, et peccare in Deum meum?*

XVIII. Quare, Charissimi, altissimam hanc veritatem profundissime cordibus vestris imprimite; quod, quando Dei mandatum violatur, Deo infinito inferatur injuria, & quidem in divine praesentiae illius oculis, atque ob rem tam vilem, quae ne quidem coram illo nominari meretur. *Memor esto huius*, dicit Propheta, *iniuriam* improperavit Dominus. Tu qui tam libere peccas, qui contra Deum

insurgis, attende & considera, quod facinoribus tuis altissimum invadas: *memor esto huius*. Et in veritate paucos est videre, qui talem in mente sua conservent memoriam. Imò qui abstinent à peccatis, communiter non abstinent ideo, ne offendant Deum, sed propter alia motiva, quae in comparatione istius nullius sunt momenti. Non sumam vindictam, inquit ille, quia familiam meam ad incitas redigerem; non consentiam, dicit alia quaedam, ne meo marito faciam injuriam, qui ita respondet, non quidem dicam, illum caecum esse, dicam tamen, tam male eum videre, ut inter granum arenae & Mundum universum non distinguat. Justissimum est detrimentum familiae considerare, quod ex homicidio emergeret; decet omnino honorem mariti praeculis habere, qui adulterio contaminaretur: quis de hoc dubitat? sed hoc non est, quo Christianus quilibet à peccato deterri debet. Haec consideratio cordi sit necesse est. Si pecco, Deum offendo, infinitam majestatem injuriā afficio; Omnipotentis Dei sceptrum pedibus conculco. *Memor esto huius*. Hoc est illud, quod semper memoria infixum esse debet.

XIX. Quanta est igitur illorum stulticia, qui, ut conscientiae suae stimulos tranquillarent, adeoque profundius in turpitudinis suae caeno obdormiscant, audent dicere: *Ecce mihi quid mali facio? nemini quidquam sum pro, neminem spolio, non occido, neminem injuriā afficio*. An ignoras, cui male facis? Deo malefacis, quem majori af-

GNERI
Christianus

fieis injuriā, quā illi ab aliqua creatura afferri possit, quæ est, Deo nolle obedientiam præstare. Et hoc vobis parum videtur? Peccatum non est malum grande ideo, quia injuriam contra proximum continet; furando, spoliando, occidendo, aliæque similia facinora perpetrando; sed est malum infinitum, ideo quia injuriam contra Deum comprehendit. Propterea dicit S. Augustinus, cum Deus ad exercendam supremam suam Jurisdictionem primo homini deberet aliquod præceptum imponere, tam leve ipsi mandatum dedit, quod erat, ne pomum illo vesceretur sibi ostenso. Quare non potius res difficiles illi præcepit, longas preces, longas peregrinationes, longasque abstinentias? an forte tales non erant proportionatæ ad fidelis sibi subditi obedientiam explorandam? non, inquit sanctus Doctor, quia solum hoc Deus intendit, ut omnes homines bene intelligerent, quantum malum sit Deo non obedire. Si Deus homini res magnas præcepisset, videri poterat totum transgressionis malum ab ipsarum rerum commendatarum pondere dependisse: verum cum rem tam levem præcepit, clarè patuit, omne malum culpæ ab inobedientia legi Dei resistente profectum esse. *Quis nolui elegisti,* inquit Deus. An parvum malum vobis videtur illa velle, quæ Deus non vult? Hoc est Diadema supremæ Majestatis è capite ipsius auferre, ut vestro imponatis. Tantum contra Principes hujus Mundi non requiritur, ut quis læsæ majestatis crimen incurrat. Satis est, ut

subditus dicat: Non volo; facium sicut mihi lubet, ego sum Dominus meorum. Et parum mali erit, tantumdem dicere DEO? quid mali fecerat Adamus? nihil furatus fuerat, neminem spoliaverat, neminem interfecerat, solum de pomo sibi interdicto comederat. Attamen, quia comedendo non obedivit DEO, satis fuit hoc unicum pomum, ut eo non solum se ipsum, sed omnes homines post se nascituros, infinitæ tradiderit ruinæ. Hic aliquid non datur remedium. Deus potius vult esse justum. *Pondus æquum voluntas ejus.* Et talis est voluntas Dei, inquit Hugo. *Voluntas Dei est, nihil ei, sed ipse omnibus præferatur.*

XX. Quamobrem *Memor esse hominis.* Hoc semper recenti tenendum est memoriæ; nec non illud, horrendum planè, quod consequens est peccando Deum velut inimicum tradideri; ipse injuriā afficitur: *Inimicum properavi Domino.* Illi sic injuria, inquit S. Thomas, dum uno aliquo, et quatuor his modis despicitur; aut directè in seipso, aut indirectè in suis Sacramentis, aut in sua imagine, qui est Proximus noster, aut in aliquo præceptorum suorum. Unde sicut impossibile est basiliscum absque veneno reperire, ita impossibile est dari aliquod peccatum absque contemptu Dei. Quare ex ore vestro non amplius audiat stolidissima quotiensdam excusatio: *non pecco, ne Deum spernam, sed solum, ne volupatem concipiam.* An non auditis à Sacris Doctoribus, duo contemptus generatè distinguuntur, unum expellum, & directum, al-

de Gen.
ad lit. l.
8. c. 23.

If. 5. 22.

P. SE
Homo

alterum indirectum, & interpretati-
vum: quod si ergo profine vestro non
habetis injuriam Dei, sed delectatio-
nem aut lucrum, tunc non directè il-
lum contemnitis, quod verum est, sed
indirectè. Pluris enim voluptatem,
aut lucrum prohibitum, quam ipsum
æstimatis. Si aliquis filiorum vestro-
rum mulierem infamem duceret, non
propter infamiam motivum, sed solum
ut sua satisfaceret voluptati, an non
etiam hoc modo vos despici putaretis?
verum est à filio vestro intentione sua
vos non despici; ipso tamen factò de-
spicere mini; nec quicquam valeret
ista excusatio; istam feminam duco,
non ut contristem patrem meum, sed
uxor mea erit, quia mihi placet. Cha-
rissimi, nolite à Diabolo decipi, qui in-
stus proditoris oculos vobis tegit, ne
precipitium advertentes, talparum
more incidatis. Quo plura de hac
dicemus materiâ, nihil tamen afferem-
us in comparatione illorum, quæ in
veritate de qualiscunque peccati mali-
tiâ dicenda restant.

XXI. Hoc igitur solum adhuc di-
cam, & non ampliùs. Si Diabolo
tantæ essent vires, ut ex Cælo omnes
Sanctos & Sanctas, omnes Angelo-
rum choros, ipsam etiam sanctissimam
Dei Matrem, unâ cum illis, in infernum
precipitare posset; an non grande id
vobis videretur malum, maximaque
injuria, quæ creaturis tam perfectis,
tam eximjis, omnique honore dignis
interrogaretur? attamen quotiescunque
vos peccatum committitis, malum in-
comparabiliter majus perpetratis, si
Dei ratio habeatur; quam esset totius

curiæ cælestis ruina, si consideretur
ut malum creaturarum. Si Dæmon
aliquis absque Dei offensâ omnem il-
lam stragem ederet, talis strages etiam
minimæ Dei offensæ comparata, infi-
nities minor foret, quam aliquot for-
nicarum myriades delere, si cum cal-
ce, qui eodem pede Papæ impingitur,
comparatur. Audebitisne adhuc im-
posterum, auditis his omnibus, abs-
que ullâ consideratione & respectu
peccare, & peccato jam commisso jo-
cando dicere: quid ergo mali est? si
in hac cæcitate persistere staveritis,
aliud vobis denuntiare non possum,
quam quoddam aliquando tandem oculos
vestros, nunc clausos, vel nolentes a-
perturi sitis. *Nonne cognoscant omnes, Psal. 138.*

*qui operantur iniquitatem, qui devorant
plebem meam, sicut escam panis? Puta-
tisne semper hanc ignorantie noctem
duraturam? Erit, erit aliquando
dies, & vos, qui iniquitatem tanquam
sapidum panem jam devoratis, malum
illud tunc cognoscetis, quod jam non
agnoscitis, quando rapti ad Tribunal
Dei, tam grandem illam aspicientes
majestatem, immensam illam poten-
tiam, Deum adeò infinitum, adora-
tum, honoratum, summâque reveren-
tia à Paradisi principibus cultum, hor-
rore exterriti deficietis, pudebitque
tam temerarios fuisse, ut neque boni-
tatis ipsius, nec justitiæ, nec immen-
sitate ullam rationem haberetis, sed
ante oculos ipsius veriti non sitis ea
committere facinora, quæ tam severè
ab illo fuerant prohibita.*

XXII. Tunc erit tempus in vobis
adimplendi minas peccatoribus à

IGNERI
CHRISTIANUS

14 DISCURSUS SECUNDUS, EX EXCELLENTIA

Psal. 20. 13. *Palmista his verbis predictas. Pones terga vobis. Non enim solum vobis vos faciet, ita ut impossibile ipsi sit amplius benevolis vos oculis aspicere. Qui post tergum aliquas literas abijcit, ita averlus non potest verè eas amplius intueri; sed aspicere potest, si de novo ad easdem vultum convertat. Verùm qui literas dorso inscriptas gerit (quemadmodum olim quædam portabant mancipia) quomodo respiciet, ut eas legat? Deo igitur, ut significaret à se nunquam in totà æternitate bono oculo peccatores aspiciendos, non satis est dicere illos post terga sua relinquendos, sed quotquot sunt à se pro tergo habendos esse. Pones eos dorsum. Hoc si fiat, quàm bene pœna culpæ erit proportionata? Peccatores terga verterunt Deo; averterunt scapulam recedentem. Deus quoque sua illis terga verret. Deum quasi rem nihili spreverunt; ipse illorum non recordabitur; quasi de facto nihil essent, & à naturâ eliminati. Illi has ipsi in conspectu suo intulerunt inju-*

rias, ipse illos à facie suâ projecturus, aeterna morte afficiet. *Panas dabo in interitu æternis à facie Domini. Hic solum comparatio claudicat, quòd Deum peccatores aspernati sint brevi tempore, vix momento peccati commissione delectati; ipsi verbò in æternum à Deo contemnendi sunt, & absque intermissione puniendi. Verùm hoc ipsum justitiæ est convenientissimum. Tam grande malum est unico tantum momento offendere Deum, ut ipsa æternitas non sit satis longa ad tantam injuriam castigandam, si pœna sit absque cessatione futura. Quamobrem Charissimi, discite nunc, quid sit Deus offendere, ut singulari attentione quodvis reventes peccatum, non cogamini in Inferno incomprehensibilem tam venerandi Monarchæ Majestatem ad summam calamitatem vestram agnoscere; sed potiùs eandem ad summam felicitatem vestram cognoscatis in Cælo, primo ejusdem intuitu beati.*

DISCURSUS II.

Ex summa Divini in nos Domini excellentia inferitur Peccati mortalis gravitas.

Psal. 118. 133. **I**llud merito potuit olim David peccato imponere nomen omnis injustitiæ: non dominetur mei omnis injustitia. Hæc enim verissimè est magis propria hujus

monstri definitio. Injuria que inferitur hominibus, quali que jus illius quod particulare ledit, est etiam injustitia particularis; sed injuria, que Deo irrogatur, quasi que omne jus possibile invadit, non potest æquiori titulo, quàm injustitiæ adeò generalis designari.

P. SE
HOMO

signari, in qua omnes continentur iniustitiae; omnis iniustitia. Quamvis igitur verum sit, quotquot in Deo ad amandum illum reperiuntur tituli, tot à nobis, dum eundem offendimus, committi iniustitias. Nihilominus ad tres solos praesentem meum retrin-gens Sermonem, demonstraturus, quam graude sit malum quodvis pec-catum, quo his tribus titulis, ob quos Deo obedire tenemur, nos opponi-mus; obedire tenemur tanquam Crea-tori, tanquam Redemptori, denique tanquam Deo. Certè errorum omni-um maximè intolerabilis, qui peccan-tium excacant mentes, est ille, qui Joh. 7. à sancto Jobo his notatur verbis. *Ver- Pam in superbiam erigitur, et tan- quem pulvini cancri, se liberum natum putat. Falsissimum, falsissimum est, clamor S. Augustinus, quid tam non tam, quam tu, si aliquid es, quod est?*
 Non est res, quæ sit minus nostra, quam nostrum liberum arbitrium, quoties tres his obligationes modò dictas perpendere vellemus, quæ nos admodum, quantopere debeamus ha-bere subiectum illud Deo. Atque hæc sunt tres illæ obligationes, paucis immensa complectentes, quæ à Davi-de insinuantur, ubi desiderans invita-re homines ad Deum tanquam supre-mum Dominium recognoscendum;
 Ps. 45. *Venite adoremus Dominum, tria supra dicta ait illi motiva, quia creavit nos, quia fecit nos: quia velut Divinus Pa-stor sanctissimo Sanguine suo nos redemit: vos autem populus ejus, et oves pascua ejus.* Supra omnia verò quia est Deus noster, quia ipse est Dominum

Deus noster. Incipiemus igitur à pri-mo creationis titulo, & si tempus omnes explicare non permiserit, ter-tium in alium Sermonem reserva-bimus.

I.

II. Quanquam sint plurimi posses-sionis tituli, non est tamen ullus ju-stior, quam effectiois; ita viri Docti observant, Deum in Sacris Litteris fre-quenter vocari Dominum creaturati: quia illas fecit, easque ex nihili abysso extraxit, in qua per omnem æterni-tatem abstrusæ permansissent. Singula-riter autem hoc notatur in pulchris *Esther. illis verbis ex libro Esther. Domine 13. 9.*

Deus omnipotens, in ditione tua cuncta sunt posita, tu enim fecisti omnia. Et ut verum fateamur, quis plus Juris habet in statuam, quam Artifex, qui ex rudi saxo tam venustum effinxit opus? Artifex tamen marmor non fecit, non illi soliditatem contulit nec splendorem, nec durabilitatem con-tribuit, solum in hominis similitudi-nem illud exsculpsit. Quale igitur Jus erit Deo in quemvis nostrum, cum ille omnia fecerit, quæ sunt in nobis, imò ex nihilo fecerit, faciendoque potentiam infinitam adhibuerit? dixi infinitam, quia ut aliquid fiat ex nihilo, s. Thom. 1. p. 1. q. 32. lo, sicut Philosophi, non sufficit po-tentia finita, infinitam esse oportet. ar. 2. ad
Infinite virtutis est ex nihilo producere: 2. 2. q. 9.
 Et hæc est illa, quam Deus in creatio-ne nostra impendit; ideoque in nos par potentie dominium, id est infini-tum, acquisivit.

III. Imaginamini vobis, antequam essetis homines, vos tot in litore matris fuisse

GNERI
 Christianus

fuisse arenæ grana; Deumque ex mera benignitate vos omnes ex illis formare voluisse, donando cuius corpus & animam tam perfectam, quemadmodum nunc possidetis: quantum creditis vos obstrictos esse ad gratias benefactori vestro referendas? Cur igitur non magis tenerimini illum recognoscere, cum non è litore, sed è nullitatis abyfso vos extraxit, omnipotentisque brachij sui potentiam adhibuit? Non sumus igitur, Charissimi, rei alicujus in nosmetipsos Domini. Non possumus pro voluntate nostra vel manum movere, vel elevare oculum, vel aurem applicare, neque unam proferre syllabam; quia toti ipsius Dei sumus, ideòque infinito modo illi obstringimur, toti sine exceptione pro voluntate ipsius vivere: infinitum enim non habet terminum, totum sine ulla exceptione complectitur, in omni virtute tua, dilige eum: Ita nos monet Ecclesiasticus.

Eccl. 7. 32.

VI. Ad hæc, hæc dependentia à Deo & subiectio, quam illi debemus, est adeò essentia nostræ creatæ intimè impressa, ut ipse Deus non possit illam tollere, adeòque liberos efficere, ut à suo Dominio independentes essemus. Quamvis illorum admitteretur opinio, qui putant posse à Deo creatura rationabili, quales nos sumus, communicari potestatem plures creandi mundos: nihilominus ne quidem in hoc casu verificaretur, hanc creaturam creatricem ipsimet Creatori suo non esse immensè subiectam: adeò indubitatum est, hanc independentiam esse thesaurum, quem Deus

Mag. 4. seu. dist. 3. s. 3.

solus à se alienare non possit. Et grande hoc Dominium est illa gloria quam Deus habet pro fine in omnibus operibus suis extra se, ideòque declarat illam à se nemini dandam, adeò incommunicabilis est: *Gloriam meam alteri non dabo*; quamobrem titulum est tam supremus, ut in consideratione illius Imperatores Mundi jure non possint vocari Domini. Referunt Augustinus initio Imperij sui recusasse titulum Domini; quod si hoc cognita veritatis impulsu fecisset, ne illa magnarum actionum talis Monarchia maxima dici meretur. Siquidem solus Rex Regum hoc nomen legitime potest prætere, solusque illos gerere potest, ideòque læpius in Scriptura de se dicit. *Ego Dominus*: quippe Reges terræ nec Provincias, nec Populos, nec exercitus fecerunt, sed solum exercituum, populorum & provinciarum possessionem occuparunt, totiusque Regni, aut per hæreditariam successionem, aut per violentiam invasionem; adeòque illorum Dominium provenit ab extrinseco, & est quæ supra externas Subditorum actionum vicissimè Deus omnia titulo creationis possideat, titulo tam intrinseco, ut, quemadmodum dicit S. Augustinus; ultimum rerum fundum penetret, id est, ipsi essentia nostræ intimè sit. Hinc est quòd illi viginti quatuor Reges in Apocalypsi, acceperint demata de capitibus suis & ante thronum Dei posuerint, existimantes; licet tanquam Reges, omnes essent Dei imagines, cujus personam exhiberent auctoritatemque sustinerent, nihilominus

minus se non amplius esse Dominos, sed ipsum solum hoc nomine dignum esse declarabant, utpote illum, qui solus creasset omnia. *Dignus es Domine DEUS noster accipere gloriam & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia.*

V. Quod si ita est, Charissimi, considerate, quā Deum afficiatis injuriā, quando pro libidine vestra vivere vultis, ita ut ad desiderijs vestris satisfaciendīs, voluptatulamque aliquam capiendam, divinis vos non velitis submittere mandatis, perinde ac si ingri vestri ipsorum essetis Domini. Tam coeci estis, ut magnum illum Dominum, qui supra vos est, non videatis; a quo multo magis secundum essentiam dependetis, quam a vobismetipsis: quippe esse non potest, ut vos sitis sine vobis, bene autem esse potest, ut sitis possibiles, sed absque illo non solum non essetis actualiter, sed multo minus unquam possibiles.

VI. Attamen id, quod in essentia hac subiectione summum est, quodque Creatoris titulus in se maximum continet, adhuc vobis non dixi. Quandoquidem considerare oportet, hoc Dei dominium, quā vitam nobis deest, omni momento augeri, cum ab illo etiam conservemur. Charissimi, DEUS non est sicut Architectus aliquis, qui domo exstructā abire potest, absque illo enim Domus jam erecta consistit. Non est ita DEUS, inquit Sanctus Thomas, ut creaturae in se ipsis perseverent; necessarium est, ut continuo illis Deus unitus maneat, suoque divino brachio

illas sustentet, quā aliās in antiquum suum nihilum reciderent. *Si suam actionem eis subtraheret, omnia in nihilum redigerentur.* Videtisne illam lampadem ante altare suspensam? Si funem, de quo penderet, præscinderetis, quamprimum caderet, licet à tot jam annis in aere pependisset. Sic se res habet nobiscum, cunctisq; creaturis, quā omni momento tam indigent post multos annos in essentia suā conservari, quā primo nativitatē suā die indigebant. Unde quovis temporis puncto à Deo conservantur. *Portat Heb. 1. 5. omnia verbo virtutis suae.* Semper enim pro utilitate nostra potentiam illam creativam continuat, quā in principio nos fecit. Quare si pro primo illo momento, quo creati sumus, infinitam Deo debemus subiectionem, qualem illi debemus pro omni illo tempore, quo nos conservavit? quovis enim instanti conservando nos non facit minus, quā si semper de novo nos crearet. *Non aliter Deus res in esse conservat, quā si semper eis esse dando.* *Mat. 1. p. 9. 9.* manifestum est, sicut creationis gratia *art. 2.* semper continuatur, ita quoque jus illud, quod in nos habet DEUS, continuo augeri; si tamen infinitum potest crescere.

VII. O magne Domine, quid est igitur Deus noster! O Ingens Dominium, quod illi competit in nos! postquam enim fecit nos, non solum nos potest destruere, sicut cæmentarius domum à se exstructam diruere potest, sed ubi nos conservare desinit, in nihilum redigere potest; quod cæmentarius non valet, qui ad summum

IGNERI
Christianus

R. P. Seversi S. I. Christi. instr. Tom. II.

C in

in pulverem domum redigeret! At nihilominus Dominium tam excelsum non cognoscitur ab homine, imò libertimè absque ullo respectu contemnitur! Video, si quandoque à fure nocturno ex vitibus horti vestri aliqua clepantur uvæ, tantopere vos indignari, ut non pudeat ei coram Iudice litem intentare, & quandoque etiam juramento exacto pascuorum facinororum furem detegere. Jam vero dicite mihi, in quo tanta, quam passis estis, fundatur injustitia? in hoc fundata est, quod vites sint plantatæ in terrâ vestrâ. At terram illam, in qua plantatæ sunt hæ vites, vos non fecistis, nec plantas produxistis, nec pluviam fecundastis, nec radijs solis calefecistis, neque rore cæli recreastis, neque cæli influentijs animastis, neque unicam quidem pampinorum illorum fibræ formastis; tantam abest, ut vel unicam acinum in avis nascentem feceritis. Quantum tumultus propter jus extrinsecum in has vites? quid jam faceretis, si supra illas dominium vobis esset intrinsecum, integrum & universale, quo quicquid & pulchrum & utile in illis continetur plantis, à vobis factum fuisset? Et hoc ipsum est, quod vobiscum fecit Deus, & sine ullâ comparatione multò plura. Quomodo ergo creditis, nullam à vobis committi injustitiam, quando peccatis? An non meministis, non esse similem peccatori in terris furem, qui Deo jus aufert infinitum, quod Divina voluntas habet in voluntatem creatam, quâ omnia pro ben-placito

suo fieri vult, hominem v. to pro tali mi sui libidine nihil velle posse? Ego mihi persuasus deo, Deum nonnunquam permittere, ut quædam vobis intendantur, ut ex furti illius displicentiâ & indignatione contra eum, qui illud commisit, colligatis indignam omnem Dei, quam ei suum jus auferendo, hoc est vos ipsos furripiendo, excutiat. Quâ indignatione contra talem furem, taleque furtum quid potest esse justius?

VIII. Imò propter hanc ipsam causam credere licet Deum quomodoque permittere, ut à filijs vestris terrendum affligamini; ut intelligatis, quid sit factorem vestrum contritare. Poterat Deus, ut alio loco donat, per se ipsum omnes homines creare, posset enim, si vellet, omnes lapides in homines convertere: potens est de lapidibus suscitare filios Abrahæ. Nihilominus non voluit per se homines producere, sed potius statuit, ut unus ab alio nasceretur, & ut Patres & filiorum successio sic, ut Patres ab illa obedientia & honore, quem jure merito à filijs suis exigunt, obedientiam & honorem discerent, quem multo potiori jure Deus ab ipsis requirit. Sic itaque persuadete vobis, Leges à Deo permitti, ut filij vestri pro voluntate obedientiâ vobis non gerant morem, nec ullum honorem exhibeant, ut damno vestro docti majorique animi dolore intelligatis, quam grave malum sit Deo Patri optimo inobedientem esse, debitoque honore eum non afficere. Unde impostorem nolite lamentari, homines nulli sibi des-

ere religioni, sua alijs auferre, filios vestros tam contumaces & refractarios esse, ita ut impossibile sit vobis illos regere. At meum, si placet consilium sequimini: vos ipsos inculcate, & intra vos dicitis: quomodo ego audeo ab alio quicquam exigere, aut aliquid amplius, quod ipse Deo non praesto? An forte majus furum est, paucos aliquos fructus clepere, quam Deo alicujus creaturae suae voluntatem surripere? Aut, estne major forte perversitas, quemdam filiorum meorum non parere jussis meis, quam quod ego Dei transgrediar mandata? Qua ex reflexione aliquam immensam illius injustitiae umbram observabitis, cujus Tyrannidi voluntarie vos subjecitis, quotiescumque peccato vos contaminatis. *Non dominetur mei amicus injuria.*

II.

IX. Ecce igitur primum Dominii infiniti titulum, quod Deo in suas debetur creaturas, eod quod fecerit illas. Nihilominus, si ita licet discurrere, hoc est debitorum nostrorum minimum. Quid non cum titulo Redemptoris accrescit eorum summa? tantum accrescit, ut Sanctus Bernardus illam considerans obstupescat. *Si totum me debito pro me facto, quid addam pro me jam resicto, & resecto hoc modo?* Sed ut clarius hoc percipiamus, praesupponendum est prius, quid sit redimere. Redimere idem est ac rem aliquam pretio recuperare, quae revera prius ad nos pertinebat, sed a nobis abalienata est: unde necessa-

riè sequitur, bonum illud hoc modo recuperatum duplici titulo nostrum esse; nostrum est, quia ante erat; & nostrum est de novo, propter pretij pro eo solutionem. Quare licet homo Dei esset, quia modo jam dicto ab illo creatus fuit, nihilominus quia peccando Divino se imperio subtraxit, saltem quoad possessionem, hunc suum fundum Deus ipse redimere voluit tam perverse alienatum, non ut homo propriam animi posset sequi libidinem, sed ut novo hoc titulo, Divino Dominio magis subiceretur, adeoque strictius divinis teneretur obtemperare mandatis, quod major erat servitus, e qua redemptus fuit. Quare si cognoscere desideretis, cujusmodi nostra Deo debita sit praestanda subjectio, eod quod ab ipso redempti sumus, paucis hisce verbis illam indicabo; Proportionata debet esse servituti, qua nos gratia ipsius liberati sumus; Deo debemus subjectiorem, non enim aliter chirographum illud, quo nos Inferno vendideramus, JESUS laceravit, quam ut aliud exararet, quo de novo charissimo Patri suo caelesti nos dedicaremus. *Pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.*

X. Triplicem igitur servitutis nostrae catenam considerare, ut eadem praesentem obligationem nostram metiamur. Antequam redempti essemus, trium inimicorum eramus Servi, Peccati, Diaboli & Mortis. Servi eramus peccati, nulla enim vi creata ab anima nostra

IGNERI
Christianus

poterat auferri culpa, quā onerata erat, & quasi insolubili vinculo oppressa tenebatur. Eramus Diaboli mancipia, qui nos devicerat, unde licet etiam ille sit mancipium culpa, quemadmodum & nos sumus, nihilominus, cum ille primarius in peccati regno sit minister supra reliquum servorum vulgus, tale jurisdictionis exercet Dominium, quale in turbam ad tresmes relegatam competit Porti- sculo seu remigiorum Praefecto. Tertia, quā premimur est servitus mortis, non tantum corporis, quae brevis est & transitoria, sed aeterna animae, quae subditos suos semper vivos in igne detinet, ut quovis aeternitatis interminabilis puncto moriantur. Qui aeternorum istorum vinculorum pondus verè aestimare poterit, aliquo modo etiam immensam Deo servien- di obligationem, illique obediendi debitum redemptione nostra contra- tum intelligere poterit. Agrippa sex mensium spatio à Tiberio Impera- tore in carcerem coniectus, à Caio il- lius in Imperio successore libertate do- natus fuit, cum hoc insigni beneficentia additamento, ut Catenam auream illi daret tanti ponderis, quanti erat il- la ferrea, quā tam durè hucusque vin- ctus fuerat. Quare Cajus Agrippa indi- car evoluit, se tantandem praeferre, beneficio illum sibi obstringere, quan- tum ab alio catenā ferreā eatenus con- strictus fuerat. Si me non puderet, tam humili comparatione Redemptoris nostri divinas explicare inventiones, dicerem hoc ipsum esse, quod JESUS Christus nos Redempturus intendit:

voluit nimirum omnes catenas no- stras ferreas commutare in aureas, ut quantum illis prius peccato inveni- stricti eramus, alterum tantum post redemptionem ex amore Deo allige- remur.

XI. Si propter solam Redemptio- nem tam altum Deo in nos comparo Dominium, quanto majus illud est, quod tam caro pretio, hoc est, pro- prio sanguine suo nos redemit? At- que ita se res habet. Non vili alicui auri solutione, ut alij solent, sed ipso nos recuperavit. *Non corrupti- bilibus auro vel argento redempti estis,* inquit Sanctus Petrus, *sed pretio sanguine: quasi agni immaculati Christi incontaminati.* Si rem perpendere- mus, ut aequum est, dum servus auro emitur, dicendum esset, terra verum jus esse in talem servum, non Deo- no; illa enim è venis & visceribus sua pro redemptione illā praebeat con- stantiā suā nihil contulit. Item au- tem alio modo procedere voluit, quā magnā hae redemptione aliud nihil quam seipsum impendere voluit, ut homo nunquam cum alio obligatio- nem suam divideret, sed totam suo- cō Deo suo attribueret, qui simul re- demptor ejus est, & pretium. *Ten- sisse ipsum video in pretium meum.* At- tonitus ineffabilis hujus mysterii magnitudine dicebat Emilianus. *Quid quantum est hoc mysterium! Vos pe- dere Deum illum, qui propter infini- tam perfectionem suam, est meos ho- nis ultimus, descendentem de magna- tudinis suae throno, tantopere se ho-*

militare, ut dignetur esse medium fa-
laris mex, hoc est salutis illius, quam
ipse habet pro sine suo. Non vide-
tur amor illius majus capere posse in-
crementum, nec servitutis nostræ
obligatio magis posse crescere.

XII. Seneca deplorat Platonem
Philosophorum principem ab Egi-
ptis in servitutem abductum, solum
oculo festercium pretio à quodam a-
mico suo Anicero appellato in liber-
tatem vindicatum esse. Vir tanti no-
minis, inquit Seneca, pretio æsti-
mari non debebat, sed aliquot talen-
torum millibus comparari; quare
amicus ille beneficio suo magnam
admisit inhumanitatem. Cha-
rissimi, an fortè nos similiter dolere
possemus? Ah amicissimus Redem-
ptor noster non ita nobiscum egit!

Ille infinito nos redemit pretio. *Empi-
enim estis pretio magno,* & ne quidem
hoc ipsum ipsi satis fuit. Quantum-
vis enim minima Sanctissimi Sangui-
nis ipsius gutta, plus valeat, quam æ-
terna omnium hominum possibilitium
vita, nihilominus non voluit tantum
unam dare guttam, sed omnem in
Cruce velut mensa publica deposuit.
Imò cum nescio, quam parum illius in-
cordis sui ætario manisset post mor-
tem, voluit ut cuspis lanceæ illi refe-
rando clavis esset, quæ reliquum illius
pretium extraheretur, ut se toto nos
omnes infinities redimeret. Dixi
infinities, quia si illud pretium erat
valoris infiniti, toties dici potest à
Christo nos redemptos esse, quoties
ad nos redimendos aptum erat; qui
tem aliquam duplo plus solvit, quam

valeat, bis illam emisse dicitur. Quo-
modo igitur non etiam idem de Chri-
sto dici posset, infinities nos ab illo re-
demptos esse, cum pro nobis infinities
plusquam valebamus, exsolverit.
Quod si ergo infinities ab illo re-
deempti sumus, quis non videt etiam
in infinitis modis, nos totos ipsius esse?
Saltem hoc certum est, sicut
quot sunt momenta, quibus à DEO
conservamur, tot sunt vincula, qui-
bus illi tanquam Creatori nostro obli-
gamur; Eodem modo quod sunt
pretiosissimi Sanguinis ipsius guttae,
tot sunt vincula, quibus auget & ven-
dicat sibi servitutem nostram tan-
quam Redemptori debitam.

XIII. Tanto magis, quia ad pretij
exsoluti pro hac emptione immen-
sitatem, modus persolvendi pro no-
bis accedit. Quamvis enim Deus
non unâ guttâ, sed toto sanguine suo
hominem redimere statuisset, modum
placidissima morte illum effundendi
eligere poterat, ita ut omnes aper-
rentur illi venæ, sed præ lætitiâ, nihil-
ominus huic gaudio mortem crucis
prælegit. *Prospicio sibi gaudio, susti-
nit crucem.* Neque hoc tantum il-
li satis fuit; sed doloribus illis,
quos totâ vitâ durissima illa infixit
flagellatio, duriorque capitis è spinis
coronatio, terribile illud tormentum,
quod erat tribus horis continuis tri-
bus transfixum clavis toto corpore
pendulum hære in cruce, prodigi-
osissima inventionione inexplicabiles
interioris animæ adjunxit pœnas, quo
carnificum rabies non poterat pertin-
gere, & quidem pro mensurâ amoris
sui

GNERI
Christianus

Hebr.
12. 1.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

sui illas adjunxit, id est tantas, quantas ad omnium hominum scelera à principio mundi usque ad finem committenda, in se puniendâ, sufficientes iudicavit. Hac bolide jam pridem usus est Sanctus Thomas ad inscrutabilem Dominicæ passionis maris fundum indagandum. *Tantam quantitatem doloris assumpsit, quæ esset proportionata magnitudini fructus, qui inde sequebatur.* Et quis unquam satis florum pro hoc fundo metiendo deglomerabit?

*S. Th. 3.
P. 1. q. 46.
Ar. 4.*

XIV. Ulteriùs, quandoquidem aliunde ad tam multa sufferenda jam determinatus erat, saltem honoratâ morte vitam suam finire poterat; at tamen magis ignominiosam, quàm unquam homo mortalis perpeffus est, elegit; millenis voluit onerari injurijs, millenis confundi sannis & opprobrijs, millenisque proscindi blasphemijs, quasi peccata, quæ exsolvit, non nostra, sed sua essent propria.

XV. Denique ut extremè copiosa esset Redemptio, non solum quoad solutionem nimix Satisfactionis, sed etiam quoad satisfaciendi modum, summa cum promptitudine hoc ingens suppliciorum pelagus ingressus est, ita ut majorem patiendi sitim habuerit, quàm quâ Judæi, & Damones illum cruciandi flagrârant. Ideoque ubi in Psalmo hæc leguntur verba:

Pf. 61. 5.

cucurri in siti; quibus Christus ardentissimum patiendi, animamque exponendi explicat desiderium, Sancti Basilii & Ambrosii inter alios legunt,

Ambros. in Pf. 82.

cucurrerunt in siti: quibus inimicorum rabiem, Christi necem quærentium, exponunt, duasque sitis tam di-

verse flammæ sibi invicem opponunt, ita ut illa Christi tanto inimicorum sitim superet excessu, quanto eorundem odium ab amore divino vincitur. Et fortè hæc ipsa fuit causa lateris lanceæ aperti, quâ tantâ in Christum mortuum crudelitate delinxi Centurio, non aliter, quàm si adhuc viveret; scilicet ut Sitis ejus appareret. Usu jam receptum est, ut si persona quædam illustri ignoto mortis genere decedat, illius cadaver operiatur ad morbi causam, aut partem læsam cognoscendam. Quæ verò mors magis insolita in viro Principis inveniri potest, quàm Deum inter duos latrones medium exspirare? Voluit igitur optimus Dominus noster, ut simile ab hominibus fieret in corpore suo, aperto post mortem latere, manifestam mortis suæ causam in vulnerato corde legerent, discernentque illum siti plura patiendi pro hominibus mortuum esse. Quod si ita est, quæro ex vobis: quare tam extremis suis doloribus adhuc extremum patiendi desiderium conjunxit? quare dolorum immerfus abyfso moriens quæretur à siti sibi necem inferri? quare denique etiam mortuus, imò resuscitatus, resplendens & gloriosus in sanctissimo corpore suo voluit reservare vulnera sua? quare etiam toties millies quotidie Passionem suam ab initio renovari voluit, quoties in toto mundo Sacrificium Missæ offerretur? quo novi isti collimant excessus, quàm ut nobis significant, illum toties de novo Passionem suam subire paratum esse, cum in corde suo, sitim

desiderium & voluntatem ad omnes
his mortis sufficientem, & pro om-
nium dolorum suorum exantlatorum
multiplicato camulo conservet? desi-
derat sine, argumenta clariora, ut
cognoscatis, quam verè apud illum co-
piosa fuerit nostra Redemptio?

XVI. Interim ecce parvum quod-
dam immensorum debitorum nostro-
rum cum Christo contractorum com-
pendium, quod ad tria reducitur ca-
pita: Redemptos nos esse per illum à
servitute durissimâ: redemptos esse
pretio super abundantem; redemptos esse
tam excessivi amoris modo. Jam ve-
rò in hoc ipso compendio vestrum est,
considerate parumper, quanta sit ves-
tra obligatio ex una parte, quantum-
que ex alterâ parte eidem sitis faciatis:
Chicissimi, quid fecistis huc usque, ut
parum aliquid pro hac summâ in solu-
tum daretis? quid huc usque vicissim
Christo retribuistis? Dicamne ego?
gratiam ipsius pro quavis vilissimâ re-
culâ, nominis æstimatiunculâ & vo-
luptatâ commutastis, in quavis fu-
câ sanctissimum Nomen ipsius in va-
num assumpstis, toties sanguinem
illam, quo à tantis maculis lavati su-
mus, corpusque illud divinum to-
ties pro nobis oblatum blasphemâ-
stis. Deum immortalem! quous-
que Christianorum crevit perversitas,
cum plurimos illorum rogare oport-
teat, ut saltem eo, quem etiam ipsi in-
fideles non abnuunt, Jesu Christi No-
men honore afficiant? Audite ergo.
Postquam vobis, licet in compendio,
immensas, quas habemus amandi, ob-
ediendi, & honorandi Crucifixum Re-

demptorem nostrum obligationes de-
monstravi, non peto à vobis, ut in
gratiam illius omnia vestra vendatis,
pauperibusque erogatis, quemadmo-
dum primi solebant Christiani: non
peto, ut derelictis domibus vestris in
solitudinem secedatis, Deoque soli
vacetis, tot, & tantorum Anchoreta-
rum more: non exigo, ut quovis tor-
mentorum genere sanguinem pro ip-
so profundatis, quemadmodum tot
Sancti Martyres suum effuderunt. Hoc
solum peto, ut illum Christi Nominâ
exhibeatis honorem, qui eidem ab ip-
sis Turcis desertur, à quibus ejusdem
violatores non relinquuntur impunes.
Et hoc tam parum, ego à vobis non
possim obtinere? An etiam imposte-
rum nomen Christi majori cum irre-
verentiâ, quàm ipsius Diaboli nomen
appellare soleatis, usurpabitis? imò
blasphemando, aut pejerando utrum-
que, Infernalis nempe proditoris, &
Salvatoris nomen conjungetis? An
adhuc omnes fraudes vestras, quas
emendo & vendendo committitis, ne
impostores videamini, omnes minas,
quas vindictæ rabie intentatis, ut
magnanimi habeamini, omnia etiam
mendaciâ, quibus miseras feminas
decipitis, ne supplantatores vos esse
credant, an inquam hæc scelera San-
ctissimo Christi nomine confirmabi-
tis? Sanctus Joannes Chrysostomus
dicit: nescire vos, quid sit Deus,
& quid sit Christus, cum sine ne-
cessitate eum nominatis: cogitate
jam, an sciatis quid sit DEUS &
quid sit Christus, quando tam sacri-
legè ipsius nomen usurpatis. Sola il-
lius

GNERI
Christianus

lius appellatio horrore vos replere deberet. *Nonne cum Deus nominatur, oportet horrere?* Attamen non horretis, Deum injuriis tractare verbis, quasi tori cœlesti Curia non incomparabilis videretur monstruositas, à misero terræ vetniculo tanti Monarchæ nomen tam iniquè usurpari, quod omnes Sancti nonnisi cum sacro tantæ venerationis elogio, à Seraphinis edocti, audent proferre, dum prius Sanctus, Sanctus, Sanctus, Deinde Dominus, denique Deus exercituum ab illis nominatur. *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus, Deus exercituum.*

1f. 6. 3. Sanctus Paulus protestatur se duorum Blasphematorum corpora Alexandri & Hymenæi Diaboli manibus tradidisse, ut infernalis istius carnificis operâ castigati, discant non amplius impostero blasphemare. *Quos tradidi Sathana, ut discant non blasphemare.* Doleo, me non posse pluribus hujusmodi simili supplicio saniozem reddere mentem, præcipuè verò illis, qui, postquam Jesu Christi Sanguinem blasphemarunt, cum linguam sibi præmordere deberent, adhuc, ut ita dicam, labra sua lingunt, seque excusant, iram hujus inconsideratæ locutionis causam esse. *Quæ ira? quæ indignatio? O impudentes mortales!* Si quis in sinum vestrum evomeret, seque deinde excusaret, se nausæ stomachi laborare, an id æquo ferretis animo? Si stomacho langues, illi diceretis, quare te non vertis aliò? an tibi humus deest, in quem crebrarum tuarum erapulum illuviem exoneret? Perpendite igi-

tur, an Christus extremo illo die consuetam execrandorum verborum rectorum excusationem sit approbaturus, ex indignatione ea à vobis prolata esse: quasi non alius fuisset locus, in quem spurcam iram vestram, quam in sanctissimum Sanguinem, lacrumq; & vulneratum Jesu redemptoris vestri corpus evomere potuissetis?

XVII. Verùm discursum hunc, scèet ultimum, relinquamus; fructum enim magis universalem præcedo. Desidero ut imensam illam injuriam, quam infertis Deo, bene intelligatis, quotiescunque peccando vos ipsos Deo furamini, postquam tanto amoris excessu ab illo redempti estis. Sanctus Paulus existimavit, impossibile esse, hominem posse peccare, postquam morte Christi tantopere obligatio nostra aucta fuerunt, ut ideo, cum dixisset, Christum in remissionem peccatorum nostrorum mortuum esse, potius dicere voluerit; Christum in remissionem peccatorum, Passionem suam præcedentium, quam dicere in sublequentium remissionem mortem obijisse: *in remissionem præcedentium delictorum*; quasi non crediderit, post tantam passionem, aliquam amplius peccatorum speciem inventiri posse; talia monstra illi videbantur delicta ejusmodi! Et ut verum dicam, si quidquid Christus fecit, vel passus est pro omnibus hominibus, id pro uno solo homine fecisset, & passus esset, quid diceretur de hoc homine, si viveret (quemadmodum similes ei peccatores hodiecum vivunt), Deumque pro re nihili offenderet, furor

P. SE
Homo

x. Tom.
x. 20.

fluans blasphemaret? Quid reli-
quum genus humanum non redem-
ptum de tali diceret? Quibus verbis
nefarii hominis ingratitude de-
testaretur? O quam unumquemque
paderet, sibi cum eo naturam esse
communem, propter opprobrium,
quod in omnes alios homines, licet
non approbatores, aut delictorum ip-
sius complices, redundaret! An igitur
forte minus vos Deo obligatos puta-
tis, quia simul vobiscum etiam alios
redemit? Magnopere hallucinamini,
hoc enim ipso augetur beneficium,
quia non tantum vobis sed etiam ves-
tris collatum fuit, tum etiam quia
unicuique vestrum eadem cognitio-
nis, applicationis, singularisque affe-
ctus plenitudine praestitum fuit, quasi
solus esset in Mundo.

XVIII. Cur igitur non omnes sa-
cro percellimini horrore, cum Deo
tam ingratos & injuriosos fuisse vos
recordamini, quotiescunque unico
solo actu immensa obligationi, qua
illi obstricti estis, vos opposuistis?
an impoliterum audebitis peccatum
existimare leve esse malum, iisque, a
quibus reprehendimini, respondere,
vos esse vestri ipsorum Dominos, id-
eoque etiam pro beneplacito vestro
viam velle agere? Vosne Domini
estis vestri ipsorum, postquam a
Christo, cujus propter creationem
toti eratis, insuper infinito pretio,
sicut audistis, redempti estis? Cum sit
Creator & Redemptor noster, tale in
nos omnes ipsi competit Dominium,
ut si bonitas ejus non in contrarium
illam inclinaret, posset propter me-
R. P. Segneri S. I. Christi. instr. Tom. II.

rum potestatis exercitium non solum
omnem etiam minimam nobis vo-
luptatem interdiceret, non solum ma-
xima quaeris irrogare supplicia; sed
etiam si vellet, omnes compedibus
vinctos, tanquam mancipia, sub terram
in flammis tenere, omnemque lanic-
nam, quasi vilibus cum pecoribus in
macello, exercere. Et tunc verum
erit, cum rem praecipiat tam aequam,
ut est amare illum, cum res prohi-
beat tam faciles, ut sunt verbi gratia,
alijs non facere, quod sibi fieri quis
nolit, adhuc tamen inveniri homines,
a quibus tam Sacrosanctae infringan-
tur Leges, qui tam suave jugum ab
humeris suis excutiant, dicantque
cum iniquis illis: *Nolumus hunc re-*
gnare super nos! Quis unquam possi-
biles crederet hujusmodi injurias, si
non adeo essent communes?

XIX. Dicite mihi parumper: Si
quis vobis parum id, quod ante ali-
quot dies in foro emisistis, vi eriperet,
an non statim aliorum opem pro
abigendo fure flagitaretis? An non
velletis Magistratum pro defensione
vestra armari? An non velletis, judi-
cem pro causa vestra conscendere tri-
bunal, & an non omnium legum Pa-
trocinium ad impediendum furtum
puniendumque imploraretis? & vos
sufferetis Jesum Christum, qui corda
vestra immenso divinorum dolorum
pretio comparavit, eorum irreparabi-
lem facere acturam, violenterque sua
extrudi possessione, ita ut nemo indo-
leat, reclameturque? absit hoc a vobis,
absit. Et si nemo alius causam illius
suscipit, ecce me, ego loco ipsius re-
clamo,

Luc. 19.
14.

GNERI
Christianus

1. Cor.
6. 20.

clamo, ipsiusque nomine contra vos turbata possessionis litem intendo, vobis aperte significo, vos non amplius vestros ipsorum esse: *An nescitis, quia non estis vestri, empti enim estis pretio magno?* Quare si imposterum peccare vultis, alias querite manus, quia quas habetis, non sunt vestrae; sunt Jesu Christi, quae ab ipso manuum suarum perforatarum vulneribus comparatae sunt. Infamem illam domum frequentare deinceps vultis, alios vobis ad eandem pedes procurate; quos enim habetis, Christi sunt, immensis pedum suorum transfixorum doloribus coempti. Si praeterea indignam illam creaturam plusquam Deum ipsum amare vultis, aliud vobis cor emite, quod enim geritis nunc in pectore vestro, non est amplius vestrum, sed est illius, qui amore vestri suam sibi crudeli lancea aperiri permisit, & pro immortalis Domini sui Testimonio, etiam in ipsa gloria sua apertas in sanctissimo corpore suo vulnerum cicatrices servare voluit. Verbo, si peccare vultis, alia membra, alium Mundum, alias creaturas vobis querite, quae

contra Deum vobis serviant: vestra enim membra, Mundus, omnesque creaturae ad Deum pertinent, quatenus modum & vos ipsi. *Empti estis, non estis vestri*: An non igitur haec ratio vos convincit? Et in qua lege scriptum est, inquit S. Augustinus, hominum esse Dominum illius, quod pecunia sua emitur, & Deum non esse Dominum illius, quod Sanguine suo comparavit? *Non perdet homo, quod tenet auro suo, & perdet Deum, quod tenet Sanguine suo?* Ah Charissimi, dicatur nusquisque vestrum cum Propitius: *O Deus, nunquam permittas, quales, ut hanc tibi inferam injuriam, tuasque obedientiae me subtraham. Necessitate Servus tuus sum, cum sum creatura tua; sed quantum ex natura subiectus sum, tantum etiam ex liberi arbitrii electione me tibi subdico.* Creasti me, ut tuus sim, & propter hunc ipsum finem me redemisti; nam ergo volo esse in aeternum; in terra cum omnimoda voluntatis meae tua conformatione, in Caelo cum perfecta transformatione.

(o)

DISCURSUS III.

Tertius Dominij divini titulus jam indicatus explicatur, qui fundatur in excellentia divina Natura; & ex eo peccati lethalis enormitas colligitur.

Magna admirationis materiam Politicis dedit benignitatis illius excessus, quæ Carolus V. Titiano Pictori celeberrimo assilens, dum quandam pretiosarum imaginum suarum coloribus efformabat, delapsum penicillum è terra incurvatus sustulit, idque victoriosâ illa manu, quæ totum Christianum orbem frenabat, artificio suo portexit. Ego verò in hoc facto non solum tanti Monarchæ, licet admirabilissimam, stupor benignitatem; sed insuper impetium illud admittor, quod quævis singularis excellentia habet in hominum corda, ita ut etiam Populorum & Urbium domitores sibi subiciat, omniumque Orientis & Occidentis Regnorum simul unitorum Principes obsequentes habeat. Verè equidem hæc est illa b. sis, cui omne naturale

*dr. 1. Dominium stabiliter innititur, natura
m. 1. g. nimum Excellentia. Quare res
parvas videmus servire majoribus, ir-
rationales rationalibus, inferiores su-
perioribus. Sic elementa serviunt
plantis, plantæ animalibus, animalia
hominibus, & intra ipsam humanam spe-
ciem mulier, quasi minus perfectæ, ob-
beunt viro, quasi individuo magis per-*

fecto & completo. Quod si ita est, quæ Deus afficietur injuriâ à peccatoribus, qui illi se subicere recusant, cum Deus infinitus omnibus creaturis sit Superior? Regius Propheta David præ Zelo quiescere non poterat, ideoque attonitus intra se dicebat: *Nōne psal. Deo subiecta erit anima mea? nam & ipse 61. 10. Deus meus.* Quasi vellet dicere: quomodo est possibile, ut Deus, qui distantia immensâ meæ superat perfectiones naturæ, non debeat esse Dominus meus, cum ego sim Dominus animalium, quæ tamen in natura unico à me superantur gradu? hæc igitur invincibilis ratio, supra citatis verbis expressa, necessariò me cogit, hodie de magnitudine Dei verba facere, ut argumentando de infinita Divini Dominij supra nos excellentiâ, hac viâ, quæ est maxima, injuriam agnoscamus, quæ peccando illi inferatur.

II. Verùm cui mari me committo, Charissimi cum de Deo discurrete vobis promitto? Epicetus magni nominis Philosophus, interrogatus à discipulis, quid esset Deus? tam appositum illis dedit responsum, quale vix unquam ab antiquorum Sapientum ore prodijt. Respondit illis: si vobis possem dicere, quid sit Deus, aut Deus

D 2 non

GNERI
Christianus

non esset Deus, aut ego essem Deus. E-
quidem solus Deus potest dicere, quid
ipse sit, sed non nisi sibi dicere potest;
licet enim totam suam comprehendat
magnitudinem, tamen idè non po-
test omnem nobis explicare, non pro-
pter potentia suæ defectum, sed pro-
pter majestatis superabundantiam.
Quamobrem quid de hac increata luce
vobis potero dicere, cum omnes hujus
mundi sapientes de ea infinitis minis
intelligant, quàm minima formica de
sole nostro cognoscat? Encomia nos-
tra, inquit S. Ambrosius, quàmvis il-
lius depreciantur magnitudinem, non
sunt aliud quàm injuriæ, quas ei inferi-
mus; & cum illum omnibus rebus
majorem extollimus, quò magis præ-
ferendo honoramus, tantò magis com-
parando injuriam illi facimus. *Domini-*

*ib. 5. de
fid. c. 9.*

*ne site majorem omnibus dixerò, injurio-
se te tuis operibus comparavi.* Nihilominus
necessariò mihi aliquid dicen-
dum est, ut etiam vos aliquid de Deo
cognoscatis; quandoquidem ex ejus
ignoratione omne in Mundo malum
exoritur, quemadmodum dixit Chri-
stus Apostolis, calamitatum ab ipsis fe-
rendarum causam reddens, quàmvis
Legati ipsius futuri essent: *Hæc faci-*
ent vobis, quia non noverunt patrem, ne-
que me: quàmvis flammæ extremitas
non possit attingere Sphæram suam,
non tamen idè omnem omittit cona-
tum, ut ad illam se moveat. Ita &
nos, si de Deo loqui non possumus, uti
deberemus, saltem loqui debemus
quantum possumus. Tantò magis,
quia Sanctus Propheta David modum
docet, quo etiam Idiotæ aliquid de

*Jo. 16.
2.*

magnitudine Dei intelligere possunt.
Quoniam non cognovi literaturam, in-
quit, introibo in potentia Domini.
Quasi diceret: quia Scripturas divinas
profundè non intelligo, nec ablon-
dita, altaque Theologia mysteria mihi
nota sunt; Deum tamen Creatorem
meum, sicut alij faciunt, cognoscere
desidero, quid mihi agendum? hoc mi-
mirum; considerationi ipsius omni-
potentiæ me totum impendam, singu-
lariinque magna ejus opera perpen-
dam, adeoquæ aliquo modo arduum
ex labore suo cognoscere poterò.
Quare & nos hunc modum loqui-
mur, & cum sancto Rege sint
omnipotentiam, primò in ordine
ad creaturas actuales ab ipsa pro-
ductas, & deinde in ordine ad im-
visibiles admirabimur.

I.

III. Quamobrem, Charissimi, in-
primis totam terræ vastitatem, totam-
que cælorum immensitatem vobis re-
presentate: cælos tot stellis plenos
terram tot plantis, marmoribus, me-
tallis, tot feris, tamque diversis refec-
tam creaturis contemplamini, deinde
totam hanc machinam ex nihilo fe-
ctam esse considerate. *Ex nihil facta
illa Deus.* An non solum istud vos re-
plet admiratione? Moyses ex arida pe-
tra in deserto aquæ rivulum elicuit,
cum mox aliquot centena hominum
millia ad hanc petram turmatim ac-
currunt, non tam, ut desideratis aqua
sitim extinguant, quàm ut tanti pro-
digii intuitu satient curiositatem. Ve-
rùm quale foret prodigium non funci-
culum ex silice, sed totum universum

ex nihilo educere? Si vobis dicerem, soleno, antequam esset sol, fuisse arenæ granulum, illudque à Deo ad tantam evectam magnitudinem, adeoque illuminatum esse, quemadmodum ingentem hanc planetam conspiciamus, quis vestrum ad talia nova attonitus non hæretet? An ergo parùm vobis videbitur, cum dico, Deum non tantùm solem, sed reliqua omnia ex nihilo fecisse? Inter esse, & non esse, tam magna est distantia, ut sit infinita, ideoque scire oportet, majorem potentiam ad arenæ granum è nihilo producendum requiri, quam è grano arenæ ad omnes cælos faciendos, inter granum arenæ quippe & inter cælos est aliqua proportio, cum sint sub eodem creaturarum genere, habeantque qualitatem aliquam inter se communem: sed inter illud, quod est, & illud quod non est, nulla omnino est proportio, adeoque semper inter illa est immensum, & infinitum Chaos, quod non ab alio, quam ab immenso & infinito impleri potest. Quam magnus est igitur Deus noster, cui pro fodina inexhausta ipsam nihilum servit? *Ex nihilo fecit ista Deus.* Omnes mundi Monarchas provoco, ut solum pulvisculum ex nihilo producant: certus sum eos omnibus viribus suis impensis nihil effecturos. *Ex nihilo nihil fit.* Commune est inter illos axioma. Deus autem noster ex nihilo totum Universum, aded vastum extraxit, quis hoc capere potest? Elevate oculos, & de nocte cælum stellarum intueamini. Hoc Cælum, ut sciat, tam amplum est, ut in circuitu suo mille septendecim millia-

rium milliones comprehendat; & nihilominus communis est sententia, Cælum Empyreum, quod est Beatorum sedes, tantò majus esse cælo stellato, quanto istud corporibus inferioribus majus est: quare ad describendam, tam felicitatis hujus Regni vastitatem, scriptura non utitur mensurâ, sed exclamatione. *O Israël, quam magna est Domus Dei, & ingens locus possessionis ejus! magna est, & non habet finem.* Tam magna est illa pulcherrima patria, ut terminis carere videatur. Attamen etiam ipsa ex nihilo facta est, & sicut ex nihilo facta est, ita pariter à tot seculis supra nihilum fundata pender, sicut etiam orbis minores, qui infra illam rotantur. An non similiter hoc summæ potentie opus est? Omnes totius mundi architecti non possent arte suâ efficere, ut passerum nidus ex se in aëre pendulus maneret. At Creator noster immensam omnium orbium cælestium machinam novit supra nihilum appendere. Ut taceam de terra, quæ licet respectu spheræ supremæ, non habeat, ut ita dicam, quantitatem sensibilem, sed est quasi centrum respectu immensæ circumferentiæ, nihilominus in circuitu suo viginti sex miliarium millia comprehendit. Et hanc etiam, ut Job loquitur, Deus supra nihilum suspendit. *Appendit terram super nihilum.* Quam magnam igitur oportet esse essentia divina perfectionem, l. 2. c. 7. cum tam magna sit ejus potentia? *Job. 26. 7. Quoniam non cognovi literaturam, introibo in potentias Domini.*

LV. Verùm quod amplius est, Deus

D 3 no-

GNERI
Cristianus

noster tam magnus est Dominus, ut non solum ex nihilo omnia creare possit, sed etiam omnia in nihilum reducere; cum creaturæ omnes simul sumptæ, ne quidem unum atomum annihilare queant. Milonem Crotoniatem tantarum ajunt fuisse virium, ut equum tibijs suis stringens exspirare cogerit. Sed quid diceretis, si tantæ præditus fuisset fortitudine, ut ducum lapidem manu apprehensum, solum stringendo, totum in minutum reduxisset pulverem, eumque quasi forinam sparsisset per aërem? Nihilominus hoc in aërem spargere, non esset annihilare. Sed considerate quæso, quàm potens sit brachium Dei, quòd stringendo non solum in pulverem, sed in nihilum, non dico unum lapidem, non dico aliquem montem, non dico totam terram, sed omnes simul res creatas reducere potest. *Potesť universum mundum uno nutu delere.* Nemo ignorat, plus ad extruendum, quàm ad destruendum requiri. Atque sic etiam ex hoc ostenditur, quàm debilis sit Principum hujus mundi potentia; plus enim illam terras desolando, & destruendo, quàm ædificando demonstrant. Quotidie siquidem videre licet, quàm debiles sint Regum vires, cum plus destruant, quàm ædificent. Quid requiritur ad gerendum bellum? Requiritur, respondit magnus quidam Belli dux hominum torrens, pecuniæ & bellici comœtus torrens. Hæc hominibus necessaria sunt, sed non Deo. Ille æqualiter est omnipotens, sive ædificet, sive de-

struat, omnia unico nutu annihilare potest. *Potesť universum mundum uno nutu delere.*

V. Et hæc est una ex notabilissimis ipsius in operando circumstantijs, operari scilicet absque instrumentis. *Ecce DEUS excelsus in fortitudine sua.* Non, in alienâ sed, sua. Vides te quæso quor, & quantis opas sit instrumentis pro domo ædificandâ, pro mole aliquâ in sublime evehendâ, pro turriculâ multilaterâ ad habendam lucem fornici imponendâ? Attemen non pudet, homines Principibus potentissimorum titulo adulari, cum tantis opus sit operis, ut paucorum palmorum lapidem aliquot cubitis supra terram extollant. Sed ut nihil dicamus de vetustis seculis. An non ille ætatis nostræ architectus, qui regulatim omnes machinas, modor & instrumenta typis expressit, quibus sub Sixto Quinto Romæ in foro Sæculi Petri ad erigendum pulcherrimum illum Obeliscum usus est, dum antea panegyricum componere voluit, humana potius debilitati Saryri excoxit? Quadräginta machinas etætorias adhibuit, septuaginta quinquæ equos, quatuor lignorum stipes, integram quasi trabiam sylvam, integram operarum gentem, quæ omnia ad clangorem tubæ ad dictæ molis elevationem viribus suis conspirarunt. Et cur hi tanti sumptus: ut solum Pyramidem illam loco moverent, & in sublime erigerent, donec supra basin suam quiesceret. Cui Deus noster sine medijs, absque operis unico verbo res infinite majores efficit.

S. Thom.
3. p. 9.
23. art.
2. in c.

2. Mach.
8.

Borin in
relat.

efficiat. Faciamus aliquid, congregemus omnes simul exercitus, quotquot hac usque in terris militarunt, dicamusque illis, ut tentent unicam plumam in pavimento jacentem unico verbulo suo parumper movere. Etsi omnes homines possibiles simul congregarentur, in eternum illam verbo non moverent. Quid verò Deus unico verbo movere non potest? Ante vobis dixi, quanta sit rotas cæli stellati machina, & tamen à sex mille annis usque huc continuo rotatur hæc machina tanta cum rapiditate, ut quadam stellarum in magna illa rota comprehensarum quavis hora quadraginta duos miliarium milliones conficiat, quod est itineris spatium adeo notabile, ut si ingens lapis æqualiter decidendo illud metiri deberet, vix intra viginti duos annos, & medium completeret. Et tamen ab illa stellâ intra unicam horam condecitur. Quis autem ad motum adeo celerem vires suppeditat? Nimirum Spiritus Dei nostri, qui tantum dicit, *Verbo Domini cæli firmati sunt.* Et spiritu oris omnis virtus eorum. Quomodo ergo audent homines contra Deo gloriarî, aut quare ex omnipotentia illius non argumentantur, quid sit Deus?

VI. Tartarorum Reges in coronatione suâ hac, nescio, magis an superbis an stultâ utebantur cæremoniâ. Etsi enim è latere discingebant, eumque proiebant, addentes: imposturum huiusmodi meum mihi pro ense serviet. Sed verissimum est, potentiam humanam, nunquam melius demon-

strare debilitatem suam, quam dum ad se extollendam in pedes se erigit. *Superbia ejus plusquam fortitudo ejus. If. 16. 6.* Et quid potest homo efficere spiritu suo? *Spiritu oris sui?* Sapienter locutus est jocularior ille semistultus, quando Philippo Secundo minitanti ni rem imperatam exequeretur, respondit: quid faceret Majestas vestra, si omnes subditi sui uno animo, & ore dicerent, se nolle imperata exequi? Simplicibus siquidem hisce verbis magnam ille ostendit veritatem: Magnates scilicet hujus Mundi reipsa nihil præstare posse, qui nihil ex se ipsis possunt. *In fortitudine sua,* sed solum opem ferentibus alijs. Quamvis etiam magnæ virtutis esset alijs perneciam inferre, quid quæso singulare prædicatur de Alexandro Magno, de Cyro, de Cæsare, quando dicitur, integros ab illis deletos esse exercitus, aut plusquam decies centies mille homines interneconi duros, quemadmodum quidam illorum olim gloriabatur? non ipsi, sed milites illorum tantam edidit stragem: Siquidem illi, qui Duces tantum erant & inermes ex se ipsis, minorem alijs potuissent incutere tremorem, quam unica sola aspis. Solus Deus tantum per se facit, quantum faceret cum alijs. *Quis adjuvit spiritum Domini? Is. 40. 13.* Et licet etiam sapius alijs utatur, nolite putare, quod ideo faciat, quasi operâ illorum indigeat, sicut fabro ferris, ascijs, alijsque ferramentis opus est: *S. Thom. 1. 2. p. 9. 22.* ideo utitur creaturarum operâ, ut *1. p. 9. 22.* etiam illis virtutem suam communi-
9. 705.
cet.

VII. Sed art. 6.

GNERI
Christianus

VII. Sed fortasse ad res adeo magnas, à se solo factas plura Deus impendit secula; minimè: omnia unico facta fuerunt momento. Inter homines quò majorem machina aliqua habet movendi virtutem, tantò minùs illi inest velocitatis, adeoque virtutem tarditate compensat. At: stelle

Bar. 3. *vacata sunt, & dixerunt: adsumus,*
35.

respondet ad hoc Propheta Baruch. Ne quidem unicum dilationis instans inter creatoris mandatum, & creaturarum obedientiam elapsum est.

Dixit & facta sunt. Fingite vobiscum, à Deo vos priùs creatos esse, antequam alia produxerit; ideoque cum adhuc in densissimis sepulti eratis tenebris, ex improvìso hanc per aërem insonuisse vocem: fiat Lux:

Si in cælo Solem adeo pulchrum, qualis est hic noster, cujus luce fruimur, subito exsurgere vidissetis, quid quæso hoc attoniti spectaculo dixissetis? Ecce corpus adeo vastum, quo centies sexagies sexies terrenus hic noster impletur Mundus, unico instanti productum & perfectum! quod si hoc corpus ab aliquo aurifabro ordinario tantùm superficiei tenus circumcirca deaurandum esset, quantum hic foret labor? quot exhaurerentur aurifodinae? quantum insumeretur temporis? Attamen illud in momento è nihilo extraxit Creator, nec tantùm deauravit, sed ex auro fecit, imò ex auro omni alio pretiosiore efformavit, quod est ipsius Lux fulgidissima. An non igitur causam habet Sapiens invitandi nos, ut ex hoc opere magnitudinem factoris sui in-

telligamus? *Magnus Dominus, cui fecit illum.* Sed quid dixissetis, si illa una cum sole vocata in momento comparuissent, cumque stellis planetæ, nec non cum planetis terra notissima vestita herbis, floribus, fructibus, diversisque arboribus, tot & tantis coronata montibus, tot & tantam domesticis quàm sylvestribus repleta animalibus, tot distincta hominibus, tot irrigua fontibus, tanque profundo & interminato circumdata oceano se oculis vestris obtulisset? & tamen ita se illorum habet productio. Omnia hæc pro exitu suam non plus requirebant temporis, quàm tantillum, quo, casu quo vocata fuissent, responderent: *Ecce nos. Vocata sunt & dixerunt: Adsumus.*

VIII. Nec mihi imaginor, aliquem suspicari, tot & tantis operibus procedendis Divinam potentiam detemptam fuisse. Quid enim de illa dicit Propheta? *Extendit velut nihilum caelos,* inquit. *Quia caelos, & quidquid in illis continetur, creare, est Deo quasi nihil facere: id est; minime defatigatur, quàm qui nihil agit, sed quiescit. Quam molestiam sentire potest magnus ille Dominus, qui in operibus suis non manu, sed lingua utitur? Nulla Deo inest difficultas,* inquit Sanctus Hilarius, *cui subditur totum posse, quod loquitur.* Et quod amplius est, verbum ipsius non est verbum volans, quemadmodum nostra sunt, sed est permanens, ideoque post sexcenta secula jam elapsa adhuc durat. *Verbum Domini mansit*

in aeternum. Hinc est, quod Deus linguam suam pennae comparat. *Lingua mea calamus scribae,* quia, inquit Sanctus Augustinus, quando Creator loquitur, non loquitur vento, sicut homines, sed stabiliter etiam nihilo sua verba imprimat; ita ut primum illud fiat post sexies mille annos jam elapsos adhuc audiat a caelis, qui in motu suo constanter perseverant. Eodem modo audiantur ab elementis, quae compositioni mixtorum pergunt deservire; audiuntur a mari, quod inter fines suos se continet; audiuntur a terra, quae immobilis sine fulcro perseverat: Audiuntur a tam diversis herbarum, plantarum, piscium & avium speciebus; audiuntur denique ab omnibus totius universi creaturis. *In aeternum Domine, verbum tuum permanet in caelo, sancta terra, & permanet: oratione tua perseverat dies.* Quam magnus igitur Dominus est Deus noster, qui unico verbo ex nihilo totum, & tam ingentem Mundum & producit; & tam diu sustentat, ne in antiquum suum nihilum reducat? *portat omnia verbo virtutis sua.* De ipso dici potest, quod halitu utatur pro gladio: sed sine enormi mendacio dici non potest, Reges terrae eodem tantum efficere posse, quantum gladio; non enim, quotquot regnarunt, omnes simul juncti, & adhuc usque ad Mundi finem regnabunt, ne quidem uno verbo filum paleae in aere suspensum servare possent. *Quoniam, ergo, quoniam non cognovi literaturam, introibo in potentias Domini.*

IX. Quod si ex fervorum & militum R. P. Segneri S. I. Christi. Instr. Tom. II.

tum numero Dominij Divini magnitudinem inferre velitis, considerate, quanta sit ipsius aula, quantique exercitus. Inprimis ipsius ad obsequium & stipendia omnes insensibiles parent creaturae, & si jubet, promptissima sunt ad illum defendendum, ei que obediendum. *Uno Deo, imperatorem minorem putamus,* dicebat Tertullianus; nihilominus omnes mundi hujus Imperatores, licet adorentur a populis, timeanturque a potentibus, ne quidem uni roris guttae praecipere possunt, ut caelares suas reverentur, nec malediciat. *Quum obrem Canutus Angliae Rex inter omnes alios fuit sapientissimus, qui dum in littore maris ambulans a quodam milite potentissimi titulo salutaretur, ut adulationem corrigeret, imperavit undis illis, ut quamprimum quiescerent. Illae autem non solum non steterunt, sed altera alteram trudens more solito cursum suum continuarunt, & quia easdem nimis propere accesserat, a fluctibus insigniter maledactus est. Tunc Rex ad militem conversus, vide, inquit, quam inepere me potentem appelles? non est alia quam Dei Altissimi potentia. Ita est; ideoque jure merito vocatur Deus: *Solus potens;* ipsi enim soli, sicut praecipit, omnes parent creaturae, ipsique soli serviunt. *Ipsa est omnipotens super omnia opera sua.* Adeoque quando ille jubet, mare se dividit, se elevat & sistit, quemadmodum fecit cum populo Israelitico; ignis refrigerat, sicut experti sunt Adolescentes in fornace babilonica; Sol aut recedit,*

Polyd. h. 7.

Ecl. 46. 29.

GNERI
CHRISTIANUS

cedit, sicut per Ezechi in retro edere iussit; aut non movetur, sicut per Josue illum stetit; terra non est amplius solida ad sustinendos inimicos illius, quemadmodum expertus est Core cum socijs; aer quoque solidatur ad amicos illius sustinendos, quemadmodum innocentes ejusdem scelerati Core filios absque fulcro in

Num. 26. alto pendulos servavit. *Factum est*
ii. grande miraculum, ut pereunte Core, filij illius non perirent.

X. Neque vobis persuadeatis, licet tot creatura in se, & erga nos sint insensibiles, ideo quoque erga Deum insensibiles esse; non est ita inquit Sanctus Hieronymus. *Qua apud nos sunt insensibilia, Majestate conditoris illi sensibilia sunt.* Hoc modo scimus, Christum non solum imperatō ventro, ut cesset molestiam facessere discipulis; sed etiam illi minatum esse.

Marc. 4. Et comminatus est ventro: ut magnum Dei Dominium intelligeremus.

quod tenet in creaturas, quibus licet poenae incapacibus, minas intemat, & ab illis, quae sensu carent, sentiri potest, easque exteret, quae animā destituta sunt. Si igitur sciretis, quo zelo omnes res create pro honore Dei ferantur, profecto timeretis peccare; timeretis, ne domus illa corruens vos opprimeret; ne canis vester frustratim vos dilaniaret, & ne omnes campi & sylvarum bestiae unanimitur vos invaderent: omnes enim creatura, ut dicit Sanctus Thomas, in fundo essentiae suae sortem quandam inclinationem ad Creatoris sui injurias vindicandas impressam

gerunt. *Naturaliter est insitum cuiuslibet naturae appetitus vindicandi ipsam Creatoris.* Unde si solus Deus illas non retineret, omnes furis acriter in peccatorem rebellem insurgerent, eumque occiderent. Quod si talis appetitus creaturis etiam insensibilibus impressus est, facile credere licet, tantō magis sensibilibus innatum esse. Nullus Imperator unquam fuit Dominus alicujus culicis, ita ut illi imperare posset, ne marmure suo locorum sibi abrupteretur. Et haec fuit causa, quare Deus, cum Pharaonem proterviam castigare vellet, non illam Leonibus & Tigrilibus, sed Locustis & exilibus muscis puniverit, ut superbus Rex, cum ne quidem tam vilium muscarum unicus illi obediret, potentiae suae infirmitatem cognosceret; e contra verō cum videret ingentem vilium istorum animalculorum volatiliū turmam Dei nutu contra se unius horae spatio congregari, addisceret, quā magnus sit ille Monarcha, qui ea deinde, quando ei libitum esset, aut turmatim vocare, aut penitus dissipare posset.

XI. Verum hoc parum est. Absque comparatione multo majores sunt potentissimi exercitus, quibus imperat Deus noster. Elevate oculos, eosque supra in caelo emptyro castra metantes aspiciete. Ingens illa militum copia à Xerxe Rege Persarum coacta Mundum in admirationem rapuit, quae tanta fuit, ut ubi ad ripam fluminis incurvi biberent, illud efficcarent, terramque in qua castrametati quiescebant, omnino devorarent.

starent. Sed audite: unus Angelus solus tam formidabili exercitui oppositus, totum citius, quam intra unius horæ spatium destrueret, ut nequidem unicus maneret superstes, qui hujus interfectionis nuntium referret. Horum verò Angelorum tam immensum Deus habet numerum, ut hominibus impossibile sit illorum calculum ponere. *Nunquid* *off. numerus militum ejus?* inquit Job. nihilominus aliquid vobis indicabo, ut intelligatis, quam verè desipiatis, cum Deus peccato offenditis. Præsupponite igitur ab illo tempore, quo Mandus creatus fuit, omnes homines, qui fuerunt & adhuc sunt, summam triginta millium millionum attigisse, quæ tamen verosimiliter infra veram est. Hoc posito aliqui viri Sancti existimant ab Angelis nonages novies omnes homines numero superari. Hujus sententiæ videntur esse Sanctus Ambrosius, Sanctus Cyrillus, Sanctus Eucherius, Sanctus Gregorius, Sanctus Hilarius, et quæ fundata in parabolâ à Christo de bono Pastore relatâ; qui relictis nonaginta novem mortigetis, hoc est Angelis in celo, unam aberrantem & profugam ovem quaesivit. Secundum hanc sententiam, si homines, qui huc usque vixerunt, numerum triginta mille millionum conficiant, Angeli ad minimum tres millionum miliones efficiant. Considerate ergo, quam magnus sit ille Dominus, qui sub signis suis tres numerat exercitus, quorum unusquisque millionem millionum continet militum.

Nihilominus hic numerus multò minor est illo, de quo scribit Sanctus Dionysius, qui tanquam Sancti Pauli Discipulus aliquid certius scire potuit, postquam Apostolus ipse rap-
De caelest. Hierarch. c. 9.
tus in Cælum arcana plurima cognovit. Quare vel Magistri sui auctoritate, aut scientia sua eminentiore innixus asseruit, plures esse Angelos, quam sint omnes herbæ, quam omnes flores, quam omnia folia, quam omnes cæli stellæ, quam cunctæ maris arenæ, verbo, plures quam omnes res aliæ creatæ. Ita in quodam sermone explicat Sanctus Bernardinus, & rationi consentaneum visum est Sancto Thomæ, qui asserit à substantiis immaterialibus, hoc est Angelis, incomparabiliter omnes substantias materiales multitudine superari. Quod etiam à loco, in quo creati sunt, deduci potest, hoc est à cælo empyreo, quòd secundum certam quandam computationem, summarie factam, triginta mille ducentis duobus millionibus millionum totâ terrâ longè majus est. Sed quis crederet, tam immensam habitationem pro paucis factam esse incolis? Equum est credere, quòd quantum orbis supremus magnitudine sua superat orbem terrenum, tantum hujus terræ habitatorum numerum celestes incolæ excedant. Quare, supposito, fuisse huc usque hominum triginta miliones, sequeretur Angelicorum exercituum triginta mille miliones esse, quorum singuli triginta mille miliones militum contineant. Atque hæc tam ingens multitudo

GNERI
CHRISTIANUS

Tom. 4.
serm. 49.
S. Th. 1.
p. 9.
10.
art. 5.

tota pender à nutu Dei nostri, hæc unico verbo ex nihili abyſſo extracta fuit, & huc usque tota etiam verbo conservatur, ne in nihilum reducat. An non igitur magnus vobis videatur Dominus DEUS noster, si à potentia ipsius, ut æquum est, ejus magnitudinem colligere debeamus?

II.

XII. Nihilominus quidquid hucusque dixi, scitote nihil esse in comparatione illius, quod adhuc mihi dicendum remanet. Amplius intremus potentias Domini. Introibo in potentias Domini. Consideremus omnipotentiam divinam non tantum unam potentiam, sed infinitas pro omnibus rebus possibilibus creandis continere potentias. Quod est secundum hujus sermonis punctam. Adeoque activitatis illius Sphæra ad omnium locorum immensitatem, ad omnium temporum aternitatem, & ad infinitas rerum omnium, quas producere vult, essentias se extendit.

Sap. 12. Subest enim illi cum voluerit posse. Posset itaque à DEO creati alius Mundus tanto major, ut quævis arenula in illo vastior esset, quàm hic Mundus noster creatus, tantoque melior, ut infima illius creatura perfectior esset, quàm nunc est perfectissimus Seraphinorum. Et postquam hunc talem Mundum condidisset, posset adhuc alium tertium creare, à quo secundus, sicut secundus à primo superaretur. Neque propterea exhausta & debilitata foret Dei potentia; sed per centum annorum miliones omni

momento mundum altero meliorem creare posset, qui virtute sua omnes reliquos infinita præstantia contineret. Insuper omnes hos mundos innumerabiles unico voluntatis actu, sicut creavit, ita quoque in nihilum reducere posset, & deinde unico eoque voluntatis actu posset eos reproducere; nihilominus tanta hæc operum omnipotentis brachij fortitudinis essent quasi jocus, & in veritate dici posset, cum; postquam tantas & infinitas eduxisset moles, ne quidem loco motum fuisset. *Quis non timet o Rex gentium! Si propter omnes creaturas jam productas timendus non esses, an non omnia possibilia, à quibus infinities superantur creaturæ, nobis incurrere deberent? Et tamen hæc sunt verissima. Multa deus secreta sunt, majora hæc: pauca enim vidimus operum ejus.*

XIII. Quare adhuc profundius exhaustam illam divinæ omnipotentia fodinam admirandis duabus propositionibus intrabo; ad eas ut mentem advertatis rogo. Prima est, DEUM nullà ex omnibus his possibilibus, multò minùs aliquà ex jam productis indigere. Secunda est, illi etiam productis non fore majorem. Quare hunc vobiscum casum singulote. Ex unà parte Sanctum Michaellem omnium Angelorum primum ponite, ex alterà parte lambricum omnium vermium vilissimum locute. Deinde cogitate primà diei horà à DEO creati Angelum tantò perfectiorem Sancto Michaelle, quantum Sanctus Michael perfectior est lambrico.

beico. Postea secundâ ejusdem diei horâ aliam creaturam producat Deus secundâ tantò perfectiorem, quantò secundâ perfectior erat Sancto Michiele. Horâ tertiâ eadem cum proportionem creet aliam, aliam quoque horâ quartâ, aliam horâ quintâ, & sic consequenter per unius annorum millionis spatium. In hoc casu certissimum est, cum in uno annorum milione numerentur octies mille septingenti sexaginta sex horarum miliones, Deum octies mille septingentos sexaginta sex pulcherrimarum creaturarum miliones creasse, quorum unaqueque infinitâ præ eminentiâ omnium aliorum pulchritudinem contineret. Quis igitur concipere poterit, quàm perfecta & admirabilis illa ultima creatura futura sit? nihilominus nullâ earum indiget Deus nihilque eam creando acquireret, nec destruendo illam quidquam perderet. Homines cum sint pauperes, licet eò plures quas possident facultates, videantur divites, etiam si parum quid perdant, nihilominus alicujus rei notabilis jacturam faciunt. Unde communis est Doctorum sententia, Regi nummum aureum auferre, futurum esse notabile; tam parum enim magno Domino contra voluntatem suam auferre, est satis multum tollere. Ex altera parte licet aliquis tam excellivum tot mirandarum creaturarum, ut supra diximus, auferret numerum, Deo nihil decederet. Ex hæc causa est, cur, cum possit omnes unico voluntatis actu creare, eas non creet, quia illis non indiget.

Tu Domine universorum, qui nullius indiges. Eodem modo, quia jam creatis non indiget, tot ex illis perire permittit. An ignoratis, quid faciant Principes, quando mutantibus anni temporibus pedisequorum mutant amictus, aut cubiculorum suorum aula? omnia in vestiarium diligenter deponi jubent, ut suo tempore denuo uti possint, & quamvis aliquando videri velint, se illis non indigere, propriè tamen ostentatio est à veritate aliena. Romæ opulentissimus quidam Dominus, cum plures magni nominis viros domum suam ad convivium invitasset, omnes lances argenteas per fenestras in Tyberim ipsius Palatium alluentem projici jussit. Sed quic hoc? erat jam in fundo extensum rete tam largum, quàm res poscebat; quo finitis epulis omnis illa argentea suppellex Domino suo comprehensa restituebatur. Non ita facit Deus. Ille universam terram viridi vestit togâ, omnesque plantas & arbores frondibus operit vere inchoante; Hyeme verò jam appropinquante, omnem illum apparatus abjicit, totumque marcescere permittit, ut novis temporibus alium planè novum fieri jubeat. De Vasibus denique, non dicam argenteis, sed aureis, tam parum sollicitus est, ut ne quidem unum solum ex tot & tantis non in aquas, sed simulatâ jacturâ, in ignem projectis, repiscari dignatus fuerit. Quid intendo dicere? An ignoratis, cujus pretij & laboris sit unius Angeli productio? Et tamen tertiam illorum partem Deus præcipit ad infer-

GNERI
Cristianus

fernum, nec ad hoc tempus commo-
 rus est, nec unquam commovebitur,
 ut vel unum ex illo mari flammeo ex-
 trahat. Sed quare hoc? Ut omnes
 intelligamus, illum nullius indigere,
 & omnes quotquot sumus, esse inuti-
 les ipsius servos. *Nullum indiget, servi
 inutiles sumus.*

Luc. 17.
 10.

XIV. Altera maximi momenti veri-
 tatis est, ipsum cum omnibus rebus
 creabilibus nihilo majorem fieri, adeo,
 ut posito Deo solo ab una parte, & ex
 altera omnibus creaturis possibilibus,
 DEUS cum omnibus creaturis nihil
 esset amplius, quàm quod per se est
 solus. Ratio est, quia quemadmodum
 observabat Sanctus Thomas, *id quod
 est per essentiam tale, non potest fieri ma-
 jus, addendo illi aliquid per participa-
 tionem tale.* Ponite ex unâ parte for-
 nacem ingentem, ex altera parte ran-
 cillum aquæ, quæ calore hujus ar-
 dentis flammæ intepescat: parvus hic
 calor aquæ communicatus, non red-
 dit intensiorem ignis istius calorem,
 quàm jam in se per essentiam suam
 habeat. Eodem modo cum creatura
 nullam possideant pulchritudinis, bo-
 nitatis, sapientia, aut quamlibet aliam

*S. Thom. perfectionem, quæ illis à Deo non sit
 r.p. q. 4.
 art. 1.*

communicata, DEUS per has perfe-
 ctiones non potest fieri major, quas
 ille ipse communicavit. Omnes in
 se continet eminenter. Et hæc etiam
 est causa, quare in cælo anima viden-
 do Deum solum non sit minùs essen-
 tialiter futura beata, quàm esset, si
 cum Deo mille alios Mundos videret

*L. 5. Con- & possideret. Qui te & illa novit,
 sess. c. 4.* inquit Sanctus Augustinus, *non pro-*

*pter illa beator, sed propter se solum bea-
 tus est.* Ex se solus ille est ornatus
 & ut talis plenitudinem possidet in-
 finitam, cui nihil addi nec adimi po-
 test. *Ipse est omnia.* Unde sequitur,
 quod dixi, omnipotens Deus brachium
 infinitas producendo creaturas non
 crescere, nec eas producere omi-
 tendo, quidquam amittere.

XV. Denique quidquid hucusque
 à me audistis, & quidquid non ta-
 tum ab humana, sed ab Angeli alius-
 jus, aut Archangeli lingua intelligere
 potestis, simul jungite, totum in com-
 paratione Potentiæ, quam in veritate
 Deus possidet omniumque aliarum
 infinitarum perfectionum, Potentiæ
 non minorum, totum inquam nihil
 est. Quare quidquid admirabile hec
 usque dictum est, simul accipite, &
 deinde in corde vestro dicite: Non est
 iste Deus meus, sed est aliquid infinitis
 majus. Hanc perfectionis ideam
 millies milliesque conceptam multi-
 plicate, & deinde iterum millies mil-
 liesque dicite: Hic non est DEUS
 meus, est aliquid infinitis pulchrius
 infinitis beatius, infinitis amabilius.
 Etsi per omnem æternitatem
 omnibus intellectibus creatis & cre-
 bilibus omnes perfectiones conceptas
 possibiles simul acciperetis, certi esse-
 te, illam, quæ inde prodiret sum-
 mam, semper infinitis vero Deo mi-
 notem esse, quàm sit millij granum
 respectu totius universi hujus mobilis.
Finiti ad infinitum nulla est proportio:
 inter millij granum & totum Mundum
 aliqua saltem datur proportio, multi-
 toties enim granum hoc multiplicat-
 tum

DOMINI TITULO, EX QUO INFERTUR PECCATI GRAVITAS. 39

tum & auctum tandem in tantam mole-
lem excreveret: verum multiplicata
tis per omnem aeternitatem omnibus
perfectionibus possibilibus, nunquam
ad Deum cognoscendum pervenire-
tur. *Exaltate illum, quantum potestis:*
major est enim omne laude.

XVI. Considerate ergo, quantum
Philosophus ille, licet a vulgo tanti
estimatus, responso suo hallucinatus
sit, dum interrogaretur, quidnam
esset Deus? Perijt à principio tres
dies, quibus rem perpenderet. Qui-
bus elapsis, perijt alios tres; post hos
quoque tres alios: denique factus est,
quod magis meditaretur, tanto minus
se dicere posse. At quæso, quis fuit
ille respondendi modus? tres tan-
tum horas petere pro ferenda senten-
tia, pro quâ tota aeternitas non suffi-
ceret? Si Cherubinum aliquem in-
terrogaretis, quid sit Deus, non tres
dies ad respondendum peteret, sed
infinita exigeret secula, quæ tamen ad
tam gravem quæstionem solvendam,
nimis brevis illi videretur esse termi-
nus. Quid cogitatis? Cum de
Deo loquimur, infinites minus intel-
ligimus, quàm de magno aliquo
Monarcha multa importunè obvo-
litans intelligat. Quare cum Deum
laudamus, inquit Sanctus Grego-
rius Nazianzenus, potius affirmari
potest, illum à nobis blasphemari.
Quia non est potens illâ potentia,
quam nos apprehendimus, cum Om-
nipotens à nobis vocatur: non est
pulcher illo pulchritudinis genere,
non est bonus illo bonitatis genere,
sed est omnipotens, pulcher, & bo-

nus, perfectione infinites superiore.
Unde semper melius est, scire, quid
non sit Deus, quàm scire, quid sit.
De Deo incorporeo disputantem, corpo-Orat. in
reus nominibus uti, obtestantis forte illud
fuerit & lapidantis. Atque ideo verè
excusati erimus, quia rusticus non
alias, quàm rusticus scit promere lau-
des. *masset*
Jesus.

XVII. Et tamen tantus Deus,
quantum illum opera illius actualia
& possibilia ostendunt, adhuc à pec-
catoribus injurijs afficitur, quasi to-
tius Mundi res esset vilissima! quis
talem crederet possibilem esse auda-
ciam? *Tam terribilem majestatem an. S. Bern.*
det. vilis pulvisculus irritare? Si no-ferm.
strum aliquis à principio interfuisset, 16. in
quando Deus omnes res creavit, ubi Cant.
Mundum tam pulchrum, tam vastum,
tam omnivarium, tam ordinatum
solâ mandati ipsius potentia produ-
ctum vidisset, quomodo sibi diem
aliquem possibilem futurum esse exi-
stimasset, quo Deus tam magnus ab
aliquo vilipenderetur? Plus tamen
Deus, quàm unquam creatura aliqua
contemnitur. *Fecisse mala & potui. Jerem.*
sti. Non videtur esse possibile, quod
fit, & factum est. Si Deus tristitia
capax esset, nullum cor, quàm ipsius
esset felicius. Nullus siquidem in-
ter omnes homines quotidie & ubivis
gravioribus afficitur injurijs, quàm
Deus noster. Si abessent alia, nul-
lus oculis suis videt, nullus ita au-
ribus tam privatas quàm publicas sibi
illatas injurias percipit, quàm ipse
Deus. Si Christiani pro Deo adora-
rent more quorundam Gentilium, pri-

GNERI
Christianus

primum illud, quod manè domo egredientibus obvium fiebat, apparet, quàm sine ullo respectu id ipsum ab illis offenderetur. At cum Deum omnibus cogitationibus superiorem colant, repetere cogor, quomodo est possibile, ut illum offendant? & postquam offenderunt, quomodo est possibile, ut dum dolore & penitentiâ contabescere deberent, de novo scelera antè patrata audeant committere? nec solum de peccatis non dolent, sed iisdem vivunt, & incalantur? *Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum.* Quis, Deum immortalem! primus erit peccatorum in tam Magnum Dominum suum intuitus, quando coram illo iudicandi comparebunt! quàm triste spectaculum! quantus horror!

XVIII. Reccardus Rex Angliæ quondam in Sylvâ aberrans (in quâ aviditate venandi longius opinione à suis abstractus erat) sub noctem incognitus fores vilis cujusdam fabri pro hospitio pulsavit, intra quas tanquam homo plebejus admittus fuit, quin etiam tam rusticis acceptus verbis, ut tandem etiam colapho mulctatus fuerit. Sequenti die, ubi ad suos iter relegit, statim incivilem hospitem suum vocari iussit, cui agnoscisne, inquit, agnoscis me? verba erant, vix non fulmina ad miseri hujus vitam auferendam, ob solius hororis vim sufficientia. Ego mihi persuadeo, petitionem illam, quâ Damnati, ut in tormentorum suorum abyssu potiùs relinquuntur, quàm ut coram iudicij universalis tribunali

comparere cogantur, supplicibus, in illa luculentâ Magnitudinis Dei cognitione fundatam esse, quam totum in iudicio particulari experti sunt, similem audientes sibi exprobrari insufficientem, eamque ipsam agnoscetes Majestatem, quam olim pra oculis habentes, revereri noluerant, illam inquam, Majestatem jam timentam toties in pauperculis contempserunt, quam in Religiosis irriderunt, quam etiam toties in ipsis Ecclesijs spreverunt, suisque aspectibus profanarunt. O quantum non in extremo illo die miseri expavescant de novo audituri: An me cognoscitis? An me cognoscitis? O quanto sibi ipsis bene conscij Deum à se cubis bestiali appetitui postpositum fuisse, quanto inquam trepidabunt de novo amarum illam reprobationem percepturi. *Proieci me post meum.*

XIX. Considerate aliquantisper, charissimi, has veritates, nec expectate, donec improbitate pondere vos opprimant. Videte, quomodo habeat Deus supra vos Dominium, quia Deus noster est! & si hoc illi competit, quare vos non vultis, ut illi obedientia præstetur? *Si Dominus ego sum, ubi est Timor meus? ait Dominus exercituum.* Vos Equo irascimini refractario, propter dominium in illum à Deo vobis humana naturæ superioritate concessum. Quare ergo non etiam vobis indignamini cum toties Domini illius mandata vos opponitis, qui propter naturæ suæ divinæ perfectionem infinitè ex-

cellentia est supremus vester Dominus? Quando peccatis, arbitramini, vos ioculariter aliquid malum admittere: perpendite quæso, an iocus sit Deo auferre id, quod tam magno jure ad illum pertinet, quam magnus est ipse Deus! Omnes scitis, quomodo Sanctus Joannes Deum viderit, plurima in capite Diademata gerentem: *in capite ejus diademata multa.* Sed quid tot coronæ regis denotant? significant nimirum innumerabiles illos titulos, quibus homo Deo obedire tenetur, tot enim sunt, quot divina essentia perfectiones continet. Quam ob causam, qui peccat, non unam solum committit injustitiam, sicut alias vobis dixi, sed pluribus se contuminat: *Injustitias manus vestrae emittunt.* Imò tot committit injustitias, quod sunt causæ, quibus divina justitia ad sceptrum adeo absolutum, tam amplum, tamque potens venerandum nos obligat. *Sceptrum divinitus ejus.*

XX. Quod si vobis quandoque ducam videtur audire, quemadmodum peccator propter momentaneum quoddam peccatum ad æternas inferorum pœnas sufficiens justissimè condemnatur, ecce causam. Cùm Deus infinita habeat jura ac titulos, quibus amari debeat, omnes illos peccator injuriâ affectit, adeoque ipsdem non obediendo, ipsum aspernatus est. Quare licet talis non nisi exiguo temporis spatio peccasset, hoc exiguum tamen sufficiens est, ut debitum pariter contrahat infinitum, quod, cùm in inferno tormentorum gravitate, ne quidem satis puniri possit, quæ infinita est: deberent, infinita tamen eorundem duratione castigabuntur. Charissimi, profundius quæso hæc tam altas veritates mentibus vestris penetratè, quæ si vos à peccato non absterreat, nescio quid efficacius afferre possim. Indulgebitis quidem genio vestro, voluptatibus animos vestros dabit, & hæc vel Dei ingratis, si ita loqui concessum est, facietis. Sed tandem agnosceatis clarissimè, quem offenderitis; Deum omnipotentem lacessistis peccatis vestris, à quo multò magis dependeris, quam sicca palæx, in arcæ ventilitatè à vobis dependent.

GNERI
CHRISTIANUS

DISCURSUS IV.

Demonstratur singularis injuria, quam Peccatum infert Sanctissime Trinitatis Mysterio.

Abevil. Theolog. affil. p. v. med. 2.

I. Deam magis prefe-
ctam, quæ, in his
tenebris, de summâ
Dei essentiâ haberi
possit, volunt esse
illam, quâ Deus ve-
rè Trinus & unus, Trinus in perso-
nis, & unus in substantiâ repræsen-
tatur: Hæc est illa prærogativa, qua
essentiâ increata à creatâ distinguitur;
hæc est mysteriorum omnium myster-
ium; hæc est miraculorum miraculum;
hæc clarè cognita, non solum creatura-
rum, sed ipsiusmet Dei cor, æternâ re-
plet beatitudine. Quare si peccatum
divinis perfectionibus planè opposi-
tum est, Adversatur supra omne,
quod dicitur Deus, non poterimus
justiorem de tam monstrôsâ illius de-
formitate habere ideam, quàm si i-
dem ut notabilissimam Sanctæ Trini-
tatis injuriam perpenderit. Qua-
re officij mei erit hodie, primò istud
divinitatis arcanum pro gradu & ca-
pacitate vestrà explicare; deinde ex
hac explicatione inferre, quàm imma-
nis sit injuria, quâ Deus per peccatum
afficitur.

I.

II. Sancta Fides duo inter extrema
progreditur, quod utrumque diligen-
tissimè evitandum est; hæc sunt Cu-
riositas, & Ignorantia. Curiositas est te-

meraria, qua divina essentia secretis
penetrare præsumit; cum ne quidem
minimam aliquam essentia create
particulam intelligere valeat. Ignor-
antia, est stupida; que divina illa
mysteria negligit cognoscere, præter
quæ intelligenda Mundo nati fuerunt.
Sed Fides inter duos hos sibi opposita
ambulans scopulos, feliciter veritatis
portum ingreditur; æum neque in-
comprehensibilem arroganter cona-
tur comprehendere, ne opprimatur à
gloria; Scrutator Majestatis appropin-
quet à gloria, nec mysteria à Deo re-
velata meditari omittit, ne gravata
illas incurrat minas: Si quis ignorat
ignorabitur.

III. Primum ergo, quod Fides de Sanctissime Trinitatis mysterio nobis præponit, est Divina ipsius Unitas. Primum esse, supremus Dominus, immutabilis, infinitus, independens, suorum perfectus, non potest esse nisi unus. Summum magnum unicum sit, nisi est, inquit Tertullianus, nec dicitur summum magnum, nisi parem non habens. Si Deus non esset unus solus, non amplius esset Deus; quia non possideret illud bonum, quod alter possideret. Neque vobis imaginemini, Deum esse unum eo modo, quod aliæ substantiæ dicuntur unæ, unus Angelus, una Anima, unus Homo, &c.

P. SE
HOMO

Ita res potius deberent dici unitæ
quàm unæ; quia cùm sint substantiæ
materiales, ex multis partibus sunt
compositæ; & si sunt spirituales, è
multis constant perfectionibus. In
Essentiâ verò divina est admirabilis
quædam unitas, quæ essentiâ suâ sim-
plicissimâ omne bonum comprehen-
dit, ita ut jure merito à Doctoribus
non solum una, sed unissima vocetur;
quia in illâ præter illam ipsam nihil
aliud invenitur. *Inter omnia, quæ
verum dicuntur, arcem tenet unitas di-
vine Trinitatis.* Præterea non solum
hic Deus noster unus est, sed unicus,
& quidem unicus essentialiter. *Unus
est necessarium.* Etiam Sol unicus est
in hoc universo; sed non est unicus
essentialiter; cùm pluries multiplicari
possit, quàm nunc sint in cœlis stellæ:
potest enim Deus vocis suæ imperio
videm creare mundos unico mo-
mento, & in quovis illorum velut cor-
porum tam ingentium cor, proprium
suum collocare Solem. Quamobrem
propria Dei dos est singularitas, nec
alio modo, sicut nec divina natura, ab
illo perdi potest. *Quis Deus præter
Deum nostrum?* Et hæc est illa gloria,
quæ per Prophetam protestatur
Deus, se non daturum alteri, & in
illis considerationem, particulari
cum attentione nos vocat: *Videte,
quod ego sum solus, & non est alius præ-
ter me.*

IV. Contra hanc ergo tam prop-
riam divinæ essentiæ prerogativam
indurgit Peccatum: *Adversatur supra
omne, quod dicitur DEUS.* Aman-
do enim creaturam, pluriusquæ quàm

Deum æstimando, quasi novam divi-
nitatem homo sibi fingit. *Tibi soli Ps. 50.
peccavi, ideo dicebat Sanctus ille Rex,
tibi soli peccavi, hoc est, tibi, qui solus
es. Domine, contra te solum pecca-
vi, qui unus es & multiplicari non
potes; ideoque peccando illam tam
pulchram coronam à capite tuo au-
ferre conatus sum, ita ut non ampliùs
sis Deus meus, aut non ampliùs sis
solus.* His igitur duobus modis à pec-
cato divina oppugnatur unitas, aper-
tè quidem per Idololatriam, occultè
verò per quamvis præceptorum Dei
transgressionem.

V. Præteritis seculis tantùm Dei
veri inolevit ignorantia, ut Diæmon
facile tam enorme mendacium toti
humano generi persuaserit, plures in
Mundo esse Deos; imò tot, quot essent
creaturæ, aut in utilitatem, aut homi-
nis perniciem productæ. Hoc menda-
cio malignus hic Veterator obtinuit,
ut omnia quæ sunt templa, & totius mûn-
di altaria isti falsæ divinitati dedica-
rentur; arte non ab simili illi, quæ su-
perbissimus quondam ille Rex usus
est, qui cùm non posset cum exercitu
suo transvadare Euphraten, illum in
plures quàm centum rivulos divisit,
adeoque facile superavit. Eodem mo-
do cùm Diabolus magnam illam sub-
missionem à naturâ omnium cordi-
bus erga primum illud Esse impressam
vincere non potuerit, hanc innatam
submissionem in tot divisit partes,
quot adorabantur idola, ut illam vero
Deo auferret. Postquam verò ad-
ventu JEsu Christi ejusque Passione
tam enormis ignorantia è Mundo pro-

GENERI
Christianus

scripta est, verusque Dei cultus stabilis, alius Dæmoni, divinæ se opponendi unitati, non superest modus, quam peccatum; non quidem Intellectus, sed cordis idololatria; quæ Deo unicæ essentiz gloriam occulte furatur, aliæque quasi in creaturis, summo bono prælati, divinitatem constituit, ita ut inter idololatriam, & alia peccata hæc sit differentia, quæ est inter latronem publicum, & furem privatam. Latro apertâ fronte medio die in publicis vijs prædas agit. Fur autem occultus clam, & in tenebrosissimâ nocte aliena invadit. Eodem modo Idololatra quasi latro apertus non veretur publicè hanc propriam Dei invadere gloriam, quod solus sit; sed publicè templa & altaria exstruit, alijsque, quam Illi, victimas, & sacrificia offert; Peccator verò ordinarius, quasi fur occultus, hanc ipsam DEO aufert gloriam; sed tacitè, & in corde suo pro victimis, non tauros aut agnos, ut loquitur Sanctus Joannes Chrysostomus, sed quod p. jus est, animam propriam sacrificat. Et hæc non ex amplificatione dicta sunt, sed simplicissima veritati sunt consentanea.

S. Thom. VI. Aliqui putarunt, à timore in terris multiplicatos fuisse Deos: sed *2. 2. q. 27. art. 4.* stolidi illorum fuit opinio, non enim

timor, sed amor in causâ est, ut creatura pro Deo colatur. Amor illi summus, quo bonum aliquod creatum bono increato præferimus, quasi idolum aliquod in nobis efficit. *Quidquid* *S. Cyp.* *de dupl.* *homo DEO anteponeit, Deum sibi facit.* *mar.* Inquit Sanctus Cyprianus, & hoc ipsum alij quoque Doctores asserunt.

Imò illud ipsum Deus inscripturis confirmat, cum nunc avaritiam, tunc ambitionem, modò libidinem, modò alia vitia practicam vocat idololatriam. *Israel si audieris me, non es in te Deus recens, neque adorabis Deum alienum:* quod idem est ac dicere, non peccabis, ut varij explicant interpretes; his primis verbis, non est in te Deus recens, significare voluit in latronem cordis peccatum, quod primò committitur; reliquis autem, non adorabis Deum alienum, indicare tertium operis peccatum, quod sequitur ex interno; quia in subditis peccare, est, Deum pro arbitrio sibi formare, constituendo in bono aliquo creato ultimum finem, & colendo eum bonum tanquam Deum; hoc est, cum amore prælationis in comparatione summi boni creatum diligitur, quemadmodum scriptis vobis dixi, ut cordibus vestris bene imprimatur hæc veritas, quæ plusquam omnes aliæ à peccato mortali committendo vos detertere debet.

Verum est, Christianos, cum Deum offendunt, non præsumere Divinitatem Deo auferre, eumque in corde suo negare; sed solum tanquam collegam imperij admittere, illique & Dæmoni simul & eodem tempore servire velle, qui est alter modus Deo coronam auferendi. Sed hoc ipsum impossibile est. Hanc enim facere divisionem, idem est, ac velle Deum non amplius esse solum, non amplius simplicem, non amplius unicum, ac illum ipsum esse, qui est. *Andr. H. de* *raël: Dominus Deus tuus, non est* *Quint*

Quare considerate obsecro, an non stulte sint illae exultationes, quae sepius adferuntur à peccatoribus, dicentibus, quod licet Deum offendant, se nihilominus illi devotos esse, exhibere charitatis opera, frequentare Ecclesias, sepius pro animabus in purgatorio detentis ad Deum preces fundere. Non equidem his operibus, licet bonis, salutem suam adipiscuntur, si à peccatis non desistant. Hoc est cultum Deo debitum dividere, unam illi partem, alteram creaturis attribuire, ut solent illi, qui jurant in Domino, et jurant in Melchom: imò hoc est creaturis majorem, minorem verò partem Deo dare. Si Deus non habet eorum, neque etiam partem desiderat. Aliàs enim nimis turpiter divina ipsius unitas violaretur, quia, sicut jam ante dixi vobis, idem est peccare, ac alteram Deitatem, idololatriam quidem magis occultam, sed non minus Deo injuriosam, nobisque, quam manifesta illa, minus damnosam cordi nostro inferre. *Ante me non est formatus Dominus, inquit Deus, et post me non erit.*

VIII. Hinc etiam magna illa nascitur turbatio, quae à peccato intrinsecus suscitatur, ut intelligamus quam verum sit, non esse in animam pacem, quae nunquam se Deo opponit. *Quis respicit et pacem habuit?* Testabuntur hoc omnes peccatores, qui si veritatem facere velint, dicere cogentur, nunquam se magis contentos fuisse, quam cum bene vixerunt. Causa istius perturbationis est, quod novum Dominum contra supra dictam

prohibitionem in throno cordis sui collocarint. *Non erit in te DEUS recens.* Si in Mundo, plusquam unus possibilis esset Deus, omnia sursum deorsumque verterentur. Quam calamitatem in quocunque Imperio non adfert multitudo capitum ad coronam aspirantium? Quamprimum haec ambitio Romanorum Monarchiam invasit, statim in visceribus suis majores experta est strages, quam unquam alijs ipsa intulerit. Similem omnino perturbationem peccatores in microcosmo, id est, in homine excitant; quare non mirentur, si similes in potentium rebellionem, in cogitationum strepitu, totiusque spiritus perturbatione indubitanter effectus experiantur. Aliter enim fieri non potest. Date alicui lapidi duo centra, quid faciet miser, dum à quovis illorum attrahetur? tremebundus haerebit, incertus, quò se inclinet. Eodem modo cum homo à ratione versus centrum suum, quod est Deus, inclinetur, trahaturque eodem tempore à passione quadam versus aliud boni cujusdam creati centrum, aded amati, ut præ illo Deum ipsum apernetur, necesse est, ut miser semper inquietus haereat. *Inquietum est cor S. Aug. meum, donec requiescat in te:* Hac est quaedam violentia, quae natura infertur, nec est ulla violentia, quae non pariat molestiam. *Si quid violentum est, etiam acerbum erit. Ecce igitur Charissimi, validissimum ex hoc c. s. argumento motivum resistendi peccato, illudque fugiendi; eidem enim confentire, verè nihil est aliud, quam*

GNERI
Christianus

Deum derelinquere, Deumque alienum sibi constituere, qui vobis, ut loquitur Propheta, neque de die, neque de nocte quietem concedat. Quamvis primarium motivum debet esse, hanc Deo non inferendi injuriam, ut in locum ejus ponatur creatura, ipsique gloria, quæ à singularitate ipsius, non tanquam supremi, sed Solius essentia provenit, auferatur.

Job. 23. *Ipse enim Solus est.*

IX. Cardinalis Baronius refert, Caligulam Imperatorem statuam suam in Templo Hierosolymitano collocare voluisse, ut à Judæis tanquam Deus adoraretur. Quæ iniquitas cum in civitate innotesceret, populum in sex turmas divisisse, Senes, Adolescentes, Pueros ex una parte, ab altera Virgines, Conjugatas & Viduas, adeoque unitos ad Præsidis Romani palatium cucurrisse, prostratosque in terram, manibus à tergo ligatis, capillis cinere aspersis, flevisse, elatoque tristi clamore eundem Præsidentem rogasse, ne permitteret hominem in templo adorari, quod ad veri Dei gloriam instructum esset. Nunquam minùs quis Christianus facere deberet, quando Diabolus a vernalibus suis suggestionibus illi bonum aliquid creatum in altari cordis sui collocandum proponit. Si non aliud illud disturbandi idolum, occurreret medium, vocem in cælum attollere oporteret, humique prostratum prius lachrymis consumi, quam peccato consentire, coramque toto inferno sepe sapius protestari, unum esse Deum nostrum, & non esse alium præter il-

lum, nec justum esse, eundem cum alio comparare. *Unus est altissimus Creator omnium, & metuendum nomen.* Et adhuc erit aliquis, qui contrarium audeat, ut ejecto DEO veto, prima statim suggestionibus diabolicis crevis idolo locum cedat in corde suo?

X. Verùm hucusque non fecimus vela, nisi, ut ita dicam, juxta littora, nec adhuc altum Mare argumenti propositi intravimus; ad demonstrationem enim Dei unitatem, etiam ratio naturalis accedit. *Non est bona pluralitas principantium.* *Unus ergo princeps.* Necessè est igitur, ut altum hoc Mare ingrediamur, quò sola fides dux noster erit. Hoc pelagus est Sanctissima Trinitas; id est ingenium distinctum præ alijs notabilissimum, credentes enim naturæ divinæ unitatem, distinguimur à Gentilibus, agnoscetesque personarum Trinitatem. Turcis & Judæis separamur, quibus de tam magnâ veritate nihil innotuit. Ut de tam sublimi mysterio aliquò intelligamus, quod cum ipsa luce sese abscondit, lucem inhabitat, inaccessibilem, primò scire oportet, infirmitas esse in Deo perfectiones, quæ hinc intellectus nostri acie cognosci non possunt. Naturaliter enim ex operibus Deum cognoscetes, nihil aliud intelligimus, quam opera ipsa demonstrant, unde à pulchritudine, ordine, à Mandi unitate, bene eundem potentiam, sapientiam & unitatem Creatoris inferre possumus, sed absque ullâ comparatione semper plura cognoscenda restant, quam quæcumque à maximis ejus operibus

proponuntur. Qui Moysis intuetur statuas à celeberrimo Michaële Angelo exculptas, facillè quidem ex illa mirabilem artificis manum ad ipsa quasi saxa animand colliget; sed non ita reliquas præclaras ejusdem virtutes, pietatem, prudentiam, profapiam, cognationem, aliasque prærogativas, quæ ad artem statuariam nullam habent relationem, addisces. Non aliter per accidit, qui creaturas contemplatur. Bene quidem ab ipsis proprietates aliquas Deo convenientes arguere potest, tanquam illarum Authori; sed non eas, quæ non ut Creatori conveniunt, deprehendere licet. Tales sunt proprietates personales, ad quas creaturæ nullam specialem dicunt relationem, secundum originis oppositionem, quæ est inter Personas divinas, sed solum secundum ejusdem essentia identitatem.

XI. Magni igitur hujus mysterij veritatis, quam nunc explico, tota est de Fide, id est talis, quæ licet ab humano intellectu non capiatur, tamen credi debet; qui enim dictis non vult præbere fidem, illi inter nos non erit locus, talem è schola Christi ejicere oportet. *Si aliquis est, qui totaliter elo-*
quatur, non est in schola Christi, sed in
schola diaboli. *longè erit à nostra philosophia.* Ita S. Dionysius Areopagita pronunciat. Et quoniam hæc veritas non tantum est de Fide, sed etiam veritas, supra quam omnes aliæ fundantur, ideo ipsemet unigenitus Dei Filius de celo descendit in terras, ut ore proprio illam doceret; postquam quater mille annis genus humanum totum, aut quasi totum in illius ignorantia detinuit, quasi prius in schola na-

turæ erudiendum & disponendum; ut ita magis aptum ad sublimem hanc lectionem audiendam redderetur, postea in aperta gratiæ scholâ tradendam. *Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, Joau. 1. ipse enarravit.*

XII. In hoc igitur divina natura singulariter ab omnibus creatis naturis est differentissima, quod in una simplici substantiâ tres contineat Personas divinas, quæ vocantur Pater, Filius & Spiritus sanctus, & tali cum ordine, ut Pater ab alia persona non procedat, Filius à Patre, & Spiritus sanctus à Patre & Filio procedat. Attamen non debetis credere, aliquam ideo inter illas esse inæqualitatem: increatus est Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus. Immensus est Pater, immensus est Filius, immensus Spiritus sanctus. Independens est Pater, independens Filius, independens Spiritus sanctus, & sic de cæteris. Neque ideo sunt tres increati, tres immensi, aut tres independentes, sunt unus solus. Et in hoc ordine essentiali & æterno tamque æquali consistit infinita illa pulchritudo, in cujus comparatione tota universi pulchritudo, quasi cicindela, apparente sole, dispareret. Ad declarandum aliquid de supremo hoc mysterio varijs uti possem similitudinibus, quas frequenter sancti Doctores usurpârunt; sed ut meliùs à vobis intelligat, unam solum magis propriam adducam. Imaginamini vobis adolescentem, qui attentè se in speculo contemplatur; in illo ipso contemplandi actu planè sibi similem in illa crystallo imaginem detinuit, quasi prius in schola na-

GNERI
Christianus

producit, vidensque se tam formosum, eodem tempore amare se incipit. Hoc ipsum cogitate in divino hoc mysterio fieri, sed modo infinites perfectiore, hoc est Deum omnino decente. Pater enim aeternus in purissimo divinae naturae suae speculo se contemplans expressissimam sui ipsius producit imaginem, sed substantialem, quae cum sit in ipso Deo, est pater Deus, quia ab ipso omnes divinae essentiae perfectiones recipit. Hic Pater & Filius videntes se ad eum pulchros, necessario sibi de se ipsis complacent, & se amant invicem, & hic qui inde resultat amor, est tertia Persona, hoc est Spiritus sanctus in omnibus & per omnia alijs divinis personis aequalis, ut, qui eandem naturam aequaliter participat. Haec sunt mirabilia, quae in rebus creatis ne quidem somnari, multo minus supponere licet. Quare similitudo ante allata, uti & reliquae, quae à viris Doctis adducuntur, verè potius nobis, quam Deo conveniant, suntque, quemadmodum observat S. Hilarius, exiguae nostrae capacitati, non sublimi tanti mysterij altitudini, omnem intellectum excedenti, proportionatae. Verùm quid factu opus? oportet nihilominus illis nos uti, ut aliquid de ijs, quae Deus revelavit, intelligamus, quod licet semper parum sit, multo tamen plaris, quam clara & conspicua perfectionum purè crea-

S. Thom. tarum cognitio aestimanda est. *Ret.*
2.2. q. 2. rum enim caelestium quamvis obscura
ar. 8. cognitio semper evidenti rerum terrenarum perspicuitati longè praeferenda est. Tanto magis, quia omnes Christiani non tantum in confuso, sed

etiam distinctè hoc mysterium credere tenentur, fide nobis manifestatum quod omnium aliorum mysteriorum principium est, & finis. Unde Christianus, qui nihil de illo sciret, Christianus minimè dicendus esset.

XIII. Praeterea incomparabilis huius arcani Divinitatis cognitio plura de Deo nobis manifestat, quam omnes speculationes de ipso à nobis secundum solum humanum discorsum formatae detegere possent. Quod si enim Deus non sit unus aliarum rerum modo, sed ita unus sit, ut etiam simul sit Trinus, clarissimè colligitur, etiam in alijs perfectionibus non esse ne quidem modo ordinario perfectum, sed tali, qui plusquam credi possit, longè quascunque hominum cogitationes & conceptus transcendat. *Eccè DEUS magnus visum scientiam nostram.* Hoc igitur modo valde crescit Idea, quam de divina bonitate formamus; si enim illa non nisi limitatè se communicare possit, quemadmodum facit in creatione, quomodo esset infinita? Omnis boni proprium est, minùs vel magis se communicare, prout in se majus aut minus est; ideoque, si bonum finitum se ipsum modo diffundit finito, oportet necessarid, ut bonum infinitum secundum proportionem, id est, infinites se communicet. Crescit divinae potentiae existimatio, quae siquidem est illa potentia, quae non solum omnia producit, quae extra se vult producere, sed etiam intra se terminatae omnipotentis efficacit suae proportionatum producit, id est, Filium suum

divinum, qui aequalem habet cum Patre omnipotentiam! Crescit divinæ Sapientie exultatio: an non enim mens est admirabilissima, quæ veritates infinitas, claras, & cætas solo verbo exprimit, verbo quidem ipsimet menti sumillimo? Crescit exultatio Beatitudinis, quæ felicissima hæc essentia gaudet; cum gaudium, quod ex contemplatione sui ipsius resultat, æquè infinitum, ac ipsemet Deus. Et sic de alijs divinis perfectionibus discurre licet, quas hoc Sanctissimo Trinitatis mysterio, à nobis bene intellecto, modo supereminenti cognoscere possumus, ita, ut Philosophi, quibus de hoc mysterio nihil innotuit, multo minus de DEO cognoverint, quam hodie inter nos mysterij hujus non ignara vetula cognoscat. *Constituar tibi Pater, Domine cæli & terræ, quæ abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Nescio an minimum in hac explicatione me detrauerim; sed non erit plus, quam necesse est, si hinc clariori quadam hujus altissimæ veritatis luce instructi abiveritis: propter hanc enim cognoscendam in cælis creati sunt Angeli & in terris homines; imò ad illam explicandam Deus ipse descendens è cælo assumpsit carnem nostram, ut tam ingens mysterium humanâ linguâ nos doceret. Transseamus nunc ad specialem injuriam demonstrandam, quæ peccato mortali Personis divinis infertur, qui est præcipuus hodierni Discursus finis.

II.

XIV. Ut autem Auditorum meorum
R. P. Stegneri S. I. Christ. Instr. Tom. II.

omnium capacitati me accomodem, necesse est omnino planâ me incedere viâ si enim vobis ostendere vellê, quomodo peccatû cuiusvis divinæ Personæ sit injuria, secundum personalem illarum proprietatem, valde difficulter à vobis intelligeret: quare, ut melius intelligat, necesse est, ut illas potissimum proprietates, quæ singulis attribuuntur, potius producam. Explico me. Omnes perfectiones divinæ absque dubio cuiusvis Personæ divinæ integrè sunt communes, sicut Essentia, supra quam fundantur, omnibus communis est; nihilominus sancta Ecclesia certâ quadam appropriatione Patri adscribit Potentiam, tanquam primo principio, Filio Sapientiam, velut illi, qui per intellectum est, & Spiritui sancto Bonitatem, tanquam illi, qui per amorem productus est. Secundum talem ordinem, sicut manifestior erit injuria, quâ Deus à peccatoribus afficitur, ita etiam facilius erit, ut quivis vestrum illam bene intellectam excretur.

XV. Patri igitur æterno attribuitur Potentia: contra quam, advertite obsecro, quâ cum temeritate insurgat Peccatum. Scire oportet tam vastam tamque universalem esse Dei potentiam, ut sine ipsâ nihil quidquam fiat in Mundo. Si unicum suspitium emittere vultis, necesse est, ut ad illud emittendum Deus vos adjuset. Si vultum ad aliquid vertere vultis, necesse est, ut ad illum vertendum Deus opem suam præbeat; si de pavimento paleam attollere, necesse est, ut Deus etiam ad illam ele-

G

v. n.

GENERI
Christianus

vandam manum vestram adjuvet, aliàs enim nihil unquam fieret; nec manus ad id, quod velle, moveretur, nec oculi venterentur, nec ullum suspitium emitteretur. Quando igitur Peccator aliquod malum committere decernit,

S. Thom.

2. p. 4.

49. ar. 2.

Et 1. 2.

q. 79.

ar. 2.

Deus, ne libertatem illi auferat, hanc malignæ voluntatis electionem non impedit, sed eam permittit, peccatori quæ dat esse, posse & operari. Quamvis igitur non inclinet ad peccatum Deus, quod totum perverse voluntatis nostræ partus est, tamen ad illas concurrunt actiones, quibus peccatum committitur, ita, ut, exempli gratiâ, cum vindictæ cupidus vulnerat inimicum suum, verum sit, Deum ad vindictæ malitiam non determinare, imò vehementer eam abominari; ac tamen hominem concessæ libertatis possessione privet, illas operationes, quibus vindicta per manum illius, qui vulnerabat, exercebatur, & à quo odium corde fovebatur, ipse etiam à peccante determinatus adjuvat. Quod aded divinæ Potentiæ contrarium est, tamquæ durum, ut ad illud explicandum acerbis servitutis & laboris terminis utatur.

H. 43. 24.

Servire me fecisti in peccatis tuis; præbisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Miserrime peccator, inquit Deus, cum tu mihi servire deberes, me cogis, ut serviam tibi, & quidem in re maximè odiosâ, quæ excogitari possit, hoc est, in iniquitatibus tuis. Quid nunc ampliùs dici potest, quàm Deo contra Deum uti, nec solum creaturis, sed etiam Creatore abuti? & hoc tam intolerabili eum labore, ut omnipotentia mea

doleat? *Præbisti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Audacia hæc est immanis, Tyrannisque inaudita. *Burdigala* famosa Galliæ civitatis Regi suo rebellis, postquam armis priori Dominio subiecta fuit, veniam quidem impetravit, sed audite, quibus cum conditionibus. Ut magistratus in foro publico propriâ manu libertatis suæ privilegia, antiquis civitati denata, combureret. Hoc propria manu privilegia comburendi mandatum fuit sine dubio iustissimi Domitij, & gloriose possessionis ætas, quem in cives propter obediendum sibi debitam exercuit. Ceterum cogitare quælo, quàm durum fuerit his civibus condemnatis; ut magnitudinis suæ ipsi forent carnifices, nec solum pœnam subirent, sed etiam suis manibus eam infligerent. Hoc modo intelligetis, quam detestabilem Deum peccatis vestris cogatis servire servitute, cum illarum actionum executores ipsum esse cogitis, quibus peccata ipsi tam injuriosa, in licem proferuntur, vultisque, ut Deum propria manu contra suam Majestatem operetur, ita ut cum tam misersitis, ut nec stipulam quidem è pavimento atollere possitis, omnia à Deo mutuemini, quibus eum oppugnatis? *Contra omnipotentem roboratus est.* Homo ingratus & infidelis contra omnipotentem roboratus est. Non autem se ipsum roboravit, sed roboratus est. Libero enim suo arbitrio Deum coëgit, ut sibi vires præstaret, quibus contra illum ipsum abuteretur.

XVI. Hæc est illa injuria, quam Peccator Potentiæ Patris irrogat. Sed non est minor, quâ Filij Sapientiâ afficitur. Quandoquidem divina Sapiencia necessariò requirit, ut cum omnia sint oculis illius operta, etiam pariter omnia cognoscat & comprehendat, ut ne unquam ullo modo omnibus præsens ab aliquo cogitationem possit divertere. Quamobrem considerate ingentem illum despectum, quo quisvis peccator oculis Dei contemnit, quos objecto tam abominando ad gravissimam indignationem provocat. *Ut provocare oculos Majestatis ejus.* Reus capitis ad supplicium ductus hoc habet solatij, quod ipsi liceat velare oculos, aut saltem claudere, ne parata mortis suæ instrumenta intueri cogatur. Hoc Deus non potest, necesse est, ut præsens omnium peccatorum aspiciat iniquitates. *Omnes iniquitates eorum in conspectu Dei.* Hinc est, quod quodvis peccatum dicatur Dei oculos provocare; necessariò enim eorundem oculis ipsius committi debet. Quare (si de affectibus divinis humano modo discurre licet) cum peccatores Leges Dei transgrediantur, videtur Deus optare posse, sibi non tantam esse scientiam quâ abominationes, honori suo adeò repugnantes, aspicere cogatur. Nec insolitus hic loquendi modus nobis apparebit, si illius, quod per Prophetam Populo suo dixit Deus, recordemur. *Audite, forte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.* Quasi peteret, cum il-

le oculos suos ab illis avertere non posset, ipsi ab oculis suis peccata auferrent, abstinerentque à committendis; qui est unicus modus, ut ab illo videri non possint.

XVII. Dixi, quod ille sit unicus modus. De cætero enim non solum malum, quod à peccatore temerario committitur, Deus non potest non videre, cum actualiter in divino ejus conspectu peccat, sed etiam non potest non videre, antequam peccet, & postmodum, quando peccavit. Divina siquidem scientia nec oblivioni, nec novitati subiecta est; quare quidquid mali sit, omne illud semper ab æterno vidit, & in æternum quoque videbit. Ideoque illud momentum, in quo peccatis, justissimâ de causâ dici potest, *momentum à quo dependet æternitas*, quia quamvis aliquando confessione illud expietis peccatum, nihilominus nunquam ab oculis Dei auferetis, cujus scientia præterito caret & futuro, solum præsens habet perpetuum. Unde semper iniquitatem vestram intuebitur, quæ semel fuit, licet non sit amplius. Oprimè cum Davide clamare poteritis. *Averte faciem tuam à peccatis Ps. 50. meis:* Sed hoc esset petere aliquid impossibile amantium more; peccatum enim, licet remissum, semper est ante oculos Dei; non quidem amplius in illâ ipsâ formâ, id est, ut ad iram Deum commoveat, sed est nihilominus quasi offensa Altissimæ Majestati illata, & velut maximus divino oculorum hostis, ita, ut peccatori

GNERI
Tristhanus

Jerem.
23. 24. catori nullus supersit modus, quo à divina presentia illam abstrahere possit, quæ replet universum. *Nunquid non calum & terram ego impleo? dicit Dominus.*

XVIII. Denique id, quoddam super omnia aggravat injuriam, quæ à peccatore divinæ sapientiæ infertur, est modus, quo Deus peccatum cognoscit. Siquidem Deus non tantum necessario debet cognoscere abominabiles peccatoris, non solum debet cognoscere semper, id est antequam peccet, & postquam peccavit, sed etiam pariter in divina Essentiæ speculo illas debet cognoscere. *Id quod est extra ipsum*, inquit Sanctus Thomas, *DEUS non intuetur, nisi in se ipso*: Nos ut rem aliquam intueamur, necesse est, ut ad illam oculos vertamus; non ita Deus, ad cognoscendam illam se ipsum aspicit, qui in se tanquam in purissimâ crystallo omnia comprehendit: non aliunde videns tenebras, quam à lumine. Aliàs si hoc modo non cognosceret, scientia divina foret imperfecta, quia indigeret auxilio extrinseco, quasi imperfecta & creata. Quare si ab homine aliquod furtum, fraus, aut luxuria committatur, Deus illud furtum, fraudem aut luxuriam non potest cognoscere, nisi in essentiæ suæ divinæ speculo, semperque ut ita dicam, quoddam inter tenebras nostras & lucem suam facit parallelum. Quare quis poterit comprehendere, quam turpe tunc debeat apparere peccatum, cum in lucidissimo infinitæ pulchritudinis fundo videatur. *Posuisti iniquitates*

Pf. 19. 7.

nostras in conspectu tuo; seculum nostrum; quod est seculum tam corruptum, tamque perversum, seculum nostrum in illuminatione vestra tui. Lutum tantò fœdus in Adamante, quam in vitro apparet, quò splendidiorem gradum excellentiæ præ vitro possidet Adamas. Eodem modo, quam abominabile erit hoc spectaculum, quò iniquitas, essentia divinæ tam perfectæ comparata, representabitur? Ajunt, Neronem gladiatoribus assistentem, miserorum vulnera & sanguinem super arenam sparsum, pretioso quodam smaragdo intermedio aspersisse, quo crudelissimæ plagæ amabiles representabantur. Sic quoque faciunt peccatores: abominabiles suas in illa contemplatione delectatione, quam ab illis habent, quasi per venustum aliquem smaragdum, ideoque omni destituuntur horrore: imò tam amabiles esse apprehendunt, ut adhuc de ijs jocentur, & extollunt. *Quasi per risum operantur scelus.* Cum e contra Deus eas intueatur ut comparatas vultui suo nitidissimo, & splendidissimo, cujus comparatione apparent sanè turpissimæ. Quamobrem quam multo melius foret pro nobis, omnia sustinere mala, quam tam turpe iniquitatis nostræ objectum in divino ejus conspectu ponere, cogereque, ut contra nos lamententur, quòd purissimam scientiam suam vitæ nostræ perversitate violare voluerimus. *Et fecerunt abominabiles reeram me.*

XIX. Deniq; etiam Spiritus S. Benignitas notabilissima à peccatoribus injuria afficit.

afficitur: Quare per Apostolum Paulum vult nos admoneri, ne tantam fibi amaritudinem adferamus. *Nolite contristare Spiritum Sanctum.* Imaginemini vobis bonitatem Dei, velut amabilissimam Matrem, quæ visceribus suis nos fovet, quemadmodum filius in matris utero continetur. Talem seipsum ostendit per Isaiam. *Audite me, qui portamini ab utero matris.* Quasi diceret, quemadmodum mater gravida utero suo infanti est omnia; est locus pro habitatione; est lectus pro quiete; est vehiculum ad se movendum; est cibus ad sustentandum; est vita ad respirandum, eodem modo divina beneficentia est homini omne bonum, à quâ omnia divina attributa in utilitatem nostram adhibentur. Potentiâ suâ nos conservat, Providentiâ gubernat, Dulcedine suâ nos demulcet, Misericordiâ veniam impertit, Munificentiâ remunerat, denique Immenfitate suâ, Infinitate & Æternitate, totâque essentia suâ nos beatificat. Jam igitur aliquantisper, sed vivaciter, gravem hanc injuriam perpendite; quâ hæc divina Bonitas à peccatoribus afficitur; qui non solum eodem tempore, quo tanta ab ipsa recipiunt bona nullam matris suæ rationem habens, sed etiam inaudita crudelitate sinum ejus dilacerant? Non igitur sine causâ tales genimibus viperarum à Christo comparati sunt. *Genimina viperarum.* Nam & illi suam pro gratijs acceptis matrem vulnerant, illaque viscera conantur discerpere, à quibus

foventur, tantisque & tam amabilibus modis nutriuntur.

XX. Adhuc pejus est, non tantum DEI bonitatem à Peccatore offendi, sed ideò offendi, quia tam bona est, & quia insuper infinitè bona est, ideò etiam plus offendi. Non est aliqua res in Mundo, quæ minus ideò ametur, quia magis amabilis est, & quæ magis despiciatur, quia contemptu minus digna est. Hæ sunt injuriæ, quæ à solo peccatore incomparabilè Bonitati Dei inferuntur. Si primâ vice, quâ sceleratus ille domum illam infamem ingressus est, crux fregisset, putatisne, illum secundâ vice ingressurum fuisse? Unde ergo illa vobis crescit audacia in peccatum relabendi, nisi ab illa divina bonitatis æstimatione, quæ post offensas reiteratas penitentiam vestram exspectat, veniamque offert? *quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore ullo filij hominum perpetranti mala.* Ex hoc ipso igitur capite, quia tam amabilis, tamque æstimabilis est Deus, ipsum offenditis, & ad iram provocatis. Præterea, si Bonitas divina aliquem haberet terminum, timeretis peccata peccatis addere, dubitantes, ne fortè ad tam multa dimittenda se non extenderet. Quia verò non ignoratis, Bonitatem Dei carere limitibus, eadem perfectione suâ pro motivo ad peccata vestra multiplicanda abutimini. Quia ergo Dei Bonitas est infinita, eam vos magis magisque absque ullo timore offenditis, & quod à natura sua infiniti amoris est motivum, illo vos ad infinitas Deo injurias inferendas, nec

Ecol. 8. 12.

GNERI
Tristrianus

solùm ad Bonitatem illius, sed ad Bonitatis ejus divitias omni fide superiores, sed spernendas abutimini. *An divitias bonitatis ejus contemnis?*

Rom. 2. 4. XXI An hoc non sufficeret, ut sapere disceremus, & intra nos ipsos revereremur? *Memento istud, & confundamini;*

Is. 46. 8. dico vobis cum *Isaia;* redite *prævaricatores ad cor.* Charissimi, dictorum meorum recordemini, pudeatque vos peccatorum vestrorum hucusque commissorum, veramque posthac viam ingrediamini. Quando confessuri estis, memineritis peccando vos pro arbitrio vestro vobis Deum fecisse, imò vos ipsos vestri ipsorum idolum factos esse. *Elevatum est cor tuum, & dixisti: Deus ego sum:*

Ex. 28. *dedisti enim Cor tuum quasi cor Dei.* Clamabat conscientia, alium non esse præter unum Deum, ideoque illum audiendum, ei que parendum esse; vos autem perversâ voluntate vestrâ respondistis, alium à vobis non cognoscere Deum, quam beneplacitum vestrum: *dedisti cor tuum, quasi cor Dei.* Vosque tanquam ab illo independentes habuistis, & quasi absolutos arbitrij vestri Dominos. Dixisti: *Deus ego sum.* An non vobis videmini propter hæc confusione replendi, si ea confessuri in memoriam revocaveritis? Quod si posthac Diabolus ad similem vos rebellionem sollicitatus est, redite *prævaricatores ad cor;* Considerate, an non æquum sit, ut, cum Deus essentiâ suâ sit unicus, simplex & singularis, primum in animi vestra locum possideat, & à vobis absque æquali colatur? Et quia tanquam Christiani digni facti estis, ut

tam altum sanctissimæ Trinitatis mysterium credatis, *Memento istud, & confundamini;* perpendite quoque, quâ injuriâ Potentiam Patris offensus, cum illius concursum consentientis vestris servire cogitis: oportere Sapientiam Filij despectum, quoties ante oculos illius abominabiles vestras posuistis. Quamobrem Bonitatem Spiritus Sancti offenditis, quoties ad liberius peccandum ipsius benignitate abusi estis. Quamobrem, si posthac Diabolus, Mundus & Caro ad tales iniquitates vestras instigent, huic inimicorum termino Honorem Sanctissimæ Trinitati debitum opponite. *Redite prævaricatores ad cor.* Considerate *Isaia;* altissimi hujus mysterij ignatum non eâ, quâ vos ejus cognitione illuminatos, gravitate legem Dei violata. Alio aliquo modo in extremo iudicij die excusare se poterit, sed quam vos casualationem adferetis? qui Principem quendam in medijs noctis tenebris offendit, illi bene potest dicere: *Dominus, ego te non cognovi.* Sed qui in cubiculo & throno regio officiorum ignorantiam suam prætereget non potest. Quamobrem, Charissimi, excusabiles erimus, si peccatis peccata addere perrexerimus, postquam Christiana lex tantam nobis de Deo, tribuque divinis Personis, mediante Fidei notitiam tradidit, tamque stricto servitutis particularis nodo per hæc nomen, earum nomine nobis collatum, omnes devinxit. *Euntes ergo baptizantes eos in nomine*

ne Patri, & Filij, & Spiritu Sancti.
Hec igitur impostera in violabile
nostrum deberet esse propositum, si
non indigne Christiani characterem
gerere voluerimus. Una anima so-
la sit unius solius Dei, tres illius po-

tentia, omnes in trium divinarum
Personarum, quarum sunt velut ima-
go, obsequium semper dedicate fun-
to. *Admirationem cui, intelligam*

te, diligam te, o beata Aug. l. 5,
Trinita. de Trini.

DISCURSUS V.

De Injuria, quam Peccatum infert Beneficio
Incarnationis.

VNus ex illustriori-
bus titulis, qui-
bus Isaias Propheta
Salvatorem Mundi
insignivit, est, quod
illum Admirabilem
appellavit. *Vocabitur nomen ejus Ad-
mirabile: sed quid vult dicere Admi-
rabilis? ut effectus aliquis admiratio-
nem moveat, Sanct. Thomas requirit
contradictionem sic apparentem,
ut ad primam intuitum vera ejus
causa ignoretur. Verum quæ magis
insolita, magisque abstrusa in-
ter homines poterat videri contradi-
ctio, quam duas naturas infinite à
se invicem distantes in unâ personâ u-
nitas intueri, sicut sunt natura divina
& humana? Si hunc Mundum nihilo
unitum videretis, an non vehe-
menter admiraretis? Attamen ma-
jor inter Deum & hominem, quam
inter Mundum & nihilum intercedit
distantia, quare Deum hominem
factum intueri, est nihilum cum u-
niverso unitum videre. Cur igitur
in admirationem rapi non debere-*

mus, maxime si consideremus, non
solum Deum hominem factum, sed in
statum hominis miseri, dolentis &
mortui se demississe; & quod immen-
sum superat, omne quod dici potest,
in peccatoris habitu & forma compa-
ruisse, quod est minus, quam nihi-
lum? Admirabilis igitur vocatur Re-
demptor noster; quia in terras de-
scendens contradictiones omnium
possibilium maximas in se recepit,
univitque. Nihilominus in hoc ipso
prodigioso objecto nova à peccato-
ribus admirationis causa adjungitur
contrarietibus ab illis enascentibus.
Audio Salvatore nostrum ab illis in
signum positum esse, cui totâ morum
suorum contradictione se opponunt:
In signum cui contradiceret. Quæ est Luc. 2.
igitur major admirandi causa, quam
videre Deo homini facto ab homi-
nibus contradici, pro quibus se ho-
minem fecit? Magna hæc contradi-
ctio, quæ tantopere à peccatorum
malitiâ augetur, erit præsentis Di-
scursus mei materia; in quâ ex una
parte ostendam, quantum boni à Fi-
lij

GNERI
Tristrianus

lij Dei Incarnatione perceperimus; ab altera parte, quibus injurijs velut incarnatus à Peccatoribus afficiatur.

II. Qui omnia beneficia, quæ à Sole hominibus conferuntur, recensere vellet, optimè ad tria capita eadem reduceret; nimirum quòd ab illo regantur, illuminentur & vivificentur. Adhæc etiam ipsa tria capita immensum beneficiorum suorum cumulum videtur Christus, in terram descendens, reduxisse, quemadmodum ore proprio his verbis affirmavit. *Ego sum via, veritas & vita.* Via quoad exemplum, veritas quoad Doctrinam; vita quoad culpæ redemptionem: & hoc modo se verum Mundi solem demonstravit. *Ego sum lux*

Jo. 1.
6.

Mundi, quæ actiones nostras dirigit, quæ tenebras nostras illuminat, nosque vitâ quadam immortalî vivificat.

Job. 8.
22.

I.

III. Primum igitur caput, ex quo Jesu Christo infinite obstricti sumus, est exemplum, quo nos dirigit, ut secuti ultimum finem nostrum attingamus. *Ego sum via.* Considerate, Charissimi, omnem effectuum perfectionem in hoc consistere, ut causis suis assimilentur; ideoque cum animæ sint planè proprius DEI effectus, sequitur, omnem illarum perfectionem à Redemptoris sui imitatione dependere. Sed huic duæ præcipuæ difficultates se opponerant. Prima est, quòd Prototypon, quod est Deus, agrè cognoscebatur. Altera erat nimia difficultatis apprehensio in exprimendo extypo, hoc est ipsâ divinarum virtutum excecandorum praxi. Utraque hæc difficultas, quæ quasi duo ingentes montes in via nostra se objiciebat, à Christo, qui se viam nostram fecit, disjecta fuit. *Ego sum via.*

IV. Quoad primam difficultatem hæc semper à primis sæculis hominibus cum Deo fuit contentio, quòd illi cum ex carne composti sint, Deus autem purus sit Spiritus, visibilium Deum, sibi quæ similem habere voluerint. Hæc potissima fuit non tantum inter Gentiles, sed etiam inter Judæos Idololatricæ causâ; qui tamen orant populus electus. Sub Mundi principiâ, quando adhuc creatura illius recens erat memoria, nullum hujusmodi inveniebatur, qui aliam quam verum Deum adorare cogitasset. Et inter Hebræos, quædam in principio visibiliter Deus in columna per diem nubilà, de nocte verò conspiciente illos præcedebat, difficile non erat, relictis alijs, illi soli divinum exhibere cultum. At cum successu temporis viva illa divinitatis memoria inter gentes exstingueretur, ut certi essent, se Deum habere capacitati suæ proportionatum, ausi sunt aliquem proprijs manibus sibi effingere. *Communicabile nomen lapidibus, & lignis imposuerunt.* Filij enim Israel DEUM inter se non videntes, cum Moyses in monte segregatus cum solo solus ageret, tumultu Deum quæ petere inceperant, quasi illum perdidissent, cum non intuerentur. Quare agnoscentes Deum

materiam cordis humani affectum, mirabili amoris captus illicio, genio nostro se accommodare voluit, sensibilemque, imò visibilem & familiarem se præbere, amoreque nostri Homo fieri. Ita, ut jam homines contenti vivere possint, cum causâ vice-rint, postquam sensibus illorum, tanquam testibus, se Deus subjecit. *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus & manu nostrâ contrectaverunt, de verbo vita annunciamus vobis.* Manifestam igitur nunc habemus ideam, dum ab omnibus Christi actionibus Dei virtutes, quas imitari debemus, ante oculos nobis ponuntur, quem admodum observavit Sanctus Ambrosius, *Domine carnis actus, divinitate exemplum est.* Sol quando eclipsâ patitur, nunquam totus obte-ndatur. Eodem modo Divinitas sub humanitate abscondita, non adeò tegitur, ut ex operibus non appareat, quæ illa fuerit. Unde benignitas Christi, puritas, patientia, mansuetudo, discurrendi suavitas, verborum sinceritas, verbo, omnes virtutes illius actiones eò collimabant, ut sensibilibus Dei bonitatem, puritatem, misericordiam, aliasque infinitas illius perfectiones, nobis quidem notas, sed in abstracto tantùm, perfecte cognosceremus.

V. Et ecce divinæ Incarnationis virtute primam, quam in imitando Deum homo prævidebat, sublatam difficultatem; quæ erat, quod Deus in Mundo non cognosceretur. Sed hæc minor fuit. Nimiùm difficile vide-

batur homini, posse se moribus suis assimilari Deo; cujus virtutum imitationem vix non impossibilem sibi imaginabatur. Ideo necesse fuit, Christum nobis fieri exemplum, ut hoc quoque impedimentum à nobis auferret. Homo eo modo formatus est, ut ad imitandum aliquid sit dispositissimus. Ratio est, quia unusquisque magis dispositus est ad eligendum aliquod bonum in particulari, quam ad aliquod bonum in universalis. Quod verò ostenditur opere, apparet ab operanti in particulari electum esse, adeoque magnam vim ad electionem nos movens. Ex quo clarissimè patet, quia Christus Redemptor noster esse voluit, necessarium fuisse, ut fieret nobis exemplum, essetque via nostra, quæ ipso tanquam vitâ nostrâ gaude-remus. Aliàs nemo cordi humano persuasisset, fieri posse, ut tanta virtutum obstacula superarentur. Generosi Simonis milites videbant præclaram sibi offerri hostes & castris, & vitâ exuendi occasionem. Sed inundans de nocte torrens abruptâ viâ omnium fregit animos. At ubi Simon supremus advenit Polemarchus, tantam advertens pusillanimitatem, nihil dixit, sed invicto acies transiens animo aquam intrat. *Credetisne, quæ secuta sit animorum mutatio? Ubi primò vix unus è viginti millibus ausus fuit tentare vadum, præire viso capite suo omnes certatim aquas transvadârunt, ita ut desideratâ victoriâ potiti sint.* Quod si inclutus hic Machabæus prope littus istius fluminis

H minie

GNERI
TRISTIA MUS

minis recens exorti exercitum suum gravi oratione ad transiendum animasset, quantumcunque sive ab arte, sive à naturâ comparatam adhibuisset eloquentiam, nunquam tantum effecisset, quantum ipse primus transvadans exemplo suo obtinuit.

2. Mach. 16. 6. *Transfretavit primus, & viderunt eum viri, & transferunt post eum.*

Eandem creditore esse hominum conditionem, qui licet non ignorent, non solum decens esse, sed etiam indoli suæ tam excellæ necessarium, sectari virtutes; non tamen primas illas difficultates superare audebant, quæ quasi impetuolus quidam torrens illorum contibus opponerantur; donec visibile naturæ humanæ caput inter nos comparens, primum mille laborum pelagus ingressum, fronteque acutissimarum spinarum galeâ conspicuum, immentia post se animarum antea timidarum, postea generosarum & constantium, turmam amabili traxit violentiâ. Si Deus hoc modo non egisset nobiscum, profectò præceptis & persuasionibus ad sanctè vivendum nunquam induxisset.

VI. Antequam enim Christus, exemplum daturus Mundo, in terras descendisset, tam corruptus erat Mundus, ut ne quidem unicum in se toto sanam partem exhibere poterit. Vitium non solum omnem exuerat pudorem, sed etiam ipsum nomen suum deposuerat; ubique enim latrones, adulteri, homicidæ, scelerati divinis colebantur honoribus, certoque quodam modo supra sidera extolle-

bantur. *Ut fierent misera religio delicta.* Ita compatiens loquitur S. Cyprianus. Sed post Christi in terras adventum, ubi simile incivitate reperietis vestigium, nisi forte in remotissima aliqua Mundi plaga, ad quam sanctissimæ legis Evangelicæ notitia nondum pervenit? De cetero Mundus hic, qui ante Christum ceteris scelerum omnium sentina, nunc tantam saltem partem in liliorum campum conversus est: his siquidem adhuc diebus nostris in omnibus Christianæ religionis partibus inter vitam hominibus communia in pluribus animabus singularis floret pietas, quæ tota divini capitis hujus exemplo debetur, ante cujus in terras adventum tam difficile erat sectari virtutes, ut celeberrimi Philosophi confessi fuerint, propriâ licet cum ignorantia, ut Patresque ad tempora sua adhuc neminem fuisse inventum, qui præceptis suis homines vitiosos in bonos, & bonos in meliores converterit. Sed hoc non est mirum, illi enim Magistri plus dicebant, quam facerent, cum Christus contra plura fecerit, quam dixit, doctrinamque suam diu ante exemplo suo, & operibus monstraverit prius quam verbis veritatem doceret. *Capiet facere, & docere.* Quamobrem Philosophi illi, qui Mundum reformare studebant, Astronomo comparari possunt, qui neglectâ Sphærâ, sine circino, sine virga in manu, totum cæli sistema solâ voce vellet explicare. Certe populus de hac scientiâ, nihil caperet: ubi è contra legis Christianæ veritatem bene intellexit, postquam à

Christo Domino nostro, utpote magis experto, non solum rerum celestium natura nobis est manifestata, sed etiam virtus sua Sanctissima expressa; quem admodum sedulus aliquis faceret Astronomus, qui Siderum domos virga in arena formaret. Non igitur mirum est illius scientiam tam novam in Mundo fuisse virtutis, ut homines iustificaret. *In scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos.* Scientia orat ejus, qui in se & se ipso faciebat, que ab alijs requirebat. *Jus ius iustificabit.*

VII. Accedit, exempla à Redemptore nobis relicta, non solum vitam esse sanctitatem àsequendi, sed etiam in via illa magis progrediendi. S. Wenceslaus Rex Bohemie solo nivibus recto de nocte nudipes invicem Ecclesias, cubiculum quendam ex alijs sibi fidissimum comitem ire voluit. Hic cum aliquando ob intensissimum frigus (licet calcateas esset) rigentibus nervis, viribusque ad potero pergendum deficientibus subsistere cogere, nullus fuit à pijsimo Rege, ut pedes suos vestigijs à se impressis immitteret; quod ille cum faceret, non tantum sensit pedes suos calefieri, sed etiam reliqua membra, ut sine difficultate in via tam laboriosa Dominum suam sequeretur. Eundem effectum in animabus nostris Redemptoris nostri præstant vestigia. Non solum vitam nobis monstrant; sed ad illam magnis passibus prosequendam animos & vires addunt; quem dmodum experiuntur, qui ijs insistant.

Vestigia ejus secutus est pes meus, dicebat Job, & ecce caulam, viam ejus custodi- vi. Quis autem effari poterit, quantum nobis hoc ipso Christus contulerit beneficium; cum non tantum divinitatis ideam nobis sensibilem, quam imitaremur, sed etiam imitationem ipsam tam faciliem reddiderit?

VIII. Olim homo imitabatur ad ipsas etiam bestias, ut ab ijs exemplum caperet. *Vade ad formicam, o piger.* Quasi diceret Deus, o homo in procuranda salute tua tam negligens, vade, vade & discce à fornicata, ut antequam tempus elabatur, pro æternitate tibi consulas. *Interroga jumenta & docebunt te, et volatilia caeli & dicabunt tibi.* Vade & discce à jumentis gratitudinem, servitorem & subjectionem Domino tuo debitam, qui te tam abundanter omni pascit honorum genere. *Discce ab avibus caeli,* non volutare te in stercore, qui, ut supra sidera eveharis, creatus es. Ab ipsis etiam addisce vermicibus, omnes injurias patienter tolerare, tu, qui ob peccata ipsis multò vilior factus es. Imò quod amplius est, ipsa terra te instruet sufficienter, ne superbias, sed ut etiam, licet pedibus conculcatus, patienter feras. *Loquere Terra, & respondebis tibi.* Hæc erant exemplaria olim à Deo homini proposita. Sed mutata jam rerum facie, postquam Deus homo factus est, jam dicit; *discite à me.* Ecce Dominus infinitæ majestatis, ut sensibile se nobis præberet exemplum, quod rudis creatura pro viribus suis imitari posset, tanto potere se abiecit, humanamque carnem

GNERI
CHRISTIANUS

Isa. 6. induit. *Ero ipse, qui loquebar, ecce adsum.* O dignationem amore infinito dignum, qualis est Divinus!

IX. Verum aspiciate, quæso, quam male hoc exemplum à peccatoribus transformetur! Primum omnium Christi actionum penitus obliviscuntur; si tamen oblivisci dici possunt, quas ne quidem unquam cognoverunt. Cum enim ejusdem Evangelij habenda esset ratio, quæ chartæ nauticæ habetur à nautis; id est, ut illud semper sit præ oculis apertum; tantus nihilominus Christianorum invenitur numerus, qui ne quidem semel id per annum aspiciere dignantur. Quod adhuc pejus est, aliquando tam contrariam Christo ducunt vitam, ut Mahumeti sectatores magis contrariam vivere non possint. *Inimici Crucis Christi.* Non solum exemplum Salvatoris non sequuntur, sed etiam apertè se illi fronte opponunt, videnturque tacite dicere id, quod faciunt: ad quid nobis serviunt leges Dei? Quid nobis profunt ejus promissiones? Quid est denique Cælium? Concedantur hoc præsentem tempore nobis voluptates, detur auri & argenti copia, promoveamur ad dignitates & honores, futuram illud sibi Deus servet. *Venite fruamur bonis quæ sunt.* Si Christus fugit delicias, cracesque in hoc mundo quæsit; si Christus spreto divitiis sectatus est paupertatem: si Christus illusus, contemptus, quibusvis injuriis affectus, cum vindictam sumere posset, veniam impertivit, sic ille fecerit: nesciebat quid æstimatio, quid oblectamenta

essent. Hæc blasphemias plurimum plurimi Christianorum operibus suis quasi vocibus proferunt, qui adeo perversè vivunt, quasi corpus suum pro DEO suo colerent. *Quænam DEUS venter est.* Et hoc modo qualem vitam Redemptoris non inferunt injuriam? frustra pro illis pauper fieri, frustra obedire, frustra se humiliare, frustra tanto cum dolorum excussu pati voluit; omnem enim exemplarum copiam, quam vivens nobis reliquit, ad imitandum proposuit, ut actiones illius essent visibilis simul & infallibilis bene vivendi norma. *Christus passus est pro nobis, vobis reliquit exemplum, ut sequamini vestigia eius.* Illius loco peccatores alios, quod imitentur, exemplar constituunt; & hoc est Diabolus, cui adeo vitam mortuam sunt similes, quemadmodum Filium indole refert patrem suum. Hinc Christus illos Demonis Filios appellat. *Vox ex patre Diabolo est.* Ab illo adhibentur Dei mandata nibili facere, superbire, vanâ efferti gloriâ, sequi plura quam Deum ipsum æstimare. O peccatum, peccatum! Nec nomen tuum inter Christianos audiri deberet, cum nis enim tua pervexit tandem non est aliud, quam vituperabilis vita Jesu Christi contradictio, & quæ sagitta in album adeo purum tangitur ad scopum excussa. *In signum, cui contradicetur.* Nihilominus nullum aliud inter Christianos plus quam abominabile istud peccati nomen auditur.

II.

X. Secundum divini Solis officium supra

supra Horizontem nostrum olim
comparentis, est veracis suae doctrinae
instructio nos illuminare. *Ego sum
via & Veritas.* In lapsu hominis non
solum propter malitiam voluntas per-
verta est, sed etiam propter ignoran-
tiam intellectus turbatus est; quare
huic tanquam primo hujus micro-
cosmi motori prius debebat adhiberi
remedium. Ecce igitur alterum finem,
propter quem Deus incarnatus est, ut
nimium nos illuminaret, & tanquam
Magister Fidei veritates doceret. *Ego
sum via, & veritas.* Hoc Doctoris
officium inseparabiliter cum altero
Redemptoris conjunctum est, unde
instructio, quas sacratissima Hu-
manitas, in Mundum prodiens, à Pa-
tre accepit, illa fuit maximè præcipua,
ut verbis suis nos illuminaret. *Ego
autem constitutus sum Rex ab eo super
Sion Montem Sanctum ejus, prædicans
præceptum ejus.* Atque ut hoc ipsum
Mundo magis innotesceret, placuit
æterno Patri Divinum hunc Magi-
strum publicè in Monte Thabor quasi
Doctorem laurè insignire, vestire
gloriæ, omnibus hominibus commen-
dare, ut Filij sui lectiones ausculta-
rent. *Hic est Filius meus dilectus, in
quo mihi bene complacui, ipsum audite.*
iple etiam Filius, officio suo jam fun-
gens, nunquam ideo privatas, sed
semper publicas dedit lectiones, ut
ostenderet, illas esse universales. *Ego
in seculo locutus sum nihil.* Tali omni-
no Magistro indigebant homines, qui
solum verè Magister dici poterat: solus
enim datus illas dotes, ad Magisterium
requiritas, perfectè possidebat, hoc

est, scire veritatem, & nôsse alios. *S. Thom.
eandem docere.*
XI. Deus igitur homo factus veri-
tatem, quam docere debebat, perfectè
novit. Quis enim de hoc dubitabit?
Nemo Regionis alicujus situm & mo-
res melius enarrabit, quàm qui in eâ-
dem educatus fuit, pluresque præterea
annos in ea vixit. At Dei Filius na-
tus est, & in æterni Patris corde æter-
nùm vixit. *Unigenitus qui est in sinu
Patris;* ideoque quis melius, quàm
ille, divina nos poterat docere arcana,
qui fidei nostræ Auctor fieri volebat,
illius fidei, quæ non tantum altissi-
mam, sed etiam omnium sensuum no-
strorum cognitione superiorem nobis
Patriam revelat? Alphonfus Arago-
niæ Rex, Astronomus famosissimus,
solebat dicere, eum, qui motus plane-
tarum infallibiliter demonstrare vel-
let, debuisset longo tempore supra
sphasas cælestes habitare. Ecce igitur
causam, cur antiqui Philosophi
apti non potuerint esse Magistri ad veri-
tatem supernaturalem tradendam.
Hic non solum continuò super stellas
habitavit, sed in cælo empyreo inter
splendores Sanctorum commoratus
est, in splendoribus Sanctorum; ita ut
de cælesti Paradiso, mediisque ad il-
lum assequendum loquens, iisdem
verbis uti potuerit, quæ Angelus To-
biæ, cujus ducem itineris ex Ninive in
Reges se obtulerat, retulit. *Novi &
Tob. 5. &
omnia itinera ejus frequenter ambulavi.*
Sinite ergo à me vobis monstrari vi-
am, omnem excuti timorem, notis-
simus est enim mihi terminus, ad
quem vos duco, omnesque ejus vias
novi,

GNERI
CRISTIANUS

novi, nec aliquo tantum tempore illas ambulavi, sed omnibus faculis easde n calcavi.

XII. Quemadmodum autem Filius Dei essentialiter est veritas in cognoscendo, unde etiam errare non potest, sic etiam essentialiter est veritas in loquendo: unde ne quidem decipere potest; id quod omnes Fideles immenso deberet replere gaudio, quibus tam magnus datus est Magister. Siquidem, ut alias vobis dixi, verba Dei tam sunt efficacia, ut id ipsum efficiant, quod affirmant; ita, ut si licet dicere, ipsa falsitas in ore Dei fieret Veritas, cum in Deo idem sit dicere ac facere. *Ipse dixit & facta sunt.* Ideoque de veritatibus à Christo nobis revelatis, magis certi sumus quam de illis, quas oculis videmus, aut manu tangimus, aut ipsa ratione cognoscimus, quia verbo omnipotentis Dei fidem habemus, qui rem quandam affirmans, efficit, ut

Ps. 148. 5.

Justi sunt omnes sermone mei. Non est in eis pravum quid, neque perversum. Charissimi, quid vobis videtur de hoc divino Magistro? An non deceret semper fixam doctrinam illius intendere mentem, cum certi sumus, nos illi credentes errare non posse? ob hanc causam magis semper vivacissimè respicit suum polum, quia hic, cum immotus sit, fallere non potest.

Prov. 8. 9. h. c.

XIII. Verum quod amplius est, Christus divinæ scientiæ infinitæ alteram, magisterio aded propriam, conjunxit prerogativam, quæ est, non tantum scire, quæ docenda sunt, sed

etiam nosse eadem docere, Quæ divina ipsius verba merito ingratè comparantur, quæ non tantum continent, sed imprimunt veritatem. *Veni Domini concutientis desertum,* inquit Propheta. Veniens in Mundum Salvator, illum quasi desertum invenit, quod verborum suorum efficaciam sursum deorsumque invertit. *Deserta in ubertatem versa.* Mutavit leges, invertit dictamina, direxit desideria, nova dogmata antiquis plene contraria stabilivit. Efficit, ut quod prius sperabatur, nunc timetur; quod prius erat horrore, nunc desideretur; quod cunctis erat odium nunc ametur. O admirabilem mutationem; Divini hujus Magistri loquendi efficaciam dignissimam! Si mirabilem verborum ipsius vitæ æternæ vim cognoscere velitis, memineritis tantum illius, quod supra dixi, id est, ante Adventum Christi, quasi à toto Mundo adoratos fuisse. Dæmones, nunc autem propè ab universo Deum adorari. Ab hac Cognitionis mutatione apertè emendatio Mundi potest intelligi, quemadmodum ex oculorum serenitate ægri convalescentia arguitur. Tali ergo Magistro indigebat humanum genus, nec alius ullus sufficiebat: tam profundis enim ignorantia tenebris equaliter omnes involvebantur homines, tantaq; turgebant superbiâ; & cum sicut ignorantes, indigerent instructione, tanquam superbi eandem volebant admittere; persuadentes sibi se quantum satis est, nosse: similes illis spiritibus quæ quod magis vacuz sunt, eò altius

capita tollant. Opus igitur erat nobis Magistro, qualis est ille, id est dicitur, qui esset veritas in sciendo, & veritas in imprimendo, infinitamque contineret sapientiam ad veritates incognitas nobis revelandas, infinitamque potentiam ad easdem persuadendas. Quod reipsa ostendit. *Erat doctus sicut potentiam habens, & non sicut Scriba eorum, & Pharisei.* Quare quotidie à Christianis divinæ providentiæ agendæ essent gratiæ, se hoc tempore natos esse, quo tam famosa & florida schola à Christo unico Mundi Doctore jam aperta fuit. *Erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum; & auris tua audient verbum post tergum moventis: Hac est via: ambulate in eâ, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.* Certè si Philippus Rex Macedonum pluriæ æstimavit, quàm integrum acquisivisse regnum, quoddam tempore filium habuerit, quo Ariboelem ipsi Magistrum dare potuit, quanto plurius unusquisque nostrum facere deberet, se hoc magni Vitæ Magistri tempore Mundo natum fuisse? XIV. Nihilominus videte, quantum sit hæc abominatio! Peccatores ad Salvatoris doctrinam recipiendam tam sunt refractarii, ut etiam omnino illi se opponant. *In signum, non contradicuntur.* Quod est inter omnia Evangelij dogmata, cui temerarij peccatores non contradicunt, dum in contemptum verborum Christi, felicitatem suam in carnis voluptatibus quaerunt, quam Christus in solis mensuris ad caelestem gloriam consequendam ordinatis inveniri docuit, quæ

sunt penitentia, patientia, virtutes, bonaque opera? Sed quid refert illam esse Christi doctrinam? ipsi pro arbitrio suo credere volunt, nec quidem veritati fidei dignantur præbere aures. An hæc, quæ dico, probare non possum? Itè ad quendam vindictæ cupidum, & dicit illi, Evangelij doctrinam esse; veniam inimicis impetientiam. Statim hic vobis respondebit; id fieri non posse, hæc in re de honore suo agi. Itè ad alium, qui pecuniam multo plurius facit, quàm Deum, & dicit illi, Evangelium minari divitiibus vae! *Va vobis divitibus!* egenis fausta ominari: *Beati pauperes:* verba hæc risu & cachinnis excipiet, nec sibi unquam persuadebit, hominem inopem feliciorum esse, quàm divitem. Quin etiam ipsum mortificationis, molestiæ & crucis nomen plus horrent, quàm mortem; nec timent offendere Deum, modò voluptatibus tempore vitæ suæ frui possint. *Voluptatum magis amatores quàm Dei.* Et hoc non est solum non vivere Christianorum more, sed ne quidem, ut Christianum credere. *Dixerunt Deo: Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.* *14.* Duas scientiarum species Christus nos docuit in Evangelio. Una est Veritatum speculativarum, sicut exempli gratiâ est mysterium Sanctissimæ Trinitatis; altera est veritatum practicarum; velut est, solum timere Deum; ante omnia animæ querere salutem; divinorum præceptorum observatione cælum lucrari. Prima scientia, quæ est scientia finis, bene quidem à peccatoribus admittitur; non autem secunda, quæ

GNERI
TRISTIANUS

est scientia mediocrum. Imò hanc rejiciunt. *Scientiam viarum tuarum nolumus.* Viam sibi fingunt pro arbitrio suo, voluntque sit bona; & quamvis toto anno totaque vitâ suâ viam ingrediantur Inferni, nihilominus sibi persuadent, illâ ad cælum se ducendos. Quâ igitur majori Divina sapientia affici potest injuriâ, quàm quòd illi fides non adhibeatur? Mendacij aliquem arguere, præcipuè virum honoribus conspicuum, major est despectus, quàm dici possit. Prorsus idem licet non verbis, sed operibus, id est magis liberè ab omnibus dicitur Christianis; qui voluptates sequuntur, quas Christus suavit fugere, fugiuntque mortificationes, quas ille querere & amare docuit; tales pleni iniquitatibus, actionibus suis salutis viam à Christo in hoc mundo mon-

Luc. 7. 7. stratum contemnunt: ad dandam scientiam salutis. Imò dogmatibus omnino contrarijs cathedram erigunt pestilentis, audentque effutire, eos, qui more Mundi non vivunt, carere cerebro; nullis ingenij pollere dotibus, nullum talibus inesse mentis vigorem, esse quidem homines bonos,

Job. 22. 4. sed nulli rei aptos. *Deridetur jussi simplicitas.* Et hæc sunt mutæ illæ vices, quas Magistro suo divino reddunt Christiani, non solum secundum doctrinam ejus non vivendo, sed stultitiam eandem æstimando; cum tamen pro certo teneant Magistris terrenis, quacunque obsequij exhibitione non posse reddi æquivalens; ipsi verò se nimium putant facere, si nomen Christianum gerant, quamvis

postea hoc ipsum nomen gentilibus operibus infament.

XV. Quomodo tanta M. g. suo à Christianis possent inferri injuriæ, si aliquatenus obligationes sui erga illum agnoscerent? est illi opponunt incapacitatem suam quæ thoracem æneum, ut motivis, quæ illarum æstimationem inducere possent, penitus resistent. Proinde festinan Job inquebat, Peccatoris reput non galeâ, sed pinguedine tantum esse. *Cuturrit adversus eum in illo collo, & pingui cervicæ armatus est.* Videte, quàm insolita sit hæc armorum forma. Caput non duro chalybe, sed molli adipe munitum obtectare. Videtur Scriptura his verbis significare velle, quàm male ad Doctrinam Evangelicam apprehendendam; ejusque Magistrum amandam dispositus sit peccator; quia quemmodum pinguedo corporis non eliminata, nec sentit, ita eadem positio quàm alijs armis se muniunt peccatores, ut Evangelio resistent, dicentes, se illud non intelligere.

III.

XVI. Verùm major omnibus hominum erga Jesum Christum ingratitude est illa, quòd non solum illum tanquam viam, sed etiam tanquam veritatem despiciant. Parum fuisset, si Sol ille divinus actiones nostras exemplis suis direxisset, doctrinæque suæ tenebras nostras illuminasset, si non etiam morte sua vitam nostram revivificasset. Necessè est hic notavisse, naturam nostram duplici fuisse subjectam morti; uni pœnæ, alteri

culpæ. Erat mortis culpæ subjecta tam propter peccatum originale, in quo nascimur; quam propter peccata actualia, quæ committimus; antiquumque debitum, à Patre Adamo nobis relictum, novis nominibus auge- mas. Hæc mors gratiæ, quæ fuit prima, consequenter post se mortem secundam, hoc est damnationem tra- xit. Ratio erat, quia hoc rerum sta- ta causa nostra omni destituebatur re- medio. Ex unâ parte non decebat, Deo à Peccatoribus offenso pro tantâ injuriâ non satisfacere. Ex alterâ par- te quis unquam potuisset satisfacere? Tam immensæ summæ hoc erat debi- tum, ut ab omnibus possibilibus crea- turis simul junctis dissolvi non po- tuisset.

XVII. Saltem fortè sperari pote- rat, inveniendum aliquem intercesso- rem, cujus precibus mitigatus DEUS liberè remitteret, id quod homo sol- vendo non erat? Verùm quis Seraphi- norum etiam supremorum hoc unquâ ausus fuisset tentare? Quando Rex aliquis terrenus contra Rebellem irâ accenditur, nullus Aulicorum in fa- vorem Rei vel os aperire dignabitur; imò pro læsæ Majestatis reo gratiam petere, quiscunque ille foret, esset se- nsum in omnia secula infamem red- dere. Perpendite igitur, an supremi illi Spiritus minorem erga Dei sui Ma- jestatem habuissent respectum, quam homines erga vilissimæ terre Majesta- tem habeant? Actum igitur erat de causa nostra in æternum, nec homo a- liud facere, aut sperare poterat, quam post vitam, inter tot mala culpæ trans-

actam, in omnium malorum poenæ pelagus, Daemonumque societatem delabi, ad instar turbidi alicujus tor- rentis, qui post varios errores & ex- undationes tandem in alto mari per- ditur, nec revertitur. Solus Verbi divini amor tam inevitabili huic ja- ctura poterat adferre remedium, hic enim Dominus Divinæ naturæ hu- manam adjungens, ut homo pari po- tuit, & tanquam Deus passionibus suis infinitum potuit dare valorem; ita ut pro peccatis nostris superabundan- ter satisfaceret; nosque à duplici cul- pæ & poenæ morte liberaret.

XVIII. Atque hic inauditas ipsius- met hujus amoris inventiones adverte- re. Primò maximum nobis contu- lisset beneficium, si tantùm ab Infer- no nos liberasset, quamvis de cætero in alijs hujus Mundi miserijs immer- sos reliquisset: sed quanta hæc est gratia, quod non tantùm ab Inferno nos liberarit, sed etiam insuper Regni sui perpetuos instituerit hæredes? Si miser aliquis papilio, dum lumen circumvolat, jamjam adurendus, à longè à magno conspiceretur Mo- narcha, ita ut illi compatiens è thro- no suo descenderet, suisque manibus facem extingueret, futurum volatilis hujus insecti rogam, quantum hic papilio Domino erga se tam benigno obligatus non esset? Quod si non solum illum ab his flammis liberasset, sed etiam ad perfectionis gradum A- quila similem extulisset, ita ut ei su- pra nubes parem volandi virtutem tribueret, ibique omni cum securi- tate irretortis oculis, pennisque illu-
I
sis

*S. Thom.
2. p. q.
48. art.
2.*

GNERI
CHRISTIANUS

sis non jam faculae flammulam, sed ipsum Solem contempleretur, quanto ampliori beneficio se non obstrictum sentiret miser hic vermiculus? Hæ sunt cerebri nostri imaginationes, quæ nihilominus ne minimam quidem partem debiti nostri erga Christum vitam nostram explicant; inter Deum enim & hominem major infinities est dissimilitudo, quam inter Papilionem & Monarcham. Et inter animalculi hujus combustionem & ad aquilinæ virtutis elevationem, ut solem contempleretur, distantia est infinities minor, quam non est inter æternas infernalium flammatarum pœnas, & æternam gloriæ celestis cum Angelis Dei possessionem, Divinitatisque de facie ad faciem contemplationem. Hoc tamen modo Deus egit nobiscum, ut pro nobis, ut amore nostri homo fieret & vita nostra, qui nostri non indigens, vitam summè beatam agebat.

XIX. Altera adhuc major inventio est, quòd cum Filius Dei minimo aliquo labore omnem humanorum delictorum reatum compensare poterit, ærumnis etiam & doloribus in hoc Mundo inauditis & quos alij nulli æquant, exsolvere voluerit; neque aliquem è nobis minori pretio quam propriâ morte suâ redimere. Unicum solum hujus divinæ vitæ monentem, quo Verbum æternum Incarnatum vivebat, majoris erat valoris, quam vita omnes, licet æternæ omnium creaturarum possibilem. Nihilominus in corde Jesu, licet non in illius mente, plus valuit vita nostra, quam ipsius mors,

quia amor illius pro utilitate nostri lanci alteri pondus addiderat. Robertus Rex Angliæ bellum gerens in Syria fortunâ adversâ in brachio succubitus fuit; quod tamen vulnus leve dici potuisset, nisi illum pessimo, qui regnabat inter barbaros, more, talium veneno imbutum in gravissimum vitæ periculum conjecisset. De tum boæ Regis vita jam desperatum erat, nisi unicum adhuc remedium à Medicis inventum adhiberetur; ut nimirum quæreretur aliquis, qui ad mortis horribis infectum humorem è vulnere exsugeret. Verùm Robertus adhibenda animi moderatione in hoc vitæ genere isti medicationi, tanquam crudeli, repugnabat; abnuens consilium, se periculum vitæ suæ, licet regis, tamen etiam mortalis, in alium, quamvis privatum, transmittere velle. Sed quid expectatis? Amicus Regis uxoris suæ insidias evitare non potuit. Hæc cum Robertus placidè somnium caperet, de nocte summo cum silentio cubiculum intrat, detectoque brachio sensim sine sensu fasciam solvit. Inde admotis sepius labris, summo cum alacritate venenum exsugit, adeoque animosè mortem Regi paratum, sed ab Amore in ipsam translatum, haurit. Affectum adeo generosum stupent historiæ. Sed quid hoc est, si cum amore Christi comparatur, qui crucem etiam pro servo, & quidem rebelli moriturus ascendit?

XX. At pro dolor! omnibus hujus charitatis excessibus peccatores enormem suam reponunt ingratitude, qui opponentes sese Redemptori, qui

morit adeo dolorosa factus est ipsi
vita. Quod duobus horrenda con-
tradictionis modis efficiunt: primo
enim aivine hujus mortis effectus
impediunt; deinde ejusdem causas
renovant. Primo itaque effectus im-
pediunt.

XXI. Primaria Christi intentio,
cur vivendo & moriendo pro nobis
se vitæ nostræ authorem fecerit, fuit,
ut peccatum è Mundo tolleretur. Hoc
signo distinctivo à Sancto præcurso-
re monstratus fuit: *Ecce Agnus Dei:*
ecce qui tollit peccatum mundi! Ecce
victima, à qua Mundi peccatum de-
struetur. Peccatum nominat gene-
relem, quia Christus non hoc aut
illud in particulari, sed quidquid ra-
tionem peccati participat, destructu-
rus venerat: *Tollit peccatum mundi.*

Nec vobis persuadere, hunc fuisse si-
nem illius secundarium; fuit enim
maximè præcipuus, ita ut unicus fru-
ctus dici possit, quem præterdit vitæ
& passionis suæ. Audite, quid sen-
tiant illius: *Iste omnis fructus, ut au-
ferat peccatum Jacob.* Si ergo hoc
centrum est, ad quod omnes cogita-
tiones, omnia verba, omnes actio-
nes, omnes promissiones, omnes pro-
testationes, omnia beneficia, omnes
labores & angustie, tota denique
vitæ, & Dei hominis mors tetende-
ret, ut iniquitatem destruerent, è
cordibus proteriberent, & in abyssum
relegarent, sequitur manifestè à Chri-
stiano peccante, quoad illum, prima-
riam Redemptionis effectum impedi-
ti, illique se vitæ opponere, quam
Christus morte sua nobis dare digna-

tus est. Jam quoque melius, quàm
unquam veritatem illius intelligetis,
quod de peccatoribus affirmat Psal-
mista, ubi ait: *Quosiam qua perse-*
cisti, destruxerunt. Sed quomodo
hoc? quomodo & unde has posse-
derunt vires? Sic enim infelices ipsi,
qui sunt etiam manus divinæ opera,
se destruxissent. Scitisne, quo mo-
do opera Dei destruxerint? Peccatum
renovârunt, ad cuius destructionem
omnia tam divinæ Justitiæ, quàm Mi-
sericordiæ opera erant destinata; imò
quasi ipsi Deus ad mortem destinatus
erat, ut simul cum ipso infernalis cul-
pæ monstrum moreretur. Ita ut jura-
to Christi inimico, in intimo corde
locum dare, proscripitoque hosti in
libero arbitrio nostro asylum concede-
re, sit, Incarnati Verbi vitæ & morti se
opponere, & utramque inefficacem
reddere, ne maximus fructus ab ijs-
dem intentus hauriatur. *Qua persecisti,*
destruxerunt.

XXII. Quod deterius est, Christia-
ni peccando non solum desideratos à
Christo, vivendo & moriendo pro
nobis, fructus impediunt, sed etiam
hujus mortis causas renovant. Ex-
pressis hisce terminis de modernis
peccatoribus loquitur Apostolus:
Rursum crucifigentes in semetipsis Fi-
lium Dei. Quod duobus modis in-
telligi potest, utroque ingenti hor-
rore plenissimo. Peccatores, inquit
Sanctus Thomas, de novo peccantes
crucifigunt Jesum Christum, quia
idiplum faciunt, propter quod Chri-
stus Crucifixus fuit, quod est pecca-
tum. *Vulneratum est propter iniquita-*

GNERI
CHRISTIANUS

In ep. ad Ios nostras, attritus est propter scelera
H. b. c. b. nostras. Quare si dolorosa Redem-
le. 7. c. ptoris mors tantum non fuisse effica-
4. 53. 5. c. cie, ut pro omnibus peccatis possibi-
libus satisficeret, necesse foret, Chri-
stum propter obligationem, quam ut

fidei iudice contraxit, toties se crucifigi
permittere pro culpa non nostram in
satisfactione, quoties easdem peccan-
do renovamus. Non aliter quam in
antiqua legis sacrificijs fieri solebat,
quæ, quia sufficientia non erant ad
expianda delicta, pro quibus destina-
ta erant, toties reiterari debebant,
novaque offerri victimarum, quoties
Hebræi novis se culpis inquinaban-
t.

XXIII. Alius Sancti Apostoli ver-
ba explicandi modus est, qui sequi-
tur, quando committitur peccatum,
id producitur in lucem, quod Filius
Dei absque ullâ comparatione plus
odit, quam omnes pœnas & dolores,
quos pro eodem sustulit. Ita ut si ex
unâ parte flagella, spinæ, sputa, cla-
vi, fel, aliaque passionis ponerentur
instrumenta, & ex alterâ unam
solum peccatum mortale poneretur,
hoc solum peccatum plus Christo foret
contrarium, quam totus tormen-
torum cumulus, quæ, ut tantum hoc
monstrum pessumdaret, libenti ani-
mo subivit. Atque adeo, si Domi-
nus noster à peccatoribus re ipsa de-
novo non crucifigitur, quotiescun-
que peccato illum offendunt, tamen
equivaleenter crucifigitur; imò an-
plius; quia injuriam ab illis patitur si-
bi magis molestam, quam ab omni-
bus atrocissimis Passionis instrumen-

tis simul in uno fasciculo collectis
passus est.

XXIV. Quamobrem bene per-
pendite, quid sit peccatum aliquod
mortale admittere! Ecce tamen non
desunt, qui dicant: *Quid ergo malum
est?* Majus malum est, quam egelus,
omnesque Christi Dei hominis de-
riissimi labores, & dolores; imò
injuria est, quam mors ipsa illius in
Cruce; infinita enim sapientia sui
omnia hæc mala pœnæ elegit, ut
malum culpe destrueret, si quisque
est pro nobis vita nostra, ut grati
videntes peccato moremur, nul-
lum unquam amplius committentes,
quasi revera mortui essemus. *Peccata
nostra ipse pertulit in corpore suo
super lignum, ut peccatis mortui sub-
stantie vivamus.* Desunt mihi verba,
quibus Diabolicam Christianorum
illorum explicem ingratitude, qui
tam enormiter DEUM offendunt,
& postquam DEUM offenderunt,
adhuc audent interrogare:
quid mali fecerint? quare tantum na-
ture humanæ ignominiosissimum ad
historicis relatum illis ante oculos
ponam.

XXV. Præteritis bellicis in Belgio
tumultibus, miles fugitivus cum alijs
pluribus in pœnam perfidie ex arbo-
re suspensus est. Sed sive fortuna illi
bene volueris, sive victoris fuerit culpa,
inam laqueus non intereluserat.
Alius igitur miles prope transiens, cum
aliquod adhuc vitæ signum in hoc mi-
sero homine adverteret, accurrit, tri-
ctoque pugione laqueum præterin-
dit, sensimque supra humeros loca
indit.

P. SE
Homo

inclinatam, ne lapsus superflitem vitam finiret, in terram demisit, laqueoq; solutum, quibus potuit medius recollivit, tandemque summæ pietatis excessu, ut Judicium manus effugeret, miserumq; in turam collocaret, tercò se in equi tergum posuit: Sed ingratitude etiam à beatis inauditam percipite. Miles hic vix mortis creptus faucibus in via jam planiore advertens liberatorem suum notabilem pecuniæ summam habere, ex improvilo, illum ipsum pugionem quo liqueam sibi abscissum sciebat, extraxit è vagina, totiesque optimi benefactoris sui humeris infixit, donec mortuum equo dejiceret. Inde equi tergo descendens, pecuniâ, armis & vestibus spoliatum nudum in campo corvis & canibus futurum pabulum reliquit; ipse verò additis equo calcantibus fugâ ad tutiora se recepit. Clarissimam non audientes hoc portentum ingratitude, quâ vix unquam atrociorẽ toto vitæ vestræ tempore intellexeritis, sanguinem vestrum contra hunc latronem, monstem non hominem, accendi sentitis? Atque utinam cujuscuq; peccatoris ingratitude hoc modo narrata non incomparabiliter esset atrocior! Non à gregario milite, sed à Deo exercituum, non à brevi corporis, sed ab æterna animæ simul & corporis morte liberati sumus, & ab infinita illa miseria non facili conatu, gladium forte corpori lethaliter infixum extrahendo, sed immensis cruciatibus nos æterno eripuit exitio; ita ut totum sanctissimum sanguinem suum

è venis profuderit. Tantâ tamen redempti charitate non erubescimus, Divino benefactori nostro mortem inferre, qui tantis cum tormentis vita nostra fieri voluit. *Rursum crucifigentes Filium Dei, & ostentui habentes.*

XXVI. An non igitur jure merito pronunciavit Sanctus Augustinus, infidelem peccantem verè Infernum mereri; sed Christianum peccantem Infernum non mereri, sed mereri, ut ipsius potissimum causâ fiat Infernus, aliisque ipsi cruciando ignis incomparabiliter atdentior accendatur, nec non alia multò crudeliores ultrices illi furie constituantur. Omnia hæc merentur peccata nostra ob circumstantiam quandam, quæ in ipsius etiam Luciferi peccato non invenitur, & est hæc; quòd exemplis doctrinæ & ipsi Redemptoris morti adferentur. Gratia Lucifero, ipsiusq; sequacibus Angelis collata hoc novum non habebat pretium, ut JESU Christi Sanguine tincta esset, quàm habet gratia nobis concessa. *In asserfionem Sanguinis JESU Christi, gratia vobis multiplicetur. 1. Pet. 1. 2.* Id quantumvis etiam infidelium aggravet culpas, nihilominus cujusvis Christiani intolerabiliores reddet, qui non solum, quemadmodum alij homines, redemptus est, sed insuper se sub victricibus Redemptoris signis militare profitetur. *L. Qua dam. c.* Olim leges cuiusvis permittebant, seipsum pro servo vendere, non concedebant tamen militi; sed illum severissimâ morte puniebant. Sic non est dubium, legem divinam nunquam permittere, animam propriam Diabolo

GNERI
CHRISTIANUS

vendere, id enim si faciant, ipsi Turce, Judæi, & Infideles pœnas dabunt. Quotid autem acerbiores à Christiano exigentur pœnæ, qui militiæ Christi nomen dedit, ut iniquitatem debellaret? Magnam infamiam miles Duci suo faceret injuriam, qui cum pro honore illius gloriôsè pugnandum esset, sicut bonus miles Christi, arma abjiceret, fideique suæ professionem erubescens, Inferno se venderet, ut malum illud perpetraret, ad quod destruendum Sacramen-

2. Reg.
31. 25.

to obstrictus est. *Venundatus est, ut faciat malum.* Quare fieri necesse est, malum Christianum Christo magis contrarium esse, quàm infidelem aut Diabolum. Nihilominus Christiani peccantes has veritates non apprehendunt, sed etiam parum apprehendunt, exemplis, verbis & Salvatoris morti contradicere. *Non sufficit errare eos contra Dei scientiam, sed et in magno viventes insipientia bello, tot et tam magna mala pacem appellant.* At si nunc has veritates non apprehendunt, aliquando certè eas plus satis cognoscent.

Sap. 14.
22.

XXVII. Veniet tempus, & fortè brevi veniet, quando anima, hoc misero soluta corpore, subitò horribile summi Judicis tribunal erectum videbit. Et quid tunc dicet, quando à divino Verbo Incarnato se judicandam intuebitur, non quidem velut alij infideles, sed modo terribiliori acerbiorique, quem patrati ab illa excessus merentur? Alij infideles positi ante oculos illorum Lege naturali, illoque cognitionis, &

confusionis lumine, quo peccantes non carebant, pectoribus ipsorum insito, judicabuntur. Sed Christiani posito ante oculos ipsorum Christo judicium subibunt. *Statim me contra faciem tuam, cuius nostrum dicere poterit, stantibusque coram divinæ Majestatis ipsius throno pro majori horrore nostro adjungere. Ego sum Jesus, quem tu persequeris.* Ego sum ille Deus, qui cum sum omnium rerum finis, amore tui factus sum tibi via, ut salvareris. *Ego sum via.* Ego sum ille Magister, qui postquam ore Prophetarum tibi locutus sum, extremæ tuæ compatiens ignorantia, de caelo descendit, ut ore proprio tibi loquerer, & ut melius intelligeres Divinitatis Mytheria, ut eam aliquando possidendam media necessaria lingua humani explicavi. *Ego sum veritas.* Ego sum ille Jesus, qui corpus meum velut scutum divinæ Justitiæ opposui, & in membris meis jacula contra te evitata excepi. *Ego sum vita.* Et post hæc omnia me persecutus es, nec velut extraneum, sed tanquam ignotum, in dō hostem me habuisti, & hoc usque ad extremum vitæ, nec unquam emendare te voluisti. *Ego sum Jesus quem tu persequeris.* Ad hunc modum quemvis nostrum Christus posset alloqui, omnium injuriarum causam exigere, quas huic exemplari, huic celesti doctrinæ, huic vitæ, tantis pro nobis doloribus exacta, intulimus.

XXVIII. Quid tunc perversus respondet Christianus, non solum omnium

omnium actionum suarum, & vitam perperam actæ reus, sed etiam non minus actionum, & vitæ Dei hominis rationem redditurus, quibus tam aperte contradixit? Si Philosophi antiqui non fuerunt excusabiles, ut asserit Apostolus, eò quòd in scholâ naturæ instructi vivendo Deum non glorificaverint, quem istiusmet naturæ auctorem cognoverant: Ita ut sint excusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt: Quam exultationem poterimus adferre nos Christiani, qui in scholâ fidei eruditi, Deum confitentur, qui ut ad vitam nos duceret, factus est via nostra & veritas, cum firmiter illi credere & adherere debuif-

semus, moribus nostris plusquam Barbari illum oppugnâvimus? Charrissimi, si velimus, adhuc respiciendi tempus habemus; nondum formidandi Judicis partes agit, sed Advocati, quare sincerâ confessione peccatorum nostrorum veniam ab ipso postulemus, verâque & seriâ conversione vestigijs illius insistentes doctrinæ ejus nos conformemus; faciamus denique, quidquid nobis possibile est, ut sublimem illum finem consequamur, pro quo Iesus Christus è cælo in terras descendit, ut nobis primò gratiæ, deinde gloriæ vitam daret. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Joh. 10. 13.

GNERI
TRISTIANUS

DISCURSUS VI.

De Odio, quo Deus in peccatum fertur.

Boni Regiminis lex est, ut quandoque statera & pondera examinentur, publicaue auctoritate approbentur. Valem itaque, ut laudabilis hæc confutendo in utilitatem animæ nostræ introduceretur. Quæ est nostra statera? est ea, quam de rebus habemus, æstimatio. Verùm quoties inter ipsos Christianos hæc fallit? Dicunt bonum malum & malum bonum. Virtus enim non plurius æstimatur, quam tenebræ, despiciturque, è contra peccatum ipsum, quod tamen Inferno

horribilius est, beatum & pulchrum quasi lux ipsa putatur. *Ponunt tenebras lucem, & lucem tenebras.* O perverfa ponderatio, ideoque coram Deo, qui est ipsa veritas, abominabilis! revertimini, igitur, revertimini ad lucem. Bilancem tam falsam examinemus hodie, & Sæcularij, quod fallere nequit, statera conformemus. Immensum Dei Odium, quo peccatum persequitur, perpendamus, discamusque ab illo, quàm justum sit, ut nos detestabile hoc monstrum abominemur. Quare duas hodie veritates exponam, qualitates scilicet divini hujus Odij, ejus

jusque motiva, incipiamus à primâ.

I.

II. Quodsi vobis dicerem, Deum plus esse peccato contrarium, quam album nigro, quam dulce amaro, quam lucem tenebris, sic loquendo videret mihi jocari. Dico Deum tantopere detestari peccatum, ut si ex omnibus mentibus Angelicis una fieret, & si omnes hominum lingue coalescerent in unam solam, illa mens tam perfecta neque intelligere posset, nec lingua illa tam eloquens explicare vel minimam quidem partem maximæ istius contrarietatis, quæ inter Deum & peccatum invenitur. Nilominus, ut aliquid cum fundamento dicam, hisce inherebo verbis, à Sancto Rege Davide nobis transcriptis, ut in ipsis, tanquam mysterio abscondito, campum habeatis supremi hujus Odij conditiones investigandi. In Psalmo igitur quinto nobis indicat, quemadmodum nullum mane elabi permiserit, quo non attentè contrarietatem, inter bonitatem Dei & iniquitatem perpenderit, ideoque intentius rimando agnoverit Odium Dei adversus peccatum, odium esse essentielle. *Mane astabo tibi & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.*

Ps. 55.

III. Quid cogitatis, charissimi, esse Deum? Est hostis peccati. Quidquid perfectionis est in hac boni abyssu, totum & è diametro peccato est oppositum, ita ut desineret esse Deus, si minimam omnium peccatorum possibilium partem non odif-

set. Aliæ contrarietates mutabile non sunt ita comparatæ, potius enim se invicem patiuntur, & in uno composito conjunguntur. Calor & frigus, siccitas & humiditas ad formandum mixtum aliquod uniantur, disjunctæ simul permanent, quamvis inter illa sapius non desint contrarietates. Sed impossibile est, ut Deus & peccatum vel unico momento simul ibi possint, & si unquam intercederet ratio aliqua, Deus non esset Deus, quia non esset suprema illa sanctitas, quam habere deberet, ut sit Deus. *Deus volens iniquitatem tu es.*

IV. Præterea contrarietas, quæ in rebus creatis invenitur, non datur in substantiâ, sed in accidentibus. Hyemale frigus essentiaë boni non est contrarium, sed tantum calori illius naturali, quo vita conservatur; Deus verò propter substantiam suam adversatur peccato, quæ est summum bonum, summa pulchritudo, summa virtus; ideoque non illud liberè, sicut nos, sed necessariò Odio habet, nec unquam illam aversionem interrumpere, aut mitigare potest. Odium peccatum non est illi liberum, sicut amare essentiali suam divinam illi liberum non est. Si has veritates Christiani profundè penetrarent, quæ tametsi adeò manifesta sunt, quomodo esset possibile, ut unquam peccarent? Attamen in sinu iniquitatis in dormiscunt, quasi supra præci herbas quiescerent. At ita res se habet. Peccatum etiam quoad hoc simile est serpenti, & quidem valde pestilenti, in-

star aspidis enim veneno suo somnum conciliat. *Sopit quos insectis.*

V. Progrediamur ulterius. Adhuc aliam sublimem Odij qualitatem nobis indicat Psalmista, quã DEUS peccatum averfatur, atque Peccatorem Deo nunquam posse appropinquare, nec in presentia illius permanere. *Neque habitabit juxta te malignus, neque permanent Injusti ante oculos tuos:* quo loquendi modo infinitam illam demonstrat distantiam, quæ est inter Bonitatem divinam & culpam; ita ut non tantum necessãriõ Deus cogatur totã essentia sua odisse peccatum, sed etiam infinitè averfari. Odium, inquit Sanctus Thomas, totum nascitur ab amore, ideoque quantum Deus amat se ipsum, tantum consequenter abominatur omne peccatum, id est infinitè. Hæc est duorum terminorum sibi invicem oppositorum natura, ut quod magis aliquis appropiet uni, tantò magis recedat ab altero. Eodem modo, quod magis navigantes elongantur à nostro polo, tantò propius polum huic nostro contrarium accedunt. Et quomodo est possibile, ut peccatores immani non percillantur horrore, considerantes se coram oculis Dei magis abominabiles esse, quàm araneum, aut facidissimum bubonem? Ita ut satius foret, minasque malum, habere scilicet toxicò gravidum esse, quàm animam unice solo peccato infectam habere. Quando igitur passione excitati, peccatum aliquod committere intenditis, prius sistite perumper, & intra vos dicite: hæc abominatio, quam cogito in lucem proferre, est monstrum adeò horrendum, ut illi simile non inveniatur in Mundo. Si Deus doloris alicujus capax esset, hæc mea actio plus mæoris & tristitiæ illi adferret, quàm omnium Sanctorum bona opera simul sumpta gaudij attulerunt. Et ne puteris novam hanc esse amplificationem: Si ipsamet Dei Mater (quæ dignitate sua omnes in Cælo Sanctos superat) unquam uni soli peccato mortali animo consensisset; Filius ejus illam subito plusquam serpentem odisset, & si in tali statu exspirasset, quid factum fuisset illa? ipsemet ore proprio ad æternos inferorum ignes cum alijs reprobis eam condemnasset, ne quidem minimã vitæ corporalis ab eadem in Incarnatione accepta, nec educationis & sustentationis habitã ratione. Ita ipsimet diaboli coram Christi Throno comparentes, se indubitanter sentire demonstrarunt (quemadmodum in spiritu vidit S. Brigitta) ita & nobis absque ullâ hesitatione credendum est. Quod si ita est, Chatissimi, has quæso veritates aliquantisper vobiscum pervolvite, & si deinde adhuc peccare vobis lubet, audeo dicere, peccare tantummodo, per me licet. At quis hæc perpendit? Peccatores omnium internarum passionum tumultibus se opprimi sinunt, ut proprium malum non advertant. Romanis & Carthaginensibus ad Trasimenum confligentibus, horrendis terra conquassabatur motibus; propter armorum tamen strepitum, & animos prælio intenti.

est monstrum adeò horrendum, ut illi simile non inveniatur in Mundo. Si Deus doloris alicujus capax esset, hæc mea actio plus mæoris & tristitiæ illi adferret, quàm omnium Sanctorum bona opera simul sumpta gaudij attulerunt. Et ne puteris novam hanc esse amplificationem: Si ipsamet Dei Mater (quæ dignitate sua omnes in Cælo Sanctos superat) unquam uni soli peccato mortali animo consensisset; Filius ejus illam subito plusquam serpentem odisset, & si in tali statu exspirasset, quid factum fuisset illa? ipsemet ore proprio ad æternos inferorum ignes cum alijs reprobis eam condemnasset, ne quidem minimã vitæ corporalis ab eadem in Incarnatione accepta, nec educationis & sustentationis habitã ratione. Ita ipsimet diaboli coram Christi Throno comparentes, se indubitanter sentire demonstrarunt (quemadmodum in spiritu vidit S. Brigitta) ita & nobis absque ullâ hesitatione credendum est. Quod si ita est, Chatissimi, has quæso veritates aliquantisper vobiscum pervolvite, & si deinde adhuc peccare vobis lubet, audeo dicere, peccare tantummodo, per me licet. At quis hæc perpendit? Peccatores omnium internarum passionum tumultibus se opprimi sinunt, ut proprium malum non advertant. Romanis & Carthaginensibus ad Trasimenum confligentibus, horrendis terra conquassabatur motibus; propter armorum tamen strepitum, & animos prælio intenti.

GNERI
TRASIMENUS

R. P. Segneri S. L. Christ. Instr. Tom. II.

K ten.

tentis ne quidem improvifa hæc ter-
re concussio audiebatur, multò mi-
nùs de eadem evitandâ quemquam
cura angebat.

VI. Deinde semper ulterius ditif-
simas contrarietatis sodinas ingre-
diens Propheta, quas DEUM inter &
hominem videbat, inquit; Deo sem-
per Odio fuisse iniquitatem, & eos
qui eam operantur. *Odisti omnes*

In topic.

qui operantur iniquitatem: atque ita
tertiâ divini hujus Odij conditio-
nem nobis insinuat, quod non so-
lùm est essentielle, non solùm infini-
tum, sed etiam æternum. Odium,
ut videtur Alberto Magno, est ita
inveniat, aut, ut melius dicatur, est
aversio inveterata. Verùm cum in
Dei æternitate non sit prius aut po-
sterius, semper æquali Odio Pecca-
tum, & Peccatores DEUS prosequit-
tur, certo tamen loquendi modo
considerate, quæso, quàm magnum
hoc debeat esse Odium, quod totâ æ-
ternitate durabit! Si possibile esset,
ut à principio non tam immensum
fuisset, jam propter tantam duratio-
nem factum esset immensum, non
secus ac instar fluminis, quod si ab æ-
terno exundasset, infinitam jam aqua-
rum eluvionem produxisset. *Odisti*
omnes, qui operantur iniquitatem. Pro-
inde quemadmodum DEUS semper
iniquitatem, & iniqua agentes odit,
sic non minùs semper illam odisse

Habac. 1.

13.

cessat. *Respicere ad iniquitatem non*
poterit. Quæ est igitur hæc inimicitia,
quæ pacem nunquam sperare potest?
Quamdiu DEUS erit DEUS, semper e-
rit hostis peccati, & quamdiu sensum

amabit, semper peccatores Odio pro-
sequetur. Quandoque vestrum ali-
quis in principio resistit peccato, &
exempli gratiâ, ad testimonium fal-
sum dandum provocatus, respondet,
se non posse. Verùm si amicus ille,
aut potius, ut melius dicam, nefarius
hostis aureos promittat moentes, di-
catque id non præjudicare officio suo,
omnia verba & passus abundè se re-
muneraturum. Hoc tam exiguum
in spe lucrum instat folij aurei efflu-
um, ut amatum perjurij cataportium facile
deglutiat. Charissimi, Odium vest-
rum non est simile illi, quo DEUS
peccatum prosequitur. Odium vest-
rum inconstans est & variabile, Di-
vinum autem constans est & æter-
num. Si unico etiam levi peccato
plurimas ad Sanctissimam fidem con-
verteretis animas, imò plures, quam
sceleratus Mahumetus pervertit, DEUS
ideo peccatum vestrum odisse non
cessaret, sed in omnem æternitatem
vos tanquam culpabiles puniret
esset.

VII. Pro ultimâ denique hujus
divini Odij qualitate addere possumus,
illud non tantùm DEO esse essentielle,
infinite, æternum, sed etiam uni-
cum. *Odisti omnes, qui operantur in-
iquitatem.* DEUS omnia peccata,
omnesque peccatores abominatur, ni-
hilque aliud, quàm illos odit. Hic est
Odij divini terminus, extra illud non
est aliud, quod averfatur cor illius.
Nihil odisti eorum, quæ fecisti. Quam-
obrem nunquam DEUS neque dam-
natis, neque diabolis in æternam re-
conciliabitur; quia semper Rei erunt
pecca-

peccati, è contra verò ablato peccato statim cum peccatoribus amicitiam redintegrat; in illis enim præter peccatum nihil aliud averfatur: quemadmodum Venatores elephantem, quamprimum dentem sibi evellit & abjicit, non amplius insequuntur; sic quamprimum peccator cordis deponit malitiam, statim iterum inter amicos Dei recipitur, nec potest illi amplius male velle. Video, inquitur Sancta Catharina Genuefis, video tantum esse Dei cum creaturis rationabilibus conformitatem, ut si diabolus squallidam peccati vestem abjicere potest, illo ipso instanti veni cum amore illi Deus jungeretur. Hic est amicus inter Deum & animam divisionis murus. Hoc est unicam impedimentum. *Iniquitates vestrae diverfent inter vos & Deum verum.* Quòd si plures solis radij in unico solo unirentur puncto, exsili- ret ignis; sed quid si omnes simul in unicam speculum reflecterentur, quinque non ardorem, incendium- que excitarent? Sed ut adhuc me- lius dicam. Si omnia fulmina, quæ nunquam è cælo in terram delapsa sunt, simul juncta jugum montis per- cuterent, quantam putatis cicerent tempestatem & ruinam? Hæc omnia ideo dicta sunt, ut vivacissimè concipiatis, quam implacabile sit, in pec- catum Dei Odium. Voluntas infinitè perfecta odit culpam, & præter culpam nihil odit aliud. Quis ergo sibi imaginari potest summum illum Odij impetum, quo ad persequen- dam illam moverur? *Nihil odisti eo-*

rum que fecisti. Hoc omnes Sancti considerabant, ideoque etiam ipsam peccati umbram horrebant. Sancta Francisca Romana semel fortuito pro- pè publicæ meretricis domum præter- ibat; cumque recordaretur, ibi quasi in hospitio Dei offensas recipi; tanto afflicta fuit dolore, ut ad simplicem murorum illius aspectum animi passâ fuerit deliquium. Considerate igitur extremam peccatorum ignorantiam, qui hoc peccati monstrum non secus ac catellum Melitensem blanditijs de- liniunt. Non immeritò inde collige- re licet, diabolum cum illis idem fa- çitare, quod corvus cum eadaveribus, qui primò oculos illorum de- vorat. Cæci sunt, quid enim aliud dici potest? *Cæci sunt & Ducei cæco- rum.* *Matth. 18. 14.*

II.

VIII. Sed unde, dicetis mihi, tanta in amabilissimo Dei corde peccati abominatio? Unde? ab ipsomet ip- sius corde, quod est totum amabile, & ipsa amabilitas; id est, quia seipsum infinite, & nos summopere amat, hac de causâ inexplicabiliter etiam odit peccatum, veluti sibi & nobis contra- rium. Utrumque seriò perpenda- mus, ut maledictum hoc mon- strum semper magis execremur, sicque ad alteram veritatem ac- cedamus, quam demonstrare vobis promiseram, suntque post Odij di- vini in peccatum qualitates, motiva, quibus ad id inducitur.

IX. Peccare non est aliud, quam creaturam gerere se velle, quasi ipsa esset DEUS, & erga Deum ita se

K 2 habet

GNERI
BRISIANUS

habere, quasi ipse creatura esset. Hæc singularitèr examinemus; Hæc enim veritas clavis est, quæ quidquid hodie dicendum superest, reteretur, ut probè assequamini. Primò Creatura peccando se habet tanquam DEUM, hoc quidem modo: Dei omnino proprium est, nemini subiectum esse & independentem, suam sibi ipsi in

S. Th. 1. operando legem esse. DEUS sibi ipsi p. q. 21. est lex. Ideoque ipse solus id quod vult, voluntate propria velle potest;

2.

quia voluntas ipsius est omnium voluntatum regina, & sicut est cellissima & suprema, ita pariter quarumvis aliarum est norma. Quid autem facit temerarius peccator? Audet è divinæ voluntatis vertice hoc tam pulchrum diripere ornamentum, ut eodem propriam coronet frontem, dicendo cum superbo illo Pharaone;

Exod. 5. nescio Dominum, & Israel non dimittam. Quod est illud dominium;

2.

quod imperium? Quæ iustia? Non alium præter me cognosco Dominum, non aliam quàm voluntatem meam cognosco legem; ita mihi placet: *Nescio Dominum*, Et hoc dicendo omnem excutit regulam, seque omni Legislatori anteponeit. An igitur hoc aliud est, quàm sibi ipsi se DEUM constituere? Princeps Diabolorum Beelzebub appellari voluit, prout indicant illa Evangelij verba:

Luc. 11. In Beelzebub principe Daemoniorum eiecit Dæmonia. Beelzebub verò secundum Doctissimorum interpretum doctrinam, idem est ac Vetus Deus:

15.

Peccator non ita pridem à nihilo extractus, non audeat se Deum verè an-

tiquum nominare, *Vetus Deus* sed Robellium omnium Principis insistentis vestigijs, se Deum novum fecit, *Deus recens*, indignans verò Deo suo subiectum esse. *Conspicisti jugum, rapisti vincula mea, dixisti: non serviam.*

X. Sed neque hic incredibilis peccati malignitas sistit: ulterius progreditur. Non illi satis est hominem se gerere ut Deum; sed vult insuper, ut Deus minoris sit affirmationis, quàm homo. Lucifer suo locum modo ostendit, nihil se aliud desiderare, quàm Deum habere imperij socium, Peccatores verò impudenti superbiâ, Deum quasi servum sibi parere volunt. *Projeci me post corpus tuum.* Imò in obsequio suo etiam illum affligi & defatigari ce-

optant. *Servire me fecisti in peccatis, præbuisi tibi laborem in iniquitatibus tuis:* Et quid mirabili hoc lo-

quendi modo vult significare, nisi quòd peccatori satis non sit ad obediendum Deum, abuti creaturis, sed etiam Deo ipso abuti? Vult, ut Deus tam graves non sentiat injurias, vult, ut non ulciscatur, nec puniat; verò Deum vult sibi similem esse, amantem iniquitatis, id est, vult minus esse quàm hominem, sicut Deus ipse peccatori exprobrat, ubi dicit: *explorasti iniquè, quòd ego tui similes.* Quid amplius? David audito passionum secreto consilio in obscura cordis interiori aula habito, his verbis omnia comprehendit vota, *Non sit Deus pater Dico, non sit.* Sic enim aliqui illa Psalms verba legunt. *Dixit iniquus*

eti in
idem
quod
scio d
nibus
vellet
ignat
Non
non
de Pa
se vi
dam
exho
pecc
pollu
funda
Mag
de,
serva
S. Au
Liam
mon
Ad h
illu
pecc
nisi p
cum
hoc
puta
turno
ne m
tem
quæ
boni
bono
nab
est,
elect

ent in corde suo : non est Deus : quod idem est , ac si diceret : non ignoro , quod sit Deus , sed vellem non esse : scio dentem illius plenam esse fulminibus , sed vellem esse exarmatam , vellem Deum eriminum meorum esse ignaram ; Nec Vindicem esse posse , sed potius etiam illa amare debere .
Nec sit Deus. Hoc est peccare . An non igitur sancta Maria Magdalena de Pazis iustam vobis causam habuisse videtur , quando morti vicina curam familiarium suarum dixit : ab eo ex hoc Mundo , quæ nunquam capere potui , quomodo homo aded insanire possit , ut Deum peccato mortali offendat ; sed num causam scire vultis ? Magna hac eclipsis semper sit de nocte , adeoque à peccatoribus non observatur . Cæterum , Ecce ! inquit S. Augustinus , quid sit peccatum : *Utrum est summum bonum , aliud summum malum , hoc peccatum ; illud , Deus.* Ad hanc loquendi modum nos obstupescimus , quia non nisi deforis peccatum cognoscimus , id est , non nisi per oppositionem , quam habet cum nostra & proximi utilitate . Sed hoc est feri Draconis ovum ex solo putamine cognoscere , quod quantumvis fœdum ac terribiliter appareat , ne minimam tamen toxicæ latentis partem ostendere potest . Considerate quæso , peccatum totum esse Deo oppositum , cum sit unicum illius summi boni malum . Quare sicut Deus est bonum universalissimum , quod omnia bona eminenter in se continet , id est , modo quodam magis excessivo & electissimo , omni que comparatione

majori omnes perfectiones extra se potius comprehendit , ita peccatum est malum universalissimum , quod eminenter omnia in se mala includit .

XI. Hæc est illa bolis , quæ malorum omnium Oceanum , qui fundo caret , hoc est peccatum , scrutari debemus : perpendite peccatum esse Deum inversum , aut verius , esse quid Deo è diametro oppositum ; unde quanta in Deo est bonitas , pulchritudo & perfectio , tanta in peccato est malitia & fœditas ? Hoc modo immensum venenum , quod hoc malitiæ pelagus in se continet , aliquantulum apprehenditis .

XII. Verum vos bolide nimis brevi utimini , quare mirum non est , vos illud non rectè metiri . Dicitis enim : *quid Deo noceat peccatum meum ? quid mali illi facio ?* Scire oportet , ad injuriam personæ honore dignæ inferendam necessarium non esse , ut ex illa injuria damnum patiatur . Sufficit lædi ipsius Jus , cujus obedientiæ se subditas opponit . Imò in hoc supremi Domini consistit dignitas , ut præscindendo ab omni nocenti umbra , sine omni utilitatis spe , absque ulla contradictione ejus iusta adimpleantur . *Omnia quæcumque Ps. 134. voluit Dominus , fecit in celo & in terra , 6. in mari & omnibus abyssis.* Huic ergo dignitati , quam propter infinitam nature suæ perfectionem possidet Deus , & ob quam meretur , ut omnes voluntates create , se suæ quocunque tempore promptè subjiciant , huic inquam dignitati omnis peccator se op-

GNERI
 trisianus

ponit, & in hoc summa cuiuscunque peccati consistit malitia, nolle servire Deo, sed sibi ipsi. Hinc sapientissimè dixit S. Augustinus, bonos uti Mundo, ut cum ipso possint gaudere Deo; malos uti Deo, ut cum Deo possint gaudere Mundo. *Boni utuntur*

de civ. Dei l. 15. c. 9. *Mundo, ut fruantur Deo, mali uti volunt Deo, ut fruantur Mundo. Vos autem, quia non videtis, quale damnum hac injuriâ adferatis Deo, parvi aestimatis, & intra vos dicitis. Cui mali quid infero? Verum quidem est,*

Suar. in 3. p. disp. 4. sect. 7. *bona Dei intrinseca ab iniquitate vestra nullum pati damnum, sed nimio tamen damno bona illius extrinseca afficitis. Per peccatum in bonis extrinsecis reverà leditur divinus honor. Deus autem tam magnus est Dominus, ut malum quodvis, quo licet extrinsecè afficitur, infinitum sit, & infinitè omnia alia mala superet.*

XIII. Verum est, quòd si nunquam eo malitiâ pertingit peccatum, ut propriam Dei lædat essentiam, id ipsum non provenire à peccatore, sed ab ipso met Deo. Stolidus ille Populus, qui integram telorum aubem contra Solem jaculabatur, certè nunquam illum læserit; sed hoc non à voluntate illius, verùm à Solis ipsius altitudine, extra omnem reli jactum sita, provenit. Caterùm si Sol ipsis vicinus & mortalis fuisset, recipendorumque vulnerum capax, quis dubitat, tot furiosorum hominum insultibus non fuisset perimendum? Idem prorsus accidit in nostro casu: Deus propter infinitam essentia suæ immutabilis sublimitatem, in tali perfectionis gradu est

positus, ut nullius nocenti capax sit, sed si capax esset, non est dubitandum, quin peccator illi damnum inferret, imò lethaliter læderet, si perverius voluntatis arcus tam sublimè tela sua vibrare posset. *Malum culpa, quantum est ex se, est privativum boni divini secundum se ipsum, si esset privabile, quemadmodum amor amicitia erga Deum est privativum boni divini secundum se, si esset privabile. O summa instinctus & inclinationis contrarietas inter amorem, quo afficitur anima erga Deum, & inter peccatum, quo eum offendit! Amor, quo fertur anima in Deum, illis est nature, ut si Deus jam omnia illa bona non possideret, Anima boni voluntate suâ omnia in finem eius confunderet; Peccatum contra tantam malitiâ, ut si Deus omnia illa, que possidet bona, perdere posset, omnia illi Peccatum eriperet.*

XIV. Hinc est, quòd peccati enormitas à divina Scriptura eo explicatur modo, quasi Deus intrinsecum à quod damnum in se reciperet. In Genesi capite sexto legimus, Deum visâ hominum malitiâ intimo cordis dolore affectum fuisse. *Videmus quòd multa malitia hominum esset in terra, et illius dolore cordis sui intrinsecum est. Per Isaiam dicitur, à Peccatoribus Deum ad iracundiam provocatum, & Spiritum sanctum afflictum esse. Et autem ad iracundiam provocaverunt, & afflixerunt Spiritum sanctum quo. David Psalmo nono inquit: Exacerbavit Dominum Peccator. Et in Osee habetur, à Peccatore Deum summum bonum illius ad amaritudinem concitatum.*

tatum, & quasi veneno infectum fuit
 14. l. e. *Peccat Samaria, quoniam ad ama-*
ritudinem concitavit Deum suum. Un-
 de tam acer hic loquendi modus? ut
 adeo enotmis peccati acerbitas & atro-
 citas intelligatur, quæ intrinsecum
 videtur posse adferre damnum, hoc
 est itam, afflictionem, acerbitatem &
 dolorem ipsi Deo, ita, ut si Deus cru-
 ciatum aut mortis capax esset, Mors &
 tormenta ipsius aliud non essent,
 quam pura peccatoris malitia. Et
 de facto causa, propter quam Deus
 neque dolore, neque afflictione ullâ
 re ipsa afficitur, est illa, quia semper
 de injurijs sibi illatis debitas sumit pœ-
 nas, aut easdem condonat, quod est
 nobilissimum genus subjiciendi nobis
 quemcumque, qui afficiendo nos inju-
 ris Superiorem se nobis statuere tentat.
 Ceteroquin si possibile esset, Deum
 honoris sui jacturam reparare non
 posse, neque peccatorum punitione,
 neque remissione, nullum est dubium,
 quia summo à Peccato afficeretur
 dolore, non aliter quam si inimicum
 suum triumphantem aspicere cogere-
 tur. Quid ergo horribili deest facino-
 si, quod Peccator audet contra Deum
 portare? Solus illi deest effectus, hoc
 illi deest, quod ad occidendū Christum
 desinit Herodi, funesti scilicet consilij
 successus. Alias enim verus fuit
 Desideratus, sicut omnis perversus est Dei-
 cidus, qui instar temerarij perduellis
 capream conjugationem ad desidera-
 tum finem non potest perducere; fa-
 cit tamen, quidquid potest, neque in
 ipso ullus est defectus, ut intentum
 sortiat effectum. Quia in substan-

tia, qui peccat, maximum quod po-
 test, Deo irrogat malum, quod est, il-
 lius detrectare obedientiam, maxi-
 mumque, quod potest illi auferre bo-
 num; hoc est, propriam Animam.
Per actum hominis, inquit S. Thomas, S. Th. 1.
Deo nihil potest accrescere, vel deperire; 2. q. 21.
sed tamen homo quantum in se est, ali-
quid subtrahit Deo, vel ei exhibet, cum
servat, vel non servat ordinem, quem
Deus instituit.

XV. Hoc ipsum mihi campum aper-
 rit, ad alterum secundarium Odij divini
 contra peccatum motivum proceden-
 di, estque damnum illud, quod Animæ
 ipsius peccantis infert. Deus tam ex-
 tremâ amoris plenitudine diligit Ani-
 mas nostras, ut calamitatibus nostris,
 quasi suæ essent, affligatur, nostrisque
 emolumentis, quasi suis delictetur.
 Ideo in Evangelio sub habitu Pastoris,
 postquam ovem, id est Animam nos-
 tram, aberrantem laboriosâ vitâ suâ
 quaesivisset, mortisque doloribus in-
 venisset, omnes Angelos ad congrau-
 dendum secum invitabat. *Congratu- Luc. 10.*
lami mihi, quia inveni ovem, qua 6.
perierat. Videbatur jure merito de-
 buisse invitari Angelos, ut ipsimet
 ovi congratularentur, cujus inventio
 tota in ipsius utilitatem redundabat,
 ideoque non debuisset dici, *congratu-*
lami mihi, sed congratulamini ovi;
 Parum enim mali accedit Pastori, si
 unius ovis jacturam faciat, ingens
 verò malum patitur ovis, si Pastoris
 tutelâ destitatur. Nihilominus hic
 est ineffabilis charitatis illius excessus,
 ut omnia commoda nostra, damna-
 que nostra, sua esse reputet. *Quare*
ecce!

GNERI
 Christianus

ecce alteram malitia peccati abyssum, ob quam à corde divino extremo meretur haberi Odio. Damnum illud intrinsecum, quod effectivè ab illo non potest inferri Deo, in nos recidit à Deo, in quantum quis nostrum

*S. Th. 1.
2. q. 43.
ar. 1. ad
1.*
arctissimè Deo astringitur. Peccator peccando Deo nihil nocere effectivè potest, inquit S. Thomas, tamen ex parte sua contra Deum agit, in quantum nocumentum infert, vel sibi, vel alteri, quod ad Deum pertinet. Quod damnum, inquit Sanctus, impius Deo inferre nequit immediatè, illud mediatè parat, dùm Anima sua fraudi est: quemadmodum mancipium, dum se ipsum vità privat, in se ipso Domino suo nocet.

*Sur. 5.
Jul.*
XVI. Quæ huc usque dixi, celebri explicabo historiâ. Nobilis quidam Belga, cui nomen Bertulfus erat, paulò post decimum seculum, in legitimam sibi Sponsam Sanctam Virginem ex Picardia, Godolevam dictam, petijt, & obtinuit. Si Matrimonia, ut fortunata sunt, inter patres contrahenda sunt, certè hoc non aliud, quam lamentabilem eventum fortire potuit. Sponsa Virgo erat formosa, devota & tota Deo plena, ita, ut inter dotes illius minima fuerit generis nobilitas; contra verò maritus illius tam malè moratus erat, ut vita ipsius familiæ splendori maculam inureret; utpote tam pervertam agebat vitæ rationem, ut feris potius quam hominibus annumerari potuerit. Sufficiat id unum scire, ipso nuptiarum die tantùm illum penituisse, ut ne quidem solemnitati aut convivio interesse voluerit, sed relictam Spon-

sam, quo liberius alienis indulgeret amoribus, servo, sive ut melius dicam scurra tradiderit, ut miseram indignis, quibus liberet modis, divexaret; & quod amplius est, è marito mutatus est in carnificem: eam enim in vita duri panis frustulo modicæque aquæ summa cum afflictione servavit, deinde millenis illam angoribus, licet dissimulatis, abrumperè conatus est. Denique deposita omni verecundia lavâ restè collo ipsius per eundem servum injici jussit, prefocataque in flumen abjici. Auditò tragico hoc casu, quum nunc ex vobis, quid putatis, Patre hujus Sanctæ de omnibus hujusmodi injurijs Filiæ suæ à nefario hoc homine illatis intra se dixisse? Imò quod vos diceretis, qui hic estis, si quædam familiarum vestrarum Matrimonio juncta, minimam simillimum cruciatum experiretur partem? Creditisne possibile esse, ut toleraretis? Jam igitur et ipsismet affectibus vestris Iræ & Indignationis, quæ Deus peccatum averfatur, effigiem concipite. Deus peccatori Animam dedit tam nobilem, ut Angelorum cuilibet choro inseri posuisset; tam pulchram, ut ipsamet Dei Filius illius amore capere suerit; tam divitem; ut pro dote suâ Regnum Cælorum obtinuerit. Peccator verò, postquam Animam perperâ tractavit quam abjectissimam equi animam, tradit illam corporis cuti, quod velat vilissimum Mancipium, Domini sui imitans genium afflictæ eam divexat; in mille obscenitatum fordibus volutat, cibo, id est oratione privat; deaque vitâ nefariâ moe-

tem adfiscit. Et Deus hujus animæ Pater, & quidem dupliciter Pater, Pater in ordine naturali propter creationem; & Pater in ordine supernaturali propter adoptionem, tam atrociter ferat injurias, nec ulciscatur? Quid refert, si in se ipso nullum patitur damnum? Satis est, quod Anima ipsius Filia damno, & quidem aliquando irreparabili afficiatur, cum à peccatore intercessionem data, non in præterfluentem aquam, sed in infinitarum flammarum abyssum præcipitatur. Philomela videns post laborem, quem incubando & alendo pullos suos impendit, à serpente nidum ingrosso omnem illorum exlugi sanguinem, licet per aërem volitans libera sit, à toxico & à crudelium dentium morsibus immunis, gemit tamen, stridet, videturque tam iniusta prolium suarum morte commori, earumque sentire vulnera, quasi sua propria essent. Pater Petrus Faber, summo opere laudatus à S. Francisco de Sales in introductione suâ Spirituali, tam firmiter hanc veritatem menti suæ impresserat, ut diceret, propter hanc causam infernum timeo, quia condemnandus, Deo auferrem Animam meam, quæ tamen ob plures respectus plus ipsa est, quàm mea.

Eccl. 30. Misere Anima tua placens Deo, clamat Ecclesiasticus. Nihilominus si Anima nostræ compati nolumus, quia nostra est, saltem ideo non desinamus illius misereri, quia ad Deum spectat, cui gratius non possumus præstare obsequium, quam si eam salvaverimus. Ad hunc modum videmus Hortulana. R. P. Segneri S. I. Christi. Instr. Tom. II.

nos Principum majorem habere curam hortorum illorum, qui Principum sunt, quàm si sui proprii essent. Si enim illorum proprii essent, quoties zizania crescere sinerent, ut vix non sylvecerent? sed quia ad supremum Dominum spectant, minimas etiam enascentes herbulas inutiles evellunt, & quidquid de nocte repullulavit, quovis mane in arcolis extirpant.

XVII. Ecce immortalis & infiniti hujus odij causam, quo amabilissimum cor Dei peccatum insensissimum hostem suum persequitur, est quæ immensa illa bonitas, quæ se ipsum, & nos quoque amat. Vos putatis, Deum quia bonus est, iniquitates vestras non curare, nec pœna dignas considerare, & quia animas vestras tantopere amavit, ut etiam vitam suam pro illis dederit, ideo facilius lapsuum vestrorum enormitatem tolerare possit. Verum nimium hallucinamini! Imò quia bonus est, ideo malitiam insensibus odit, magisque persequitur; aliis enim bonus non esset, sicut vos dicitis. Non nemo coram Spartano aliquo vicinæ civitatis Gubernatorem laudabat, dicebatque, esse tam bonum, ut omnibus rei faciliè veniam impertiat. At quomodo, resumit Spartanus, potest esse bonus, si malos non aversetur? *Quis boni Au-Tertul. flor, nisi quis ex-actor? Quis mali ex-in Marc. tranens, nisi quis ex-inimicus? Qui Mut. c. 13.* ficam non intelligit, non curat vocem aliquam in pulcherrimo concentu dissonare; at Phœnax, propter amorem, quo fertur in harmoniam, abs-

L nam

GNERI
CHRISTIANUS

nam illam vocem tolerare non potest, iraque accenditur. Amor igitur Dei erga nos non efficit, ut injurias, quas facimus Animæ nostræ, patienter toleret, sed etiam facit, ut vivacius illas sentiat. Ideo toties in Scriptura legimus Deum esse Zelosum: *Dominus*

Exod 34. Zelotes, nomen eius. Quia quo magis tam charas sibi diligit Animas, tanto magis averfatur, quidquid utilitati illarum se opponit, damnusque infert.

S. Th. 2. 2. q. 28. art. 4. ad 3. *Dens appellatur Zelotes, inquit S. Dionysius, propter multum amorem, quem habet ad existentia.* Quod si talem erga omnes res creatas Deus habeat Zelum, quanto majorem pro animabus, quas creavit simul & redeinit, habiturus est?

XVIII. Quamobrem Charissimi mei, nolite frivolas querere excusationes ad bilancium vestrarum falsitatem justificandam, sed potius operam adhibete, ut eas fideli ponderi Sanctuarij hucusque monstrato, conformetis. Intra vos ipsos dicitote: quis fallitur, Deus an nos? Deus tantum odit peccatum, quantum se ipsum amat; nos contra plus diligimus peccatum, quam nos ipsos: peccantes enim non attendimus, in quas nos miseras precipitemus. Quis ergo decipitur? Utra harum bilancium est æquissima? *Aut Deus errat, aut Mundus fallitur.* Si verò Deus tanquam sapientia infinita fallere non potest, manifestum est, nos à nobis ipsis falli, tam nocivum toxicum velut aquam puram deglutientes. Incipiamus parumper peccatum, si non eo, quod meretur, saltem Odio majori, quam

huc usque, insectari. *Revertor ad Dominum, & avertere ab injuria tua.* (Quæ est opportuna Ecclesiastici admonitio) *Et nimis odio execrationem.* Pro Regula hoc adimplendi, imitemur divinum illud Odium, de quo huc usq; locuti sumus, & ut ad Deum convertamur, contra pestiferum hoc peccati monstrum incomparabilem animi averfionem concipiamus, qui toti Deo similes reddamur. *Avertete ab injustitia.*

XIX. Plurimi Christianorum magnam in Confessione erga peccata, quas peccando promeriti sunt, averfionem concipiunt; sed non patem culpe, ob quam tam graves penas luere deberent. Hos nolite imitari, sed in hoc animos intendite, ut directo contra peccatum Odio accendimini, illudque tanquam summam proditionem injuriamque, quæ Deo summo Bono infertur, & velut apertum verumque incretae illius Majestatis hostem considerate. *Malum culpa opponitur propter bono incretae,* inquit S. Thomas, *contrariatur enim impletioni boni.* *Majestatis.* Hoc ipsum Odium contra quodvis peccatum vestrum concipite. *Avertete ab injustitia tua,* non solum, ab injustitia, sed ab injustitia tua. Facile est peccatum in aliis odisse, sed non est tam facile, in se ipso odisse. Si alicui alteri injuriam facitis, parvi facitis, frivolaque excusatione extenuatis, dicentes, id animo læta et fervente factum esse. Sed si alius quispiam eodem animo vos offendat, sitim hominem nefarium appellatis, nec dignum esse, ut inter vivos numeretur.

remur. Hoc est in alijs, non in se ipso
odibile peccatum, estque prorsus idem,
ac duibus uti stateris, uná pro re-
bus vendendis, alterá pro emendis,
utroque coram DEO abominabi-
lem se reddere. *Abominatio est apud
Dominum pondus & pondus; quare,
averte ab injustitia, & ab injusti-
tia tua.*

XX. Neque vobis sufficiat, ordi-
nariam contra peccati malitiam aver-
sionem concepisse. Hæc non sufficit.

Nimis odio execrationem. Tantopere
peccatum odisse oportet (quod hic à
Spiritu sancto execratio vocatur, tam
quia meretur execrationem; quam
quia execrabiles nos reddit) oportet
iniquam tantum odisse, ut nimium vi-
deatur. *Nimis odio.* In veritate,
sicut modus amandi Deum, est, amare
illum sine modo; sic modus averlan-
di peccatum, est averlati, absque
modo & mensurâ. *Nimis odio exe-
crationem.* Hac de causa Odium cor-
dibus vestris est datum, ut hoc mon-
strum Odio insecemur; tunc verò
perfectum est Odium, quando con-
tra peccatum accenditur. *Perfecto*

Odio oderam illos. Nec aliud in pec-
catores quam malitiam illius persequi-
tur.

XXI. Quivis Christianus obli-
gatione officij sui divinam bonitatem
in hoc Odio imitari tenetur, quod
tam justum est, quia pulchra dilectio-

nis partus est, ideoque cuivis hoc
Odium inprimis essentialè esse debet.

Qui diligit Dominum, odit te malum.
Est impossibile, ut aliquis verus sit
Christianus, & non amet Deum suum;
ita etiam, qui peccatum non odit, est
rebellis Deo. Hoc non est quædam
devotio, nec consilium, sed est præ-
ceptum rigorosissimum. *Ejndem e. S.Th. 2.
nim rationis est, inquit S. Thomas, quòd 2. q. 34.
velimus bonum alicujus, & quòd Odio ha-
ar. 3. in e,
beamus malum ipsius.*

XXII. Hoc ipsum Odium, quia
non potest æternum esse, quemadmo-
dum est in Deo, in Christiano cum Ba-
ptismo nasci deberet, illique in ætate
tenera instar lactis esse; annis deinde
maturioribus eo velut Duce & Magi-
stro utendum esset. *Serva timorem Eccl. 2. 6,
Domini, & in illo veterasce.*

XXIII. Denique hoc Odium sum-
mum & solum esse debet, non odien-
do aliud quam peccatum, quod so-
lum illud meretur. De S. Joanne
Chryostomo Eudoxiæ Imperatrici di-
ctum fuit, illum non aliud timere ma-
lum, quam peccatum: *Nihil ille præter Metaph.
peccatum timet.* O nos beatos, si idem in vis.

de nobis dici poterit! Certi erimus,
odiendo iniquitatem, Deum imitan-
tes, nos olim visuros, quam justum
fuerit tale Odium, id quod nunquam
perfectè consequi poterimus, do-
nec Deum videri me-
reamur.

GNERI
Christianus

DISCURSUS VII.

Ira & Misericordia Dei simul demonstrant, quam grave malum sit Peccatum.

I. **L**ux & Umbra ab eodem Sole proveniunt; ita tamen, ut lux ab illo luminis fonte spontaneè exoriatur; umbra verò ob resistantiam à corporibus opacis, radijs solaribus oppositam, velut per vim gignatur. Eodem modo tam Misericordiæ, quam Justitiæ opera ab eodem Deo proficiscuntur; hæc tamen cum differentiâ; quædã benefacere, sit proprius divinæ bonitatis effectus, ad quod intimâ inclinatione suâ movetur; & contra punire hominem est extraneus ejusdem bonitatis effectus, ad quod non motu proprio, sed quasi à repugantiâ, quâ Sanctissimæ voluntati ipsius resistimus, coactus fertur. Verum est, sicut lux & umbra, inter se adeò dissimiles; aptæ sunt æquè ad naturam solis, illiusque motus nobis ostendendos, sic divinæ Misericordiæ & Justitiæ opera, adeò inter se diversa, simul conspirare ad Dei nostri Sanctitatem in averfando peccato, supremaque providentiæ media ad illud exterminandum demonstranda. Quare facillè nobis erit inferre, quàm abominabile sit hoc monstrum, ad cuius destructionem tot, & tam contrarij unanimiter concurrunt effectus, quot sunt

beneficia & viandiæ divinæ: id quod hodie mihi discurrendi materiam præbebit; ex Irâ siquidem & Misericordiâ Dei nova deducam motiva, æquè fortia ad peccatum averfandum, nunquam satis Odio à nobis habitum, aut habendum.

I.

II. Divinum hujus Mundi regimen totum his versatur cardinibus: Misericordiâ & Justitiâ: *Universa via Domini Misericordiâ & Veritate.* Sed non debetis existimare has perfectiões esse in Deo, sicut sunt in hominibus, imperfectionibus permixtas; nimium enim ab excelsâ aberraretis idea, quæ de summo bono semper formari debet. Quare ut à Justitiâ incipiamus, quâ Deus utitur contra peccatores, præsupponendum est, Iræ divinæ in tribus præsertim ab Irâ hominum differre, quæ tria simul sumpta mirabiliter peccati monstrositatem demonstrant.

III. Primò Ira hominis est turbida & tumultuosa passio, quæ nunquam in humano exurgit pectore, quin aut tempestatem excitet totam commovendo animum, aut saltem ita turbet, ut sanguinem circa cor commoveat. Sed Ira Dei non est quædam passio, sed est simplex voluntas id in ordinem pœnæ reducendi, &

quod

quod peccato perversum fuit. *Ira Dei non est hominis, id est perturbatio concitati animi, sed tranquilla iusti iudicii constitutio*, divinè dixit Sanctus Augustinus. Quare Iustitia divina semper sibi est æqualis, & ad se accenditur, tanquam aurum in igne, quod non extumescit, non murmurat, non fremit. *In autem dominatur virtuti, cum tranquillitate iudicat.* Iudicium, quod ab ipso fertur de peccatis, non solum est æquus voluntatis, qui pro regula operandi habet arbitrium, sed est divinæ mentis actus, cui pro regula est obedi sui veritas, & secundum hanc qualitatem & quantitatem pœnæ, qualitati & quantitati transgressionis se conformat. Unde sequitur, quod licet Deus quò diutius differt infligere pœnas, tanto graviore manu postea puniat; non tamen ideo Ira illius certum in hoc humanæ similis sit. Inter homines aliquæ sunt naturæ, quas Alceæ amarulentas nominant, quæ difficulter iram concipiunt, sed difficulter etiam conceptam deponunt, non aliter ac ferrum, quod quò difficillius ignescit, tantò diutius ardorem conservat. Sed huius temperaturæ non est Dei Ira. Quòd si illa post longam dilationem majores sumit pœnas, hoc ideo solum facit, quia plura pœnitentia digna in nobis invenit, majorem scilicet peccatorum cumulum; quod Apostolus insinuare videtur, ostensuram alloquens peccatorem; *secundum sententiam dicitur tuam thesaurizas tibi iram in die revelationis iusti iudicii* 2PEL. Non dixit Deum thesauriza-

re (sicut conveniens esse videbatur, cum in Deo resideat Ira) sed à peccatore thesaurizari. Ira enim Dei nunquam crescit in natura sicut in nobis; solum crescit in effectibus, quia aliquando sunt majores, aliquando minores, secundum accumulata delinquentis debita.

IV. Quæ hucusque præmonui, duos ob fines dicta sunt. Primò ut ad omnes pœnas à Deo inflictas magnâ cum animi submissione acceptandas vos disponatis. Sæpius doletis de paupertate, annonæ caritate, contagione, tempestatibus, alijsque similibus malis: sed quàm sine causâ doletis! DEUS iudicat ita fieri oportere: dum enim parte unâ peccata nostra, alterâ autem rectum Universi ordinem ijs perturbatum attendit, infinitâ sapientiâ suâ iudicat tantam pœnam ad id, quod à nobis perditum est, restaurandum necessariam esse: & nos ipsius decretis obmurmurabimus? *Obmutui & non aperui os meum, Ps. 38.* inquit Propheta: quasi diceret, O Domine, ego in afflictionibus meis contra executionem Iustitiæ tuæ non sum ausus loqui; sed ne quidem eousque aperire os, ut aliquid essaret suspirium. *Obmutui & non aperui os meum.* Sed O Sancte Propheta, unde tam mirabilis sub gravissimorum flagellorum virgâ affectuum moderatio? Ecce causam! *quoniam tu fecisti.* Ideo scilicet acquiesco, quia tu Deus meus infinitâ sapientiâ tuâ, & animi pace hoc mihi supplicium decreveristi, & ut nos secu-

GENERI
CHRISTIANUS

ros redderes, in executione illius nullum committendum esse excessum, propria manu exqueris: *tu fecisti*. Si Deus, nullā etiam meritorum nostrorum habitā ratione, plurimis nos affligeret calamitatibus, ideo ne quidem minimum dolorem ostendere deberemus; sed plebesum quemvis imitari hominem, qui à transeunte viro illustri protrusus, ne utiquam queritur, sed ei detecto capite, genuque flexo honorem exhibet. Quanto minus igitur nobis dolendum esset de calamitatibus nobis à Deo irrogatis, quas promeriti sumus, quasque rectissimum & infallibile divinæ justitiæ iudiciū comitatur? Propter hanc causam omnes in Cælo Sancti tantopere divinæ applaudunt justitiæ, tantō majoribus illam extolentes laudibus, quō graviores & solenniores sunt

Apoc. 19. poena, quibus impios affecit: *Salus & gloria & virtus Deo nostro, quia vera & iusta iudicia sunt ejus, qui iudicavit de meretrice magna.* Ratio est illa, quia justitia in hoc suo rigore est

instar crystalli, quæ quō durior est, tantō est splendidior. Quō majorem sinit vindictam, signum est, tantō potior ipsi esse hujus causam.

V. Alter finis, quem sermo meus intendit, est, ut intelligatis, quā grande malum sit peccatum, quod tanto à Deo rigore punitur. Ponite vobis ante oculos infeliciū illarum animarum aliquam, quæ propter primum peccatum ad Infernum condemnata sunt. Hæc condemnatio non provenit à passionis impetu; sed à iudicij peccati actu, quo Deus ex unā

parte bilanci peccatum, ex altera creaturæ delinquentis fragilitatem, tentationem diabolicam, Sociorum impulsus, concupiscentiæ ad labendum stimulos imponit; infirmitatē nihilominus sapientiā sua iudicat illius brevissimum legis divinæ violationis actum dignum esse, ut pœnā quæ gravitatem mali immensā, & quæval durationem infinitā puniatur. Peccatum igitur in veritate tantæ multitiæ, ut tam enorme meretur supplicium. Consequenter etiam omnis culpa mortalis est omnis pervertitatis, monstrositatis, malitiæ & confusiois abyssus, eum tantum ad illud expiandum requiratur. Quopœnā, quis non horrebit tam scelesto peccatori unquam in animā locum delitescere? & quis impostero aditum illi non negabit, repelletque, etiā vel unem è venis sanguinem, milleque vitas profundere necesse foret?

VI. Ad hunc modum justitiæ civilis non procedit; ab humanis criminis majorem aut minorem pœnarum gravitatem non possunt arguere: Judices siquidem non intendunt omnes castigare culpas, nec debitas pro meritis infligere pœnas, sed illas tantum puniunt, quæ publicam turbant pacem; nec amplius, quam illam ipsam pacem conservandi necessitas requirat. Hoc modo videtur puniri fūrta, non autem fornicationes, licet fornicatio majus sit peccatum, quā furtum. Sic etiam morte puniuntur homicidia, non verò blasphemix; quamvis Deo honorem blasphemando auferre gravior sit culpa, quam

quam vindictæ studio hominem vitâ
 provere. Quod bene advertendum ef-
 fectus illis, qui peccata carnis p-
 rificiant, ajuntque; nunquam vitâ
 carnalium suspendio necatum fuisse;
 quasi sepe vidissent Blasphemum pati-
 bulo affixum fuisse. Sed redeamus
 ad propositum nostrum: Deus inju-
 riam tibi à temerario peccatore illa-
 tam compensare, simulque pertur-
 bationem ordinis à Providentia in re-
 gimine suo stabiliti restaurare inten-
 dit; nec ullam culpam impunem ab-
 ire permittere potest; nec minorem
 ab illis, quæ majorem pro demeritis
 suis exigunt, pœnam sumere. O-
 portet igitur summam inter culpam
 & pœnam, inter debitum & solutio-
 nem esse proportionem, atque ad-
 hære dictum est, Justitiam ipsius sum-
 mam esse veritatem, quæ in severissi-
 mis & æquissimis supplicijs inexplica-
 bilem illam peccati malignitatem nobis
 exhibet; quam justitia humana
 pœnis suis non demonstrat. *Pœna
 peccatis vitæ magis sunt medicinales,
 quam retributiva;* inquit Sanctus
 Thomas, & quam ob causam? *Re-
 tributio enim reservatur divino judicio:
 quod secundum veritatem est in peccan-*

VII. Secunda inter humanam &
 divinam justitiam differentia est, quod
 humana facillimè ab odio culpæ ad
 culpabilem transgrediat, cui dire-
 ctè malum desiderat & affert. Ira
 vero divina simul odit & amat. Aver-
 satur peccatum; amat peccatorem,
 hoc est; odit malum voluntatis no-
 stræ; mirabilique separatione amat na-

turam nostram. *Odit quæ fecimus, Serm.
 amat quæ fecit;* inquit Sanctus Au-
 gustinus. Ideo Christus cum pul-
 chro amici titulo alloquebatur Ju-
 dam, quo nullum unquam in par-
 ticulari Apostolum appellavit, ut om-
 nes intelligerent, illum gratie suæ
 Rebelle & Majestatis lætæ Reum;
 non esse amicum suum amantem, sed
 quasi amicum amatum; cui ideo e-
 riam puniendo bene vellet. Quod
 melius hæc similitudine explicabo.
 Imaginamini vobis Sanctæ Mariæ
 Magdalena iconem, qualem magno
 Christianorum cum dedecore sæpius
 Pictores exhibent, hoc est, post con-
 versionem ipsius immodestiorum,
 quam fuerit antè. Jam si honestus
 quispiam oculos in tam indecentem
 concipiat imaginem, reverentiâ simul
 & horrore implebitur, dumque hanc
 Sanctam colit illa icone exhibitam,
 illo ipso tempore effigiem ab omni
 honeste alienam averfatur. Hoc
 ipsum facit Divina justitia cum pecca-
 toribus; quos dum ex una parte qua-
 si divinitatis imagines intuetur, & ex
 altera parte videns imagines peccati
 adeo deformatas, eas & amat, &
 abominatur, amando in illis, quod
 ipse fecit, averfando, quod ipsorum
 proprium est, hoc est purum pecca-
 tum. *Deus peccatores in quantum sunt S. Th. 2.
 natura qualem; amat; sic enim S. p. q. 20.
 sunt, & ab ipso sunt;* divine inquit
 Sanctus Thomas ad intentum no-
 strum; *in quantum vero peccatores
 sunt, non sunt, sed ab esse desinunt;*
*hoc in eis à Deo non est: Utinam secundum
 hoc ab ipso oïso habentur.*

GNERI
 cristianus

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

VIII. Et propter hanc causam Deus nos puniturus non dolet, & prius quam penas infligit, aliquo tempore ante pramonet, terretque & reprehendit, non secus ac cœlum; quod quasi lugubri veste suis se nubibus induit, sæpiusque tonat, antequam fulminet. Verè enim Deus non tristatur, antequam de nobis vindictam sumat, sed cum simul nos amet & aversetur, ad id faciendum movetur, quasi corpus, quod contrarijs agitatum impulsibus agrè & difficulter loco cedit. *Heu! consolabor super ho-*

Is. 1. 24. sibus meis. Quod satis esse deberet ad acerbissimum contra quodvis peccatum horrorem concipiendum, si consideremus, quantopere quodvis sit abominabile, cum Deum cogat eodem tempore, quo nos amat, tam rigidè nos punire. O Miseros peccatores, qui non solum summam cum tranquillitate, sed etiam amore à Divina Justitia puniuntur & condemnantur! Non miror, illos in die judicij os non aperturos, nec lamentaturos, cum ne quidem apparentem, multò minus veram habituri sint

Joseph. l. excusationem. Potissimum argumentum, quo antiquorum Judæorum perversitatem cognoscere possumus, fuit, illos ab Imperatore Tito exterminatos esse. Si à Nerone, Caligulâ, Commodo, Domitiano alijsque hisce similibus, potius bestijs, quam Principibus, tam malè tractati fuissent, posset excidium Hierosolymitanum inhumanæ crudelitatis effectus existimari. Verùm quod Princeps, qualis erat Titus (generis humani deli-

tiæ appellatus, qui diem illum perditum credebat, quo non alicui peccatum fecisset, quem adeo movere miseratio, ut visâ Hierosolymæ tantum tenerrimè flevit) auctor fuerit stragis tam barbaræ, qualem exitille nulla antiquarum historiarum meminit, quale tandem signum est? Signum est populi illius rebellionem & perversitatem fuisse intolerabilem. Hoc verò argumentum an non plus probet in casu nostro? Si Deus ex natura sua propensus esset ad crudelitatem & peccatorum acerbiteriam, & vindictam sumens, odisset nos juxta mentem delictorum, que cernit in nobis, posset fortè in suspicionem trahere cessus cujusdam in peccatis; verùm cum Deus tam amabilis, qui non solum antequam puniat, natura nostræ bene vult, sed etiam eo ipso tempore, quo penas infligit, adhuc nos amat, nihilominus in omne peccatum commissum immensus & infinita pœnâ feviat, quid aliud inde arguitur, quam quod peccatum contineat maliciam, que nullâ spem possit explicari, nullâ mente comprehendi? Et nos adhuc de novo alijs iniquitatibus hanc divinam iram irritamus; novisq; injurijs DEUM offendimus tantopere illi contrarij, ut vindictam de nobis sumere cogatur eo ipso tempore, quo nos amat, tantum, quantum est, id est amore infl-

IX. At dicetis: *Non peccavimus, sed Deo injuriam facimus.* Hæc excusatione, licet frivola, plurimi peccatores se ipsos decipiunt, & in-

centi dormitant, ita ut quotidie eadem
repetant. Una quæpiam alia dicit ;
non pecco, offendendi Dei studio ;
pecco, ut habeam, unde vivam, nec
alter possum facere. Et si mandata
Dei violo (dicit alius) non intendo
Deum contemnero, aut injuriâ affice-
re, sed duntaxat animum recreare.
Jam recordor alibi à me hanc refuta-
tam esse excusationem, duobus contem-
ptus genera fuisse distincta, quorum
unum est contemptus directus, & ex-
plicitus; alterum indirectus & inter-
precativus; demonstratque in quovis
peccato, ubi prima illa despectus for-
ma non invenitur, semper secundam
esse, ita ut necesse non sit, eadem repe-
tere. Hoc solum ad propositum no-
strum addo, Deum nunquam permit-
tere, ut bonitate vestra vincatur, sed
eomodo erga vos affici, quo vos erga
illum affecti estis. Vos non præten-
ditis peccando injuriam illi facere,
sed solum vestræ satisfacere concupi-
scentiæ; ipse quoque non præten-
dit, vos ponendo aliquo afficere damno
(sive temporaliter in hac vita, sive
æternum in altera penas à vobis exi-
gat) sed scelus vestrorum deforma-
torem penis vestris corrigere præten-
dit; eodem proterus modo, quo ex-
perts habeen, qui si chordam ali-
quam tangat, quæ neque attrahendo,
neque remittendo harmoniæ conlo-
net, eam à sistribus ablatam, inque fru-
stra comminutam in terram projicit;
non quidem odio abreptus in dis-
sonam illam chordam, sed amore du-
ctus erga symphoniam, quam ars il-

lius intendit. Ecce hoc ipsum DEUS
facit cum peccatore; partim duris il-
lum extendit afflictionibus; partim
beneficiis emollit, & omnia hæc eo
sine facit, ut eum ad debitum gloriæ
suar deducat consentum, quem à
Creaturis suis exposcit. Quodsi ve-
rò Peccator, instar chordæ induratæ &
incorrigibilis, pergat harmoniam dis-
sonantiâ suâ turbare, nec timore pe-
narum, nec præmiorum amore
corrigatur, tunc è Sanctæ Matris Ec-
clesiæ gremio à Justitiâ divinâ excin-
ditur, ipsaque fide privatus, Dæmo-
nibus proculcandus projicitur; non
quidem odio erga illum, sed amo-
re, quo fertur erga se, & erga San-
ctitatem, ac Sapientiam suam, quæ
illam necessariò cogit averfari pecca-
tum, tanquam horrendum ignorantie
& iniquitatis monstrum, ubicunque
illud incuetur. Unde bene observat
Sanctus Thomas, minus propriè dici
in Deo esse odium, cum in veritate
Odium Dei sit potius Amor, qui ope-
ribus suis alium non intendit finem,
quàm infinitam suam bonitatem ma-
nifestare. *Dicitur Deus odisse, cum
magis hoc sit amare.* Atque hujus re-
cordari vos oporteret, quotiescan-
que, ut dixi, vobis videmini, de-
liberato animo peccare posse, quia
peccantes non contemptum divinum,
sed utilitatem vestram consideratis.

X. Revertamur nunc eò, unde di-
gressi sumus: Si Vindicta Dei nullam
creaturarum suarum odit, sed est læ-
amans, quæ dum averfatur infirmita-
tem, amat in firmum, necesse est fate-

*Contra
gentes.
l. 1. c. 96.*

M

GNERI
CHRISTIANUS

ri, hujus morbi ex culpâ oriundi im-
mensam esse malignitatem, pro cuius
remedio semper horrendas inflixit, &
infliget pœnas. Si DEUS absolute
odisset peccatorem, existimare lice-
ret, hanc tormentorum æternitatem,
quâ in inferni abyſſo illum punit, par-
tim delicto, partim delinquenti inſi-
gi; sed quia illum Deus quoad natu-
ram illo ipſo tempore, quo punit præ-
giz amare, necessariò fateri oportet,
inexplicabilem esse omnis peccati
mortalis perversitatem, contra quod
talem Deus ostendit iram, & tamen
amat. Ite nunc, & quærite, quid
mali sit committere peccatum morta-
le, quid mali sit quædam fragilitas,
quædam animi recreatio & voluptas,
quâ quis sine Dei offensâ frui non po-
teſt? tantum malum est, quantum
non est totus infernus, si cum illo
conferatur.

XI. Deinde amor, quem Deus er-
ga peccatores conſervat, non ſolum
conſiſtit in affectu, sed etiam ad effectus
deſcendit. Ecce igitur tertiam Iræ
divinæ perfectionem, esse non ſolum
amantem, sed etiam compatientem,
dum infra meritum punit, juſtamque
Iræ suam plurimâ æquitate tempe-
rat. *Non accendit omnem iram suam,*

Pſ. 77.
38.

Apoç.
6.

inquit Propheta. Tam quia pecca-
tores non sunt vasa satis ampla ad om-
nem illam recipiendam, quàm quia
punitendo Misericordiæ suæ recorda-
tur, vulnûsque, quod aculeo inſi-
git, velut apis, mitigat melle. Adeò
que Iræ ipſius vocatur *Iræ Agni*, quia
etiam quando vindictam ſumit, non
omni rigore, quem peccata eorum me-

rentur, peccatores punit, sed mitis
& *citra* condignum in eos animadu-
vertit. Ita quidem, ut quisvis datu-
natorum in inferno, nisi deſperatio-
ne excacatus eſſet, ſemper in ore ſuo
hæc verba habere deberet. *Peccator,*
& verè deliqui, & ut eram dignus, non
recepti. Quamvis in his flammis, in
quibus ſepultus jaceo, affluè tam
horrendis inſtat diluvij in me pozio
pluat, non tamen tantas, quantas ini-
quitas mea meretur, ſuſtineo; *ut eram*
dignus non recepi, ita dicendum eſt,
Quid ampliùs nunc addi poceſſi ad
peccati detestationem, quàm ut alio-
metur ipſum infernum tam funeſtum,
tam formidabilem, non eſſe niſi pec-
cati umbram, & animam peccatricem
in æternum in omnium malorum aby-
ſſo detineri, eſſe aliquid clementiæ
genus, quod illi exhibetur, quando-
quidem licet miſera incredibiles lu-
ſtineat pœnas, tamen ſemper incom-
parabiliter meritis ſuis minores pati-
tur. Si hæc ratio non ſufficiat ad
probandum intentum meum, non
credo, id à me ad aliam lucernam tam
illuſtrem poſſe demonſtrari.

I I.

XII. Verùm non erit denique, res
tantâ admiratione digna, à Juſtitiâ di-
vina pœnis ſuis peccati malitiam do-
monſtrari, Magis mirum vobis vi-
debitur, malignitatem hanc acerbâ
Misericordiâ declarari. Tribus mo-
dis elementiam ſuam exhibet DEUS
animæ peccatrici. Expectando illam
nimirum ad penitentiam poſt la-
plum, vocando, & recipiendo illam.
Pri.

Primo Deus diu expectat homines : *Sustinuit in multa patientia vasa irae.* Jure merito, quam primum commissum est delictum, poena afficiendum esset. Kometus secundus hujus nominis Scotiae Rex iusserat duos Nobiles Dominae ejusdem, Fenellae dictae, consanguineos necari, quae ut se vindicaret, hac usa est arte. Eleganter in palatio arcis suae statuam fabrefieri curavit, quae manu dextram pomum aureum, sinistra sagittam acutissimam porrigebat, eracque totum opus tam ingeniosè elaboratum, ut quicumque pomum illud tangeret, motu eodem actu occultâ quadam machinâ, statim illâ sagittâ transfigeretur; quemadmodum infelici huic Regi accidit, qui à Fenella in hortum animi causâ invitatus, dum manum ad oblatum sibi à statua pomum capiendum extenderet, lethali vulneratus vita excessit. Hoc ipsius cuius peccatori evenire debet, qui manum ad amabile illud pomum, ad rem illam non suam, ad voluptatem & vindictam illam prohibitam extendit, statim in ipso divinae offensae actu à Justitia divina transfigi & necari deberet absque ulla mora, quemadmodum post mundi creationem experti sunt rebelles Angeli, in primo perditionis actu in profundissimum tenebrarum abyssum praecipitati. Verùm Misericordia divina motus trahit & quandoque non dies, non menses, non annos, sed etiam continuo divinae patientiae prodigio extremam lenitatem expectat. Dixi continuo prodigio, quia ut pecca-

toem toletet Deus, necesse est, ut sibi ipsi vim interat, quemadmodum sancta affirmat Ecclesia: *Qua te viscis clementia, ut nostra ferres crimina?* Ita ut si temper operatur miraculum, quando vim infert naturae, dici propè possit, illum non minus operari, dum se vincendo sibi vim infert, divinaeque Justitiae se opponit.

XIII. Quid autem dicemus, si quod amplius est, Deus non solum peccatorem expectet, sed etiam vocet? Et tamen ita est. *Et dixi, cum fecisset haec omnia; ad me revertere.* Postquam Anima sponte suo tergum vertit, ut cum creaturis adulteraretur, Divinus hic Sponsus quamvis scelerum illius conscius eam, ut respiciat & revertatur, invitat. Et quod amplius est, ipse semper primus peccatori ad pacem ineundam se offert, unde dicitur, verba ejus esse voces admonentis post tergum. *Verbum post tergum monentis.* Quia ut ad poenitentiam & veniam nos invitet, non expectat, ut primi ad illum convertamur, veniamque deprecemur, sed dum adhuc rebelles adharemus creaturis, amicas admonitiones suas ingeminat. *Aures tuae audient verbum, post tergum monentis.* Id quod patientiae ipsius miraculum multiplicat. Non enim ignoratis, eum qui injuriam passus est, cum de amicitia redintegrandâ agitur, apertè mediatori declarate, se nolle ullo modo primum esse, qui pacem petat, cum offensus ad id non teneatur, nec decori ratio sinat. Attamen divina clementia

Jer. 3.7.

Isa. 30. 21.

GENERI
CHRISTIANUS

ed usque se dimittit, ut prima, est
 tantis affecta injurijs, pacem offerat;
 neque hoc clam, sed aperte, sed arden-
 tissimè facit, ideòque, ut inquit Apo-
 stolus, legatos suos mittit, qui etiam
 nos rogent, imò ad Dei gratiam recu-
 perandam compellant. *Pro Christo*
1. Cor. 5. 26. legatione fungimur; obsecramus pro
Christo &c. reconciliamini Deo. Verum
 est, hanc demissionē Divinæ Majestati
 non esse propriè indecoram, sed poti-
 us ejusdem æstimationem augere: si-
 cut non est indecorum lilio, inter alios
 flores caput suum inclinare, sed ma-
 jorem addit gratiam. Nihilominus
 an non stupendum vobis videtur pro-
 digium, tantus bonitatis in infinità
 Majestate excessus? Maximè vero si
 consideremus, peccatores hac ipsà
 abuti bonitate, qui instar aspidum ad
 divinam vocationem aures obturant,
 indefensamque illam fatigant patien-
 tiam, à quâ tolerantur, illamque
 amicam vocem, à qua invitantur,
 non obstante summa, quam habent,
 ejus vocis necessitate, sine quâ
 nunquam ad meliorem seugem
 reverti possent. Quare necesse est,
 ut non tantum Deus utatur Mi-
 sericordiâ cum peccatoribus, sed
 ut eandem confortet. *Psal. 102.*
Corroberavit misericordiam suam. Tot &
 tantis scelerum insultibus à pecca-
 toribus impetit. Quodsi hæc
 tolerantia non roboraretur infi-
 nitâ bonitate, tantas injurias non
 sustineret.

XIV. Attamen totum hoc nihil est
 in comparatione illius Charitatis,
 quam Deus penitentibus exhibet

peccatoribus, & ad Patrem suum
 caelestem revertentibus. Tanti enim
 illorum facit salutem, ut etiam ipsos
 Angelos non hominibus, ut inquit
 Sanctus Thomas, sed Deo congratu-
 lantur veluti: *Congratulamini mihi: Quasi homo Deum Dei esset. & tota salute*
divina in hominis inventionem depende-
ret. Pax hæc conditione inita, ut
 erepta hostibus urbes eis restituerent,
 perniciosâ esse censetur. Similem
 nihilominus pacem cum animabus
 peccatricibus inquit Deus, qui omnia
 illis in rebellionem amissa reddidit. *Reddam vobis annos, quos comeditis*
cusca. Et an non hoc est Clementia
 humanam comparate. Plurima sce-
 lera in legibus nunquam veniâ domi-
 nantur. Ita asserunt, nullum fugivum
 ideo absolvi culpâ, quod cum longe
 poeniteat. *Nemo tali peccato poeni-*
tentiâ suâ nocens esse desinit. Et qui
 bus in foro civili delictum condona-
 tur, non amplius, quam semel
 fruuntur gratiâ. Aded terrenti Im-
 peratores angustis misericordiam su-
 am terminis constringunt. *Dirremis-*
sonem venia crimina, nisi semel com-
missa, non haberent. Quod si vero
 unum solum peccati genus & hocle-
 mel tantum condonaretur à Deo, po-
 teret immentè esse Misericordiâ, po-
 sito, quod summa ipsius Majestas
 contemptui habita fuisset. Quam
 jam erit Misericordiâ, quæ non solum
 omnes scelerum species, sed etiam
 impudentissimos post datam, & tan-
 to cum amore, veniam relapsos con-
 donat? hoc solum, quod peccato-

P. SEX
 N. MO. C.

tam expectet penitentiam, tam magnus est Misericordiae excessus, ut eum Deus ipse admittetur. *Ego Dominus & non mitor, filij Jacob, & vos non estis conempti; a diebus enim Patrum vestrorum recessistis a legitimis meis.* Quomodo est possibile, inquit Deus, cum tam magnus sim Deus, in odiendo iniquitatem immutabilis, potissime summo jure, vi & facilitate vindictam sumere, vos tot titulis mihi subiecti adhuc vivatis supra terram, & a me nihilominus post tot reiterationa scelera ad penitentiam expectemini? Quid ergo ille ipse Deus deberet dicere, cum non solum expectet, sed etiam vocet, nec tantum vocet, sed tanto cum gaudio & latius peccatores excipiat, illorumque salutem tanta restituet liberalitate, quasi donando alijs res suas stabiliret? O inauditum inter omnes homines misericordiae excessum!

XV. Ita te res habet: sed quid ex his inferunt temerarij? Si Deus est tam misericors, inferunt, ergo audacter peccare licet, peiorumque impoliteram, quam alijs unquam, vitam ducere. *Super abundantia clementiae calidum, libidinem facit humana temeritas.* O stolidi, clamat Apostolus, quantum hallucinamini! *Ignoras, quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit?* Ad hunc meo capite e-
 tis, ut innumera hanc veritatem non intelligatis, quod nempe Misericordia Dei non solum vobis non permittat, ut liberis peccetis, sed obliget, ut penitentiam pecca-

ta vestra omnino destruat? *Ad penitentiam se adducit.* Sed quomodo hoc? attendite & intelligetis.

XVI. Deus tantopere averfatur peccatum, ut ad illud a cordibus humanis auferendum non solum in carne adhuc mortali usque ad mortem se humiliasset, sed nunc etiam in coelis gloriolus ad preces se dimittat. *Laburavi rogans.* At vos non perpenditis, in quem finem hoc faciat. Observastisne unquam, Venatorem actu ipso teram se loquo transire volentem? aspiciet, quam tentum sine sensu se moveat, quam tacitus adrepat, quam sed ad terram ulque humiliet? sed quare hoc? quia feram cogitat occidere. Ecce igitur quo tot & tantae Dei tendant submissiones, quo tanta patientia, tanta benignitas, tantumque ad transgressiones nostras silentium colliment; tantum, ut lethali istu peccatum transigatur, penitusque destruat. Si Deus subito omnes peccatores in Infernum precipitaret, sine dubio temper Rei punirentur; at peccatum nunquam destrueretur, imò ex peccatis novam vitam caperet, hereticus perpetuum. Quia verò Deus, sicut dictum est, directè odit peccatum, & tantum indirectè propter illud delinquentem averfatur, ideo tot artibus, tanta benignitate, tamque varijs demissionum utitur modis, ut peccatum separet à peccatoribus, illò que salvando, hoc destruat. Hoc est motum Divinae Bonitatis, ut nos expectet, vocet, & in gratiam recipiat, cuius optime gnarus

GNERI
 ristianus

Pf. 24.
11.

David stupore plenus DEO dixit : *Tu propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Quasi diceret, O Domine, sola bonitas tua hac vice ad condonandum mihi peccatum meum te movebit, multum est enim. Qui arcana scripturae non intelligit, existimabit, Prophetam non peccatum suum multum, sed multam Dei Misericordiam dicere debuisse: imò sentiet, illud à Davide excusari debuisse, tanquam inconsideratè, improvisè, & nimium violento tentationis assultu commissum, ad veniam hoc modo facilius & certius petendam ac impetrandam. Verùm David rem melius intellexit; non enim ignorabat, peccati gravitatem Divinae Bonitatis motivum esse ad peccatum tantò libentius exterminandum, ideòque ad hanc ipsam Bonitatem convertus dicebat: *Multum est enim.* Ut eam ad illud penitus ab Anima sua auferendum moveret. Sic agricola, cujus vineam aper quidam devastavit, ait, illum ingentem esse bestiam, illiusque rabiem, robur, feritatem, dentèque fulminantes describit, ut venatorem tantò magis ad occidendum illum alliciat. *Tu propitiaberis peccato meo; multum est enim.* Et hæc legitime sunt consequentia, quas ex divina Misericordiâ inferre necesse est. Ita, ut dum vos dicitis, O quanta est Dei erga peccatores Misericordia! æquali jure dicere debeatis, O quàm immensum est Dei odium contra peccatum! Si obstinatè huic rebeli in libero arbitrio meo asyllum concederem, certus sum, aut peccatum in peccatore, aut

peccatorem in peccato à Deo delictum iri, Etenim maledictum hoc peccatum est hostis ille capitalis, qui si posset, Deum annihilaret, tam effrenata est ejus malitia. Perpendite igitur, an non verè tam ex Justitia divina peccatum puniente, quàm ex Misericordia illud tolerantem, ejusdem malitia & gravitas agnoscipossit?

XVII. Maximè verò si consideraveritis, hanc ipsam divinam Misericordiam nonnunquam te vinci permittere, & quasi violentè peccati, ab obstinato arbitrio nostro confortari, cedere. *Non poterat Dominus ultra portare, propter malitiam studium vestrorum, & propter abominaciones, quas fecistis.* Audite mirabilem loquendi modum. Propheta asserit, à Deo non posse amplius peccatorum malitiam & abominaciones præ lassitudine tolerari. Ut verum faceret, lassitudinis tantum capaces sunt potentia corporales, non autem voluntas; multò minùs voluntas divina, quæ est ipsamet omnipotentia. Nihilominus peccatum est pondus immensum, in quo sustinendo ipse Deus defatigari videtur, quando instar hominis viribus fracti loquitur, non potest amplius. *Non poterat Dominus ultra portare.* Potestne aliquid amplius dici ad peccatorum nostrorum gravitatem exprimendam? ego certè non existimo. Nihilominus Spiritus Sanctus, ut majus in nos adversus peccatum excitaret odium, asserat, non solum Deum à peccatore sceleribus suis defatigari, sed etiam illum

nam amatore exacerbati. *Exacerbavit Dominum peccator.* Quali delictorum nostrorum non solum injuriâ afficiatur Deus, sed etiam immensa felicitatis illius tranquillitas turbetur. Quod in veritate fieri non potest, sed si fieri posset, non ab alio, quam à peccato interturbaretur. Fingite animis vestris mare non esse amarum, quemadmodum nunc est, sed omnino dulce, tantumque continere in se sacchari, quantum habet salis, quale erit illud fel, à quo tantum dulcedinis pelagus amarescere poterit? At selle pejus abi que omni comparatione est peccatum, quod licet nunquam inexhaustam divinæ Misericordiae dulcedinem amaritudine ulla inficere queat, nihilominus quotidie in effectibus suis tantopere illam exacerbatur, ut Deus, qui misericordiae etiam recordatur fornicæ super terram reprobis, eam proportionato naturæ suæ cibo pascit, annonamque & lectum procurat, huc ipse Deus animæ elestat in omnem eternitatem omnino obliviscatur, nec amplius oculos habeat, quibus damnationis, in qua jacet, miseria aspiciat nec aures, quibus tot ejus dolores & tormenta audientes, nec cor amplius, quo illi in rebus adeo desperatis compatiatur.

Peccat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Dominum Deum suum. Quare per me licet, alia, qui vult, & fortiora in divinæ Justitiæ operibus ad odium contra peccatum concipiendum quaerat motiva; mihi sufficiunt ea, quæ in divinæ Misericordiae consideratione reperio, exclamatioque cum Sanctis, qui sunt in caele: *Quis non timebit te Domine, quia solus pius es? Quis non horrebit* 5.

etiam totam cogitationem, te tam magnum offendendi Deum, qui, quamvis infinite sis misericors erga creaturas, nihilominus tantâ contra peccatum accenderis irâ, ut tanto rigore eas punias, quasi omni careres Misericordiâ? *Non ad aam ultra miserere domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum.* Quomodo DEUS tam benignus hac posset uti severitate, nisi immensa foret Peccati malitia?

XVIII. Sed hæc veritates, Charissimi, vobis videntur planè novæ, quia sicut Deus inter mortalis vitæ hujus tenebras non cognoscitur, sic nec peccatorum, quibus eum offendimus, perversitas perpenditur. Verum, quando ultimâ extremi judicii horâ cujusvis peccati mortalis enormitas patefiet, tunc attoniti peccatores, quod tam sæpè tamquam facile huic monstro in cordibus suis locum dederint, subito non tantum omni spe, sed etiam loquelâ destituentur: *Non habebunt spem, nec in die agnitionis allocutionem.* Dies judicij in scriptura vocatur *die agnitionis*, quia in illo peccatores agnoscent DEUM, suo umque scelerum malitiam intelligent. Diciturque, illos pavidos & trepidantes etiam vocem, quâ se defendere possent, perdituros esse: *In die agnitionis non habebunt allocutionem.* Quia tunc Divinæ Justitiæ pulchritudinem agnoscent, velut divini honoris vindicem, debiti illi à crea-

Osee. I. r.

Sap. 3. 18

Hugo in hunc loc.

GENERI
CHRISTIANUS

à creaturis obsequij procuratricem, ad peccatum facilius committendum eam considerant; Misericordiam agnoscunt, ut peccati multitudine clarè intueantur. Apparbit, quòd proderet Deum, qui ignoscit, sit plùs quàm proderet; & ab incomparabili condemnatum esse Misericordià, demonstrat injuriæ Deo illatæ multum esse quoque incomparabilem, utpote quæ tantæ damnationis causa fuit. Verbo Justitiæ & Misericordiæ Dei illud inter se consentient: *Justitia & ira osculate sunt*; consensus autem consistit in hoc, quemadmodum hucusque docuit, ut instruantur peccatores, & agnoscant, quàm grande malum sit peccatum. Nostrum nunc est participatis hinc uti cognitionibus, ut divinæ misericordiæ ad veteram vitæ nostræ emendationem cooperantes, divinæ Justitiæ effectus, imminenter pœnas, non experiamur, si prius terminemus vitam, quàm emendemus.

* * *

Jerem.
25. 38.

Agnoscent misericordiam illam, quæ eò usque se demisit, ut ad penitentiam illos expectaret, invitaretque: tunc intelligent, quantum crimen sit, Dei bonitate abusus fuisse, ideòque pejores factos esse, quòd Deum benigniorem experti fuerint. Tunc magnam esse Dei Misericordiam, illis non proderit, sicut jam plures

DI-

DISCURSUS VIII.

Quàm grande Malum sit Peccatum, ex eo, quòd nos privet gratiâ DEI.

Non est lusor, quem minus affligat perdidisse pecuniam, quàm ille, qui non paratam ad lulum affert, sed ejus tantum spoliatio se obligat. Nam oculis inspectum non habere, quod amittitur, ad paupertatem tandem adducit, tantò dulciorem, quantò minus observatum. Hic omnino est modus, quo peccatores quotidie ludunt cum Damone; ludunt datis Schedulis, nec numerant, aut ponderant id, quod perierunt. Est antiquus illorum error, quo sibi persuadent, lulum esse vitam nostram; *Existimant lulum esse vitam nostram.* Cum in veritate Deus velit, vitam nostram esse militiam. *Militia est vitæ hominis super terram.* Nihilominus hanc illis impudentiam ignoscerem, si saltem recordarentur, se verè ludere. Quare statui, vobis ante oculos ponere, Charissimi, divitiarum summam, quam peccando jacturam fecistis, ut tam stolidam prodigalitate vos averteat, quàm periculo exponitis, imò quæ rem nauti unico jactu projicijs omnes divinæ gratiæ thesauros. Non ita pridem Nobili cuidam equiti filium suum, multarum pecuniarum prodigum lutorem, emendandi con-

tus bene cessit, dum ad nihil aliud eum obligavit, quàm ut proptijs manibus enormem summam, à se perditam, Victori numeraret. Quis scit, an non similis cura à me adhibita pluribus vestrum sit profutura? Tentabo, & si etiam hæc inventio ad vos corrigendos non sit habitura pondus, lulum vestrum tam perniciosum non amplius impediam; tandem enim jactura tota & perditio vestra est.

II. Primò quidem, cum mihi de immensis thesauris, in Gratia Dei comprehensis, loquendum sit, necesse est, ut probè à me vocabula explicentur. Fortè enim tam rudis erit aliquis inter vos, qui ignorantia, Christiano indignâ, nomine Gratia illum ipsum panem, quo vescitur, comprehendat. Quare Charissimi, etiam supra ipsos cælos mentes vestras erigite; de cælestibus enim rebus mihi sermo est. Scire oportet imprimis, Gratiam aliam esse habitualem, aliam actualem. Gratia actualis sunt illa auxilia, quibus Deus illuminat mentes nostras, voluntatèque ad bene operandum movet (quæ communiter inspirationes divinæ vocantur) sine quibus nec boni quidquam incipere, nec protequi possumus. Verùm de hac Gratia jam non loquor, sed de altera, quæ habitualis dicitur, quæ est donum quoddam.

N

dam

GENERI
CHRISTIANUS

dam celeste, quod Deus animæ infundit, & quo illam mirè pulchram, divitem & ornatam reddit, imò in Filiam suam adoptat. Hujus Gratia pretium nunc manifestabo. Verùm statim in principio me terret S. Jobus, qui asserit, hominem illius pretium non cognoscere. *Nescit homo pretium ejus.* Sed hoc ipsum indicat, summam illius esse excellentiam, quod eam tam pauci cognoscant. Duo pretiorum genera in quacunque re spectari possunt; unum est intrinsecum, quod consistit in perfectione, quam res æstimata in se continet; alterum est extrinsecum, quod consistit in æstimatione illius, à quo bene cognoscitur. In utroque sensu Gratia Dei est pretiosissima.

I.

III. Quod attinet pretium intrinsecum; si quis summam pulchritudinem, summam divitias & summam honorem conjungeret, non videtur aliud quidpiam à corde humano desiderari posse. Hæc verò dotes sunt omnino illæ tres Gratia, quæ, ut ita dicam, formant talem Gratiam. Prima est summa pulchritudo. Plato dicebat, si virtutis pulchritudo oculis cerni posset, omnes quasi captos eam amplexuros. Quid verò dixisset, si fides illi supernaturalem divinæ Gratia pulchritudinem, sicut nobis, demonstrasset? Ut de objecto hoc sensibus nostris superiore aliquid intelligamus, considerate Charissimi, Gratiam esse aliquam divinæ naturæ participationem; ita ut, quemadmodum docet S. Thomas, quod in Deo substantia-

liter est propter essentiam suam; illi propter participationem divinam in anima accidentaliter efficitur. *Id quod est substantia in Deo, fit accidentia in anima participante divinam naturam.* Quare, ut comprehendatis, qualis sit illa pulchritudo, de qua loquitur, necesse est, divini vultus, cum illa est imago, pulchritudinem vivaciter cognoscere. Sed pro nunc sufficit vobis solus hic radius. Fingite auribus vestris, omne contra Deum odium in cunctorum Dæmonum Dæmonumque cordibus dispersum, in uno corde solo uniri; imò fingite odium illud in corde isto augeri per torturam, quot momenta ab Inferni creatione sunt elapsa. O quantum, & quam magnum esset hoc felix pelagus! nihiominus, si placeret Deo, unico tantum momento creaturæ sibi sibi insensæ faciei suæ pulchritudinem ostendere, hoc solum momentum sufficeret, ut totum illud in futurum odium in æqualem Dei amorem converteretur, & mare amaritudinis immensæ in mare gaudiorum mutaretur. Quam igitur supra omnem hominum captum amabilis debet esse aspectus, cujus unicus solum radius tam ingentem in omne deinceps tempus horrorem depelleret? Talis autem pulchritudinis radius est ille, quo anima Justa illustratur; unde si homo talem animam videre posset, non esset possibile, ut coram illa subsisteret, sed, quemadmodum Christus Sanctæ Brigittæ revelavit, omnia membra sua instar fragilis vitri in frustra diffringi sentiret, propter amorem

Job. 28.
13.

P. SE
HOMO C

impetum & gaudiorum, quibus operiretur, abundantiam.

IV. Et sane quanta non esse debet illa pulchritudo, cuius amore ipsemet Deus capitur? Atque ita se res habet. Ille ipse est, qui in summam, ut ita dicam, admirationem raptus, in factis

Canonicis exclamat; *quam pulchra es anima nota, quam pulchra es!* Scilicet

propter Gratiā. Absque dubio concludere oportet, ab hac pulchritudine omnem aliam venustatem, quae vel cogitari potest, superari, cum in hinc Sapientia verbis tam eximjis de ea loquatur, ac si alium in finem non haberet oculos, quā ut fortunatam hanc Animam contempleret. *Firmabo super te oculos meos.* An non ergo humiliter pudendum esset,

hanc Gratiā pulchritudinem vilissimae muliebris aspectus venustati comparare, quā tot hominum inquietantur cogitationes, captivi detinentur affectus, liberum ligatur arbitrium, privatis discordijs subvertuntur familiaria, & publicis aliquando integra etiam Regna in ruinam impelluntur?

Quamprimum Juditha in castris Assyriorum comparuit, existimārent milites, operā pretium esse, proprias vias suas subjugando illi populo impendere, cui tam speciosae forent mulieres.

Quis contemnat populum Hebraeorum, qui tam decoras mulieres habent, ut non pro his merito pugnare contra eos debeamus? Vos nunc iudicate,

quid dicendi essent homines, si Animae pulchritudinem, quae consistit in Gratiā, videre possent? quanto stupore attoniti ad hanc hærerent pulchritu-

dinem! quā absorpti! quā ipsā tanti luminis vi, praequam ullus lucis amans papilio, hebetati!

V. Atque hoc tantō magis, quia hæc pulchritudo, quemadmodum nonnemo existimare posset, non est sterilis. Montes auriferi, quo in sinu suo ditiores sunt, tantō magis omni gramine & herbā destituti esse videntur. Verūm non sic se habet Anima Gratiā ornata; eximia enim huic venustati simul caelestium benedictionum divitias conjunctas habet, quae omnem humanam fidem superant.

Gratiā inquit Ecclesiasticus, *Gratiā sicut Paradisu in benedictionibus.* S. Petrus Apostolus Gratiā vocat, pretiosa Dei promissa.

Maxima & pretiosa nobis promissa dedit. Sed quare promissa? an non illa potius est donum. Ita est, sed tamen vocatur promissum, quia principale divinarum promissionum obiectum supra terram aliud non est, quā Gratiā.

Hæc est omnium divinarum intentionum complementum, quas in nostri creatione, conservatione, omnibusq; operibus suis Deus sibi præfigit.

Considerate ergo, quā opulentum debeat esse hoc donum, de quo ille ad eodē frequenter in divinis loquitur Scripturis, quasi de fine sibi in omnibus operibus suis præfixo.

Totum quidquid Deus tanquam auctor naturæ producit, omne in Gratiā commodum refert. Itaque si cæli tam rapido cursu moveantur, si tam varias in nos habent influentias, si dies elucescit, si lucem tenebræ pellunt, si venti emittuntur, si pluit cælum, si plantæ cre-

sunt,

N 2

2. Pet. I.

GENERI
CHRISTIANUS

sunt, si animalia nascuntur & moriuntur, verbo omnes sublunares, & cœlestes universi effectus, à prima causa, id est, Deo, in bonum Gratia ordinati sunt, ut ea in homine producantur, firmetur & augeatur. *Omnia propter electos.* Et an non hoc sufficit, ut apprehendamus, quàm magnus sit hic thesaurus? Propter hunc solum continuò infinitam suam potentiam, & indefatigabilem Deus exercet providentiam?

VI. At dicetis, totum hoc à Deo fieri potius propter gloriam, quam propter Gratiâ. Sed quam putatis esse differentiam inter Gratiâ & gloriam? talis est differentia, qualis est inter fructum & florem, inter scapum, & colam. Gratiâ dici potest gloria inchoata, gloria verò dici potest Gratiâ jam perfecta. *Gratiâ nihil aliud est, quam quadam inchoato gloria in nobis.* Ita docet S. Thomas. Imò in quadam circumstantia affirmare licet, Gratiâ ipsimet gloriae præterendam esse, quia si licitum est, velle privari Gloriae cœlesti ad majorem Dei Gloriae, saltem ad aliquod tempus; non est tamen licitum vel unico momento Gratiâ ejus velle privari, aut minimam tam inestimabilis thesauri jaçturam pati. Quæ est igitur hæc opulencia, quæ sine peccato amitti non potest? quæ est illa aurifodina, quæ etiam ipsi cœlesti gloriae quodammodo præferri potest? O cœcos igitur peccatores, qui pro bestiali aliqua voluptate, pro vanitatis fumo incomparabile bonum commutant; quod si cum omnibus cœli gaudijs conferrî posset, sine du-

bio omnibus anteponendum esset, eo quidem modo, ut Anima potius, æternam gloria illâ privari mallet, quam oculus non vidit, nec auris audivit, quam cor comprehendere non valet, quàm vel unico momento Gratiâ orbati! An ignoratis, inquit S. Bonaventura, Gratiâ esse donorum quæ creaturæ à Deo conferuntur omnium primum & excellentissimum. *Gratiâ est primum & excellentissimum inter dona creaturæ.* Quare licet Deus amore vestri alterum crearet mundum, ejus terra tota esset aurea, lapidesque meri forent adamantes, equique Dominos vos constitueret, profectò tantum donum vobis non conferret, quantum esset, si vel unicum solum Gratiâ gradum vobis elargiretur. *Bona gratia unius majus est, quam bona totius naturæ universi.* Ut docet S. Thomas. Minima Gratiâ plus valet, quàm omnia naturæ bona in universo mundo contenta, licet etiam alius Mundus foret tantò major nostro, quantum noster major est milij grano.

VII. Huic deinde pulchritudini & opulenciae ejusdem divine Gratiæ proportionata accedit dignitas. Ideoque considerate, quæ dicturus sum; si Deus per omnem æternitatem continuò in novis creaturis producendis occuparetur, temper unam aliâ in ordine naturæ perfectiorem creaturam omnes illæ creaturæ simul cum omnibus perfectionibus suis tantam non possiderent dignitatem, quantum infantis Anima recens Baptizati obtinet. Atque ated, si vobis imagine mini, omnes hæc creaturas simul con-

S. Tho. 2.
2. q. 24.
ar. 3. ad 2.

gregatas inter se consulere, quoniam ex illis eligenda sit in caput omnium, si unus solus homo inter illas tantum unicum Gratiae gradum haberet, hic homo secundum omnem rectae rationis Regulam eligeretur in Superiorem; utpote, qui Jure Gratiae omnium creaturarum dignitates antecederet, multo majori praeminentia, quam sol lumen lucernarum superat. Forte vos his rebus fidem non adhibebitis, quae tamen sunt verissimae. Puerulus etiam nunquam credit, Margaritam majoris esse pretij, quam pagum bellarijs plenum, nihilominus licet hoc sibi non persuadeat, vos tamen, ut evidentissimum tenetis. Quid cogitatis esse in rei veritate animam Gratia Dei praeditam? Si mihi liceret esset his uti verbis, dicerem illum esse, quasi Deum in flore. *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet.* An iste, quomodo à S. Joanne vocetur Gratia: vocat illam sementem Divinitatis, quia Animam reddit caelestem, cuiusque in ordinem omnibus alijs superiorem, id est planè divinum collocat. Aristoteles observat, semina plantarum odoriferarum odorem quoque à natura plantarum haurire. Quis autem explicare, aut capere potest, quid sit Gratia, quia, ut dictum est, est semen Divinitatis? *Semen Dei in eo manet.* O felices Christianos, si Misericordiam Dei cognoscerent, quam donando hanc Gratiam nobis exhibuit! Antequam hoc donum perderent, potius omnes res creatas pellendari mallent, cum Gratia om-

nibus illis infinite sit praestantior.

Melior est Misericordia tua super vitula. 1. J. 64.

O anima, quae dignitate ipsos etiam caelos superas, quomodo infra bestias te abijcis? quàm abjectè à dignitate tua degeneras? tu quae supra omnem aliam celsitudinem elevata statum eundem quasi cum Deo participare potes! *Clavitatem quam dedisti mihi, Pater, dedi eis,* inquit Christus in ultimo suo ad Discipulos sermone. Quemadmodum ignis ferro candenti dicere posset: ego tibi omnem splendorè meum, calorem, omnemque praestantiam dedi, & licet tibi naturam meam non communicaverim, quia ferrum es, nihilominus eminentem tribui similitudinem, ut nulli alij rei similis sis, quàm igni. Eodem modo cum Deus nobis Gratiam largitur, tam sublimi modo divinam naturam suam nobis communicat, ut quamvis Anima non desinat esse creata, tota nihilominus in creatorem transformetur, cui similior sit, quàm ipsi igni ferrum candens. Talis enim ardor non excedit naturam ferri, cum Gratia immensa distantia omnia naturae merita excedat. *Donum Gratia excedit omnem facultatem naturae creatae, cum nihil aliud sit quàm quaedam participatio divinae naturae, quae excedit omnem aliam naturam.* S. Th. 2. q. 112. ar. 1. in 6.

VIII. Præterea observatione dignum est, hominem tam à pulchritudine naturali, quàm ab opulentiâ & dignitate non perfici intrinsecè, sed tantum extrinsecè, eisque quasi quandam boni alicujus superficialièm, non verò bonum solidum. Quid est

GENERI
CHRISTIANUS

vultus femine, si coloratam pellem illam ex illius fronte auferatis? Statim deformior, quam catti alicujus facies apparebit. Ita ut vir quidam Sanctus ad omnem impuritatis suggestionem, seipsum allocutus fuerit, quid futura esset tandem illa mulier, quam incautus aspexerat oculis, si pelle denudaretur? & ego propter bonum tam leve perdam Dei Gratiam? Hoc ipsum dicendum esset, tam de divitijs, quam de honore, quæ omnes hominem relinquunt, à quo possidentur, in eodem statu, in quo fuerant, nec quidquam ampliùs in eo mutant, quam pulchrum ephippium in vitioso equo mutat. Quam ob causam, quidam veterum Philosophorum, ut ajunt, à viro divite domum invitatus, cum eum necessitas expuere cogeret, expuit in faciem ipsius, & pro exenstatione sua adduxit, se in tota hac domo locum non invenisse aptiorem; pavementum enim pario esse stratum lapide, parietes vestitos aulæis, mensas tapetibus tectas, verbo, omnia esse pretiosa, eorundem possessore excepto. Verùm non sic se habet supernaturalium Gratia bonorum possessio: non tantùm in superficie hæret extra hominem, sed intus in anima manet, eamque perficit; nec solum perficit, sed ad altiorem quendam divinitatis ordinem extollit, cujus particeps redditur. *Ut efficiamini divina consortes nature.* Quare si hominem leprosum intueremini, à capite usque ad calcem ulceribus refertum, eamque redactum ad miseriam, ut cum Jobo testâ saniam radere cogeretur; audeo

2. Pet. I.
4.

dicere, si miser hic homo unum solum Gratia gradum possideret, eum tantum hac cum Gratia bonorum obtinere cumulum, quantum non haberet, qui non solum toti terræ, sed stellis elementis, totique illi Regioni cælesti dominaretur. Hoc animæ pretium, sordida corporis habitatione nequam diminutum, omnes Angelorum Hierarchias in admirationem rapere, qui si adhuc nõ essent ditati Gratia, sed solum Spiritualibus nature suæ debitis potiretur donis, hoc misero homine gradu suo tanto forent infiores, quam est equus viro nobili comparatus; illique fortunata huic Animæ libentes se inclinarent, nec non de tam sublimi statu, ad quem elevata est, congratularentur. *Quam magnam, qui invenit sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Dominum.* Tantum est Gratia pretium.

IX. An non igitur justam causam Jobus vobis habuisse videtur asserendi, eam ab hominibus non cognosci? *Non fecit homo pretium ejus.* Vellem, hoc bene considerari à Christianis, qui imprudenter de paupertate sua dolentes inquirunt. *In mundo nihil aliud habes quam Deum.* Propter hoc dictum alibi vos reprehendi. Sed de novo illud tanquam stolidum vituperat. Si Deum habeatis, quomodo vos existimatis esse miseros? Quomodo est possibile, ut anima nullius peccati gravis sibi contumacia, sibi persuadere possit, se esse in Dei Gratia, seque ideo solum miseram existimat, quod vilissimis hujus terræ bonis careat. Inopes sunt peccatores, quia Dei Gratia pri-

privati sunt, omnesque divitiæ, quas possident, minus divites illos reddunt, quam simplex dentium candor album faciat arthropem. Quæ potest esse opulentia, quæ pulchritudo, quis honor hominis Gratiâ privati? est mera boni apparentia, non autem verum aliquod

11. bonum. *Verte impios & non erunt*, inquit Spiritus Sanctus. Quod si tabulam à Burgundo pictore celebri effictam consideretis, videbitis in illa, cælum, mare, montes, sylvas, campos, equos & homines è longinquo inter se dimicantes; sed totum hoc est mera quædam rerum superficies, abique ullo fundo. Vultisne rei veritatem penetrare? *Vertite picturam versùs murum*, & tunc dicite, ubi sit illud cælum, illud mare, illi montes, sylvæ & campi, illi equi & homines qui apparebant? Nihil amplius hujus tam vivacis illusionis superest, sed sola rudis rei veritas videtur. Tales sine Gratiâ sunt Grandes hujus Mundi; picturæ sunt fallaces; quod si eas viva fide inverteteritis, & quales revera sunt, aspexitis, videbitis, non amplius eadem esse, quæ fuerant priùs. *Verte impios & non erunt*. Nihil magnum præter Dei Gratiâ, quæ plenitudinis divinæ essentia participatio est, sine quâ omnia, quæ existunt, solum habent esse aliquod aridum & apparentis, sântque quasi non essent nihil sunt.

X. Quæ cum ita sint, an ignoratis, quanti meriti in terris æstimentur, Gratiæ, quæ vocantur gratias datæ; donatâ Spiritu Sancto fidelium communitat collata; infusâ Sapientiæ, infu-

sæ scientiæ copia, magna Fidei possessio, donum sanitate, donum Miraculorum, donum Prophetiæ, donum linguarum, discretio Spirituum, interpretatio Scripturarum. Hæ quoque non naturalis, sed supernaturalis ordinis Gratiæ sunt, quia hominis & naturam & merita superant. *Hæc omnia*

operatur unus atque idem Spiritus, dividendis singulis, prout vult. Nihilominus omnes illæ cum Gratiâ sanctificante comparatæ quid sunt? Necessè est, ut simul huic Soli palmam relinquunt; Gratiæ enim gratis datæ ordinatæ sunt, ut animas ad Deum reducant; Gratiâ verò sanctificans eas unit cum Deo, unde quò sublimior est consecutio finis, quàm media ad illum assequendum, tantò sublimior est quoque Gratiâ sanctificans, quàm sint Gratiæ gratis datæ; quamvis hæc tantopere admiremur, ut præ stupore quasi in extasi ab illis rapiamur. Quare postquam eas Apostolus cum summa commendatione enumerasset Corinthiis, statim subjunxit, *& adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.* Et quare hoc subjunxit? Ne inquit S. Thomas, in illis affectum suum sifterent; *ne in præmissis donis eorum affectus quiesceret.* Sed ad obtinendam illam Gratiâ extimularentur, sine quâ omnes aliæ, licet excellentiæ, nihil profunt, quemadmodum postea Apostolus fufius declaravit, ita, ut dixerit:

si linguis hominum loquar & Angelorum, et si habuerò prophetiam, & novèrim mysteria omnia, & omnem scientiam; et si habuerò omnem fidem, ita ut montes transferam; Charitatem aut-

S. Th. 2.
q. 111 ar.
1 in c. 1.
Cor. 12.
11.
S. Th. 1.
2. q. 111
ar. 5.

I. Cor.
12. 31.
S. Tho in
1. ad Cor.
c. 11. loc.
3. in fia.

GENERI
ISTIANUS

gem non habuero, nihil sum. Et hoc donum, quod omnia natura & Gratia dona superat, est eadem Gratia, de qua mihi sermo est: & an non maximum ejus vobis videtur esse pretium?

II.

XI. Sed dato, non concessio, Gratiam intrinsecè nihil illorum possidere, quæ commemoravi; an non sufficere deberet ad infinitum illi pretium attribuendum, quod tanti à Sanctis & à Deo ipso æstimetur? Americae populi olim minoris æstimabant aurum, quàm ferrum; sed paulatim advertentes, ab Europæis tantos navigando impendi labores, tantaque sustineri pericula pro illo obtinendo, ut etiam contra violentos ejusdem prædones vitam exponerent; etiam ipsi plures æstimare ceperunt, & tanquam medio ad proprias necessitates sublevandas uti. Charissimi, cur non & nos ita facimus? Huc usque quasi homines rudes & ignorantes, quàm grande sit hujus auri à Deo nobis oblato pretium, non intelleximus: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum.* Sed cum videamus à Sanctis intellectu puriore, magisque vivâ fide illuminatis oculis ad acquirendam, roborantem & augendam hanc Gratiam voluptatum relinqui illecebras, durissimis corpus affligi poenitentibus, summique doloribus & periculis vitam exponi, à nobis quoque sapienter concludi deberet, magnum esse debere illum thesaurum, qui in divina Gratia latet absconditus. Olim Egypti solitudines adèò erant po-

pulis refectæ, ut propter Monachorum in illas confugientium, Divinæque inter austere vitæ illius asperitates quærentium multitudinem, erentes viderentur. In quorum numero tot nobiles erant Senatores, tot opulenti mercatores, tot honorati milites, tot eximij omni eruditionis laude viri, ut dici poterit, isti conivium gentium florem inveniri. Si jam ex illis quaesivissetis; quid illi vult hæc à civitatibus fuga, illa domesticarum commoditatum abdicatio, quid illa inter feras, quasi eadem vobis esset natura, tam misera vita, solis sustentata herbis? quid durus ille supra pavimentum somnus, cui stendo, pectora percutiendo, precibus ortu solis usque ad ejusdem occalum, & ab occalu usque ad ortum fundendo vos defatigatis? Simul omnes respondissent, se nihil aliud, quin Dei gratiæ augmentum quærere prætere. Hoc ipsum omnes Sancti Martyres responderent, quorum ut aliis dixi, tantus est numerus, ut per totum annum distribuèrentur, cuius diei multa millia attribui possent. Scititemini ab illis, undetanta illorum in omni tormentorum genere sufferendo constantia, ut etiam persecutores suos defatigârint? Unde tanta, dum ipsis supplicij obviâ irent, lætitia, ut ea velut delicias suas amplecterentur? Unde tam generosus illis animus, quo non solum vitam, sed amicitiam, imò præcipua ab Imperatoribus Orbis universi Dominis oblato respuerent favores, contemnerentque? Omnes isti Sancti Marty-

Apoç. 3.
18.

Martyres unâ voce responderent, se hoc ideo fecisse, ne Gratiam Dei amitterent; & quantumcunque fecerint, tamen nihil adhuc esse in comparatione illius, quod præstandum esset, ne talis Gratia perderetur. Quid jam amplius desideratis, ut hanc fiduciam pretiosissimam esse vobis persuadatis? Si non ex se ipsa tanti esset, an non infinito pretio aestimanda esset, hac solum de causa, quod videamus tantos, & tot Sanctos in ea exhaurienda summos adhibere conatus, totaque dies defudate? Onos infensatos, qui ob unius momenti voluptatulam id projicimus, quod ab innumeris tantique nominis Sanctis hominibus, longissimæ vitæ laboribus, & molestijs questum fuit! Dei Gratiam abijcere? An non verè stolidi sumus, quod illum thesaurum non omni, quo possumus, studio custodiamus, pro quo defendendo tot bonorum millia, quos nunc Artis impositos veneramus, omnium jacturam facere, omniâque tormenta sustinere maluerunt, pro quo etiam conservando millenas exposuissent vitas, si tot cuivis illorum concessa fuisset? *O si serres donum Dei!* cui libet peccatori dicere possem. *O si cognosceretis, quantum, perdendo vancum solum Gratia gradum, jacturam faceretis?* Ego mihi persuadentur Setaphinos, si flere possent, quod eum lacrymarum mare efflueros propter tale detrimentum, quod à peccatis insipientibus ne quidem inter nos aliquo gemitu sentitur.

XII. Sed hoc parum est ad inestli.
R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

nabile Gratia pretium demonstrandum. Consideratio enim aestimationis, quam Deus ipse de illa habuit, dolorisque & tormenta ad eam nobis prometendam tolerata, multò efficacius absque ulla comparatione illius excellentiam ostendunt. Qui nunquam audivisset, quàm formosa fuerit Rachel, ex laboribus à Jacobo pro ea exantlatis illam cognovisset, & tantò magis, quod illi ipsi labores quatuordecim annis tolerati ob tale lucrum exigua merces vili fuerint. *Videbantur illi pauci pro amoris magnitudine.* *Gen. 29. 20.* Jesus Christus verò non tantum quatuordecim, sed triginta tribus servivit annis, licet esset totius Universi Dominus; attamen omnes isti labores, & ærumnæ pauci illi videbantur, omnesque annos illos à se consecutos breves judicabat, tantum ut non sibi, sed nobis miseris tam sublimè Gratia divina donum mereretur. Imò cum talem gemmam minori sumptu comparare potuisset, facere noluit, ut propter superabundantem pretij solutionem plus à nobis aestimaretur. *Quod potuit gutta, hoc voluit unda,* inquit Sanctus Bernardus. Ad acquirendam illam una Sanguinis ipsius guttula sufficiebat, attamen ejusdem diluvium quoddam effundere voluit, ne, si tam parvo pretio illi constitisset, ignorantia nostræ daretur occasio illam contemnendi.

XIII. Si pro merenda nobis Gratia paucos aliquos Christus consecisset passus, illi soli sufficere deberent, ad illam supra omne pretium infinitè plures

GENERI
CHRISTIANUS

pluris æstimandam. Magni hujus terræ Reges non committunt se itineribus, nisi ob rerum maximi momenti negotium, maximè si viæ sint difficiles, & periculosa, aut si hostium provincias transire necesse est. Quid ergo Regi gloria faciendum erat? an descendens è regno cœlorum in hanc lacrymarum vallem ob rem nullius aut exigui momenti venire debuit? quis hoc sibi persuadeat? equidem non tantum venit, sed inter millena incommoda, Majestate suâ depositâ, incognitus, abjectus, contemptus, & non tantum habitu servi, sed etiam peccatoris indutus diu mansit, viamque suam morte horribilissimâ, turpissimâque, quam unquam in terris vita fuerit, finivit. Si Fides non manifestaret, quem ob finem Christus tanta fecerit, posset non nemo suspicari, Deum ipsum aliquam proprii commodi rationem habuisse. Christus siquidem plura facere non debuisse, si salutem suam, imò ipsam Deitatem suam comparare debuisset, quam quæ pro Gratia sua nobis obtinenda fecit. Justissimam igitur habet civitatem eam ore Davidis pretium suum appellando: *Pretium meum cogitaverunt repellere*. Tantum enim valet, quantum valet ipse Deus, pro ea pretium factus.

*Psal. 61.
6.*

XIV. Si tempore Passionis Christi excellentia Gratiæ, vitæque Christi sublimitas invicem ponderata fuisset, quis dubitasset supra bilances Dei tam justas, vitam Christi majoris fore ponderis, quam quodcumque commodum nostrum? Homo

virtuosus, inquit Aristoteles, tanto magis amat vitam suam, quanto meliorem eam cognoscit: quamobrem vobis judicandum relinquo, quantopere suam amavit Christus? Suam inquam, quæ erat vita divina, vita, cujus unicum momentum plura valet, quam æterna innumerabilium creaturarum vita. Cæterum quislibet etiam plebejus homo plus estimat vitam suam, quam quicquamque, cujusvis alterius boni possessionem, idèoque Mercator in navi mari tempestate turbato existens, ubi videt à furentibus procellis sibi instare mortem; ut vitæ naufragium evitet, omnem thesaurum suum in mare projicit. Sed cur non ita facit mercator ille tam sapiens, qui est ipsamet Patris Sapiencia? quando in orto illa anxietate pressus, quam quasi impetuosa tadj, timoris & tristitiae venti contra illum concitaverant, cur non vitam suam confuleret, his omnibusque abdicavit, sed potius ad obtinendam nobis Gratiam vitam suam perdituram voluit? *Bonus negotiator Domini servus*, inquit Sanctus Ambrosius, *mercedem suam proprii corporis passivum saluavit*. Necesse est igitur, Gratiam istam magnum quid esse, cum pro eius acquisitione se ipsum cum vita sua Christus tradiderit.

Verum quidem est, neque ab Anima, neque à corpore Salvatoris Divinitatem esse separatam: sed etiam verum est, dissoluto hoc divino composto, illo triduo, quo corpus Domini jacuit in sepulchro, Deum non manifeste hominem, quamdiu corpus & anima

inter se dividebantur : hinc manifestum est, unum tacitorem destruxisse seipsum, ut Gratiam nobis acquireret. *Domine tantum me diligis, ut te pro me adesse videaris.* Quare si alia argumenta nobis decissent ad magni huius thesauri, Gratia nimirum divina, pretium intelligendum, & si Sanctorum estimatio illam nobis non commendaret, an non, quam Christus Salvator noster de ea habuit, sufficere deberet existimatio, ut à nobis rebus omnibus preferretur ? Hic valet illud argumentum Sancti Bernardi irrefragabile. *Aut Deum fallunt, aut Mundus errat,* cum Christus maiorem Gratia nobis procurandae, quam vitæ propriæ rationem habeat ; Mundus minus curet Gratiam, quam viliimum huius terræ bonum.

XVI. O pretiosa Gratia, quam parum cognosceris ab hominibus ! *Ne scis homo pretium ejus.* Certus quidam miles, cujus nomen erat Marienus, quia ignominiosè sugerat ab exercitu, in villitatis suæ poenam Romæ quartâ denarij parte venditus fuit. Venit Gratia divina in plurimorum Christianorum, cordibus læpius tantum non estimatur, à quibus pro viliori pretio abijcitur. Unam saltē postea erroris agnoscerent, detestarenturque ! Sed nihil minus fit. Quidam dum politis calculis inveniret, se aliquid amplius, quam debet, exposuisse, ita doluit hanc jacturam, ut animam exhalavit. Dare jam tibi hominem, qui Gratiam à se perditam inconsolabiliter deplorando, vitâ excelsit ? Quid Gratia ? quid est

gloria ? quid Anima ? date nobis res & opes, inquit gens stolta, reliqua omnia vobis servate. Tanta est Christianorum cæcitas, digna, ut filij Dei lacrymis, quibus olim insanæ illacrymatus est Hierosolymæ, desceatur. *Flevit super illam dicens : si cognovisses & tu !*

XVII. Ubi est igitur fides nostra, Charissimi, si fallaciam nobis non manifestat, quæ in hac materia à sensibus nostris committitur ? Tres diximus esse dotes, quæ intrinsecum Gratia pretium constituunt, Pulchritudinem, Opulentiam & Dignitatem. Ad pulchritudinem quod attinet, quæ mulier peccato consentiret, si post peccatum ursâ aliquâ deformior manere deboret ? Nihilominus peccato consentiens, dum Gratiam perdit, cælestem amittit pulchritudinem, ipsaque Dæmone monstruosior efficitur. *Unus ex vobis Diabolus est.* Quid putatis esse illud, quo Diabolus tantoperâ deformatus est ? solum hoc peccatum effecit. Quando ergo unico peccato anima vestra est inquinata, tanta est ejus turpitudine, ut ad formandum Dæmonem sufficiat. Et vos adhuc non expavelcitis, tamque quietum & dulcem somnum capitis, nec internam considerantes turpitudinem, interim splendidâ superbitis veste, quâ illam foris obvelatis ? Charissimi, aut Fidem, aut vitam mutetis necesse est.

XVIII. Et hæc de Gratia pulchritudine sufficiant. Quod ad opulentiam attinet, creditur id, quod fides

O 2 docet

Luc. 19.
41.

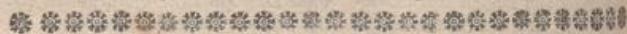
Joan. 6.
70.

GENERI
CHRISTIANUS

docet, hoc est, minimum Gratiæ gradum plus valere, quàm omnes Mundos possibiles, ut taceam de mundo hoc præsentu? Si non creditis, egredimini ergo ex hoc Templo, abite, abite, Christiano nomini renuntiate, Infidelé, que, quales estis, vos declarate. Si creditis, quomodo non unum illius gradum, sed longè plurimos vilissimæ alicui voluptariæ, unico solo duranti momento, postponitis? Si vestra essent divitiæ, quas David pro fabricâ templi reliquit, hoc est bis mille quadringentos coronatorum miliones, dare sine illos pro tali aliquâ voluptate? Quomodo igitur summam incomparabiliter majorem, qualis est Gratiâ, pro tali voluptate profunditis?

XIX. Quod ad Dignitatem: Credi ne majorem esse dignitatem, hac Gratiâ donatum esse, quàm non dico Imperatoris totius Mundi eminere gloriâ, sed etiam

Seraphini, hac in cælo desistit, splendorem superare? Si non creditis, repeto, abite hinc, non est enim aliud pro vobis locus in Ecclesiâ, inter Turcas aut Tartaros habitaculo quaerite. At si creditis, quomodo igitur est possibile, ut sponte pro nihilo tam sublimi renuntietis honori? Optarem Sanctos, qui quod vos spernitis, optimè noverunt estimare, è cælis descendere, vestra inopiam deplorandam cæcitate unanimiter deplorare, Sed quia parum profectum est deplorare, & non corrigere, potius Christum JEsum rogabo, qui ad eum finem, ut tam preciosum nobis mereretur thesaurum, laboranti, sudavit, nudusque in cruce mortuus est, ut mentes vestras illuminet, quo tandem agnoscat, quale sit illud bonum, quod tam læti peccando perditis, perinde ac si unquam miser sit in lusu jactura, quia temerè sit quæ satis cognoscatur.

DISCURSUS IX.

Peccatum Mentem Peccatoris excæcat.

I. Ebule illæ, quæ subindertantem sementi, quantum tempestates ipsæ damnum inferunt, merito agrorum peccata, & culpa simul vocari possunt. Culpa sunt, quia terra è sine suo ram, pernicio os exhalat vapores à quibus cælum offuscatur. Peccata sunt, quia

cælum lumine & calore suo illos repellit, & in agrorum stragem rejicit. Utroque hoc modo representatur nihil, quod in peccatorum cæcitate fieri solet. Hæc tam atra & fera nebula est, quæ omne veræ virtutis germinem & gratiam suffocet, & annihilat: est etenim secundum Sancti Thomæ doctrinam, animæ peccatricis peccata simul & culpa, excusatio & obduratio, quæ

77. ar. 1. 2. *77. ar. 1. 2.* *77. ar. 1. 2.*
 morum animi sunt peccata, & quoad
 satisfactionem sunt poena. Pestiferi hi
 vapores exturgunt e peccatoris corde
 contra gloriam Dei in offensam ejus-
 dem; jullaque vindicta à Deo contra
 peccatorem ipsum in pœnam repel-
 luntur; adeoque accidit, ut qui pro
 summâ felicitate suâ elegit oculos
 claudere, non acerbiorum postmo-
 dum subeat pœnam, quàm ne am-
 pliùs oculos aperiat. Verum est, ho-
 lic efficitur, quòd in se sunt pernicio-
 siores, eò minus ab hominibus leni-
 tiri; quare ut bene intelligantur,
 accuratorem requirunt attenti-
 onem.

77. ar. 1. 2. *77. ar. 1. 2.* *77. ar. 1. 2.*
 II. Ad intentionem nostram tres
 ignorantia speciei distingui possunt.
 Prima est ignorantia debilitatis, se-
 cunda est ignorantia negligentia, ter-
 tia est ignorantia malitia. Ignoran-
 tia debilitatis est illa, eujus omnes
 homines aut parum aut multum par-
 ticipes sunt, quamque miserè partim
 à primi parentis prævaricatione, par-
 tim à nihili tenebris. ex quo extracti
 sunt, hereditate acceperunt. De
 prima illa ignorantia non loquor,
 quia est sine culpa, & bonis æquè
 communis est; atque à Theologis
 saepe invincibilis vocatur, quando
 homini nullum est dubitandi princi-
 pium, nec consequenter errorem vin-
 cendi modus occurrit, ilùmque de-
 scendi; quare si in tali statu delin-
 quat, inquit Philosophus, non tam
 citi debet, quòd peccet per ignoran-
 tiam, quàm quòd peccet ignorans.

77. ar. 1. 2. *77. ar. 1. 2.* *77. ar. 1. 2.*
 III. Altera ignorantia est negli-
 gentia, quæ est culpabilis,

quando nimirum homini cura non
 est, in rebus illis instrui & scire,
 quæ ad bene credendum aut bene vi-
 vendum spectant. De similibus ig-
 norantibus affirmare licet, illis Mun-
 dum esse plenum; *Diminuta sunt*
veritates à filijs hominum; homines
 sunt, qui mediàm tantùm muneris
 sui partem nòrunt; non enim igno-
 rant, in intimo corde suo se ad inda-
 gandam veritatem teneri; sed eam
 non quarunt, saltem non efficaciter,
 similesque sunt hac in parte Pilato,
 qui postquam Christum interrogá-
 set, *quid est Veritas?* tergum obvertit,
 nec responsum exspectavit. *Multa sci-*
enda nesciuntur, inquit Sanctus Ber-
 nardus, *aut ferendi incuria. aut dis-*
scendi desidia, aut veracundia inquis-
rendi. Non nemo sanctæ fidei novæ
 mysteria puer non didicit; jam adul-
 tum pudet ijs animum applicare. Alius
 valde dubitat, an non plurima sibi à Pa-
 tre relicta sint malè parata, nihilomi-
 nus, ad quid teneatur, non inquirit,
 ne responsum ferat, quòd ipsi non ar-
 rideret. Alius quidam Confessarium
 consulit minus expertum, & idoneum
 ad dandum consiliùm; nihilominus
 curæ ipsi non est, Doctum consulere
 Theologum, quemadmodum toties, *S. Bern.*
quoribus alià de causa civitatem tre-
quentat, consulere posset. Omnes
 isti & plures alij hinc similes in judi-
 cio divino excusationem non habebunt;
 ideòque terribilem Apostoli
 sententiam veram fuisse videbunt;
Si quis ignorat, ignorabitur. Quasi
 velle dicere, quicumque negliget ob-
 ligationem suam intelligere, tamque
 igno-

S. Tb. 1.
2. q. 75.
ar. 1. & 4.
& q. 6.
ar. 8.
Ps. 11. 2.

Epist. 77.

S. Bern.
Ibidem.

1. Cor.
14. 19.

GENERI
 ISTANUS

ignorabit, non solum à Christo inter Fideles suos non numerabitur, sed ita ignorabitur, ut in pœna à rebellibus ipsius non sit distinguendus. Pependite, an nimium quid dicam. Primum homicidium, sicut *Gen. 4.* noverunt omnes, olim in terris in personâ fratris sui Abelis commisit Cainus; secundum à Lamecho occiso Caino commissum fuit. Lamech enim, ut dicit Sanctus Hieronymus, quem plures sequuntur Doctores, cum à juventute venationi esset assuetus, jamque lenex cœcutiret, nihilominus à solitâ venandi recreatione abstinere non poterat; sed manu pueri in sylvas ducebatur, cujus directione sagittas suas ejaculabatur. Accidit igitur die quodam, ut puer advertens in dumeto aliquid moveri, putans feram esse, Dominum suum monuerit, sagittandi tempus esse. Ille, ergo nihil moratus, arcu remisso pro bestia sylvaticâ Cainum inter illa latitantem virgulta infeliciter occidit. Fuit igitur hoc homicidium in effectu suo involuntarium, nihilominus autem voluntarium fuit in causâ, & quia tale fuit, impunè relinqui non poterat. Imò propterea Lamechus tantum, quantum Cainus, imò quodammodo plûs punitus fuit. *Septimum ultio dabitur de Cain; de Lamech vero septuagesies septies.* Et ratio fuit, quia cum Lamech esset cœcus, non ampliùs venatione se delectare debuisset; aut si venatum ire voluisset, non ignari juvenis directioni fidere debuisset, ubi homicidij committendi periculum esse poterat. En hunc

plurimorum casum; qui cum aliorum gendi talento non polleant, nihilominus Ecclesiastica quærent beneficia, & cum assecuti fuerint, carcerum scientiâ ad Christianè vivendum necessariâ, aut eâ imbui negligunt, aut alterius se regi permittunt consilio, licet hic ad bene suadendum omnino sit inhabilis, Errores, qui non in morte corporali, sed quod amplius est, in spiritali animæ interitu committuntur, non solum propter ignorantiam non excusantur, sed etiam quasi delicta expressè malitiæ puniuntur. In quo casu lex divina in tribunali suo non dissentit à legemana, dum de Medicis loquitur: *Imperitia quoque culpa annumeratur, in quibus culpa est nescire, suo fungo officio, quod quis suscipit. Sed de hac negligentia ignorantia satis dictum sit.* Transeamus ad tertiam, Malitiæ nimirum, de hac enim fusiùs disturram. Primò ostendam, quemadmodum illa sit culpa, deinde quomodo etiam sit pœna. *Excavavit illos malitia eorum.*

I.

IV. Maximè deploranda, imò magis detestanda Christianorum infidelitas est, quòd de pluribus verificari possit id, quod Christus Pharisæis prædixit, videntes excæcandos esse. *Qui vident, cæci fiunt.* Mirum non est, eum non videre, qui oculis caret; sed mirum est, hominem apertis oculis non videre, & videntem non videre. *Qui vident, cæci fiunt.* Attentales sunt inter Christianos cuncti peccatores, videntes cæci sunt. Si ita vi-

*Gen. 4.**V. Com.**in c. 4.**Gen. 4.**23. &**24.**Gen. 4.**24.*

si privati nati fuissent, quemadmodum Infideles, id me non affligeret, diceremque cum Christo: *si cæci essetis, non haberetis peccatum.* Sed lumine fidei videre, & nihilominus propter extremam malitiam non videre, hoc est, propè dixerim, funesta ad se ipsum damnandum patrare miracula. *Nunc verò dicitur: quia videmus, peccatum vestrum manet.* Mentem meam melius explicabo, demonstraturus, quomodo peccator culpabiliter ad hanc malitiam cecitatem concurrat; quod fit duobus modis. Inconsideratione scilicet, & Passione.

V. Primò quidem peccator videtur, sed non considerat. Vocate illorum aliquem, qui domi suæ à tot annis rem, aut familiam non suam detinet, illumque interrogate: Nostine ad salutem consequendam satis non esse, ut Christianum credere, si tanquam infidelis vivas? Scisne omnes Sandos pro illa assequenda maximos labores & dolores tolerasse? an ignoras, si tali in statu à morte deprehenderis, te mox damnandum, ita ut, quantum Deus erit beatus, tu in omnium malorum abyssu futurus sis semper miserimus? Scit omnino, fatetur & credit: *Dicit, quia video*, nec meminisse desinit. Sed quid prodest? videt, ac non advertit. Continget aliquando vobis, intentos solo affigere oculos; quia tamen toti cogitandi hæretis, illa ipsa, quæ videtur, à vobis minime observari. Idem fit in casu nostro. Plurimi Christiani, *videntes non vident*, oculis apertis circulant, lumine enim Fidei vident

res futuras, & tamen non vident; ita rebus præsentibus inhærent animis. Arhimedi similes sunt, qui licet militem Romanum armatum, idem ad se occidendum vibrare cerneret, dici potest non vidisse, tantopere demonstrationibus suis in arenâ designandis intentus erat, *Oculos suos statuerunt declinare in terram.* Peccatores semper de terrâ cogitant, sui que affectibus, lucris terrenis, voluptatibusque immersi sunt: quæ causa est, ut de anima non cogitent, quasi illam non haberent; credunt quasi non crederent, omnique studium quasi miserræ araneæ lex oculis in captanda musca ponunt, nec quidem unum pro salute suâ impendunt. Unde culpabilis illorum ignorantia indies magis augetur. Quandoquidem, quò minorem habent animæ curam, eò magis crescit studium & applicatio ad negotia secularia, adeoque tenebræ indies fiunt densiores. Accidit aliquando, ut quidam uno amisso oculo, duplicatam quasi in videndi vim altero illato acceperit; concurrentibus enim ad hunc omnibus spiritibus, qui prius in duas se dividebant pupillas, virtus in una sola multò acutior facta est. Idem dicam, huiusmodi hominibus evenire: tantam negotiorum suorum secularium habent curam, ut illius, quod omnia alia præcedere deberet, quod est salvare animam, protus obliviscantur. *Oculus stultorum in finibus terre* ad res à providentia sua remotissimas intendant, dum interim se ipsos negligunt.

Pf. 16.
11.

Prov. 17.
24.

VI. Es

GENERI
CHRISTIANUS

VI Et Ecce hæc est universalis Christianorum occupatio ; Unicè solliciti sunt de rebus, quarum nihil interest ; illius autem unici, cuius ipsorum maximè refert, ne quidem recordantur. Gens simul tam cæca, & simul tam plena oculis. *Populum cæcum & oculos habentem.* Omne enim lumen, quod velut sapiens deberet habere in capite, quasi stulta habet in pedibus ; suæque capacitate, ingenio, & valentis utitur, ut indies peior efficiatur. *Sapientes sunt, ut faciant mala ; bene autem facere nesciunt.* Vultures oculos æquè perspicaces habent ac aquilæ, etiam aquilis pares æquè altum volant, & per acrios dominantur campos. Sed quid proficit ? Illi cum puriorem solis lucem, sicut aquilæ aspicere deberent, semper oculos in terram dehxos tenent, eminus attendentes, si se fortè putrida ad exolendam famem præda offerat. *Oculi stultorum in sinibus terræ.* Ecco in quo naturalis ingenij applicetur lubrilitas, quæ subinde homo à Deo dotatur. *Homo cum in honore esset, non intellexit.* Miser omnes conatus & labores desideriaque sua turpissimè in infamibus lucris & voluptatibus capiendis collocat, cum ea ad Deum & cælum lucrandum dirigenda essent. An fortè ideo expeditam tibi linguam Deus dedit, ut eâ tantum de rebus obtinens loquendo uteretur ? an fortè ideo subtile & acutum tibi largitus est ingenium, ut novas continuo invenires artes, quibus innocentes Virgines ad lapsum impelleres ? an ideo diebus festivis vos ex-

spectat in Ecclesia, aut an idèb principio in Sancto Baptismo vos recitatis *filios lucis & filios diei* ? Sicut omnes Christi hæcies Apostolus nominat. *Filios lucis* propter fidem, *filios diei* propter morum honestatem, cur à fide, sicut dies à luce derivari debet. Attamen omne lumen ad rebellandum lumini à vobis impenditur. *Ipsi fuerunt rebelles luminis.* Non solum lumini à Deo vobis dato retractatis, sed vos exhibetis, sed etiam rebelles, non solum enim vos tali lumini non conformatis, sed eodem ipso ad inveniendos novos ejus discrimina libertate violandi, aut pervertendi modos sumini.

VII. Ab hoc eodem principio deinde tam contrariæ timoris & spei nascuntur diversitates, ut illi ipsi, qui spes suas temporales firmo fundent alligare funi, deinde sperandarum suarum putrido filo committere satis habeant. Admonete, si lubet horum aliquem, ut liberaliorem se exhibeat erga pauperes, ut ipse aliquando uberiorem sentiat Dei erga se misericordiam ; statim respondet, se non posse ; contingere enim posse, ut sibi plures nutriti nascantur filij, pluresque in matrimonium elocandæ sint filij, denique fieri posse, ut in ultimâ senectute sua habituali aliquâ affligatur infirmitate, aut aliâ prematur necessitate, si tunc è proprijs non sepositis aliquid, quam misero loco futuræ essent res suæ ? Mirate jam scenam, & dicite huic, ut saluti suæ confessione generali ritè factâ, deinde mutatione

tionē vitæ consulat, respondebit, quod ad confessionem atinet, se non meminisse, unquam studio peccatum aliquod à se in confessione omissum; & quod vitam concernit, licet malè vivat, non tamen ad eò perversè se vivere, ut salutem æternam à Deo se consequurum non speret. Verùm adhuc semel vos interrogo, quare non confiditis, Deum Filiorum vestrorum curā habiturum, filiabus vestris, vestrisque corporalibus necessitatibus provisurū, cum tam facilè speretis, omnia, quæ ad animæ salutem consequendam pertinent, vos à Deo impetraturos, & quidem tales, quales vos estis? Quid facilius est Deo, panem vobis dare, an Cælum? ad dandum vobis, & cunctis mortalibus panem, imò etiam ad dandum cunctis viventibus, satis est, ut ille manum aperiat. *Aperit manum suam, & implet omne animal benedictione.* Sed ut Cælum vobis det, cum semper longius ab illo recedatis, necesse est, ut Deus in ordine Gratiz miraculum faciat, totam triumphatricis omnipotentiz vim abhibendo. *Fecit potentiam suam brachio suo.* Hoc est omnium Sanctorum sententia, qui docent, Justificationem peccatoris omnium operum à Deo factorum maximum esse. Quomodo igitur tam facilè putatis esse illud, quod tanti Deo constat, & tam difficilè, quod nihilo illi constat; imò quod additurum se promisit: *Et dicit omnia adjuventur vobis?* Non potest alia hujus diversitatis dari causa, quàm propriæ peccatoris tenebræ, qui instat cæcorum illorum Phariseorum, de quibus olim loquebatur R. P. *Segneri Christ. Inst. Tom. 11.*

Christus, sine difficultate camelum deglutit, deinde verò muscam timet, in stomachum trajicere. *Cæci sunt, Matth. camelum deglutientes, & culicem excolantes.* Bolum tam grandem, qualis est magnum illud dubium, aut æternum percundi; aut æternum salutem consequendi, devorant, & ne quidem masticant; at vilissimas minutias, velut aliquod obolorum luctum examinant, perpendunt & trutinant, imò guttatim percolant, timentes ne hauriendo suffocentur; & hoc ideo, quia prius cæci sunt. *Cæci sunt, camelum glutientes, & culicem excolantes.*

VIII. Ecce manifestè pater, quanto pere inconsideratio peccatores excæcet. Altera nunc culpabilis hujus cæcitatæ causa est Passio. Passiones in mentibus & cordibus nostris eundem præstant effectum, quem crystalus, per quam lux transit, aliquando præbet oculis. Primò illam refringit, deinde suo modo varijs afficit coloribus. Considerate lucernam, quam post vitrum viride accensam, manu tenetis; non jam ampliùs recto sese radio lux illius oculis vestris infundet, sicut priùs, sed inflexo; præterea nec proprio suo coruscabit in candore, sed colore obteuore, velut veste aliena personatus lublucet. Eodem modo si in nobis vehemens aliqua prædominetur Passio, amoris aut odij, timoris aut temeritatis, mutatur facies veritatis, nec directè eam intueri licet, mutatque apparentiam, dum etiam perverlis affectuum nostrorum qualitatibus vestitur; & inde est, quòd depravatus iste veritatis intuitus tam

GENERI
CHRISTIANUS

agrè à nobis emendetur, qui tam facile oculorum errores corrigimus; cum isti sint facultates mente inferiores; non autem mentis, quia hæc potentia est omnium suprema. Eodem prorsus modo sicut sententia injusta à Judice ordinario lata facile à supremo Magistratu corrigitur, sed quæ à supremo fertur Judice, neminem habet, à quo emendetur.

IX. Atque ex his in promptu causa est, cur peccatores ita stupidè agant, ut planè omnibus pariant admirationem. Recolite hanc in rem memoriâ vestrà Samsonem à Dalila meretrice proditum. An non fidem quasi hominum superat, virum aliàs tam prudentem, toties jam à muliere illa deceptum potuisse induci, ut non tam impuro, quàm infideli huic scorto adhuc fideret? At tamen inductus fuit, ut amore illius femine excæcatus non videret, quæ videbat; qui non sinebat illum advertere ad ea rationum momenta, à quibus sæd saniora capienda consilia inductus fuisset, sed omnia illa proponebat, quibus adhuc magis poterat dementari. Charissimi, Deus effrenatam à vobis avertat passionem; licèt enim apertum videretis Infernum, non terreturimini, imò adhuc diceretis, quemadmodum non unum, sed plures sic loquentes audivi: *Si ad Infernum præceptus agendus sim, patientia, non ero solus.* O quàm diversum est judicium, quod de eadem fertur veritate à corde libero, & à corde passionibus subdito! Vulpes marina nunquam cibum integrum devorat, sed paulatim comedit, idèoque ubi ha-

lum devorat; alij verò pisces aviditate sua naturali inconsideratè ad ea, quæ ipsis placent, devoranda abrepti, facile capiuntur. Idem evenit illis, qui passione aliqua capti, iniquitatem committunt, sed devorant; nec ad aliud animum advertunt, quàm quòd devoranda concupiscunt. *Os impiorum devorat iniquitatem.* Ubi e contra, qui mentem non liberam, consideratèque procedit, facile vera mala in bonis factis abscondita agnoscit, evitatque.

X. Quamobrem, quando in vobis vehementem aliquam passionem advertitis, nunquam vobis imaginemini, res esse tales, quales à vobis depinguntur. Et hoc consilium multum vobis proderit, ne decipiamini. Sed hoc præsertim in passionibus lascivis observandum est, quæ plerumquàm aliæ mentem excæcant, rationemque perturbant. Magne æstimationem vim suam variis perdit modis, sed nunquam magis eâ privatur, quàm cum à multis carbonibus ignis accenditur; tunc enim quasi cadaver efficitur, nec amplius tanti, quàm alius quispiam vilis lapis aestimatur. Eodem modo licèt Ratio quovis vitio multum deperdat, nullo tamen alio, quàm lasciviâ perinde excæcatur. Ira quidem & Invidia valde hominem à bono avertunt, rationemque perturbant. Lasciviâ verò totam extinguit. *Ira & invidia causant constantiam, pertrahendo rationem ad aliud,* inquit S. Thomas. *sed luxuria sorsaliter extinguendo judicium rationis.* Adde-

Ad eoque licet irati & invidiosi dum rationem audiunt, eam non sequuntur, Lascivi ne quidem illam auctant. *Incontinentis concupiscentia, rotaliter rationem non audit.* Illi sunt delatorij carbonēs, qui efficiunt, ut homo in iudicio ferendo ab ipsis bestijs superetur, ideoque in eligendo minori polleat prudentiā. Nescio, quā ratione magis sensibili magnam hanc veritatem oculis vestris proponere possem, quā si casum, qui diebus nostris, licet in regione remota, contigit, recensero. In illa Angliæ Provinciā, quæ Lancastria nominatur, Juvenis vivebat, qui inter Catholicos à Patre optimo educatus, illi tamen moribus tam dissimilis erat, quā lucosus flavius clarissimo, à quo profuit, fonti. Inter alia vitia totum se dederat lasciviæ, à qua sensum sensu tantopere abripiebatur, ut cum turpitudines suas pudore tegere debet, ipsam etiam gloriaretur; imò peccato suo scandalum adderet, publice faminam inhonestam domi suæ alendo. Tentarunt tam parentes & amici, quā Confessarij hunc adolescentem ad saniozem reducere mentem; sed semper oleum operamque perdidere; quia illum corrigere idem erat ac picem mundare, quæ quo magis manibus teritur, eò magis nigrescit. Omnes ridebat admonitiones; quoad animam, respondebat, de ea alij sibi curam relinquerent. In terra, Deus, à quo nondum omnimodè infelix hic derelictus erat, licentiā in deum Patris ipsius vitā detancto ex altero Mundo comparandi, & perver-

sum hunc Filium suum corrigendi. Apparens igitur Pater dormienti, tam suavibus eum admonuit verbis, tantæque & humanarum & divinarum rationum emphasi, quæ flere debuisse etiam cor durissimum; quibus tamen miseri hujus durities minimè fuit expugnata; quin manè evigilans, secum statuit somnijs fidem adhibendam non esse: quare cum data sibi à Patre correctione respiscere debuisset, ex eadem novam ridendi hausit materiam, eam amicis suis joci causā narrando. Cum igitur faminam illam domo non eieceret, ut petebatur, adest denuo Pater, filioque, sed modo à priori multum diverso apparet, vultu ad iram & severitatem composito; exprobrans illi acerrimè pessimam vitam ad hoc usque tempus actam, nec non obstinationem exaggerans, quam hac usque ostenderat post insignem adeò Misericordiam à Deo ipsi exhibitam, ita ut etiam ex altero Mundo se admonitorem miseric; denique reprehensionem ita finivit. Hæc ultima est admonitio tibi à Deo facta terminulque peremptorius. Aut vitam mutato, aut die S. Martino dicto vitam & animam simul perdes, mortem obiturus improvissam, quæ nullum admittet remedium. An non modus loquendi tam pateticus sufficiens vobis videtur ad persuadendam visionis veritatem, ut non instar somnijs despiciatur? Verum miser Adolescens adeò à sensuali passione sua excæcatus fuit, ut etiam hac secundā vice omnia vanam fabulam phantasiæ à somnio ludificatæ æstimaret. Quia

GENERI
TISIANUS

tamen conscientia contra iuratum in-
 tus oblatrabat, vocēque veritatis
 etiā tuā aspiciere nolenti infuserabat,
 constituit sequentē S. Martino Festivū
 diem solemnī convivio, invitatis-
 que ad id amicis, omni lætitiæ gene-
 re transigere; & verò eam tantā cum
 hilaritate & felicitate transiegit, ut no-
 cte imminente præ gaudio exiliret,
 maximè verò ob prudentiam, quam si-
 bi ostendisse videbatur, tam incautis
 & importunis somnijs, ut inquebat, fi-
 dem non adhibendo. Sed mentem ad
 horrendum errorem advertite! Nescie-
 bat miser diem S. Martini Episcopi &
 Confessoris Festivum sequentem, duo-
 decimum scilicet Novembris, S. Mar-
 tino Papæ & Martyri dedicatum esse,
 idè que infelix tanquam bestia ad
 macellum ducta exultabat, nec immi-
 nens sibi malum advertebat. Et ecce
 sub meridiem duodecimi dicti No-
 vembris, dum securè effrenatis suis in-
 dulget cupiditatibus, improvisò, ne-
 scio quo malo, obrutus, inter mere-
 tricis suæ, sive, ut meliùs dicam, dile-
 ctæ furiz suæ amplexus animam ex-
 halat. O deplorandam Amantis cæ-
 citatem, qui malitiā suā voluntariè om-
 ni & rationis & fidei lumine se privat!
 Non videtur esse possibile, ut ho-
 mo ad tam miserum statum deduci
 possit: quot nihilominus & quàm
 multi peccatores eò deducuntur, qui
 huiusmodi vitijs inveterati, videre no-
 lunt, quæ vident; quin omnibus cæcis
 stolidiores, etiā ea, quæ manibus pal-
 pant, non credunt. *Per diem incur-
 runt tenebras.* Quòd si ita res se ha-
 beat, videte igitur, an non peccato-

Job. 5. 14.

ris ignorantia magni criminis reus sit,
 eum tam propter inconsiderantiam,
 quàm propter passionem adeò sit vo-
 luntaria. *Excæcavit illas malitia eorum.*
 Adeò culpabilis est, ut non
 solùm errores, quos tali ignorantia
 committit, non diminuat, sed etiā
 aggravet, tanquam illa, quæ magis pe-
 verum ad peccatum affectum deno-
 tat. *Ignorantia affectata non excusat
 culpa, sed magis videtur culpam aggra-
 vare ostendit enim hominē sic vehementer
 affectum ad peccandum, quod vult
 ignorantiam incurrere, ne peccatum
 vitet:* Et hæc est causa, ob quam Sa-
 cerdotes & Scribæ in Christi Cruci-
 fixatione non solùm homicidij, sed Dei-
 cidij Rei fuerint, ut notat S. Thomas,
 quia licet non planè cognoverint
 Christum esse Deum. *(si enim cognovissent,
 nunquam Dominum Gloriam crucifi-
 xissent.)* Nihilominus veritatem tunc
 jam signis manifestatam non cog-
 noscere, tota erat invidiæ culpa,
 quæ in illis prædominabatur, ita, ut
 non solùm oculos ad solem tam illu-
 strem clauderent, sed etiā illum ce-
 luminarentur, quasi tanta Sanctorum
 Sapientiz & Miraculorum lux postea
 à tenebrarum Principe. quàm à Deo
 proveniret. *In Beelzebub, Præcepti
 Damoniorum, eiecit Dæmonia.*
 XI. Sed culpabili huic excæca-
 tioni alia pœnalis accedit. Idè dicit
 Christus, cæci fiant, non dicit, quòd
 se ipsos excæcati sint. *Qui vident
 cæci fiant.* Ut significet, non ab
 ipsis solis tenebras provenire, sed ad
 hoc divinam Justitiam concurrere.
 Quia quemadmodum non sola terra
 deo

densitate suâ noctem efficit, sed ad eam quoque sol concurrat, dum occidendo sub horizonte nostro ab eadem terra longè distcedit; sic non sola cocæis humana malitia lachrymabilem illam ignorantie noctem efficit in peccatore, verùm etiam Deus ad eandem cooperatur; quia cum Gratia sua illuminatrice à Peccatore discedit. *Va-*

eis, cum recessero ab eis. Hæc Dei ab Anima discessio, ut non ampliùs in peccatorum penam illam illuminet, sicut in principio illuminabat, horrendis in Scriptura minis nobis proponitur. *Peccatus te Dominus amensit & cæcitavit, & furore mentis, ut palpes in meridie, sicut palpare solet cæcus in tenebris.* Qui fide & inspirationibus ab ea productis diu abutus fuerit, tam palpabili à Deo cæcitate punietur, ut potius quidam phreneticæ mentis furor alicui debeat; eùm in meridie fidei minus cognoscat, quàm Infideles in tenebris suis intelligant. Jam verò, ut terribilium horum verborum vim bene intelligatis, meminisse necesse erit, Charissimi, duarum magnarum veritatum, quas pridem vobis insinua- vi. Una est, quòd primùm vulnus à peccato originali Animæ inflictum, fuerit ignorantia; unde sequitur, quòd Gratia divina, quæ malo peccati mederi debet, necessariò eam ad- juret, claro lumini id exponendo, quòd in tenebris non apparet. *Ut apparet, quòd latebat.* Altera est, quòd omne peccatum a ctuale secundùm proportionem in Anima perturbacionem producit, quæ à peccato originali primâ vice in tota natura hu-

mana, ab eodem prodita, inducta est. Unde sequitur, quòd plura accumulatur peccata, tantò magis ignorantiam peccatoris à culpa auget. His igitur præmissis, jam considerate, in quo tam magna cæcitas mentalis pœna consistat. Ex una parte peccata ad- dens peccatis peccator seipsum excæcat; ex altera parte in pœnam tor- scelerum Deus semper magis Gratia lucem dimittit; quare in medio Fidei lumine Anima fit tam cæca, quàm miserè Infideles de media nocte cacutiunt. *Ut palpes in meridie, sicut palpare solet cæcus in tenebris.* Quod est supplicium, simul iustissimum & severissimum.

XII Iustissimum dico, quid enim rationabiliùs est, quàm bonas illi negare inspirationes, qui ipsdem pro salute sua non utitur? Imaginemini vobis Matrem quandam longa jam tempore, quovis manè ad Filium suum excitandum cubiculum conscendere, imò lumen etiam accendere, ut maturè surgens labori suo vacare possit. Si Filius temper pigrior lectum nolit deserere, Mater perturbata, nec ampliùs illum excitat, nec lucernam accendit, ne toties operam cum oleo perdat. Hoc ipsum nobiscum facit Deus, Postquam hunc, & illam, longo tempore peccato sopitos toties vocavit, & postquam toties illis Divinarum illustrationum suarum lumen accendit, sed in vanum; non ampliùs vocat, sicut priùs; multò minùs illuminat, sicut priùs, ne superabundantis Gratia suæ auxilia contemptui exponat. *Prævaricatorum legis dignè lux deserit Verita-*

De Nat. & Grat. 6. 22.

ENERI
ISTANUS

is, ita hoc confirmat S. Augustinus, *quā de deserto, utique sit cæcus.*

XIII. Sed non minore cum fundamento adjunxi supplicium esse severissimum. Quod si enim tota salus nostra in his divinæ gratiæ auxiliis consistat, quid cor illud sperare potest, cui eadem tam languidè à Deo communicantur, ut dicebam? Geographi observant, regiones polo nostro arctico vicinas, licet ob distantiam etiam frigidæ sint, non tamen adeò frigidæ esse, ac sunt illæ, quæ sub polo opposito sive antarctico sitæ sunt. Ratio autem est hæc, quia multò plures stellæ in polo nostro confluunt, quàm in polo nobis opposito; atque istæ quodammodo solis suppleunt distantiam. Eodem modo, quando Deus ab anima peccatrice longè distans est, maxima illius felicitas est, quòd divinis illustretur inspirationibus; quæ beneficarum instar stellarum vitali suo influxu, salutarique lumine ipsam confortent, & illuminent, ut in horrenda illa hyeme salutem suam operari queat. E contrario maxima Peccatricis animæ infelicitas est, talibus carere stellis, sine quibus tota languet, difficultèrque in perpetuo illo mortis frigore quidquam boni potest agere. Et, si hoc verum est, Deus quoque ad infamiam peccatorum cæcitatem, concurrens *Percussit te Dominus cæcitate.* Non concurrens positivè tenebras ignorantie inducendo, sed negativè inducendo concurrens, id est, viva lumina retinendo. *Spargens pœnales cæcitates super illicitas cupiditates.* Ut loquitur S. Augustinus,

XIV. Sed adhuc alijs ad peccatum excæcandos DEUS utitur modis, ut videntes non videant; dum scilicet eos in occasionibus, quas tollere possent, à damone excæcari permittit. Explico me. Jam ab aliquo rariè illa puella inhonestè adhaeret conversationi. Facile postet eam Deus tam infami liberare commercio, efficeretque, ut ad prudentis & experti Confessarij accideret pedes, qui eam effugij proximæ occasionis fugiendæ admitteret, & antequam ab solutione impertiat, ad eandem dimittendam cogeret. Nihilominus Deus non facit, ut talem adeat Confessarium, sed permittit, ut cæco cuidam peccata sua, confiteatur, qui eam perperam abolvat, & illam pari damno inferni barathram præcipitet. *Si cæco cæco ducatum præbet, ambo in foveam cadunt.* Et hoc vocatur Cæcitas Occasionis, quæ provenit à Divina Jæstitia; cùm scilicet Deus, ut dictum est, talem permittit occasionem in pœnam præteritorum criminum, nec illam impedit.

XV. Denique alius modus, quò magis indirectè à Deo peccatores excæcantur, est permittere, ut damone illos excæcet; conservando in illis & augendo has tenebras, aut exterius impediendo, ne Conciones audiant, & ne libros pios legant; aut interior illorum pervertendo phantasiam, variasque amoris, iræ, invidiæ & cupiditatis Passiones in appetitu inflammando, quæ, sicut dixi, tot sunt nubes ad rationem obscurandam, notæque inducendam, in qua ne quidem

S. Th. 1.
2. q. 79.
ar. 3.

Lib. 1.
Conf.
c. 10.

Percussit te Dominus cæcitate. Non concurrens positivè tenebras ignorantie inducendo, sed negativè inducendo concurrens, id est, viva lumina retinendo. *Spargens pœnales cæcitates super illicitas cupiditates.* Ut loquitur S. Augustinus,

dem vespéralcere deberet. *Superce-*
cidit ignis, & non viderunt solem. Qua-
 lem solem? quartæ S. Augustinus, non
 illum, quem etiam nobiscum mulcæ
 inuenitur, sed internum illum, cuius
 hic sol æternus est imago, sed adhuc
 satis fosca.

XVI. Quid nunc sentitis Charissi-
 mi; An non terret vos peccatum, si
 consideretis paulatim vos ad tam de-
 plorandum cæcorum posse deduci sta-
 rum, dum vos ipsos peccatis vestris ex-
 cæcatis, & in pœnam adhuc magis
 excæcamin; quo non potest majus ab
 ira Dei Justitia infligi supplicium!
 Attendite benè, quod si illa peccati &
 pœnæ nox ingrueret Animæ vestræ,
 duplici involveremini miseriæ, in-
 quam olim, ob notissimas cunctis te-
 nebras, *Ægyptus* incidit. Prima erat,
 quod non se è loco, in quo erant, mo-
 vere poterint. *Nemo movit se è loco,*
in quo erat. Altera fuit, quod hæc
 pœna immediatè primogenitorum in-
 terfectionem præcesserit; imò ulti-
 mum tam infelicis Regni extermini-
 um. Vos etiam ab eo, in quo nunc
 estis, loco non movebimini. Perge-
 tis negotiando illicitis inhare lucris;
 pergetis injustam hanc retinere possel-
 sionem, nec restituētis; pergetis in-
 firmi huic adherere commercio, *ut*
domo epicietis; & tanquam accipiter,
 qui rectis oculis, & pedibus perticæ allig-
 gatis, non se defendit, non rumpit la-
 queos, & ne quidem alas ad liberan-
 dum se movere, ita & vos ne quidem bo-
 nam cogitationem ad mutandam vi-
 tam in corde vestro admittari estis.

tantur ad Deum suum O fatalem
 soporem! O funestum Lethægum!
Nemo movit se de loco, in quo erat. Et
 huic in remediis applicandis pigritiæ
 succedet deinde mors primogeniti ve-
 stri, id est animæ vestræ, ita, ut paulò
 pòst itæ ignorantie tenebræ in illas
 profundas abyssi tenebras convertantur,
 in quibus, *ligatis manibus & pedibus* in
 societate illorum vivi jacebitis sepulti,
 supra quos hoc ferale scriptum vide-
 tur Epiaphium; *Hæ sunt, quibus* *Jud.*
procella tenebrarum servata est in æter- *15.*
num. Tunc cum infelice illo Epu-
 lone oculos exobscuro carcere vestro
 elevantes id vituri estis, quod viventes
 nunquam videre voluistis; sempiterno
 cœlestis recordabimini Paradisi, quem
 nunc omnino oblivioni traditis; tunc
 semper ante oculos vobis ponentis illa
 bona, quæ nunc post tergum projici-
 tis. *Non videant, inquit* *Isaias, vi-* *16.*
deant, & confundantur. Ecce cæci-
 tatem culpæ & pœnæ, peccatorum in
 terris viventium. *Præant & confun-* *11.*
dantur. Ecce cognitionem & confu-
 sionem sui ipsorum, postmodum per
 totam æternitatem in inferni barathro
 sepeliendorum! Charissimi, jam consulamus
 salutem nostram, Deumque roge-
 mus, ut nos illuminet, primamque
 horrendarum istarum tenebrarum
 originem, id est, malam vitam, à nobis
 auferat. Quæ remora sperare poterimus
 nos, pulcherrimam illam filiorum Dei lu-
 ce fruituros esse perpetuò; Nemini
 enim unquam ab illo hæc tenebræ infliguntur
 in pœnam, nisi prius à culpa
 fuerit provocatus ad eas per-
 mittendas,

DI-

GENERI
 TISSIMUS

DISCURSUS X.

De Duritia, quâ Peccatum cor indurat.

I. **M**inimum Eclipsium solis malum sunt tenebræ; majus absque omni comparatione malum est illa naturæ, quam patitur, refrigeratio; quæ cum tenebris non desinit, sed multò post tempore tristes suos producit effectus. Peccatum Deum inter & nos positum funestissimam efficit Eclipsin, quemadmodum nuper vidimus; sed minùs malum est, quod inde provenit, illa mentis cæcitas è culpæ tenebris enata; maximum & incomparabile damnum est, ab eclipsi tali illatum, ad eò refrigerari voluntatem, in eamque frigus omnino mortale induci, indurarique. Et hoc est, quod hodie expendemus, attentè consideraturi tam detestabilis Cordis nostri Duritiæ principia, progressus & finem, quæ in omnium maximè in veritate deplorandus effectus dici potest, qui à peccato in peccatoris animâ relinquatur.

I.

II. Et principium quod attinet, illud est exiguum, & de eo dici potest, quod Astronomi asserunt de Eclipsibus, hoc est, principia illarum vix esse sensibilia. Aliquando principium sumitur ab unico aspectu, quemadmodum contigit Davidi, qui

in peccato suo multis perduravit mensibus; ita etiam, ut ne quidem remissum tenerit, ad eò conscientia summa callum induxerat: attamen hec jus insensibilitatis principium unde ortum est? A liberiore quodam de casuali aspectu. Charissimi, pro merito omnes actiones vestras fecundare oporteret, nec minimum eorum defectum despiceret, quasi levem; ad hac ipsa enim culpa, quam vos levem nominatis, quasi à serpente parvum venenato, postea nasci potest Basiliscus. De radice colubri, nascetur reptans.

III. Nescio, an unquam conspectio vestro oblata fuerint ij lapides, quos aliquando fulmina in terras excosterunt. Hi naturæ sunt tam duræ, ut sine ullo profectu in illis pollicibus optima atterantur scalptra. At quid fuerunt in principio? Tenuissimæ fuerunt exhalationes, quæ à levissimo vento dissipari poterant. Hæ exhalationes in altum sublevarunt, et inferiorique associata vapore, crustam inter nubem constringi se permittunt; denique justo diutius in eâ permanentes, in lapidem induruerunt. Grande est hoc naturæ miraculum, sed quod nimis sæpe renovatur à peccatoribus. Quidam illorum ad eò in malo obdurati sunt, ut diceretis super

hos infelices illam cadere maledictionem: *Erant immobiles quasi lapis.* Non emolliuntur beneficiis, non futurarum penarum cedunt minis, non presentium flagellorum franguntur verberibus; at unde quæso hæc durities? Si quis originem indagare possit, inveniet, esse aspectum aliquem inconsideratum; invitationem & visitationem aliquatenus inmodestam. Et parva hæc exhalatio postea fuit illa fodina, in qua tam durus lapis generatus fuit; lapis qui quasi sagitta à soliminis arcu tanto cum terrore, tantaque sæpe cum strage in terras evidebatur! Ita est, paulatim peccata addendo peccatis miserabilis illa Anima eò deducta est, ut eadem quantumvis utatur Diabolus ad alios plures vulnerandos. Eò deducta est, ut in publicum patriæ scandalum, dedecus familiaris, miseræque domus suæ ruina. Eò deducta est, ut ad illam convertendam opus sit Miraculo, cum cor ejus jam in saxum induruerit. *Cor ejus indurabitur tanquam lapis.* Quare omnes ictus & verbera, quæ ad illam emolliendam, aut à Concionatoribus, aut à Parochis, aut ab amicis, aut ab ipso Deo ad corrigendam illam accurrente infliguntur, adhuc magis eandem pervertunt, cum proterva sub verberibus indutescat, sicut incus sub malleo. *Cor ejus indurabitur; & stringetur tanquam malleaturus incus.* Non igitur sine causa dicebat Sanctus Job, se cum oculis suis fœdus pepigisse. *Pepigi fœdus cum oculis meis.* Observate pulchrum, sed mirabilem loquendi modum.

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

In bello, quod peccatum movere contra animam, certum est oculos posse nominari exploratores; quia aliud non faciunt, quam præcedere cogitationes, quæ postea subintrant. Cur ergo cum illis pangeretur fœdus? fœdus non solet iniri cum exploratoribus exercitiis, sed cum belli Ducibus. Ita est. Sed en documentum, quod jam nunc proposui. Sanctus Job in his exploratoribus, qui sunt oculi nostri, omne damnus & desolationem considerabat, quam exercitus ab illis introductus inferre posset. Considerabat in illo aspectu cogitationes comitantes, in cogitationibus complacentiam, in complacentia consensum, in consensu operationem, in operatione habitum, in habitu desperationem, in desperatione damnationem; atque adeo prævidendo totale hoc excidium in tempore cum exploratoribus pacifici voluit, adeoque cum illis egit, quasi in ipsis solis vis & furor prælij consisteret. *Pepigi fœdus cum oculis meis.* Et hoc est sapientum & Sanctorum more operari, non sicut stultæ quædam Animæ, quæ semper habent in lingua: *Quid mali est aspicere? Quid mali est videre? Quid mali est sub ostio domus cum Adolescentibus colloqui?* Si non esset aliud malum, quam quod hic fit, esset tolerabile. Sed considerate parum id, quod evenire potest, imò quod nimis sæpe fieri solet. Quale malum est ovum Aspidae? Non is movet, non mordet, non veneno inficit. Ita est, si semper maneret ovum. Sed si à parvo calore foveatur.

Q tur.

GENERI
TISHANUS

tur, aspiciat, quanta pestis ab hoc ovo, putamine candido, naturâ frigido, dentibus & veneno carente oriatur! Optima prudentiæ regula est, non præsentibus tantum damnis consulere, sed etiam quæ fieri possunt, & futurâ prævidentur. Pestifera illa ova quamprimum apparent, contringendæ sunt, evitandæ non solum conversationes malas, sed etiam periculosas. Aliàs enim parva quædam conjunctio, aut commoditas, quæ frigidum hoc ovum foveatur, ostendet, quantum mali inde oriatur. Si maritus aliquot diebus abfuerit domo, si mater summo mane surgens frequenter Ecclesiam, aut si in illa festivitate ad focum somno oppressa fuerit, hæc tam parva occasio efficiet, ut lethifer anguis pro pluribus Animabus nascatur. *Sapiens timet & declinat a malo. Stultus transiit & confidit.*

Prov. 14.
83.

II.

V. Demus indurati hujus cordis principia non esse sensibilia; atramentum ipsius progressus maximè sentiuntur; circa quos (quod est secundum punctum à me propositum) tres licet notare gradus, suntque illi, quibus tandem peccator ad impetentiam finalem deducitur. Facilitas nimirum peccandi, confidentia & insatiabilitas. Quidam in peccandi principio sibi pertractant, se, postquam prima vice culpe saporem perciperint, deinde non ultra progressuros, secumque discurrant, quasi aliquis qui diceret; permittam lupum, ut primum edat stragem, deinde illam manuatiaciam. Sed omnino con-

trarium docebit experientia. In prima strages jam edita lupum reddat ferociorem, in eoque novi sanguinis fitim accendet. Nolite igitur unquam dicere: *hoc solum faciemus peccatum, quod deinde confitebitur.* Ego enim vobis assero, non esse viam magis facilem ad plura committenda peccata, quam committere hoc primum. Primum vocat secundum, *Abyssus abyssum invocat.* Erit quidem primum, sed non erit solum. *Quod in foras est, sordescat abbas.*

VI. Hæc peccandi facilitas dum magna deinde post se trahit mala. Quod est peccare frequentius, alterum est levissimam etiam oblatam occasionem peccare. Quod frequentior peccatorum commisionem accinet, licet aliqua ex te in particulari exigua essent malum, sed tantum illorum est numerus, ut sufficiant ad ingentem edendam stragem. Scimus Locustarum exercitum per aërem volantem quamquam nubem aliquando solem obscurasse, & in terram delapsum Provincias quasdam plusquam armatarum aciem devastasse. Quare similis desolatio jure merito in anima Peccatorum timeri potest, qui tam sæpe labuntur, quamvis peccata illorum per se essent leviora. Quanta igitur immenda erit devastatio, cum quodvis illorum peccatum sit malum immensum; nec sit locusta, sed monstrum, quod ad totum mundum delenda sufficiens esset? Vos non soletis post confessionem peccatorum à vobis eorum illorum amplius recordari, quasi omnino vestra non esset. Sed parum.

parumper omnia illa revocate in memoriam, quasi dissolutum & inordinatum lustraretis exercitum, & tunc dicite mihi, an non vobis terror incutiant! Sed respondebitis, peccata commissa post confessionem non remanere amplius. Ita est, si vero cum dolore confessione deleta sint. Verum quis talem vobis respondebit Confessionem, præsertim in tam continuo relabendi facilitate? de quo hic non ago; præsuppono enim, peccata confessione legitimâ expiata esse; non tamen ideo eodem ipso tempore pravus peccandi habitus extinctus est, qui frequentatis actibus temper crecit & roboratur, animamque semper magis in profundum trahit militarium, ita ut iniqua illa praxis, quæ ab initio fossa videbatur, profunda quidem, sed ad evadendum aperta, succellu temporis puteus fiat adeo stictas habens fauces, ut divinæ gratiæ miraculo opus sit ad inde emergendum. *Fovea profunda est meretricis.* Ecce familiaritatem illam non optimam in principio: *Puteus angustus alicui;* ecce statum, ad quem continuata deducit.

VIII. Et hoc tantò magis, quò facilius Peccator induci se finit non tollit ad Deum tam frequenter offendendum, sed etiam ob levissimam quavislibet occasionem. *Gratis venundatus estis.* Ita tales alloquitur Iaias. Vtique dicere (quemadmodum explicat Sanctus Augustinus) à plurimis non solum Animam Diabolo paratâ præcæcis consuetam prosperitatis aut voluptatis pecuniâ vendi, sed etiam

pro te aliquando forsitan eventura oppignorari. Unde potius animam tuam donant, quàm vendunt.

IX. Hæc autem peccati committendi facilitas est primus præcipitij gradus. A facilitate transitur ad confidentiam. Peccatores, inquit Job, *Consumuntur velut à tineâ.* Sed quare non potius dicit, quasi à Tigride devorandos esse? ideo, responder Sanctus Gregorius, quia tineæ quidem damnum inferunt, sed abique tumultu. Hinc Peccatores tolerantes culpæ remorsum, cum ruinam & strepitum non sentiant, eam nihili faciunt; ideoque quæ propter vires tuas fera bestia est ad mortem ipsis inferendam, propter insensibilitatem non plus timetur quàm tineæ. *Miserando modo mens nostra fit quotidie, quò peior, tanto securior.*

Job. 4. 19.

Greg. 1. 5. mor. 6. 28.

X. A maledicta hæc securitate omnium deinde mediocrum ad resipiscendum neglectus proficitur. Si sufficeret, ut hæc uxor viro suo mutationem habitationis perluaderet; ut hæc suâ distantia peccandi ansam tolleret. Sufficeret, si hæc puella matri suæ diceret; ne amplius me solam rus, ad collem illum, aut fontem mittas; at tantum non habet animi, ut hæc verba proferat. Sed quare? quia, inquit illa, si ita loqueret, orientar Scandala. Respondebo vobis Propheta Abdæ interrogazione; *Si fueres introisset ad te. si latrones de melle, quomodo conticisses?* Si tur aliquis intrasset domum vestram, jamque ci-stam aperiret, an tam verecundi essetis, ne scandalum daretis, ut non statim

Abd. 2. 8.

INERI
TISHANUS

tim clamaretis, furémque prodéretis. Certè id ego mihi non persuadeo: licet de exigua rei familiaris jactura ageretur. At dum de animæ salute agitur, quæ tanti est, quanti Redemptoris nostri sanguis, os operire reformidatis. Ita est, ubi de luero temporali res est, ipso ære clamofiores sumus, ubi verò de peccato fagiendo agitur, ipso plumbo obtusiores sumus. Tuédare illud potest Dæmón, quantum libererit; securus est, quòd nunquam editurus sit sonum, qui sufficiat. Tacebit Maritus, tacebit Uxor, tacebit Mater, tacebit Filia; ipsi etiã aliquando tacebunt Pastores Animarum, tacebunt omnes illi, qui periculum maturè præcavere possent; tunc solum omnibus licebit esse vocalibus, quando non jam de periculo, sed de ipso facto mussitandum erit, quod (ut magis scandalololum sit) in omnes partes divulgant, quemadmodum in foco carbones disperguntur, ut magis calefaciant.

XI. Neque hoc totum est pernitiabilis securitatis istius, quo Deus offenditur, malum. Pejús adhuc est tam parvi fieri peccatum, ut etiam peccator illo ipso gloriatur. Aspiciat illum, qui socijs suis unà hilariter conversantibus enumerat, quot, quales, quando & quo astu in casum impulerit, hac jactantiã se audacem deprædicans, instar superbi Leonis, qui post editam stragem labra sua vivo adhuc sanguine calentia lambit.

XII. Ultimus denique gradus, quo in hanc abyssum peccator labitur, est, post facilitatem & confidentiam, pec-

candi infatigabilitas. Invenietis illos, qui nunquam ad meliorem frugem redeunt. A perversã adolescentiã ad sceleratorem transeunt juventutem. Juventutis vitia, quæ virilis ætatis tempore emendanda essent, augentur ad adulterijs, & ad canam usque senectam ignis ille diabolicus ardet, pergit, qui ne quidem tantã misericopiã in flagrantes. hos Veluvius delapsã extinguitur. Grandis in Peccatores maledictio à Davide conquestrur; estque, quòd peccatum illis sit futurum velut cingulum. *Fiat ei sicut Zona, quæ semper præcingitur.* Quo loquendi modo nihil significatur, ut docet Sanctus Augustinus, malos semper ad malè faciendum accinctos esse, semper paratos, semper expeditos, nec desatigari; & quòd, si aliquando peccatum consuetudinem relaxent quasi insciam, non tamen unquam eam deponant. *Fiat ei sicut Zona, quæ semper præcingitur.* Quia non solum in iniquitate suã vitam ducunt, sed & incrassantur. *Prodijs quasi ex arripe iniquitas eorum.* Non tantum peccatum tranfit in voluntatem, sed voluntas illorum degenerat in peccatum. *Transferunt in affellum cordis.* Quia si oculos in aliquid committunt, non aliud tendunt illorum aspectus, quàm ad novam prædam capiendam, aut ad veterem nutibus dentibus irretiendam. Si loquuntur, sermo illorum non est alius quàm de amoribus. Si se recreant, non aliare quàm impunitatibus letantur. Si jocantur, illorum sales & facetie

si soli sunt, illorum cogitationes; si cum alijs conversantur, illorum exempla; imò si dormiunt, somnus ipsorum nocentius omnis hac infernali peccata conspuantur est, quæ semper in illorum pectore ebullit. *Transferunt in altissimam cordis.* Tota vita illorum, quantum est peccatum.

III.

XIII. A semita tam perverfa facile argumetari licet, quam infelix sit de quoque terminus, ad quem peccator ducitur. Et hoc est tertium Sermonis huius punctum, in quo cuperem vos tandem probe intelligere, hanc cordis ducit tandem in impœnitentiam finalem delinere. Vultur adeo pertinax cadaverum Hælluo est, ut læpius ipsam insidens, à Venatoribus baculo occidatur, tam avidè in carnem mortuam fertur. Idem prorsus induratus occidit Peccatoribus, Tam avidè putridæ carni inhiant, ut Dæmon, quocumque eandem horâ accedat, eos subito inhiantes inventurus sit. Si vel arcum & retia sua in Inferno relinquat, solus absque arcu & laqueis manu sola prædam auferet. Hi miser enim consentiunt, licet non sint tentati, & occasionem pereundi ipsi metumant, ubi illa deest. *Gravabit terram iniquitas sua, & non adjiciet ut resurgat.* Quid horribilius potest dici? Iniquitas illis inest, sicut pondus inest terræ, tamque est intrinseca & intima, ut ad præcipitium impulsu non indigeant; se enim ipsos præcipites agunt. Sed an fortè saltem ad huc spes erit, aliquando resurrectu-

ros? hoc enim verò deieritimum. *Gravabit terram iniquitas sua, & corrumpet, & non adjiciet, ut resurgat.* Ideoque magna est inter peccatores differentia. Omnes in culpa naufragio submerguntur; de hoc non est dubium; sed nonnulli velut ligna post aliquod tempus enantant; alij velut terra in fundam absque ullâ ope descendunt, nec unquam amplius capita ex undis attollunt. Tales sunt animæ illa indurata, de quibus hic sermo est: Animæ, ut sibi ipsis compaterentur, & de vitâ desperam actâ dolerent, omni teneritudinis sensu privata.

XIV. Observatum est, corpus mortuum evisceratum, in mare projectum, non sicut alia, subinde emergere. Et hoc aliquando à Piratis astutioribus est factitatum, ne stragis ab illis edite ab undis ad alia loca aliquod indicium deferretur: imitantibus in eo Dæmonem, qui ita cum gravibus Peccatoribus se gerit; ijs enim viscera, cor & mentem omnem evellit, ut semper in fundo hæreat, nec unquam, ne quidem in morte, ad littus revertantur.

XV. Sed adhuc parum dixi, finalis huius impœnitentiæ causam Iurori Dæmonis attribuendo. Habet quidem ille aliquam in hac partem, sed minorem; majorem partem sibi vendicat Justitia divina. Hæc enim cordis Duritia, quam huc usque de testati sumus, non solum est culpa, sed etiam pœna, sicut supra de cæcitate dictum est. *Ego induravi cor ejus, inquit Deus, non quod in peccatorum*

Q 3

GENERI
TISHANUS

S. Th. 2.
2 q 79.
ar. 3.

Exod. 10.
2.

catorum precedentium vindictam velit hominem labi in sequentia; sed quia jure merito majora illa negat auxilia, quorum virtute facile sequentia evitasset peccata. Ita ut dicere, à Deo corda peccatorum indurari, idem sit ac dicere, ipsum permittere, ut indurentur, & non impedire. *Non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed obdurat non impertendo misericordiam* Quemadmodum sol facit cum grandine, quæ in nubium sinu ab illo non induratur; sed quia radijs suis validioribus intro penetrare non potest, permittit, ut in illis vi naturalis frigoris congeletur. Hæc verò pœna est omnium aliarum horribilissima; quia est ultima ad damnationem dispositio, & cor à Deo derelictum (ut supra dictum est) victima est æterno igni destinata; cui jam permissum est per omnia vagari prava; quia non multo post tempore Divinæ Justitiæ subdenda cultro, æternùm ardebit. *Ut quasi jam sint quadam in peccatore supplicia, ipsa incrementa vitiorum.*

*S. Gregor.
hom. 11.
super Ezech.
Lanus
Nicius
exempl.
171.*

XVI. Totum hunc Discursum ut apprehendatis, horrendâ confirmabo historiâ. In præcipua quadam Sicilia civitate non ita pridem certa quadam vivebat puella, quæ in principio magis vana, quàm lasciva, oculos suos in exterum consiciebat Adolescentem, ibi literarum studijs operam dantem. Sed ab his aspectibus, licet nil fuerint aliud, quàm scintillæ, temporis tamen progressu tantus accensus est ignis, ut uterque in cineres abierit; inchoato siquidem inter se commercio nimis libero, Puella dis-

solutam, ille discoloram egit vitam; Malum verò ipsamet Mater summatim pere auxit, quæ cum pessime sortem ignem extinguere deberet, oleum affudit; & cum filiam inhibere deberet, eam impulit, nullam non apertam licentiam concedendo. Ecce Matres, quæ aliquando non Matres, sed truculentæ sunt tigrides prolium suarum. Considerate igitur, quomodo peccatum omnia lætam trahit infortunia. Contigit, ut Adolescens illo ipso die, quo sanguinem miserat, propè amicæ puellæ domum transiret, & invitatus ab amata, ut tubere commum, repulam invitanti dare non sustinuit. Itaque hilariter cenatum est, cùmque uterque vino & libidini indulgissent, simul quoque somno obruti tunc; Sed somnus hæc vice non fuit mortis imago; fuit omnimors verissima; dormiente siquidem Adolescente, fascia, ut lapsa accidere solet, quæ vena obligata erat, dissolvitur; vulnus & vena aperitur, torusque sanguis, precedentibus agitato & commotus inlentis, tantâ in copiâ erupit, ut infelix adolescens prius animam reddiderit, quàm expectatus fuerit. Intererea Puella evigilans advertit, omnia plena esse sanguine, consuetum amantem excitare, sed frustra; donec accenso lumine exhorrensens fœnestum Peccati sui tam atroci modo puniei spectaculum videret. Deporavit igitur copiosis lacrymis non solum adolescentis mortem, sed propriæ insuper vitæ periculum, quod incerturam se videbat, si cadaver domi

huius fuit repertum. Quare capto cum Matre consilio utraq; statuit, meliore quo possent modo, priusquam dies illucere, illud ad vicinam Ecclesiam fore deferre. Res ex animi sententia successit, ita ut templo aperto mortuus hic in feretro omnium oculis exponeretur, opinantibus plerisque, cadaver id esse juvenis, à corvilibus ea nocte interfecti. Atque ita Divina Nemesis de uno scelerum complice vindictam sumpterat. Supererat adhuc pars altera eorundem, & forte plurimum res. Etece! illa ipsa, adhuc peccatis suis indurata, poenam non omnino dissimilem dedit; successit voto tam Matri, quam filii consilium, quo ignominiam suam celabant, cadaver domo sua extrahendo, sicut modò intellexistis. Nihilominus amore & dolore insanens puella quiescere non potuit, striditque & clamore animi sui sensa prodidit, adeo ut ad eam tranquillandam, quasi aliquam è viciniam, ut solet, curiositate ductam ad templum matris comitata fuerit. Sed hoc consilium optato successu planè caruit: Ad intuitum enim amantis in Sandapila extenui miserabilis puellæ amor magis excitatus, & reaccensus, eam in tam enormem conjecit desperationem, ut statim extracto è sacco cultro, in publica exclamavit Ecclesia: Ego sum illa, quæ istum necavi, ego sum: Idque inter clamores adacto in præcordia ferro stulta prociū suum, cui se Duceem a reba præbuerat flagitij, ad infernum secuta est pedissequa & socia poenæ.

XVII. Advertite hac in tragedia modica initia, progressus funestos, sed funestiores cordis, vitio paulatim indurati, finem. *Cor durum male habebit in novissimo.* Quis non obstupesceret, videns puellam Christianam, invento peccati sui complice, ad latus suum tam miserè extincto, ad ianiorum mentem revocari non potuisse? quàm facile erat flagitij turpitudinem in tam exemplaris poenæ spectaculo concipere? quàm merito inferni poenas formidare poterat? Quàm facile erat animæ salvandæ curam suscipere, poenitere, & ad meliorem vitam aspirare? Attamen nihil simile evenit: illa enim, quibus emolliri debuisset, Duritiem auxere. Et hoc est, à Deo esse derelictum, & à propria obstinatione, divinaque gratiæ subtractione induratum. Hoc spectaculum semper ante oculos vertari deberet, quemadmodum terribilibus hinc Ecclesiasticis verbis Deus monet: *Considera opera Dei. quòd nemo possit corrigere, quem ille despexit.* Charissimum, bene considerate, hancque veritatem adeò gravem ad imum usque penetrare, quæ est; si à DEO despecti fueritis, non vobis meas profuturas conciones, non profuturas correctiones ullas, non consilia, non tot proborum Dei Servorum exempla, non Confessorios, non bona verba, non auctoritates, verbo, nulla alia media quidquam profuturæ. Omnia ista fragorem edent, sed sine fructu, sicut tormentum bellicum sine pila, nec valum obstinari cordis dejicient. *Nemo potest corrigere quem Deus*

Ecc. 9. 27.

Ecc. 7. 14.

GENERI
TISHANUS

Deus desperavit. O infelicem peccatoris à gratia divina derelicti statum ! illum, quæto, parumper expendite : *Considera opera Domini.* Quis est ille, qui animam derelicit, & in ejus manibus illam animam derelinquit ? Qui derelinquit, Deus est, qui postquam illam infinità suâ creasset potentia, presioso suo redemit sanguine, tantis quæsit laboribus, tantis vocavit inspirationibus, ad ejus nunc condemnationem perpetuam ob ingrati animi contumaciam cogit, confedere. Deinde in ejus manibus hæc anima derelinquitur ? in manibus inimici. *Tradidit in manu inimici.* In manibus prave voluntatis omnini facia crudelioris. In manibus Dæmonis, in manibus peccati ; *in manu inimici.* In hoc misero statu homo ad omnes calamitates suas insensibilis redditur, nec vulnera sua sentit, & licet ea credat, operatur tamen eo modo, quasi non crederet.

XIX. Imò ne quidem hic omne malum finitur, longè ulterius progreditur. Siquidem peccator obstinatus in propria malitia, & ab efficacibus gratiæ auxiliis derelictus, eam induit proprietatem, quam videmus in rebus omnium durissimis; quæ est, ut non solum telis se penetrare coarctantibus resistant, sed etiam contra ejaculantes audacter retorqueant. Ex gratia : Sagittæ in elephantem vibratæ bestiam non lædunt, sed sine vulnere in terram decidunt, tanta est pellis illius durities. Verùm Sagittæ in scutum æreum emissa, non so-

lùm absque penetratione in terra cadunt, sed novum in terris duritiæ concipientes impetum, in ipso eorum & jaculantis manum resistunt ; tanta est æris, ad quod impingunt, durities. Eodem modo peccator cor temporis processu ad hunc altimum Duritiæ gradum provehitur, ut non solum divine resistat bonitati, sed contra eandem se opponat ; non sibi enim tantò liberius peccat, quanto diutius eos ad penitentiam Deum exspectat, tantoque magis obturat aures, quò sæpius à Deo vocatur. Si bonorum temporalium abundantiam illis concedit, eam pecunia ad redimendos sese à peccati terribile elemosynæ largitione, impedire deberent, juxta salubre illi monitum : *Peccata tua Elemosynæ dime*, impendunt illam ad compensanda sibi duplicandos, & ad alios in idem scilicet implicandos, dum lautius, & splendidius scelerum complices delunt, & quæ promissis, quæ donis insidiantur honestati cujusdam puelle, tanto magis incantat, quanto magis egentis. Quod si Deus velut pulcherrimus medicus modum medendi inuenit, coneturque frigidis tales infernos curare remediis, quibus calida prosperitatis pharmaca non profuerant, & excitet illis litem à potenti advertentio intentatam ; percutiat corpora illorum improvisâ aliquâ infirmitate, quæ deficiam & debilitentur, credidit illos convertendos, manumque tam amicæ, sanitatis ergo, percutientia osculacuros esse. *Vulnerat, & medicat.*

Thren.
6. 7.

P. SEC.
HOMO C.

100. Cùm eam otulari deberent, phreneticorum instar mordent, Nomina Dei blasphemis prociidunt, providentiam illius incusant, & implacabili odio in proximos exarde-
scunt, quibus in tali negotio tanquam ministris divina videtur Iustitia. Quid amplius? *Cor suum posuerunt in adamantem, Cor illorum non solium durum est, velut adamas, sed omnes ictus repercutit. Omnis conatus malum auget, omnis medicina malum exasperat; autidota degenerat in venenum, emendandique opportunitates in perditionis irreparabilis occasiones commutantur.*

XX. Quare quid faciendum est, Chèrissimi, ne in tam horrendam duntaxat, magnam cordis humani culpam, magnumque Divini Iudicij supplicium incidamus? Remedium est promptissimum, modò illo uti studeatis, quod pulchris illis verbis comprehenditur, quibus senior Tobias filium suum instruebat. *Omnibus diebus vita tua in mente habeto DEUM, & cave, ne aliquando peccato consentias.* Primum ergo est, quotidie ad Deum recurrere, summâque diligentia, & animi demissione hanc obitilo rogare gratiam, ne in peccatum labamur, & si lapsi fuerimus, ut quam primum relinquamus. Sed an nos hoc facitis? Imò hic ipse est positivus plurimorum Christianorum defectus, qui non solum aliquot diebus orationem intermittunt, sed dici potest, eam totaliter ab illis omitti: aut enim omnino non orant, aut ad

sumum obiter quasdam solitas preces recitant, ut non attendant, aut sciunt, quid agant, quos meritiò his verbis reprehendit Sanctus Augustinus: *Tu non audis orationem tuam, & vis Deum exaudire orationem tuam.* Et si fortè in necessitatibus suis Deum rogant, non id pro Animæ, sed Corporis emolumento faciunt, id est, aut ad aliquid bonum temporale pro se, aut suis impetrandum, aut ad malum, quod timent, avertendum. Si maritus aut filius aegrotat, si bestia quædam malè habet, statim concipiuntur vota, sed quæ anathemata ab aris suspensa invenietis, ad gratiam pro pravâ amicitia deferendâ impetrandam? aut ad ab infami ludendi vitio abstinendum, aut ad maledictum blasphemandi habitum corrigendum? Peccatores non sunt plus solliciti, ut petant sibi lucem gratiæ concedi, quàm ut petant oriri sibi tolem. Putant à Deo salutem sibi deberi, & quasi illam pro se Jurispetitorum militare regulam: *Precibus frustra impetratur, quod jure communi conceditur. c. de libe-*
Quod si unquam ad DEUM preces fundant, existimant magis necessarium esse pro bonâ & copiosâ mente, quàm pro Cælo supplicare. Quid est decipit, si hoc non est? *In mente, igitur, habeto Deum omnibus diebus vitæ tuæ.* Quotidie ex toto corde Deum rogare. Et ecce primum monitum in præxi exercendum.

XXI. Alterum sequentibus continetur verbis: *Cave ne aliquando peccato consentias.* Cavete, ne incipiat cadere; cavete vobis a primo peccato,

SENERI
TISHANUS

R. P. Segneri Chrs. Instr. Tom. II.

to ; peccatum enim est quasi ovum crocodili, quod in principio parvum nascitur, deinde temper magis crescit, donec horribilem pariat serpentem. Satis magnum esset malum, DEVM offendere, licet non amplius quàm semel offenderetur. Mulier, quæ tantùm semel fidem fregit Marito, nunquam amplius ab eo benigno aspicitur oculo. Quid igitur dicendum est de Anima, quæ adultera, magisque sacrilega & impudens fidem frangit Deo? Vnum solum peccatum, ah! quantæ culpæ & cæcæ nreæ facit! ideoque, *cave, ne aliquando peccato consentias*. Hoc solum peccatum, quod committere cogitas, hoc solum dico, licet in veritate solum maneret, ingenti vos horrore replete deberet. Sed quantò magis trepidare deberetis, eùm peccaturi sciat, peccatum trahi à peccato, sicut ferrum Magnete affricatum trahit alterum ferrum? *Peccator adjiciet ad peccandum*. Atque adeo idem est semel velle labi, ac multoties velle labi. Ignis etiam dum adhuc parvus est, timetur; inter elementa enim sterilissimus est, & fecundissimus. Sterilissimus est, quia omnia devorat; nec quidquam à se distinctum producit, sicut àer, aqua, & præ omnibus terra, solent producere. Sed etiam simul est omnium elementorum fecundissimus, alium sibi similem producens ignem, temperque magis flammis flammis sine fine adjungens? Talis est iniquitas, inquit Deus, *Ignis est ad perditionem devorans*. Quare prius vestra iniquitas, quam com-

mittere statueris, licet sit sola, non est tantùm ignis ipso igne infernali peior, qui omnia bonorum operum, merita devorat, nec quidquam boni generat, sed est ignis simul fecundissimus ad alium ignem producendum, flammisque flammis addendas; donec indelebile excitetur incendium. *Cave, ergo, ut ne quidem consentias. Cave, ne aliquando peccato consentias*. Hic contentus sit, quando Anima post injuriam Deo illatam adhuc temerariè dicit in corde suo; *Quid mali est? confitebor*. Quid mali est peccatum? jam ante dixi, sed præter id, quod dixi, meminisse vos oportebit, hoc solum peccatum plus ponderare, quàm omnia bona opera, quæ unquam in vita vestra facturi estis, quàm quæ omnes sancti & Sanctæ fecerunt; imò denique plus, quàm omnia opera, quæ ab omnibus creaturis possibilibus simul unitis fieri possent. At quod dicitis, vos confitebor, Deus novit, quæ & qualis illa futura sit Confessio. Quidquid sit nolite credere, vos ad primæ innocentie statum redituros. Experimentiam à ligno capite; hoc in aquam injectum sinitè purescere, deinde extractum ad solem siccate: inventis lignum hoc nunquam tanti esse ponderis, quanti erat ante, eùm sanum in aquas projecistis. *Cave, ne aliquando peccato consentias*. O quot hujusmodi infelices sunt nunc in Inferno, qui etiam dicebant! *Confitebor*. Iam verò in ardentissimis hinc flammis stulticie suæ recordantur, quare in vitâ non videbant! Putatisne, si ad hoc

Ezech. 3.

9.

Job 31.

12.

hu. semel in terras redire possent, ad-
 hac semel tam enormiter se decipi
 permitturos? Damnis illorum di-
 scite sapere, Charissimi. Cavete,
 Cavete, Cavete, Peccatum timete,
 antequam committatur, timete, cum
 commissum est, timete quando etiam
 Confessione deletum est. Alias,
 quemadmodum expendit Sanctus
 Bernardus, illa iniquitas quæ in prin-
 cipio pondus videbatur excessivum,
 deinde videbitur utunque portabile;
 denique omnino leve putabitur, unde
 non amplius sentietur, ita ut etiam

sub illo suavis capiatur quies, non
 secus ac si magna in peccato commit-
 tendo delectatio hauriretur. *Primum*
sibi importabile videbitur; processu
temporis si assuescat, non iudicabitur
grave: paulo post & leve senties; paulo
post nec senties; paulo post etiam de-
lectabit. Ita paulatim in cordis duri-
tiem itur. Qui talem non horret ab-
yslum, iter ad eam ingreditur; qui
verò prudenter timer, caveat sibi à
primis passibus. Cave ne aliquando
peccato consensas.

DISCURSUS XI.

Peccatum mortem infert Animæ.

Adamus nunquam
 vivacius commissum
 à se apprehendit
 peccatum, quam
 cum ante oculos
 suos charissimum
 filium suum Abelam mortuum intue-
 retur. Tunc etenim in luridâ illâ facie,
 in eclipsatis oculorum luminibus, in
 labris illis exanguibus, in gelidis illis
 membris, quæ literis majusculis ex-
 pressam non ita pridem ob prævarica-
 tionem suam latam contra se legit, &
 intellexit sententiam: *Pulvis es &*
in pulverem revertèris. O si ego quo-
 que ante oculos Peccatorum Animam
 illam mortuam & cadaverosam pone-
 re possem, quam in sano circumse-
 runt corpore! sperarem illos appre-
 henduros, quam grande malum sic

peccatum, quod est unica mortis hujus
 causa. Saltem tantum efficere cona-
 bor; ne mortuos eo modo, quo sunt
 mortui, relinquam, sed ut eos ad resur-
 gendum sincerâ cum peccati, à quo occisi
 sunt, detestatione excitem. *Exurge a*
mortuis & illuminabit te Christus. 14.
 II. Verum in principio maximum
 subeo præjudicium, acturus de mor-
 te sensibus nostris incognitâ. Japonæ
 parum Navigationis experti, non cre-
 debant in toto Mundo alias esse, quam
 duas regiones, Chinam & Japoniam.
 Ideoque quemadmodum aliud quo-
 que non cognoscebant mare, quam
 illud, quod oras illorum lambebat,
 sic etiam alias non apprehendebant
 tempestates, quam quas in sinibus
 suis experiebantur. Eodem modo
 faciunt sensus nostri, qui alia non cog-
 noscunt.

NERI
 istianus

gnoscunt bona, quàm temporalia & terrena; non credunt aliam esse mortem, quàm à talibus bonis separationem. Sed non est ita: alium & vastiorem esse mundum, alium bonorum & malorum Oceanum; aliud naufragium, quo Anima submergitur, cum ad litus non appellit, Fides nobis manifestat. Hoc optarem, ut possem vobis hodie demonstrare, horribilem scilicet mortem, quam animæ affert peccatum; Et quia duæ sunt mortes, mortes pœnz dicitur, prima corporis transitoria, quæ à Scripturâ vocatur mors transiens; *Pro morte defluente deprecatus sum*. Altera mors animæ simul & corporis, quæ vocatur mors secunda, demonstrabo hodie à Morte tertiâ quæ Culpæ est; alias duas mortes, pœnz dictas longè superari.

Ezech.
15. 13.

I.

III. Incipiamus à morte corporis, eamque cum alijs comparemus, mors illa, assero ego, hoc funestior est, quò nobiliore hominem vitâ privat. Porro vita, quâ peccatum nos privat, est omnino divina; ideoque necesse est fieri, peccatum esse mortem omnibus alijs pejorem. Et hoc ipsum ad intelligendum Discursum meum bene capere oportet.

IV. Advertendum igitur est, hominis vitam præcipuè aut à natalium nobilitate, aut ab operationum præstantiâ æstimari. Videte quemadmodum utraque, ultra quam quisque sibi imaginari possit, vitam Christiani hominis extollat. Quod ad Nativitatis nobilitatem attinet, magni inter homines æstimatur è sanguine illustri

progeneratum esse, & hoc non sine causa, modò natalium sublimitas servat pro vitarum non vitiorum bonis. Ceterum quomodo comparari possit peccaminosi sanguinis nobilitas cum Christi filij Dei immaculati sanguinis nobilitate? Atamen ab hoc divino sanguine generatio, & omnium fidelium vita tuam habet Principium. *Qui non ex sanguinibus, sed ex Deo nati sunt.* Sanctus Ludovicus Rex Franciæ, quævis tam sublimi procreatus stirpe, nihilominus nobilitatis suæ tam exiguam habebat rationem à sanguine Regio derivatæ, in comparatione illius nobilitatis, quam ab aquis baptismalibus acceperat, & à quibus regeneratus fuerat, ut scriberet Ludovicus de Posiaco; qui in illa civitate sacrum Baptisma receperat, & ad vitam divinam, quæ est filiorum Dei propria, renatus fuerat. Eodem modo quis Christianus fieret, si apprehenderet, quanta sit hæc celsitudo, Nates suos à Deo accepit. *Ex Deo nati sunt.* Quando filius aliquis ex Patre illustri, & matre plebeia gignitur, ignobilitatem ex uno latere proficiscentem tacet & dissimulat, solamque nobilitatem ab altero ostendendam jactat & deprecatur. Sic faciebat Sanctus Ludovicus, qui, velut alij homines, sanguine peccato originali infecto procreatus, terrenam occultabat profaptam (quamvis aliunde coram hominibus tam claram & conspicuam) solamque cœlestem magni faciebat & extollebat, quam supernaturalem nobilitatem gratiæ baptismali acquisiverat. *O Sancta fides, quando*

Quando tandem tot caecorum mentes
tam vivâ luce tuâ illuminabuntur?
Tanti sic Genealogiæ antiquitas,
quamvis sæpius falsæ; veræ autem
nobilitatis, quæ est divina & vitæ
Christianæ propria, vix ulla habetur
ratio. At interim, Charissimi, con-
siderate, quàm pretiosa sit hæc nati-
vitas, & quàm pretiosa sit hæc vita, quæ
pro principio suo habet ipsūmet
Christum! *Mihi vivere Christus est.*

V. Sed multò plucis æstimatur vi-
ta hominis illustris ob egregiorum fa-
cinorum nobilitatem. Verissimum
enim est nobilitatem à Progenitori-
bus nostris nobis communicatam,
magis aliorum esse, quàm nostram,
cum operationum nobilitas tota pen-
det ab operante. Advertite nunc,
quanti etiam ex hoc capite vita gratiæ
sit æstimanda. Quæ sunt excellen-
tiores vitæ civilis operationes? Sunt
nimiram Regiæ: Imperare, pro-
hibere, permittere, judicare, re-
munerari, absolutaque auctoritate
Populos supremo Domino subiectos
punire. Hæ & similes operationes
sunt majores quascunque vobis placet
adjungere, sunt ludi pueriles, si gran-
dibus illis comparentur actionibus,
quæ à vitæ gratiæ in animâ exercen-
tur. Divina enim gratia nos ex ni-
lilo nostro, quod ex nobis ipsis su-
mus, transfere ad aliud esse, quod
est verum esse: *gratiâ Dei sum id
quod sum.* Quia naturam divinam
nobis communicat, de quâ solâ dici
potest cunctis quod sit *Quæ est misse
me ad vos.* Et sicut ab imperfectâ ani-
mæ clementia omnes illæ oriuntur po-

tentia, quibus anima ipsa ornatæ;
sic à perfectissimâ gratiæ essentia om-
nes illæ infusæ proficiuntur virtu-
tes, quibus illæ ipsæ potentia exco-
luntur. *Sicut ab essentia anime efflu-
unt ejus potentia, quæ sunt operum prin-
cipia;* inquit Sanctus Thomas; *ita S. Th. 1.
etiam ab ipsâ gratiâ effluunt virtutes in 2. q. 110.
potentia anime, per quas potentia mo- ar. 4. ad 1.*
ventur ad actus. Ita ut operationes
sint proportionatæ naturæ operantis,
operari sequitur esse; videte quæso,
quales sint illæ operationes animæ in
gratiâ viventis! Operationes sunt om-
ni pretio, quod à mente nostrâ con-
cipi possit, superiores; operationes
sunt divinæ proportionatæ naturæ.
O quanta res est Christianus à culpa
inūnis? Non distinguitur in natura
à Beato in cælo, tantum distinguitur
in fruitione & gaudio. Ceterum si
gratia vix non distinguitur à gra-
tiâ patriæ, (ut docet prædictus San-
ctus) fateri necesse est, esse unum
idemque esse supernaturale Justorum
in cælis, & esse supernaturale alicujus
Justi in terris. Verum est, gra-
tiam in terris non esse actu æqualem
gloriæ; sed nec semen arboris actu æ-
quale est arbori, à qua producitur. Sed
quid hoc impedit intentum nostrum?
Si non est æqualis actu, saltem virtute
æqualis est. *Gratia, quam in præ- S. Th. 1.
sens habemus, etsi non sit æqualis 2. q. 114.
Gloria in actu, est tamen æqualis in ar. 3. ad 3.
virtute.* Quia gratia virtutem habet
gloriam producendi. Et ecce! qua-
les sint cujusvis vestrum operationes,
qui hac divinâ gratiâ præditus est.
Sunt quasi infinitæ virtutis operatio-
nes.

NERI
Christianus

mes; sunt enim operationes, quæ pro termino suo habent bonum infinitum, quod condignè merentur; id est pro fine habent illud ipsum bonum, quo Sancti gaudent in cælis, & quo in æternum gavisuri sunt. E contra operationes hominum hæc gratia privatorum, aut pro fine suo habent nihilum in quod resolvuntur, si tamen naturâ bonæ sunt; aut habent pro termino ignem, quo punientur, si malæ sunt, juxta illud: *Labores Populorum ad nihilum, & Gentium ad ignem erunt.*

Jerem.
51. 58.

VI. Considerate igitur, Charissimi, quantus homicida sit peccatum, dum unico solo vulnere tam nobilem & divinam aufert vitam, tamque sublimium operationum cursum detruncat! *Insignis in arte non debet mori*, clamant omnes Leges. Quando artifex aliquis excellit labore suo, licet aliunde mortis reus esset, veniam obtinet, ne respublica illis privetur commodis, quæ à tam pulchris ipsius operibus in omnium cedunt utilitatem. Utinam talis lex servaretur inter Christianos! Charissimi, Anima nostra absque dubio meretur, ut æternum vivat. Verùm si illa vobis aliquam fecisset injuriam, ob quam occidi mereretur à vobis, excepto peccato (quæ sola est securis, à quâ illa interim potest) ab interfectione abstinere deberetis, tantummodo propter incomparabiles ejus operationes, quas præcinderetis, qui vitam gratiæ illi auferret.

VII. Et hoc tantò magis, cum unius solius animæ vita in dictâ gratiâ degentis plus valeat, quàm omni-

um hominum vitæ in naturali possibilibus. Quod ideo immensum vos debet replere horrore, dum peccatis considerando, quod si de novo terra inundaretur diluvio, omnium modo viventium stragem infinitam in ipsâ fore leviolem, quàm sit vita Animæ mors à peccato illata. At cum Peccatores adeo parum tam gravitè perpendunt malum? Si vos, dum peccatis, unico ictu caput cuidam eorum vestrorum amputaretis, tantè peccare horreretis; at multò magis horreretis, si unico tali actu toti familiaritè vestræ, toti vestræ patriæ, toti simul humano generi vitam corporelem auferretis. Atramentum quanto plus est spiritualem animæ vitam adimeret. Caligula crudelissimum, quod nequam inter homines regnavit, Mithridatem, optabat populo Romano eam esse cervicem, quam unico ictu refecare posset. Nihilominus ego mihi persuadeo, si bestiale tantum Mithridatè desiderium sortiti possidet effectum, cor hoc saxum elevatè ad tam grandem insigendum ictum manu, commovendum & emolliendum fuisse, ut non feriret, sed repulsa in vaginam ense, licet sanguinem feriente, nihil ulterius tentaret. Vos verò quoties peccatis, toties atrocitè committitis scelus & interfectionem, dum animam vestram vitâ privatis. *Anima qua peccaveris, ipsa morietur.* Ego contremiscit brachium, nec tantum præ sumo horrore ferrum è manibus non excidit, sed quasi ridendo tam luctuosum ictum insiguit. Quæ

per ipsum stultum operatur scelum. Attamen hæc non sunt fabulæ, sed veritates à deo revelatæ. Sicut anima est vita corporis, ita Deus est vita animæ; unde sicut morte naturali corpus perdit vitam, quæ est anima, sic anima perdit vitam suam, quæ est Deus. *Anima amissa, mors corporis*; (inquit S. Augustinus) *Deum amissum, mors animæ*. Anima peccando non perdit Deum tanquam auctorem naturæ, sed perdit tanquam auctorem gratiæ; ita ut si primò possedit Deum, velut operationum suarum non tantum naturalium, sed meritatorum principium, post culpam, anima, ab illo separata, tanquam cadaver maneat absque motu, quoad omnes actiones veram utilitatem respicientes. Verum est, hederam à populo solutam in terram cadere, à qua sustentabatur; nihilominus in terra manens, aliquo tempore vigorem suum conservat, in quoque suo vigore quodammodo resurgere, acque elevare potest. Verum anima suo destituta sustentaculo, quod est Deus, prorsus mortua manet, ita, ut in æternum propriis vitibus erigere se non valeat. Hedera est, non quidem delapsa, sed eradicata, omnique facultatum operationum principio pro tempore penitus privata. *Radix eorum excrucata est: fructum nequaquam ferunt.*

VIII. Soleo nonnunquam grande illorum crimen considerare, qui animam innocentem pervertunt, tamque pretiosam gratiæ vitæ exuunt. Quodsi unquam talis Anima in insultu illo peccati statu moreretur,

quis exprimere posset, quam seductor ille pro tali morte Deo deberet restitutionem? Homicida, qui injustè trucidat Patremfamilias, filiis Orphanis omnia sustentationis adjumenta restituere tenetur, quæ à Patre, si mortuus non esset, expectare poterant. Et in tali casu necesse est, ut vir prudens & expertus attentè judicet, quot annis occisus ille supervivens fuisset. Si jam talis regula valet in restitutione, ad quid tenebuntur seductores illi pro tantâ animarum strage, ubi sufficientem pro tantis damnis reparandis inventuri sunt solutionem? fingite animis vestris, talem animam, ut sæpenumero fieri solet, aut propter primum peccatum perire, aut propter alia, quæ primi illius virtute & illicio committere perrexit. In tali casu est lucrum cessans, & damnum emergens quasi infinitum gloriæ Dei. Quandoquidem si Anima illa non fuisset damnata, non in æternum Creatorem suum blasphemis profecisset, nec in æternum odisset: contra si non peccasset, Deum in æternum laudasset, illumque plusquam se ipsam amasset per omnes sæculorum myriades. Perpendant igitur Scandalosi isti seductores, Justiorumque persecutores, quâ ratione omnia illata divinæ gloriæ damna reparare, totumque lucrum cessans compensare velint. Gladius, inquit Plinius, quo homo interfectus est, nunquam amplius est ut ante rectus. Ponamus hoc fabulosam esse hyperbolen. Certum est, quemlibet peccatorem, qui aut verbis aut moribus suis animam

ad

GENERI
VIRIANUS

ad peccandum inductam occidit, semper incurvato versùs terram vultu incidere debere, acùque semper gratiam à Deo flagitare, ut penitentiâ suâ gratiosam ingentis debiti sui remissionem impetret, quod aliter nunquam condignè solvere poterit. Verum est, tam luctuosa funera aut propriis, aut aliorum animabus à peccatoribus allata, quia non apparent, vix ab ullo exequiis, quin vix unicâ lacrymâ honorati. Sed hoc quid iuvat? Hic est in homine iniquo miseriarum cumulus, proprias miserias suas non cognoscere. Etiam ego, inquit S. David, semel tam cæcus fui, ut, postquâ culpâ meâ omne essentia meâ principium perdidit, longo tempore me ipsum non cognoverim.

Pf. 71.
22.

Ad nihilum redactus sum, & nescivi.

At bene me cognovit Deus meus, summa mea miseria, mihi ignota, ipsum nō latebat. *Nomen habes quod vivas,* inquit uni horum Spiritus S. *nomen habes, quod vivas, & mortuus es.*

Apo. 31.

Nomen habes, quod vivas, & mortuus es.

IX. Itaque, Charissimi, si peccato inquinati estis, similitudinem quidem & larvam vivorum habetis, sed substantiam & veritatem vitæ non habetis. *Qua in delictis est, vivens mortua est.* Anima vestra, quæ, ut prohibitis se satiaret voluptatibus, venenatum Babylonis hausit calicem, simul viva est & mortua; viva est oculis corporis, à qua hoc regitur; sed mortua est coram oculis Dei, quæ illâ plusquâ cadaver in foetidissima cloaca putrefactum horret & abominatur. *Tolerabilis foret hominibus canis purrulus,* inquit S. Bern. *quam Anima pec-*

De interiori domo.
6. 31.

canis purrulus, quam Anima pecc-

canis purrulus, quam Anima pecc-
tam fulminis, & in operando modum. Plurimum fert, temporibus suis fulmen impetens de cælo cecidisse, militisque vigiliis agentis omnem pecuniam stipendiariam consumpsisse, cromptuâ penitus intactâ. Interim dum miles bellam videret illæciam, putabat se tantum divitem esse, sed decipiebatur. Ibi accidit miseris peccatoribus; quibus non utuntur corpore, Animæ motum non apprehendunt, donec coram Tribunali divino aperiatur conscientia, errorumque advertant, quando corrigendi tempus non superest amplius. *Ecce iste cooperatus est aurum, & argenteo, & omnis Spiritus non est nisi visceribus ejus.*

II.

X. Si hæc omnia attentè consideratis, non dubito, quin ipsi fastidiretis quemvis, qui peccatum committit, esse hostem animæ suæ. *Qui facit peccatum, hostes sunt animæ suæ.* Et quomodo non esset inimicus, cum non solum aliquâ animi levitate necem illi inferat, sed necem inter omnes alias magis deplorabilem. Difficilius vobis persuasurus sum, peccatum ipsâ morte immortalis finitiorum esse mortem. *Acram omnino ita est.* Imò Infernus, si bene perpendatur, aliud nihil est, quam locus, in quo in æternum peccatum manere debet. Talis est S. Dionysii observatio. *Peccatum non potest residere in perpetuum, nisi in inferno.* Infernus est ipsius centrum & locus naturalis; alibi

alibi enim peccatum est quasi in loco violento, in quo non potest stabiliter permanere. Et hæc est causa, quare Diabolus etiam extra Abyssum semper secum ferat infernum supra terram, quocunque vadat: quia quocunque vadit, suam secum portat perfidiam, quam infernus inseparabiliter sequitur, et que annectitur. Pones tui, ut *Clibanum ignis in tempore vulturni*, dicit de Damnatis Psalmista. Et hæc vox *Clibanum*, quæ significat furnum portatilem, demonstrat flammam illas infernales esse mobiles, nec loco, ubi ardent, sed peccatori, cui debentur, affixas esse. Omnia hæc sunt verissima. Attamen, si unquam peccatum ab inferno separari sollet, & ab una parte hoc turpe monstrum, ab altera ingens illa flammataur vorago poneretur, hæc minus malum foret, quam illud, satiusque esset, si quis rectam sequi velit rationem, in devoratrici harum flammarum sinum se projicere, quam in peccati amplexu ruere, eique conlenire. *Melius est, in Gebenna sine peccata esse, quam in Paradiso, si fieri possit: cum peccato*, inquit S. Anselmus. Ipsa Paradisi celestis vita peior esset, quam ipsa mors, si illuc peccatum intrare posset. Et hoc est, quod Sanctus ille senex Eleazarus tam generose omnibus persecutoribus suis, amicis, & adversariis protestatus est, qui unanimiter congregati ipsum ad veri Dei legem violandam impellere coabantur. Respondit eiò, dicens: *præmitti se male in infernum*. Non in fossam, qualis est sepulchrum, sed

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

in infernum dicebat. Notate, quælo, hæc vocem, *eiò*, quæ auro pravalet: respondit eiò, vult dicere, non opus illi fuisse tempore ad deliberandum, respondit eiò. Si aliquis vos interrogaret, an malletis à lacertula digitum, an à vipera morderi, an difficilis vobis foret hujus dubij determinationis? Eodem modo Sanctus ille, Vir clarissimè imbutus peccati cognitione, ubi questio agebatur de morte corporis, & de morte animæ, eiò respondit, si etiam in æternum usque mori deberet, non tantum levi, & transeunte morte, qualis esset illa, se jam tum paratum esse potius omnia tolerare, quam unquam peccare. Hoc ipsum vos quoque diceretis, si bene hanc malorum abyssum caperetis, in quam peccando animas vestras precipitatis. Videretis tunc id, quod atrocem reddit infernum, non esse pœnam, sed culpam; & propterea Viri Sancti, Dei amantes tantopere formidant infernum; ita, ut S. Ignatius Societatis Jesu Fundator soleat dicere, id, cur infernum meditando timeret, non esse carcerem, non catenas, non flammam, non tenebras, non tormenta, non horribilem Dæmonum aspectum, sed esse odium, quo damnatorum animæ ardent in Deum, blasphemiamque, quas continuo contra divinam evomunt justitiam, quæ tamen æquissimam illas damnandi causam habebat.

XI. Et in veritate, malum culpæ velle comparare cum malo pœnæ, idè esset ac umbram comparare corpori pœnæ est umbra mali, non enim est malum

SENERI
CHRISTIANUS

lum absolute, sed cum addito: *Malum natura*, sola culpa est absolute malum, adeoque etiam est summum omnium malorum. *Non est malum puniri*, inquit S. Dionysius, *sed fieri pena dignum*. Nullus latronum malus dicitur ob malum furcæ aut tritremium, ad quas condemnatus est; malus vocatur, ob malum delictorum, quæ commisit. *Ex malo culpa fit ali- quis malus, non autem ex malo pena*. Quo posito, Internus non est proprie malum secundum se, sed malum est, divinorum mandatorum transgressione mereri infernam. Quare scitote, Charissimi, vos dum peccato consentitis, mortem adsciscere animabus vestris, id est majorem à summo bono separationem, quam si condemnaremini, ut pro semper à Paradiso sine peccato separandi essetis; ita, ut minus pro vobis foret malum in infernalem rogam projici, & nunquam peccare, quam peccare, & tam crudelibus & ardentibus flammis eximi, quibus peccatum punitur.

XII. Quæ res igitur in Mundo timeri debet, si tam horrenda mors, qualis est hæc, non timetur, quam veneno suo peccatum infert? Video omnes homines Puerorum cerebro carentium instar tantopere fidei ejusdam mali larvam horrere, solum autem & verum malum ne quidem sentire. *Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor*. Audite, quid dicturus sim, certique estote, me nihil amplificare. Si Deus permitteret, sine limitatione tamen, ut non unus sed omnes Demones insurgerent contra vos,

sicut contra Jobum, vobisque certum tam in Anima quam in corpore maxima, quæ in potestate illorum essent, mala acciderent, singulisque, & tanta infligerent vulnera, quantum ipsorum rabies ex cogitare potest, Atque omnes simul non posse tantum malum, tamque sævam vobis inferre mortem, quantum est illud malum, illaque mors, quam vobis ipsis peccando adsciscitis; possent quidem vos ad peccandum incitare, sed necessitate ad tantum malum non possent. Sed adhuc parum dixi; Amplius dicam, & sic adhuc melius dicam. Si divina Justitia omnipotenti suo Gladio vobis divino brachio suo dignum in vos vibrare vellet, non posset tota vi sua animabus vestris, etiam illas annihilando, tantam inferre stragem, quantum vobis ipsis peccato consentientes infertis; non enim unquam possint velle potest, ut vos peccetis, sed solum permissivè velle potest. O igitur culpæ mortem verè crudelissimam & funestissimam! Quantum putatis triumphare Infernum, dum videtis nos nobis ipsis tantum nocere, quantum ipse omni diabolica sua malitia, licet desideret, non potest? *Peccatorum patre Diabolo estis*, inquit Christus, *& desideria ejus vultu facere*. Vos peccatores infernalis estis progenies, qui protervâ & perversâ voluntate vestrâ, id contra vos ipsos efficitis, quod tota diabolorum invidia non potest, nisi tantum cogitare & suggerere, ut vos in ruinam precipitetis. *Mitte te deorsum*: nunquam autem vos ipsos suo impulsu precipites agere.

C. A. de
divin.
nomin.

S. Th. I.
p. 9. 48.
art. 6.

P. SEC
HOMO C.

Ps. 13. 5.

XIII. Vniūm saltem Mundus eti-
am Christianus, non esset plenus tam
deperatorum animarum suarum In-
terfectionum! Vidit olim Synagoga uni-
cum Saulem, non contra hostes suos,
sed contra seipsum proprio uti gladio;
At quot cogitur hodieum videre Ec-
clesia, qui magis licet occultā, fero-
cioreramen rabie, suo libero utentes
arbitrio, non infernales suos transfi-
gunt inimicos, sed ut illis pareant, si-
bi ipsis abominanda nece cor transfo-
diant, quam quidem Dæmones ab
ipsis desiderare, sed inferre non pos-
sunt! Veniam saltem tam tragici catus
dignis deplorarentur lacrymis! Sed
querendæ nobis sunt cum Propheta
lacrymæ, quibus tanta strages deflea-
tur. *Quis dabit oculis meis fontem la-
crymarum? & plorabo die ac nocte in-
terfectas filia populi mei.* Non est, qui
in mortem Animæ, quia sine tragore,
sine bombo inferitur, digneur, vel ocu-
los reflectere. *Non est respectus mortis
eorum.* Peccatores illam non desent,
quia mortui sunt. Hinc illi ipsi, qui ob
equi alicujus, aut canis interitum,
erant inconsolabiles, mortem anima-
rum suarum non sentiunt; neque ab
aliis ex compassione valde deplora-
tur: plurimi enim totum tenerioris
affectus luctum potius morti corporis
impedunt, licet illa vix mortis me-
teatur nomen. Mater illa, inquit
S. Augustinus, plangit videns filium
suum a contrivibus inimicis occisum,
at misera non planxit, quando vidit
illum malā vitā suā animæ mortem in-
ferre infamē fovendo comercium,

quo rivales istos conceitavit. *Si Filius
morsatur, plangit illum: si peccet, non
illum plangit. Tunc erat piangendus,
cū pejus mortuus, luxuriose vivens,
quā moriendo luxuriam finiens.*

In Ps.
87.

XIV. Non ita pridem quidam vir
nobilis uxore viduatus unicam habe-
bat filiam, unicum Matrimonij sui
fructum. Cū autem filia nimium vi-
vax omni modo cum vicino quodam
adolescente conversari vellet, sæpius
à Patre fuit monita, & minis prohi-
bita, sed frustra. Et hoc ipsum ve-
hemens est indicium, periculosas ado-
lescentum & puellarum conversatio-
nes esse, si appareat ab illis opportu-
nas Majorum suorum correctiones
parvi fieri. Si in febris acuta, inquit
Medici, æger surdeat, enimve-
rò vincula pro eo ligando parentur;
paulo post enim miser delirabit, &
in furorem agetur. *In acuta febre
aures surdescere, furiosum.* Quan-
do corrigenti respondetur; nihil hoc
mali est; desinite aures monitis obtun-
dere: agam hac in re, quod mihi lu-
bet. Affirmare licet, hos Amatores, si
judicium adhuc non perdidierunt, ad
illud turpiter perdendum jam in pro-
cinctu esse. Id malo suo experta est in-
felix hæc puella, quæ, cū liberam
hanc locietatem continuaret, eò deve-
nit, ut honestatis suæ jacturam fecerit.
Nec id negare potuit, rediens enim
domum improvisò Pater, tale pro-
priis oculis vidit Spectaculum, quod
ne videret, maluisset carere oculis.
Parum tunc abfuit, quin stricto pu-
gione illatam sibi à filia injuriam vin-
dica.

Hipp. l.
2. chvæ.

NERI
TISHIANUS.

dicaret: sed iram temperans, statuit moderatam, validiorem tamen timere vindictam. Quamprimum igitur maleficanam domo eiecit, evulgarq; inter vicinos Filiam suam è vivis excessisse. Deinde domus parietibus famulisque pullo habitu vestitis, confanguineos ad exequias invitat, allatòque feretro una cum sarcophago superimposito, itidem atrato, tum cum doloris restitutione justa exsolvit. Deniq; quandoquidem, inquit, unicam filiam meam mors mihi eripuit, stertis meæ hæredem, necesse est, alium instituire. Condito itaque testamento bona sua uni è confanguineis suis proximiori reliquit, idque animo tam obfirmato, ut cuivis deinceps pro misera illa apud se intercedenti nil aliud responderet, quàm hæc verba: Filia mea mortua est, loquamur de alia re. *Os Parentes sæpius perditò pudori, Filiarumque suarum defunctis animabus tam utiles celebrarent exequias!* Sed nulla earum ratio habetur! *Non est respectus mortis eorum.* Nemo illatum curam habet. Si mortua clam sepeliri potest, & publicatum exequiarum probrium vitari, fatis est, ne quid illa molestia patiantur.

XV. Dicerem plura, si non plùs æquo timerem, vos offendere: sed protestor, me eos alloqui, qui me non aufcultant. Pessimum est, ipsasmet matres sæpius filiabus suis mortem inferre, ut propriæ utilitatis idolo eas sacrificent. *Immolaverunt Filias suas dæmoniis, effuderunt sanguinem in-*

*Ps. 105.
27.*

nocentem, sanguinem filiarum suarum, quas sacrificaverunt serpenti idoli Chanaan. Difficile videtur melledo, quomodo Idololatrantes Hebræi ad tantam cæcitatem simul & crudelitatem devenire potuerint, ut tenera proles suas idolis Chanaan non solùm abique afflictione, sed etiam summo cum gaudio immolaverint. Nihilominus nolite mirari. Diabolus, cum vero Deo sacrificium Abrahami imitaret, conatus est, ut inquit S. Augustinus, illud superare, si plurima similia ab hominibus oblineret. Quæ, fraudulentè illis persuasit, quod si propter sacrificium, ne quidem adimpletum, tantas à Deo suo Abrahamus impetrârit prærogativas, tantisque excitatus fuerit promissis, multò plura illos à Diis suis sperare posse, si effectu ipso tam intrepido animo similia sacrificia offerrent. Et hoc est, quod hodièdum adhuc obtinet Diabolus. *Dæmoniis immolantur censentur filias parentes illi, inquit Lorinus, qui malè educant, liberos exponunt; vel etiam prosternunt.* Sed quomodo fieri potest, ut ipse Mater tantas strages sicis oculis sperare queant, quas calidissimis lacrymis delectare deberent? Nulla alia causa est, quàm propriæ spes utilitatis. Sacrificant idolis Chanaan, hoc est, negotiorum, *Sculptilibus Chanaan.* Hoc dorem sperat, illa munera expectat, alia affinitatem contrahendam credit, & sic alacriter sacrificant. Propria utilitas valde potens est ad lacrymas, etiam ob mortem charissimorum vel proximè conjunctorum cohibendas: modo

modo sperant de heretico isto sacri-
ficio legatur licet, parum reteret.
Mortuus se ipsa non una sed cen-
tum animas quis hæc curat? Quid si
etiam abique omni spe lucri quedam
Matres permitterent, ut tam crudâ
morte Filii earum ab impudicitia in-
terimantur? Atamen quibus hoc
feri solet? Quid causæ fuisse putatis,
cur antiquæ Egypti Matres ne qui-
dem lacrymas tunderent, cum intelli-
gebant, quendam Filiorum suorum in
Nilivore à Crocodilo deprehensum,
& abroptum fuisse? Ecce causam, quia
eum omnium stultæ illæ Matres occul-
tam quandam his serpenibus crede-
rent esse divinitatem, putabant
consequenter etiam tanquam favo-
res recipiendas esse intercessiones,
quæ à Diis proficiscerentur. Nescio,
an latius me explicem. Nonnunquam
quidam adolescentes Crocodilis sunt
monstruosos, peccantes sunt, im-
pudentes, effrenati, neque Deum in
Ecclesia, neque Majores suos domi
reverent. Nihilominus, si quis ta-
lis subinde accedat solemnitate pu-
blicam, etiam Mater amore ipsius ca-
pitur, videturque in illo aliquid hu-
mano majus præ aliis regionibus illius
adolescens cognoscere; quare
quibuscunque etiam adversantibus
vult, ut domum suam intret, & licet
non ignoret, aut ignorare non possit,
quam stragem adhuc innocenti infe-
ritur, nihilominus oculos non ha-
bet plangendi tanquam stragem, sed
potius animum habet, tanquam de
magno gratia sibi applaudendi. Sed
relinquamus ista, ad quæ nescio, quâ

indignatione abreptus sum, quasi hæc
essent improbabilia, cum tamen sint
verissima.

XVI. Charissimi mei, quid dicitis
de hac mortis specie, quam hucusque
vobis demonstravi; in ejus com-
paratione mors naturalis & infernus
umbra dici possunt? Eri ne igitur
possibile, ut vos ipsimet nulla neces-
sitate coacti, sed mera ex delecta-
tione hæc velitis subire mortem?
Non, ut grave aliquid imminens evi-
telis malum, sed quia alteri quid in-
decens negare non vultis. Non, ut
magnum aliquid substantiale, & per-
manens acquiratis bonum, sed pro-
pter fumum aliquem lucri aut volu-
ptatis, aut honoris, qui in momen-
to evanescit? Quis unquam Lupus,
aut Leo, quæ unquam Tigris, aut
quæ unquam alia sylvestris fera in-
venta est, tam cruoris avida, ut ad si-
tim relinquentem in seipsam defec-
torie? Memento, quælo, cum jam
ad peccandum in procinctu estis,
memento, inquam, & intra vos di-
citor: si pecco, occido animam
meam; vitæ enim privo tam divinâ,
quàm esse ulla possit, vitâ, inquam,
gratiæ, mortemque illi infero tam
horribilem, quàm incurere unquam
& usquam possit, quæ est mors cul-
pæ. Quomodo est possibile, ut in-
talem me præcipitem desperationem?
Mihique ipsemet plus mali adferam,
quàm totus Infernus in perniciem
meam conjurans adferre queat?

XVII. Quod si jam peccato con-
sensistis, tanque infelicem animæ
vestræ necem adicivistis, aliud face-

INERI
ristianus.

re non possum, quam solum illis Ecclesiastici verbis vos admonere:

Eccel. Fili, in mortuum produc lacrymas.

38. 16. Abundantes gurgulo elicite lacrymas,

ut tam magnam defleatis mortem,

Sanctus Augustinus dicebat, nemi-

nem debere sine penitentia & lacry-

mis ex hoc Mundo abire. Nihilo-

minus, si innocentes estis, ab his lacry-

mis vos eximo, sed si mortis ani-

ma à vobis plus saepe illata Rei estis,

pro quo justiores servatis lacrymas?

In mortuum produc lacrymas: Has

igitur producite; in hunc enim fi-

nem ex à Deo vobis datae sunt,

ut stragem animae vestrae peccato il-

latam deploratis. Sed non sufficiat

vobis parum tantummodo flere;

paucæ enim guttæ huic funeri non

sunt proportionatæ. *Fac suum*

secundum meritum ejus. Mortem

animæ deplorate, quemadmodum

vitæ illius perditæ meritum deposcit;

quod si Angeli sufficientes pro hoc

planctu non habent oculos, nunc

tam amare pro vobis Reptes, sal-

tem impofterum vitam Gratiae mai-

ri curâ custodite. *Apoc. 2. 26.*

Si quis ad mortem gati-

sa pro justitia. Si necesse esset, pro

anima vitâ salvandâ vitam corporis

exponere, hanc etiam hilari animo

profundite. Beata Mors, quæ vi-

tae immortalis esset principium! Ab-

tamen rarus erit calus, ut, ne pro-

ceptis, mori cogamini. Quamob-

rem viriliter pro conservandâ ani-

mæ vitâ pugnatæ, quam nemo illi

vi vobis eripere potest. Si ex pe-

ccatis, vos estis, qui tentationi ce-

dentibus illam occiditis. Et vos il-

lam velletis occidere, & quod vi-

detur incredibile, etiam aperta

illam occidere oculis? O quia

meliùs foret natum non esse, quam

ad mortem antiquo nihilo peccarem,

sibi ipsi adsciscendam natum esse.

Bonum erat ei, si natus non

fuisse homo ille.

DISCURSUS XII.

Peccatum hominem etiam temporanea infelicitate

Miserum facit.

Nihil infelicius est muliere viduâ; vix orbata est marito, statim quasi vitis, quæ fulcro privata in terram prolabi- tur, à quovis proculcatur. Alius litem illi intemat, alius reddendis rationi-

bus illam terret; hic exactionibus il- lam premit; ille fingit credita; alius alio modo illam vexat, affligit & mi- natur, & hæc omnia patitur, quia de- est, qui illam defendat. *Venit & de- non parcamus vidua.* O misera peccatoris anima! tu es illa derelicta vidua, tuo destituta fulcro, quod est Deus.

I.

Deus. Verum viduitas tua exiguam
meretur compassionem; non enim
naturæ necessitas, sed voluntatis tuæ
malitia inextimabilis conjugij tui ne-
zum rupit. At vix ab excellenti hoc
Sponso tuo separata es, quocum per
gratiam unita eras, jam omnes con-
tata te inlurgunt, dicentes: *Deus dereli-
quit eum, persequimini & comprehen-
dit eum, quia non est, qui eripiat.* Sal-
tem ad malum tuum oculos aperito,
& si non tristaris de Sponso perduto,
saltem maximum damnum tibi cor-
di sit, quod à tam fatali divortio in te
redundat. *Scito, & vide, quia malum
& amarum est, reliquiste te Dominum
Deum tuum.* Quis scit, an non loc
minis sublime, sed tamen magis sensi-
bile motivum ad vos ab amore iniqui-
tatis absterrendos vim habiturum sit.

II. David Propheta explicans
damna, quæ peccator à malitia sua re-
cipit, aliqua nobis tanquam vestem,
à qua circumdatur, & foris tegitur,
quædam tanquam aquam nobis pro-
ponit, quæ ut que ad viscera intus pe-
netrat: *indasi maledictionem sicut ve-
stimentum, & intravit sicut aqua in
interiora ejus.* Quo vult significare,
hominem ab aliquibus peccati effe-
ctibus in bonis externis affligi, quæ
vestibus comparantur, & in totidem
mala convertuntur. Ab aliis incrin-
fescè in bonis interioribus homini pro-
priis, id est, vitam rationalem con-
cernentibus cruciari, quæ aquæ com-
parantur, à qua non solum vestes ho-
minis in eam immersi tinguntur, sed
etiam interiora omnia penetran-
tur.

III. Incipiamus à primo, facia-
musque quali fasciculum ex omnibus
bonis externis, sanitatis, opum, ho-
noris, dignitatis: ajo, hæc omnia à
peccato eripi. Pro confirmatione hu-
jus, quod dixi, quæro ex vobis, quis
est, qui omnia hæc mala nunc domi-
nantia in Mundum invexit? Profe-
cè nemo alius, præter primi homi-
nis, id est, Adami, peccatum. *DEUS*
*fecit hominem rectum, & ipse se in sinu-
tis misit questionibus.* Deus fecit
hominem Dominum sui ipsius, &
Dominum omnium reliquarum crea-
turarum, ipse verò tam stultus re-
bellando contra DEUM, pacificam
suam earum possessionem amittens
millenis se intricavit litibus, quibus
pro recuperanda illa subjacet. Si er-
go Peccatum à principio fuit nefarius
ille hostis, qui Mundum in exordio
suo tam fædè depopulatus est, seque
quasi in fronte innumerabilium ca-
lamitatum exercitus collocat, qui-
bus affligitur; eritne difficile vobis
judicare, consequenter ab ipsomet
peccato omnia mala in privatas fa-
milias vestras introduci posse? Jam
scitis, quodvis peccatum actuale eos-
dem proportione quadam in peccatore
operari effectus, quos originale in
genere humano produxit, quod jam
læpius dixi. Ideoque sicut peccatum
originale non solum animæ damnum
intulit, eam privando gratiâ, sed eti-
am corpori, morti illud, morbis,
laboribus, doloribus & paupertati
subjiciens, sic peccata actualia non
solum in bonis spiritualibus, sed et-
iam

*Eccl. 7.
30.*

*S. Th. 2.
2. q. 164.
at. 1. 2.*

NERI
ristianus.

jam corpus in temporalibus affligunt.

IV. Hec est igitur verissima omnium miseriarum nostrarum origo; licet homines tam turbidi hujus Nili fontes nolint inquirere, qui tanto calamitatum gurgite terram nostram inundant. Nos malorum nostrarum causam modò huic; modò illi imputamus; vicinis, qui nos oderunt; conlanguineis, qui nobis invident; Dominis, qui insidias nobis tendunt; Dæmoni, qui nos persequitur; & quando aliud dicere non occurrit, incusamus fortunam, quæ nunquam extitit, nec unquam alibi, quàm in stultorum cerebro extabit. At omnium calamitatum nostrarum causa non est aliud, quàm peccatum. *Justitia elevat Gentem*, DEUS est, qui loquitur, *miseros autem populos facit peccatum*. Quando in aliquo Templo, in quo propter solennitatem magis est hominum concursus, truditur, & vix non ab hominum multitudine obruitur, ei qui vobis vicinior est, indignamini, sed non absque injuriâ. Non enim vicinus ille vos trudit & premit, sed à remotioribus ille impellitur & truditur, ut & ipsi locum habeant. Ipse aliter facere non potest, trudit, quia truditur, pellit, quia pellitur. Ita & nos immeritò de calamitatibus nostris dolemus, & querimus. Egestas, lites, calumnia, contumelia, morbi, bella, grandines, annona caritas, pestis nos premunt; quia illæ quoque ab indomabilis iniquitatis nostræ impetu contra nos concitantur. *Miseros facit Popu-*

los peccatum. Ista maledicta peccata impellunt tam gravia contra nos mala, & quemadmodum alias. Respublicas Regna & Monarchias everterunt, & putatis, illis esse difficile privatum aliquam domum prostrere? At ignari peccatores interim primæ originis malorum suorum originis nos recordantur. Charissimi, introduce pietatem, & religionem in domos vestras, simulque omnia bona introducturi estis; ejicite iniquitatem, omniaque simul mala ejectione estis. *Justitia elevat Gentem, miseros autem facit Populos peccatum*.

V. Nicephorus refert in sua historia, Phocam Imperatorem, cum videret, summo omnibus se esse odio, ut vitæ suæ consuleret, Palatium suum velut castrum munivisse, & quibuslibet insultibus inexpugnabile reddidisse. Verùm dum erigerentur muri, magnòque fervore destinatis vallibus & fossis perficerentur, nocte concubiâ vox hæc terribilis à mari allapsa est: Cessa, cessa ab opere, quod meditatis, Imperator! *Si vel ad castrum muros educas, intus cum summalibus mure capis facilius est*. Atque ita factum est. Eodem quippe die, quo fabrica est absoluta, capitur Imperator, vitæque & Regno exiit; propriis doctus calamitatibus, non aliam magis cavendum esse hostem, quàm peccatum, utpote generale sociis universi excidium.

N. Verùm hic observare oportet pro majori tantæ veritatis intelligentiâ, non semper peccatum à similibus

Proverb.
14. 34.

P. SEC.
HOMO G.

immediatè suam sequi pœnam. Imò licet pœna sit umbra culpæ, non tamen in hoc naturam umbræ imitatur; quia communiter longius distat à corpore, à quo producitur. *Significasti quasi in saculo delicta mea.* Inquit Sanctus Job. Deus non semper numeratà solvit pecuniâ, sed plurima in libram creditorum refert. Peccata singula in sacculum reponit, mensurâque completâ, de omnibus deinde pœnas sumit. Quòd si enim in omnibus aliis operibus suis, divina providentiâ non solum pondus, numerum & mensuram servat, juxta illud: *omnia in mensurâ & numero & pondere disposuisti*; quis audebit affirmare id ab ea in puniendo non etiam observari? Sanctus Augustinus hanc velut in dubitatum tenet veritatem, vultque eam in plurimis Scripturæ locis à Deo ipso doceri, præsertim tunc, quando Abrahamo pro posteris suis promittit Palestinam, ita tamen, ut non citius eâ potiretur, quam Amorrhæi (completo peccatorum suorum numero) post quadringentos annos tam opulentâ regione spoliari mererentur. *Necdum enim completa sunt iniquitates Amorrhæorum.* Quòd adhuc clariùs ostendit Christus in Evangelio, dum excidium Hierosolymitanum prædixit, subjunxitque non quasi præciperet, sed quòd permitteret: *Et vos implete mensuram Patrum venientium.* Quis diceret, tantummodo complete peccata, quæ adhuc delent peccatorum numero in avis ventis, ut ultimum attingant terminum, quem vindex Dei Justitiæ ex-

spectat. Neque ideo numerus iste semper est æqualis. Sed Deus non nullos statim in peccati admissi principio, alios in medio cursu, alios ne media quidem scelerum abominandorum completa parte castigat. Et hoc ipsum de pœnis publicis dicendum est. Aliquando longissimo tempore Deus civitatem quandam, Populum, Provinciam exspectat, nonnunquam etiam in pervertitatis initio peccantes arrepto flagello percutit. Quomodocunque res accidat, serius sive citius pœna sumatur, nihilominus semper peccatum illius causa est, sive prolongetur, sive veloci aut lento passu infligatur. Non statim quia perforata est navis; submergitur, sed postquam aquâ repleta est, fundum petit: nihilominus propter foramen, quod in carina patet, submergitur. *Miseros facit Populos peccatum.* Quamobrem si Prophetam interrogaveritis, quid sit divina Justitiâ, respondebit, esse virgam oculis referentem, ut super peccatores vigilet, omnesque illorum iniquitates numeret, minutimque modum, tempus & pœnæ mensuram observet. *Virgam vigilentem ego video.* Jerem. 1. 13. Stolidi peccatores tibi persuadent, Deum dormire, nec, quia tardat, unquam punire; sed exspectent solummodo, certò enim veniet. *Si moram fecerit, exspecta illum; quia veniens veniet, & non tardabit.* Quòd si aliquando tardet, tantò gravius ejus adventus sentietur. Sagittarius quanto altius tentum tenet arcum, tantò animosius deinde excutit sagittam. 2. 3.

T VII.

INERI
ristianus.

VII. Interim vel inter stellas calamitatum nostrarum origo indagatur. In cœlo ajunt, esse domum mortis, constellationesq; benignas à malignis distinguui. O stultos homines, qui non Deo, sed potius aliis deceptoribus credunt, aut saltem deceptis! Ecce verissimam Theologiam. Stella maligna est peccatum. *Cœcidit de cœlo stella magna, ardens quasi facula*, inquit S. Joannes, & nomen stelle dicitur *Absinthium*. Apertissimè iniquitas vocatur stella absinthij, ut nobis significetur, stellam tam horrendam in aère accendam, suam habere originem, aut ut melius dicam, suas radices hic in terra, è cujus vaporibus in altum subleuatis illa formatur; non ideo tamen quidquam de stella, præter solam apparentiam, non aliter ac cometa, retinet, cum sit alioqui pœnæ tam temporalis, quàm æternæ refertissima. Quare si me interrogeris, ecquando tandem tribulatio domum vestram sit inuasura? Respondebo, quamprimum præfixa peccatorum vestrorum mensura completa fuerit. Postquam Carolus VII, Rex Franciæ Regnum suum à subjectione Angliæ Regis liberavit, Centurio Anglicanus navim concedens in patriam rediturus, per ludibrium à Gallo quodam interrogatus, quando rediturus esset? prudenter respondit; quando peccata vestra nostris erunt majora. Quod si ex me quaesieritis, quando afflictio, jam premens domum vestram, sit migratura, omnésque secum infirmitates, discordias, dissensiones, tamque pettinaces contentiones ablatura, & ego dicam, quando peccatum

inde migrabit. *Miserus facti populus peccatum*. Christus Dominus interrogatus à Sancta Brigitta, an antiqui Christiani loca Sancta à Saracenis occupata sint recuperari? respondit, tunc ea recuperanda, quando Saracenenorum peccata erunt peccatis Christianorum graviora. Ita profecto lares habet. Attamen homines hoc libi non persuadent, putantque peccatum tanquam catellum! Melitensem in sinu fovendum esse, cum in veritate sit Monstruosus Draco, terram immensis devastans stragibus.

VIII. Sed quid necesse est, ut patribus hanc veritatem demonstrare coner, cujus claritas passim in Scripturis divinis elucet? Hec enim omnium tam publicatum, quàm privatarum calamitatum causa, communiter peccato in sacro Codice imputatur. Siccitates, sterilitates, annonæ difficultates, non à malevola Saturni constellatione, ut quidam sibi imaginantur, nec à malefico Modulo capite, sed ab obstinata peccatorum multitudine proficiuntur. *Posuit terram fructiferam in saluginem à malitia inhabitantium in ea*. Vera igitur Regiorum ruinæ causa, dissensionumque, & devastationum Provinciarum, in de sequentium, non in quinto cœlo quaerenda est, nec illarum auctor Merculari debet, qui culpâ vacat; in terris illa inter injustitias, à quibus hodie tantopere pervertuntur tribalia, indaganda est; inter irreverentias, quæ adeò in Templis increbrosum, inter invidias, quæ Aulas pervertunt, inter nimia onera, quibus pauperes affliguntur.

que opprimantur. Regnum à gente in
 genium transfertur propter iniquitatem,
 & iniquitatem, & contumelias, & dero-
 gationes. Si Populus Christianus in via
 Dei ambulasset, habitasset usque in
 pace sempiterna. Si qua similiter plu-
 rimorum iniquitate mortis est causa;
 Iniquitas illorum est, inquit Salomon:
 Timor Domini apponit dies, & anni im-
 pium breuiantur. Sanctus Tobias
 Sceleris fontem congerens omnium
 calamitatum, ignominiarum, decisio-
 num, oppressionum, deustationum,
 & interfectionum, exhorumque to-
 tum hunc materiarum cumulum pec-
 catorum tanquam unico auctori attribuit.
 Quia non obedimus praeceptis tuis,
 sed traditi sumus in derisionem & ca-
 putationem & mortem, & in fabulam
 & in improperium omnibus nationibus,
 in quibus dispersisti nos. Quid iam desi-
 deratis amplius? Solum vigesimum
 octavam caput Deuteronomij legite,
 loquentisque Deum tot sagittis statuis-
 se perlequi hoc peccati monstrum,
 quot possibilia sunt in hoc Mundo ma-
 la. Si audire nolueris vocem Domini
 Dei tui, inquit Moyses, ut custodias &
 facias mandata omnia ejus, percutiet
 te Dominus, morbis, fame & egella-
 te, ardore & aestu, sere corrupto, &
 rubigine. Tradet te Dominus corru-
 ptentem ante hostes tuos in derelictio-
 nem, & contemptum. Maledictus eris
 in civitate, maledictus in agro, male-
 dictum horreum tuum, maledicta re-
 liquia tuae, maledicta uxor tua, male-
 dicti filij tui, &c. Omnes istae maledi-
 ctiones venient super te, conterent,
 & unguibusque apprehensum tenebunt,

donec instar tot tigrisum te dilanient.
 Et venient super te omnes maledictio-
 nes istae, & persequentes apprehendent
 te, donec intereas. Deut. 28.
 45.

IX. Quid dicitis ad hæc, Charissi-
 mi, aut si non vos, quid pro vobis di-
 cturi sunt increduli? Dicent, hæc esse
 verba comminatoria, quibus Deus
 tantum simpliciter nos terrere, non
 verò punire velit? Sed hoc cum ve-
 ritate affirmari non potest, cum Deus
 loquatur de rebus præteritis, de sup-
 plicijs jam sumptis, de stragibus jam
 editis, quorum causam ait esse peccata
 ab hominibus commissa, quemadmo-
 dum ostendi, & adhuc in centenis Scri-
 pturæ locis ostenderem, si per tempus
 liceret. Dicent fortassis; minas has
 esse, quibus antiqua legis, quæ timoris
 & servitutis erat Lex, cultores Deus
 terruerit: Legem novam gratiæ & amo-
 ris esse. Neque etiam hoc asserere li-
 cet, siquidem Christus ipse in Evan-
 gelio suo, antequam infirmos sana-
 ret, prius ordinariè illis peccata sua
 condonabat. Sic à peccatis prius Pa-
 ralyticum è recto dimissum abtolvit,
 aliùmque famosum illum triginta
 annis languentem. Vade noli pecca-
 re, ne deterius tibi aliquid contingat.
 Et Sanctus Paulus Apostolus primus
 Evangelij Interpres clarissime prote-
 statur, morborum incurabilium, fun-
 nerumque immaturorum causas, quæ
 Corinthij experiebantur, illorum
 fuisse sacrilegia quibus multi illo-
 rum indignè sacram Eucharistiam sum-
 mebant. Ideo inter vos multi infirmi
 & imbecilles, & dormiunt multi. E
 adhuc verbis magis generalibus ad
 T 2 Roma-

NERI
 ristianus

Luc. 5.
 18.
 Ioan. 5.
 14.
 1. Cor. 11.
 30.

Romanos scribendo, ita loquitur, *Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judaeis primum & Graeci. Gloria autem, & honor, pax omni operanti bonum, Judaeis primum & Graeco.* Vbi advertere debetis, cum Israelitas in uno alteroque capite Gentilibus peiores judicasse, in adversitatibus illos peiores judicavit, si erant culpabiles; peccabant enim magis scienter, ideoque gravius (solvâ quoad cetera proportione) quae madmodum jam delinquent Christiani. Peiores quoque judicavit in consolationibus; quia ipsis erant factae promissiones; alij verò in penis illorum succedere debebant. Quod si ita se res habet, quid dicendi sunt infideles ad hunc meum loquendi modum? Dicent, si Deus olim in puniendo peccato tanto usus fuerit rigore, cur jam ab eo abstinet? Meruo, ne illi ad defendendum mendacium blasphemiam proferant, & perinde, ac si Deus non amplius tanto opere aversetur peccatum; aut quod regimen hujus Mundi, administrationemque pertusus, tandem laxarit. *Eccl. 7. 1. Noli facere mala, & non te apprehendent, inquit Ecclesiasticus; discede ab iniquo, & deficiet mala ab te. Si non fuerint, inter nos peccata, neque etiam poenae erunt.*

X. Quàm igitur omnino insensati sunt illi Christiani, qui ut bonum propositum assequantur, malè facere, tanquam medium putant, necesse esse! Quàm delirant illi, qui lucris iniquis

suas cogitant augere facultates! quoniam longè abeitant à reformatione multo res illa, quae impudens cum veris familiarum se putant sustinentur! Hoc est cum stultis venentis unguentis velle mederi vulneribus, Autorem, quae non ita pridem accidit, ex qua haec veritas manifestè demonstratur. Maritus quidam re omni familiarum decoctâ, post mortem viduae uxori, praeter filiam elegantioris fortunae, nullam aliam hereditatem reliquerat. Cum hac convenit Mater propositâ illi quodam die utriusque revendi, & vestiendi inopiâ, aliud non superesse remedium, quam hominem querere, qui sumptus necessarios impeditet. Ad hanc Matris propositionem tam mente capta fuit filia, ut Matris assentiretur. Quare infelix Mater filiam suam pellicem viro nobili dedit, haec spe fretâ, fore utis utramque aleret, filiaque, ubi aliquando suam libidinem expleret, de congruenti dote provideret. At videte manifestam Dei punitionem. Nobilis oblationem acceptat, jamque filia, in potestate suâ positâ, aiebat, operâ Matris se nullatenus indigere, itaque domo sua illam ejecit. Quare misera haec inter angustias desperans proficiunt mulieribus se aggregavit, & post aliquod tempus, quasi in ipso nefarii quaestus actu subitanè morte exinguitur. En Matrem jam perditam corpore, & animâ. Non multo felicior fuit filia. Haec postquam aliquot annis in concubinato vixisset, famulo domestico, sed sine dote, ab Hero uxor data est, atque

aque ita execrandi commercij sui
 abominacionem adulterio auxit. In-
 terea Eques ille inhiatatur, vidensque
 se ad extrema deductum, miseram
 ad lectum vocat, eamque sic alloqui-
 tur: Audi, cum perditionis tuæ cau-
 sa tuam, saltem in extremis meis re-
 bus tuis contulam. Vade, accipe
 hanc clavim; ea que istam cistam ape-
 rito, & ex ea tantum pecunie, quan-
 tum tibi placet aut pro dono, aut pro
 dote, aut pro mercede obsequij mihi
 prestari accipito. Madete animo;
 adest tandem aliquando tempus, quo
 femina iniquitate obstetricante opu-
 lentis facultatibus potitur. Ita vos
 castitatis; verum audite rei even-
 tum. Accedit misera cistam, sed
 non à consanguinea effractam inve-
 nit, qui ut fieri solet, magis de mori-
 bundi facultatibus, quam de personâ
 solliciti, magnam hereditatis partem,
 cum tota reposita pecunia vasisque ar-
 genteis jam subdlexerant, animâ inte-
 rim ipsius omni opè desitutâ in Dia-
 boli potestate derelictâ. Hoc ipsum
 facinus tantum effecit, ut miser E-
 ques, ubi illud cognovit, ante tem-
 pus diem suum obierit! In majorem
 enim adactus desperationem antici-
 pato in inferni pœnas sensit, quas
 paulo post subire incipit. Et ecce,
 vix mortuus femina apparet, eique
 dicitur ait: Ego damnatus sum;
 Maxima est, quam patior, pœna,
 plus tamen duo præcipue peccata
 me cruciant. Primum est, quod
 illi datâ operâ matrimonio te junxe-
 rim, qui te sustentare non poterat;
 ita ut nunquam è manibus meis elabi-

posses. Alterum est, quod meâ culpâ,
 cum esses honesta virgo, infame facta
 sis prostibulum. His dictis, dispa-
 ruit, an autem saltem aliquo cum
 fructu animæ illius miseræ, ignoro.
 Hoc scio, eam non multo post tempo-
 re propter consuetum faciendi, & com-
 mendi excessum ingenti capitis dolo-
 re prostratam fuisse, eoque consum-
 ptam in juventutis flore palcâ incu-
 bantem exspirasse; octo prolibus
 ostiatim stipem colligentibus post se
 relictis. En igitur pulehrum illud
 lucrum, quod peccato acquiritur:
 ecce divitias, quæ ipsius favore colligun-
 tur; En levamen, quod fami-
 lia præstat! Si filia hæc misera,
 illaque mater multo miserior, Deo
 confite fuissent, & primo loco (sicut
 ille præcipit) regnum cœlorum, il-
 liusque justitiam, nec non gratiam
 ad hanc impetrandam quaesivissent,
 opportunam illis Deus opem attulis-
 set, & præter Animæ innocenciam
 etiam corporis sustentationem pro-
 curasset, quemadmodum plurimæ
 ipsis multo sapientiores experiuntur;
 ut omnes agnoscant, veram utilitatem
 & profectum ex timore Dei colligi
 debere: *ut videant omnes, quia bo- Eccl.*
num est obsequi Sancto Deo. Verum 46. 12.
 quia non confidentes Deo, eoque
 contempto, in prævaricatione manda-
 torum ipsius proventus suos stabilire
 voluerunt, idem evenit illis, quod
 Hebræis; qui, cum, ut rempublicam
 jamjam cadentem servarent, Chri-
 stum intercessissent, utrumque per-
 diderunt. Culpâ suâ perdidere
 Messiam, & in pœnam eidem culpæ
 debi-

INERI
 ristianus

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

debitam Regnum amiserunt. *Temporals perdere timuerunt, Regnum Dei non cogitauerunt, & sic utrumque amiserunt.* Inquit Sanctus Augustinus.

XI. Video nihilominus nonneminem inter vos movere caput, & intra se mullicare: De hoc quod his, quorum meministi evenit, non disputo: attamen hisce temporibus nemo felicius vivit, quam qui peius. Sum, inquit ille, homo inops, & quia vaco rebus meis, omnes me persequuntur: insolens ille, quia cunctis facessit negotium, ab omnibus etiam respicitur. Sum, inquit illa, mulier honesta, & licet dies noctesque laboribus impendam, nihilominus cum rabida fame, non amore jejuniij, sed necessitate coacta, lactari cogor: è contra illa malefieriata, vicinia totius scandalum, non solum necessarijs abundans, & viro & familia de medijs ad vitam sustentandam providet, sed etiam cognatorum plurimos nutrit, O blasphemias, nescio an mendaces magis, an Sacrilegas! Sacrilegas dico, quia ipsam divinam feriunt providentiam; mendaces sunt, quia peccatum felicitatis authorem presupponunt. Ad hoc duo repono responsa, quæ bene apprehendatis velim, eum hodierno Discursui plurimum addant momenti.

XII. Primò itaque absolute nego, verum esse, eum, qui malè agit, semper prosperâ uti fortunâ; aliàs enim ordine inverso tota sacra Scriptura legenda esset, quæ continuò attestatur contrarium; semperque nobis prædicit Calamitates esse sagittas in solâ &

unicâ peccati officinâ excusâ. *Atque* inquit Spiritus Sanctus, *Sanguis tentio, opprèssiones, fames & cruciatu & flagella super iniquos creata sunt.* Non quòd similibus flagellis etiam quandoque Justî non percutiantur; sed quòd aut non tam sæpe, aut tantùm per accidens percutiantur, id est, quia inter malos habitant, quemadmodum grana tritici inter zizania miscerelicut; verùm non ex primariâ intentione puniuntur, quasi propter illa hæc mala Mundus subire cogatur, sæpe etiam turres, & consecrati Deo templa à fulmine impetuntur. Sed non sapius illa ipsa nubes, è qua coagulatur, hortendo fragore diffinguntur, dissipanturque? Quòd à turris aut templum aliquod fulmine tangatur, omnes stupent attonitique hærent, eò quòd rariùs hoc fieri soleat. At quando nubes, è qua formatur fulmen, dirumpitur, nemo miratur, cum natura sit conveniens. Idem prorsus contingit in casu nostro. Si Justus aliquis adversis exercetur, nemo non intelligit, id præter ordinariam contingere legem; At si sapius illa sustinere cogitur, nemo compatitur, non nesciens justum esse, ut quæ quis malè comisit, justè luat. *Impietas impij erit super eum. An non advertitis, Deum, ut peccatum omnium adversitatem fontem demonstraret, admirabilem quandam sepius peccatum inter & peccatum voluntatis proportionem esse, sicut est inter causam, & effectum? Non ignoratis totum mundum universali conspurcamento fuisse impuritate.* *Omnis quippe Con-*

curis temperat viam suam: Ecce igitur ad uniuersalem hanc generis humani immundiciem elandam, uniuersalissimam quoque Deus misit ablationem. Post tam horribile supplicium quinque civitates adhuc audent non solum contra pudicitiam, verum etiam modis naturæ omnino contrariis luxuriâ suâ Dei iram in se provocare. Et ecce supra illas ignis è caelo delabitur, & ad impios hosce naturæ profanatores, ipsum elementum naturam mutat, non ab inferioribus ad superiora, sed à superioribus ad ima descendens. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ obedientiæ se subtrahunt Græci, Spiritum Sanctum in cælis, Romanumque Pontificem Jesu Christi in terris vicarium negantes. Et ecce ipsa Sancti Spiritus festiva luce Constantinopolim expugnant Turcæ, indignæque servitutis compedibus confringunt superbos illos, qui debent veritatis subiectioni se opposuerant. Sed hæc aliæque plura proportionis exempla, quæ poenam inter & culpam adduci possent, plûs quam unius auditorum meorum superant capacitatem. Quare talia adferamus, quæ omnes intelligunt. An non communis est apud vos paræmia farina diaboli tota in fursures abit? An non quotidiano in sermone dicere soletis, à malè partis propriam substantiam devorari? Non dubito, plures à vobis mihi posse recenseri casus (quales fortè alicui è vobis contigère) ut ex lucris injusto titulo acquisitis multi non aliud retulerint, quam quòd columba ex aquilinis plumis sibi inne-

xis, hoc est, suis ipsius ruinam. Quot audivistis, & novistis ab alijs ferro interemptos, qui prius alios occiderant? *Qui gladio feris, gladio peribis.* Quid cominius in omnium verlatum ore hoc celebri dicto? An non etiam vos ipsi dicere soletis, uxorem furis non semper latam exhibere frontem? fraudem deceptoris plûs nocere deceptoris quàm decepto; stultos hilaria instituere, sed sapientes iisdem gaudere; prædâ alterius unguibus ceptâ nunquam impunè vesci raptorem. Sed quid huiusmodi significare volunt paræmiæ? Significat similia sapissime accidere; non enim in hoc fundantur proverbialia, quod solum semel, aut iterum fieri solet, sed in ijs, quæ sæpius contingunt. *Proverbum, probatum verbum.* Et in veritate quot vos ipsi novistis familias, quæ aut propter fallum iuramentum præstitum, aut propter fraudulentam litis contestationem, aut propter pia legata non adimpleta, ad incitas redactæ sunt? & quot prostituta vitæ mulierculas post juventutis annos in vitiorum cæno transactos, vidistis tanquam uvas à torculari expressas, tandem in fimo putrefactas esse? Hæc & similia oculis vestris intuemini, summamque cum divinæ providentiæ admiratione etiam alijs recensetis. At nihilominus tam cæci estis, ut dicere non erubescatis, propter acquirenda bona oportet facere mala. Certe Populi in Lydia olim tam erant stolidi, ut inter se non contraherent matrimonia, sed omnibus communes essent mulieres. Quare ut refert Aristoteles,

Albert.
Ap. Aldo.
Ora. 10.
1. l. 1.

NERI
RISIANUS

Pol. 4
2. c. 12.

les, ut filios unius ab alterius filiis dignoscere, formam inspiciant, & secundum faciem, quam variè in hoc aut illo observant, illi cui similiores erant, eos assignant. Quòd si impostertum adhuc aliquis ad eò mente capus inveniretur, qui sibi persuaderi non sinat, pœnam pro Patre suo habere peccatum, unius alteriusve formam invicem conferat, & ex similitudine ingenti, quam statim inter illas agnoscat, sententiam ferat.

XIII. Nunc alterum magis infallibile, & illimitatum do responsum. Fateor, in hoc Mundo sæpe prospera malos, & adversa bonos uti fortunâ. Sed quid inde inferis? Putatisne, forsitan impios propter commissa à se mala abundare bonis. Justosque ob bona, quæ operati sunt, tot malis exerceri? O quantum hallucinamini! Hæc est immensa Dei bonitas, inquit Sanctus Augustinus, hæc est infinita ejus Justitia. Non vult vel unicam actionem bonam suo carete premio, nec ullam actionem relinqui sine pœna. Quoniam verò vix ullus est tam sceleratus, qui non aliquando parum aliquid boni operetur, ideo parum illud boni felicitatem temporali in malis hominibus reperitur premio afficit; nec non etiam parum illud mali, quod in bonis apparet, adversitate temporali castigat.

Enc.

16.25.

Epuloni, *Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala.* Num bene intellexistis? non illi dixit, *accepisti*, sed dixit, *recepisti*. Quasi nec epulo in vita sua aliquid bo-

ni, quo fructus est, habere debuisse, neque Lazarus illo affligi malo, nisi aliquid bonum opus in Epulone remunerari, aut iniquitatem aliquam in Lazaro punire Deus voluisset. *Enim dum dicitur: recepisti bona in vita tua, indicatur & Dives ipse bonum quid habuisse, ex quo in hac vita bona receperit.* (quemadmodum doctè respondit S. Gregorius) *rumperetur deinde de Lazaro dicitur, quia receperit mala, profecto monstratur, & Lazarus habuisse malum aliquod, quod progrederetur.* Verissimum est, Turcas cum temporibus nostris multorum Regnarum ruinis suum auxilium Imperium. Verum etiam adhuc diebus nostris insensibilis sunt deliciarum, oblectamentis, & adulatorum hostes. Hoc est illud bonum, quod tanta victoriarum copiâ Deus temporaliter remunerari voluit; eodem modo, quo ut sentit Sanctus Augustinus, magis victoriis, majorem esse Romanorum sobrietatem, justitiam & fidelitatem primis illis temporibus remuneratus est. Sic impudica illa mulier, vir ille iniquus quandoque aliquid bonum opus facit; pauperibus promptam largiuntur eleemosynam; aliquas recitant preces; diem Sabbathi colunt; Jejunio, & si non aliud faciunt, saltem diebus festis comparent in Ecclesia. Et hoc est illud bonum, quod Deus suo non vult privati premio, secundum illud: *Minanti justitiam merces fidelis.* Et quia bonum est apparatus non realiter (cum in gratia factum non sit) appetente & non solida illud prosperum receperit.

pendit, qualis est mendax huius mundi felicitas. Cúmque non ignoret, miseros holce in igne æterno tandem arduos, ut debitis suis in vita absque timore ullo contractis absque remissione ulla latis faciant, ideo parum hoc solatij anticipatò illis concedit, antequam fatalis illa dies tanti luctus principium adveniat. Non nego igitur, peccatores hoc præfenti tempore frui bonis, sed non tanquam peccatores, aut propter peccatum illis fruuntur, propter quod solum pœnas dant, aut dantur sunt; gestiunt, sed velut latro iam ad restim condemnatus. Videmus primarios urbis è nobilitate Viros illi servire, consolari, confortare, lautam præparare cœnam, nec sine magno suo labore per vias publicas ad supplicij locum comitari; illum etiam medium velut Dominum circumdare. An hoc ideo honoris illi & solatij exhibent, quia homicida est? Quia sanguinem fudit? Quia in viis publicis alios expulavit? Quia viatoribus terrori fuit? minime profectò: hoc Christiana charitate impulsu faciunt, quia proximus illorum est. Quare tanquam homini servant, & assistunt, & tanquam latro in furcam agatur, inq; quatuor partes infuse corpus secabitur. Eodem modo toleratum illum aut facinorosam istã Divina Misericordia consolatur, confortat & honorat, non quasi tales, sed velut creaturas suas, non propter malum illud, quod operati sunt, sed propter parum illud boni, quod inter hæc mala tantisper fecerunt, dum interim iustitia tanquam divini honoris tur-

bus jam in inferno supplicium præparavit. Quid nunc igitur dicitis? an propter boni alicujus lucrum oportet facere malum? an nescitis, quàm absona, & mendax sit hæc propositio? Imò oportet semper bene facere, quia si Deus etiam boni operis umbram in malis hominibus præmio afficit, quanto magis opera verè bona remunerabitur? Semper oportet abstinere à malo, si enim Deus tantopere leviores culpas punit in iustis, quantas non exigit pœnas ab impiis ob tot & tam enormia illorum flagitia? De cætero receptissima est Sancti Thomæ Doctrina, quã hoc primum punctum absolvo: Deus tot Justis bona confert temporalia, quot quot novit illis ad ultimum finem, id est animarum suarum salutem consequendam esse proficua. *Tantum dat Deo viris iustis de bonis temporalibus, quantum eis expediet ad perveniendum ad vitam æternam.* Quæ doctrina illi Sancti Davidis oraculo est conformissima, ubi inquit: *Timentes Dominum, non minuentur omnes boni;* non dixit, *omni re*, sed dixit, *omni bono*, quidquid enim Deus Iusto alicui ultra salutis suæ utilitatem conferret, non simpliciter illi bonum, sed malum esset. Si illi utile esset, à Deo non negaretur; præsertim si modo debito peteretur, cum jure merito non tantum in futurã sed etiam in præfenti vitã, bonis omne bonum, malis omne malum debeant. *Pietas ad omnia, Tim. 4. utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est & futura.* Et quemadmodum illi

S. The.
1. 2. 9.
114. a.
10.

Tim. 4.
7.
V
illi

INFERI
vishanus

illi, quem Deus amat, non plùs confert boni, quàm quantum ei ad ultimum finem consequendum necessarium est, sic etiam non plus permittit, illi evenire mali, Omnia dat ad mensuram, sicut Medicus præbet medicinam; nulli plus offert, quàm necessitas requirat. At cum impiis aliter se res habet. His mala in pœnam infliguntur; quod si ita est, etiam sine mensura immitti possunt, cum nunquam tanta sint in teris mala, quibus majora non mereatur peccatum. Quo posito, quid vobis videtur? An non, ut bene vobis sit, magis prodest esse justos, quàm impios?

S. Thom.

2. 2. 9.

87. 4. 7.

8.

S. Thom.

1. p. 9.

114. ar.

10. ad 3.

XIV. Ecce igitur, an non verum est, Peccatum esse furem illum, qui quovis tempore omnibus nos privat extrinsecis naturæ bonis. Sed posito, quòd etiam omnia illa nobis relinqueret, quid proderet, dum nobis auferit intrinsecas? At hæc illa ipsa sunt, quibus potissimùm nos privat, auferendo, id quod ad eò proprium est hominis, id est, juxta rationem, & non secundùm passionem vivere. Non est pulchra nuptiarum solennitas, licet domus sit pulchra, pulchrum convivium, pulchrum famulitium, pulcher apparatus, pulchra vestes & gemmarum ornatus, ubi Sponsa fuerit deformis; deest enim, quod est optimum in pulchritudine. Eodem modo, licet peccator sit nobilis, dives, honore & auctoritate conspicuus, sanus, milleque abundet deliciis, si interea citione nigrioreta, a sereno vi-liorem, ipsisque bestiis magis bestialem animam habeat, quàm ratione

felix dici potest? Jam lumine rationis peccatum consideremus. Verum bonum, verus honor, verum autem est illud, quod in fragilibus caducorum corporum nostrorum valis potamus. *Habemus thesaurum in vasculis fictilibus.* Juxta rationem vivere, secundùm honestatis dictamina actiones suas moderari; alteri non nocere, quòd sibi quis ab alio fieri noleret, hic est ille thesaurus in nobis absconditus. Quid igitur prodest esse auro gemmisque cælaturum, multisque conspicuum, si thesaurus, qui erat inclusus, ablatas fuerit? *Primum malum hominis est, esse malum.* inquit S. Joannes Chrysostomus, Etiam si Deus impios non puniat, imò etiam beneficijs afficiat, miserabiles tamen sunt, dum sunt peccatores; quemadmodum miserabilis est infirmus, cum amsi à Medico nihil patiat, sed in molli & florido lecto fovetur. *Etiam non fecit Medicus, ager agros, inquit idem Sanctus Pater.* An lecto vultis, quis post peccatum sit hominis status? Est quasi bestia, imò omnibus peior bestis. In pluribus Scripturæ locis à Spiritu Sancto mox hujus, nunc alterius speciei vocatur bestia; ut demonstret; Peccatorem non simplicem aliquam esse bestiam, sed monstrum ex omnibus bestialitatibus inter alias divitibus, compositum. A Sanctis Marco & Luca in Evangelio Peccatores ob veneni suam malignitatem viperarum vocantur, *Progenies viperarum, qui demonstravit vobis jugere a veneni*

Apud Jeremiam non generosi, sed ob impudicitiam & adulteria, equi appellantur eximinati. *Equi amatorum & emissarii facti sunt, unusquisque ad uxorem proximi sui hincibat.* Apud Ezechielem dicuntur Scorpiones, quia velut impostores oblique incedunt, dumque videntur amplexu suo nos velle stringere, necem adferunt. *Increduli & subversores sunt vocamur, & cum scorpionibus habitas.* Christus ore proprio Herodem nominat vulpem, illis que, qui de eo sibi loquebantur, dixit *Ecce, & dicit vulpes illi.* Sanctus David generaliter loquendo humanum genus in duas dividit classes, Hominésque in unam, in alteram jumenta dividit. *Homines, & jumenta salvabis Domine: Homines id est eos, qui ratione utuntur, (sic hoc loco inquit Bellarminus) jumenta id est eos, qui instar jumentorum sensum & appetitum auferuntur.*

XV. Nunquam dicendi finem facerem, si omnia minutim, quae pro hoc argumento faciunt, adferre vellem, demonstraréque, peccatorem locundam rationem non viventem, ne quidem esse hominem, imò sicut a feris, ipsismet bestiis pejorem. Et hoc ob duas causas. Prima est, quia bestiae in operationibus suis non peccant, nec remorsui conscientiae, nec poenae subiectae sunt. Vnde Sanctus Phocas Martyr audiens Trajanum Imperatorem, de se questum esse, quòd quæsitus, ut Religionis Christianae Mysteria eum doceret, respondit, se nolle *Margaritae ante*

porcos projicere, subiecit, utinam vos idololatras, aliud non essetis, quàm bestiae! Non essetis tam mali, sicut estis, nec supra capita vestra justitiae Divinae gladius latus esset, quam ne quidem vel semel porci ad iram extimularentur, toties à vobis provocatam. Ita refert Sanctus Antoninus. Altera causa est, quia quòd in homine est vitium, in bestiis est virtus. Taurus non est bonus, qui non est audax. Bonus non est canis, qui non est iracundus; nec bonus est equus, qui non est edax. Vos ipsi, ut in toto bestiis majori pretio vendatis, emptoribus eos deprædatis à robusto ore; adeoque nos periculosos esse ostenditis, id quod in natura superiore est vitium, in inferiore virtutem esse. Quamobrem bestiae sunt minùs bestiae, dum bestialiter operantur; & contra dum peccat homo, pejor est bestia, bestialiter enim operando, malè operatur. Unde absolute non meretur nomen hominis, sed cum addito: *homo jumentum, homo serpens, homo equus.* Et sic de reliquis dicere licebit. Propter hanc causam, ut Propheta bonos distinguat à pervertis, bonos bis homines nominat: *homo, homo de domo Israel.* Quasi vellet significare, hominem volo, qui homo sit, & non animali pejor. An nescitis, quoties Deus permiserit peccatores, sub monstris etiam formis comparere? quare autem id permisit? idèd permisit, ut externo illo bestiali aspectu interna illa animae monstruositas multò major significaretur. Inter alias plures

V2 lingu-

Hist. part. I. tit. 7. 6. 3. De div. num. 6. 4.

Ezech. 14. 4.

INERI
RISIANUS

singularem aliquam metamorphosin aulcultate.

*Sim.
Met.
apud
Siv. 30.
Sept.*

XVI. Diocletiani Imperatoris temporibus Rege Tiridate Armeniam occupante, ad partes illas Sancta quaedam Virgo, Ripsime dicta, refugit, quae ab eodem Diocletiano ubi vis querebatur, ut illi fidem & virginitatem, binos Mundo tunc raros & novos raperet thesauros. At Sancta puella in Scyllam incidit, dum Charibdim fugit. Tiridates admirabilis illius pulchritudinis amore captus, Ripsimis puritatem defendere debebat, eandem depraedari aggressus est. Verum quia nullis eam blanditiis, ut desiderii suis annueret, trahere potuit, amore in odium mutato Sanctam Puellam trucidari iussit. Non multos post dies tota aula venationi insistente, Ecce, in medio cursu, ex improvise Rex Tiridates porci figuram induitur, ita ut omnium oculis Porcus ille conspiceretur. Et quod peius est, externae porci Metamorphosi iungebatur continuè etiam ferocia & sevitia, ut quasi furij infernalibus agitata, dentibus suis propriam carnem rabiose dilaceraret, devoraretque. Sciendum autem est, hunc ipsum Regem aliud enorme admisisse scelus, Aulicorum nempe suorum quendam, cui Gregorius nomen erat, in specum subterraneam serpentibus, omnique animalium venenatorum genere plenam coniecisse, eam ob causam, quod Christi fidem nunquam negare voluerit. Jamque duodecim anni abierant, dum ecce Soror Tiridatis, Cularodura dicta, ob

fratris miseriam extremè afflita, haec verba ex ore viri sole splendidiora, per somnium audit; Gregorium et illo serpentum cubili extrahite, Tiridatesque liber erit. Fides visioni huius non alia quàm somnio adhibebatur; credebatur enim omnes, Gregorium non tantum mortuum, sed omnino à rabidis bestiis corrosam. Nihilominus nonnulli magnam cum difficultate ad explorandam veritatem missi, Gregorium non solum vivum, sed etiam hilarem invenerunt, & extractum tam ferali specu ad Regiam duxerunt. Rex cum tota Aula sui extra muros Viro Sancto obviam processisset, prostratusque in terram quingruntibus, quae gestibus porcinis, prout potuit, humillimè misericordiam implorabat. Verum Vir Sanctus priusquam pro liberatione adeò insigni apud Deum intercederet, voluit, ut in honorem Sanctae Ripsimae, aliarumque triginta trium ipsius Sociarum Martyrio affectarum, certumque Liplanorum cultum, Templum exsterneretur. Pro qua fabrica, Rex ipsemet operam suam impendens, onera portavit, lapides portavit, qui soli hucusque priorum formae restituti erant; Tandem postquam sexaginta dies jejunasset, cum omni populo suo à Sancto Gregorio Baptizatus fuit, integramque hominis formam recepit.

XVII. Nostisne jam, quae haec inter & hunc Regem adeò detestatum sit differentia? Ego non aliam quàm istam invenio, Rex Tiridates

his porcus erat, porcus intus, & porcus extra; intus porcus erat propter luxuriam, extra propter apparentiam. Lascivi semel tantum porci sunt. Intus porci sunt, & velut porci, qui nihil aliud agunt, quam quod à capite usque ad pedes se defrudent, lavari se putant, inquit Sanctus Petrus, dumque in spurcitijs suis & lordibus natant, in ambrosio mari sibi vagari videntur. *Sus losa in voluta-bris luti.* Adeoque quemadmodum difficile est persuadere porco, eum mundatum non esse, *su losa*, in medio lordium suarum, *in voluta-bris luti*, aut permovere, ut invidet muri pontico suam ab hac sorditate immunitatem; Ita difficile, imò difficilior est homini sensuali persuadere, ut in luxurie sordibus felicem se non æstimet, aut miserum non credat illum, qui tales spurcitijs cane pejus & angue fugit. O quantus igitur est horum sordidorum animalium numerus? certè quandoque tantus est, ut integras urbes in hatas convertant, in quibus vix pauculos palmos à lordibus mundos reperias. Pessimum est, quòd tam lascivi, quàm quicumque scelerati ad vitium adimplendum mente & manibus abutantur, tanquam malarum ar-cinum antihicibus simul & instrumentis.

Homo separatus à Lege & Iustitia, est pessimus omnium animalium, quia habet ornamentationem ad explendum concupiscentiam & savitiam, qua non habent alia animalia. Non imeritò igitur Latio est peccatum, sed laetio pessimus, dum homini rectum rationis usum tollit,

illique perversum relinquit; & ut amplius ipsi noceat, non omnino intellectu privat, sed tantum illi relinquit, quantum sufficit ad pejus operandum, quàm ipsamet bestia ratione carentes. *Sapientes sunt, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt.*

XVIII. Ah heu, Peccatores presentibus fallacium bonorum delictijs immergi non considerant mala adhuc hac vita ipsis impendentia. Nec intrinsecis nec extrinsecis terrentur afflictionibus, & licet pluraquam semel à dura Dei virga se percuti sentiant, non tamen inde moventur, potiùs quidvis aliud, quàm Iustitiam divinam certarum pœnarum suarum credere volunt auctorem; & quia flagella negare non possunt, flagellantis manum se nosse dissentent. *Negaverunt Dominum, & dixerunt non est ipse.*

XIX. Charissimi, non ita vos! sed consilium Domini, quod pro utilitate vestra vobis suggerit, sequamini: *Fili, non semines in sulcis iniustitia, & non metes in ea sepiaplum.* Quid arbitramini, quid sit legem Dei violare? est in agro peccati, infortunia, & afflictiones seminare. Injurie illæ, quibus Deum afficitis, auctoritatem ipsius contemnentis, amicitiam ipsius offendentes, obedientiamque debitam excutientes, sulci sunt, quibus infelicem sementem comittitis. Verum quidem est, non semper quartimum pœnam infligi; sed quid refert? Suo tempore pœnas dabit. Non statim, cum semen terræ mandatur, messis colligitur; sed expectatur

Jerem. 4. 22.

Jerem. 5. 12.

Eccl. 7. 3.

INERJ
ristianus

tur, donec ad maturitatem excreverit, *metes ea* : interdum pœna comes est culpa, quemadmodum rebelles in cœlo Angeli experti sunt, qui vix seditione inceptâ, statim ad orbem præcipitati fuêre. Quandoque peccatum comparatur vocali Echo, quæ prom-

11. 59. 12. ptè provocantis ruina respondet: *Peccata nostra responderunt nobis.* Aliàs communis pœna claudo sequitur, pede. Quandoque culpa similis est sementi, quæ suo tempore mature-

Job. 4. 8. scit, & deinde in funestis dolorum & angustiarum ab ipsa productarum fructibus colligitur. *Vidi eos, qui seminant dolores, & metunt eos, flante Deo perisse.* Quare nolite peccato unquam fidere, neque dicatis, *hoc solum admittam, & de eo subinde me oram facer doter veum agam.* Quis scit, an non propter hoc solum Deus te sit puni-

2. Reg. 14. turus, & fortè subito? Quis unquam putasset unicum Iolum & tam leve

Davidis peccatum, quale erat simplex quædam vanitas, illico septuagies mille hominum interfectione totam toti Regno stragem illaturum, & tamen reipia intulit. Et licet Deus propter solum hoc peccatum hominem non statim puniat, certi est, impune hoc illi non futurum, *Quia in uno peccaverit, multa bona perdit.* Inquit Ecclesiastes. Non tempore na vice omnia perdet, sed perditurus est suo tempore. *Multa bona perdet.* Quare ne seminemus in sulcis iniquitatis, statuamusque in latibus Justitiæ & in benedictione, id est in meritum abundantia à bonorum operum copiâ progerminatorum, sementem nostram abscondere, atque ita digni efficiemur, ut quondam profectu benedictionem illam, hoc est præmiorum æternorum abundantiam colligamus, *Qui seminant de benedictionibus, de benedictionibus & metent.*

DISCURSUS XIII.

Ex bonorum Operum jacturâ ostenditur, quàm grande malum sit Peccatum.

I. Inter rœnas Pharaon à DEO inflictas nulla aded illius fregit, pertinaciam, quæ cædes primogenitorum, Cor illud contumax ad flagella obduraverat, sicut sub commentibus pedibus prostratum obturescit cœnum. Quare licet nunc virgas in

serpentes mutari, nunc aquam in sanguinem converti, jam ex impetivolo diem obtenebrescere, jam æterum mufcis, & culicibus dentari, terram ranis & locustis obtegi, cœlum fulminibus, grandine, & tempestatibus reboare viderit, nihilominus Dei mandato contumaciùs, quàm unquam restitit, tantis jam ante afflictionibus

P SEC
Homo

admonitum. Sed quamprimum primogenitum suum, & cum illo omnes totius Regni primogenitos interfecit. Ad majorem verè solitudinis lux demonstratione de nocte surgens Moyses accessit, iussitque, ut nullam interpositam moram cum toto populo ex Ægypto migraret, quemadmodum à Deo in mandatis habebat. *Surgite, & egredimini à populo meo, & immolate Domino, sicut dicitis, & abeuntes benedicite mihi.* Quis novit, an non simile quid his contingat temporibus? Multa hucusque damna proposui peccatoribus. Quasi Legatus Dei, plurima & efficacia atque motiva, ut etiam ipsi Dei Domini sui obedientiam se subicerent. At fortè nihilominus plures quàm unus Deo parere reculant! minisque contemptis & flagellis induruerunt. Quare spero hodierno die bello, illos inter & Deum hucusque gesto, finem impositum iri, si crudelem illam stragem, quam primogenitis illorum inferri peccatum, ante oculos posuero; id est, bonorum operum jacturam demonstraverò, quæ primum inter animæ partus sibi locum vendicant, quemadmodum inter naturæ operationes Primogeniti præferuntur. Duplîciter malignitatem suam perniciosam, contra bona opera exerit peccatum. Inquinat opera bona à peccatore ante lapsum facta, & post lapsum faciendâ; atque aded de utraque malignitate gravissimâ separatim loqui oportebit. Ut verò primam bene apprehendatis, necesse est, ut pertinè ac tenentè penetratis, de quo jam sæpius

mentionem feci, quàm ingens sit boni operis pretium in Dei gratia facti.

I.

II. Res non erit difficilis, ubi oculos vestros tam in principalem talium operum originem, quàm in earundem terminum conjeceritis. Quodvis opus bonum principium suum à meritis Christi deducit, ideoque quemadmodum aqua viva, quæ per preciosas auri fodinas transit, æstimationem & salubritatem obtinet incomparabilem, sic opera bona Christiani hominis in Dei gratia viventis, per vulnera Redemptoris gradientia, quasi per venam cœlestem, ab illis valorem suum & pretium inestimabile mutuantur. Et quòd ita sit, quomodo de talibus operibus loquatur Deus, audite. *Vulnerasti cor meum, Sponsa mea Sponsa in uno oculorum tuorum & in uno crine colli tui.* Loquitur hic Dominus cum fideli anima sua, quæ ob gratiam sanctificantem quasi soror illi conjungitur, & per quam filia ipsius adoptiva constituitur. Huic tali animæ tenerrimi amoris sui significatione dicit: tu vulnerasti cor meum, uno oculorum tuorum, & uno crine colli tui. Per oculos opera grandia pro Deo facta intelliguntur, nec adeò mirum est, hisce intum Dei cor vulnerari. Inter omnia sensuum instrumenta nullum charius est oculo, & quasi anima corporis dici potest. *Quod mens in animo est, id oculus in corpore.* Acutissimè inquit Philo. Sed quod eodem modo à capillorum aliquo cor vulneretur, quibus exiles piz animæ actiones significantur, res est admirationis & stuporis plenissima.

Cart. 4. 9.

L. de misericordia. opif.

ad

VENERI
CHRISTIANUS

At scitisne, unde etiam illarum derivetur pretium? à Christi meritis procedit. Tam oculus, quam capilli principium suum habent à Capite, quod est Salvator noster, & à Capite quoque conservantur. Quis igitur mirabitur, tam acceptas esse Deo actiones illas, quæ ab ipsis procedunt, tantamque amabili suâ sympathiâ illis vim inesse, ut Cor Dei vulnerare queant? Verum quidem est, à quibusdam illud magis, ab aliis minus vulnerari, sed tamen ab omnibus vulneratur. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa in uno oculorum tuorum, & in uno crine collis tuis.*

III. Atque hoc eò magis, quòd bona opera à Jesu Christo, non solum tanquam à causa meritorum suorum efficiente, sed etiam tanquam à causa exemplari proveniunt, Explico. Quid rei putatis esse opus bonum? Est actio secundum divinum Redemptoris exemplar producta, *Donec formetur Christus in vobis.* Quare quis unquam explicare poterit, quantum illarum valor coram Deo augeatur? Benedictionem illam, quam Jacobus vestibus filij minoris, qualis ipse erat, non obtinisset, quamprimum in habitu fratris majoris comparuit, reportavit; ad cujus odoris fragrantiam Pater totus amoris suavitate liquefactus, quidquid bonorum in terris & à cælis voluit, illi concessit. Idem accidit in re nostra, Opera bona secundum Christi vitam formata sunt, quemadmodum vestes pro mensura corporis conficiuntur, idèoque talem odoris celestis fragrantiam exhalant,

ut anima coram Deo tali amictu induta vix compareat, quin Pater æternus operum & laborum filij sui pro nobis Incarnati reminiscens, illi ipsius animæ amplissimam impertitur benedictionem, velut Redemptoris filiorum, ipsiusque vestimentis amictu.

Induimini Dominum Jesum Christum. Quare grandia summorum Monarcharum facinora, ut sunt ducere exercitus, debellare urbes, rebelles subjugare, Populis bene præesse, nulla inquam facinora, licet egregia, cum operibus etiam minimis ab animabus Deo fidelibus peccatis comparate velle, est prorsus idem, ac si quis formicarum studia & labores cum inventibus & machinis Architecti, arte sua celeberrimi, conferret. Imò adhuc multò minus esset, quippe inter Architecti & Formicarum laborem est aliqua saltem proportio; quia hic, si ille in eodem naturæ ordine comprehenduntur; inter Jussum autem & grandium Monarcharum actiones distantia reperitur infinita; cum hæc sint operationes humanæ, illæ ordinis quodam superiore, quasi divino emineant. Hæ secundum humanæ mentis ideam productæ sunt; illæ juxta exemplar vitæ Hominis & DEI perfectæ sunt. Et in veritate, hoc est, in die veritatis, quævis opera in statu gratiæ facta infinitis plus, valebunt, plurisque ab omnibus æstimabuntur, quàm quotquot Heroum facinoræ, hucusque Historiographi posteritatis scriptis suis commendarunt.

IV. Et ecce alteram causam prop-

per quam tanti pretij sunt bona opera, id est terminum, ad quem nos deducunt. Appositissime a S. Bernardo talia opera jam pridem dicta sunt *semina aeternitatis*. Quia quemadmodum, qui aratum cerneret, & magnitudinem tritici, & ramorum vastitatem, & frondium multipliciter, & florum pulchritudinem, & fructuum uberrantem, nec non totius arboris gloriam, omnia sigillatim, in semine, quasi virtualiter contenta cognosceret; sic si anima perfecte esset illuminata, cujusque boni operis amplitudinem, beatitudinisque eternitatis, cujus illud est semen, quod in stabilem cognosceret. *Qui seminat in Spiritu de Spiritu, metet vitam eternam.* Hoc non sufficit, Chastissimi, ut ingenium illarum divitiarum, quae recte agendo acquiruntur, amore captamini? Quid quae so minus propter amorem Dei praestari potest, quam pauperi aquae potum porrigere? modica tamen haec aqua tam pretiosa est coram oculis Dei, ut intra se immensum sempiternae dulcedinis pelagus contineat. O igitur inestimabile vel unius boni operis pretium! o gloriam! o potentiam! An non revera stulti dicendi sunt, qui tanto cum labore caducis inhiant divitiis (quibus, ne quidem quando volunt, frui possunt) de thesauro autem infinito acquitando, in bono opere contento, minime solliciti sunt, qui tamen semper in eorum manibus potestate & arbitrio? Simplex quaedam rustici filia, cum arte singulari tenetissima duxisset e colo fila, gloriam eorundem Imperatricis, Henrici quarti conjugi obtulit, quod donum

tantopere illi Dominæ placuit, ut pauperum tantum celluris pro remuneracione dederit, quantum filii sui circumferentia comprehendere potuit. Pretiosum profecto hoc erat filium. Sed quae est illius cum bono opere etiam minimo comparatio? Filium illud ex natura sua talem non merebatur remunerationem; & quamvis etiam promeritam fuisset, remuneratio nihilominus tota erat terrestris. Sed quilibet actus bonus; gratiae sanctificantis virtute, intrinsece tale in se continet pretium, ut respectu illius caelum ipsum, id est interminabilis, & immensa ipsiusmet Dei possessio, non sit merceduntaxat liberalitatis donum, sed quaedam etiam Justitiae retributio. *Reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex.* Ita loquebatur olim Apostolus, & eodem modo cum ipso omnes Justii loqui possunt.

V. Considerate jam inexplicabilem peccati malignitatem! unicum peccatum omne hoc bonorum operum meritum destruit & annihilat, omne vitae aeternae germen exstecat, pejusque est, quavis malefica grandine, dum omnes hos vitae fructus penitus aufert. *Si converteris se justus a justitia sua, & fecerit iniquitatem. Et omnes justitiae ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Vix ulla tam laeva est tempestas, quae non aliquas in vitibus uvae intactas relinquat. Sed peccatum omnia bona perfundat, nec uni parcat. Quoniam vero hoc punctum tanti est momenti, fusiùs aliquantò explicare me oportet.

S. Franciscus Xaverius praecedenti titulo

Theatr. ut. Grat.

S Thom. 1. 2. q. 114. a. 3. 2. Trin. 4. 8.

S Thom. 3 p. 9. 89. 4. 4.

Eze. b. 48. 14.

INERI
SISTANUS

culo huic Mando natus fuit, ut primitivorum Apostolorum miracula & merita, jam longo tempore deficientia, oculis nostris proponeret. Decennio illo non toto, quo in Indiis moratus est, tam magna pro Dei gloria operatus est, ut fama sit, plures ab illo ad Deum animas esse conversas, quam Lutherus, Calvinus, Carolus Juius, Zwinglius, alique similes moderni heretici, monstra ad Ecclesie perniciem nata, perverterint. Primus ille plurimis Populis & Regionibus, eò usq; incognitis, Christi fidem annuntiavit; inter quos sola Japonia est tam vasta, ut sexaginta sex Regna comprehendat. Nemo huc utque Eliam sacratum, ab ipso edificatarum, templo usq; profanorum ab eodem dicutorum numerum scriptis consignavit, sed facillimè ex ijs, quæ nota sunt, colligere licet: nam plusquam quadraginta millia idolorum ipsius manu comminuta & plusquam duodecies centena hominum millia ab ipso baptizata sunt. Quia de causa sæpius omnino viribus fatiscens vix amplius consueta Baptismi conferendi verba pronunciare, nec brachium, quo aquam infunderet, sustinere poterat. Satis est scire, lacram Romanæ curiæ Senatui referre; tot sentena hominum millia ab ipso ad Christi fidem traducta esse, quorum nemo unquam converterit. Uale etiam (quemadmodum summus Pontifex in Canonizationis ipsius bulla adjungit) vidit predicationibus suis Animas Christo parcas, quasi stellas in celo & quasi arenas in litore maris multiplicatas esse. Tam uberes hujus mellis fructus laboribus tanto

cum fervore seminatis responderunt, ut totis itineribus, quæ propter animarum salutem confecit, juxta nonnullorum computum, quinque tota terra lustrari possit. Hæc tamen, & multa plura, quæ adferre possem, Sanctus Vir intra decem solummodo annorum spaciâ, sicut audistis, quibus in Indis moratus est, peregit. Cogitate jam, si centum annis in illis regionibus habitasset, quanto plura tanto tempore operatus fuisset? Et si superatis centum annis, sexcentis, septingentis, imò nongentis annis, quot Adamus, & plures ante diluvium vixerunt, pro Christi gloriâ laborasset, fateri nos oportet, hunc Mundum, quantum creatus est, nimis angustum illius zelo campum futuram fuisse. Quare omnes vitæ ejus historiz, si typis mandare essent, cum tot & tantis comparare facinoribus posterorua memoriâ dignissimis, omnes illæ tunc inquam, detestabiles & manæ viderentur. Nunc hæc omnia cogitationibus vestris, quasi in fasciculum colligite; fugite Sanctum aliquem, qualis erat iste, post omnia hæc opera pro Deo facta peccato mortali, solo etiam desiderio, solique delectatione consentire. Peccatum hoc mortale tam pestiferum est, ut uno quasi ictu omnia illa bona opera interimat; unde si illa anima ante peccatum tam locuples, subito post peccatum mqueretur, totus ille meritum cumulus, totus inquam, nihil ei omnino ad salutem consequendam prodesset. *Omnes justitia ejus, quas feceris, non recordabuntur.* Supponamus peccatorem, vitam adeo Sanctam, quale in va-

Thom.
Boz. de
figs.
Wock.

P. SEG
Homo Ca

bis deleripit, ab æterno servisse Deo, summo cum ardore illum amasse, summo cum rigore carnem suam illiuscousi afflixisse, omnes proventus suos in perpetuas pauperum elemosinas expendisse, quotidianis, & perpetuis sacrificiis Deum placasse, supplices ad eum preces fuisse, æternisque hymnis & canticis nomen ejus celebrasse; quicunque talia fecisset, profecto infinium, saltem quoad tempus, meritorum cumulum acquisivisset, ideoque iustitiam quoque ipsi merces in cœlesti gloria deberetur. Hic tamen ipse si peccatum unum vel sola cogitatione admittet, momento meritum illorum infinitorum, & mercedis infinitæ iustitiam faceret, eorumque loco ad penas ac supplicia infinita in ima inferni abyssi damnaretur.

VI. Quid adhuc Charissimi? An aliud argumentum adhuc desideratis, quo unius folii peccati gravitatem intelligatis, cum tanta sit ejus malignitas, ut tanta bona pessundet? Ecce immensum prætorum pondus in immensum penarum cumulum tam subito commutatam, sub quo gemunt gigantes illi infernales, qui Deo bellum indicere ausi sunt. Attendite igitur, & considerate, quantum illud sit, quod peccando perdidistis! Solo, meritum vestrorum summam non esse infinitam, quam possibilem esse supra supposuimus; sed potius tantum esse valde exiguum, propter parum illud boni, quod plerique, tempus mille ineptiis impendere solent peragunt, quo quovis momento

thesaurum sibi cœlestem comparare possent. At nihilominus exeunte anno multa numeratis, vos observasse jejunia, plurima Deo obtulisse munera, plurimas fuisse preces, plurimasque pauperibus elemosinas impertitos fuisse: Rei divinæ læpius interestis, Sermones Sacros frequentatis; sapius etiam comparetis in Ecclesiis, & nisi desperata sitis conscientia, ad minimum aliquoties per annum peccatis expiati sacrosanctæ Eucharistia mensæ accumbitis. Quod si igitur omnis bona actio, tanti, ut dictum est, ex seipsa est meriti, est ideo etiam, quod in cœlis merces ei debeatur, tanto est pretiosior, fateri oportet; Magnum in fine anni thesaurum vos acquirere, & consequenter postmodum peccando inapplicabilem facere jacturam, dum peccatum illud, quasi ventus pestilens omnem quamprimum fructum ipsa adhuc in herba arefacit, ac pessundat.

VII. Verum est, penitentibus sincerè & in DEI gratiam redeuntibus bonorum operum ante peccatum acquisita ex mera DEI bonitate, merita reviviscere, quemadmodum olim per Prophetas promisit. *Red. Joel. 2. dam vobis annos, quos comedit locustæ, & rubigo, & eructa. V. Vasa quez. 22. 10. 2. de spe 22. 8. opere operato obtentam, semel peccato 7. n. 55.*

X 2 mor-

NERI
SISTANUS

mortali perditam, nunquam reddi amplius quoscunq; meliori modo Dei gratiam nobis reconciliemus. Quod si verum est, videte obsecro, quam lacrymabilem thesauri jacturam facit miser peccator, quandoque Dei legem prævaricando se nihil perdere existimat. Recordamini illius, quod dixi, quanti unus solus gratiæ gradus valeat; considerare quoq; quam pretiosum sit flumen illud auriferum, cujus minimæ arenulæ tantæ estimantur. Alterum observari dignum est, quod sequitur. Si Deus peccatori penitenti omnia merita ob perduellionem culpæ ablata restituit, hac liberalitate Misericordie suæ viscera ostendit, qui penitentiam illius desideravit. Verum hoc non impedit, quo minus tantæ perduellionis malitia perinde sit detestanda, non solum enim meretur, ut omnia illi bonorum operum merita auferantur, sed etiam, ut nunquã restituantur.

XIII. O quã amaris igitur lacrymis hanc jacturã deploraret, quicumq; mentis oculos bene illuminatos habet! Davidi & militibus ejus civitatem Siceleg paulò ante ab Amalecitis everfam, & in cineres convertam intrantibus, dum domum suarum ruinam, squalorem, solitudinem, nec non tenebrarum prolium suarum, malierumque necem intuerentur, ac flerent, flentibus tandem lacrymæ defecerunt. *Planxerunt*, inquit Scriptura, *dones deficerent in eis lacryma*. Considerate igitur, quantum fletet, qui terribiliorem hanc devastationem, quam adfert peccatum, cognosceret! Verum ita se res habet, quævis alia res amariùs, quàm

honorum operum jactura deploratur. Crassus fleuit, pulla; q; induit vestibus murenam fluviatilem, quæ in pulchritudine illius adeo famosâ morte tublata est, et Christiani nostri quandoq; non erubescunt, equi, aut canis interitum deplorare, dum interea sicis oculis tantum audiunt jacturam meritorum, quam anima ipsorum patitur, quasi nec fieri æstimanda essent.

II.

IX. Sed quid jam dicemus de bonis illis operibus, quæ in peccati mortalitate statu sunt, quod est altera malori à me propositori vobis explicandum? Hæc jactura adhuc magis est deploranda, quia nunquam reparari potest. Peccatum est velut turbo, à quo non tantum maturi decutiuntur fructus, sed ipsomet arbor radicibus evellitur. Omnia eradicans genimina. Ideoq; omnia opera facta ab anima peccato inquinata, opera sunt mortua, instructiosa, ingratæ, nec unquam Deo accepta, sicut eadem opera in gratia producta. Tartarorum Princeps nunquam acceptat decimas è grege fulmine percusso; ne quoq; facit Deus; Decimas & Victimam ab Abele oblatas sibi ostendit placere, quia ab innocuâ causa prodierunt. *Respexit Dominus ad Abel & ad munera ejus*. Caini autem munera non accipit; cum sint Decimæ è causa fulmine peccati percussa, & etiamnum Invidia fumum redolentis: *Ad Cain verò et munera ejus non respexit*. Imò non tantum non benigno acceptat vultu, sed aversionis & horrois loquitur terrenis, quasi molestum sibi odorem adferrent. *Incepsum abominatio est michi*, lo-

V. Suar
opus de
reversio
meris.
Sect. 3.
n. 9. &

I. Reg.
30. 4.

horavi sustinent. Si Leo aliquod animal mordet, caro illa sit tam foetida, ut à nullo alio animali devorari possit. Fuge peccatum, monet Spiritus S. per Ecclesiasticum, quia, *dentes Leonis, dentes ejus, interficiunt animas hominum.*

Alpore quozlo, quàm terus sit hic Leo! non tantum corpora, sed etiam animas interficit. Quod si ita est, quis mirabitur totum illud, quod à tantibus proficiatur animabus, coram Deo scetere? à maximi Leonis dentibus dilaceratae sunt, dentibus scilicet non crudelibus tantum, sed pestilentissimis.

X. Quod si ad amulsum Theologum, nunquam dicere licet, opera bona in statu peccati facta displicere Deo; sed solum Peccatorem displicere; certum saltem est, istorum operum ob peccati & peccatoris abominationem apud justitiam divinam, non haberi rationem; quare quantumcumque illorum augeatur numerus, omnia merè sunt nulla, quas dicimus, quæ se totis sumam nullam constituunt. Propter hanc causam ore proprio sterilem vocavit Regem, Szechoniam, quamvis octo ipsi essent filii.

Hæc dicit Dominus: *scribe virum istum sterilem.* Ratio autem fuit, quia è tot filiis nullum in regno post se successorem habuit; sed omnes simul in captivitate Babylonica obiète, quo Deus nobis significare voluit, impios licet elemosynarum largitionibus, susceptis jejuniis, peregrinationibus factis, suis orationibus, templorumque visitationibus, numerolarum prolium, id est honorum operum Patres efficiantur, nihilominus coram oculis Dei tan-

quam steriles & infœcundos comparere; nullus enim tot illorum partuum, licet laudabilium, unquam in cœlis meritorum, & gloriæ coronâ redimitus triumphabit.

XI. Quod si ita se res habet, dicent nonnulli, ergo peccato iniquitatis nihil prodest amplius quidquam operari boni; non jejunandum porro ipsis, saltem cum præceptum non urget; diebus non feriatis Missæ sacrificio interesse; recitare rosarium, solitasque ut ante domi preces perolvere. Quam inepta est hæc consequentia! Opera bona in peccato facta non possunt promereri cœlum, ergo illa intermittamus? nolite sic argumentari, sed dicite; abjiciamus peccatum, confessione illud expiemus, nec in Paschale tempus, sed neque in hodiernum vesperum penitentiam differamus. Hoc, si sapienter loqui vultis, interendum esset. Intuper ad voces, quibus usus sum, advertite. Dixi videlicet, opera bona in peccato facta non prodesse pro cœlo lucrando; at non dixi unquam, omnino nihil prodelle: quod si in manibus vestris nummus aureus frangatur, quid facitis? An bina illa auri frustra projicitis? profectò tam stulti non estis, sed ea aurifabro fertis, ut aliquod inde lucrum referatis. Attamen aureus nummus diffractus non valet? Verum est, non valet, quemadmodum moneta ad emendum, & mutuandum, valet tamen, ut metallum. Eodem modo se habent bona opera. Si ad acquirendum cœlum non valent, valent tamen ad minora alia bona ac-

INERJ
isthanus

quirenda: quare nunquam intermittere debent, imò illorum intermissio summa quandoque calamitatis causa posset esse. Contigit aliquoties, ingentia flumina per apertos campos impetuose irruentia tandem objectis linteis cohibita fuisse, donec rupti ageres reparati fuerint, antequam totam Regionem inundarent. Quemadmodum igitur exiguum lintei frustum saltem per aliquot tempus sufficiens fuit ad formidandam aquarum inundationem avertendam, sic opera aliqua bona à peccatoribus facta, licet in seipsis parva & exigua, interdum divinæ Justitiæ furorem inhibere poterunt, ita ut non disperderentur, priusquam respicientes, penitentiam egissent.

*In As-
sal.
1552
p. 69.* XII. Casum in rem nostram audite mirandum. Venetiis pro concione dicebat frater Matthæus de Balsio facti Patrum Cappuccinorum Ordinis Author, qui extraordinariæ Zeli sui efficacia & vitæ exemplum, & mira adjungens opera, difficile dictu est, quàm sublimem nominis existimationem apud omnes acquisierit. Inter alios quidam Legum Doctor, ut Dei Famuli colloquio propius frueretur, & apud eum aliquod obtineret meritum, quodam mane Virum sanctum ad prandium secum sumendum invitavit, qui invitationem acceptavit, sed, ut majus eomodum illi adferret, uti intelligetis. Habebat hic Doctor domi suæ simiam, adeò lepidam, ut totam viciniam recrearet. Insternebat illa mentam, mappulas plumbat, vitra

mundabat, debitisque locis misgum cum industriâ fercula disponebat, ita, ut nullus architrictinus melius facere potuisset. Accedebat huic diligentem mira benevolentia, quam Dominos inter exhibebat; redeunti domum, ut primum advertit adventum, fores aperiebat, manu sua pileum, & pallium afferebat, calceos exuebat, crepidasque porrigebat; his aliisque agendi modis non tantum bestiarum conditionem, sed etiam ipsos ephebos leuissimos sperare videbatur. Audiens igitur frater Matthæus res hujusmodi stupens, inquit, advocate illam, desidero eam illam videre. Verùm simia, quæ odorat conspectum Viri sancti subire, sublectica se absconderat, unde magno cum labore quæri debuit; nec tantum fuit repertam esse, quippe obstinatissima, nec vi suo illo ex angulo extrahi potuit. Tunc Delinulus suaviter apprehensâ Doctoris manu, vis, inquit, tibi dicam, quæ sit illa comis simia, quam domi fores? Diabolus est in persona, eam solummodo, proprio ore id eum fateri cogam. Itaque cubiculum intrant, statimque frater Matthæus Diabolo imperat, edicat, quisnam sit, & quem ob finem hoc sub schemate comparens, ad tam vilia te dimiserit obsequia. Ergo ingenti cum rabie respondet coactus, tum Diabolus ex Inferno; nec alia de causa huc veni, quàm, ut Animam ipsius, plurimis titulis jam longo tempore mihi debitam, mecum autferre. Quare igitur, quærit Vir sanctus intra tot annos, quibus hic moraris, il-

lam non sustulisti? Quia subjungit Dæmon, quovis vespere, antequam decumberet, devotas quasdam Deo, Divæque Virgini preces perolvebat, quas si vel semel intermisisset, permissa mihi à Deo fuerat potestas, eum sopitum suffocandi, mecumque in Orcum abripiendi. Cogitate, quantus omnes, hunc sermonem audientes, invaserit pavor. Verùm frater Matthæus interea omnes, & præsertim Dominum Domus animavit, Dæmonemque illic abire coegit. Deinde prædictum Doctorem attonitum, & stupefactum permovit, ut, quæ mediis injustis in periculosa sua professione acquisivimus, legatis, & eleemolynis erogandis abundantè restitueret.

XIII. Considerate jam, an bona opera etiam actuali culpâ contaminata proficiant! Quod devenisset infelicis Doctoris hujus anima, si tam stolidè, ut aliqui solent, discursisset; DEUS odio me habet, cur aliquid boni agam, cum mihi nihil prosit amplius? An non videtis boni aliquid facere, semper bonum & laudabile fuisse? Quare tibi Apostolus dicit: *Si distribuero in cibis pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest, S. Thomas docet, sic intelligendum esse, quod non prodest ad Regnum cælorum obtinendum, ut supra dictum est, non quod ad alia impetranda non prosit. Imò alio in loco ex professo docet, opera bona in statu peccati facta, generaliter ad tria assignanda, valde utilia esse: ad temporariam consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, ad assuetudinem bonorum operum.*

rum. Quia verò, valde cupio, vos hunc errorem dedocere, tria hæc paucis explicabo.

XIV. Primò igitur bona opera, profunt ad bona temporalia à Deo impetranda. *Ad temporalium consecutionem.* Propter has, quas recitatis preces, dum e his in peccato, propter illa jejunia, propter hanc charitatem pauperi exhibitam, propter hanc corporis afflictionem, propter illam Misericordie sacrificij auditionem, licet DEUS cælum vobis non sit donaturus (hæc & similia enim opera divinâ gratiâ carentibus nihil merentur) nihilominus multa in terris bona concedet. Vestram conservabit sanitatem, auget bona fortuna, vestram nominis tuebitur æstimationem, familiam locupletabit, periculosam agris vestris imminentem avertet tempestatem, litem, quâ ad incitas redigi poteratis, pluresque persecutiones & adversitates disturbabit; nec non alia vobis procurabit beneficia, quæ nonnullam tantum faciatis, ut illa ipsimet æternæ salutis vestræ præferatis. S. Augustinus asserit, penes antiquos Romanos, pro virtutum suarum moralium remuneratione, totius Mundi tunc cogniti fuisse imperium: non quod in rigore loquendo, opera peccatoris verè possint mereri præmium; minime inquit S. Thomas, sed quia Deus ita erga illa se gerit, quomodo faceret, si aliquo modo essent meritoria. Atque ad eò: *non merentur propriè & ex condigno.* Quod est meritum in dignitate recipientis gratiam fundatum, sed *similitudinariè & ex congruo,* quod

NERI
isthanus

quod est meritum in decentia gratiam exhibentis suscipiatur. Tantoperē Deus amat virtutem, ut etiam imaginem ejus precario afficere deleatetur, eodem fere modo, quo pater aliquis intimè amans filium suum, exanimè ejus effigiem in tela depictam diligit.

2. Reg. Hoc modo videns Deus humilitatem Achab, cilicio & cinere coopertum, intentata flagella inhibuit; licet enim illum magis capite, quàm corde humiliatum viderit, nihilominus, inquit S. Gregorius, ostendere voluit, quàm grata tibi sit verè dolentium pœnitentia, cum etiam apparente tantoperè deleatetur. *Pensandum est, quomodo ei grata sit spontanea afflictio, pro culpa in eis, qui placuerunt; si hac ad rem minus placuit, & in eis, qui displicebant.* Hoc tamen adhuc minimum est.

XV. Secundo talia opera utilia sunt, ut ad gratiam saltem remorè disponamur. *Ad dispositionem ad gratiam.* Baptismus Sancti Joannis non conferebat gratiam, sed ad recipiendam peccatores disponebat; & hoc satis erat, ut magnam de illo estimationem conciperent. Eodem modo te habent devotionis opera à peccatoribus facta. Quamobrem illa magni facere oportet, nec intermittere; licet enim sint veluti Baptismus, quo sola lavantur corpora; nec nisi exterius aliquod contineant bonum; nihilominus media sunt, quæ prodesse possunt, ut tandem etiam animæ abluantur. Ideo Salvator noster in Evangelio cuidam Scribarum sinistra eum intentione interroganti, nihil-

omnibus sapienter loquenti respondit: *Non es longè à Regno Dei.* Licet enim tantum charitatem erga proximum, licet eam non exhibuerit, ad eandem disponebatur; præcipue ad eam accedebat. Observate, quid facile adhuc fumante fiat; futurus hic non est flamma, & tamen valde idonea dispositio ad eam concipiendam; unde sicut facilius est, facem paulo ante extinctam, quàm jam penè frigidam accendere, ita facilius est, ut peccator, qui bonis studet operibus, quàm qui ab illis abstinere, ad meliorem frugem deducatur. Proderunt hæc opera ut tales audiat Missionarios, à quibus convertamini, ut zelotum inventum Confessarium; ut pium aliquod legitis exemplum; ut bonam auctoritatem exhortationem, ut alia similia verbi occurrant inedia, quibus illius augente gratia in viam rectam revertamini. *Ad dispositionem ad gratiam.*

XVI. Denique, quod ego maxime facio, opera in peccato facta proliant, ut quis assuehat temper ad bene operandum. *Ad assuetudinem bonorum operum.* Verum est, clavem ceream non aperire ostium, sed exemplum præbet, secundum quod alia ex ferro quæ aperiat, fabricari possit. Hierosolymæ igitur, orationes, peregrinationes, pœnitentiæ, omniaque alia, quæ peccatores faciunt opera bona, valde profunt; profunt enim ut forma quædam rudis, juxta quam ipsa opera deinde facilius, sed alio valore, à peccatoribus jam pœnitentibus

P. SEG
HOMO CA

ibus peraguntur. Qemadmodum igitur non inuiles habentur asseres, trochlex, funes, quibus semel pro edificio exigendo usus est architectus, licet eo jam absoluto, nulla amplius talium instrumentorum hab-atur ratio, sic nunquam inuilia æstimanda sunt opera bona, quæ facitis, licet statim ille, in quo ea facitis, nihil pro ædificio in cælis stabiliendo conducatur. Sentim honestam ducere vitam affluens, ita ut facilius supra materiale hoc bonorum operum fundamentum, non solum bonatum, sed permanentium actionum ædificiam exstruatis.

XVII. Quamobrem posthac nolite solitas, ideo quia in peccato estis, deuotiones intermittere; potius curandam vobis erit, ut hoc misero detestato statu in Dei gratiam redeatis. Considerate, quæso, quantum perditis boni, dum tot Christianorum operum, per totum annum factorum, perditis meritum. Quanta est hæc stultitia, totâ Quadragesimâ jejunare, nec tamen nisi in fine ejusdem Confessione peccata sua expiare? Laurentium, Assisium, in Alverniam, aut ad alia pia loca peregrinationem suscipere, & in fine itineris Sacerdoti peccata sua manifestare? integram frequentate Missionem, multis penitentibus tam privatim quàm publicè incumbere operibus, interim ad ultimum uique diem gratiam sacra exomologesi recipendam differre? an non hoc est supra spinas seminare? *Novate vobis novale, & nolite serere super spinas, bene dixero cum Ieremias. Prius colatur ager, deinde seratur.* R. P. Segneri Chr. Instr. Tom. II.

minetur, & non prius seminetur, deinde colatur. Notissimum est hoc agriculturalum axioma. Sed quanto fidelius terrenas observatis, tanto minus ad regulas attenditis cælestes. *Novate, igitur, novate vobis novale.*

XVIII. Renovate ergo, Charissimi, desertum cordis vestri solum, multò jam tempore incultum. At quomodo renovabitis? Terra fructificando jam exhausta, nulla re magis fecunda redditur, quàm ignem illi admovento. Hanc & vos observate methodum. Mortis approperantis aliquantisper recordemini, quæ fortè non multò post in cineres vos rediget, ah! quàm libenter in illa hora pro bono aliquo opere torum Mundum, si vester esset, daretis! at in potestate vestra non erit amplius, illud impetrare. Nihilominus nunc vos ipsi inimici vestri, aut nihil boni facitis, aut si fecistis, nihil æstimatis, sed voluntariè prodigitis, desperatèque stultâ hac confidentiâ peccatis, vos illud tam incertâ, quàm malè intellectâ à vobis Confessione recuperatum iri? Certè & securi estote, à cineribus vestris assiduâ meditatione ponderatis, desiderata fecunditate agros vestros locupleandos. Sed longè majorem adhuc vigorem ignis accensus producet, si attentè rogam illum infernalem consideraveritis, ad quem etiam vos tanquam in cæcundæ arbores condemnabimini; si post tot vitæ annos in eum finem, ut bonos & salubres feratis fructus, vobis concessos, solis foliis onustos solo Christiani

stiani nomine, non factis locupletes mors demeruerit. *Novate vobis novale.*

XIX. Considerate denique omnem ex hac culturam commodum in vestram cedere utilitatem. *Novate vobis.*

Deus profecto nullius rei patietur jacituram, si in fine vite vestre terram vestram, terram reprobam maledicto cogetur subijcere; nec ideo Caelites luctum induent, si vos in Orcum precipites datos esse viderint. *Si sapiens fueris, tibi meti ipse eris, si autem illud fors, solus portabis malum.* Si nunc sapiatis, vitam vestram presentem in bonis operibus accumulandis impendetis, totumque lucrum vestrum erit, quo in futurum fructi estis. Quod si e contra toti voluptatibus addicti peccatis bona opera corrueritis, soli malum vestrum portabitis, eod quod sub perditorum aliquando recuperandorum fiducia vos ipsos stultè deceperitis.

Prov. 9. 12.

XX. *Novate vobis novale, & nolite serere super spinas.* Agricola quicumque supra spinas seminat, tria perdit, sementem, laborem, & tempus. Horum trium quoque vos ja-

cturam facitis, sed eod magis deplorandam; quod immortalitatis semen, qualia sunt opera bona, perdati; perdati laborem, cuius merces debet esse Deus ipsemet; Ego merces tuam magna nimis. Tempus, quod felicissima aeternitatis fuisse principium, si illud bene impendissetis.

XXI. Non ita agite, charissimi. Nolite serere super spinas, sed, *novate vobis novale*, peccata vestra sincerè confitemini, & quamprimum fieri potest, gratiam Dei recuperate, ut in tali statu continuantes, deinde magno cum gaudio opera sancta lenectis, ead ipse freti, majori cum letitia suo tempore a vobis colligenda. Pro ultima interim conclusione discite, quam grande malum sit peccatum, quod quamdiu in cordibus vestris delitescit, non potest aeternae vite fructus in vobis germinare; & si jam mali germinasse conspiciantur, adeo tota ipsorum virtus mortificatur a peccatis, ut licet in se boni sint, non tamen ad salutem aeternam sufficiant; cum pe-

stifera in vobis praedominans indispofitio eos omnino suffocet.

DISCURSUS XIV.

*Peccatum tam prosperitates, quàm adversitates peccatorum
in materiam damnationis convertit.*

Pincipium & Finis mirabilis illius telæ, quam divina Providentia, ut loquitur Propheta, in omnium Nationum regimine oritur, in alio denique non consistit, quàm in rebus prosperis, & adversis, quas pro sapientissima intentione sua, quotidie inter homines dispergitur. Et quamvis magnum hoc opus, instar pretiosi tapetis dum texitur, nihil aliud videatur esse, quàm florum sibi oppositorum commixtio; nihilominus tibi finito labore in conspectu totius Mundi, in extremo illo die explicabitur, tam pulchrum, & venerandum comparebit, ut facurum sit, ut etiam ipsi demones cum sequacibus suis reprobis intra se artificium admittentur, neque, licet tanto damno suo adeo decorum sit, & amore dignum, ore blasphemò hircere audeant. *Omnis iniquitas oppulabit os suum.* Peccatum igitur hic quoque demonstrat, quid sit in se, hoc est, perturbatio Universi: pulchrum enim illud ordinem invertit, Divinisque decretis sese opponens, pro temeritate sua totam supernaturalis hujus regiminis symmetriam confundit, *Qua perfracti, destruxerunt.* Quare ex hac quoque nota pro confusionis monstro

agnoscemus, visuti, totum divina Providentiæ esse contrarium; dum à fine suo prosperitates, & Adversitates temporales pariter, ad salutem nostram à Deo ordinatas, avertit.

II. Incipiamus à Prosperitate. Sollemnissimum, quod unquam Diaboli lingua effutit, mendacium fuit illud, quando Salvatore nostrum in deserto tentans, ante oculos ipsius omnium in Mundo regnorum ideam, magnitudinem & gloriam proposuit, adjunxitque se illorum Dominum esse, & pro voluntate sua, cui vellet, ea posse distribuere; quare omnia se illi daturum, si procidens tanquam supremum se adoraret. *Tibi dabo potestatem hanc universam, & gloriam illorum, quæ cui volo, do illa.* Et quamvis grande hoc mendacium coram divinâ veritate minus apparentiæ veritatis & credibilitatis haberet, quàm Cometa in conspectu solis, non ideo tamen mendax ille despondit animum, sed subsequenter sæculis per Ministros suos denuo tentavit aleam. Sic Sancti Epiphaniij testimonio nobis constat, quosdam Hæreticos suis temporibus docuisse: divitias non aliunde quàm à Diabolo provenire. Ipsi quoque Manichæi simili erroris spiritui fascinati, Dominium Dei absolutissimi dividentes, medietatem Dæmoni

moni assignabant, docentes, Deum rerum invisibilem esse Principem, Dæmonem visibilibus præesse. Hujus ergo esse, velut talis, pro arbitrio suo bona hujus mundi sensibilia distribuere. Intolerabile mendacium, tam ratione, quàm fide exploratum, & convictum. Ratione scilicet, quia Deus omnium bonorum est origo; quare nullum bonum inveniri potest, quoddammodo ab ipso non proficitur, & ipse non sit. Fide verò mendacium hoc destruitur, quia plulquam in millenis locis Scriptura Sacra asserit, Deum omnium totius mundi bonorum esse Dominum, eaque modò promittere, modò concedere, nunc auferre, prout illi placet. *Cuncta, que in celo sunt, & in terra, tua sunt, &c. Tu dominaris omnium.* Non igitur prosperitates temporales Dæmon elargitur, qui in Regno suo non habet nisi ignem: multò minùs casu distribuuntur, qui non aliud habet esse, quàm in stultorum opinione. Verissimus omnium Dominus & dispensator est Deus, quia illas dividens sapientissimo, quod in omnibus propriis operibus suis adhibet, utitur consilio, id est, ad gloriam suam & utilitatem nostram. Et hoc est, quod ad bene intelligendum, quàm grande sit illud malum, quod peccato infertur, primum attendendum est, dum se utrique directe opponit.

III. Primò igitur Deus pro gloria sua bona temporalia distribuit (sive illa sint divitiæ, sive honores, sive sanitas, sive vita, sive aliud quodcumque bonum) ut ita absolutum,

quod ipsi in omnia supradicta bona debetur dominium, ostendat, ita pro omnibus Sancta Samuelis Prophecia Mater confessa est, in solenni sua gratiarum actione. *Dominus pauperem facit, & dicit, humiliat, & sublevat: Sed ob quam causam? Audite illam: Dominus enim suus cardines terra. DEVS unum divitem facit, alterum pauperem; hunc gradem, illum miserum; ut sciamus ipsum, ab uno ad alterum Mandi terminum esse Dominum. Dominus enim suus cardines terra.* Et ecce responsum! quoties immeritò querimus causam; quam petere non debemus, inquitis; quare Deus vos pauperes, alios divites nasci voluerit? Cur vobis sanitatem denegat, alijs verò robustam concedat? Hoc ideo fecit, quia Dominus est, & quia sic illi facere placuit. Pergite modò in istas querelas vestras, si audetis; quàm magis domini deberetis esse rerum vestrarum, easque donare, quibus vultis, quàm Deus sit, ut sua alius pro arbitrio largiatur.

IV. Verùm Deus Pater tam vehementer suas amat creaturas, ut semper gloriam suam illarumque utilitatem conjungat. Ideoque præter finem, in bonorum sensibilibus distributione Dominum se ostendendi, eodem quoque tempore nos adjuvare intendit, ut bonos nos faciat. Duplex stipendiorum genus militibus persolvi solebat, unum durante bello, alterum post victoriam. Ita dicitur, *Durante bello stipendium illis datur, ut honestè vivere, & veltiri possint*

Baral.
29. 11.

P SEG
MOMO CA

Post victoriam amplior conferebatur merces, qualis erat illa, quâ Romani præteritum olim milites præmiare solebant, devictorum facultates illis distribuendo. Idem agere nobilium soles liberalis Deus, qui donando non recipiendo datur. *Dives in misericordia.* Præter hanc superabundantiam & plenissimam mercedem in celo nobis reservatam, quâ victores donabimur, alia in hoc Mundo datur, dum fidelibus suis, quasi militibus uni magis, alteri minus copiosum, prout utilitas nostra requirit, stipendium distribuit, ita ut ex unâ parte vires bellandi suppedientur, ex altera victoriæ impedimenta removeantur.

V. Neque tantum particulari aliquis, sed potius bono communi moretur Deus ad hunc aut istum locupletandum. Ideo multis largitur divitias, ut miseriam pauperum sublevent. Fontes, quos natura in montium produxit cacuminibus, non ideo locantur, ut soli montes illis fruantur; sed ut postquam satis humectati sunt, reliquis in vallium utilitatem undas derivent. Si conmino res se habet cum facultatibus; à Deo liberali manu in domo quadam congregatis; has enim non ideo dedit huic familie, ut in ea stagnent & putrescant, sed ut in commodum eorum, qui in humiliori statu vivunt, decendant. *Dives & pauper obviamus.* Dives & pauper in Mundi gubernatione sibi obviant; diviti eorum mandatum est, ut abundantia

suâ indigentis necessitati subveniat, quemadmodum filius primogenitus in mandatis habet, ut fratrum suorum minorum curam gerat; pauperi verò preceptum est, gratum se erga divitem exhibere, & ut salvetur, preces pro eo ad Deum fundere. Ita inquit Sanctus Augustinus: *Pauperis est orare, & divitis erogare.* Et propter hanc causam Deus voluit in mundo paupertatem esse & divitias. *Virusque operator est Dominus.* ut pulcherrimus ordo inde resuleret. Robertus Rex Franciæ quotidie mille alebat Pauperes, cumque esset in itinere, equis & curribus post illum vehabantur, ne unquam illi decederent. An non verè pius erat hic Rex? utique, erat enim primogenitus, qui majoratu, ut appellant, suo, ad mentem Patris cælestis, à quo illum acceperat, usus est? ideoque mirum non est, in ejusdem familiâ Franciæ coronam eleemosynis stabilitam, ipsi verò æternam in cælis collatam esse.

VI. In summa, id quod Deus nobis benefaciendo præterdit, est, ut bene operando nos gratos exhibeamus; ita ut qui in recipiendis beneficiis primi sunt, sint humiliter primi in obsequiis deferendis. Hanc ob causam rotas currum vestrorum inungitis, ut facilius moveantur. Ita quoque facit Deus. *Dedit illis regiones gentium & labores populorum possederunt,* inquit Psalmista, *ut custodiant justificationes ejus, & legem ejus requirant.* Si rota illa non inungeretur, per viam strideret: eodem modo, si homo ille non lenius tractaretur à

Serm. 25. de Verb. Dom.

Ribaden de Princ. Christ. l. 2. c. 20.

Pf. 104. 44.

NERI
ISTIANUS

S. Tho.
2. 2. q.
126. a.
1. ad 3.

Deo, recalitratus pravedetur, in furorem agendus, omniaque lamentis & lacrymis impleturus; quare ad omnes hujusmodi perturbationes evitandas, ei bona impeditur. Quod si is abutatur, minimè sequitur, Deum non semper ea animo illum juvandi concessisse.

VII. Hæ sunt altissimæ providentiæ intentiones, quas habet Deus, dum temporalia nobis confert beneficia. Considerate quælo, quàm sint illa amabiles & justæ! sed tantò horribilius est peccatum, quòd has intentiones perturbat, & à sine suo avertit; dum id contra Deum vult pugnare, quòd pro majore illius gloriâ servire deberet, utque quòd nobis prodesse deberet, nos ipsos impugnet. Atq; ita imprimis, qui libero, quòd supra Mundum universû ipsi competit, Domino Dei se opponit, facit, ut negatæ præminentiæ, favores & fortunæ bona in contemptum ipsius usurpentur. Adam & Eva, licet vix Dei manu plasmati, & ab illo vitæ spiritu, quem Creator in faciem illorum inspiraverat, adhuc, ut ita dicam, calidi, cum viderent se in medio Paradisi terrestri positos, cum solliciti esse debuissent, quomodo gratos se Benefactori suo exhiberent, tantum cogitabant, quomodo bonum sibi prohibitum, bonum illud vilissimum, assequerentur, hoc est, ut pomo interdito velcerentur. At ô quàm multi improbi filij, pessimi illius instinctus hæredes, quotidie primis parentibus nostris succedunt! Nascitur hic in domo rebus omnibus abundante,

ut ita loquar, in delicijs; omnes sibi condicione pares facultatibus superat; at tamen his omnibus non acquiescit; inhiat miseræ viduæ illius agello, quia illi aridet; illi colliculo, isti prato, hinc infelicia pupilli vineæ, quia propius tax adporet; ideoque auxilij specie matri, viduæ, aut filio pupillo aliquantum pecunie mutuum dat; sed intra breve tempus à summa mutuo præstita, illius; censibus tota parva hæc substantia devoratur, alterique accrescit. Alii quidam paternam vitam numerosam domi alie prolem, & ex omnibus optissimum & magis discolum vultu initiari Sacris; licet ne quidem inter milites adlegi mereatur. Sed hoc parum est. Postquam hic ipse filius scandalosâ vitâ suâ vestes, & Sacerdotalem dignitatem contempti exponit, nihilominus vult illum Animarum suscipere curam; tantumque commendationibus, muneribus, et prisque favoribus efficit, ut quasi vinam vacantem Ecclesiam intrudat. Quis jam ergo, creduntne tales Patres facultates & filios à Deo sibi datos, aut non credunt? si non credunt, erademus nomina illorum à baptizatorum codice; non enim digni sunt, qui vel inter Turcas locum habeant, ut peregrini qui Deum omnis prosperitatis suæ authorem cognoscunt; si credunt, quæ restabilior est ingratitude, quàm eas quæ Deus ipsis largè concessit, vel Dei ingratiis impendere?

VIII. Nihilominus hæc est communis plurimorum Christianorum &

politica consuetudo, novos velle acquirere proventus, acquisitionesque nova benefactoris sui offensam stabilire. Incredibile videtur, fieri potuisse, quod tamen Sacra Biblia in Jeroboamo contigisse affirmant; cui cum Deus per manus Prophetæ Ahie decem Israelitici populi tribus tradidisset, vix captâ possessione, duobus idolis publicæ adorationi expositis sibi Regnum firmare statuit, ut Populum ab Hierosolyma adeunda averteret; quo tam frequenter commente non posse existimabat, uti lex præcipiebatur, quin pristinam ad antiquum Regem Roboamum inclinationem reciperet. Incredibilis inquam videtur tanta in illo impudentia, postquam Deus ei promiserat, se regnanti perpetuo opem laturum, si fidelis maneret, quemadmodum jam imperium adeptus expertus fuerat. At nihilominus, quod nobis videtur incredibile, id quotidie oculis nostris à tot Patribus familias incautis, à tot filiis Notariis, & à tot fraudulentis Mercatoribus heri videmus, qui Dei legem transgrediendo sua conservare, & augere volunt, nec non ejus loco maledictum lucrum, quasi idolum suum adorare. *Incrassatus, im-*

illos castigat; si licem illis intendi permittat; si consilia evertat; si grandine agros illorum devastet; si ecce, quam diabolicæ statim audiuntur maledictiones, & blasphemias, potius oculos in exiguum illud, quod illis ablatum est, quam in plurimum illud, quod relictum est, convertentium, aut illius solum temporis recordantium; quo eodem bono gaviti sunt, quo jam non amplius fruuntur. Audite, quam longè aliter Viri sancti loquantur. Sanctus Ambrosius fratre suo tam dilecto morte sibi erepto, recordatione temporis, quo simul vixerant, se consolabatur. *Letandum mihi magis est, quod fratrem talem i abuerim, quam dolendum, quod amiserim. Illud enim munus, hoc debuium est.* An non obsequium tibi præstat amicus ille, qui per diem integrum equum tibi concedit, licet vespere eundem à te repetat? Et cur, si hominis erga vos merita cognoscitis, Dei quoque vobis collata beneficia grato animo non recolitis; quando postquam pluribus annis uxorem, maritum, filios, facultates reliquit, tandem morte, aut infirmitate, aut paupertate immisâ nomine suo, quod suum est, repetit? *Quis deposuit pignus, recepit. Ibid.* Iutores illos a quo animo tolerare potest, qui postquam tot continuis vicerunt ludibus, ob primum, quem perdunt, irascuntur, chartas dilacerant, mensamque evertunt? Omnino similes sunt his omnes illi, qui bonorum à Deo perceptorum obliti, illorumque, quibus adhuc fruuntur, ob exiguum illud, quo privati sunt, *Sacri-*

Or. in obitu Satyr.

NERI
istianus

Sacrilegis di&is divinum Numen invadunt, illudque pejus, & durius habent, quàm servos suos. Servo quippe abeunti pro tempore illo, quo domi operam suam collocavit, merces potrigitur; ac omnium beneficiorum à DEO perceptorum usque ad hanc diem nulla habetur ratio, si non eadem pergat impertiri. Er ecce quomodo primam Dei intentionem pervertat peccatum, qui ideo prospera concedit hominibus, ut gloriam ab illis recipiat, eosque eodem tempore in se bonos efficiat.

X. Quoad alteram Dei intentionem, ut ditatos à se, erga alios etiam efficiat beneficos, hæc ipsa quoque quotidie adhuc peius à peccato depravatur. *Qua perfecisti, destruxerunt.* Quomodo enim tales illos esse vultis, qui quò plùs habent, eò adhuc plùs habere desiderant, nec modum ponunt insatiabili lux cupiditati habendi & congregandi? *Non est finis acquisitionis eorum.* Res videtur mirabilis, mollia nobilissima saxa lapidescere; saxa quæ ferro resistunt, adeò difficile est, illa in frustra comminuere. Causam hujus desideratis; ecce! Nimitis calor in renibus prædominans, adeò illa accendit, ut quasi naturam illorum mutaverit. Vos nonnunquam obstupescitis, videntes aliquos in præstando alijs obsequio tam duros esse, ita ut ne quidem oblato pignore slectantur, tam duros esse in erogandà indigentibus elemosyna, ut eos quasi hostes suos intueantur. Et unde, quæritis, tam dura hic accepit

viscera, ut potiùs lapidea, quàm carnea videantur? Pater ipsius Vir erat charitate plenissimus, & quod habebat, suum non credebat, tam copiosus erat ad opem indigentibus ferendam. Imò Hic Nobilis olim natus erat talis, ab aliquo tempore ita mutatus est. Nolite hoc mirari. Peccatum, ab illo tempore, de quo vos loquimini, illum occupans, tam mollium amoris erga pecuniam calorem accendit, ut non tantum viscera, sed etiam cor ipsum in lapidem obduret. Hinc ex acquisitis nihil depromit, aut si quid elargiatur, id quod à Deo accepit, in contemptum illius expendit.

XI. Adverto, duobus modis Deum de impiis à se locupletatis conqueant. Primò videm, quòd ex auro idolum sibi colunt; Secundo quòd ex auro dona idolo obrulerint; duobus quippe modis abutuntur illi amplioribus facultatibus suis, quas præceteris largiore manu illis Deus donavit; aut enim immoderato affectu pecuniam suam, quasi ultimum eorum esset finis, adamant, (quod est illam gravissimo cum peccato tanquam idolum colere) aut eam pro fovendo peccato impendant, quod idem est, ac si Idolo sacrificarent; quippe pecunià falsos sibi comparant hostes; pecunià miseris opprimunt, pecunià infamia alunt commercia, verò pecunià proportionata omnibus vitiis suis comparant paucua, pauperes verò semper vacuos dimittunt. Esto, etiam parum aliquid in elemosynam erogent, illud tamen videtur

Bar. 3.
17.

ur ex ipsis venis eruere, tam parce
 & illibenter manum aperiens. Qua-
 re observare licet, pauperes ad elec-
 molynas largiendas faciliores esse,
 quam divites. *Homo inuigens misere-*
riis est. Non solum quia miseris
 aliorum magis compatiuntur, quasi
 qui in se amplius eas experiuntur, sed
 etiam quia minore affectu feruntur in
 illa, quae pauperibus erogant. Et
 quod hoc sit veritati contentaneum,
 statim audite admirandum.

XII. Certus quidam lapicida, cui
 nomen erat Eulogius, tam benignus
 erat erga pauperes, ut labore manuum
 suarum miserè vivens, quidquid sibi
 reliquum habebat, pauperibus ero-
 garet. Tanta viri charitas adeo pla-
 cuit Sancto cuidam Eremitae, Da-
 nieli dicto, ut instantissime Deum
 rogavit, pauperem hunc opificem
 completeret: existimans eum, quod in
 fortuna infra mediocrem tenui tam ef-
 fet liberalis, ubi ad pinguiorem for-
 tem evectus fuisset, liberalissimum fu-
 turum. Minime verò, (inquit Angelus
 Domini Danieli apparens) non est illi
 bonum, ut dives fiat. Verum hæc
 monitio non potuit Daniele à desi-
 derio suo avettere; quare impruden-
 ti Zelo actus, coram Tribunali divino
 pro Eulogio ponsionem fecit, pro-
 mittens eum tam pro se, quam pro
 aliis divitiis bene impenurum.
 Quamobrem Deus fecit, ut Eulogius,
 dum excavat lapidem, magnam in-
 coacti vim inveniret; cujus cum jam
 esset Dominus, prima illius cura fuit,
 pauperum jam pene obliti, quomodo
 inter Justinii Senioris Imperatoris au-
 R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

licos locum teneret; quod, dum ani-
 mam illius muneribus corrupit, adeo
 dextrè assecutus est, ut magno exer-
 citui generalis Archistrategus pro re-
 muneracione præficeretur. In quo di-
 gnitatis gradu, cum tantum morum
 licentiâ, quantum officii præminentia
 superaret milites, incepit deprædari
 Tempia, spoliare Monasteria; vitam-
 que omnibus sceleribus plenam duce-
 re. Et ecce nocte quadam, dum Da-
 niel orationi vacabat, miser Eulogius
 ad Tribunal Divinum trahitur cum
 immento grandium criminum suo-
 rum indice, propter quæ tanquam fi-
 deiussor etiam ille ipse Daniel accer-
 situr; qui stupore plenus inconsidera-
 tum Zelum suum deplorans & detes-
 tans denuo Deum rogat, Eulogium
 ad antiquam paupertatem suam redu-
 cere dignetur, seque tam periculosâ
 utrique sponcione absolvat. Tantam
 habuit hæc oratio efficaciam, ut
 quamprimum effectum sortita sit.
 Eulogius siquidem facta cum Hippa-
 tio & Pompejo conjuratione contra
 Justinianum Justinii successorem cum
 complicibus detectus fuit. Quare
 omnibus privatus facultatibus non si-
 ne magna difficultate fugâ se eripiens,
 ad antiquum lapicidæ opificium rever-
 sus, totus vultu mutatus & incognitus
 labore manuum, ut ante vitam suam
 sustentavit, Deumque, cujus oblitus
 fuerat, de novo veneratus, iterum
 eleemosynis erogandis se impendit,
 quas in rapinas commutaverat. Per-
 pendite quæso hoc in casu variis docu-
 mentis plenissimo, an non præ om-
 nibus verissimum sit, quod dixi, hoc
 est

NERI
 istianus

Z est

est pauperes multò libentiùs, quàm ipsos divites elemosynas largiri, quorum viscera ab avaricia, invidia & libidine penitus indurantur, statimque in conferendis ipsi à Deo beneficijs ordo pervertitur. Quamobrem maxima bona à Deo recepta illi ipsi in maximum malum convertunt; Unde fieri solet, ut aut prosperitate excidant, aut quod pejus est, ut prosperis abusi, se ipsos Animasque suas perdant; quemadmodum loquitur sapiens.

Prov. 1. Prosperitas stultorum perdet illos. Sicut
32. matres, quæ proles suas nutricibus alendas committunt, se ipsas nonnunquam nimiam illâ lactis copiâ inficiunt; quod utilissimè in propriorum filiorum sustentationem derivare poterant.

II.

XIII. At non minora damna infert peccatum, dum tam tribulationes, quàm prosperitates à sine suo avertit. Imprimis verò, cum de tribulationibus mihi dicendum sit, necesse est, ut à sensuum judicio ad rationis; nec solius rationis, sed ad rationis fide fundatæ & roboratæ tribunal provocem; supponite igitur, duas in homine esse mali qualitates; unum vocatur malum culpæ, alterum malum pœnæ.

S. Tho.
1. p. 9. Quod attinet ad primum culpæ malum, non aliunde quàm à perversa voluntate nostra trahere potest originem; sed malum pœnæ totum à Deo provenit, quemadmodum ille ipse

Ans.
3. 6. per Prophetam declarat: *Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit;* ideo Jobus (quemadmodum

In Ps.
31. valde bene expendit sanctus Augusti-

nus,) in tribulationibus suis noxi- xit; Dominus dedit, Diabolus abiecit; sit nomen Domini benedictum; in- stans nos, in omnibus adversariis nostris (licet non tantum ab hominibus, persecutoribus nostris, sed etiam à Diaboli rabie immisus) semper Dei voluntatem eas precipiente recognoscendam esse, à quæ tamquam malum pœnæ attribuendis, & non adversariis nostris, qui non solum in illis sibi proprium vendicant, cum malum culpæ. Et quia hoc magis momenti punctum est, adhuc vultus obviâ quadam similitudine exponebo.

XIV. Fingite vobiscum hominem juratum, & intensissimum Licentem hostem; fingite quoque ob crimen commissum hunc jubente iudice in carcerem conjici, quæstionibusque subijci. In hoc casu Licentes hostis ipsius ligatum in custodiam compingunt; ab ipsis pluribus vinculis compedibus in carcere ergastulo, extractusque equuleo appenditur: Omnia autem hæc ex vindicta & nequitia sua faciunt. Nihilominus neque corporum, neque tormenta à male paritorum voluntate dici possunt provenire; sed solum à rectâ Judicis voluntate justitiam amante procedunt. Ita & nobiscum resse habet. Hæc adversarius noster injustè nos accusans inquam intendit litem, aliquem cognatorum nostrorum trucidat. Illud odium, quo omnes hi eventus efficiuntur, est hominis hujus perversi, qui nobis malè vult; sed omnes illi eventus à Deo sunt, qui instat Judicis ad-

Adversitatis nostris tanquam ministris ad agnoscendam justitiam nostram exhibendam mittit.

XV. Stabilita haec summi momenti veritate pro solatio in quibusvis adversitatibus nostris capiendo; dico, Deum agnoscendo nos non aliud intendere, quam quod aurifaber, cum aurum mittit in ignem; vult nimirum illud excoquere, à terzæ scabibus discolorare, splendoremque augere. Ita Deus, inquit Sanctus Thomas, adversitatibus aurum vitis purgare animam, aut vitibus illustrare intendit. Primum intendit eam à vitibus mundare. An eam ignoratis, quid sint afflictiones illae, quas saepenumero tantopere exaggeratis; ut sunt magnum aë alienum, paupertas, persecutiones, lites, infirmitas, valetudo, aliaque similia? Sunt quoddam speculum, in quo vult Deus, ut peccati absurditatem contemplantur, quo quasi Basiliscus se ipsam intendo in vobis perimatur. Nec hoc contentus insuper vult Deus, ut hac occasione ad vosmetipsos redeuntis dicatis: hæc meriti lumen; *Nos quidem iuste; nam digna fallis recipimus.* Hanc quam à vita mea modò refero ignominiam, meritis sum, nam quia curam illius, sicut debebam, non habui; cum quia adhuc adolefens aliam filiarum honori non pepercit. Fieri itaque solet, ut tale speculum non solum iniquitatis nostræ oblectamentum proponendi, sed etiam ad inveniendam illam oculos aperiendi vim habeat, quare Sanctus Gregorius dicebat: *Oculos, quos culpa claudis, prosperitas aperit.*

XVI. Equum quidem est, ut à creatoris tractetur homo, quemadmodum ipse tractavit Deum; ut ingratum animum nostrum cognoscamus, & tandem aliquando ad saniorum mentem redeamus. An non etiam vos ipsi, ubi quendam filiorum vestrorum videtis prodigium, strictius illum habetis, ut damno suo parsimoniam adducat; nec toleratis, ut quisquam domesticorum pecuniam ei subministrat, ne anam habeat illam dilapidandi. Ita nobiscum summam cum providentiâ & misericordiâ facit Deus, dum non solum tribulationibus præterita puniunt peccata, sed etiam quæ adhuc committi possent, avertit. Omnis cordium nostrorum impuritas ab immoderato erga bona præsentia amore enascitur. Necessè est igitur hæc nobis auferri bona, ut purificemur, cum concupiscentiæ flamma non aptius, quam lignorum, quibus alitur, subtractione extingui possit. Advertens Pavo sociam suam ob nimium prolium amorem vix aliud unquam facturam, quam ovis incubituram, & ad maciem, imò ad mortem usque defecturam, ut illa excludat; quid facit? omnia confringit. Quot Patres & Matres propriarum negligunt curam Animarum, ut filius non solum de necessariis sed de superfluis provideant; non tantum, ut in presentibus succurrant indigentis, sed etiam in possibilibus, quas fortè nunquam patientur. Non toties Sacrosancto Missæ officio assistunt, quoties possent assistere; non toties frequentant Sacramenta, neque mane, neque ve-

NERI
istianus

speri ob negotiorum multitudinem & familiarum alendam difficultatem ad DEUM preces fundunt. Disperdam igitur, inquit Deus, hæc ova, quæ tanto cum generantium detrimento, & exiguo filiorum filiarumque comodo fovetur; mortisque præcipit, ut charissimos in medio ætatis flore abripiat. Sic illi aufert uxori maritum, ut amorem, qui totus in miselli hominis sinu repositus est, in Deum convertat. Dum igitur in hac illave domo audiuntur lamenta, Deus surdas præbet aures, non quod non audiat, aut non compatiatur, sed quia recto & divino amore nos amando non lacrymas nostras, sed utilitatem nostram respicit.

XVII. Medici tradunt, infanti ploranti non quamprimum sistendas esse lacrymas, quia lacrymæ sanitati profunt, quibus à nimio humore per oculorum canales caput purificatur. An igitur vos vultis, ut ad primam in tribulationibus vestris lacrymam ab oculis vestris decidentem, idem quamprimum audiatis à Deo, quod afflictæ illi ob mortem Unigeniti Martiri vidæ Christus dixit: *Noli flere.* Dicitur est id suo tempore; si patientes fueritis, propriis manibus exterget oculorum vestrorum lacrymas, ubi cælo vos transcribet. Sed cælo nondum manci estis. Plorate igitur nunc; hæc enim lacrymæ profunt animæ vestræ sanitati, quæ ab immoderatis afflictibus tribulatione purgatur. Væ autem vobis, si Deus vos non sinat plangere! Væ vobis, si vobis omnia è voto succedant! pessimum hoc est pro anima signum, nisi quam domi lux afflictionem sentiat. *Væ vobis divitibus, qui habetis consolationem vestram.* Væ! Væ! Quod si in prato ligatum conspiciatis equum, statim dicere soletis: Hic equus non caret Domino; si verò dies noctibus hunc equum absque freno vagari videatis, merito dicetis: hic equus est primò occupantis, aut certe quamprimum lupo in prædam cecidit. Quid cogitatis? Vincula quæ nos stringunt, nec in omni sensu inanis prato prohibicio nostro discurrere permittat, optima sunt indicia. Indicia sunt, nos esse Dei, illumque quasi Dominum nostri curam gerere, custoditæ; ubi è contrario pro libidine nostrâ vagamur, signum est, nos à Deo desertos, lupoque infernali in cibum relictos esse. Paupertas vobis utilis est, ut damnationem evitemus, in quam facultatum abundantiam præcipitatemur. Ignominia prodest, ut in domum superbiæ nostræ frenum imponatur, infirmitas inconsideratis nostris afflictibus vires adimit; omnis denique adversitas prodest, ut cognoscamus à Deo nos amari. Et ecce quàm verum sit igne tribulationis nos purgari, ideoque ut talem timendum non esse. *Quid visus ignem,* inquit Sanctus Augustinus, *qui tibi sordes tollit?*

Luc. 7.
13.

XVIII. Quod si aurum nostrum tali seoria pernixtum non fuerit, hoc casu tribulatio non quidem ad purgandam ab illo terram, sed ad novum fulgorem addendum prodest. *Patientia opus perfectum habet,* inquit Sanctus Jacobus Apostolus. Patientia

aliam perfectioni Christianæ manum addit, quæ terrestrium facium abjectâ immunditie, in adversitate novam perfectæ virtutis splendorem acquirit. Ratio est, quia uno eodemque tempore afflictio duo nobis confert beneficia; dum nos à nobis ipsi avellit, Deoque conjungit, & nos à nobis ipsis avertit, & proprium amorem consumit, quemadmodum febribus dolore pellit, & consumit. *Infirmus gravis, sobriam facit animam.* Aliis nos ipsos amantes, quamdiu in presentis vitæ sub apparentis felicitatis umbra requiescere possemus, nunquam ad patriam nostram cælestem transire cogitarem, fixi que ex hac Jordanis parte aecommodis sedibus, cum stolis terrens illis Israelis tribubus, terræ promissæ possessioni renunciarem. Certum est, si quis quorundam Christianorum corda penetrare posset, clarissimè cognosceret, quod si per omnem æternitatem presentibus trui possent commoditatibus, licet nonnunquam lordidis & sordidus, quæque millenis malis scaterent, nihilominus æternæ in cælis felicitati renunciarent, & in hac miseriarum valle manere mallent. Necesse est igitur, ut suo tempore tribulationibus nos concutiat, & à lacte illo, mundi manillis magis dulcibus, quam salutaribus amaritudinem aspergendo avellat. *Infirmus gravis sobriam facit animam.*

XIX. Hac ipsâ tribulatione Deo conjungimur, qui ordinatè nunquam ætèrius nos suo pectori astrinxit, quam quando rigidius nos per-

cutit; An non videris, quid faber agat, dum candens tractat ferrum? unâ manu illud tenet, alterâ percutit. Et hoc ipsum Zelosus Dei famulus Joannes de Avila inter dolores suos petebat à Deo; Domine Deus, inquebat, unâ manu me tenero, alterâ percutito. Hanc petitionem didicit à Sancto Davide, qui pulcherrimis illis verbis Deum alloquitur; *Firmetur manu tua, & exalterur dextera tua; firmetur manus tua, dicere volebat, firmum me teneas sinistra, & exalterur dextera tua, significare volebat, elevas dexteram tuam, quantum tibi placuerit, eaque me percutias. Tunc Anima majori cum fiducia & fervore preces ad Deum fundit, quo majori premitur necessitate. Illi ipsi, qui mari tranquillo Dei amplius non sunt memores, quamprimum venti insurgunt & tempestates, ad illum recurunt, concipiunt vota, plurimæque promittunt, humiliter agnoscentes, se viribus suis nihil præstare posse. *Domine salva nos, perimus.* Quare ex hoc etiam capite bonum aliquod, non malum vocari debet, quia non solum à Deo provenit, sed pariter ad Deum reducit. Profectò hæc ipsa tribulatio tam potens ad Deum revertendi est medium, ut Isaias Propheta unicuique medium ipsam dicere non dubitaret. *Tantummodo sola vexatio insellectum dabit audisui.* Non ideo, quod Deus alia non habeat media, sed quia hoc in praxi per se ipsum est validius, mirabilèque etiam aliis addit efficaciam. Quanto jam tempore eor Puellæ istius alloquitur, ut à*

peri-

Pf. 138.
14.

Matt. 8. 25.

Is. 28.
19.

NERI
istianus.

periculoso consortio eā avertat, ut ab immodesto vestitu, aspectibus, colloquiis, risibus ablineat; nihilominus Mittere Deum monentem non audit; Quid ergo cum hac lurdā facit? in lectum illam conjicit, & cum sanitate illam vivacitatem, illumque vigorem aufert, quo non minus in propriam suam, quam aliorum ruinam utebatur. Unde in afflictione suafateri cogitur superba, se prosperitatis tempore non aliter vixisse, quam quasi ne quidem Deum noiceret. Accipiter jam satur, quamvis sublimis in aere Dominum se situlā revocantem audiat, simulat se non audire, pergitque in aëriis illis vagari campis; ubi fame premitur, ad primum Domini signum descendit, oculos sibi tegi, pedesque vinciri sinit. Audite me igitur (si quis est inter vos, qui divinjs resistit inspirationibus) audite me inquam. Unum ex duobus vobiscum fieri permittet Deus; aut vos opportune tribulationis igne & lethargo excitabit, aut etiam rigidius vos puniendo, à quacunque tribulatione vos eximet. *Secundum multitudinem ire sue non queret.* Quemadmodum Medicus non prius infirmum cessat invisere, quam ubi de reddendā illi sanitate desperat, sequē oleum & operam perdere advertit.

XX. Sed ad propositum nostrum redeamus. Negari non potest, charitatem esse aurum, Tribulationem esse fornacem, in qua illud excoquatur, & purificetur. Sed quid de Christianis illis dicemus, qui tribulatione peiores fiunt? jure merito dicere,

possumus, illos esse impij Regis Achibi fratres, qui tanquam venenatus fofolub lapidum acervo toxicum suum augent. *Tempore angustia sua acerbo contemptum in Dominum.* Ad ignem illo, quo putificari debent, alius magis lardescunt, & eo quo magis Deo unendi torent, magis avelluntur. Quid animabus igitur adeo rebellibus faciet Deus? à se tanquam ineptas intentioni suæ, quæ Cælo eas destinaverat, projiciet. *Argentum reprobum vocate eos, quia Demones prosteret illos.* Contremiscamus, Charissimi, ad horrendas hæc minas. Vix illi, qui tribulationibus à Deo missis ad meliorem vitæ tragem non redit. Vix multo magis illi, qui peior fit, & pro gratiarum actione contra Deum, murmurat, linguamque non inaudes, sed in blasphemias exolvit. Ego mihi persuadeo, non posse in meliorenti statu inveniri Animam, quam quæ à Deo adversitatibus correpta, dum peccatis suis irasci deberet, contra judicem se correntem inturgit. Talem Animam jam semperditam arbitror. *Argentum reprobum vocat eos.* Ego mihi imaginor, tam jam in Orci stare atrio, forsque illius pulsare, ut in eorum admittatur consolatoriam, qui à Deo flagellati, ut inquit Sanctus Joannes, non ad penitentiam, sed ad blasphemias se vertunt. *Blasphemaverunt Deum cum peccatis delictis, & non egerunt penitentiam in operibus suis.*

XXI. Quare in adversitatibus nostris, Charissimi, iniquitates nostras agnoscamus, recordemurque nos peccando

causo debita contraxisse; & si contra-
ximus, cur lamentamur igitur, si illo-
rum solutionem a nobis exigit Deus?
Iram Domini protabo, quoniam peccavi
ei. Si voluntati nostrae contra Dei vo-
luntatem satisfecimus, an non æquum
est, ut contra voluntatem nostram lux
satisficiat Deus? ita profectò res se ha-
bet. Quare tam in die prosperitatis,
quàm in nocte tribulationis benedi-
cimus Deum, quia utraque in utilita-
tem nostram ab eodem Domino pro-
ducta est. *Tunc ista dicit, & sua est vox.*
Humiliter rogemus Deum, aut ut ab
illi. donec nos liberet, aut patientiam
nobis tribuat; quæ ut plurimum ma-
gis nobis prodest, quàm vi ab e-
dem liberatemur. Surfum deorsum-
que invertatur Mundus, inquitabat
Tertullianus, perdatur sanitas, ruat
dominis æstimatio, fiat bonorum ja-
ctura, tota pereat familia, modò pa-
tientiam retineam. *Totum seculum pe-
nit. dnm modo patientiam lucrificiam.*

XXII. Interim considerate oblecto,
quàm validum peccata detestandi mo-
tivum nobis hodie proponatur. Per-
pendite, quomodo cunctis divina
providentiæ decretis se opponat ho-
mo impatiens, seu prosperis illum, seu
adversis protequatur. Ed proterviz
dicuntur peccatores, ut Deus eos sal-
vandi medium non inveniat. Benefi-
cis insensitiores, pœnis procaciores
redduntur; quicunque sive secundus,
sive adversus in mari ipsorum aspiter
ventus, neutro unatur, ut ad litus ap-
pellant, sed magis recedunt. Nemo
quidem, verissimum est, repente fit
pellimus, sed tandem continuâ malè

ageadi libidine habitus contrahitur.
Quamobrem, Charissimi, qui titubare
cepit, quamprimum pedem retrahat,
antequam faucium tenus sordibus
mergatur; quod si vires illi defint, cla-
met ad Dominum, mandique coope-
rando extendat, & elata voce dicat:
*Salvum me fac Deus, quoniam in sinu
sum in limo profundè.* Aliàs enim im-
munditia illius fiet intolerabilis & ex-
ecranda, ita ut non solum divina pa-
tientia, sed etiam omnipotentia eam
detestetur. *Immunditia tua execrabilis,
quia mundare te volui, & non es munda-
ta à sordibus tuis.*

XXIII. Duos agricolæ, quibus ter-
ram fecundam reddant, habent mo-
dos, aut fimo, aut igne eam impin-
guant, terra igitur, quæ nec uno nec al-
tero modo fecunda redditur, est terra
maledicta. Talis quoque erit Anima
illa, quæ nec divinis beneficijs nec af-
flictionibus provocata fructum pro-
fert. Terra est, quæ ut inquit Aposto-
lus, nihil aliud quàm maledictionem
expectare potest, erit *Maledictio pro-
xima.* Tunc autem maledictio illa eam
obruet, quando judicaturus & puni-
turus eam, quam in illa videt sterilita-
tem, horribilem æternæ desolatio-
nis proferet sententiam. *Nunquam ex
te fructus nascatur in æternum.* A qua
Deus misericors nos liberet. Vos au-
tem, videre, quid tam adversitatis
quàm prosperitatis tempore facien-
dum vobis sit, ut utroque in statu suis
salutis vestræ, quam Deus in vobis
medijs licet differentibus intendit,
æquali animi conatu respondeatis.

DISCUR;

NERI
istianus

DISCURSUS XV.

Ex poenâ Angelorum peccati mortalis gravitas
ostenditur.

I. Fulmina paucorum
periculo, sed omni-
um terrore ex aere
decidunt, paucorum
periculo, omnium
terrore, dicebat Sene-
ca.

Verum non idem effectus est illo-
rum, quæ de cælo vibrantur. Hæc,
quæ sanctissima sunt fulmina, divinæ
Justitiæ manu excussa, hæc inquam vi-
ce versâ non sine plurimorum strage,
& nullius quasi cum terrore cadere vi-
dentur. Quantumvis creaturæ innu-
merabiles quotidie ab ipsis in horribi-
lissimum præcipitentur barathrum,
nihilominus tantum non efficiunt, ut
ab hominibus timeantur, qui in tali-
um conspectu tempestatum, ipsis be-
stias stolidiores & insensibiliores, per-
gunt ut ante, iniquis desideriis suis in-
dulgere. *Eccerni iratus es, & peccavi-
mus.* Quid amplius dici potest? dum
Deus strictum manu gerens gladium,
ne tot reos percutiat, clamat, cavete,
cavete; imò dum campos stragibus,
internecionibus, & cadaveribus re-
plet, illi nihilominus, qui superstites
manent, pejori pergunt peccare au-
daciâ, quàm illi peccaverint, quos
ante pedes suos interfectos intuentur.
Charissimi, excutiamus tandem per-
niciosam hanc animarum nostrarum
stupiditatem, Ego ut me & vos ex-

2f. 64.
15.

citum, terribilissimam, quæ unquam
de cælo decedit, tempestatem ante oculos
vestros proponam, tempestatem
scilicet, quæ Angelis de cælo præcipitur
acti & eam ob causam de firmamentis
stellis in nigerrimos infernotum car-
bones mutati sunt. Vos quoque deest
horrore tam horrendam metamor-
phosin obstupescite. Sed ut quodam
ordine in hac materiâ procedam, pri-
mò causæ sanctissimæ originem, de-
inde defensionem, ac denique peri-
duellium horum olim Angelorum,
nunc diabolorum, causâ cadentium
condemnationem videbimus.

I.

II. Inter omnes creaturas primò
creati sunt Angeli, qui pro habita-
tione cælum supremum, quod à no-
bis empyreum vocatur, nati sunt, in
quo licet non quamprimùm ad Deum
clare intuentum elevati fuerint (de-
bebant enim aliquo modo tam lubili-
mem mereri beatitudinem) nihilominus
in proxima, quâ magnum hæc
gaudium intrarent, dispositione po-
siti erant, non secus ac aulici præ aliis
charissimi, qui licet nondum in con-
spectum Supremi Domini sui fuerint
missi, in vicina nihilominus, quæ
vocant, anticamerâ morantur, ut
quamprimùm Principis intuitu frui
possint.

possint. Natura illorum purè fuit spiritalis absque ullius materiae corruptibilis permixtione, ideoque erant immortales, invisibiles, nec sensuum debilitati, sicut nos in operando subiecti, ad omnes scientias quamprimum sine libris, absque studio & speculatione discendas mente præditi erant vivacissimâ, voluntas quoque illis erat extraordinariâ pollens gratiâ, quâ absque labore ultimum finem suum consequi possent.

III. In tali rerum statu vix videretur credibile, nisi Fides nos doceret, tantam tam sapientium & illuminatorum, totque beneficis à Deo exornatarum creaturarum multitudinem, quâ ante ab ipso productarum, potuisse Dei imperium detrectare. Atamen tam feroci tamque formidabiliter multo Deo se opposuerunt, ut locum pacis in certaminis campum mutarent. *Fallum est prælium magnum in caelo.*

IV. Nec quod tanti hujus belli fuerit motivum speciale, exactè sciri potest; certum est fuisse superbiam, quâ Dei imperio se subicere recusarunt. Verùm unde tam malefana proveniret superbia, adhuc manet subdubio. S. Bonaventura Angelorum rebellium prævicationem secundùm hos tres gradus considerat; hoc est principium illius, progressum, & finem; affirmatque peccatum illorum à presumptione initium cœpisse; quamprimum se tam pulchros adverterunt, magnum quid sibi visi sunt, haud aliter ac vana quæpiam mulier, nescio quid sibi de se pollicetur, dum

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

plurimas ante speculum horas se poliendo consumit; à presumptione in progressu suo peccatum degeneravit in ambitionem, dum illi ad multo altiora, quàm quæ conditioni eorum, conveniebant, aspirare ceperunt, quemadmodum Propheta his verbis innuat. *Elevatum est cor tuum in decore tuo:* sive quòd se ipsos beatitudinis suæ finem constituere intenderint, visionem beatificam potius suo, quàm Dei boho desiderantes, quòd idem erat, ac si non debita illam intentione peterent; sive quòd ante tempus talem voluerint beatitudinem, volentes contra decretum Dei prius esse comprehensores, quàm viatores. Quòd erat illam tempore non debito obtinere velle. Sive quòd naturæ viribus à se ipsis illam se posse impetrare sibi arrogaverint, ita, ut Gratiæ auxilio non indigerent. Id quòd erat modo non debito illam assequi velle. Denique hoc peccatum in ultimo termino suo horribilissimâ animi contra Deum aversione completum est: cognoscebant enim arrogantia consilia sua à Deo disturbatum iri. Et in hac aversione omni cum voluntatis suæ libertate obstinatum obfirmarunt animum, quemadmodum polypos omnibus brachiis suis scopulo adhaeret. Unde omnino à Deo separati sunt, supremique illius Monarchæ gratiam, in qua creati erant, perdidit.

V. Hoc si verum est, considerate, quantopere quodvis etiam parvum mali initium timendum sit, cum nullus error tam exiguus sit in principio, qui non progressu maximus fieri possit.

Ezra 6. 28. 27.

Scot. 2. d. 1. 6. 92.

S. Th. 2. p. 9. 42. ar. 3.

NERI
istianus

fit. Quid mali est parva superbia, dicunt nonnunquam aliquae mulieres? Quid mali est compriorem aliis, spectabiliorem, animosiorémque videri? Quid mali est amplius, pra aliis velle amari? Quae ex Diabolo, statim ille vobis respondebit, quid mali sit. Quietam in piscinâ aquam aspiciet, in quam ubi lapillum projeceritis, nihil aliud in principio, quam parvulum exurgere circumum videbitis. Sed primum illum secundus jam major sequitur, secundum tertius adhuc major excipit, nec circumorum finis est, donec tota turbetur aqua. Unde intelligere licet, motus etiam minimos peccati formidandos esse; in parva enim mole, quemadmodum in semine, vastissimi continentur effectus. Amor sui ipsius in Dei contemptum desinit. Atque adeo verissimum videtur esse pulchrum illud S. Augustini dictum, a duobus amoribus duas fundatas esse civitates: *Duo amores duas fecerunt civitates. Civitatem Dei, amor Dei, usque ad contemptum sui: civitatem Diaboli, amor sui, usque ad contemptum Dei.* Illud in Angelis bonis, hoc in iniquis adimpletum fuit.

S. Aug.
de civ.
Dei l. 14
c. 2. ult.
Scol. 2.
dist. 6.
g. 2.

Sanch.
l. 7. de
ang. c. 18.
n. 13.

Cath.
in c. 2.
Ep. 2.
civ. Pet.

VI. Alii Doctores superbia Angelorum aliud addunt motivum, scilicet superbia accessisse invidiam. Volunt enim Luciferum revelatum fuisse & omnibus aliis Angelis, fore ut aliquando ab aeterno Verbo caro humana assumeretur; quare si crosandam illam Humanitatem ab omnibus creaturis adorandam esse, eamque primum in caelesti gloria locum ad dextram Altissimi sedendo occupaturam: Lu-

cifer tanta invidens forti proferent ipso supremam hanc, ambitione ex-cacatus, desideravit excellentiam, existimans Angelicam id meriti naturam, ut humanae praeferatur. Quomodo obrem secum statuit, nolle se hominitati illi ad eum exaltate se subijcere, & sub apparente hoc calore, qui Deum potius Angeli, quam hominum naturam assumere debuisset propulsa, perditionem hanc tertio & quarto in choro Angelorum patri perluant, qui toti prerogativarum contemplatione, quibus supra humanam naturam polebant intenti, nolebant deus in exemplo induci, Verbo incarnato doctam exhibere submissionem, sollicita iniquitatis, quam sibi fieri putabant, meditatione mentem occupabant. In hoc forte tam Christus significare voluit, quando loquens Judaeis dixit, velle eos Caedemonis adimplere desideria, qui a principio homicida fuit. Daemon enim vix creatus innotuit cum Verbo divino, Christi invidiam humanitati, & in corde, Dominum suum homicida factus est; quod denique desiderium in Judaeorum animo transfudit, ut in morte Christi illud opere adimplerent.

VII. Hoc summarium est accusationis, a Doctoribus contra Angelorum peccatum propositae, quod a iustitia divina, primum in iudicium vocata, & in quod prima ipsius sententia lata est. Verum ante quam sententiam illam executionis sententiam audiamus, non aegre feretis, si secundo loco hujus causae Patronum egero, excusationesque profero, quae

coram Deo rebellium suorum prae-
 variationem. minuant, veniaque
 dignam videri efficiant. Hujus vero
 iudicium mei finis erit, ut cum coram
 divino Tribunali, licet clementissimo,
 omnes defensiones nullius momenti,
 & ponderis esse videritis, infinitam
 peccati mortalis malitiam, extremum,
 quo à Deo hoc monstrum punitur,
 rigorem addiscatis; itaque fiet,
 quemadmodum ad propositum no-
 dum S. Gregorius loquitur, ut *ruina
 majorum sit minorum cautela.*

II.

VIII. Negari non potest, grandem
 Angelorum seditionum fuisse ino-
 bedientiam. Attamen plures viden-
 tur esse causae, tam quae delinquentes,
 quam quae delictum excusent, & ob
 quas poena impediatur, aut saltem mi-
 nueretur. Si delinquentes consideremus,
 ad poenam illorum imminuen-
 dum, primo se offert sublimissima Na-
 turae illorum nobilitas. Rex aliquis
 in admiratione hominum plenis sit,
 quum integra populi multitudo: un-
 de merito dicebat David: *Tu unus
 pro decem milibus computaris Domine
 Deus.* Nihilominus, quoad naturam,
 quodvis viliissimum mancipium Regi
 par est. Cogitate jam quantum tam
 eminentis naturae nobilitas valeat in
 uno solo Angelo; cum omnes homi-
 nes simul, tum ceteri omnibus artibus suis,
 scientiis & viribus illi comparari non
 valeant. Quae de causa Angeli à Jobo
 vocantur Filii Dei, ob magnam quam
 habent cum illo naturae suae similitu-
 dinem, omnino spirituales: ipsi in

rerum creatione omnium fuisse primi:
ipse est principium viarum Dei, ipsi
 pleni intelligentia, ad omne bonum
 affecti, omni decore illustres, omnibus
 gemmis, quae in vestiario Paradisi, ut
 ita dicam, esse poterant, ornati erant.
*Plenus sapientia & perfectus decore; Ezech.
 omnis lapis pretiosus operimentum
 tuum.* Personae igitur dignitas vide-
 tur debuisse à Deo illis impetrare, aut
 veniam, aut aliquam compassionem
 & indulgentiam. Abbiatar Sacerdoti
 noluit Salomon auferre vitam, licet
 laesa Majestatis reo, sed contentus fuit
 Sacerdotio illum privare. Videtur igitur
 satis Deo esse debuisse, illis per-
 duelles hosce spoliare prerogativis,
 quibus inflati elevabantur, solumque
 de tanto dignitatis gradu dejicere, ar-
 non supplicii aeternis in eos animad-
 vertere. Inter homines quoque leges
 mitius jubent punire nobiles, quam
 plebejos, liberos quam servos, milites
 quam reliquum vulgus. Ipsi etiam
 artium, non tantum Liberalium, sed
 etiam Mechanicarum peritiae tantum
 habetur honos, ut omnium Populorum
 linguis hodie dum commune hoc cele-
 bretur effatum, *quod Excellens in arte
 non debeat mori,* nec quamvis sceleris
 alicujus reus sit, ad mortem damnandus
 est, si summopere aliqua scientia praecel-
 lat. Imò hic usus magis minusque,
 pro majore aut minore delinquentis
 dignitate puniendi, ansam videtur
 olim ab ipsomet Deo in lege antiqua
 accepisse. Observare, aiebat, animal
 imundum in quot & quale vas incidat.
 Si vas fuerit ligneum, lavetur, & vesperi
 mundum erit; si vero vas fuerit fictile,
 frangetur.

*l. decem-
 rationem
 l. Honor.
 l. incorp-
 dibile de
 poena &
 l. capital.
 §. non
 omnes ff.
 de poena.*

Lewis. 12.

NERI
 istianus

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

frangatur quamprimum. Quare si homo, qui vas est de terra, confringatur, & ob scelera sordes, quibus infectus est, igni adjudicetur, bene habet. At si eadem iniquitate contaminatus fuerit Angelus, vas electum non de cypresso aut cedro, sed ex auro, an non major illius deberet haberi ratio, ut potius mundaretur, quam frangeretur?

IX. Accedit, quod hic non de uno Angelo solo, sed de innumeris agatur. In quavis perduellione, quâ ratione in reos fertur sententia? Primum ejusdem puniuntur capita, deinde reliqui tumultuosi questionibus subiciuntur; non vero omnis populus, licet culpabilis, interuocioni datur. *Delictorum Patrocinium est, turba delinquentium.* Hinc est, quod militiæ Duces, Exercitu impetum detrectante, non omnes simul milites, sed ad summum decimum quemque morti addicant, secundum usitam olim militiæ Romanæ consuetudinem. Itaque præcipuorum hujus rebellionis condemnatione videtur divina Justitiæ satisfieri potuisse, aut, si justo illius rigori hoc non suffecisset, magnæ adeo multitudinis decimo quoque sublato capite reconciliari debuisse. Dum autem de multitudine verba facio, vellem bene à vobis intelligi. S. Dionysius Areopagita sentit, tam imensum esse Angelorum numerum, ut debilius mentium nostrarum capacitatem omnino superet. Potuit autem ille hoc optimè nôsse, cum fuerit S. Pauli Discipulus, illius nimirum Apostoli, qui, ut notum est, in

tertium usque cælum raptus fuit, & Paradisi arcana audivit. S. Thomas S. Dionysij auctoritati simul & rationi innixus affirmat. (sic jam abbi significavi) omnes sublimitates præcelsas ab Angelis numero incomparabiliter superari. Unde infertur hoc Spiritus in majori numero concretos fuisse, quam cæli stellas, imò quam maris arenas, verbo, quemadmodum inferiora hujus terræ corpora à Superioribus sphaerarum cælestium corporibus mole vincuntur, ita inferiores creaturas ab Angelis multitudine superari. Ex hoc igitur innumerabili exercitu tertia pars defecit. Unde etiam, si tam magna multitudo et solis plebeis & infimis populi constitisset, an non videtur habenda fuisse illorum ratio? quomodo igitur hæc non habeatur, cum Principum, eorumque non terrestrium sed cælestium hæc sit multitudo?

X. Quid dicemus deinde, si præter nobilium istorum delinquentium delinquentiam delicti qualitatem consideraverimus? Erat peccatum cogitationis, & licet, ut tale, fuerit audis quidam contra divinam Majestatem, effectu tamen caruit. Et demum etiam, peccatum fuisse gravissimum, ut vera fuit, unicum nihilominus & solum fuit. Leges etiam inter culpabiles in idem crimen recidentem, & delinquentem statuunt. Quare igitur divina bonitas, tam alias benigna in creaturas suas, hujus rationis punire non movetur?

XI. Insuper hanc culpam nullam

V. Suet.
in Octavo.
in Caio.
Gal.

de cælest.
Hier. c. 9.

penae exemplum præcesserat, quo illius enormitas manifestè ostenta fuisset. Rigidius puniatur necesse est, qui post admonitionem peccat, quàm, qui ante illam peccavit. *Magis punitur, qui admonitus.* Quapropter si homines tot animatum condemnatione admoniti non cessant, Dei leges infringere, æquum est, ut acerbissimas quoque in Inferno luant pœnas. Verum an non existimatis, ob talem causam minorâ Angelis deberi supplicia?

XII. Ob has considerationes hucusque allatas, nostro iudicio, vel integra tam nobilibus creaturis primi & solius delicti sui debebat concedi venia, vel magna ex parte pro merito diminueri oportebat supplicium, vel saltem differri. Hoc punctum beac nocetis velim, omni enim ponderatione dignissimum est. Verum est, quod culpam sequatur pœna; sed sequitur pede claudo, ut trito fertur adagio. Et hic modus est, quo etiam divina iustitia in foro suo uti solet. Antequam Deus Pharaonis perfidiam morte puniret, denis memorabilibus Ægypti plagis illum præmonuit; antequam etiam has ipsas infligeret, sapius editis à Moyse minis cum Deus terreti voluit, ut vindictæ fulmen minarum tonitru præcederet.

XIII. Imò dubitare non licet, sententiæ etiam jam late rectitudinem ab executionis quapiam dilatione commendari. Quemadmodum enim venti uno & vehementi impetu insurgentes, semper tempestatem excitant, sic rigidæ executiones, quæ

moram non ferunt, potiùs ab imperu, quàm à ratione videntur esse imperata. Bene quidem scio, talia præjudicia non habere locum in Iustitia divina, quæ sive differat, sive acceleret supplicium, semper infinitâ cum sapientia operatur. Sed etiam me non later, Deum mentium nostrorum tapacitati in operando se accommodare. Unde alias homines puniturus tam opportunis uti voluit mediis, ne illis scandali aut oblocutionis, licet injusta, occasionem præberet. Sic distulit pœnas sumere ab Hebræis in deserto, ne Ægyptii contra divinam suam providentiam murmurarent. *Ne dicant Ægyptii, Exod. 32. 12. callidè eduxit eos, ut interficeret in montibus;* quo modo nostri iudicii debilitati iusticiam suam attemperabat.

XIV. Præterea, si Deus Angelorum rebellium castigationem distulisset, spacio pœnitendi ipsis concessio, quâ putatis vehementiâ audaciam suam detestati fuissent? Plurimorum opinio est, id eos facere potuisse, si Deus illis gratiam suam non negasset, facturosque fuisset, si non idem culpæ & viæ terminus ipsis præfixus fuisset. Quamobrem quo doloris sensu tunc superbiam suam deplorassent? Quâ cum humilitate petiissent veniam? quos laudis, adorationis, amoris actus per omnia secula frequentassent? Leges jubent femina gravida ob factum ab illa in lucem edendum pœnas differri. Eodem modo in bonorum istorum operum gratiam, quibus gravida erat mens angelica, etiam saltem

NERI
istianus

Scot. in
2. dist. 7.
q. 1. l. 1.
de perf.
div. l. 13.
c. 4.
l. præ-
gnantis
ff. de
pœnu.

executio condemnationis videtur differri debuisse.

XV. Idque eo amplius, quod ad obsequii illius, quod penitentia sua Angeli Deo exhibuissent, tanquam lucis cessantis motiva, accedebant damni emergentis pericula, ob ruinam illorum, quos in contumacia perstituri secum tracturi erant. Reges hujus terrae nonnunquam refractarii tolerare clientem, ne irritatus gravius ipsis malum adferret, aut ne aperto Marte malecontentorum antesignanus eos impugnaret, aut cum hostibus externis factus iniret. Ideoque cum praeviderit Deus, ab his rebellibus, si pro meritis suis punirentur, ad ultimam desperationem deductis implacabile contra divinam Majestatem bellum suscitatum iri, hominem ad defectionem suam attrahendum, totumque Mundum idololatriæ, impietate, & sceleribus implendum; nec solum innumerabiles animas æterna intereconi dandas, sed etiam ipsum unigenitum Dei Filium humanâ vestitum carne inauditis doloribus, ignominioso patibulo & morte turpissima afficiendum esse; cum hæc inquam omnia praeviderit Deus, videbatur non inconvenienter debuisse penam illorum differre, spaciumque & auxilia ad penitendum concedere.

III.

XVI. Talem homines ferrent sententiam, si magnæ hujus causa patroni electi fuissent. Verum non ita suprema Dei æquitas judicavit, qui in

hoc casu etiam demonstrare voluit, profundissimam esse judiciorum suorum abyssum. *Judicia tua abyssus multa.* Deus perfectissime tam pulcherrum creaturarum nobilitatem comprehendit, quas manibus suis formavit, immensum illatum comprehendit numerum, novit unicam illarum esse culpam, novitque esse sine exemplo & effectu: vidit illas tanquam liberos de peccato penitentes incomparabili obsequio potuisse damnum relaxare; Divina nihilominus Justitia unam eademque sententiâ, tanquam turbato omnes simul involutas in infinitum abyssum præcipitavit, quamprimum eas in ipso superbia actu deprehendit, nec penitentia tempus reliquit. *Videbam Satanam, sicut fulgur decipit cadentem,* inquit Christus. Fulgur quamprimum intra nubes accenditur, statim decidit, & cum sursum ascendere deberet, sicut aliis ignis natura exigit, deorsum deturbatur à terrestri & turbida exhalationis pondere depressum. Sic etiam angeli eodem tempore, quo maledicti illi accensi sunt superbia, in peccato deprehensi se in averni barathrum precipitatos viderunt, ad quem tam indignum excellentiâ suâ locum immenso peccati pondere delati sunt. Sed cur dico delatos esse, cum majori emphasi Scriptura referat, ratoris catenis violenter in abyssum detractos fuisse? *Rudentibus inferni detractos.* Per has catenas, virtus infernalis intelligitur ignis, quam velut divina Justitiæ minister in mirabiles hosce condemnatos exercuit, quâ

quasi supra stellas ascenderit, eosque à sedibus suis avulsos in Orci cavernas abstraxerit, quemadmodum donnunquam à fornacis flammis vicina corripiuntur ramenta, priusquam pro pabulo in illum injiciantur.

XVII. Videte igitur, quomodo in hoc condemnationis speculo (quod erat tertium punctum à me propositum) manifesta peccati malitia appareat, tam quæ ut injuria Dei, quam ut damnum nostrum in illo continetur. Profecò tam clarè hæc malitia in Angelorum suppliciis apparet, ut qui eam non advertit, aut intellectum aut Fidem perdidit. Charissimi, parumper seriâ mente veritatem istam perpendite, & deinde mihi respondete; Quis fallitur, Deus, aut vos? Vos nullam in peccato deformitatem apprehenditis, imò quandoque gloriam vobis ex peccato facti putatis; Et quemadmodum Athiopes arte nigrum suum augment colorem, sic quoque vos interdum peccato gloriamini, quod non fecistis, honori vobis ducentos pejores aliis vos peccatores videri. Ex alia verò parte tantam Deus in peccato videt malitiam, ut propter ipsam ad pulcherrima manuum suarum opera in ignem æternum projicienda moveatur. Ille qui corvorum pullos à matribus delectos tuerat & pascit, tot creaturas in summa & sempiterna misericordia se longè separatas derelinquit. Necessè est igitur concludere, inexplicabilem esse cujuseunque peccati mortalismaliciam, cum illud Deus,

qui falli non potest, pœnâ infinitâ dignum judicet.

XVIII. Poterat infaustus hæc rebellibus aliquod preparare remedium, sed noluit, ut quantum malum sit peccatum, intelligeremus. Si Jesus Christus è cruce pendens Patrem suum allocutus fuisset, dixissetque, Pater æterne, in satisfactionem totius debiti ab angelis contumacibus apud te contracti unam sanguinis mei guttam tibi placeat acceptare; sola illa gutta pro omnium salute sufficiens fuisset; noluit nihilominus Filius Dei illam pro illis offerre, permisitque ut clavi Sanctissimi sanguine suo imbuterentur, carnifices aspergerentur, terræque inebriarentur; nec voluit, ut vel una gutta tam universalis diluvij Angelis prævaricantibus applicaretur. Totum autem hoc ideo statuit, ut clarissimè appareret, quàm divinæ Sanctitati contraria sit iniquitas. Si Jesus Christus etiam Demones redemisset, homines fortè existimare potuissent, non esse tantum malû, Deum offendere, aut saltem malum non esse adeò incurabile. Sed cum jam videant, naturam Angelicam in condemnatione suâ sine remedio relinqui, bene inferre possunt, tanto magis coram Deo abominabile esse peccati toxicum, quanto preciosius & dignius est vas illud, quod propter tale venenum in frustra comminutum conspiciunt.

XIX. O peccatum, peccatum! quis pravitatis tue fundum penetrare poterit? Charissimi, affirmare nobis licet, tantum nos de peccato cognoscere, quantum de mari cognoscimus, id

NERI
ISTIANUS

id est, solam ejus superficiem. Aliàs enim nunquam possibile esset, ut quis illud committere audeat. An non unum solum peccatum sufficiens fuit, ut ex Angelo fieret Dæmon? quando igitur aliquis vestrum peccatum unum commisit, tantam in anima sua jam habet malitiam, quæ sufficeret, ut in Dæmonem convertatur: ad Dæmonem enim induendum aliud non requiritur, quàm unus solus actus peccaminosus. Quare cum Confessarius de tali quodam actu nos interrogat: quoties? statim liberè respondetis, sexagesies, aut septuagesies; quasi decem peccata amplius commisisse, nulla notabilis esset differentia. At perpendite nonnihil, quid sint decem illa peccata, quorum vos nullam habetis rationem, quæ nimirum sufficiunt, ut decem efficiant Diabolos! si fieri posset, ut decem hæc peccata mortalia decem Sanctissimorum, & præcipuorum Seraphinorum conscientis imputarentur, quamprimum ex decem Seraphinis, acerrimos decem tenebrarum Spiritus factos videre liceret. Et vos adhuc statum vestrum non exhorrescitis? Et quod de decem dico, etiam de quinquaginta, deque centum affirmare potestis. Quinquagesies peccastis, aut etiam centies, an non ita est? Quòd si nunc quinquaginta hæc, aut centum peccata inter quinquaginta aut centum Angelos dividatis, centum aut quinquaginta ex his efficiuntur Dæmones; & tamen omnis hæc malitia, quæ divisa sufficiens esset, ut tantam Inferni partem consti-

tueret, tota in corde vestro unita hæret; dum vos interim facitis, nugæ & voluptatibus vacatis, sceleraque sceleribus incessanter annectitis. Potestne in Mundo infelicior reperiri creatura, quàm peccator se ipsum non cognoscens? *Quid miserius misero, nisi miserante se ipsum.* Deus licet quoad naturam Dæmones pulcherrimum agnoscat manuum suarum opus, nihilominus dum peccatum illorum intruetur, non tanti facit, quanti foedum vermiculum, sordidam vesperam, aut pestiferum serpentem. Quanti ergo facere potest hominem, cujus anima centenis actualiter peccatis est contaminata? quàm abjectus, quàm foetidus quàm horridus in conspectu Dei comparebit! *Sprevisi omnes discedentes à judicis tuis.* Attamen Adolefcens illam immundus, fæmina illa tam impudica, ob fucatam faciem, ob capillos bene discriminatos putant se dignos esse, ut omnium in se convertantur oculi! Verùm alia breviter erit rerum facies. Veniet tempus, quo res quævis, qualis est in se, videbitur. Qui tapetes conficiunt, ab inverfa tela texere ordiuntur, ita ut dum monstrum abiquod acu pingunt, illud non intruetur, donec opere absoluto ad alterum vertant latus, necque exponant. Non ab simili arte Peccatores suam absolvunt vitam, licet enim horrenda iniquitatis monstra dierum suorum tela intexant, nihilominus quia in verum laborant telâ, illa non intruetur. *Nesciunt quid faciunt.* Sed in mortis puncto omnia aliam induent faciem. Quod enim à sinistra, vertetur ad dex-

P. SEG
Homo Cr

Statuam te contra faciem tuam. Omnia opera ignominiosa talia apparent, qualia sunt coram oculis Dei. Nec solum apparebunt, ut videantur velut injuriæ Deo illatæ, sed ut in propriis artificibus suis puniantur, odiosoque habeantur.

XX. Divina siquidem Justitia diebus nostris bilanciæ suam non mutavit, ita ut peccata minus sint gravia, quam ante; est ipsamet quæ fuit trutinæ. Ideoque si unica superba cogitatio tanti ponderis est, ut tam numerosas, tanque nobiles creaturas in inam deprimat abyssum, quid fiet de tot & tantis injustitiis, impunitibus, tot blasphemis, de legum divinarum transgressione? Vera hæc esse vos fatemini, dicitisque: sed non Deus bonus est, benignus est, ut non plena habet misericordiæ viscera? Certum est, quod bonus sit & benignus, cum sit ipsamet bonitas & benignitas. Sed non solum talis est pro vobis, bonus est, benignus est & misericors etiam pro aliis. Videtis nihilominus, quomodo sublimissimas illas tractarit creaturas, postquam peccato se contaminavere! quamprimum eas à se non in cœnum, sed in ignem projecit, nec unquam eas inde eripere cogitavit.

XXI. Comparete nunc aliquantisper vos ipsos cum immensâ hac, tam insignium condemnatorum multitudinem, judicisque estote illius sententiæ, quæ, si vitam non mutaveritis, in vos feretur. Vos de vilissima terra vas estis plenum ignorantia & malicia quoad animam, plenum putre-

dine & fœtore quoad corpus. Si igitur Deus vas aureis non pepercit, sed idiffregit, cur sicilibus & lignis parceret? *Serm. 1. de adv.* Si superbientibus Angelis Deus non pepercit, quanto magis tibi putredo & vermis? inquit S. Bernardus.

XXII. Peccata deinde vestra, cum Angelorum delicto comparete. Semel tantum Dæmones legem Dei transgressi sunt, & quidem antequam apertum viderent Infernum, imò antequam Infernus produceretur, antequam illum scirent esse, antequam quidquam de eo suspicarentur, antequam aliorum damno, ut dici solet, sapere didicissent. Vos centenis vicibus legem Dei prævaricamini, & ex diebus vestris continuam scelerum catenam nectitis, cogitationibus fordidis, verbis scandalosis, desideriis, operibus & omissionibus, quorum unum ab altero continuo trahitur. Et hoc quidem postquam Fides infernum totum accensum & inflammatum ostendit, illamque abyssum peccatoribus plenam, imò refertam aperuit.

XXIII. Vestram quoque ingratitude, cum illorum ingratitude comparete. Dæmones ingratos se exhibuerunt naturæ & gratiæ beneficiis; sed non sicut vos; illi enim gratiam à peccato resurgendi non habuerunt, vobis autem sæpius illa concessa fuit. Pro illis ne quidem unicum Dei Filium emisit suspirium; at pro vobis sudorem, sanguinem & vitam profudit; ipsis ne quidem semel veniam impertivit, vos autem quoties

NERI
ISTIANUS

impunes abiistis? illis non fuit praedictum, illis non fuit promissum, nec unquam poenitentiae tempus concessum. Vobis usque in hanc horam nihil aliud magis inculcatum fuit; illis etiam unicum poenitendi momentum negatum fuit, vobis frustra tot & tot anni pennittuntur.

XXIV. Denique vestram pauci sunt, illi vero sunt absque numero. Quid quæso Cælum perderet, si vos omnes damnaremini? Fortassis propter tantam desolationem aut damnatum luctum indueret? Tertia incolarum suorum parte in Angelorum lapsu Cælum evacuatam est; nec stragem illam doluit, cur ergo solam vestri deploraret jacturam? Certè nemo capere potest, quomodo peccator adeo sit temerarius, ut mille- nis onustus sceleribus in omnipotentis Dei conspectu de se audeat præsumere, coram Deo inquam, qui tantis non indigebat Principibus, sed eos punivit, non secus ac si nihil amplius valeret, quàm vilis scurrarum turba aut bestiarum cana. Si Deus solum ad infernum condemnasset Luciferum, sola hæc Justitiæ demonstratio sufficere debuisset, ut homines vehementissimè terrentur. Hoc modo cuncta Assuæ regna terrore concutiebantur, ubi aud tum fuit iussu Regis Amanum Principem, intimum ac familiarem, è patibulo suspensum fuisse. Imò etiam ipse bestia ratione carentes absterrentur

hoc modo. Plinius refert, ut in Africâ Leones ab insatiabilibus, quas edebant, cohiberentur stragibus, de-

terminatum fuisse unum illorum capere oportere, & ex arbore suspendere; id cum alii viderent, omnes in fugam acti se in cavernis suis, intra sylvas absconderunt. An non igitur sola unius Angeli poena sufficiens esse deberet, ut hominis auctoriæ frenos imponeret? Nihilominus innumerabilium Angelorum, ad æterna & infinita tormenta condemnatorum supplicia homines à peccatis abstertere non valent. Audistis ab Angelorum multitudinis omnes maris arenas superari. Numerate igitur si potestis, tertiam dictarum arenarum partem, & dicite postea: major est illorum damnatorum spirituum numerus; Ego tamen peccare non cesso, quasi de rena tot & tantis negata securissimum essem? Forfan illum mihi Deus concessurus est, ita sanè; Sed quid eris, si concedere nollet, indignè ferens, vilissimum vermiculum, qualis ego sum; nolle desistere totius Mundi Dominum offendere? Alias quidem veniam mihi tribuit. Sed quid eris, si propter hoc ipsam amplius mihi nollet ignoscere, quia jam toties mihi ignovit? forte præsumptio illa, quæ potuit Cedros altiores illis, quæ sunt in Libano evellere, non posset fragilem prosternere abietem? *Ulna abies, quia cecidit Cedrus, quoniam magnifici vastati sunt.*

XXV. Charissimi mei, nolite desiderare mala vita, sub spe obtinendæ veniæ, quæ semper est incerta. Spem vestram solido alligare trunco, non illam marcido palo continere.

Quid perditis, si peccare cessaveritis?
 At quid non perditis, si peccare non
 desistatis? O mi Deum, exhorresco,
 dum in profundissimam hanc abyssi-
 lam oculos converta. Perditur fama,
 perditur bonum utile, perduntur
 voluptates, perditur corpus, per-
 ditur Anima, perditur etiam
 perditur Deus; omnia perduntur
 bona, verbo, omnia in profundissi-
 mo illo barathro congregata mala
 incurantur. *In loco tormentorum.*
 Et vos non horretis ad hujus ipsius
 barathri limina ambulare, salu-
 rare, & voluptatibus indulgere?

bene apparet, vos in tenebris esse.
Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi Prov. 4.
corruant. Deus vobis oculos dignetur
 aperire, ut grave in quo versa-
 mini periculum agnoscat, quod si
 cognosceritis, possibile non esset, ut
 salutem vestram non consideretis. In-
 ferens à Deo pro perduellibus factus
 est Angelis; concedo. At si vos illos
 Angelos audaci temeritate imitati
 fueritis, imò superaveritis, scitote,
 Infernum illorum, ceu pro vobis con-
 ditus esset, eundem futurum. *Dis-*
cedite maledicti in ignem aeternum, qui
paratus est Diabolo & Angelis ejus.

Maech.
29. 41.

DISCURSUS XVI.

Ex Pœnâ Adami Peccati Mortalis Gravitas
 apparet.

Nunquam magis po-
 tentiam suam anti-
 qui demonstrarunt
 Romani, quàm cum
 à Supremis etiam
 Regibus damnatis
 pœnas sumperunt. Ita præ aliis
 condemnatos & punitus fuit Rex
 Jugurta ob homicidium in fratre
 suo Principe commissam, qui in
 pœnam Romæ in carcere morte
 multatus fuit, summo cum ex-
 cellissimæ illius Reipublicæ hono-
 re, apud quam supremæ quidem
 dignitates delictum aggravare, sed
 impunitatem impetrare non pote-
 rant. At, *quis non timebit te, ò*
Rex genium? Cum divina Justitia

tua vultum potentium non respiciat,
 sed indifferenter & indiscriminatim
 eos judicet, quasi de infima essent ple-
 be? Ecce Adamum Primum mundi
 Regem, ob inobedientiam suam à Re-
 gno ejectam & ad pœnam majorem,
 quam humana mens comprehendere
 possit, condemnatum. Necesse igitur
 est, inexplicabilem esse ejusvis
 peccati malitiam! at tamen tam pa-
 rum apprehenditur ab homine, ut
 vix illam agnoscat. Nos igitur ut il-
 lam aliquantò melius intelligamus,
 tria hodie considerabimus; Regnum
 Adami, lapsum, & pœnam, dumque
 transgressiones illius perpendimus,
 nostras comparabimus iniquitates,
 detestabimurque, ut coram Deo adeo

Bb 2 tre

NERI
 istianus

Ps. 73. 12.
terremus. Terribili & ei qui auferit Spiritum Principum, terribili apud Reges terra.

I.

2. Thom. 1. p. 9. 26. Ar. 1. 2. 5.
 II. Similis Adamo, antequam peccavit, nullus fuit in Mundo Monarcha, nec unquam erit. Quandoquidem non unam aut alteram terræ partem cum imperio possidebat, sed in toto illius ambitu dominabatur, omnesque illi creaturæ tanquam Domino seruebant. Præterea (solet enim divina providentia non solum officium conferre, sed etiam necessarium eo dignè fungendi habilitatem addere) ornatus fuerat cunctis dotibus ad grande hoc dominium administrandum requisitis; quæ dotes tribus præsertim capitibus continentur, sapientiâ, gratiâ, & iustitiâ, originali dictâ.

2. Thom. 1. p. 9. 23. Ar. 3. 4.
 III. Quod ad sapientiam, fuit illâ plenissimus, quemadmodum ejus dignitati conveniebat. Cùm enim ad omnes alios regendos destinatus esset, necesse erat, ut omnes sapientiâ antecelleret; ut in regimine suo nihil improvisum, nihil indiscretum accideret, ut fieri solet, cùm minus prudens aliis ducatum præbet. *Eccl. 17. 1.* *Disciplina intellectus replevit illos.* De illo & uxore à Deo ei datâ inquit Ecclesiasticus. Hæc sapientia non tantum ad naturæ abdita, proprietates, affectiones, artes & humanas scientias se extendebat; sed multò magis ad cognoscendum Deum, resque supernaturales intelligendas illi infusa erat, cùm Ada-

mûs nobilis hujus exercitii, quo Deus coleretur, Magister, omnimodique posterorum exemplar esse debuerit.

IV. Præterea hoc generis humani caput aliâ adhuc magis selecti dote præditum fuit, gratiâ nimirum, cujus virtute cælestem beatitudinem mereri posset; cum hæc quoque gratiâ omnes aliæ virtutes quædam habitualiter, quædam actualiter animæ ipsius infusa erant; nec non omnia Spiritus Sancti dona, quæ illam, quando cor aliquod occupat, sequuntur, eodem modo, quo nobiles aulici, & Matronæ Reginam sequuntur, cùm in publico comparant.

V. Denique tertia prærogativa Adamo concessa fuit iustitiâ originalis, quæ non est sola & simplex quædam qualitas, sed plurimum virtutum simul unitarum aggregatum quoddam; tam quoad animam, quam quoad corpus. Et hæc iustitiâ primo anima Deo subiciebatur, quâ intellectus ad illum cognoscendum, voluntas ad amandum, memoria ad reminiscendum applicabatur. Secundò partem inferiorem Superiori animæ parti, infimumque sensuum regimen supremo rationis magistratui subiciebatur: habebat enim homo in se temperantiam profundè radicatam, quæ in ore erat, quasi frenum aureum ad passiones tali statui proportionatè edomandas. Tertiò hæc iustitiâ ad corpus animæ subiciebatur, ut illi non ob oneri esset, sed auxilio, & consequenter à morte, morbis, cunctisque doloribus, quibus vita nostra circumdata est,

est, exemplum erat. Magnum hoc donum insuper titulum habuit iustitiae; quia per illam omnia inferiora superioribus parebant, quae proprie perfecta est iustitia; dicebaturque originalis, quia ad omnes homines transmitti debebat à primo illo viâ originis descendens. Unde pro utilitate nostra obligationem illam inferre licet, quâ tenemur pro omnibus illis donis praedictis gratias agere; licet ea non possederimus, cum Dei culpa non fuerit, quò minus iis fruamur, imò cum primo Patre in possessionem patris gratiae introducti sumus. Si Princeps nobilem familiam in beneficium praedium inducit beneficio in omnes posteros transfituro, caput vel in familia praedium dissipet, alienetque, quis huius jacturae culpam gerit? Descendentes licet pauperes jure merito tenentur supremi Domini sui liberalitatem agnoscere propter divitias, quas etiam non possident.

VI. Sed ad intellectum procedamus, quid vobis videtur de hoc Regno? Ubi similem in terris invenietis Regem? Regem, qui sibi ipsi perfecte dominetur, omnibusque rebus seipso inferioribus, & cui perfecte suus Dominetur Creator. Regem, qui nunquam suo possit privari Dominio, nisi turpiter illud à se abdicare velit? Monarchae hujus Mundi sapissime sunt appetituum & affectuum suorum Mancipia; nec nisi brevi tempore hac morali fruuntur auras, paulò post mortis futuri spoliuntur; ita, ut non immetitò Regibus scenicis assimilati queant, qui finitâ comœdiâ coguntur,

purpuram, sceptrum & regimen deponere, & ex theatro descendere. *Ego dixi, dii estis: Vos autem sicut homines moriemini.* Populus quasi Deos terrestres illos colit; sed mors eosdem tanquam homines vulgares tractat, illorumque cineres cum rusticorum pulvere confundit. Talis verò non erat Adami principatus. Inter alias prerogativas ei à Domino concessas, erat illa praecipua, quòd morti subiectus non esset, quae ab ipsa obedientia tam perfecta animae à corpore in tali statu reddendâ arcebat, ut sentit S. Thomas, aut, ut alii volunt, à prompta illa & perpetua, quam homo ab arbore vitae percipisset, restauratione impediebatur. Unicus solus hostis & ingens illi remanebat, peccatum scilicet, quòd tamen ipsi nocendi vim nullatenus habebat, nisi proprii arbitrij vires ipsi sponte subdidisset. Artamen, quis hoc crederet? Rupes haec inexpugnabilis, quae neque vi, neque obsidione, nec assultu vinci poterat, propria voluntate se hosti dedit, portas illi aperuit, manibusque illius claves tradidit. Hic Adami lapsus, quemadmodum est magnum aliquod Sanctae Fidei nostrae mysterium, à quo magna ex parte plura dependent mysteria, congruum est, ut bene ab omnibus intelligatur, quare huc aures animùmque advertite.

II.

VII. Sciendum igitur est, Adamum à Deo creatum ab eodem in Paradiso terrestri positum fuisse, & quia obedientia primum est creaturae erga Creatorem suum obsequium,

NERI
ISTHAMIUS

2. Th. 2. 2.
q. 104.
ar. 4.

ne Deus homini illam exercendi daret materiam, ei præcepit, ut inter omnes regii istius horti arbores unam solam à se notatam intactam relinqueret: in quacunq[ue] enim horti de fructibus in ea natis comederet, sciret, tanquam perduellem, tam pro se, quam pro posteris suis hoc tam pulchro perennium deliciarum statu, cujus possessionem adierat, quamprimum illum exuendum esse. *In quocunq[ue] die ex eo comederis, morte morieris.* Imaginari vobis licet, quanta animi submissione, nec non admiratione tam leve præceptum suscepit Adamus, obitupefcens Deum pro tam opulento feudo non gravius à se exigere homagium. Sed illa submitio & admiratio non diu tenuit: Damon enim prævidens felicitatem, quâ fortunatissimum hoc par hominum, Adamus & Eva, & eâ, quâ omnes illorum posteri gavisuri essent, motus invidia, serpente ad insinuandum se, & decipiendum usus est. Verum est, quòd non ausus fuerit hominem malignus ille aperto Marte aggredi, sed totum negotium fraude aggressus est, quam sua illum versutia docuit, qua fretus speravit, illum validius per feminam unicè sibi amatam prosternere, munitionemq[ue] à debiliore loco minusq[ue] custodito expugnare. Quare postquam feminam ortiantem invenerat & solam, liberiùs ei loquendi occasionem sumpsit. Postquam illi Dei præceptum, tanquam nimium grave & dignitati suæ contrarium proposuit, minas intentatæ mortis non esse, nisi terculamenta

dixit, à Deo sic conficta: nec enim verisimile esse, eum se creaturis tam pulchris à se productis privaturum. Denique paulatim verbis fallacibus ultra progrediens non dubitavit alligare, etum prohibiti fructus non tantum nulli eorum nociturum, sed summo opere profuturum; ita enim omni sapientiæ & scientiæ genere abque mensura implendos, ut ad malum magister & bonum discernendum Dei opus amplius non indigerent, sed in ipsorum regimine sibi sufficientes futuri essent. Omnia hæc mendacis malignus impostor solennissimo confirmavit juramento, Deum, contra Deum ipsum, testem appellans, utrensque, eum omnium à se didorum veritatem non ignorare. *Scit Deus, in quocunq[ue] die comederis, ex te aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dij.* Hisce venenatis verbis impostor ille obtinuit, ut mulier superbiâ elata, primò ob vanam suipsius æstimationem omnia à Dæmone proposita tanquam verosimilia teneret; deinde fidem adhiberet; victa deniq[ue] audacem manum ad prohibendum cibum extenderet, præceptumq[ue] Dei prima violaret.

VIII. At parum devotâ solâ muliere Damon lucratus fuerat; sic enim neminem præter illam deceperat. In hoc adhuc laborabat summo opere, quomodo Adamum, à quo tota humana posteritas dependebat, quasi membra à capite, devinceret. Quare Evan incitavit, ut ab eadem arbore illa ipsa marito fructum porrigeret, simulq[ue] affectuum teneritudine plenissimè

Gen. 3.
17.

P. SEG.
Homo Ca.

adheret verbi: non credere se ab eo
 finire amari, si primum munus ma-
 gnum suarum recufaret, ob quod neu-
 siquam timenda mors esset, de quo
 illa ipsa jam comedisset, certoque
 respondere posset, illum inde non mo-
 riturum. Quid porro? Sive Ada-
 mus minas à Deo revocandas existi-
 maret, sive precibus & penitentia eas
 se revocare posse speraverit, certum
 est, quod inobediens fuerit, & non
 modis dilectæ sociæ suæ, quam fraudi
 Diabolice cesserit. Hoc, quem-
 admodum gravissimi tradunt Aucto-
 res octavo post creationem illius die
 contigit, quo tempore peccatum,
 velut infernalis latro, Adami &
 Eve intrans animas unico momento
 omnes sapientie, gratiæ & justitiæ
 virtutes illis, & nobis, eripuit. Quare
 quemadmodum Patre lætæ Majestatis
 condemnato, filii ipsius non possunt
 æquas præterdere dignitates & do-
 minia; eodem modo primus Pater
 nosse lætæ Majestatis, & quidem di-
 vinitus declaratus, pro se & nobis fi-
 lio suis omnia privilegia, omnesque,
 quas possidebat, præminentias amisit.
 IX. Sed antequam ulterius prænam
 à justitia divina huic Regi perduelli-
 suo, inoffensam consideremus, mul-
 tum refert, hæc, quæ hucusque dicta
 sunt, accuratius observare. Quis un-
 quam credidisset, Virum tam pruden-
 tem, non ita pridem Dei manibus
 formatum, omnibus gratiæ tam habi-
 talis, quam actualis thesauris dita-
 tum & roboratum, passionibus suis
 adeo dominantem, verbis solum ab-
 stinere, non ab intus à concu-

piscencia tentatum ad peccandum in-
 duci potuisse? At tamen nimio erga
 mulierem sociam amore inductus
 fuit, quasi timeret, ut vult S. Augu-
 stinus, ne si non consentiret, Eva ob
 nimiam displicentiam moreretur.
*Noluit contristare eam, quam credebat
 à se alienatam, omnino interire.* Quo-
 modo igitur Adolescens effrenatâ con-
 cupiscentiâ, indomitis passionibus,
 potentiis debilitatis, habitibus vitio-
 sis, mente exarçatâ, animo accensô,
 & undequaque tentato, sibi fidere
 potest, se neque cogitationibus & de-
 lectatione, neque opere ipso & dato
 in peccatum consensu lapsurum esse?
 Nihilominus in tam periculoso con-
 siliu tot improvidi Adolescentes &
 Puellæ de se audent præsumere, & in
 omni libertatis ac licentiæ genere in-
 ter se agentes, amorisque mutui con-
 testatione quotidie magis ardentis,
 nunquam recti limites transgredi
 confidunt. Ostendit, iterumque slo-
 listos homines! vident, hoc turbinis
 impetu cellissimas pinus, tam miserè
 cecidisse, & putant debiles arundines,
 per se terram versus inclinatas, stare
 posse erectas. Si homo in Paradiso ter-
 restri stulto amori resistere non potuit
 tanta in tranquillitate, quomodo in
 aperto campo inter tot resistet præ-
 lia? *Memento*, monebat S. Hierony-
 mus Nepotianum, *memento, quod Pa-
 radisi colonum de possessione sua eiecit
 mulier.* Quare necesse est, tam fre-
 quenter vos admoneri, ut periculosas
 vitæ occasiones, quales sunt adole-
 scentum cum Puellis, quia quemad-
 modum olim Diabolus, Viri erga femi-
 nam

L. 11.
 in Gen.
 6. 47.

NERI
 istianus

minam amore in perditionem nostram usus est; sic adhuc eodem illo, semperque majori cum robore utitur, distm quotidie magis invincibilem horum armorum, id est, amoris vim agnoscit. Qui Apum Regem cepit, totum illarum quoque tener examen: eodem modo, qui amorem lucratus est, omnes quoque alias passiones habet in potestate sua. Et hæc est causa, cur tantâ cum obstinatione Dæmon inter Christianos pessimam illam amandi consuetudinem conservet: amore siquidem potius facillimè reliquis dominatur affectibus, & hac clave in Adolescentium animas ad quodvis vitium januam pandit.

III.

X. Nunc, ut ad propositam redeamus materiam. Deus ex Patre in Judicem mutatus Adamum vocat, examinat, convincit & condemnat; at videte ad qualem pœnam: ad amissionem Regni, ad bonorum confiscationem, ad exilium, infamiam, infirmitatem & mortem. Creaturæ illius detrectant imperium, è deliciarum ejicitur Paradiso, & ut lapsus sui opprobrium identidem recorderetur, pellibus animalium vestitur. Ad terram manibus suis colendam damnatur, denique vitam in sudoribus & laboribus ineffabilibus exactam inter angustias & agonias finire cogitur. Imò etiamnum quasi perduellis à Deo tractatur; quia, quemadmodum rebellium domus diruuntur, soloque æquantur, sic, ut animæ habitaculum, corpus scilicet, diruetur & in pulve-

rem redigeretur, à Deo statutum est. Quid diceretis de Magno Rege, hodie opulento, cui omnes paterent, quem omnes venerentur & timerent, si cras nudum & pauperem, ac, ut panem lucretur, terram fodere conspiceretis? Attamen tanta fortunæ mutatio, ne minimam quidem pœnarum partem Parenti nostro inflictarum experiret partem, cum minima sit illa, quam fecit corpus jactura, in comparatione divitiarum & prærogativarum, quas anima amisit. Quod autem pro nobis omnibus magis deplorandum est, quòdque magis pœnæ illius regrem manifestat, est, quòd omnes eadem sententiâ involvamur. Quæ obrem Deus ordinem & providentiã antea stabilitum regimen omnino mutavit, suæque naturali inclinationi cuncta relinquens, protectionem suam specialem subrahendo: namquam metam, in quam omnes tam corporales, quàm spirituales collimarent miseræ, nos exposuit. *Tunc homo secundam animam, & secundum corpus per Adami pravavitatem in deterius est commutatus.* Inquit sacrum Concilium Tridentinum. O quantum vulnus naturæ nostræ primum hoc peccatum infixit! Tantum ego mihi non tribuo, ut hujus vulneris profunditatem & largitatem à me explicari posse confidam; nihilominus aliquantisper ostendere conabor.

XI. Quoad profunditatem, considerate, quòd quemadmodum per rupto ab ingenti flumine aggerè cœca Regio inundatur, ita ablata à natura humana originali justitiâ, omnes appetitus

petitus propria sua objecta tanto cum impetu sequi ceperint, ut absque Dei Gratia, multaque difficultate & labore nostro retineri non possint. Illi cum passionibus simul omnes creaturæ ab hominis obsequio defecerunt, quemadmodum in universali regni cuiusdam perduellione fieri solet. Adeoque bestia tantopere obsequium homini recusarunt, ut, nisi irascantur, aut blanditiis attrahantur, aut arte mansueant, amplius nobis servire nolint. Elementa in illo bello fœdus fregere, quod in hominis innocentis gratiam constituerant. Cœli mutati sunt, suosque infensus, aut cohibuerunt, aut dimiserunt. Terra tanquam maledicta sponte nihil aliud, quam spinas & thursum, producit. Verbo vix homo inimicum Dei se ostendit, cum non omnes sibi contrarias experiret creaturas; imò se ipsum contrarium sibi, omnibusque hostibus sui hostem domitu difficiliorem. Ecce igitur omnium malorum notissimum originem; Ecce unde rerum spiritualium ignorantia, beneficentia repugnancia, effrenata voluptatum concupiscentia, ira in vindicanda injuriis impetus, continua inter nos ipsos contentio, nascantur. Nolite vobis persuadere, tales à Deo non factus esse; tales à peccato facti sumus.

XII. O quantum intra me ipsum indignor, dum interdum aliquos vestrum ita loquentes; sœque excusantes audio! *Quid facere possum? Deum talem me creavit. Hac est*

natura, quam mihi Deus indidit. Talis est mea conditio, hæc inclinatio & natura constitutio. An hic sanus vobis loquendi modus videtur? Si horologium vestrum non moveatur, si lenius procedat, si quando sonum non edat, aut non quas debet significet horas, tunc culpam artificis non impingitis, sed horologium vitiatum esse querimini, nec unquam vobis imaginamini, tam defectuosum ab artificis manu prodidisse. Quæ fronte igitur hoc audeatis dicere, dum repugnancias illas sentitis ad videndum secundum rationem, & non more bestiarum? Dicite potius, horologium esse vitiatum, & reparari oportere, manibusque artificis reddendum, à quo in principio tam bene instructum prodierat. *Deus fecit hominem rectum.* Et tunc, ut decet, loquemini. Sed hæc per parenthesis dicta sunt. Caterum, si penam primi hujus peccati aliquantisper concipere volueritis, ex omnibus malis, quibus corpus & anima in hac mortali vita instantur, quasi montem constituite, in hunc omnes vitæ penurias, omnes contagiones, omnes inundationes, tempestates, terræ motus, angustias, bella, omnes egestates, lamenta, lites, homicidia, neces, omnes injustitias, iniquitates, omnesque damnatarum Animarum jacturas congerite, hæc cum epigraphe: *Hæc est unius solius peccati pœna.* O quam profundum vulnus, quod sinu suo tanta complectitur mala! At non minor est ejus largitas, quæ ad infuaitarum

ani-

NERI
ISTANUS

Eccles. 30.

Cc ani-

animarum, ob hæc mala infelicissimarum ruinam se extendit.

XIII. Primò omnes infantes absque Baptismo è vitâ decedentes in primi hujus peccati pœnam in æternum bono illo infinito, id est, clarâ Dei visione, immarcescibili cœli hereditate privantur. Quis autem numerum illorum inire poterit, huic pœnæ, quæ pœna damni vocatur, subiectorum? In Mundo ajuunt mille circiter hominum miliones inveniri; at experientiâ constat, mediam nascentium partem antè rationis usum diem suum obire. Unde secundùm hanc numerationem quovis seculo saltem mille infantium miliones morerentur, qui quasi omnes in primis quater mille annis ante Christi adventum contra hanc luem à se contractam nullum habebant remedium. Verum quidem est, post adventum Christi omnes Christianorum infantes hoc gaudere privilegio, ut à peccati tyrannide liberati, eum Sanctis regnent in cœlis; at nihilominus quanta Mundi pars fide Christi non est imbuta, & consequenter nec Sancti hujus Baptismi est particeps? Quare quot adhuc hodie toto in mundo putatis infantes ad limbum transferri, cœloque privari? O Inexplicabilem peccati etiam unius malignitatem! Non ignoratis, ad placandam Victoris iram innocentes puerulos obviam mitti solere, manibusque ramos olivarum præferentes pacem rogare. Tale sanè medium sæpenumero tam efficax fuit, ut

crudelissimorum Ducum corda mofuefecerit. Nihilominus Deus, præter infinita peccatis suæ viscera, quæ omnibus exhibet, præcipuè parvulorum tenerum ostendit amorem, ut summopere illorum gaudeat pietatâ & alloquio: *Sinite parvulos venire ad me*: Attamen, ut primum hominis peccatum puniat, ne quidem gratiam sibi parvulorum ætatem recipit, sed simul omnes numero innumerabiles eadem punitione involvit, eosque, si absque Baptismo discesserint, in omnem æternitatem sui beatitudine exclusos ob peccatum originale ab Adamo contractum calcigat, quod tamen secundum voluntatem eorum illis non fuit voluntarium, tantum secundum Primi Patris voluntatem, cui voluntas illorum inclusa fuerat. Quid igitur vobis de peccato?

XIV. Attamen Patrum huc ulterius dixi. Nunc innumeros homines æternum pereuntes adjungite, quorum æterna damnatio remota peccato debetur Originali, quo natura humana corrupta fuit, ut merito Prophetâ de hoc peccato loquens, non in peccato, sed in peccatis se conceptum esse dicat. *In peccatis conceptus est mater mea*. Quia peccatum originale licet per se unicum solum sit, nihilominus quoad effectus, est quasi exercitus peccatorum, & in se solo omnia peccata, sicut radix in se omnes fructus continet: *in illa convalescunt omnia*. Hinc est, quod peccata originalia quotidie ab hominibus committuntur, quoad voluntatem nostram sint

Ricciol.
Geogr.
l. 12.

P. SEG
Homo Gr

entia, sed quoad Adami transgressio-
nem sunt pena nostra: secundum
illud: *Qui in sordibus est, sordescat*
ad hoc. Præcipue cum Deus ob primi
hujus peccati penam totum genus
humanum Dæmonis tyrannidi per-
miserit subjeti, præsertim ante Re-
demptoris nostri adventum, ita ut
à Christo Princeps hujus Mundi vo-
ceretur, cui tam superbe dominabatur,
quemadmodum etiam illum Aposto-
lus, Deum hujus sæculi appellat. Vi-
debat Deus, si hominibus justitia ori-
ginalis & particularis illa assistentia
à principio pro salute nostra nobis
concessa subtraheretur, Luciferum
vitiis suis prævaliturum. Videbat,
hominis se omnibus vitiis, quasi in
prezum deditos; videbat terram
quæ in novum Infernum commuta-
renti, ubi reprobi millenis peccatis
afflicti nullam Dei rationem ha-
berent, denique in æternis Inferorum
flammis perpetuum erga se odium
professuri essent. Et nihilominus in
premie hujus inobediencie penam,
quasi tam graves has non curaret per-
veritates, omnes permisit, nec im-
pediit.

XV. Quid vobis de hac pena vi-
detur. An non horrenda est hæc seve-
ritas? Si Deus aliam non sumpsisset
ad hominibus penam, quam quod il-
los in mortalitate sua miseris & af-
flictionibus reliquerit, sufficiens &
competens pena videri potuisset; at-
tamen non nisi quædam maledictio-
nis, peccato attractæ, gutta fuisset:
ita saltem loquitur Daniel, dum exi-
lii, registis, carceris, totiusque populi

Hebræi in servitutem Babylonicam
abstracti miseriarum mentionem faci-
ens, his utitur verbis. *Stillavit su-
per nos maledictio*. At quam dilu-
milibus verbis peccatorum permis-
sio in sacris Scripturis describitur?
Sanctus David illam inundationi to-
tum Regnum submergenti comparat.
*Effunde super eos iram tuam, & furor
ire tua comprehendat eos*. Sed quo-
modo? Ecce illum. *Appone iniquita-
tem super iniquitatem eorum*. Quan-
do Deus permittit, ut in priorum pec-
catorum penam in peccata nova la-
batur homo, tunc dici potest, iram
ejus nimium exundare. *Nulla est pe-
na gravior, quam cum peccatum est pe-
na peccati*. Hæc pena est quoddam
diluvium; alia mala penæ, ne qui-
dem pluvia, sed pauca quædam sunt
stillæ. *Stillavit super nos maledictio*.
Quare si Deus in primi hujus peccati
ab Adamo commissi penam permit-
teret unicum solum hominem in
unum tantum peccatum labi, & à dia-
boli tyrannide unicum hominis cor
occupari; hæc permissio multo formi-
dabilior foret penæ, quam si omnes
homines quotquot fuerunt & adhuc
erunt, acerbissimâ morte condemna-
rentur. Judicatio nunc, qualis illa di-
cenda sit penæ, quâ præterquam quod
Deus omnes morti addixerit, à tot &
tantis specialem suam retrahit provi-
dentiam, in tantas iniquitates & im-
munditias præcipitari permittit, tan-
tam Dæmoni licentiam, quâ innume-
rabiles animas suæ servituti subjectas
perdat, concedit. Perpendite id, quod
paulò antè insinuavi, id est, in Mundo

Dan. 9.
21.

Pf. 68.
25.

Bellarmin.
in hunc
loc. ex
S. Aug.
l. 4. in
Julian.

NERI
ISTANUS

plusquam mille hominum miliones contineri. Inter hos Catholici centum vix miliones conficiant, ita, ut si omnes salventur, quovis centesimo anno nongenti Animarum non catholicarum miliones in æternum maledictarum ad infernum descenderent. Cogitate igitur, quantum plures damnandi sint, cum e Catholicis tot & tanti æternum pereant, tamque brevis sit hominum vita, ut rarissimi cursum seculi perficiant.

XVI. Accedit, hæc omnia à Deo permitti, postquam primus ille Rebellis nongentorum annorum spacio, ob peccatum suum tantam egit penitentiam, tantasque profudit lacrymas. Imò postquam ipsemet Dei Filius, ut huic ipsi transgressioni satisficeret, honorem infinites majorem divinæ restituit Justitiæ, quam illata fuerit injuria. *Non sicut delictum ita & donum.* Levissima quævis incommoditas à Christo tolerata, licet non fuerit amplius, quam missum in celum suspirium, mille Mundorum peccatis extolvendis suffecisset; nihilominus postquam Redemptor noster tam amplam subiit Passionem, ut propter dolorum copiam & amaritudinem mari compareretur; nihilominus tantas adhuc peccatum edit strages, tantos de nobis Dæmon agit triumphos, tantis & spiritualibus & temporalibus justitiis divinæ Adami peccatum punit calamitatibus, inò & æternis cruciatibus, cuncta hæc in unius peccati pœnam permittendo. Quis un-

quam credidisset, medicinam divinam, qualis est Jesu Christi sanguis peccati originalis vulneri perficere mederi non debuisset, ita ut omne pro eximeret? Ex auro tam salubre picatur oleum, ut non solum velut balsamum medeatur vulneribus, sed ne quidem ullam relinquat cicatricem. Quare oleum tam preciosum, cunctatis vi à Sacrosancti corporis sedulo extractum, videbatur, ita vulnus nostra curare debuisset, ut ne quidem illorum remaneret vestigium, omnemque homines post secundi hujus Adami mortem saniores, fortiores, virtuosioresque fierent, si primus Adam non peccasset. Sic debilis intellectus noster judicaret; et non sic visum est Justitiæ divinæ, quæ infinita procedit Sapientiâ. Hæc, ut quam magnam malum sit, Deum offendere, bene apprehendatur ab hominibus, voluit, ut peccatum tantis etiam impensis à Jesu Christo sanatum, nihilominus adhuc diebus nostris malignissimos homines ad finem Mundi usque, imò usque in omnem æternitatem in miseris damnatis ostendat effectus. Quid futurum fuisset, si Dei Filius Officium Liberatoris in se non suscepisset, compedesque nostros & vincula non dirigisset? Ego planè mihi persuadens, tunc homines gratiâ divinâ omnino privatos, quoad corpus & Animam penitus à Dæmone occupatos, ipsorum Antichristo malitiâ pares futuros fuisset, ita ut cuius horrendus ille titulus attribui potuisset, quo ille insignitus est, dum vocatur, *Homo peccator.*

Rom. 3.
25.

P. SEG
Homo Ca

Homo, cujus vita continuum erit peccatum; homo, qui plus à peccato possidebitur, quam peccatum ab ipso possideatur; Homo, cujus quasi natura erit peccare. *Homo peccati, sicut filius perditionis.*

XVII. Et an non hoc sufficit, ut quum magnum malum sit peccatum mortale, cognoscamus? Universale Mundi diluvium paucis illis hominibus à tantà strage remanentibus tantum incussit terrorem, ut ad illos animados Deus verbis suis jurarit, simili à se penà nunquam imposseram terram assiligendam. At nunc ad tantò majorem malorum omnium inundationem, non solum non terrentur Peccatores, sed adhuc peccatis tanquam ludo delectantur. Legi quosdam Americæ incolas pro torquibus & ornatu, serpentibus uti; sed non ita mirabar, quia prius illis dentes auferunt. Sed quis non obstupesceret, Christianos non ignorantes, ac fide illuminatos, quam venenatum sit nivicum solum peccatum, iniquitatis suis pro ornatu uti, easque velut gloriosa facinora non sine gustu occidere, iisdem gloriari, sibi que applaudere, quasi amplius nullum illis labesset venenum. O incomparabilem cecitatem! Quid de toxico tant nocivo diceretis, cujus unica sola gutta in mare effusa omnes aquas veneno imberet, omnes fontes & puteos, omniaque quæ nunc, & usque ad Mundi finem current flumina penetraret? Quis unquam calicem tam horrendo plenum veneno, quantali-

bet ei admixta foret dulcedo, ori suo admoveere auderet? Tale venenum est peccatum, cujus una pestifera gutta, cum vix primum hominum caput infecisset, quamprimum in totum humanum genus dispersum est, ita ut omnes, quotquot nascuntur, & nascituri sunt, licet etiam Mundus semper duraret, in eoque sine fine homines multiplicarentur, infecturum sit.

Si à peccato Adami tantum filii, nepotes & pronepotes contaminati fuissent, stupendæ profectò malignitatis foret argumentum; at quale malignitatis non erit argumentum, scire, illi non esse nocendi finem? Non ignoro quidem, imposito vitis radicibus veneno, omnes unà cum uvivis palmites insici; at denique sapius transplantatas successu temporis & vitem & palmites venenum perdere novi. Sed post peccati toxicum talem non video emendationem, quare illud omnium venenorum venenum, abominationemque desolationis, à qua omne bonum destruitur, appellare cogor.

XVIII. Nisi fortè existimeris, talem malignitatem in solo primo Adami peccato, non in nostris culpis reperiri! Sed nimium hallucinaremini. Verum est, Adami culpam quoad personam delinquentis fuisse gravissimam, quia cum naturæ humanæ, tantà sapientiâ, scientiâ & gratiâ donatum esset caput, feminam præcepto divino inobedientem corrigere, non imitari debuisset. Nihilominus si secundum gravitatem suam specifi-

Rom. 5.
12.

S. Th. 1.
2. q. 88.
ar. 3.

NERI
ISTANUS

cam hoc peccatum consideretur, & non secundum suas circumstantias, plurimis aliis peccatis gravius non fuit, imò sicut multi sustinent Scholastici Doctores, Adami peccatum minus grave fuit, quam peccatum Evæ, quæ prohibitionem divinam directè sprevit, cum Adamus tantum indirectè illam contempserit, ipsaque eidem labendi fuerit occasio, *Virò que peccatum suggestit*. Quamobrem ubi ille solum contra Deum peccavit, ipsa insuper contra proximum deliquit, quemadmodum advertit Sanctus Thomas, unde etiam, *gravius est puniri, quam vir*. Quare si primam illam culpam cum peccatis nostris comparaverimus, plures reperiemus circumstantias, quæ illa majori digna reddant odio. Prima est circa materiam. Peccatum Adami fuit in materia ex se ipsa levi, solumque propter additam Dei prohibitionem gravis erat; nec non propter eisdem prohibitionis finem, quo sibi totius naturæ humanæ nomine primum homagium reddi voluit. De cætero, si res secundum seipsam consideretur, quam levis erat culpa manducare pomum, si plurimorum peccata, Blasphemias, perjuria, fraudes, furta, homicidia, scditates, ipsi bestiis ignotas comparemus? Ita ut, quemadmodum magnus quidam affirmat Theologus, si post interdicti fructus esum illicò è vita excessisset, minorem in Inferno poenam subisset, quam plurimi in flammis illis nunc sustineant.

S. Th. 2.
2. q. 163,
ar. 3.
2. dist.
21. Scot.
S. Th. 2.
2. q. 163,
ar. 4.

Scot. 2.
dist. 21.
q. 2.

XIX. Quare videte obsecro, quibus insipientes sint illi, qui, ut turpitudinem suam excusent, inveniunt. *Nos non furamur, non blasphemamus, nemini credimus fastidium, nihil aliud, quam ipsa fragilitas, nostræ præmissæ scientiæ.* Et Adamus quid fecerat non furatus fuerat, neminem occiderat, nullas in Deum expresserat blasphemias, in sola materia, necquam legi naturæ secundum se repugnante, inobediens fuerat: quo posito quid vobis videtur? an hæc sua inobediencia gravius peccavit, quam ille, qui in materia maxime repugnante, qualis est quævis carnalis voluptas, quam vos fragilitatem vocatis, prævaricatur?

XX. Altera circumstantia est numerus. Peccatum Adami fuit unicum, multorum è contra Christianorum, tot & tanta sunt scelera, ut quasi arenæ maris comparentur. *Peccavi super numerum, arena maris.*

XXI. Denique temporis circumstantia, à qua tantopere iniquitatem nostræ aggravantur, peccato Adami pondus majus non addidit. Peccavit ille, priusquam ullam vidisset punitionem, priusquam pluribus vicibus veniam impetrasset, priusquam fidelitatem promississet, & quod amplius est, antequam Verbum Caro factum, ut peccatum tolleretur, in Cruce mortem obisset, cum nos, postquam fidei docti horribilissima de aliorum peccatis sumpta scimus supplicia, postquam in Sacramentorum usu toties veniam obtinimus, postquam toties fidem

dedimus, nunquam amplius nos peccaturos, postquam amore nostri Christum e Cruce pendentem vidimus, ore toties divinæ Eucharistiæ sumptione Sanctificato, corpore toties pretioso Christi Sanguine mundato, incomprehensibilem Dei nostri Majestatem offendimus.

XXII. O Peccatum, ô peccatum! Nullus apertior tibi potest dari titulus, quam dum Ignorantiæ partus vocaris, quemadmodum tot in locis Scriptura te nominat; In veritate enim purissima pars hominum non cognoscit, quid sit peccatum, & illis ipsis, qui aliquam illius habent cognitionem, merito dici potest, quod parum cognoscant in comparatione illius, nec sine fine cognoscendum manet.

Solus Deus perfecte comprehendit, quanta sit peccati atrocitas; quia solus novit, quantus sit honor, qui à visibilis creaturis suis sibi debetur. Homines talia audientes obstupescunt, simulque sunt simplici cuidam pastorulo, qui ova Basilisci aspiciens induci non potest, ut ea diffringat; non enim, nisi putamina illorum intuetur, cum vir in natura Scholasticus fallacis illius albedinis matriciam, animam, alimentumque omnium monstrorum pessimum animo penetrans, non semel, sed sæpius pedibus proterit, ita ut comminuendo videatur latari non posse. Sic quoque Peccator ignorans peccata sua non aliter, quam in cortice intuens, persuaderi non potest, ut ea abominetur; sed potius propter illam boni, quod

aut temporali commodo, aut delectatione ostendunt, apparentiam, sibi complacet, usque blanditur, cum Deus infinita sapientiâ suâ veritatem penetrans, agnoscat exitialis veneni abyssum omni fundo carentem.

XXIII. Quamobrem Charissimi mei, adulterata lances nostræ ad rectissimas divinæ Justitiæ lances dirigenda sunt, illudque de peccato formandum iudicium, quod illa facit, ne unquam aberremus. Summo igitur horri vobis sit peccatum, illudque non fallaci vestrâ, sed Dei estimatione ponderate. *Odite malum*, Horri vobis sit, sicut jam sæpius dixi, antequam committatis, postquam commiseritis, postquam etiam illud confessi fueritis.

XXIV. Horri vobis sit peccatum, antequam committatis. Quam providè agit Sartor, quam hæret cogitabundus, quam diu adaptat ulnam, designatque, antequam pannum scindere incipiat; quamprimùm enim discillus est, tam facile non poterit error corrigi, frustra que simul renniri. At vos quamprimùm peccato consentitis, Animamque à Deo funeliore separatione dividitis, quam unquam lethalis culter aliquis dissecaret, hac consili spe, vos postmodum quando volueritis, amicitiam Dei redintegrate gratiamque recuperare posse, quasi minoris foret laboris, quam pannum ex inadvertentia dilaceratum, resarcire. *Hac vice*, vos dicitis, *peccabo, & deinde confitebor*. O si sciretis, quam difficile sit Deo reconciliari, post-

NERI
ISTIANUS

postquam voluntariè ab illo recessistis! Profectò non ita loqueremini. Adhuc licet confiteamini, an nescitis, quanto damno peccatum afficiat Animam vestram? Videte obsecro, quantam ad mortem usque Adamus egerit penitentiam, quantamque pro ipso Filius Dei subiverit: Et nihilominus primum illud peccatum, sicut intellexistis, tanta in hunc diem usque mala vel ipsos inter Christianos producit; solum quia hi cum novo homine, quem in Baptismo induerunt, parum aliquid de homine antiquo retinet: *retinet* - *aliquid de vetustate peccati*. Nunc ignoratis eadem mala, quæ per primi Hominis peccatum toti naturæ humane illata sunt, à quavis culpâ mortali, proportionem quadam Animabus vestris acciri? Unde licet etiam in Sacramento penitentiae Christo Sanguine delcatur, nihilominus diu, & per omnia fortè secula præterita commorationis suæ impressa relinquet vestigia.

XXV. Horreri sit igitur vobis peccatum, antequam illud committatis. *Odite malum*. Sed non minus abhorreere oportet jam commissum. Quomodo possibile est, ut tot Christiani continuò vivant in peccato, cum eo quietem securè capiunt, confabulentur, choreas dicunt, genibus suo indulgeant, in male tempus pro peccatorum expiatione expectantes? si supra caput alicujus vestrum nudatus è filiterico penderet gladius, quovis mo-

mento lapsui vicinus, quis ex vobis absque terrore sub illo somnum posset capere? Attamen dies, & mensis absque timore ullo sub pendente supra vos diuinæ Justitiæ gladio, debili incertissima vitæ vestre filo affixo stertitis. Si jam jam tale filum rumperetur, quid putatis vobis futurum? Habitatio vestra foret ignis, aer vester futurus esset ignis, socii vestri essent furæ, cibus vester foret fel Draconum, gaudia vestra forent ploratus, stridentes dentium, singulus, vociferationes inconsolabiles; loquela vestra non foret alia, quàm maledictiones, quibus sortem vestram crederemini, affectus vestri forent, cunctas odisse creaturas, odisse vestros, odisse vos ipsos, odisse Deum desperatione Diabolice non abimili. Et hæc omnia, *in æternum & ultra*: hoc est, per tot secula, ut cum totidem effluxerint, quotquot ad hodiernum diem usque guttae depluerunt, ne quidem dici possit, quòd ea numerandi factum sit initium. Et in tali rerum statu nihilominus lætos vos agitis dies, peccatisque peccata absque timore accumulatis? Hoc est credere, diuinæ Justitiæ gladium esse, gladium rubigine obductum; aut credere illum è catenâ adamantinâ pendere tam valida, ut non possit aliquando in capita decidere. Charissimi, nolite decipi; ne dicatis, etiam si peccare pergamus, Deus propitiûs nobis erit. *Idem dicebat Adamus.*

5. Tb. 1.
2. q. 81.
ar. 2.
ad 2.

P. SEG
Homo Ca

perfulas (quemadmodum vult
Sanctus Augustinus) facile se cul-
pe suae veniam obtenturum. *Inex-*
perius divina severitatis, credidit il-
lud peccatum esse veniale, id est, de
facili remissibile. Ita explicat San-
ctus Thomas, & hoc sensu etiam
dici potest, illum non quidem à Dia-
bolo, sed à se ipso seductum fuisse.
At tanto & suo, & nostro damno
deceptus est, quemadmodum pluri-
bus jam dictum est. Ne vos excu-
letis dicentes: vobis non esse Deum
offendendi intentionem, sed solum
curare isti à vobis dilectæ com-
placendi. Idem sensit Adamus, re-
damit Sanctus Doctor, inobedien-
tia consensit, non ut Deum inju-
riæ afficeret, sed ut uxoris suæ genio
accommodaret. *Amicabili quâ-*
dam compulsus benevolentia, quâ ple-
namque sit, ut offendatur Deus, ne
offendatur amicus. Consensit, ut
placere sociæ, à Deo sibi datæ, ne il-
lius perderet benevolentiam. Sed
nihil hic prætextus illi profuit. Co-
gnate, an talis excusatio vobis profu-
tura sit, dum ne alicui adultero, aut
filio amico displicentis, peccato con-
sentitis. *Odio malum.* Odio igitur
sit vobis peccatum jam commif-
sum, statimque vix natum dolore per-
sequamini, nec non seria Confessione
enecetis.

XXVI. Denique neque jam Con-
fessione expiatum odisse cessetis.
Quam penitentiam quæso pro pec-
catis vestris egistis? Nongentis an-
nis Adamus peccatum suum deplora-
vit, *R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.*

ravit, complura obtulit sacrificia,
innumeras effudit preces, sine ces-
satione Mundi Redemptorem, ut
se liberaret, rogavit, plusquam
novem seculorum exilium patienter
toleravit, nec non continuos &
difficiles terram colendo subivit la-
bores, quibus non obstantibus au-
distis, quam cardè adhuc hoc pecca-
tum humana luat natura. At vos
aliud nihil fecistis, quam aperto
ore vestras manifestastis iniquita-
tes, & aliquas perfunctoriè recitastis
preces, an sic putatis vos Justitiæ
ex æquo satisfecisse? Dicitis vos
spem vestram in Dei misericordiâ,
& Sanguine Christi pro vobis effuso
ponere; sed etiam Adamus potiori
jure in Dei bonitate confidebat,
cui insigni cum penitentia ex parte
suâ cooperari studuit. Quin etiam
Adamus in Sanguine Redemptoris
sperabat, in hunc Mundum ad
rollendum primum illud peccatum
venturi, qui in monte Calvariæ
moriturus, locum illum, ubi mor-
te condemnati sepeliebantur, irri-
gare debebat, quasi formâ illâ ma-
gis authenticâ pacem inter divinam
Justitiam, & genus humanum ini-
tam ratihabere vellet. Et tamen
cunctis hisce confusus securitatibus,
peccati sui non obliviscatur Ada-
mus, sed ad ultimum spiritum
usque lacrymis suis illud lavit, su-
doribusque suis delere studuit. Vos
cùm nihil horum præsteris, secu-
ritatem vobis majorem promittis,
postquam multò gravius Crea-
torem

S. Th. 2.
p. 2. 46.
ar. 20.
ad 2.

NERI
ISTIANUS

D d

tozem vestrum non solum spectando numerum, sed etiam injurie speciem offendistis. Charissimi, hoc non est signum, quod peccatum, quasi malorum omnium maximum, odio prosequamini. Canis, qui feram morte pejus odit, ubi illam videt inter vepres absconditam late- re, tandiu latrando circumvagatur, quamdiu tam non prodire advertit. Sic & vos, si peccatum vestrum morte pejus detestamini, semper lacrymantes illud circumibitis, & intra vos dicetis: Certi sumus hanc feram maledictam intrasse for nostrum, sed certi non sumus, an inde exiverit. Certi sumus, Deum a nobis offensum esse, sed securi non sumus, an Deus veniam nobis tribuerit. Sic post Confessionem dicturi estis, si apprehen- datis, quid unicum solum sit Pec- catum.

XXVII. Sic non solum in seipso, & in effectibus suis peccatum de- testaremini, sed etiam in omni- bus remotis occasionibus fugeritis. Quam diligenter Eva cavet, ne am- plius Diaboli verbis fidem adhibe- ret, postquam semel tam enormiter ab ipso decepta fuit! Et si vel ad-

huc semel male dilectam illam vobis rem intueri potuisset, quale odium putatis, contra eam conceperit? Et quo animo cum marito suo tran- sillet, ad ultimas usque fibras illam eradicare (si hoc ei a Deo per- missum fuisset) & in ignem pro- jicere? Eodem modo & vos in- quitates vestras odite oportet, omnes fugere occasiones, diaboli- cas, quamprimum apparent, des- tati suggestiones, has creaturas, illas vias & fores, illas domo- strare, in & a quibus semel ad pec- catum inducti fuistis. Hoc peccatum esset odium, hac esset pe- nitentia, qua venie securitatem vobis pronittere possitis. *Quam- obrem, Odite malum*: perinde peccatum odio habetote, id est, solo & maximo, quia omne o- dium propter peccatum factum est, quemadmodum rotas amor propter Deum factus est: & hoc modo viventes digni efficiemini, ut per mortem non primi peccatis a vobis contracti, sed divina misericordia a secundo Adamo nobis impe- trate, effectus sen- tatis.

DISCURSUS XVII.

Ex Judicio Universali demonstratur, quantum malum sit Peccatum mortale.

SI quis omnium temporum historiam nosset, nulli rei aptius hunc Mundum, quam loco praelii compararet, in quo ex una parte divina Justitia peccatum, ut illud omnino destruat, irasdit; & ex altera parte illud idem humana perveritas indicibili cum obstinatione defendit. Verum est, peccatores in aequalibus pugnantibus arduis sepius in hoc periculoso bello de- nitus esse; jam igne à caelo delapsis combustos, jam aquis etiam univertibus submersos, aliàs fame deletos, quandoque ferro interneconi datos, mundo horribili consumptos peste, modo millenis aliis adversitatibus, quasi à totidem Dei exercitiis exterminatos esse. Attamen, quis crederet? Ipsi semper adhuc contumaciores, arborum sui libertate furentes praelium rediataepragunt, statueruntque illud ipsum in finem usque continuare. Quamobrem Justitia divina se ab his vinci nolle decrevit. Propterea magnum illum decretorii praelii diem elegit, in quo ultimum, & fatalem peccato interitum adferre decidit. Hic conflictus est Judicii universali dies idèoque toties in Scripturis, Dies Domini vocatur; ille enim ille

ipse dies est, quo potentiam suam Mundo ostensus est. Hanc igitur magnam praelii diem hodie oculis vestris proponere cogito, Charissimi mei, discursum in tres partes distincturus. Prima ager de aggressionem Domini, ad judicium adventantis. Secunda tractabit de pugna, in apertarum conscientiarum examine; tertia denique post latam sententiam ultimum excidium describet. Hæc omnia verò ideo explananda suscipiam, ut ingentem peccati mortalis malitiam tanti mali causam vivacissimè apprehendatis, & ut par est, detestemini.

I.

II. Antiquissimus Dei mos illud tenet solenne, ut antequam notabiliores de terrâ sumat penas, antè plura præmittat signa, ut tanto minus excusationis prætereendere possint Peccatores, si à Salute excludantur. Cujus rei plurima possem adducere testimonia ex variis multarum Gentium historiis, si non omnibus pluris valeret infelicis Hierosolymæ famosa illa devastatio, præmonitæ, antequam à Romanis in pulverem converteretur. Josephus refert, anno integro ante devastationem Cometam, gladii figurâ toto illo tempore comparuisse, & quasi pendulum supra infelicis illius urbis caput hæsisse. Item

Lid. v. c. 27. de bell. Jud.

Dd 2. Juve-

NERI
istamus

Juvenam ad altare pro Sacrificio ad-
ductam, in via Agnellum partu edi-
disse: portamque templi orientalem,
quæ tota ex solido fusa erat ære, nemi-
ne manus admovente apertam fuisse,
ad quam aperiendam aliàs viginti
hominum opera requirebatur. Deni-
que quia Judæi, semper surdiores
hanc divinæ Justitiæ linguam, ejus-
que minas non intelligebant, clariss
illis locuta est, dum numerosas aciei
ordinatæ phalanges, invicem præ-
stantes in ære illis exhibuit, terribi-
lèmq; ex diversis Templi locis vo-
cem audiri fecit clamantem: *migre-
mus hinc, migremus hinc*: ita ut
nunquam sciri potuerit, à quo vo-
ces illæ formata fuerint. Hæc &
similia prodigia, quasi totidem faci-
les, Deus misit Hierosolymæ, ut tan-
dem conversa non expectando assul-
tum ad deditonem aures accommo-
daret. Quare si tanta unius civitatis
ruinam præcessere portenta, qualia il-
la, quæ universale Mundi præcedent
excidium, futura sint signa, arguit.

*Joel 2.
30. Dabo prodigia in celo & in terrâ,
antequam veniat dies Domini magnus,
Ita Deus ipse per Joëlem Prophetam
nobis significat.*

III. Verùm tunc signa illa non
erunt alia, quàm velut milites &
armata cohortes ad inchoandam
pugnam, non autem præcones pacis,
ut sunt moderna signa, quæ ad illam
impediendam invitant. Ideo præ-
dicit Dominus: *Erit tunc tribulatio
magna, qualis non fuit ab initio Mundi
usque modo, neque fiet.* Sòl enim &
Luna, Stellæve, quoad tertiam partem

adèò obscurabuntur, ut dies futura sit
sicut nox, & nox ipsa triplò natura
tenebrosior futura sit. *Omnia lumen
navia cæli movere faciam super
dicit Dominus Deus.* In ignis elo-
mento varii formabuntur Comete,
qui summo cum omnium hominum
horrore, ab alto decident, qui magis
eo spectaculo terrebuntur, quàm
magno quodam in loco fieri solent,
ubi latà contra aliquem excommuni-
cationis sententiã, ad populi terrorem
fax accensa è sublimi in terram depo-
nitur. Quidam horum Cometarum,
inter alios à Scriptura vocatur *abyssi-
num*, & hoc propter effectum, quem
producet, variis fluminibus, fontibus-
que amarorem indendo, in turpium
illarum voluptatum penam, quibus
toties Peccatores in Dei despectum
delectati sunt. Aer totus venenatus
hac viã tot murmuraciones contra
proximum, tot turpitudines, tot per-
juria, tot horrendas incipiet vindictæ
Blasphemias, quæ etiam ab hominibus
Christianorum linguis in cælum pro-
lata sunt. Mare furibundum tra-
hamquam leo rugiet, ut impios devoret, &
in tanti sanguinis innocui olivæ effusæ
vindictam, omnes aquas suas sangui-
neo imbuet colore; sed sanguine pul-
lido & corrupto, qualis è mortuis cor-
poribus manare solet. In tantâ rerum
omnium perturbatione, cogitate quid
terrâ futurum sit. Si illa plûs quàm
alia elementa peccatoribus in delictis
suis servivit, etiam plûs quàm alia
elementa, ad penas illorum indigna-
burda operam suam seditionibus,
siccitate, fame & horrendis præcipit

cedensione collocabit. *A facie ejus* contremuit terra. Omnia hæc prodigia ideo erunt quasi funesta illa campina, quæ tanto cum horrore, antequam Rei ad patibuli supplicium educantur, pulsantur. Sanctus Clemens in Recognitionum suarum libro refert, lapsus se ex ore Sancti Petri Apostoli Magistri sui hæc verba audivisse: Deus ab æterno diem quendam elegit, in quo omnium peccatorum exercitiæ prælio funesto vult conprobi cum exercitu omnium peccatorum: & hic dies erat iste, de quo loquitur, id est, dies Judicii. *Dies Domini magnus & horribilis.* Magnus quoad Deum, horribilis quoad nos. Quare meditote nullam esse, nec formam, nec figuram proportionatam, quâ dies tantum horridus declarari queat; Ideo Prophetæ tantum sibi non tribuentes, nullam, prout decet, definire possunt, nisi nomina diversis circumscriptioibus illi dedere; è quibus tamen nullum unquam invenere, quod eum adæquatè referret. *Dies amarus,* dies iræ, dies indignationis, dies tribulationis & angustiarum, dies calamitatis & miseriarum, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubarum & stridoris, omnes fuere nomenclationes à Propheta Sophonia collectæ, quæ exiguam quandam hæretoris illius magno hoc judicii die futuri speciem proponerent. Attamen omnes hi terrores aliud non erant, quam quoddam præludium, quo Judicis jam jam adventantis præsentia significetur, & consequenter non erant aliud, quam parva quædam

velitatio, Sanguinolenti illius prælii mox secuturi nuncia. *Postquam autem hæc fecero tibi,* inquit Deus per os Prophetæ Amos, *Preparare in occursum Dei tui.* Quasi dicere vellet: noli putare, Munde scelerate, has quas nunc experiris pœnas sufficere, quibus profundissima peccatorum tuorum malitia puniatur. Omnia hæc sunt tenuia dolorum tuorum principia. *Initia sunt dolorum.* Prepara te tantum ad comparandum, coram Deo tuo, qui hisce signis alud non intendit, quam ut te coram se in judicium vocet. *Preparare in occursum Dei tui.*

IV. Primum quasi Christi velitaris miles præcedet ignis: *Ignis ante ipsum præcedet;* Verum tam terribilis erit ignis, ut ne Infernus quidem voracior, in voragine sua habiturus sit flammæ. Non solum sylvas, domos, civitates & homines, quos obvios habebit, comburet, ipsamque terræ superficiem, quam vasta etiam est, in cineres rediget, sed ipsos etiam montes penetrabit, ut saxa & metalla, in visceribus illorum abscondita liquefaciat. *Petra sicut cera liquefcet ante faciem tuam.* Imò tantum supra montes elevatus, quantum aqua diluvij illos supergressæ erant, omnia elementa destrucitrices flammæ suas sentire faciet. Tunc etenim cognoscant homines, quid fuerit hic Mundus, quem plus quam Deum adoraverunt. Postquam Daniel Draconem interfecerat, ad Babylonios conversus inquitabat: *Ecce quem colebatis, ecce quem velut Deum adorabatis* o

D d 3. Baby-

Amos. 4.

Pf. 96. 2.

Judith. 10. 18.

S. Th. 3. p. sup. 9. 7. 4. 2. 3. 4. 7.

Dan. 24. 27.

NERI
ISTIANUS

Babylonii, nunc videtis non esse aliud, quam mortuum & peste plenum cadaver. Idem hoc peccatoribus Mundo jam devastato, & in cinerem redacto dici poterit. Ecce quem tot seculis colebatis. Ecce hic est divitiarum vestrarum, voluptatum, honorum & ambitiosorum proventuum finis. An talis Mundus tam fidem vobis videtur mereri cultum? Sed nimis citò in peccatores nondum penitus deletos invehimur. Sequamur igitur aciei ordinem. Postquam velut simplices velites omnium creaturarum phalanges, ad arma in peccatorum vindictam, à Justitià divinà vocatè jam præcesserunt, tandem

roto cum exercitu, ipse Christus adveniet: *Dominus sicut fortis egredietur.*

Sed quis unquam Adventus illius horrorem concipere poterit? Spem, illum unquam mente comprehendere, omnino nobis adimit Prophetà, multò autem magis eum verbis explicandi. *Quis poterit cogitare diem adventus ejus?* Satis est dicere, ipsos etiam Sanctos Redemptorem comitantes, licet aliunde securissimos, timore percellendos esse.

Malach. 3. 2. *Virtutes calorum commovebuntur.* Eodem prorsus modo, quo, qui è sublimi profundissimum intuetur precipitium, exhorrescit, licet undique, ne cadere posset, vallatum se advertat. Nisi dicere velimus illos ob nimium terrendos excessum, quo omnem suam

comprehensionem & capacitatem, licet aliunde tam vastam, à Justitià divinà superari vident. Arma verò, quibus Christus primum facies inful-

8. 7d.
Suppl.
9. 73.
av. 2.
est 23

tum, erunt conveniens illi Majestati & ira vocis suæ.

V. Quod Majestatem attingere, necesse est dicere, illam debere esse grandem, cum futura sit Majestas Deo irato digna. *Cum venerit Filius hominis in Majestate suâ, & omnes Angeli ejus cum eo.* Quando Deus descendit, ut Hebræis supra montem Sinai verticem daret legem, cum artus nubibus circumdato rectus abfuit, quem milleni & milleni bellucosi Angeli, quasi prima acies, comitabantur, tantò eum fulgurum emittentium, fulminumque disjectorum sonitu, ut non solum debiles Israeli filii, sed etiam ipsi circumjacentes contremiscentes montes. Quare, si tantus fuit Majestatis terror, quòd legem attulit, usus est, quantus non erit ille, quo legem contemptam vindicaturus est? *In die vestimentis ultionis.* Insuper, ut veritati locus sit, ipse in propria personà non comparuit, supra montem Sinai (quoadmodum ultimo die in valle Oliværum adveniet) sed nomine suo illi quem Archangelum, tanquam Locumtenentem, aut Legatum suum miserat. Quis igitur exprimeere poterit, qualis futura sit personalis veri Principis Majestas, si talis fuit illa, quam Ministro suo tribuet? Quare notandum est, Christum ad judicium in Majestate sibi propria venturum: *Cum venerit Filius hominis in Majestate suâ.* Nunquam enim nativa ejus Majestas Mundo ostensa fuit. Quare nullus tunc in dubium revocare poterit, an ille ipse sit, qui

P SEG
Homo

quod admodum quondam dubitatum est, an ipse sit Elias, an Jeremias, aut Joannes, an alius antiquorum Prophetarum redivivus: omnibus nominibus erit: *Cognoscetur Dominus judicis faciens.* Modò Deus non cognoscitur qualis in se est, non videntur peccatorum iniquitates intueri, nec videntur illas odisse: & licet tanta Sanctissimi nomini suo inferant injurias & despectus, eos quasi non sentite videntur. At ubi aliquando evidentissime cognoscetur, tunc apparebit, quam magnum fuerit illius odium, quo peccatum persequatur, clarèque apparebit, Justitiam illius, quia lenta fuit, non fuisse minorem. Tunc constabit, quanti honorem suum fecerit, quando homines putaverunt eum, ne quidem à tot temerariorum contemptorum suorum audacia illum defendere posse. *Cognoscetur Dominus judicis faciens.* Effunderet in lucissimum suo corpore tam lucidum, tamque clarum splendorem, ut non tantum inferiores Planetae, sed neque Sol ipse, in comparatione illius, amplius sit sparsurus lumen. *Erubescet Luna, & confundetur Sol,* inquit Propheta Isaias, *cum regnaverit Dominus Exercituum.* Illo die, quem Christus elegit, ut demonstraret, quod ipse sit in veritate, Dominus nimirum Dominorum, erubescet Luna, Solque confundetur à se ipso, non quia lucem suam naturalem amissuri sunt, sed quia in Domini sui conspectu, uterque non aliter quasi luce privatus comparebit. Deinde hanc tam grandem Majestatem omnium San-

ctorum & Sanctarum, omniumque, quotquot sunt Angelorum, comitatus augebit, qui vultu non minus terribili & Majestate pleno comparebunt, quique in plures phalanges, aut, ut melius dicam, innumerabiles distributi exercitus, solo aspectu suo adversarios examinare poterunt. Cogitate igitur, qualis misero peccatori ad tam horribilem aspectum facturus sit animus? Quid tunc dura est misera illa mulier, quæ nunc paternas Pastoris sui admonitiones ridet? Quid dicitur est tunc audax ille, qui nunc neminem se reprimentem timet? Quid dicitur est ille adulter, qui quemvis se corrigentem contemnit? *à facie ejus cruciabitur populi.* Leo Joel 2.6. tam ferum est animal, ut, etiam si se non moveat, nec mitas intentet, spectantes se exterrat. Sæpe etiam Principum vultibus tanta insidet Majestas, ut fixis vix oculis illos intueri quis possit. Hinc est, quod Augustus inter alios sibi complacuerit, dum vidit, supplices cogi quamprimum oculos humi defigere, quasi à splendore è vultu suo promicante exacerantur. Quamobrem argumentari licet, quatuor intolerabilis magni illius, totius universi Monarchæ futura sit Majestas! Non solum in aspectu suo omnes hostes suos in terram prosterneret, quemadmodum olim fecit in horro (ubi tamen non Judæis, sed Rei personam agebat) sed etiam jam prostratos enervabit, conquassabitque. *Aspexit Hab 2.6. & dissolvit gentes.* Et, si solo aspectu hoc faciet, quid deinde facturus est, quando paulò post etiam loqui incipiet;

NERI
ISTIANUS

Joel 2.
11. piet, tantæque Majestati vocem iræ
adjunget; *Dabit vocem suam ante
faciem exercitus sui.*

Joel 3.6.
VI. Sed non tantum terra, ne ipsi
quidem Cæli illo temporis momento
securi erunt. *Dominus de Sion rugiet,
& movebuntur cæli.* Hæc ira erit
tam magna, ut reprobis malint non
tantum sub montium ruinis sepeliri,
ne iratum cogantur intueri Judicem,
sed etiam libentius in ergastulis suis
infernalis manere præoptant. *Quis
mibi hoc tribuat, ut in Inferno protegam
me?* Loco omnium peccatorum in-
quiebat Sanctus Jobns, *donec pervians-
eat furor tuus?* Illos in tantis flam-
mis, ut ardeant, relinquere, affectuosa
pietatis actus, & amica protectionis
opus foret pro damnatis, si magnam
illam, coram Omnipotentis Judicis
tribunali comparitionem subterfuge-
re possent. Alauda adeo timet accipi-
pitrem, ut ad fugiendum illum non
solum sapius in ipsos puteorum fun-
dos, sed etiam furibunda in accen-
sas fornaces se projecisse visa fuerit.
O miseros peccatores! Si etiam ipsi
iratum Christi contra se vultum ita
possent effugere, in quas non voragi-
nes quamprimum se præcipitent,
in quas non flammæ proruerent, ut
à facie ejus se absconderent? *Va ter-
re & mari,* inquit Sanctus Johannes,
*quia descendit Diabolus ad vos, habens
iram magnam.* Sed quanto magis
væ Mundo, quia non Diabolus, qui ex
se nihil potest, contra eum procedit;
sed ipse Deus, qui omnia valet, tam
magnâ cum irâ, quanta ejus fuit Mi-
sericordia, quantumque ex parte nostra

ejusdem fuit abusus, contra eum
proceditur. *Habens iram magnam.*
Magna erit hæc ira plurimas ob-
casas. Primum quia longo tempore ab
illo suppressa fuit. Fluvius aliquis
tantum horis detentus, quanto cum
impetu decurreret? Cogitate quid
futurum esset, si multis seculis deten-
tus fuisset? Solus Jordan fluvius
alioquin tam placidus & quietus, in
quemadmodum aquas superiores de-
tinuit, donec Sacerdotes cum Arca
tranquillissent, ita usque in hodiernum
diem eas retinuit, & hoc monen-
to denique toto cum impetu disflu-
ret, quas non strages & calamitates
inferret agris, quos obvios habent,
& quas non postea mare ingressas ex-
citaret tempestates? Ira itaque Dei
erit à Mundi principio, usque ad
finem detenta, atque ideo quo ma-
jor præcessit in expectando dilatio,
tanto major in puniendo securus est
violentia. *Volens Deus ostendit
iram suam,* inquit Apostolus, *pos-
nuit in multa patientia.* Quasi dico-
ret: plurimas simul aquas congrega-
vit Deus, quas super peccatores ob-
stinatos omnes unico momento effun-
det, ita ut ab ipsis cum rigoris horri-
bilissimi demonstratione absque
mancant.

VII. Ad hæc ira Dei tunc tota pura
erit absque ullâ compassionis admittio-
ne. Id quod Justitiam divinam delin-
corat, est, quod comitem habeat Mili-
tariam, à quâ nunquam separatur.
*Cum iratus fueris, Misericordia non
daberis.* Sed in die Judicii Justitia
erit sola, ita ut Christus non peccatorum

DEM
Miseri-
cordia
ob cau-
ut uni-
solum
Miseric-
cordia
veritate
suadere,
experire
in temp-
chiel, d
parte ho-
borat Le-
Cherub,
& faciem
militis
mysterii
Domi-
nus, u
manifeste
peccator
tates re-
in horri-
ta irata
omnes in
est vinet
pare,
& facies
tempus
modum
est, ut
nem se
prioris
habet
eus erit,
non tra
obscuro
turus fu-
R. P.

P. SEG
HOMO OR

Miseri cordia se interpellari, velut
 peccatam eam à se amandasset. Hanc
 ob causam Deus præcepit Osee,
 ut uni filiarum suarum terribilif-
 simum hoc imponeret nomen: *Sine
 Misericordia voca nomen ejus, dixit
 enim, quia non addam ultra, misereve
 domui Israel.* Verùm hanc homines
 veritatem nunc sibi non possunt per-
 suadere, quia nunquam illius effectus
 experiantur. Cherubin ille, de quo
 in templo suo mentionem facit Eze-
 chiel, duas habebat facies, ab una
 parte hominis, ab altera faciem ha-
 bebatur Leonis. *Das facies habebat
 Cherub, faciem hominis ex hac parte,
 & faciem leonis ex aliâ parte.* Verùm
 mysticus Charisium, cuius imago fue-
 rit mysticus ille Cherub? Erat Chri-
 sti Domini nostri figura, cui binæ sunt
 facies, una hominis tota amabilis &
 mansueta; & hæc est illa, quâ nunc
 peccatores aspiciunt, invitatur, & pœni-
 tentiam recipit. Altera est Leonis, to-
 ta horribilis & furibunda; & hæc est
 illa irata facies, quâ ultimo illo die
 omnes injurias à tot seculis toleratas
 est vindicaturus. *Facies hominis ex
 parte, quod est tempus præsens,
 & facies leonis ex aliâ parte, quod est
 tempus futurum.* Quare quemad-
 modum nunc Deus aded benignus
 est, ut minus aliquid, quàm homi-
 nem se demonstret, tantas sufferens
 injurias, quas nemo hominum to-
 leraret unquam; sic tunc aded rigi-
 dus erit, ut plus quàm Leonem se de-
 monstraturus sit, easdem injurias &
 offensiones incomparabili vindica-
 turus furore, ubi non amplius ex-
 p. l. sequeri Christ. Instr. Tom. II.

cusationes, aut preces, aut lacrymas,
 aut submissiones, licet in præsentem
 admittantur libentissimè, accepta-
 bit.

VIII. Et hanc credo esse causam,
 ob quam Deus ipse non solum Leonem,
 sed etiam Ursam ob catulorum amil-
 sionem in rabiem actam se comparat.
Occurram eis quasi urse raptis catulis.
 Leo enim velut animal generosum,
 nihil mali infert iis, qui se coram
 illo submitunt; & licet iratus non
 invadit in terram projectos, sed
 transit, contentus, sibi victoriam
 cedi. Non sic Ursam, præsertim quan-
 do magis, quàm unquam furit con-
 tra eum, à quo novit ex specu ca-
 talos fuisse ablatos. In hoc qui-
 dem actu deprehensus venator se
 humiliare, & in terram projicere
 poterit, sed nihil ei proderit. Ursam
 non ignoscit, dentibus dilacerat,
 unguibus proterit, nec satiabitur,
 donec latronem suum totum in fru-
 sta disceptum, omniâque ejus visce-
 ra per agros dispersa viderit. *Oecurram
 eis quasi Urse raptis catulis,
 & dirumpam interiora jecoris eorum.*
 Viva hujus veritatis apprehensio
 sufficere deberet, nec alio opus esset
 motivo ad vitam in melius commu-
 tandam.

IX. Certus quidam, liberioris vi-
 tæ Adolescens, aded dissolutè sen-
 suum voluptatibus in prædam se de-
 derat, ut de anima sua magis sollicitus
 non esset, quàm, si nullam omni-
 no haberet. Scelera quidem ipsius
 in principio aded recta fuerunt, ut vix
 ab iis, quos morbi sui complices ha-
 buit,

Ose. 19.
 2.

S. Vin-
 cent.
 Ferrer.
 Serm. in
 Sexag.

NERI
 istianus.

buit, dignoscetur: sed omni ver-
cundiâ paulatim amissâ eò devenit
audacis, ut lascivum esse sibi gloriæ
duceret. Reprehendebatur quidem
à Confessariis, corrigebatur à Cognatis,
admonebatur ab Amicis; sed
omnes in eundem percutiebant, quæ
verberibus magis induratur. Co-
gitate, quanti fecerit admonitiones,
qui maximam suam in hoc ambi-
tionem posuerat, ut totius Patriæ
scandalum haberetur. Quare aliud
quàm e celo remedium expectari
non poterat; quod denique Deus ad-
hibuit, ut aberrantem miserum Ado-
lescentem ad meliorem frugem re-
duceret. Quadam nocte somno jam
oppressus Christum aspectabilem ha-
buit, Angelis stipatum, magnificentiâ
& Majestate circumdatum, supra-
que thronum planè igneum seden-
tem. Et quid, vultu ad Angelos
converso, inquit, facit hic audax &
facinorosus? Tanto tempore meâ
abutens patientiâ in peccato obstina-
tur. Aut vitam mutet, aut quam-
primum ad hoc meum vocetur tribu-
nal, ut debitas scelerum suorum pen-
nas luat. His ira dictis somnium
evanuit, juvenisque exiilavit, sed ita
terrefactus, ut de lecto surgens præ
horrore se incansisse viderit. Nec
solum pilos, sed etiam vitia mutavit,
eo quidem modo, ut verba Christi
mirabilem illum effectum produxisse
visâ sint, quem accensa fornax in me-
tallis operatur, quæ unico quasi mo-
mento adhzrentem illis rubiginem
eogit disparere. Compunctus &
confessus est, nec amplius fuit ille,

qui fuerat prius. Hoc ex eventu col-
ligere vobis licet, quantum ex una
parte iudicij extremi valeat meminerit
ad mores corrigendos, & quantum
alterâ parte Christi iudicis aspectus
peccatoribus terrorem inculturus sit,
cùm sola ipsius imago per somnium
visâ in unica nocte, brevi sanè tem-
pore, ex Juvene senem fecerit.

X. Quid igitur facient miserationes
illi, ut talem aspectum effugiant?
An non putatis, eos, si possent, pro-
priis manibus sibi oculos erantur?
Rex Saul à Philistæis in prælio victus,
memor tot se olim victorias ab imo
portasse, adeo periculum, quo vitæ
in eorum manus deveniret, timens,
prono pectore proprii ensis culpis
innixus, potius desperatam mortem
sibi adiret. O si eandem sibi pec-
catores inferre possent, quanta illi-
rum die isto futura esset consolatio!
Verùm omnis hæc spes absistit.
Non solum mortem sibi inferre non
poterunt, sed, ne quidem clausos
in terram fixos tenere poterant ocu-
los, ut iratum Dei vultum non ve-
deant, contra quem bello, nec in
magis aperto, quam diuturno signa-
tuas emisserunt. *Videbunt in quibus
transiverunt:* inquit Scriptura. Ma-
jestatis illius inquebuntur patientiam,
iram vocis illius sentiens, & in
utraque horrendam impietatis suæ
malibant agnoscent.

XI. Et hoc ipsum optarem, Chri-
stissimi, ut etiam à nobis in hoc magno
Christi iudicis adventu considerate-
mus, quæ consideratione tandem ali-
quando nobis persuaderetur, quin
in-

P SEG
Homo Ca

Inexplicabilis sic Peccati gravitas: si enim res hunc adventum præcedentes pependantur, siue adventus ipse consideretur, non poterant sensibiles, aut horribiliores tanti mali, cuius peccando nos reos facimus, Memento dari demonstrationes. Primò quid videtur vobis de igne illo, qui iudicium præcedens uni versum mundum combuistis est: *Quo terra & quæ ipsa sunt opera exurentur?* An non itum cum terra vobis facere videtur Deus, & cum creaturis suis, quod cum omnibus peste infectis fieri solet, totaque earum impellibile? Generali quadam purgatione omnia à peccatorum contactu infecta exuret. Olim Deus universalis diluvii aquis mundum purgavit; sed quia illud diluuium tam efficax non fuit, ut immunditiarum turpitudinum & leclentis pestis de novo non repullulares, & pñis quæ unquam humanum genus inficeret, ideo alio ignis diluvio magis efficaci, pestifera infectio à peccato illata ab omnibus rebus auferretur, Deique implacabile elucesceret scdium, quo hoc infernale monstrum prosequitur. Dux belli, qui ipsa eorum castra, quæ hostis fixerat, flammis consumit, cui vis aperte demonstrat summum hoc hostilitatis actum odium, quo erga adversarios flagrat, quæque inferret illi stragem, si in potestate sua foret. Eodem modo de hoc incendio, quo ante iudicium Deus terram comburet, & de generali hoc conovatione, quæ inferiores cæli mundabuntur, argumentari licebit. Quid mali ex se fecit terra, quid mali

admiserunt cæli? Nullum aliud, quàm quod materialiter hominibus ad peccandum auxilio, aut instrumento fuerint. Cæli supra peccatores amicos suos depluerunt influxus, Sol, Luna & Stella suum præbuerunt lumen; Terra victum suppeditavit, iisque in hoc perduellium bello contra Deum mansiones dedit, & ideo creaturæ à Deo exercituum, aut igne comburentur, aut mutabuntur, qui cælum novum & terram novam, omnis culpe contagione vult liberam, ita, ut omnibus illius, quam contra peccatum & peccatores profertur, inimicitia sit manifesta. Sic quoque leges humane statuerunt, ut domus, in qua conjuratio cepit, fisco addicatur, & ubi delinquentem apprehendere nequit Justitia, in odium delicti ab imagine ipsius pœnas sumit. At videte, quantò majus sit Dei odium, quo impiorum malitiam prosequitur! Domus, in qua conjurationem orsi sunt, non fisco addicitur, sed diruitur, imò in cineres redigitur, ut omnis actionum ab illis patratarum coram oculis Dei adeò abominabilium tollatur memoria. Eodem quoque modo, licet in manu sua habeat delinquentes, non illi sufficit eos solos punire, sed omnes illorum quascunque reperit fortè supra terram statuas, omnes vestes, suppellectilem, omniaque pretiosa eorum igni addicit, imò iram suam exerit contra omnes res conditas, quæ, licet invite, tanquam divinæ offensionis instrumenta peccatoribus servierunt, & postquam rebelles suos propriis eorum armis, id est, creaturis contra

NERI
istianus

iplos insurgentibus devicerit, arma confringet, arcusque & sagittas, quibus usi fuerant, comminet. *Gladius eorum intret in corda ipsorum, & arcus eorum confringatur.* O quam grande igitur malum est peccatum mortale, cum etiam propter ipsum supra creaturas innocentes iram suam effundat Deus; terram, elementa, ipsosque caelos destructurus sit, propter operam qualicumque modo impiis praestitam!

II.

XII. Nunc, ut ad propositum redeamus, sola haec prima in via sufficiens esse deberet ad victoriam concedendam; solus tanti Domini in praedium in persona sua descendens adventus, apparatus, solaque Dei irati actualis visio satis esse deberet.

Prov. 16. Indignatio Regis, nuncii mortis: At non ita, vult insuper pro majori peccatorum exterminio praedium incheari. Quamobrem fingite animis, videre vos in sublimi totum aërem primo Angelis, deinde Sanctis, quotquot unquam fuerunt, Apostolis, Patriarchis, Prophetis, Martyribus, cunctisque aliis Sanctis repletum esse, tamque luminosis vestitos corporibus, ut quavis illorum sepius Sole nostro splendidior appareat; infra verò imaginamini supra terram à vobis Dæmones, & Damnos corporibus monstruosissimis circumdatos palpitantes, & plangentes conspici, & quasi infelicem turbam in Amphitheatro feris destinatam, omni momento earum fauces expectare! In tali rerum statu, inquit S. Augustinus, culparum

commissarum multitudo, quibus exercitus in aciem depositus coram oculis Impiorum contra eosdem comparebit. *Ordinabuntur coram rebo lice omnia delicta sua.* Hæc multitudo non erit turba aliqua confusa, sed erit exercitus in suas phalanges distinctus, qui triplici praesertim acie constabit. In prima erit omne malum admissum, in secunda omnia bona prava mente facta, in tertia omnia bona omnia comparentur. Et diversa trium harum acierum parte, alius divinorum beneficiorum exercitus in tres quoque ordines dispositus congregabitur, malorum, à quibus liberati fuimus, bonorum, quos accepimus, bonorum denique, quos nobis promissa fuerant. Quis enim horrendam illam pugnam à duobus his exercitibus bonorum, scilicet acceptorum, & malorum, Deo invicta redditorum capere poterit? Satis est dicere, hanc pugnam sufficientem esse, ad Dei magnitudinem hactenus non cognitam, manifestandam. *Et scietis, quia ego Dominus.* Deus creando mundum, leges condendo, adventu suo nos instruendo, vita sua nobis prælucendo, morte sua redemptum nobis adferendo, aliud denique non intendit, quam, ut ille, qui est infinite Sanctus, & consequenter peccati in infinitum hostis cognosceretur; verum peccatores duritia sua ad hanc gloriam agnosendam cooperari noluerunt. *In Mundo erat, per redemptionem, & Mundum per ipsum factus est, per creationem, & nihilominus, Mundum enim non cognoverunt.*

propter obstinationem, taliter erga Deum se gerendo, quasi neque à Deo factus, neque redemptus esset. Venit enim his tenebris non semper erit locus supra terram, veri Solis gloriæ tam injuriosis, sed extremâ cum reproborum confusione, summoque Dei ipsiusmet tantopere jam contempti honore illa dispellentur. Quod duobus fiet modis. Primò omnia peccata publicè manifestabuntur, secundò quævis enormitas in illis contenta palam fiet.

XIII. Plurima oculis nostris abscondi possunt, quia in oculis nostris lumen non habemus, sed illud jam in objectis à nobis inspectis præsumimus. Hoc modo non se habent oculi Christi. Sancto Joanni oculis hanc ignitis apparuit. *Oculi ejus inquam flamma ignis.* Ut nobis ignificaret, se lucem in pupillis tantam accensam habere. Ideoque aliorum non utitur testimonio ad culpas nostras, quasi totidem cum facibus indagandas; divinâ suâ uteretur scientiâ, eique sola omnia manifestabit occulta. *Posuisti seculum nostrum in illuminatione vultus tui.* Quid ergo tunc miseris fiet peccatoribus, qui velut infelices talpæ sub terra delitescere affectæ, se vi è tenebris extrahi videbant, diemque Domini, in eoque cunctas suas abominaciones cælo terraque detectas, antè incognitas, aspicere cogentur? Tunc agnoscent, verè Deum non dormivisse, quando peccata illo tempore non puniebat, demonstrâtesque, si ita licet dicere, peccata non puniendo, quasi Leonem apertis ocu-

lis dormivisse, ut quasvis eorum actiones attentissimè annotaret.

XV. Sed adhuc parum esset, si is divinæ scientiæ suæ lumine ad nihil aliud, quàm ad scelerum numerum detegendum uteretur. Sed quod amplius est, hoc lumine etiam malitiam manifestabit. Dux sunt in interna nostra animæ voragine tenebrarum qualitatés, quædam positæ sunt à natura, aliæ ab ignorantia. Tenebræ à natura collocatæ sunt, profundæ cordis cavernæ, ad quas nullus creatus attingere potest aspectus. *Pravum est cor omnium & inscrutabile: quis cognoscerit illud?* Jerem. 17-19.

Oculi verò divini tam atram noctem quamprimum in clarum commutabunt diem, numerum, causas, circumstantias, cujusvis etiam peccati modum detecturi. Sed hoc non satis erit. Restant aliæ ignorantie tenebræ, ob quam tam parum peccatum cognoscitur, ut nihil mali appareat, & non nisi jocus, lepor, aut gratia malumque risu dignum videatur esse. *Deformitas sine dolore.* Sed has tenebras bene illuminabit Deus, *illuminabit abscondita tenebrarum.* Siquidem omnibus reprobis quendam divinæ cognitionis suæ radii concedet, & de peccatis suis secundum ælimationem, quam de ipsis divina format justitia, judicare coget. *Tunc* S. Thom. 1us 2^a 2^a ad 4.

confusio, inquit S. Thomas, *respiciet estimationem Dei, quæ secundum veritatem est de peccato.* In hoc consistit sapientia, cognoscete res per causas altissimas. *Sapientia est cognitio per causas altissimas.* Et hanc infautis

NERI
istianus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

peccatoribus Deus concedet sapientiam, ut illius virtute malitia suam per causas altissimas cognoscant, id est, per infinitam Dei Majestatem, quem offenderunt, & per infinitam hominis vilitatem, à quo offensus fuerat, unde explicari non potest, quâ confusione afficiendi sint miseri. O si quis nunc unicum hujus lucis radium habere posset, quàm vel ob minimam Deo illatam confunderetur injuriam; Cum jam ob cœcitatē, qua opprimimur potius superbiz edamus signa, res quasvis, secundum extremam ignorantiam nostram judicantes. In illo igitur die secundum divinam veritatem, juxta quam Deus judicabit, nostram quoque feremus sententiam.

Ps. 95. Judicabit orbem terrarum in veritate sua. Et immensa hæc peccatorum confusio non erit transitoria, sed per omnia sæcula stabiliter durabit. Interdum pro majori proditorum supplicio columna solet erigi, in qua ad perpetuam infamiam infidelitatis scelera exhibeantur. Talis columna cuiusvis peccatori propria sua erit conscientia, in qua horrenda proditoris suæ ingratitude in sculpram lecturæ est, ita, ut à tam odioso objecto nunquam oculos avertere possit. Nunc quidem impij iniquitates suas aliorum oculis occultant, tunc verò eas nequidem oculis proprijs abscondere poterunt. *Arguas te, & statuas contra faciem tuam.*

Ps. 49. 52. XV. In hoc misero rerum statu eritne aliquis, qui compatiens peccatoribus promptam adferet opem, aut equam irrevocabili damnationis

sententia omnino eliminentur? Quis vobis videtur? Imò etiam ipsi Sancti insurgent contra illos, persequentique, ostensuri, quanti divinam faciant gloriam, ut eadem post hoc iudicium in ultimo rebellium suorum terminio reparetur. *Stella cadent in celo, & luna non dabit lumen suum per stellas in extremo die de celo calum supra peccatores, quidam Sancti cœli incolæ intelligunt, qui de advocatis nostris in rigidissimos convertentur Judices. Et per Lunam, que consuetum non dabit lumen, Sanctissimam Virginiem interpretantur, que omnino pro miseris istis cessabit intercedere, imò Soli divino Redemptori tunc implacabili juncta collata persequetur. Quando Luna Soli est opposita, tunc pro tertæ emolumento tota lumine plena est; occidit, quando Sol occidit, & de nocte quædam diem facit vigilantibus, etiam in generali totius Mundi somno. Tali nunc est pro nobis Virgo Sanctissima, intercessione sua Justitiæ Soli se opponit, qui est Filius ipsius, & quando propter culpas nostras iratus faciem suam à nobis abscondit, recedenteque, tunc pulchra hæc Luna exurgit, ut nos consoletur, suæque gratiæ splendoribus illuminet tenebras nostras, nec non desideratam nobis veniam obtineat. Verum in die illo remendo hæc Luna Mundo inferiori tam amica, nobisque propter Misericordiam suæ viscera, tam propinqua, adeoque prompta & propitia, non jam illi suo se opponet; planè illi contentionem, æque terribilem illam sententiam*

P SEG
Homo Cr

evertet, sed suffragio suo confirmabit. Unde inftar Lunæ Solem sequentis non ampliùs pro terra benignitatis fulgebis luce, ipso cum Sole occumbet, noctemque magis tenebrosam reddet.

III.

XVI. Infelicissimos igitur peccatores, omnique defendendi se vigore privatos. Si saltem ipsis effugiendi pariter via: ita, fugient quidem; sed necesse est, ut primo horribilem illam & funestam, jam pridem ipsis præparatam audiant sententiam, quæ strage magna ignominiosâ, terga vertere cogantur. *Discedite à me maledicti*

in ignem æternum, dicit Deus. Quando Christus moriebatur in cruce, non tam languens, quam clamans, & magnâ voce clamans, mortuus est. *Enim hæc voce magna exspiravit.* Quod hæc vox fuit Christi moribundi & gerentis personam Rei, qualis erit vos Christi sustentis personam Judicis! Profectio talis erit, quæ à toto Universo magno cum horrore audietur, tremiscentque fundamenta terre, ita, ut & columnæ cæli commoveantur sint. *A voce tonitru sui firmidabunt.* Tantò magis, quia Deus sententiam proferendo, quidquid horrendi in ea continetur, ejus vivam & altissimam in cunctis impiis explicationem impressurus est. *Discedite à me maledicti in ignem æternum.*

XVII. In hac prima voce, *discedite à me*, omnes pænae damni comprehenduntur, quibus Reperi in æternum subjicientur, & in reliquis,

in ignem æternum, omnes pænae sensus comprehenduntur, quod idem erit ac dicere: *Discedite à me, qui sum Deus vester, primum principium & ultimus finis vester.* *Discedite à me, qui sum Redemptor vester; à me, qui propter vos homo factus sum, nec unquam, quam diu vixi, cessavi vestrâ causâ dolere & affligi: à me, inquam, qui pro salute vestrâ usque ad mortem Crucis me demisi.* *Discedite à me, à protectione meâ, à Regno meo, ab omnium patrum bonorum possessione:* *Discedite à meis amicis, ab Angelorum illorum Societate, quos quondam custodes vestros assignaveram, ab omnium Sanctorum mihi assistentium cætu, à Martyrum militum meorum, Virgînumque Sponsarum meorum confortio vos eripite.* *Abite à conspectu Matris meæ, quæ etiam irata vos intueri nequit.* *Discedite maledicti: & maledicti non à me, nec à Patre meo, qui ex parte nostra omnia bona vobis volumus, sed à peccato vestro, à quo omnia mala in vos derivantur: Maledicti in anima, maledicti in corpore, maledicti in intellectu, maledicti in voluntate, maledicti in internis & externis sensibus, maledicti in vobis, maledicti in Sociis vestris, maledicti in tempore, maledicti in æternitate.* *Amavistis maledictionem: ecce cecidit illa super vos: odistis benedictionem, ecce per omnia sæcula illa à vobis recessit.* *Discedite maledicti in ignem æternum.* Vos à me non ejicio, ut pro arbitrio vestro, sicut fecistis huc usque, vivatis; ejicio vos, ut in carcerem con-

NERI
istianus.

jjciamini, ejus muri ignei, pavimentum carbones & rogas, tectum atdens, aer flammæ, catena & vincula igne candentia, in quo ignis intima viscera vestra penetret, absque ullo solatio, absque refrigerio, & absque ullâ minimâ unquam cessatione.

In ignem æternum. Omnis hic miseriarum cumulus, & quod his amplius mens vestra concipere non potest, infelicibus illis patefiet, & quasi in sententiâ contra illos à summo

Judice pronuntiata contentus declabitur, nec vel momentum ipsius executio differetur. Vix Moyses contra

duos Dei rebelles Dathan & Abiron loqui desit; ecce quamprimum terra sub pedibus illorum aperitur, eosque vivos deglutit. Idem his in momento eveniet. Vix à Christo contra reprobos sententiâ erit pronuntiata, statim magna Josaphati vallis media dividetur, eosque voragine suâ absorbebit. Quod si etiam infra illos terra se non aperiret, miseri per se ipsos aperturam aliquam quærent, ut ab oculis Dei, & fulminantis

Judicis fugere possent, qui ex ipso

divino suo vultu, quasi pœnarum

barathrum pro rebellibus illi. facere

noverit. *Ibunt in supplicium æternum,*

Illuc non ducentur, nec impellentur, nec trahentur, sed ab immenso

peccatorum suorum pondere pressi

devolventur: *Ibunt hi in supplicium*

æternum. Ibunt in gravitatis suæ

centrum, ad locum ibunt peccatis suis

proportionatum, qui est Inferni barathrum, locum scilicet, in quo illi

naturaliter morantur, & extra quem

in statu quodam violento, quasi vi

tinentur. *Ut abiret in locum suum,*

Leonem ajunt in foveam à Venatoribus

arte præparatam delapsum, adeo

errorem suum erubescere, ut, ne

aspiciatur, sponte sua caveam ad hunc

finem, in fossâ latere præparatam,

subeat. Eodem modo Peccator maxi-

ximâ hac confusione, quam in peccati

sui fossâ experitur, obrutus, vix aperturam

videbit, quam in illa die Dei

ira efficiet, quin absque morâ se ipsam

in Infernum, quasi in ignitam caveam

sit precipitaturus, quæ cum sit in

loco longissimè à cælo distante,

antrum quoque erit aprillimum ad

abscondendos fugitivos, quos pudet,

cælum terræ tam turpiter postpositisse.

Ut abiret in locum suum.

XVIII. Miseri ergo isti per se ipsos

ibunt, ut in abyssò se occultant; ibunt

autem in momento à Judicis sententiâ

præcipitati, ita ut ab ea, tan-

quam invincibili, ne quidem temporis

punctum ad appellandum concedatur,

adeoque in actu oculi omnes

Reprobi in profundum dejecti erant,

quemadmodum exercitus stragem

passus, simul fugit, summoque cum

interitu fugatur. Hinc est, quod ab

de Christo nos legimus: *Judicabit*

in nationibus, implebit ruitum. Sanctus

Hieronymus ex Hebræo legit: *Judicabit*

in Nationibus, implebit foveam.

Quia peccatorum ruinas implere, &

cavitates, quæ in Inferno adhuc in-

anes superant, complere, idem peccati

sonat. Id quanto cum fragore factu-

rum sit, quis explicare poterit? Tunc

enimverò Deus, *sempiternus*

P SEG
Homo

Matth.
21.46.

in terra multorum; quia non tantum
 rebellium colla humiliabit, qui sunt
 multi illi, sed etiam demum capita
 illorum confringet. Sic igitur terra
 ab ingenti peccatorum fœtore munda-
 data, sicutaque omnium creaturarum,
 à pestilenti contagio per ignem pur-
 gatione, Mundus totus renovatus,
 tanquam pulcher invenietur, ut cœli
 illi, à quibus nunc vigorem trahimus,
 & hæc terra, de qua nunc vivimus, in
 comparationem novi hujus Universi
 adduci non mereantur: *Ecce ego
 creo calos novos & terram novam, &
 non erunt in memoria priora, & non
 ascendant super cor.* Aer semper erit
 purus absque ullis nebulis & nubi-
 bus; aqua semper instar cryllalli
 sit limpida; terra velut aurum sem-
 per erit lucida, adeoque transparentis,
 ut vis, quidquid in sinu suo conti-
 net, clarè intueri permittitur sit, qua-
 si non amplius amet illos thesauros,
 quos olim absconditos volebat. Luna
 quemadmodum Sol splendebit,
 Sol septies splendidior erit, quàm
 nunc est. Cœlum propter innume-
 rabilem Stellarum multitudinem mil-
 lies ornatus erit, quæ nunc propter
 lucis lux deobilitatem ab oculis nostris
 non conspicuntur; verbo, tota na-
 tura, quasi in die festo novis induetur
 vestibus, eò quòd tandem peccato-
 rum jugum è collo suo excusserit, nec
 nunquam imposterum aut iniquitati,
 aut iniquis Dei hostibus amplius fer-
 vire teneatur. Interea Repti in
 profundissimâ sepulti abyssò, tan-
 quam cordes cloacâ recondita, nun-
 quam grande hoc, pulcherrimùmque
 R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. II.*

Mundi palatium maculare poterunt;
 per omnia enim sæcula possibile non
 erit amplius, ut vel minima ex illâ
 fœtina stillare possit gutta, quâ Uni-
 versum contaminetur. Ibi à Deo &
 omnibus Sanctis oblivioni dati, erunt
 quasi nunquam fuerint, aut sint.
Ad nihilum deductus est in conspectu Ps. 14. 5.
ejus malignus. Dupliciter annihila-
 buntur, & propter æternam mælitiam,
 & propter æternam miseriam suam.
 Et tunc, ut ita dicam, Deus respira-
 bit, postquam tam grave onus in to-
 lerandis impiis deposuerit, tantam-
 que impietatem, quam, ut inquit Pro-
 pheta, amplius perferre non potuit.
*Non poterat Dominus ultra portare, Jerem.
 44. 22.*
*propter mælitiam studiorum vestro-
 rum, & propter abominaciones, quas
 fecistis.*

XIX. Talis erit strages à Deo pec-
 cato inferenda, ultimumque Pecca-
 torum excidium, post quod Chri-
 stus omnibus Beatis associatus Spiri-
 tibus, in cœlum redibit, triumphum
 celebraturus, omnes post se Electos
 trahendo; postquam omnes Repro-
 bos instar magnetis dispulerit, qui
 ab eâ parte, quâ ferrum sibi simile
 attrahit, ab eadem ferrum sibi contra-
 rium arceat.

XX. Quid nunc vobis videtur
 Charissimi, de funesto hoc & decreto-
 rio prælio, de ultimâ hac internecone,
 de hoc assultu & ultimâ strage, quam
 peccatum, omnesque infelices illius
 assectæ patientur? quis unquam am-
 plius tam ignominiosas sequetur
 partes? Quis sub tam infausto mili-
 tabit vexillo? Imò hoc ipso momen-

NERI
istianus

to oportet illud desere, ut quamprimum possibile est, salutem nostram consulamus. *Nolite Misericordiam temporis perdere*, dicam cum Sancto Joanne Chrysostomo. Nunc omnibus Rebellibus suis Deus veniam offert, modò arma deponant, modò quæ aliis rapuerunt, restituant, modò obsecrationes suas relinquant, modò odia è cordibus suis efficiant, modò tandem linguam frenare incipiant. Verùm in ultimo illo die aliud non volet profectò, quàm stragem, nec fatiabitur, donec victoriosum ense

inimicorum suorum cordibus infundatur, ita ut nulli effugiendi locus detur. *Dies ille Domini Dei Exercitus, dies ultionis, ut sumat vultum de inimicis suis.* Quare omnino desperet, qui potius magni illius diei furorem expectare, quàm presentem Misericordiam acceptare velit. Quamobrem Salutem vestram respicite, recentem semper memoriam tenentes, à Deo aliquando in Iudicium vos adducendos esse. *Fugite ergo à facie gladii, quoniam ultor iustitiam gladii est, & scitote esse iudicium.*

DISCURSUS XVIII.

Pœnæ Inferni Peccati Mortalis Gravitatem ostendunt.

Rurimæ fuere inventiones, quibus Dionysij Tyranni crudelitas ingeniosam se demonstrare voluit. Sed inter omnes primum sibi locum vendicat famulus ille carcer, qui ad similitudinem auriculæ extractus fuit, ut per parvum illud foramen, quod è superiore fornicis parte prominebat, facilius incarceratorum voces, lamenta & stridores audiri possent, ut si Rei non essent, lamentando inibi fieri deberent. Ah utinam infernalis carcer etiam ad hanc normam constructus esset! Optarem, ut quisvis hominum aures ad carcerem illum applica-

tâ inconsolabilem illarum animarum querelas facillè intelligere possent, adeoque tam fundatam & hederem de relationem haberet, quæ sufficeret, ut inde sibi caveret. At ne talem relationem desiderare velimus, Eius prævererit, utpote quæ ipsam ex altero Mundo nova magis authentica infelicis illius regionis adferret, quæ omnium malorum locus appellatur: *Locus tormentorum.* In hoc rei versatur cardo, ut sincerissimis illius informationibus mentem advertere velimus: quod vos rogo, ut ante præstitis, dum jam ad illa referenda me accingo, obsecramque à vobis, ut tandem peccatum unicum damnationis, de quâ audituri estis, causam

200 etiam majus ipsa damnatione
malum detestemini.

II. Christus Jesus Dominus noster
proponendo nobis tententiam, quam
contra animam, adversus verba sua
contumacem, jam tulit, paucis termi-
nis videtur comprehendisse, quid quid
de omnibus Inferni miseris possibili-
bus dici potest. *Qui incredulus est Filio,*
non videbit vitam, ait, *sed Ira Dei*
manet super eum. significans hoc mo-
do loquendi immensam & damni &
tenus penam, que Internum consti-
tuit. Incipiamus a secundâ.

I.

III. Dicit ergo Christus, *Iram Dei*
nam in infelicem damnatum est un-
de. Ira Dei manet super eum. Cha-
rissimi, amplius dici non potest, ut
hinc apprehendamus, quid sit Infer-
nus. Infernus est effectus infinitæ
Dei nostri Justitiæ proportionatus, eo
modo, ut si quis ignoraret, Justitiæ
divinæ esse infinitam, magnum il-
lud opus, quod est pena, quam pec-
catores in profundo illo barathro
subeunt, plenè & profundè infinitam
Irae Dei, in peccatis puniendis per-
fectionem statim capiat. *Sciatis quia*
ego sum Dominus percussus, inquit
significet per Ezechielem Prophetam.
Ego quævis meorum rebellium tam
sæpe percussus, ut ex verberum vi
facile divini brachij mei Omnipoten-
tiam colligere possitis. Vulnera, quæ
miseris illis indicta relinquam, cui-
us menti erant visibilia, ut immen-
sam, quod contra culpam illorum
pro, odium agnoscant, meoque gla-

dio tam profundè illorum penetrabo
viscera, ut quivis fateri debeat, non
alium esse, quàm Deum, qui sic per-
cutiat. *Sciatis quia ego sum Dominus*
percussus. Non erit hæc cognitio
aliqua probabilis, aut prudens con-
jectura, sed erit perfecta scientia,
tam manifestè quovis tempore, tam
magna veritas apparebit. Quare be-
ne affirmare necesse est, illa tormenta,
quibus ibi puniuntur Reprobi, velut
infinita esse debere, quia infinitam
divinæ Justitiæ perfectionem demon-
strare debent; & quia in ipsis claris,
& conspicuis notis ab infelicibus il-
lis infinita, quæ in corde Dei regnat,
Sanctitas legetur, odium quoque con-
sequenter infinitum, quod erga ini-
quitatem gerit. *Ira Dei manet super*
eum. Ira Dei correspondentes tan-
to Deo producet effectus, quibus alia
Dei Attributa dignoscantur. Effe-
ctus, ad Divinam Misericordiam ma-
nifestandam ordinati, sunt infiniti
benignitatis excessus: effectus ad po-
tentiam agnoscendam ostendendam,
sunt inaudita prodigia; effectus ad
providentiam probandam producti,
sunt ineffabiles protectiones; effe-
ctus ad divinam liberalitatem demon-
strandam producti, sunt immen-
sa dona; immensa igitur, indicibilia,
inaudita & infinita quoque erunt
supplicia, quæ quasi effectus divi-
nam Justitiæ manifestabunt.

IV. Verùm penæ Inferni non tan-
tùm erunt magnitudini divinæ Justi-
tiæ proportionatæ, sicut effectus suæ
causæ, sed etiam sicut media fini prin-
cipaliter ab illâ intento. Quid ante
FF 2 omnia

NERI
istianus

omnia divina Justitia propositum habet, tantas in inferno penas à reprobis exigendo? intendit ab illis, eorumque impensis divinam reparari gloriam, eorum sceleribus diminuatam. Quis verò dicere poterit, quæ penarum mensura sufficiens sit futura ad solennem illam vilipensionem reparandam, quam à peccatorum malitiâ & inobedientiâ Sanctitas, supremum Dominium, Bonitas, Immenitas, Infinitas, Unitas, Æternitas, aliæque similes infinitæ perfectiones sustinere, quæ quasi in immenso mari in simplicissimâ Divinæ Naturæ essentiâ uniantur? Qui hoc dicere possit, subinde etiam dicere possit, qualia & quanta esse debeant illa supplicia, quæ divina Justitia à quovis iuramento, quas passa est, se glorificet. Quare consideretis velim, ad satisfactionem humanæ justitiæ præstandam, quò persona offensâ superior est, conditionisque altioris, quàm offendens, tantò majorem quoque penam esse debere. Si Rusticus alium rusticum sibi parem fustibus excipiat, à justitiâ ad nihil ampliùs, quàm ad aliquot dierum carcerem condemnabitur. At si Nobilem percussit, jam non carcer ad satisfaciendum delicto sufficit, sed reus insuper ad tritemes pro mancipio mittetur: quòd si verò etiam in Principem suum supremum verberibus defecerit, creditote, vix mortem ad eluendum hoc scelus sufficientem fore. Quæ pœna requiretur, ut ingratiſſimus & inhumanissimus Peccator

supplicii sui & dolorum toleranti gloriam illam reparet, quam cunctis perfectionibus in divinâ Majestati resplendentibus culpa sua rapuit. In ut Deus hujus miseri impensis Deus ille immensus, infinitus omniumque creaturarum obsequio dignissimus, qualis verè est per se ipsum, agnoscatur. *Confitebor tibi, quia terribilius magnificatus es.* Inquit Psalmista, Deum alloquens. *In multitudinem gloria tua deposuisti adversarios tuos,* cum omni populo inquebat Moyses. Tu, ô Deus, inimicos tuos in profundum maris precipitasti, & ab illorum precipitio gloriam quandam divinæ magnitudini tuæ respondentem hausisti; sic ut quemadmodum immensa & infinita sunt perfectiones tuæ, ita immensus & infinitus sit illi honor, quem à quavis illorum penâ nunc vindicas. Quamobrem quilibet Damnatus in inferno erit, quod divinæ Justitiæ trophæum, quo per omnia sæcula ostendet, quàm ingens malum sit Deo resistere, quàmque justum sit & utile illi obedire. Atque adeo, quo Damnatus, quoad culpæ monstruositatem in se ipsis fratres erunt, tantò magis propter penam, quam patiuntur, æquitatem eorum oculis Dei conspicui erunt. Erant, inquit Sanctus Thomas, quæsi tot Stellæ igneo illi cælo infixæ, suisque tormentis beatus & pulcherrimus effcient spectaculum, quàm nunc tot luminibus de nocte præbeat firmamentum. *Sicut calum sideribus, si infernus damnatus ornabitur.* Quæ divina Justitia ob illorum supplicia,

quasi ob conspicuam hereditatem di-
vitem se existimabit. *Ira ipsius Gentes,*
que non exquisierunt eum, hereditabit.
Tunc morte illorum, illa plena & per-
petua tam splendida hereditatis ca-
pi pollitione toti Paradiso eam con-
templatur pompam exhibebit, & ab
omnibus Sanctorum Choris congratu-
lationes & applausus, quasi quosdam
ex stabilibus fructibus reditus, aut, ut
melius dicam, immortale glorificatio-
nis sue tributum accipiet, hacque via
intentiones suas ad majorem Essentia
divinae manifestationem, & magnifi-
centiam directos adimplebit, ita
ut Sapientia divina hac penarum
limitatione in tantum satishat, quan-
tum enormitate scelerum impii can-
dam exacerbarant. *Qui iuste se de-
clinat in peccatis, iuste reordinatur*
in penam.

V. Quod si denique hic damna-
torum penas per effectus causis suis
proportionatos cognoscendi modus,
hoc est, a divina Justitia perfectione,
& quia media sunt proportionata ad
finem suum, id est, ad divini honoris
reparationem, modus esset, qui com-
munitatem hominum capacitatem supe-
raret, planiore incedamus via, infer-
naliusque penarum gravitatem ab
instrumento colligamus, quoad infe-
rendas illas utetur Deus; metiamur,
ut ita dicam, a gladii qualitate pro-
fundissimi vulneris qualitatem. Hic
vehementissimus erit ignis. *Si aervo ut sul-
phur laudum meum.* Primi Indi
post Mundi novi detectionem, ut mi-
lites nostros gladio chalybeo arma-

tos conspexere, cum illi in Regione
sua solum canis armati incederent,
adeo Europaeos formidare ceperunt,
ut solus illorum aspectus victas dare
manus egeret. Quomodo igitur non
idem poterit divina Justitia, ut a pec-
catoribus timeatur; cum tam formi-
dabili armata sit gladio, qualis est
igni quidem infernalis; Dixi ignis
infernalis. Non enim vobis imagina-
ri debetis crudelem hunc ignem, ni-
hil amplius ac seivius esse, quam
ignem hunc nostrum. Hic ignis nos-
ter pro hominis utilitate creatus fuit,
ut nobis serviret, ut nos calefaceret,
ut nos recrearet & lucem praberet;
cum ignis infernalis creatus sit, non
ut nobis serviat, sed ut nos torquat
instar carnificis. Ideoque si ab hac
flamma tanta patiuntur Rei supplicia,
quae sunt divinae liberalitatis donum,
quanto majora ab illa patientur, quae
est divinae Justitiae mille injurijs irri-
tata instrumentum.

VI. Ad haec tres ob causas ignis
hic formidabilior est. Primo propter
suam quantitatem. Videmus
fornacem apud nos, quod vastior est,
eo quoque violentiorem esse. Talis
autem fornax erit Infernus, cujus cir-
cuitus ad centena aliquid se extendet
milliaria, cum innumerabilia damna-
torum hominum corpora continere
debeat. Ex altera parte ab omni la-
tere igne plena erit, cum haec ipsa cor-
pora velut perpetuum sacrificium in
honorem Dei ardere debeant, quem
admodum jam supra dictum est; *Rib. in a.*
ideoque facile concipere licet, qualem *24. Apoc.*

NERI
isthanus

qualem vim habere debeat incendium tam altum & amplum, quale est Infernus! Ego mihi persuadeo, quod si mons integer marmoris aut molarium lapidum in medium illius decideret, eum quamprimum in-

Y. 64. r.

stat terra dissolvendum, à facie sua montes destuerent. Certum est à minori igne, qualis est Vesuvii & Aetnae flamma, saxa liquefieri, durissimamque marmor in cineres redigi, quos solumbarum instar in campos dispergit, ut homines ante oculos suos leve aliquid majoris illius ignis haberent specimen, quem nobis Fides depinxit, & ad impiorum terrorem ostendit.

VII. Hujus ignis quantitati materiae quoque qualitatem adjungite. His diebus nostris artificialis paratur ignis, qui etiam in, & sub aqua ardeat, quemadmodum jam saepius magno cum horrore in pluribus maritimis praeliis spectatum est. Imò Chymici ex Antimonio tam potentem, tamque penetrantem norunt ignem accendere, ut in illius comparatione, ordinarium fornacum flamma, ex palea accensus videatur

Mpos. 19. 20.

esse focus. Quam furiosus igitur erit ignis iste infernalis, ignis quidem arte factus: sed arte divina, non humana, tremendo quodam sulphure accensus, dedita operâ ad impios torquendos conflato?

Vid. Corn. à Lap. 16.

VIII. Denique tertiam ob causam hujus flammæ efficacia ob locum clausum absque mensurâ crescet, ubi per omnia saecula ardebit. Infernus siquidem in medio terræ centrositus

est, ideoque ab aere plusquam tribu miliarium millibus separatus, nullam unquam edit ab ulla sui parte exhalationem. Ita ut flamma illa naturaliter sit flamma repercuti, ideoque ah! quam hortendo vim suam extendit!

IX. Quid igitur Charissimi vobis videtur, de igneo hoc gladio? an non vobis videtur valde formidandum esse Deum, aded armatus, imò qui tam potenti pollet brachio, quo tam vibrat? Er hoc est, quod amplius consideratione indiget. Præter eas enim conditiones, paulo antè dictas, tam de quantitate, quam de qualitate, tum etiam de horrenda illius fornacis clausurâ, adhuc potissimum restat, quod est magna illa vis, quam supernaturaliter Deus igni illi attribuet, ut effectus proportionem suam potentia superiores producat. Meminerunt Historiographi Georgium Castriotum, postquam Mahumetum secundo, Turcarum Imperatorem, sem suum misisset, quo, uno ictu, totum caput amputabat; & inauditis, neminem eodem gladio similem roborem assequi potuisse gloriam, sapienter respondisse: hoc ego non miror, enim quidem misi, sed bechiam meum non misi. Idem vobis dico, si forte incredibilis hujus ignis efficacia vobis videatur, quæ à me proponitur, eumque communi igni nostro illum comparaveri is. Facrum nonnulli, qui dixerunt, Inferni ignem alterius esse speciei ab igne nostro: aliter *visu generis ab hoc igne, quem balem in usu.* Hac ego non dico. Volo

dem esse speciei, & quod, ad sum-
 mum, diversæ sit materiæ, quemad-
 modum videmus ignem è paleâ, ear-
 bonibus, calce, picco, sulphure, stybio,
 ferro candente, diversæ esse mate-
 riæ, & tamen eundem posse ignem.
 Sed quid hoc refert? Ignis in na-
 turæ manû, qualiscunque ille sit, est
 velut gladius in manu femina, cum
 in Inferno sit gladius in manu Dei.
 Ideoque mirum non est, si ibi ab
 Omnipotente vibratus effectus pro-
 ducat virtute suâ superiores, mul-
 tanque nostrum capiendi & creden-
 di modum excedentes. Sic videtis,
 Deum non contentum fuisse dicendo;
Si acervo, ut falerit gladium meum,
 sed addere voluisse, & *arripuerit ju-
 venis manus mea*; constat etenim,
 hunc ignis gladium non solum pro-
 priâ suâ, sed potius illâ etiam manû,
 quæ regitur, virtute operari. *Ignis ille
 est instrumentum divinæ justitiæ pu-
 niendi*, inquit S. Thomas, *instrumen-
 tum autem non solum agit virtute pro-
 pria, sed etiam in virtute principalis
 agentis.*
 X. Atque hinc est, quod talis ignis,
 tam differentiam à nostro habeat ope-
 randi modum. Ignis noster majore-
 tem in externis corporis partibus, ad
 quas applicatur, quam in internis ea-
 lorem producit; deinde eo modo car-
 neri urendo mortificat, ut progressu
 temporis minorem sentiat dolorem,
 quam in principio. At ignis infer-
 nalis hac intentione ab Omnipotentia
 Dei elevatus, & intra, & extra æquali-
 ter suum producet ardorem, & dum
 partem illam, quæ uritur, mortificate

deberet, eandem vivificabit & reno-
 vabit, ut, quod patitur, sentiat, sem-
 perque sentiat. *Dominus dabit ignem
 in carnes eorum, ut urantur & sentiant,*
usque in sempiternum. Quæ causa
 est, cur Christus affirmavit quemvis
 damnatum, licet victima sit, non ideo
 alio indigere sale, ut grata sit victi-
 ma, *omnis enim igne salietur.* Quia
 quemadmodum carnem, cui aspergi-
 tur, acriter penetrat, eodemque tem-
 pore conservat, idem hic ignis in quo-
 vis damnato efficiet: intus pene-
 trabit, & cum destructe deberet, cum
 conservabit.

XI. Insuper ignis noster commu-
 nis solum corpus urit, animæ verò
 nocere non potest; si dolet, per con-
 sensum dolet, non quod immediate
 à calore quidquam patiatur. At in
 Inferno non erit ita. Ignis à Deo
 actione supernaturali elevatus, ut
 injurias Deo illatas vindicet, di-
 rectè contra Animam, quasi Rebel-
 lem legi ab ipso datæ principalem,
 actura est.

XII. Denique hic ipse ignis, à Deo
 pro puniendis impiis assumptus, in se
 omne tormentorum genus contine-
 bit. *In uno igne*, inquit S. Hierony-
 mus, *peccatores omnia supplicia sen-
 tiunt in Inferno.* Quemadmodum in
 hoc Mundo, ut magnam suam Deus
 ostendat potentiam, vult, ut Sol, velut
 causa universalissima, ad omnium
 mixtorum productionem concurrat,
 quæ hic generantur. Si in Inferno,
 ut justissimam suam puniendi causam
 ostendat, vult, ut ignis tanquam causa
 quoque universalissima ad omnium
 dolo-

*Mark. 9.
 47.
 Vid. Cor. 1.
 à Lap.
 in hunc
 locum &
 Malidon.*

*S. Thom.
 Suppl.
 l. 9. 70.
 art. 2.*

*Ep. 2.
 ad Pam-
 mach.*

NERI
 istianus

dolorum ibi tolerandorum productionem concurrat, ita ut omnes internæ & externæ potentia, omnes sensus, anima, corpus, verbo, totus homo tantæ operationis efficacia subjaceat. Ignis igitur ibi omnium carnificinaram, omniumque carnificum supplebit partes, quæ simul esse possent. Ille prunarum ardorem, pruinz frigus, vermium arrosiones, funium contorsiones, ferti lanienas, verberum temporales, compedes, catenas, rotas continebit, omniumque vim adæquabit. Nec hoc tantum; verum licet omnes damnati eodem igne torquendi sint, non ideo tamen æqualiter patientur; sed pro meritorum suorum proportionem plus minusve. Non aliter ac viatores, qui licet pari passu sub ejusdem Solis climate progrediantur, non ideo tamen omnes æqualiter inflamman- tur, sed secundum naturæ suæ constitutionem. Quare ignis hic hæc *Ignis rationalis* dicitur est. Ignis prudens, sensatus plenusque ratione. Quandoquidem non cæco modo, ut ignis noster operatur, qui Martyres & Malefactores affligit, sed prudenti operatur discretione, secundum delicti puniendi qualitatem & quantitatem; verbo tanquam instrumentum ab artificis summi manu directum, & pro opere tam nobili tanque speciali, quod est Dei Gloria, operatur. Unde secundum artem, quam ei Omnipotens artificis sui brachium imprimit, plusquam in se potest, producit, eosque iudicii penos operatur effectus, quales perfe-

ctione suâ non continet. *Si aere, ut fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, & his, qui odium me, retribuam.*

XIII. In hoc igitur igne ob naturam suam tremendo, & propter vim supernaturalem à Deo, tanquam instrumenti sui instrumento, ipsi additam, longè terribilissimo, in hoc igne, dicuntur terribiles illi condemnati permanere debent. Ille ipsis erit pro domo, pro veste, pro suppellectile, pro facultate, illorumque corporibus tam densè adharebit, adeoque intus animas illorum affliget, ut Damna ab igne, & ignis à damnato nunquam distingui possit; quemadmodum metallum in fornace liquefactum, nunquam à flammis liquefactis distingui potest, sed eadem res cum incendio suo esse putatur. Certe quidam Ordinis Cisterciensis Abbas post mortem Abbati successori suo lacrymas effusus apparuit: interrogatus, cur lacrymaretur? respondit, lacrymor, quia ardeo: Et quotopere ardes? subjunxit vivus. Explicari non potest, resumit mortuus, sed si experientiam illius copere velis, tolle ab hac mensa candelabrum zincum, illudque in hanc pelvim aquæ plenam immerge, in quam manuum meam posuero. Dicitur factum, & ecce solo aquæ tactu instar cere metallum illud dissolutum est. *Quid ergo facient delicati illi peccatores, qui in his flammis victuri sunt? Qui poterit habitare de vobis cum igne deorum?* *Basulus, antiquam onere humeris*

graret, prius illud è terra aliquantulum elevat, ut prober, an humeris suis portare valeat. Vos quoque peccati experientiam capite, num tali coacti, ignis ponderi, & ponderi quidem inmento sufferendo sitis. Si caro vestra tota ex ere facta esset, non tantum tanto igni non resisteret, sed ad primam flammam destrueretur. Quid igitur illi fiet, quæ, tam moliter nutrita, tantis assueta deliciis, tantis & tam ineptis blanditiis, & voluptatibus est tota? *CARNEM tuam non habebitis.* Si Anima vestra cura vos non tangit, cujus tam exiguam habebitis noticiam, saltem miseri corporis vestri rationem habete, quod contempere amatis & estimatis, & hanc adhuc tempus est, funestam rationem flammarum poenæ subtrahite.

II.

XIV. Quod adhuc majorem mihi incutit horrorem, est illud, quod jam primo loco, quasi omnium miseriarum possibilem caput posuit Christus Dominus noster, Deo scilicet privari. *Qui incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.* Hæc poena tam brevibus comprehensa terminis, non videbit vitam, tam horrenda est poena, inquit S. Joannes Chrysostomus, ut decem infernalium ignium millia eam non ædiquent. *Decem mille quis ponat gebennas, nihil tale dicet, quale est à beata gloria excidere.* Considerate igitur Christum, dum ultimam contra Reprobos damnationis sententiam pronuntiabit, aliquem immentem pulchri-
R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

tudinis suæ fulgorem monstraturum, abstractamque, sed vivacissimam illius infiniti gaudii cognitionem impressurum, quo fruturi fuissent, si Deo in terris, fideles permansissent. Quo posito, quemadmodum, qui vi à theatrorum spectaculis excluduntur, dum populi intra admissi applausus, acclamationes & latitiam audire coguntur, verè scenarum illarum apparatus & decorem intuitivâ cognitione non capiunt, sed tantum abstractivâ, ita, ut infra in plateis ob contemptum sui in furorem agantur, sic propter cognitionem, quam habebunt Reprobi immensi illius gaudii, tantum & solatorum, quod est videre Deum, præ rabie insanient, eaque desperatione se ipsos dilaniabunt, qualem nos tam facile concipere non possumus, cum illius gloriæ nullam habeamus speciem. *Videntes turba. Sap. 5. 2.*

buntur timore horribili. Henricus Comes de Berg Sylva Ducis munitum hosti cesserat, eâ prius, quam militares exigunt leges, resistentiâ & defensione non adhibita. Post loci illius deditionem in aulâ & presentia Domini suæ Isabellæ tunc Belgij Gubernatricis comparens, videri hanc Principem velum capitis sui usque ad mediam faciem dimittere, nec verbum proferentem sibi tergum vertere. Quid putatis sensisse hunc belli Ducem? Tantum res ea non magna contrarbavit virum, ut territus, portam quâ exiret, invenire non posset. Qualem igitur putatis illam miserorum Damnatorum futuram esse turbationem, quibus in scelorum suo-

NERI
 istianus.

suorum poenam faciem suam Deus in æternum absconder, faciem tam pulchram, cuius amore omnes cœlestes rapiuntur Spiritus, semper contenti, & saturi, semperque eam intruere desiderantes! in quem desiderant Angeli prospicere.

1. Pet. 2.
12.

XV. Hæc igitur poena, quæ erit omnium poenarum gravissima, ipsiusque Inferni Infernus, consistet in violenta Anima à summo bono separatione, & ab omnium cordium centro, quod est Deus, disjunctione. Propter illam Peccator omnino ab ipso derelinquetur, quasi non amplius ad divinam pertinere Providentiam, neque tanquam Christianus, neque tanquam

Ose. 9.

creatura. *Non populus meus vos, & ego non ero vester.* Quod si igitur omnis dolor à divisione nascitur, cogitate, qualis ille futurus sit dolor, quem Anima damnata sentiet, dum ab ultimo sine suo separatur, ad quem omnibus viribus multo magis, quam quodvis flumen ad mare trahitur? Os à junctura sua separatum, quæcumque ipsi fomenta circumponantur, quiescere non potest; ideoque si etiam animæ damnate natarent in deliciis, sola cogitatio, se Deo privatas esse, eas redderet infelices. At quid erit eodem tempore Deo privati, omnibusque malis repleti? Nunc quidem hanc poenam parvi facimus, quia anima nostra corpore oppressa non cognoscit adhuc, quam immensum bonum pro se summum illud bonum continere; Verùm ubi separata fuerit à gravi hoc onere, alia erit rei facies. Tunc enim majorem adhibebit con-

tum, ut illi conjugatur, quam summa conetur ad ipsam suam, acerbissimam inveniendam. Quæcunque hominum fidem violentior erit illa separatio, quæ misera à Principio sua conjunctione derinetur. Et, quod plus est, innato & impresso desiderio, quod in corde ipsius ad beatitudinem sempiternam consequendam ardebit, Deus miraculosam quantum addet inclinationem, quæ hoc ipsius desiderium magis inflammatur, inhariturque ex una parte Anima ad illum, ut ex altera parte tanto violentius abstrahatur, in inobedientie erga Deum legem ab eadem exhibita poenam.

XVI. An non saltem pro tantarum miseriarum & ærumnarum consolatione in hoc tormentorum loco non aliqua finem adferet? Minime vero. Mors, quæ ibi erit, immortalis erit, & illa ab omnibus bonis separatio æternum durabit, nec erit unquam mortuorum finis. *Es dixi: perit sine meo.* Scorpio undique accensorum calidum coronâ cinctus, desperandum tantopere se ipsum mordet, ut intereat. At miseri illi non tantum circumdati, sed ab igne intrinsece penetrati, eas non habebunt vires, ut miseriarum suas terminare possint. *Non est illis medicamentum exterminii.* Reus, si non quamprimum licet recte vitæ abruptat è furca pendens, omnem ob mortem prolongatam ad commiserationem movet Spectatores. Quibus autem erit illa miseria semper mortis, non posse unquam? *Quærit mortem, & non invenit.* Hoc plura verbis illis supra citatis, mystificatum

que plenis nobis Christus demon-
 strat. *Non videbit vitam, sed ira Dei*
manet super eum. Infelicissima man-
 sionis illius porta binis grandibus
 clavibus ferreis obstrata est, Nun-
 quam scilicet & Semper. *Non videbit*
vitam, nunquam miseri damnati
 habebant refrigerium: ecce primam
 clavem, *sed ira Dei manet super eum.*
 Ecce secundam. Et utramque hanc
 clavem pro majori securitate secum
 trahit Deus, nec ulli alii confidet.
Et habeo claves Mortis & Inferni.
 Ut inde nullus per omnia secula de-
 que exitus.
 XVII. Verum quis nobis explica-
 bit, quæ tormenta quatuor hæc syllab-
 larum se contineant, *Nunquam &*
semper? ex quibus horribilis illa
 componitur æternitas? Si damnatus
 quis, inquit Sanctus Antoninus,
 mille annis in his pœnis deberet
 vivere, quot sunt arena maris & gut-
 turia, & deinde moreretur, talis mortis
 conditionem inter summa beneficia
 reputaret. Profecto si Deus talem
 in Inferno vocem audiri permitteret,
 quæ Animabus illis denunciaret, eas
 post tot mille secula in pristinum
 statum redituros nihilum, talis denun-
 tiatio majori cum lætitiâ reciperetur
 quæcumque Animâ, quàm ab aliquo
 ad suspendium condemnato, si audi-
 ret se totius Mundi Monarcham fa-
 ctum esse. Sed tale nuntium sperare
 non licet, nunquam audietur. Quam-
 enim Deus est Deus, semper misera
 peregrat esse misera; ideoque quis
 tantæ ingenti hoc pondere oppressæ
 desperationem satis poterit concipere?

XVIII. Duratio cujusdam mali no-
 tabilissima est circumstantia ad æsti-
 mationem illius; aut deprimendam
 aut elevandam. Ulfulatio ad tollen-
 dam gangrenam infirmo adhibita,
 leve æstimatur tormentum, quia non
 diu durat, & mox dolor cellat; ac si
 integrâ septimanâ, aut mense, quis eo
 ferro ureretur, dolor foret intolerabi-
 lis. Quare hæc æternitatis additio ad
 damnatorum pœnas, pondus est im-
 mensum, cui necesse est, quod vis cor
 oppressum succumbat. *Incurvati sunt*
colles mundi ab itineribus æternitatis
ejus. Omnes Inferni pœnæ, si ali-
 quando finirentur; essent malum ali-
 quod, quod etiam contemni posset;
 ac è contra solus etiam dentium dolor,
 si æternum duraret, malum esset im-
 mensum & inestimabile, quod neces-
 sariò quemvis generosum animum
 terrere posset. Quare licet in Infer-
 no non esset amplius, quàm unicum
 solum ex illâ malorum immensâ con-
 gerie, quibus cruciantur Damnati,
 hoc solum, inquam, si æternum dura-
 ret, jam foret intolerabile. Quid igitur
 erit, si hoc ipsum cum omnibus aliis
 pœnis innumeris æternum durabit?
 XIX. Sed quid ego commemoro?
 Pingite hominem in molli lecto per
 omnia secula jacere debere. Talis
 situs infinita esset miseria. Quantum
 non passus est Propheta Ezechiel,
 quando trecentis nonaginta diebus in
 uno eodémque latere cubare debuit?
 cogitate igitur, quanta foret pœna, in
 hunc modum semper cubare, atque
 sic intelligetis, quid per se sola sit
 æternitas omnium molestiarum &

Hab. 3.

NERI
 stianus

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

morborum cumulo conjuncta, ubi tantam pareret pœnam, quando etiam in molli & plumbeo lecto quiescere liceret. Hæc æternitas supra modum quamlibet angebit pœnam, imò dolore anticipato efficiet, ut Dammati sentiant id, quod omnibus futuris seculis passuri sunt. Fingite vobiscum globum aliquem æneum vastissimum dati, qui ambitu suo totum universum adæquet. Quòd si ille supra planum quoddam poneretur, verum est, ab eo planum istud non ampliùs, quàm ab uno solo sphaeræ suæ puncto tactum iri; attamen immenso suo pondere illud aggravaret. Eodem modo Æternitas licet damnatos non aliter, quàm solo præsentis tempore premat, quòd est quasi punctum aliquod, nihilominus ut eos gravissimè affligat, tempus præsens, præteritum & futurum simul jungit, adeoque tota sua immensa mole illos opprimit, ut quovis momento agnoscant vivacissimè, omnes pœnas, quas in hanc horam dederunt, nunquam finiendas esse, nunquam minuendas, aut aliquo solatio sublevandas, nunquam, nunquam, nunquam.

XX. Attamen adhuc tam excitati nonnulli reperiuntur Peccatores, qui Inferni pœnas sibi minitanti bus frigidè respondent: *Patientia*. Vix musicam, aut lepidam comœdiam, si integro die duraret, patienter audiretis, & quomodo ignem perpetuum nã cum desperatione & afflictione interminabili sufferre poteritis? Æternitas illa, quæ est pondus intolerabile, si continua illi adjuncta esset

recreatio ejusdem oblectationis, etiam adhuc omnium adversitatum cum ab unita leve denique foret pondus. Bene apparet in hujusmodi stridibus Christianis mortuam esse *Fidem*. Ipsorum igitur patientia tunc erit illam illam rabidè ammordere, quæ nunc tam stultè loquitur; Patientia ipsorum erit matrem & patrem à quibus geniti sunt; diem, quo primum solem aspexere, maledictis profectore; Patientia illorum erit volupzant eas detestari, propter quas carnis aspernati sunt, Sanctosque & Sanctissimos qui nunc celi delitiis fruuntur; Deum, qui tam justè eos condempnit. Hæc illorum erit patientia. *Congregabo super eos mala*, omnia mala Deus super illos congregabit. *Semper dicit, non contra*, Reprobi enim his malis non poterunt resistere, sed sufferre tantum debebunt, semper invicta & superiora.

XXI. Pater egenus nãmetosè cœtus familiã audiens filios suos lacrimabili voce panem à se petere, panem Pater, panem, cum non habet, quam ipsis porrigat, furere incipit & tandem in has prorumpit voces, se non posse ampliùs patientiam habere cœtus illis. Cogitate jam, qualem Animam damnata habitura sit patientiam, quæ in omnium bonorum penuria, & in malorum omnium congerie ab omnibus sensibus suis & potentis oblectationem aliquam flagitat, ac dare nihil potest, quàm tormenta. Oculi elumabunt, lucemque flagitabunt; aurium terrores, tenebras & fumum semper intueri cogentur: Deus enim

efficit, ut pro supplicio illorum ignis
 liceat, sed non respiciat. *Nonne
 lux impij extinguetur, nec splendet
 flamma ignis ejus?* Aures petent tibi
 Harmonie alicujus delectationem
 concedi; sed non nisi gemitus, stridores,
 ululatus, blasphemias & maledictiones
 per omnia secula audirura sunt. *Ibi erit
 fletus & stridor dentium.* Guttur pro
 ardentissima siti sua & fame solatium
 desiderabit; at non dabitur modus, ne
 quidem eloacarum immunditie eam
 restinguendi, sed Draconum felle &
 aspidum spumam *ascendantur.* Fel
 Draconum vinum eorum, & venenum
 aspidum insanabile. Oloratus bene
 olentes flagitabit sulfure; at non
 habebit, nisi tam putridas exhalationes,
 tamque fetos fatones, qui uno solo
 hilitu totam terram *obscure* possent.
Et erit pro suavi odore fletus. Totum
 corpus veritatis pasci voluptatibus
 assuetum, ab anima delectationes,
 deliciasque flagitabit; sed alius
 praeter horribiles flammis, omnes
 venas viscera & juncturas, ossa
 & medullas penetrantes, non inveniet.
Erit populus, quasi esca ignis. Medici
 non consentiunt, humanum corpus
 uno eodemque tempore ab omnibus
 morbis affligi posse, quorum alius
 capax esset; cum enim plures
 horum unus alteri qualitatibus suis
 sint contrarii, in uno eodemque
 subiecto, eodemque tempore se
 invicem non compatiuntur. Verum
 haec opinio non valet in Inferno,
 ubi poena sicut diverse sibi
 invicem non erunt contrariae,
 sed altera alteram augebit,
 et utrobique ex venenis non compo-

netur antidotum, sed toxicum magis
 lethiferum conflabitur. *Ignis valebat
 in aqua supra suam virtutem, &
 aqua extinguentis natura obliviscetur.*
 Sed adhuc amplius vocem suam
 interna anima potentiae extollent,
 desiderantes aliquam oblectationem,
 quandam refocillationem; quam
 tamen aliam praeter dolores non
 obtinebunt. Memoria bonorum in
 terris receptorum recordari volet,
 sed meminisse non poterit unquam,
 poena enim praesens omne extinguit
 vestigium. *Maligna hora oblivionem
 facit malitia magna.* Quemadmodum
 misera vidua, postquam multis
 annis in bona societate cum marito
 vixit, quamprimum illo orbatu, vix
 praeterita vitae recordatur dulcedinem,
 quin amarum eam deplorat lacrymis.
 Intellectus, qui veritate rerum
 delectatur, etiam novam aliquam
 desiderabit cognitionem, quam
 aliquando recreetur; at nihil aliud
 obtinebit, quam seite se damnatum
 esse, sententiamque contra se in
 extremo die judicij latam immortali
 immutabilissimi decreti divini
 Adami inciscam ante se aspiciere. Intellectus
 igitur solatium erit, a scientiae
 verme perpetuo rodi, a quo semper
 tribus his dentibus mordebitur,
 factam esse immensi boni jacturam,
 mali immensi accessisse incrementum,
 denique talem jacturam, talemque
 acquisitionem, suam culpam factam,
 nullatenus reparari posse. *Vermis
 eorum non morietur.* Verum supra
 omnes potentias infelicissima voluntas
 semper id flagitabit; quod assequi
 non

NERI
 stianus.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

non poterit, semperque odio prosequetur, quod evitare non licebit. Odio ipsi erunt Socij damnati ob poenae augmentum, à tam malis vicinis proveniens, & ne quidem in miseris suis consolari se poterit, dum eas, quasi triumphalem divinæ Justitiæ adeo contemptæ effectum intueri cogitur. Odio ipsi erit intellectus, quia coloribus à veritate tam alienis Infernum sibi depinxerat, & quia nunc continuo sui ipsius imaginem tam deformem ante oculos gerit, & velut turpis femina, speculum, in quo deformitatem suam aspicere cogitur, ferre non poterit, nec tamen diffingere licebit. Odio erit sibi ipsimet, displicebitque, quòd tantopere ad Deum anhelet pro naturæ, quem experitur, instinctu; nec tolerare possit, cogi se, ad desiderandum bonum illud, ei que inhiandum, quod assequi non valet, & à quo nunquam vel minimam refrigerij guttam impetrare poterit. Denique, quod omnis desperationis augebit cumulum, erit, quòd cognoscat tam insignem gloriam à se in flammis illis velut victima fumante Deo accedere, quæ morte suâ immortalis illius, à quo affligitur, supremam Majestatem contulerit.

*Abul. in
Matth.
c. 25.
q. 361.*

*Apo.
24. 22.*

Es. 77.

Ei sumus tormentorum eorum ascendet in sacula seculorum. Verbo Dei, damnati erunt, quasi vasa plena Ire? *Vasa Ire*, quæ à divinâ Justitiâ pluribus implebuntur miseris, quam naturaliter capere possint, & sicut Propheta loquitur: poenarum mare in utre claudet, hoc est, in infelicis creaturæ sinum coarctabit.

XXII. Atque hoc est Infernus, aut, ut melius dicam, nihil ex his omnibus est Infernus; malorum infinities majorum abyssus est; quam linguâ exprimere, aut intellectu imaginari sibi possit. Poenæ siquidem illæ sunt ordinis Superioris, imò, ordinis omnino quasi divini poenæ; Deus enim, qui in quovis damnato eas constituit velut perditionis eorum objectum & dolorum, quos patiuntur, principium: *Clamabo ad eum, & non exaudis me; stes & non respiciet me: mutatus es mihi in crudeliter, & in dicitur manus tui adversarij mihi.* Ecce quàm hic prædico veritatem cum S. Jobi ad vivum expressam. Quæ quemadmodum Deus non est bonum aliquod limitatum, quod exigui nostræ capacitatis comprehendere possimus, sed bonum tale, quod illam infinities transcendit, sic Infernus non est malum illis limitatum terminatum, quos ei constituere possimus; sed malum est, quæcumque cogitationum nostrarum apprehensionem in infinitum transcendens: non est aliqua paupertatis, confusionis, tristitiæ, furoris, famis, frigoris, tenebrarum, fetoris, vincularum, desperationis aggregatio, quam dum loquimur, intelligimus, sed malum est, absque comparatione major, id est, ordinis supernaturalis miseris, cujus in terris imago adumbrari non potest. *Veni & ostendam tibi damnationem meretricis magna,* dicitur S. Joanni Angelus, id est, veni & ostendam tibi damnationem Animæ, quæ peccando fidem fregit Deo. Sed

P SEGA
Homo Gra

Quare dicit veni, quare Robertus, dicit, ut significet, quod ad intelligendas Animæ damnatae penas, homo se ipsum se elevare debeat: tantum se elevare necesse est, quantum dicitur penæ consuetum intelligendi modum nostrum superant, quæ est elevatio sine carnis. Quare perpendite obsecro, qualis misera sit Inferus, si dum malum ex omni possibili malorum genere constatur, sine mixtura ullius vel minimi in æternam boni, dicitur, etiam totum hoc dicendo tamen adhuc parum dicitur.

III.

XXIII. Quare, si quis hunc tormentorum locum, hanc omnium tormentorum combinationem, hoc omnium miserarum centrum, hoc æquarum, barathrum, quod Inferus nominatur, aptiori modo definire vellet, quomodo appellare deberet? Scholam publicam nominare deberet, in qua immortalibus peccatorum characteribus divina Sapiëntia immensitatem mali illius, quod in se continet peccatum, explicat. Quot sunt in Inferno damnati, tot quoque sunt evidentes hujus tam ingentis mali demonstrationes. Ad quod capiendum sufficit, fidem habere.

XXIV. Primum, si peccatum nullius effect momenti, quæ illud sibi Peccatae voces deringunt, malum jocosum, ad tantam suam magnitudinem ostendendum, spalum, cui applaudi debeat, malum, unde gloriam acquirant, credite, vos à Deo in Inferno tantis tormentis peccatum punitum iri?

Profectò Deus ipsamet est Sapiëntia, quare non potest majori pena peccatum dignum judicare, quam in veritate ei debeat. Ex altera parte Deus summa Bonitas est, summa Benignitas, & summa Misericordia, ideòque in puniendo temper infra meritum castigat. *Citra condignum*, ita, ut sic loquendo, æternæ illius calamitatis excelsus, de quo huc usque verba feci, nequidem sufficiens esset supplicium, quam peccator unicà in Deum offensã mortali meretur; & reum tali modo tractare, qui vobis tam crudelis tamque formidabilis videretur, est adhuc uti clementiæ terminis, quemadmodum fateretur Psalmista, quando de Deo loquitur, *non continebit in irã suã misericordias suas*. Non dixit, quod *continebit ab irã*, Misericordia enim non facit, ut pena eodem modo non cruciet damnatos, sed dixit, *non continebit in irã*, quia cum statuta sit pena, Misericordia efficit, ut non sit tota illa, quam merentur. *Non dicit ab irã*, sed *in irã*, (talis est Sancti Thomæ interpretatio) *quia non totaliter pena tollitur, sed, ipsã penã durante, Misericordia operabitur eam diminuendo*. Non diminuendo quidem eam, qualis fuit in primo suo instanti; sed saltem negativè eam dimittit, scilicet qualis esse deberet. Intellexistis hæc omnia? Charissimi an nondum apprehendistis, quid rei sit maledictum hoc peccatum? an non capitis? Ecce quantum possit, ut etiam Deum tam misericordem ad iram provocet: sed adhibete; quodcunque lubet, nunquam tamen efficietis, ut in aquam

S. Thom. 1^a 2^a 95. ar. 2. ad 2.

S. Thom. 4. dist. 46. q. 2. ar. 3.

NERI
STIANUS

manantem amaritudinem, quæ semper inhæreat, inducat. At ecce quid non efficiat peccatum! tantum potest, ut incessabilem illam dulcedinis ex divino corde scaturientis venam amaram reddat, & quidem per totam æternitatem. Hinc est, quòd Deus licet ab amabilissimo throno suo etiam vilissimorum terræ vermiculorum, vesparum & viperarum, quin etiam Draconum non desinat recordari, peccatoris tamen quamvis nobilissimo Sanguinis sui pretio comparati amplius curam non habet, sed in æternum miseris suis immersum relinquit, & hoc ipso suo rigore protestatur, se adhuc misericordiam illi exhibere, dum secundum demerita, peccata ipsius non punit. Quam malignum igitur fel, necesse est, ut sit quodvis peccatum mortale! quam atrox absynthium, quam abominabile arsenicum! *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum.* Pereat misericordiam in æternum scelerata illa anima, quæ iniquitate sua obstinatè divinæ Misericordiæ dulcedinem conata est superare.

XXV. Præterea id, quod maximè horrendum est in Inferno, est, quòd damnatis moralis quædam semper peccandi necessitas conjuncta sit, undè peccatum ipsius inferni Infernus, & abyssi illius profundum dici potest.

Ps. 81. Eruiisti animam meam ex inferno inferiori. Quod si ita est, peccatum igitur ex hoc ipso capite Inferno atrocius est & horribilius, si Infernum velut ab ipso peccato distinctum con-

sideremus. Quia si viperam prope virus suum tantopere fugimus, magis venenum, quam vipera fugiendum erit, quod viperam ipsam offensam reddit. Quare eodem modo, si propter peccatum tam horrendum est Infernus, necesse est, peccatum quoque magis horrendum esse, quam Infernum. Et in veritate, si peccatum non esset malum ipso Inferno pejus, Deus non uteretur Inferno ad corrigendum peccati malum. Aliàs enim, inquit Sanctus Thomas, Deus non foret prudens Medicus, qui minus malum medicinâ ipso malo pejore curare veller. Quare quando Dei misericordiam confisi ob eam ipsam illum magis offendere audetis, dicentes inquit vos: *Deum bonum est, non condemnat nos: videte quam longè à veritate datis; Quod si enim Deus rosâ misericordiâ suâ permittit tam grave malum vos committere, ut summum bonum offendatis; cur non peccetis, ut malum minus vos roteret?* id est, ut damnemini, postquam in illum tantopere offendistis? Malum est, sed vestrum; bonum autem Dei, quia perditam restaurat gloriam, ipsiusque providentiæ regimen, ut dixi, in ordinem suum reponit.

XXVI. Heu! Charissimi, non est tempus amplius tam insanè loquenti. Nimis grandia sunt mala, quæ nos imminet, si, ut faciunt increduli, nimis iratam Dei Justiciam non precaverimus. *Qui incredulus est Filius, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.* Jam ignis innumerabilibus culpis nostris accensus est, non est

tempus lignis ligna per excessus ad-
 hoc graviores addendi, imò tempus
 est, verissimis sinceræ confessionis
 lacrymis illum extinguendi, lacry-
 mis Christi Sanguine animatis, quem
 tantæ damnationis à nobis promerita
 miserie compatiens omnem effudit,
 ac ardoros illos sempiternos in se cre-
 dentibus extingueret, in quibus tan-
 tus humanæ generationis numerus
 edebit. Videbatur Propheta res
 magis admirationis coram irato Dei
 non tonantis, imò fulminantis vultu
 peccavisse. *Ecce tu iratus es, & pec-
 cavimus. Quanto majori admira-
 tione igitur digna res erit, non solum
 in facie Dei irati nos peccavisse, sed
 de novo peccare? Ecce tu iratus es,
 & peccavimus. Quis imposterum
 in tantarum flammatarum, quæ pec-
 catis preparatæ sunt, conspectu
 tam protervus erit, ut Deum offen-
 dere audeat? Ego non dico, talem
 condemnandum esse, sed ajo, jam
 hoc hora condemnatum esse: jam
 iudicatus est. Ideoque miser, non
 vitæ vitam, sed ira Dei manet*

*super eum. Non solum manebit,
 non; sed jam manet; Hæc enim
 credere, & tamen peccare, delictum
 est, quod pro evidentiâ suâ non
 aliam declarationem, aut probatio-
 nem requirit, per se enim monstrat,
 quàm grave sit. Certum saltem est,
 ex hoc ipso capite Sanctum Thomam
 judicare peccatum aliquod furti,
 fornicationis, odij, aut aliud quod-
 cunque à Christiano commissum,
 & ab Infideli, si aliæ circumstantiæ
 fuerint pates, gravius esse in Chri-
 stiano; cum Christianus non hor-
 reat, tale committere peccatum, licet
 Infernum credat. Fidelis ex hoc ipso
 gravius videtur peccare, quod majores
 pœnas contemnit, ut impleat volun-
 tatem peccati. O quàm monstrata
 est malitia propter momentaneam
 voluptatem pœnam sensus, & pœnam
 damni, pœnam, quæ finem non habi-
 tura est, contemnere! Hoc ipsum
 ergo erit, unde Fideles graviores In-
 ferni experturi sunt pœnas, ut qui In-
 fernum, ejusque pœnas contempse-
 runt.*

*S.Th. 1.
 2. 2. 75.
 ar. 5.
 in c.*

NERI
 stianus

DISCURSUS XIX.

*De Magnitudine Bonorum cælestium, ex quâ
 Peccati mortalis gravitas colligitur.*

Nter omnes miseria, quæ in pœnam
 mortis Christo il-
 lata infelicem il-
 lum Hebræorum
 populum, qui cum
 interficere ausus est, opprèsere, pro-
 fectò non ultimum, lex quadam ab
 Imperatore Hadriano contra eosdem
 promulgata locum sibi vendicat.
 Quandoquidem postquam jam totam
 Palaestinam furore suo devastasset, ut
 H h omnem

*Baron.
 Ann.
 137.*

et sequi Christ. Inscr. Tom. II.

omnem Judæis spem, desolatam Republicam suam è ruinâ erigendâ auferret, solenni edicto cuius illorum prohibuit, non solum Hierosolymam ire, sed ne quidem ab editiore loco respicere; unde eam videre possent. De iustitiâ legis tam insolite ego non ausim disputare. Solum dico Diabolum eodem prorsus modo agere cum peccatoribus. Patriâ jam tum illis ablatâ, quæ est cælestis gloria, non solum prohibet, quandoque suffragantibus bonis operibus illam adire, sed etiam ne quidem è longinquo, attentâ aliqua consideratione, aut solidâ cognitione, fidèque magis vivâ intueri. Quare in despectum hostis nostri, hodie quò propinquius poterò, hujus Sanctæ Civitatis gloriam vobis ostendam, de quâ quidquid dici potest, semper vero infinites minus est. Proinde spero vos non tantum intellecturos, quanta sit illa felicitas, quæ nos expectat in cælis, sed etiam quantum malum sit peccatum, quod vestrâ felicitate nos privat, dum rebus tantum terrenis nos implicat.

I.

II. Tria valde sapienter considerant Theologi, quibus cælestem beatitudinem nobis explicent. Primam est objectum hujus beatitudinis; secundum est potentia, quæ gaudet beatitudine; tertium est modus, quo objectum potentia beatificandæ applicatur. Horum igitur etiam sequar vestigia, ne à via aberrem. Consideremus imprimis felicitatis nostræ objectum, quod erit impletur Deus. *Ego sum merces sua*

Gen. 24.
1.

magna nimis. Eodem ipso bono bebimur, quo ipse Deus beatus est, eandem cum ipso sedebimus mensam eodémque vescemur cibo, quo ipse vescitur. *Dispono vobis, sicut dispono mihi Pater, ut edatis & bibatis supra mensam in regno meo.* Tantum eodem non erit gaudium, quantum est ipsius Dei; sed eodem ipso gaudemus objecto, quo Deus ipse infinitè delectatur. Quemadmodum teneriores sunt Principes, dum adidentes mentis ac cum Rege Patre, licet minus commendant, nihilominus iisdem vescuntur ferculis. O sublimissimam igitur istam Christianam, quæ tam intemeratè nobis bona manifestat! O felicissimam spem, quæ talia nos jubet expectare! O fortissimam charitatem, quæ ad illa promerenda nos animat! Quam amplius dici potest ad immortalitatem Cælestis Patriæ Beatitudinem nobis significandam, quam dicere Amicum nostram, cum hic vitam divinæ similitudinem vixerit, eadem ipsâ voluptate adimplendam, quâ ipsam Sanctissimam Trinitatem satiatur? *Terræne voluptatis tua potabis cor.* In qua re ab æterno se Deus occupavit? occupavit se ipsum contemplando, gaudendo de seipso, seipsum amando, sub se satisfaciendo, de se ipso vivendo. Hic ergo Deus, qui per omnem æternitatem immensa divinæ mentis suæ capacitati satisfacere potuit, cogitatio quam infinitè plenus sit & superabundans ad mentes nostras communitate replendas! Divinitas perquam est adeò profundum, ut si per panem Beatissimæ Trinitatis suas manifestare

perfectiores, possent eos per omnem
 aeternitatis successivæ longitudinem
 novo semper admirationis, nunquam
 rursus recreare spectaculo, illisque
 quovis momento novam pulchritu-
 dinem, quasi Mundos novos osten-
 dere. At quam admirandum hoc
 est spectaculum, omnia videre simul,
 tamque illimitatam & indeficientem
 omnium honorum possibilitatem aby-
 ssum semper possidere? quis vel mi-
 nimam huius felicitatis partem potest
 intelligere? Quis cum dignitate de eâ
 loquetur? Cogitate, Charissimi,
 quidquid conati fuimus, nihil de
 istis nos capturos; nihil, nihil, repero,
 nihil, nihil, capiemus. Et quod hoc ita
 se hunc quem propono casum, vobis-
 tum fingite.

III. Infans, Magni Monarchæ filius,
 ante hæret in utero Reginae Matris.
 Fingite igitur Matrem, quasi illum
 intra se jam rationis compotem &
 aptum ad secum colloquendum cre-
 deret, quodam die datâ operâ exhorta-
 ri; tandem angustias, in quibus latet,
 libens deserat, his eum compellans
 verbis: Agedum fili, agedum. Hinc
 non multo post tempore ab angusto
 sinu ad tam vastum transibis Mun-
 dum, qui tot & tot millionum vici-
 bus tibi notam, in quâ moraris, habi-
 tationem superabit. Nunc in arctis-
 simo teneris carcere, in quo pro arbi-
 trio tuo movere non vales, es sine
 lumine, non cognoscis consangui-
 neos tuos, imò ne quidem ipsum Re-
 gem Patrem tuum. At paulò post
 letaberis splendore diei, cælum aspi-
 ces tam pulchrum, ut quisvis intueus

illius capiat amore, Solem lumino-
 sissimum, montes & maria. Videbis
 florentes campos, prata, videbis & ci-
 vicitates, & quod amplius est, omnium
 illarum poteris imperio. Jam solus
 es, nec societate hominum gaudes,
 nec amicitia, nec famulorum obse-
 quiis. Brevi in comitatu tuo habebis
 Principes cognatos tuos, pro subdi-
 tis tuis Gentes habebis innumeras,
 viròsque illustres, militiæ Duces ex-
 pertissimos, factisque celeberrimos, &
 pro corporis tui custodia paratissimi
 stabunt exercitus, etiam pro incalu-
 mitate tuâ ad sanguinem suum pro-
 fundendum promptissimi. Te ex-
 spectant Symphonie Musica, Vena-
 tiones, convivia, theatra, Palæstræ,
 Horti, magnifica Palatia, certòque
 tibi persuadeas, unam horam melioris
 illius vitæ, quâ in lucem natus frueris,
 plus habituram voluptatis, quàm cen-
 tum anni laboriosæ istius delectatio-
 nis, quam tibi præbet uterus meus.
 Si Mater ita discurreret, an putaris
 infantulum hunc sermonem apprehen-
 surum? totam hanc matris ad-
 hortationem putaret esse somnium.
 Mundum existimaret utero non nihil
 ampliorem, cælumque habitationem
 esse sinu materno vastiorem, nec
 non totam naturam mulierem esse
 Matre suâ aliquantò majorem, à quâ
 ad nascendum tantopere excitatur.
 Ideòque licet maternis persuasioni-
 bus fidem adhiberet, nihilominus
 difficile ipsi videretur, trepidarèque
 vel pedem ad derelinquendum tene-
 brosum suum carcerem movere, plan-
 geret se, ut ut villa, quibus cingitur
 debet

NERI
 stianus

debere abicere involucria, diemque, quo ad vitam nasceretur, mortem appellaret. Verum non tantopere simplex hic periculus suis deciperetur apprehensionibus, quantopere à nostris decipimur tunc, quando Sancta Ecclesia amantissima Mater nosler celestis gloriae magnitudinem nobis manifestat, cordibusque nostris edicit, Mundum hunc arctissimum esse carcerem in comparatione caeli, ubi est Patria nostra; ibi nos Deum Patrem nostrum cognituros, ibi nos cum fratribus nostris, Angelis nimirum, Patriarchis, Prophetis, Martyribus, omnibusque Electorum ibi regnantium choris acturos. Omnes creaturas nobis obsequium praestituras, illo Sole gavissuros, qui nunquam occidit; talem habituros Dominum, qui praevaleret omnibus & est omnia; & ut verbo dicam, eternum beatos fore. Cunctae haec veritates tam parum apprehenduntur, ut plerumque Christianorum, si perpetuo in hac lacrymarum valle manere possent, hoc est, in utero tam tenebroso & faeculento, nunquam ad speratum in altero Mundo gloriae splendorem emigrare desiderarent. Et quamvis, imminente jam hora partus, antiquam cogitant deserere habitationem, non sine lacrymis eam derelinquunt; ingentem putant se facere juramentum paucis illis pannis, quibus involvuntur, se exuere, mortemque appellant illum diem, quo ad vitam immortalem nascituri sunt. O quantum igitur à fallacibus nostris decipimur sensibus! agendum excutiamus tam durum servitutis jugum,

& saltem in ignorantia nostra quod dubitato teneamus, infinitas magnitudinem esse distantiam inter caelum & hunc Mundum, quam inter eundem Mundum & matris uterum! Ita ut quot partibus sinus maternus, loca generationis nostrae, amplitudine, pulchritudine & deliciis superet à Mundo, tot, imò infinitis partibus hoc universum amplitudine, pulchritudine & deliciis à caelo superetur.

IV. Et hic est primarius finis propter quem tot visibilibus bonis Deus terram locupletavit; ut illis quasi scalis in invisibilium bonorum supra Stellas nobis asseruatorum cognitionem deveniremus. Sic olim Antiquus Josephus (si Hebraeorum traditioni fides adhibenda est) ut populum in illa annone difficultati in coemendum frumentum à se colendum invitaret, magnam paleam in Nilum projici iussit, ut secundo descendens fluvio tellis esset & nuntius abundantiae in granariis pro salute publica recondiret. Nisi forte ideo tantis de caelo nos Deus bonis cumulat, ut intelligamus omnia illa non esse aliud, quam parum paleae cibum vitae animalis & abjectae proprium, in comparatione celestium illius cibi, qui pro nobis tanquam cibis animabus immortalibus & delicatis proportionatus asservatur. Quamobrem si tam avidè hominum corda his inhiant paleis, verè voluptate vacuis, & si tanti earum faciant possessionem, quale erit gaudium, si tandem ipsius Dei possessione letaturi sumus? Profecto nulli rei operam

nam melius impendere possunt homines, quam dum cognoscenda celestis glorie magnitudini studerent. Quam aliam utilitatem attulit sordidus ille decies mille libratum, iussu Heliogabali collectatum, ex telis sarcinatum mons, quam ut antiqua Romanarum vastitas inde colligeretur? Eodem modo omnia bona creata cum omni sua vanitate, satis vera & utilia nobis acciderent, si illis ad illustrandum mentem nostram ita uteremur, ut ex illis Magnificentiam, Majestatem & celestem illius civitatis, quae est tota plena Deo, Magnitudinem colligeremus.

II.

V. Transamus nunc ab objecti beatificantis nobilitate ad potentiam beatificatarum prestantiam. Ut magis vulgaribus loquamur terminis, mensure felicitatis hujus, quam spectamus, subiectum erit cor humanum, ad eius intellectus & voluntas nostras, qui semper simul omni delectationis plenitudine fruuntur. Quare cordis huius amplitudinem considerate, ut inveniamus illius boni copiam comprehendere possitis, quo in aeternum saturabitur. Si cordis humani vastitatem sicuti maris compararem, non absurda esse comparatio, sed nimis parca. Quandoquidem, licet verum sit, mare non repleri fluminibus quotquot in illud effunduntur; hoc tamen ideo fit, quia quantacunque aqua per publicas lapsa terram vias in sinum ejus diffunditur, tantundem quoque per occultos meatus ad eandem terram fecundandam effluit. Sed posito, quod tota aqua ibi remaneret, quae continuo in idem influit, brevi adeo confestim mare cresceret, ut non solum littora excederet, sed etiam denique terras longè distitas ipsosque montes inundaret. At non sic se habet cor humanum. Conserve omnes simul honores, omnes divitias, omnes voluptates, omnes Principatus, omnes Monarchias, omnes scientias, & ut paucis absolvam, omnia bona creata, ea quae cordis humani sinui injicite, nunquam illud implebitur, nunquam contentum erit, semper supererit aliquid, quod desideret. Imò si millies & millies idem faceretis, millies, tamen & millies faceretis idem deberetis. Si denique verum esset, innumerabiles illos montes dari, quos somnnavit Alexander, totumque illorum Dominium eisdem cordi includeretis, nunquam tamen illud satiaretur; in media abundantia, quam possideret, inopia quaereretur, fatereturque tantam omnium rerum copiam famem non sedari, sed magis magisque irritari. O Immensam igitur cordis humani, mole tam parvi, cupiditatibus nihilominus tam vasti, amplitudinem! quod sensibilis potest adferri argumentum pro homine, qui caelestis beatitudinis magnitudinem non potest apprehendere, quam cum audit sinum cordis nostri, quamvis non definiatur littoribus, fundoque rareat, perfectissime replendum esse. *Satiabor enim appauevit gloria tua.* Vacuum, quod a sigillo incerta relinquitur, quamprimum repletur, ubi de novo eidem ceræ sigillum

appli-

S. Tb. 1.
2. q. 2.
ar. 8.

Pf. 16.
17.

NERI
stianus

Hh 3

applicatur. Eodem modo immensa illa animæ nostræ capacitas, quam Deus tanti boni, essentia scilicet divinæ, capacem creavit, quamprimum replebitur, ubi totum illud bonum, hoc est, essentia divina illi proximè applicabitur.

8. Tb. 1.
4. 9. 3.
11. 8.

VI. Attamen huc usque parum dixi. Si non alia capacitas, quam ea, quem nunc secundum naturam suam habet cor nostrum, à Deo implenda esset, non in omni abundantia illud repletur. Quare ut infinities sit liberalior, de novo Animæ vires in cælo auget, dum lumine gloriæ mentem confortat, illiusque sinum tali modo extendit, ut, quæ propria ipsius Dei est, beatitudinis fiat capax. *Ut gaudium*

8. Tb. 2.
7. 9. 12.
11. 5.

Joan. 15.
11.

mentem in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Jam velim, edisserat mihi aliquis, qui novit, quam plena futura sit illa felicitas, quæ non uno aut duobus diebus, sed per omnem æternitatis durationem, animam beabit, tam propter naturalem perfectionem suam, quam per illam accessionem, quæ cor dilatat, adeo capacem, ut ipsum Dei gaudium percipiat. In hoc omnium bonorum Oceano jam felices illæ natant animæ, quæ mandatorum divinorum observatione, ut illuc admitterentur, se disposuerunt, ibique semper manent satura, semperque sitibundæ, conchyliorum instar, quæ aperto cælum versus sinu, unde pascuntur, semper magis ad preciosum illum suspirant rorem, quo jam tam sunt repleta.

VII. Denique illud ex quo præ omnibus aliis cælestis liceret agnoscere beatitudinis magnitudinem, et modus, quo Deus possidetur. Non enim ad magnum gaudium concipiendum sufficit, grande esse objectum, nobilèmq; esse potentiam; sed insuper necesse est, ut illa ipsa potentia strictissimè cum bono amato, hoc est, cum ipsomet objecto uniat. Ut me omnes intelligant, exemplum rem distinctius explicabo. Quis est quod homo sitibundus in æstate majorem hauriat delectationem ex aqua gelidæ potu, cujus quasi sapore augent, nunc cedrorum, nunc cinamomi aspectus, quam delectationem non haberet, si jam melancholia gravatus; verno tempore florentissimæ etiam prati intuitu frueretur? Alium enim sensus visus, gustu multo est nobilior, & consequenter nature capacior est voluptatis. At nihilominus, quia potus frigidus immolenter unitur palato, tam pulchra autem prati facies non immediatè jungitur oculo, sed per imaginem sui in oculis depictam unitur, ideo palati delectatio multo est vehementior, quam voluptas pupillarum. Nunc ad interest nostrum, quid putatis esse, in cælo Deum videre? Nos cum audimus tam magnum nobis promitti bonum, hanc Dei visionem cum proportionem rerum aliarum hic conspectarum apprehendimus, sicut est artificiosæ alicujus picturæ, cæli sideris, aliarumque rerum amænarum aspectus, adeoque parum apprehendimus. Veritas

Cl.

Charissimi, non est ita, non est ita. Non videbimus Deum mediante aliqua specie creatâ; at in se videbimus, quod idem est, ac dicere: Ipsa divina essentia immediatè menti nostræ unita (quæ à lumine gloriæ eo modo confortabitur) erit instar speciei intellectualis, ita ut Deum eodem profusè modo cognoscamus, quo Deus cognoscit seipsum. Atque ita Deum in cælis videre quid est? est tam rectè unum esse Deo, quam intus ignis ferro candenti unitus est, ita ut nec anima à Deo, nec Deus ab anima discernatur, sicut ad primum aspectum nec ignis à ferro, nec ferrum ab igne distinguitur. *Similes ei erunt, inquit Sanctus Joannes, quia vivimus cum sicut est.* Vult dicere, Deum possidendum plenius, quam anima quidquam sui possidere possit; vult dicere, immediatum fore illud in Deo gaudium, ita ut nihil aliud inter illum & animam ponatur, quemadmodum infans uberibus matris adhærens, immediatè fugit lac, non per medium, quod intercedat, aut canalum. Quamobrem si tam vile bonum, quale est porus gelidus, sensum materiam, ut est palatum, ideo solùm tantùm afficit delectatione, quia inmediate illi unitur; quam creabit delectationem bonum infinitum immediate animæ deificatæ unitum, & velut forma suæ materiæ conjunctum? *Esse formam divinam, inquit Sanctus Thomas, se habebit ad intellectum sicut forma ad materiam.* non eo quidem modo, ut unum quiddam constituant in ratione essentia, sed unum quid in ratione

intelligendi. Hinc est (quemadmodum concedit Sanctus Thomas) quod unio Animæ cum corpore possit aliquam illius Beatæ Visionis dare similitudinem, quâ Deus, eum apertè in Cælo se videndum præbet, Animæ acutissimè jungitur. *Cum divina essentia sit actus purus, poterit esse forma, quæ intellectus intelligit, & hæc erit visio beatificans, & ideo dicit Magister, quod unio ad corpus est quoddam exemplum beatæ unionis, quæ spiritus unitur Deo.* Si tantum bonum à nobis concipi non potest, quomodo putatis id explicari posse? Ut saltem aliquid de tam immenso gaudio nobis indicaret Propheta, quo videntes Deum fruuntur Beati in cælo, utitur voce ebrietas. *Inebriabuntur ab ubertate Domus tue.* Quo vult significare, quemadmodum ebrius eo tempore non vivit hominis vitam, dum ratione non utitur, ita Beatus humanam non vivet vitam, sed divinam, dum & ipse quasi extra se vadit, modoque admirabiliter totus in Deum transformatur; adeo gloriâ undique replebitur. VIII. Et hæc est felicissima illa perditio, de qua loquitur Sanctus Augustinus, ubi dicit, Animam in se ipsa se perdituram, ut tota in Deo inveniat. *Cum accepta fuerit illa ineffabilis latitudo, perit quodam modo, & fit divina.* Ita ut mirum non sit, Deum dixisse, Animam à se tractandam quasi Deam, & tantum non ut sibi æqualem: audite incredibilis dignationis verba: *Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo,* quod est idem ac dicere, pro remuneratione suâ à Deo, tam

S. Thom. 2. 2. ad. 2. art. 1. in c. sub. fin. 1. sent. dist. 2. q. 2.
Ps. 117.
Ps. 139.
Apo. 3. 21.

NERI
STIANUS

tam magnificè tractabitur, quàm magnificè, si Deus esset, tractari deberet; ad omnium bonorum increatorum gaudium admittetur, divinis illustrabitur pulchritudinibus, divinà induetur Sanctitate, divinà immergetur felicitati, Deoque amicitia tam singulari & unità conjungetur, ut Deus & Anima una solà res esse videantur. Proinde Deus animà felicitate, quasi sibi proprià letatur, idèoque ab omnibus celestis aulae suae spiritibus, sibi applaudi postulat. *Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, qua perierat*; Anima quoque vicissim contrà magis lætabitur bonis Dei, quàm illis ipsis, quæ sibi propria habet. Sed adhuc parùm dixi, dicendo Animam à Deo, quasi sibi parem tractandam esse; dicere debebam, Animam insuper, quasi ipsius Dei esse animam, inexplicabili benignitatis modo fovendam esse. Tam mirabiliter Christus ipse loquitur in Evangelio suo: *Præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis*. Quibus significat Patrem suum cælestem, quasi Dominum amabilissimum, succinctis vestibus fidelibus servis suis convivantibus servitutum, Deitatemque non solum infinità demissione cunctis Animæ beatificatæ desideriis satisfacturam, sed quod amplius est, quasi inferiorem cum illa acturam; quia tali modo Beatis se possidendam tradet, quali nullus Dominus unquam possidebit subditum. Dominus quidem est membrorum servi sui possessor, sed

non ipsius animi; adeoque exteriorum hominis non interiorum possessor est. Verùm Beati totum possidebunt Deum, nec ullam ipsæ possidebit perfectionem, cuius integritatem non concedat ipsis Dominum, nec non plenissimum perfectissimumque, velut rei suæ, uti fructum. *Erit ita in Deum.*

IX. Nec tantùm soli Animæ tantum erit gaudium, sed, quæ admodum in conjugis regis, cum famulis proportionatè non defert epulæ; sic in cælo sentis exteriori proprià suà exultabunt beatitudine, quæ ab Animà in totum corpus redunabit. *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum*. Quis unquam crederet, à frigido aquila ovo volatorem aeris Dominum, tam velocem, tam fortem, tam libetam, tanquam Solis amicam suo tempore prodigendam? Ex eo tamen prodicitur; tanta vis est caloris vivitatis, à quo excluditur. Jam verò corpus nostrum licet sit gravis quædam, debilis, frigida & terrestris massa; sed tamen tempore illa ipsa gloria, quæ anima beabitur, ita redunabit in corpus, ut licet corpus sit, isdem spiritus gavisurum sit privilegiis; famosissimis scilicet illis quatuor doctoribus subtilitate, agilitate, impassibilitate, & claritate, quibuscum omnes Electi in magnà illa regenerationis die resurrecturi sunt. *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis*. Erit itaque corpus nostrum resuscitatum, tam subtile, ut quovis montes, quemadmodum nunc Sol

Luc. 16.
6.

Luc. 17.
37.

P. SEGI
Homo Cri

crystalum permeat, penetrare valeat; Erit tam agile, ut unico momento è caelo in terram descendere possit; erit tam impassibile, sicut est Anima iam absolutissima facta sui ipsius Domina: erit tam luminosum, ita ut si Beatus aliquis solam manum è caelo extenderet, centies melius, quam ipse Sol oriens ad totum Mundum illuminandum sufficeret. *Fulgebunt Iusti sicut Sol in Regno Patris eorum.* Quod si in ipso caelo, ubi tanta est luminis copia, quilibet Sanctorum tanquam Sol radios suos est diffusurus, cogitatur, quantum lumen extra caelum positi sint emissuri! Verbo, quemadmodum Anima beatitudo in hoc consistit, ut gloria Deo propria sit particeps, ita corporis beatitudo in hoc consistit, ut gloria Animæ propria ipsi communicetur. Quanta igitur erit gloria nostri, tantam inter bonorum copiam, felicitas, ubi semel eorum possessionem adiverimus? In immensarum gaudiorum mari natabit, quia non solum erit plenum, ut docet Sanctus Thomas, sed superabundabit; non enim tantum gaudebit illis, quæcumque desiderat; sed etiam insuper poterit, quæcumque unquam desiderare potuisset. *Gaudium Beatorum erit perfectè plenum, & etiam superplenum, quia plùs obtinebunt, quam desiderare suffecerint.* Ideoque quasi tantum gaudium in Animam Beatorum ipso minore non posset intrare, Anima beata intrabit in gaudium: *Intra in gaudium Domini tui.* Nisi etiam dicere velimus animam beatam, totam in gaudium mutari. *R. P. Segueri Christi. Instr. Tom. II.*

dam esse, juxta illud, quod Deus his promisit verbis: *Ponam te gaudium in generationem & generationem.* Non solum enim erit Beata, sed erit quasi ipsa beatitudo, ita ut, quemadmodum inquit Sanctus Augustinus, si una aeternæ illius voluptatis gutta, quæ Beati fruuntur in caelis, decideret in Infernum, quamprimum omnem extingueret dolorem, omnes dulcoraret pœnas, omnes exsiccaret lacrymas, infelicissimumque illum sempiternæ desperationis carcerem in desideriorum habitationem transmutaret. *Tanta est dulcedo futura gloria, ut si una gutta in Infernum deflueret, totam Damnatorum amaritudinem dulcoraret.*

X. Charissimi, quid vobis videtur de hoc loquendi modo? an non sufficit mentibus vestris altissimam quandam bonorum illorum, quæ nobis in caelo preparata sunt, ingerere estimationem? Tam misera sunt hujus Mundi bona, ut omnium illorum fastidium una sola creet febricula. *Quamvis humana gaudia non sint gaudia, tamen qualiacunque sint, aufert omnia ista una febricula.* Inquit idem Sanctus Pater. Exempli gratiâ, si tantum unico dente doletis, jam nulla placet musica, non sapiunt epulæ, non delectant comœdiæ, nulla amicorum artidet conversatio, verbo, si omnia terræ bona, quasi in torculari comprimerentur, vix tantus delectationis exprimeretur succus, qui ad tam parvum putridi dentis dolorem auferendum sufficeret. O singularem igitur terrenarum voluptatum

NERI
SIANUS.

rum miseriam! at contra ò incomparabilem, incomprehensibilem celestium gaudiorum immensitatem, quorum una sola gutta æterni ignis incendium extingueret! nec putetis, cum ita loquor, amplificatione me uti. Imò maximi Theologi, qui prohtentur, se tanquam rigorosos Judices oranem examinare veritatem adstruant, unius Beati felicitatem majorem esse, quam sit totius inferni miseria, adeo quidem, ut si ex omnibus hominibus creabilibus, unus solus denique salvandus, ac in cælum recipiendus, reliqui verò omnes in inferorum abyssum precipitandi essent, nihilominus quilibet illorum in hanc vitam nasci desiderare deberet, ut ut exiguum, se Beatum illum futurum, probabilitatem haberet; multoque majori cum periculo, se in innumerabili condemnandorum numero comprehensum iri. Ratio est, quia cælestis hujus beatitudinis causa est Deus clarè visus, & ab animâ possessus quasi amicus. Infernalis verò miseriæ causa est, Deus confusè cognitus, & velut hostis apprehensus. Quare quemadmodum amor Beati alicujus erga Deum, propter cognitionis illius prærogativam incomparabiliter major est, quam odium, quo torus contra eum ardet Infernus, sic totius Inferni tristitia, non potest in genere suo illius gaudij amplitudini comparari, quod unus & solus Beatus in cælis experitur. Peccata in Inferno à solâ justitiâ miserè damnati puniuntur, dum interitur ab individua comite suâ mi-

sericordiâ inhibetur, idèoque licet igneum vibret gladius, Si accersit fulgur gladium meum, nihilominus non totâ illâ vi icum indiget, qui illum jure merito ferocius indigere possit. Non accendit omnem iram suam. Sed in cælo Justitiâ & Misericordiâ simul junctæ erunt, pœnitentiaque beabunt animam, ita ut pœnitentiam suam, quasi certatim sint ostendunt, donaque suæ abundantissime collatura. Præcipue verò Justitiâ, ibi contra inclinationem suam, licet in Inferno, non est operatura, sed secundum totam virtutis suæ plenitudinem ager; quæ multo magis remaneri, quam punire desiderat. Quis quis poterit exprimere, quam preciosa sit futura illa Misericordiâ & Justitiâ corona, quam Deus vult amantiſſimus Sponsus, & integerrimus remunerator capiti illius Animæ imponet, quam propter recipiendum utriusque amorem in proprium summum thronum collocabit. *Faciet Misericordias Dominus & judicium.* Profectò hæc capti sunt dîſſimilia. Nihilominus, quantumlibet parum capere possumus, satis intelligemus, si, postquam fornacem aliquam, invacillimam accensam flammis, tanquam amplam, ut illius circuitus centena aliquot comprehendat millia, nobis imaginati fuerimus, æternis horridam tenebris, æterno refertam furore, æternæque fame, sicut, tristitia, morte & desperatione plenam, in hoc loco congregatorum exercitum nobis proposuerimus, omnium

*ordin.
Palov.
agert. de
act. sum.
l. 1. n. 45.*

P. SEGI
Homo Cui

malorum centrum, dicemus in animo: quod si aliquando caelesti gloria & beatitudine potitus fuero, magis ego solus gauderem, quam omnes damnati in inferno patientur, unaque sola mihi, quae, ut ita dicam, de regali menta mea cadet, tam laeta erit, ut si posset ad Infernum pertingere, sufficiens foret ad rabidam tantae multitudinis famem exlatandam: Deum immortalen! si Christiani hasce ruminarent veritates, possibilene esset, ut nequam animum suum ad peccandum inducerent? Mystica illa animalia, quae velocitate fulguri non abhili ambulare vidit Prophetam, in similitudinem fulguris coruscantis, ita tam velociter progrediebantur, quia supra capita sua effigiem firmamenti expressam gerebant. Similitudo firmamenti super capita eorum, Mem in nobis experiremur, Charissimi, si vivam caelestis gloriae imaginem mentibus nostris impressam haberemus. Quomodo esset: ostibile, ut inquam immensum felicitatis aeternae pelagus, pro cenosa turpis alicujus voluptatis palude commutaretur.

XI. Video me quasi ad Discursus mei finem pervenisse, atramen effari vix licet, in comparatione adhuc dicendam, me nosdum incepisse. Nihilominus omittere non possum, ne desin officio meo, quin adhuc duas proponam veritates. Prima est, hanc beatitudinem rudi penicillo a me adumbratam, toties quasi multiplicandam, quot eadem fruenter loci. *Quot Socii, tot gaudia*, inquit

Sanctus Augustinus: cum enim inter Beatos incomparabilis sit amicitia, incomparabilis quoque erit omnium bonorum, quibus quilibet illorum gavifurus est, communitio, ideo optimè argumentatur S. Anselmus; si anima intra se non capiet proprium gaudium suum, quomodo tot aliorum innumerabilium sociorum suorum tantopere dilectorum gaudia capiet? *Si cor hominis de tanto bono suo vix capiet gaudium suum, quomodo capax erit tot & tantorum gaudiorum?* Imò quod omnem superat expectationem, est, quod Beatus aliquis gloria superior plus letaturus sit gloria Beati alicujus inferioris, quam ipse Beatus inferior suam ipsamet gloria exultat; cum enim Beatus superior plus amet Deum, quam inferior, magis delectabitur illo honore, qui ab inferioris beatitudine accedit Deo, quam ipse inferior beatificatus delectetur. Eodem modo, quod ros caelestis in margarita majorem sinum delabitur, eò preciosior unio nascitur.

XII. Altera maximi ponderis veritas est; tam immensum amplitudinae suae gaudium, in omnem aeternitatem duraturum esse, ita ut si tot seculorum millia effluerint, quot momentis duraturus est hic Mundus, ne quidem unicum hujus infinitae durationis praeterierit. Quare si tantò pluri aestimatur aliquod bonum, quò diutius permanet; quanti aestimandum erit bonum illud, quod semper durabit? aeternitas cuius parvula addita

NERI
STAMUS

dita voluptati, tantum illius auget pondus, ut quamprimum immentum fiat bonum. *Glorie pondus*; adeo quidem si possibile esset, ut unquam praeferens felicitas & beatitudo ipsius Dei finiretur, potius aeternum gaudium unius solius Sancti in caelis eligendum esset, quam immentum divinae felicitatis pelagus, quod aliquando exsicandum esset. Et si hoc verum est, sicut est verissimum, quis unquam hujus beatitudinis fundum metiri poterit, quae neque in bonorum recipiendorum numero, neque in eorundem duratione habitura est terminum? Et adhuc invenientur homines, qui tam grande bonum audent despiciere, & cum ludicro quovis bono commutare? Leges praesupponunt, quemvis censum parvum, sed perpetuum à quolibet estimari. Attamen Lex divina tot Christianos cogitur intueri, qui reditus adeo immentos, hoc est, omnia in Deo possidere bona, & quidem perpetuo & in aeternum, tam parvi faciunt. *Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem.* Stolidi peccatores tam parum solliciti sunt de caelesti gloria, quamvis millenis à Deo vocentur invitationibus, terreatur minis, alliciantur promissis, innumerabilibus impellantur beneficiis, ut nihilominus potius bestialem eligant, in omnium vitiorum immunditie ducere vitam, & postea in Inferno incessabiliter, inter omnia miserum supplicia, gemere, quam christianè vivendo, tam felicem aeternae beatitudinis possessionem adire. Et quo-

modo tam horrendam commutatorem possunt è Caelo aspicere Sancti, ut non supra iam contra gentem tantam stultam concipiant indignationem? Cuncti Pictores indignantur, legentes nobilem illam picturam, quae Paulus Veronensis caelestem gloriam expresserat, fuisse cum tabula quadam floribus picta Venetiis commutatam. At quanto vos putatis omnes caeli Incolas, hujus gloriae expertissimos, dolore affligi, dum vident stolidum aliquem hujus Mundi viatorem, pro marcidâ voluptatis flore, non depictum aliquem, sed verum, unicuique & sempiternum paradisum commutare? Beatam Dei faciem intrare, tam immentum est bonum, ut pro aspicienda illâ vel unico momento, affirmaret Diabolus, se omnes Damnatorum penas, usque ad extremum iudicij diem patienter sustinere paratum esse. Ideoque quanta non sit injuria bono tam infinito, cum tam turpiter à peccatoribus vituperetur? Jure merito quisvis peccator, cum illo prodigo palam confiteri potest, se contra caelum peccasse: *Peccavi in caelum*: quod ludendo pro nihilo perdidit: ita ut si nullum aliud superesset argumentum, quod enormem cujuscunque peccati mortalitatem nobis manifestaret, hoc solum nobis sufficere deberet, id est, scire, illud nos immentâ felicitate privare.

XIII. Sed non tantum malitiam suam nocendo nobis demonstrat, dum caelum peccatoribus auferet, verum etiam adhuc magis eam damno illo,

252
24.

quod certo quodam modo Beatis inferre, ostendit; illos enim eo privato gaudio, quod ex adiungendis sibi in beatitudine Sociis caperent, cum, qui peccant, ex parte sua ad possidendam celestem gloriam omnino se reddant inhabiles. Imò hæc ipsa peccati malignitas etiam Deo se opponit, non permitiendo, ut desiderio, quo totum seipsum nobis communicet, satisfaciatur, maximaque omnium possibilitium ingratitudine Deum offendit, dum omnium beneficiorum possibilitium maximum, hoc est, celestem gloriam aspernatur. Quare considerate, Charissimi, quam insatiabilis sit peccati malitia, cui cum non sufficiat, non luculosam à principio in caelis inter Angelos, ipsius causâ inde aeternum proscriptos, edidisse stragem, aliquorum etiam superstitum, imò omnium pariter Electorum, quibus eorum ruina restituantur, felicitatem turbare conatur; non enim aliud unquam molitur, quam, ut illorum impediatur, aut diminuat lætitiâ, dum se beatissimæ huius plenitudinî, quasi odiosissimum opponit vallum, quæ tantum à summi boni Oceano supra amores lavandos, si non peccassent, se effudisset. Et nos adhuc peius, quam nos quam alias peccare pergamus, licet sciamus, quam magno non solum totum celestem Patriam, sed Deum ipsum dolore afficiamus? Pereat miserabilis ille, qui tantas non horret committere enormitates. *Deficiant peccati vici à terrâ, ita, ut non sint.* Vos autem interim scitote, quòd, quicumque aunc tantâ cum facilitate peccat,

cæloque tergum obvertit, cælum illud in æternum, inter innumera tormenta coram oculis sit habiturum. O quam furiosâ cum desperatione, quivis Reprobis hanc impudentem in Inferno luiturus est repulsam & contemptum, quam rabioso dentium stridore eam desecturus est! Verùm nimis serò; rabiosa enim lacrymæ non adferent remedium, sed in furoris cedent alimentum. Quare cum cælum subire nequeant, neque in terris perennare, stabilem suam in Inferno habebunt sedem. *Ibierit sietus & stridor dentium, cum videritis Abraham & Isaac & Jacob & omnes Prophetas in Regno Dei, vos autem expelli foras.*

Luc. 24. 22.

XIV. Eligite igitur, quænam ex duabus hisce oppositis vobis placeat fortibus, aut levem aliquam tolerare afflictionem, ut in beatissimum illud Regnum cum immenso gaudio admitti mereamini; aut illicita satisfacere cupiditati, ut ab illo Regno in avernales paludes tanto cum ejulatu ejiciamini? Hic non datur medium. Persuadete vobis, quemadmodum olim antiquus ille Romanus in Senatu Carthaginensi asseruit, se in rogâ suâ Pacem & Bellum attulisse, ut eligerent, quod ex duobus ipsis placeret, ita me sub hæc Sacerdotali veste, utrumque, & Cælum & Inferna getere, vobisque hoc temporis puncto electionem proponere, ut quod vobis magis conducit, absque ullâ hæsitacione arripiatis. Quid igitur hæretis? unum aliquod eligendum est. Voleis fortan bonum, quod in uno alterove reperitur, am-

NERI
STIANUS

plecti, malum autem declinare? Velle-
tis hic gaudere cum peccatoribus, &
ibi exultare cum Sanctis? Non est

27. 18. 2.
5. *Qui seminant in lacrymis,
in gaudio metent.* A Paradiso & fe-

licitate brutorum, quã tam effreni li-
centiã fruuntur quis in terris, ad Para-
disum & felicitatem Angelorum non
transitus. *Foris canes.* An vobis igitur
decorum videtur, ab harã aditum
patere ad Regium conclave? Si in
Cælo à nobis vacuã Angelorum apo-
statarum sedes sunt replenda (ut plu-
rimi sentiunt Auctores) considerate,

27. 18. 2.
6. *Sin lota in vo-
luntate luti.* Quod, si verum est,

etiam nos tanquam homines, præter
sedes Angelicas, proprias nostras ha-
bituros sedes, quo ibitis, ut locum si-
ne pudore occupetis? An inter Apo-
stolos? Sed Animas prius ostendite,
quas ad Christum reducit; utinam
non plures ad peccatum ineitando
abstuleritis, quã lucrati fueritis. An
inter Patriarchas? At ubi sunt infa-
tabilia suspiria vestra ad Deum emis-
sa? An inter Prophetas? At ubi sunt
continui vestri s. d. re. Deo dedicati?
An inter Martyres? Sed quomodo?
Qui cum apertã fronte, sicut illi, fi-
dem Christianam tueri debuissetis,
eam profiteri erubuitis, si non etiam
eandem negasse gloria vobis duxistis?
An inter penitentes? Sed vobis ju-
dicandum relinquo, si tales ab assiduã
Iudendi consuetudine, à conversatio-
nibus, à crapulis, risibusque oblectan-
tissimari debeatis. Vertite vos, quo-

cunque vultis, vita, quã vos dicitis
ne quidem angulum pro se habere in
cælo. *Foris canes & venefici, & impu-
dici, & homicidæ, & ideli servientes,
omnis, qui amat & facit mendacium.*
Si vos impostum etiam supra Stella
majori cum fundamento locum habere
velitis, quid facere oportebit? post
hac vitam illi similem, quã ibi agitur
incipite, unde S. Joannes Apostolus
postquam dixisset: *Scimus, quoniam
cum apparuerit, similis ei erimus, quo-
niam videbimus eum sicut est, & nos
sicut est, & nos sicut est, & nos sicut est.*
Quandoquidem nulla alia ma-
quam peccatum nobis cælum auferre
valet. Non illud auferre naturalis
ignobilitas, cum etiam rusticos ex-
cipiat; non auferre paupertas, non igno-
rantia, non infirmitas, non literarum
ignorantia, non membrorum defe-
mitas; cum etiam luscis, claudis, mu-
tis & paralyticis donetur. *Pauperes
& debiles & cæci & claudes intrabunt
huc.* Solum à peccato auferatur. Ideo-
que, *Qui habet hanc spem sanctificati
Sed quomodo sanctificare se conatur
qui nunquam aliud facit, quã se
se ipsum contaminet? Ah! hic non est
ante Deum comparandi modus, nec
hac ratione per visionem beatificam
ei similis evadet. Spiritus spurci
potentiæ spurci, cogitationes spurci,
non sunt spectacula, quæ ante Soli
tam formosi faciem collocari possunt.
Qui Deum in gloria suã refulgentem
facie ad faciem videre desiderat, cor
suum mundare incipiat. Beati monachi
corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

DIS.

DISCURSUS XX.

Purgatorium demonstrat, quàm grave Malum sit Peccatum.

Affligendos miseros infirmos, non solum febrilis, sed etiam naturalis calor concurret, a quo aliàs vita illorum forenda esset; ab utroque sitientem, secundum plurimorum sententiam, febris efficitur. Animæ Sanctæ, in purgantibus flammis detentæ, sunt illi infirmi, de quibus loquitur; hæc tam à violento ignis extrinseci, quam à nativo desideriorum calore cruciantur, quo Deum videre cupiunt, & à quo plusquam ab altero dolore torquentur. Istæ in hoc miserabili tormentorum statu, quo detinentur, propter ardentissimam duplicem harum flammatarum febrem, locum nobis aperiunt, ad inexplicabilem peccati malitiam cognoscendam. Audeo dicere, peccatum in penis Inferni, non tam horribile, ac in Purgatorij penis videri. Voloque, ut hoc ipsum vos fateamini, postquam vobis ostendero, quanto peccato benedictæ illæ Animæ propter duplicem istum ignis, & amoris sui penam affligantur; hoc est, propter penam sensus, & damni, quæ Purgatorium constitunt.

II. Charitas, quæ peccator ad Deum concitatur, ubi valde vehemens est,

inquit S. Thomas, quamprimum omne, non solum culpæ, sed totius penæ, debitum extinguit; sicut in bono latrone videre licet, qui absque alio medio, solo quodam actu generoso, de patibulo ad Paradisum transire metuit. Amen dico tibi, hodie *Luc. 22. 42.* mecum eris in Paradiso. Sed quia talis non est ordinaria conversio nostra, neque etiam ad eandem debitam impendimus diligentiam; gravis verò pro omnibus peccatis in presenti vitâ commissis incumbit nobis divina Justitiæ satisfaciendi obligatio, communitur evenire solet, ut in alterâ vitâ multa debita solvenda supersint; Justitia enim requirit, ut voluntas humana, quæ prohibita voluptate à Deo se separaverat, per penas patienter acceptatas eidem se subiciat. Hujus autem penæ instrumentum est duplex ignis, ut dixi, materialis & spiritualis.

III. Primus est materialis. Quoad hunc, quis negabit, etiam alia elementa pro castigando peccato divina servire Justitiæ? Terra illi servit motibus suis; mare tempestatibus, ær fulminibus, grandinibus, gelliditibus, pestilentisque à vento deportatis. Nihilominus ignis semper fuit, eritque Vindictæ divinæ adimplendæ minister. *Ignis succensus est in furore meo. Quod* *Deut. 32. 22.*

NERI
STIANUS

Quod videre est in hoc Mundo, ubi ignis pluit supra Impios, qui à primis sæculis terribiles ejus vires experti sunt; terribiliòresque adhuc in fine Mundi experientur; quando tota terra ab ipsius flammis devorabitur. Sed adhuc magis in altero Mundo vis illius apparebit, ubi divinæ gloriæ jacturam æterno cum cruciatu inimicorum Dei in Inferno, nec non acerbo cum dolore amicorum ipsius in Purgatorio vindicabit. *Ignis succensus est*

Jerem. 23. 14. in furore meo: super vos ardebit. Sed,

ut intelligatis, quàm hoc ipsum tormentum sit enorme, duo in casu nostro observare oportet, id est, ignis hujus qualitatem, qui est carnifex; & nobilissimarum illarum animarum statum, quæ ibi, quasi condemnatæ sub gravi hujus carnificis manu ingemiscunt. Quare, quod ignem attinet, modum quidem invenere Mathematici, nostrates flammæ ponderandi; sed quæ alterius Mundi ponderentur flammæ, nondum à Theologis inventa est statera. Licet tantæ cum curiositate devotissimus Eldras hanc bilancem petierit, dum dixit: *Pondera mihi pondus ignis;* Nunquam tamen ipsi terra id præstare potuit. Nihilominus nonnihil conjecturâ assequi possumus, considerando ignem illum ejusdem esse qualitatis, qualis est ignis infernalis, quemadmodum docet S. Thomas juxta celebrium illorum S. Augustini verborum auctoritatem: *eadem igne torquetur damnatus, & purgatur electus.* Idem est ardor, qui aurum purgat in vase testaceo, & qui carbones cogit fumare in fornace. Ideo pu-

S. Thom. dist. 2. q. 1. ar. 1. in supp. 200. ar. in 6.

tare non debetis, eundem esse ignem, qualis est noster in his terris; putatis enim à vero aberraretis. Ignis noster in materiâ crassâ & densâ accensus est, hinc est quasi novacula in dorso; in verò alterius Mundi in sulphure naturali nobis incognito accensus est, hinc est, in materiâ mulsâ magis combussibili, hinc est, quasi novacula secundum aciem. Quare notandum est, non ardorem simpliciter, sed ardorem Spiritus vocari. *Si abluerit Dominus fardes filiorum Sion in Spiritu judicii, & Spiritu ardoris.* Quamvis enim ignis sit materialis, videtur nihilominus esse totus Spiritus, tam potens est & penetrativus. Creditore igitur, unius istarum flammarum scintillam, multo magis quàm integram aliquam formam nostram urere; unde colligere debet, si quis Sanctarum harum aliquam animarum ab hoc incendio crepantem in laterum, aut fabri ferrarij formicem projiceret, tale illam experientiam refrigerium, quale sentiret, qui à bulliente ardentissimarum aquarum bolneo ad suavissimum tepidarum undarum lavacrum transferretur.

IV. Addite in super id, quod nuper de Inferno disserens affirmavi, id est, communem hunc ignem nostrum pro utilitate viventium à Deo factum esse; Piaculares autem flammæ dicuntur operâ in Peccatorum vindictam creatas. An non aliquando diversimodo Chirurgi, & Carnifices membra amputant, modum observatis Carnifex, modò Judicis exequatur sententiam, non curat, quantum, jalebrendum à se vulnus, in stigat dolorem?

P. SEGI
HOMO CRI

At Chirurgus attendit diligenter, quem forti igni sit opus: partibus amputandis soporem inducit, cavetque, ne quanta potest minimum patienti dolorem creet; hic enim ægrum accedit, ut eam sanet, eique beneficiat, non ut illum affligat, eique noceat. Quod si ignis ille homini pro utilitate sua concessus, tanto nihilominus sæpe afficit dolore; quam intollerabilis erit ille, qui tantum in supplicium & poenam ei accenditur? Præcipue cum ignis ille (quemadmodum de igne infernali dicebam) præter activitatem naturalem, quam habet ex se ipso, etiam aliam supernaturalem multo violentiorem & vivaciorem sit acquisitus. *Uram eos*, inquit Deus, *sicut uritur argentum*. Quasi non in igne, sed ab ipso Deo urantur hæc aurum; à Deo, inquam, qui est Ignis æternus, sed illis mutatur in ignem domus & poenarum, dum vim ignis ordinarij absque mensurâ potentissimi brachij sui virtute auget & acuit.

V. Hinc est, quod adductis supra verbis allerat Propheta; sordes filiarum Sion non tantum spiritu ardoris, sed spiritu judicij à Deo lavandas esse. *in spiritu judicij & spiritu ardoris*. Quibus nobis significat, ignem Purgatorij non tantum in puniendo summæ activum fore; sed etiam æquam in puniendo proportionem summo cum judicio servaturum, magis minimeque cruciaturum, non quasi secundum elementatem suam operaretur naturam, sed secundum obedientiam, ad quam Deo suo debitam elevarit. Ignis noster elementaris hoc

habet à naturâ, ut omnia, quæcunque ipsi apponuntur, æqualiter comburat; ita ut æquè prostituti pudoris fœminam, ac illibatam Virginem in cineres redigat. Non ad hunc modum agit ignis divinæ justitiæ deserviens. Si quidem factoris sui voluntatem & sensum imbibit, & sicut unumquemque pro meritis suis tractat, ita peccata punit juxta odium, quod gerit Deus contra illos; adeo, ut si anima peccati experta caderet in has flammæ, nihil pateretur, quemadmodum aurum sincerum nihil damni patitur in igne, sed in eo, quantum placet, requiescit, quare sciret nihil sibi timendum, cum totum sit mundum. Considerate igitur, quam terribilis futurus sit ille ignis, qui præter virtutem suam naturalem multo superiorem acquirat in manibus Dei, cujus vindicativum erit instrumentum, ut sapienter illud poenâ repararet quod peccato insipienter perversum fuerat. *Quantum stulta iniquitas suggestit, tantum sapiens poena deserviet*, Ah Charissimi! quantum vos ipsos decipitis, quoties inter peccatum & peccatum pene nullam facitis differentiam, nec vobis curæ est, sive semel in sordes labamini, sive pluries, & pluries sordissimorum instar animalium in eo volutemini, dicentes intra vos: *Quid refert? quia jam semel peccavi, etiam alterâ vice peccare possum: simul enim unâ confessione expiabo utrumque*. At non ita stultè discurrit ignis Purgatorij. *Quantum stulta iniquitas suggestit, tantum sapiens poena deserviet*. Oprimè, cum sapiens sit, distinguet inter illum, qui semel peccavit, & inter illum

S. Aug. hom. de resurr. Dom. qua est 6. inter 30.

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

K k illum

VERI
STANUS.

illam, qui sine numero peccata sua multiplicavit; optimè novit differentiam inter illum, qui ex merâ deliquit fragilitate, & qui, ut malitia sua satisfaceret, peccavit, quia sic placuit; imò culpas etiam jam remissas iterum vocabit ad examen, ut quævis illarum reliquæ purgentur. Non illi cordis nostri obstitit abyssus; omnes enim illius penetrabit sinus, omnes permeabit anfractus, omnes illius investigabit latebras, in quovis abstrusissimo sublitet angulo, totumque circumspiciet, & quamdiu aliquid etiam minimum imperfectioni comburendum videbit, non desistet illud purgare; quemadmodum succense fornacis non cessat ardor, donec lapis, qui in eâ coquitur, in eam acquirat candorem.

VI. In tali statu diu detinebuntur Anima, hoc est, pluribus annis, prout diutius in malo perseveraverint, & quò diutius divinam patientiam, quæ penitentiam illarum desiderabat, fecerint expectare. Dixi detinetur Anima; quia altera hæc est consideratio, quæ oculis nostris proponenda est, ut inexplicabiles Purgatorij penas aliquatenus intelligere possimus. Subjectum, quod immediatè patitur, non est amplius corpus, sed Anima. Quemadmodum igitur anima majoris capax est delectationis, quàm corpus, ita etiam majoris absque comparatione capax est doloris. Quamobrem quis poterit exprimere illum doloris sensum, quem in ipsâ ignis adeo activus, & ab ipsâ Dei manu pro eâ cruciandâ applicatus efficit? an

nescitis, hominem nobilem delicia enutritum magis sentire calorem, ignis, aliàsque cæli inclementias, quàm hominem rusticum inter sylvas & pecora educatum? Pauper in illa male tectus brumali tempore in brumineo tugurio custodit pecora sua; ætate ardoribus Solis expostus aperto in campo segetes demetit; nec tamen unquam de temporis dolo ingratia; ubi e contra Nobilis aliquis, tantis circumvallatus opibus & deliciis, inter penates auro fulgentes, lætas queritur, se vivere non posse. Ita animo vobiscum fingite, corpus rusticum & durum esse, quoadmodum reverà ex cæno compositum est, animam verò, quæ carere non potest, esse naturæ, supra modum delicatam esse; quamobrem anima incomparabiliter magis, quàm corpus dolorem sentit. Imò si dolor, quem in membrorum nostrorum afflictione patimur, aliud nihil est, ut inquit sanctus Joannes Damascenus, quàm naturalis animæ erga corpus, socium suum afflictum; compassio, necessitè dicendum est, potius corpus pro defensione & scuto animæ servare, ad quosvis dolorum sensus retundendos, quàm ab eodem tanquam aggressore adversitatibus imperi; & hoc doctus fieri solet modis. Primò, quando qualitatibus suis contrariis in principio resistit corpus, ita ut tanto cum vigore & vivacitate dolor ad Animam non pertingat; secundo, cum sensus doloris vehementiâ sensum est stupor factus, efficit, ut cruciatus, quo gravior est cum tempore, tanto minus

P SEGR
HOMO GR

percipitur. Verum cum anima se-
parata est, & ut ita dicam, hujus cor-
poris vallo desinita, à quo defenden-
da, nullus unquam doloris ictus eam
irritam relinquit; imò semper viva-
cissime inexplicabili quadam poenâ,
nonquam ullo tempore mitiganda,
torquetur. Adhuc corpus in hoc
Mundo in unâ tantum sui parte pati-
tur, illis dolore carentibus; nisi
propter naturalem consensum & con-
nectionem membrum alterius quoque
malum sentire cogatur. De cetero
impossibile esse, ajunt Medici, ut cor-
pus humanum simul & semel omnes
percipiat dolores, eosque quavis in
parte sentiat. Sed non ita se res ha-
bet in Purgatorio. Anima indivi-
sibilis est, idcirco eodem temporis
momento in totâ suâ essentiâ, quovis
dolore ictu læditur, & tunc tota si-
militer, totaque simul cruciatui
subiecta. Quare si objectum tor-
quens (quod est ignis) est tam acti-
vum, si potentia crucianda (quæ est
Anima) tam delicata, & si objecti &
potentia conjunctio est tam valida,
ut Deus ipse ad ingerendum dolorem
sua utatur manu, manus Domini testi-
monio, necesse est concludere, appre-
hensionem nostram ab hoc Sanctarum
animarum dolore superari, ita ut mi-
sera illarum poena cuius nque huus
vix miser præferri debeat, sicut
expresse sustinet Sanctus Thomas;
quavis non solus, cum in hac doctri-
na alius non faciat, quam quòd com-
muni Sanctorum Patrum, qui vetu-
stioribus sæculis præcesserunt, senten-
tiâ accedat.

VII. Neque verò hoc est totum: *Bed. in
p. 37.
S. Bern.
Serm. de
div.
S. Cas.
Avelat.
hom. 8.*
non tantum in terris nulla invenitur
poena, quæ benedictarum illarum poe-
nis comparari possit, sed insuper dari
potest calus, ut aliqua illarum, exceptâ
desperatione, secundum statum præ-
sentem plus patiat, quam Anima in-
fernalibus flammis detenta. Quod
facile fieri potest, quando anima pro
uninco solo peccato in Inferno pati-
tur, quod ante obitum non expiaverat;
alia verò in Purgatorio pro mille-
nis & millenis, licet confessione expia-
tis, at debitâ satisfactione non extin-
ctis, poenas luit. Et hoc ipsum forte Ec-
clesia nobis insinuare voluit, quando
Purgatorij poenas non dubitavit etiam
infernales appellare, rogando Deum.
*Abul.
paradox.
s. 6. 44.*
*Libera animas omnium fidelium de-
functorum de poenis Inferni: Quia licet
non sint poenæ Inferni quoad despe-
rationem, qualitate tamen Inferni
poenis similes sunt; iisque aliquando
quoad aliquod temporis spatium &
intensionem graviores esse possunt.*

II.

VIII. Putabitis fortè Charissimi,
mede poenis Purgatorij satis locutum
fuisse; ita ut nihil amplius dicendum
mihî super sit. At ne vix quidem in-
cepi. Si in loco isto alius non esset
ignis, quam materialis ille, nimirum se
felices hæ Sanctæ existimarent Ani-
mæ. Verum alius ignis absque compa-
ratione multò crudelior eas cruciat,
si ita dicere lubet; ignis scilicet spi-
ritualis, hoc est, desiderium videndi
Deum. De hoc & ibitare non licet.
Si omnis animæ dolor fundatur in
amore, necesse est Animas Purgatorij,
quæ

VERI
SIANUS

quæ inexplicabiliter amant Deum, inexplicabiliter quoque affligi, quod eundem possidere non possint. Daniel Propheta ter ab Archangelo Gabriele appellatus fuit, *Vir Desideriorum*; forte, ut nobis significaret, cor Prophetæ iustissimorum desideriorum esse habitaculum, desiderando omnibus & naturalibus & supernaturalibus divinisque motivis videre, ut aliquando abjectissimæ servitutis Babylonicæ, quibus illius populares vinciebantur, catenæ rumpentur, salvi que & incolumes in Patriam suam Hierusalem reverterentur. *Vir desideriorum es.* At quantum melius hic titulus Sanctis illis Purgatorij animabus conveniet, quæ respicientes cælestem suam Jerusalem, multo magis interioribus desideriorum, quam exterioribus incendiij, sui flammis aduruntur! Præcipue verò à triplici desideriorum flammâ torquentur, in triplici amore, qui corda eorum torquet, fundatorum. Primus amor est amor naturalis in nativâ quadam consistens inclinatione, quâ rationalis anima fertur in Creatorem suum, tanquam principium & ultimum finem suum. Hinc est, quod servitute liberatâ, quâ à sensibus corporeis oppressa tenebatur, quamprimum versus illum majori impetu, quam quodvis flumen in mare currens, se ferri sentiat. Unde sequitur, hanc inclinationem, ad eò impetuofam, deinde ab hoc obstaculo retardatam, quo captiva in Purgatorij ergastulo anima detinetur, ibidem in indicibili violentiâ statum morari, quæ est illa, quâ quidquid,

ne vergat in centrum suum, impeditur. Advertitur, quid non ipsa in cuniculo conclusus efficiat. Hinc non nisi aliquo temporis momento detentus, ut liber ad spheram suam exiliat, quos non excitat motus, quas non edit strages & ruinas? ab exigua hac adumbratione scite, quanta sit violentia, quam Anima, ad Deum evolans desiderans, patitur, dum tantâ penarum in intemis terræ viscibus detinetur?

IX. Alter amor est supernaturalis, & illius spei, quâ anima vivacissimè apprehendens Deum summum, & unicum solum bonum esse, versutissimum suam extendit brachia, tantòque eum desiderat amplecti fervore, ut in comparatione illius, etiam velocissimè fulmina, lenta & frigida dici possint, quare dum hoc desiderium protrahitur, quæ lingua explicare potest, quæ pœnas Sponsæ illæ adeò amantæ & infausæ subeant? Fingite animas vestras, ab aterrimâ nube fulmen abquod in scopulum allidi, simulque considerate, quomodo vis illa, quæ tam velociter excutiebat, contra se ipsum revertens, fulminis cuspidem in mille frustula comminuat: deinde intra vos ipsos hoc solum dicite. Hæc illius stragis superficialis est umbra, quam in cordibus suis Sanctæ illæ Animæ propter remoram Deum inter & se positam experiuntur, dum tantum cum fervore ad illum anhelant. Ego mihi persuadeo, si Anima non foret immortalis, solum hunc impetum ab hac resistentiâ retardatum sufficere, ut quamprimum in minutissima

Daniel
9. 23.
10. 11.
16.

P SEGI
HOMO QUI

fructula dissilient. Præcipuè cum non solum illius beatitudinis dilatio ne affligantur, ad quam omnes tam vasto aspirant corde; sed multò magis propter tot & tantos gloriæ gradus sua culpa admittit anguntur: boni quidem expectati dilatio tandem cum tempore reperit remedium; at iustura tanta gloriæ nullum admittit remedium, utpote quæ per omnia sæcula ab illis nunquam amplius poterit recuperari.

X. Denique tertij generis desiderium, quod supra omnia alia Animas in Purgatorio affligit, est desiderium in charitatis amore fundatum: qui amor quasi divinus, quò aliis ad animarum corda inflammanda fortior est, tantò etiã ad eadem crucianda validior est, maximè perfectarum illarum Sponsarum, quæ, quò magis Deum sibi uniri desiderant, tantò magis potentes se Deo dare vellent. Hanc charitatem quasi reginam omnes alie consistantur virtutes, quæ unanimiter ad animas illas novis impulsibus concitandas conspirant, accenduntque non solum, ut clarè illum, ut est in se, videre desiderent, sed etiã ex Religionis virtute immensum honorare; et virtute gratitudinis immensas illi agere gratias; ex virtute resignationis voluntates suas in ipsius voluntatem modo immenso transformare flagitant; & sic de aliis hujusmodi virtutibus discurrete, quæ omnes quasi novum pondus addunt animæ, versus que Deum impellunt; ipsi tamen subinde Anima oneri sunt, quæ impetum illarum, ut vellet, sequi non potest.

Hæ igitur Animæ, quæ verè ex desiderijs sunt compositæ, quemadmodum tertio vocari possunt animæ desideriorum potiori jure, quàm Archangelus ferventissimum Daniëlem ter appellavit; *Viv desideriorum et.* Ita propter eandem causam possumus Animas illas vocare inconsolabiles; quia illa ipsa desideria tandem non nisi pœnas illis creant & afflictiones.

XI. Neque ideo tamen, quia Anima illæ cum voluntate Dei conformes sunt, minus sua sentiunt tormenta. Licet enim Christus eidem voluntati conformior fuerit, quàm ipsæ; non ideo tamen minus suam sensit Passionem. Imò excelsa hæc voluntatis conformitas, quæ amato objecto consentiunt, est illa ipsa, quæ vivacissimum in bonis illis Animabus dolorem constituit. Ratio autem est, quia quò magis summo bono suo placere vellent, tantò magis sentiunt, se adhuc non esse tales, quales illud desiderat, atque adeò in se talem experiuntur dolorem, qualem imaginis experiretur apographum, si sensu præditum esset, videndo archetypo se esse difforme, cum omnino illi se simile esse desideraret. Hæc pœna, ut mihi videtur, omnibus aliis absolute major est; nisi dicere velimus, hanc illam ipsam esse, quæ magis essentialiter, & magis expressè Purgatorium constituit; alie enim pœna potius videntur esse accessoria, quàm principales. Ita, ut illa ipsa pœna, quæ denique est pœna Damni, etsi ex unâ parte non cedat illi, quam patitur tur damnati in Inferno, ex alterâ tamen parte cum eadem contendat.

K k ; Cedit

NERI
SIANUS

Cedit, quia Sanctorum illarum Animarum vincula, quibus tenentur, tandem dissolventur; cum contra Dammati ne quidem unum catenarum suarum annulum, per infinita secula diffringere valeant. Præterea Dammati verè quidem Deo privati sunt; sed quem non coluerunt, aut malè cognoverunt; Animæ verò illæ electæ Deo privatae sunt, quem vivacissimè cognoverunt, & vehementissimè intueri desiderarunt; quare si ipsiusmet Inferni est Infernus, Deum non possidere; etiam illis, qui summum bonum oderunt; quid ergo erit illis Deum non possidere, qui illum

Bellarmin. plusquam seipsos amant? Quod si *l. 2. c. 14.* etiam Dammati vel ingratis suis amant Deum, non ut bonum in se, sed velut delectabilem desiderantibus; nihilominus quemadmodum in se infinitè magis bonus est, quàm delectabilis ulli creaturæ ipsius capaci; ita quoque ex hoc capite videtur magis affligi debere voluntas illa, à quâ suamet causâ perfectæ benevolentiae amore diligitur; quàm aliâ, quæ amore concupiscentiæ propter seipsam, amore proprio non iusto, sed irrationabili impulsâ Deum diligit, posito præsentis illius fruendi demerito. Quidquid sit, certum est, nullam aliam pœnam propiùs ad Damnatorum pœnam accedere, & ad perpetuum à gloriâ cœlesti exilium, quàm illud exilium, quod per modicum licet tempus, in Purgatorio sentitur. Uode credibile est, nullam aliam inter angustias illas frequentius audiri querelam,

quàm hanc ipsam in hoc exilio tantam: *Heu mihi, quia in exilio meo prolongatus est!* Longa est, quia videtur longa, & longa est, quia longissimè longa ipsa est; quemadmodum ex universalis Ecclesiæ consuetudine colligere licet, quæ fundata in solitium defunctorum nonnullorum anniverfaria approbat facta, licet ante centenos & centenos annos jam cœserint. Hinc est, quòd spes, quæ aliàs miserorum omnium est solitium, ibi crudelissimus sit carnifices. *Spes, quæ differitur, affligit animam.* est enim voluntas intar accipit, qui, si prædâ non potatur, in se ipsam infelix vertit rostrum, dilaceratque. *Frustrata cupiditas, non perveniens, quò tendebat, vertitur in dolorem.*

XII. Non ignoto, plures vestrum ingentem hanc pœnam parum apprehendere; quia præsentis temporis à Deo vos peregrinari, minime doletis, Sed hallucinemini Charissimi, vósque ipsos decipitis. Tria sunt, quæ nos impediunt, ne à Dei conspectu elongationem nunc sentiamus. Primum ab intellectu nostris objectis corporeis oblectato provenit. Infans adhuc in utero matris delitescens, nullatenus carceris sui sentit miserias; non queritur suis angustias, non tristatur propter solitudinem suam, non lamentatur, se ibi ad tenebras condemnatum jacere, dum tot alij clarissimè diei luce lætantur. Verùm si homo justitiam jam præditus, postquam visibili hoc Mundo aliquanto tempore gressus fuit, novem mensibus intra

mentis fur vitcera abscondi cogere-
 tur, quis his ipsis visceribus carcer ef-
 ferat magis intolerabilis, quæ duriores
 carceræ; qui compedes magis forent
 dolorosi? At nos sumus velut in-
 stantes sensu privati; in natura sine
 abstrahi, ideoque in tenebris nostris
 parum dolemus, divinâ luce nos ca-
 re. Sed aliter sentiemus, postquam
 ex tenebroso hujus Mundi utero, in
 quo nunc vivimus, mors non extra-
 herit. Tunc velut homines jam
 adulti, aliud ferimus judicium, alias-
 que cogitationes habebimus & Spe-
 cies. *Cum essem parvulus, loquebar
 ut parvulus, sapiebam ut parvulus,
 cogitabam ut parvulus, cum autem fa-
 ctus sum vir, evacuavi quæ erant par-
 vuli.* Aquila quoque, quamdiu dor-
 mit, non apprehendit in tenebris se-
 cundam detineri. Sed si diei clari-
 tatem parumper illi ostenderit, præ-
 tereaque proximam, quam exilic, ut
 eidem portatur, quanto opere laborat,
 ut se laqueo extricet, quanto opere alas
 quatit, quamque dolet, si cum non
 possit diffringere? in veritate de hac
 sola poenâ audiuntur Beatarum illa-
 rum Animarum lamentationes, quasi
 in comparatione illius aliæ non essent
 poenæ: *in amaritudinibus moratur
 oculus meus.* Totum Jobi corpus vul-
 neribus hiabat, imò totum corpus
 patiens unicum solum erat vulnus;
 nihilominus, quia ille Animæ in Pur-
 gatorio poenas dantis figura erat, intra
 omnia afflicta membra sua, nullum
 aliud tantum sentiebat dolorem,
 quam oculus, cui summi illius &
 vari boni intuitus abscondebatur.

*Cur faciem tuam abscondis? in amari-
 tudinibus moratur oculus meus. Quali*
 diceret, hic est dolorum omnium ma-
 ximus, hoc meum est martyrium, hæc
 mea sola est carnificina, quod te vi-
 dere non possum, Deus meus.

XIII. Nec solum intellectus nostri
 ignorantia nos impedit, quò minus
 adequatum formemus conceptum,
 quid sit Animas illas, tam pulchrâ
 Dei visione privatas esse; sed etiam
 secundo loco à voluntatis nostræ per-
 versitate impedimur, quæ res so-
 lum terrenas nunc amare consuevit.
 Phrenetici, quia stomachus illorum
 ob alterius nocivi humoris redun-
 dantiam sensu destitutus est, non pa-
 riuntur sitim. Vultisne scire causam,
 cur nunc tam parum sitiamus Deum?
 Ecce illam: Phreneticis similes sumus,
 tam mentis excitatem, quam
 cordis repletionem spectando. Ta-
 les verò non jam sunt Sanctæ illæ
 Anima. Certò scitote, quemadmo-
 dum explicari non potest, quam ser-
 venter voluntas illarum in Deum fe-
 ratur; sic explicari non potest, quan-
 to opere affligantur, quòd non pos-
 sint ad possidendum illum pervenire,
 ad quem possidendum tam sunt vi-
 cine, ut in tam desideratæ possessionis
 limine pedem jamjam figant. Ca-
 lor est præcipue sitis ardentis causa:
 unde animalia, quæ parum habent
 sanguinis, quemadmodum sunt mi-
 nus calida, ita etiam minori urgen-
 tur siti. His igitur animalibus nos
 similes sumus, qui dum nullatenus
 divino ardemus amore (non dicam
 etiam, nos frigere) magnæ illius
 sitis

Job. 19.
24.

Dom. Sc.
nerr. de
Caus.
symp.

Arist.
Hist. a-
nim. l. 3.
c. 6. n. 3.

NERI
STIANUS

fitis ardorem non sentimus, neque etiam in illum vitæ fontem, quasi cervi diu eutrendo inflammati, nos immergere desideramus. Non ita fecere Sancti, è quibus quosdam nominamus, propter nimium amoris incendium, quod in se experiebantur, adeò desiderasse videre Deum, ut identidem exclamarent, morior; quia non morior; morior, quia non morior: donec ignis absconditi vehementiâ consumpti, ex puro amore morerentur. Quare si amor Animæ potest fieri carnifex, etiam dum adhuc hujus corporis inhæret luto, à quo semper ad ima trahitur, cogitate, an non multò magis fieri carnifex possit Animæ jam à corpore separata, hoc est, omni mole carentis, ab omni vilissimorum sensuum illusionibus immunis, animæ, inquam, quæ Deum jam perfecte tanquam summum bonum cognoscit, & quæ in illum non tantùm naturali suo intellectus ponderatur, qui, ut primæ uniatur veritati, creatus est; non sola voluntatis inclinatione supernaturali, quæ ut summam beatitudinem assequatur, creata est, sed multò magis immenso illo divinæ gratiæ pondere impellitur, quæ cor refertum habet.

XIV. Denique nunc non sentimus, privatos nos esse Deo, quia nunc habiles non sumus ad illum possidendum. Quæ Princeps femina, dum adhuc fasciis involveretur, unquam ad regias aspiravit nuptias, aut unquam doluit, se ad eas pervenire non posse? Quis nostrum unquam questus

est, se pro Rege non agnoscit? Profectò nemo: nullus enim doluit, illum gradum non obtinere, ad quem nullam dispositionem; aut jus habet. Sed si haberet, quanto non alligeretur dolore! fingite jam illustri aliqujus familiz primogenitum, dum est in procinctu ad thronum, per hereditatis sibi debitum occupandum, post obitum Monarchæ patris sui, si se in carcere abstrulum videret, marore & squallore marcescere, quo animo tam horribilem fortunæ mutationem ferret? Hoc nostrum sæculo defunctus Angliæ Rex regni suæ civitate Londino exclusus & exul licet per varias Europæ partes decessit sibi honores deferri videret, nihilominus propter solum hunc titulum se infelicem putabat, quòd debita sibi coronâ privatus esset. Nemo ergo miretur, si nunc non doleamus, non Deo, ipsiusque throno & thronum carere, cum ad illos possidendos non simul adhuc habiles. Verùm ubi Anima cognoverit, sibi jam imminere hujus domini adeundi jus competere; ex aliâ verò parte videat, se in profundissimam conjectam carcerem, compedibus gravatam, carenti vincam; ignis nunquam deficientis vinculis detentam, quis explicare poterit, quantopere miseram suam sortem deplorat? Hec est magna illa miseria, quam tam vehementer apprehendit Salomon. *Quid aliud est in Regno, inopia consumatur.* Neque tunc Anima se delectare poterit, quemadmodum nunc unita corpori solet facere, dum desideris suis per-

diverfor
honoru
unicum
rum, D
ros di
ficus, si
die ill
tia vi
confira
cum im
se est
fuit illi
omni
bent a

XV.
quo Ar
quis n
plicat
ous pe
capit
mant
plex e
fructu
nostra
primus
vivaci
quo ex
his, fu
nis, B
curant
ferunt
renda
quicu
perdic
cum s
prium
cogno
pium
R.

P SEGT
Homo Ori

diversos divitiarum & voluptatum & honorum affectus distrahitur; sed hoc unicum tantum desiderabit, nimirum, Deum intueri. Flumen in varios diversum alveos lentius currit, secus, si uno solum coëreatur. Sancta illa Anima, quia omnes voluntatis vires, in uno simplici desiderio constringunt, incredibile est, quanto cum impetu in Dei desiderati sinum se effundant, quamque ideò pertaxa sint illius mari, & molis, qui illas in omnium bonorum Oceanum prohibent avolare.

III.

XV. Hic igitur est alter ignis, in quo Anima, solatio destituta ardens, ignis nimirum spiritualis, in quo inexplicabilibus & incomprehensibilibus penis contabescunt, quas non capiunt, qui summum bonum non amant, sicut illa. Nobis interim duplex ex hoc discursu hauriendus est fructus; unus qui illarum, alter qui nostram spectat utilitatem. Ideòque primus fructus, qui ad illas pertinet, vivacissimum debet esse desiderium, quo ex magnis hisce afflictionibus illas, suis precibus, elemosynis, jejuniis, flagris, Missis audiendo aut fieri curando, liberare contendamus. Reserunt quidam Authores, tam horrendam quondam fuisse pestem, ut, quicumque eà infectus erat, omnem perdidit memoriã, ita ut etiam, cum sanitati redditus fuit, neque propriam patrem, aut matrem amplius cognosceret. At ego ausim dicere, plures vestrum tali peste infectos esse.

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. II.

dum amplius, neque patrem, neque matrem cognoscitis, sed eos absque auxilio in flammis cruciari permittitis. Et ob illos ipsos in obitu suo tantas effudistis lacrymas, quos nunc ad oblivioni traditis, quasi nulla jam mortuorum vobis incumberet cura? ita ut miseri dupliciter sint mortui, mortui in cadaveribus suis, & mortui in cordibus vestris; possitque quis illo- rum jure merito dicere: *Oblivioni datus sum, tanquam mortuum à corde.*

Quamvis etiam nullà sanguinis conjunctione vobis proximi essent, insignis esset crudelitatis, non velle tantis in angustiis illis opem ferre. Quam- rò magis igitur vos, qui aded conjuncti ipsis estis, succurrere tenemini? Ciconias etate provectiores & infirmiores refert Sanctus Basilius, à junioribus per aërem volantes sustineri. In mari quoque Delphini visi sunt mortui socii sui cadaveri, velut succollare, ne in fundum decideret. An non igitur immanis esset barbaries, & feritas inter ipsas etiam bestias intolerabilis, miseris illos tantis in penis à vobis conspici, & nihilominus opem vestram implorantes omnino deferi? forsitan autem ad succurrendum illis magni impendendi sunt sumptus? Imò hoc ipsum est, ex quo inhumanitas nostra, erga supplices nobis mortuos apparet, videre scilicet, quam exiguis nostris impensis illis possemus succurrere, succurrere tamen non velle. Hinc est, quòd non solum elemosynas, jejunia, flagella, aliasque devotiones magis arduas negligamus, quas in illorum gratiam suscipere possemus.

L1 mus,

NERI
SIANUS

mus, sed ipsas etiam Indulgentias amittimus, quæ plerumque sine incommodo nostro, aut saltem absque notabili nostro sumptu, pro ipsis obtineri possent. Scio aliquem in celebri cujusdam templi incendio, in medias se librassè flammæ, eâ solum de causâ, ut quasdam summi pretij picturas ab incendio eriperet. Et nos, si possemus, in medium, ut ita dicam, Purgatorium insilire deberemus, ut ab illis flammis, non mortuam aliquam telam, sed vivam Dei nostri imaginem liberaremus. Ita faciebat Sancta Christina Mirabilis, quæ invicto animo modò inter lapides molares, modò inter secures, jam inter rotas, aliquando in medias & ardentissimas fornaces se projiciebat, ut harum Dei Sponsarum aliquam ex implacabilibus hisce flammis & pœnis liberaret. Quanta igitur erit inhumanitas, illas ab hoc igne non eripere, cum absque ullis sumptibus fieri possit? Solum hoc agitur, ut illarum impensis relicta dono hereditas edendo, vestiendo & quàm fieri potest, splendidissimè vivendo prodigatur, dum illæ suo damno patiuntur. Miser Josephus in famosâ suâ cisternâ vivus jacebat sepultus, & quid interim fratres ejus facticabant? circa cavernam sedentes bibebant & lætabantur, tanto crudiori cum animi duritiæ, quò viciniore fratris lamenta audiebant. *Bibentes vinum in phialis, nihil patiebantur super contritione Joseph.* Attamen licet locus, in quo detinebatur miser Josephus, profundus fuerit, & tenebro-

*Scribit,
24. Jun.*

*Anno 6.
6.*

sus, certè non crepitabat flammis. Nos verò multo immitiore cum crudelitate, dum consanguineorum nostrorum animas, in profundissimas flammarum puteo sepultæ jacet, circa illius oras agimus hilaris, ut ne minima quidem nobis incide cogitatio eos liberandi, aut solatium adferendi, aut aquam ad ardentes illorum extinguendos affundendi, licet tanta illius nobis sit copia, ut etiam superflua. *Fratres mei præterierunt sicut torrens.* Eodem modo etiam ipsæ queri possunt, dum filii, aut fratres ipsorum instar torrentis, plurimorum bonorum affluentia exundantis, omnibus viribus, eadem agere student, ita ut ne quidem vel se mel respiciant, illorumque pœnas dolores considerent; & licet extranei non sint, sed domestici, nec tantam aquarum suarum guttulam ipsæ offerant.

XVI. Saltem si ad tantillum debita his animabus charitas nos non moveret, propriâ utilitate incitemur. Hic enim verus modus est amicis accipiendi, qui validissimo patrocinio nobis in necessitatibus nostris subveniant; quemadmodum illæ largissimè solent facere, eamque succurrendi facultatem Deus illis concedit, ut hoc ipso constet, quàm gratum sit illi, hæc Electas Sponsas suas, dum in carcere detinentur, non ideo derelinqui. Juvat hic miserabilem refecturum casum, qui non multis abhinc annis contingit. Anno millesimo sencentesimo vigesimo in confinibus Romanis vir erat, qui inter depravatas vice-

metis

protes specialem erga Animas, in purgantibus flammis detentis gerebat affectum, usque frequentem ferebat opem. Contingit igitur, ut hic gravissimam quorundam amicitiam sibi consideret, ideoque timens vitæ suæ quædam nocte conscenso equo Tiburim versus properaret. hostium vim agerti fugiturus, non advertens nentim, se fugientem in eorum insidias incursum. Cognito siquidem Adversarii illius itinere, quatuor armis instructi, & retro colliculam quendam absconditi, advenientem in viâ expectabant. Jamque periculo vicinior erat, dum ecce quercum offendit, equa latro in quatuor partes dissectus pendebat, non multo ante in vicinâ à Judice neci datus. Subiit ibi aliquantulum, ut aliquas preces pro defuncti animâ recitaret. Et ecce rem summè obstupescendam! Videt membra illa sub capite suo inpicem de novo uniri, hominemque fieri: qui cum in pedes se erexisset, amicum accedit, apprehensoque equi freno, placeat, inquit, tibi ex equo descendere, expectareque, nec abire, donec rediero. Ne dubitetis, illum jussis exactè paruisse, nec se loco movisse. adeo enim horrore obstupescit fuerat, ut ne quidem linguam ad respondendum sol vere posset, multo minus pedes ad fugiendum movere. Hæsit itaque; alterque equo conscenso iter prosequitur, donec post aliquot passuum intervallum, quatuor armatorum insidias incurrit, qui ob no. iis obscuritatem inimicum suum rati, omnes in eum cata-

pultas suas exonerant, videntesque humi prostratum, fugâ se abripiunt, ut fieri solet, antequam ictum reboatu exciti homines accurrerent; certò à se occisum hostem suum rati. Exinde factus hic mortuus, in pedes se erigens equum manu, in eundem locum deducit, ubi ejus Dominum subsistere jusserat, cui singularè se præstitum significavit beneficium, dicendo, illi hæc structas fuisse insidias, in quibus absque ullo dubio occubisset, corpusque cum Animâ perdidisset, nisi ipse nomine totius Purgatorij, optimè recognoscentis & benefactores suos remunerantis, opertulisset. Videre igitur imposueram, qua ratione inimicitias sopiret, morèsque emendaret. Quo dicto cadaver, ut antè in quatuor partes divisum antiquum quercus suæ locum repetit, eumque adeo toto animo mutatum reliquit, ut intra paucos dies strictissimæ Religionis habitum indueret, ad vitam sanctè in eâ finendam, qui jam fuerat in periculo æternum perundi. Ecce quid sit benedictas illas Animas opportunis adjuvare suffragiis! Estne gratia tam proficua, tamque prodigiosa, quam in necessitatibus nostris, ab illis sperare non possimus.

XVII. Verum quæ esset illa inhumanitas, non illa solùm, quæ Christiana suadet charitas, non adferre auxilia, sed ne quidem illa, quæ justitia præcipit, exsolvere? An non videris, quousque ad induranda taliter hæredum corda crescat avaritia, ut nunquam antiquissimis etiam

NERI
SIANUS

legatis satisfiant? Aut enim ultimas voluntates, pro arbitrio suo interpretantur, aut cavillantur, aut litigant; aut speciosa verba, sed sterilia obrendunt, ut uterque, dum lites inter vivos foventur, mortuus ardeat; sed ardeat licet, illi non affliguntur, qui potius de testamenti dolent oneribus, quam de testatoris genitibus. Alexander Magnus moriens Ducibus suis, totam Monarchiam suam, in totidem partes dividendam hereditate reliquit. Et tamen postquam mortuus est, triginta diebus instar bestiae in terra insepultus jacuit, ad eum intenti erant haeredes, huic divisioni faciendae; qui vis ex defuncti purpura pulcherrimam partem trahere cogitabat, nullam omnino cadaveris curam gerebat. Non videmus huius temporibus avaram hanc immanitatem, erga defunctorum corpora exerceri; sed nimis frequenter, contra Animas renovari videmus, quas in igne desideratum expectare cogimus solatium, quod nobis nimis durum videretur prestolari etiam in molli lecto, in quo non nisi leviter saucij, aut febris laborantes jaceremus. O quam bene convenit his ille titulus, quem Sacri Canones attribuere, vocando eos, *Egentium negatores!* Quod si maritus uxorem infirmam relinquens, juxta Leges aestimari debeat eam occidisse. Si maritus agrotantem uxorem deseruit, idem est ac si occiderit; Judicate vos, an non idem sit, infelices illas Animas derelinquere, ac occidere; quae non in lecto plumbeo agrotant, sed in lacu flam-

*1. si ab
hominibus
si si vir
si solus
si vir*

mis ardente torquentur! fatere necesse est inter plurimos Christianos non solum charitatem, sed fidem ipsam extinctam esse, cum tam fera crudelitas etiam sine temore exercetur. Et quis est, qui neget, eam non esse in usu? licet jam nobis praedicta illa Davidis verba intentioni nostrae applicare: *Introibunt in inferna terra, tradentur in manu gladij, partes vulpium erunt.* Quia cum sint tridominis bona, quibus in vita fruuntur, quali sibi maxime propriis, carum, Animam, & fortuna rebus; quod corpus introibunt mortui in inferna terra, quia statim sepultura manebuntur, ne ejus dilatione seipsum efficiant. Quoad animam, tradentur in manu gladij, quia Divina Justitia vindicatrici tradentur, ut de peccatis commissis penas luant: quod res fortuna, partes vulpium erunt, quia bona illorum, quasi a tot vulpibus certatim dilacerabuntur, quos astuti & crudeles erunt haeredes, quibus quod plus erit ingenij ad testatorum mentem eludendam, tanto mitius orit amoris ad eam implendam. Charissimi, si mortuos non amatis, saltem timete illos, & si ne quidem timeatis, illum timete, qui totus pro ipsis stat. Vos scitis, quale sit illud iudicium, quod Deus reservat illis, qui Misericordiam non sunt in iudicium sine Misericordia illi, qui non fecit Misericordiam. Et ex hoc colligite, quale eum iis futurum sit iudicium, qui ne quidem iustitiam voluerunt. Nec satis est dicere: *peccatis, sed non animi committam est.*

Quis si semper durissimum fuit expectare, iudicate, quam durum sit expectare in carcere, expectare in tenebris, expectare in tormentis, expectare in flammis, & in talibus quidem, quarum quodvis momentum potest dici hora, quævis hora annus, quævis annus sæculum novorum cruciatuum, ubi miseri clamant, & nemo respondet.

XVIII. Alter fructus ex hodierno Discursu hauriendus pertinet ad viros, ut intelligant, quantum malum sit peccatum. O quam grande spectulum nobis est purgatorius ignis, in quo videmus, quo odio quodvis peccatum Deus prosequatur! audeo dicere, ex Purgatorio melius, quam in Inferno divinam demonstrari Justitiam: aut saltem bene dixero, plus terroris nobis debere incuti, ab animâ paucis horis in flammis purgatorii detentâ, quam à plurimis animabus ad rogam infernalem, per infinita sæcula condemnatis. Qui sunt enim illi, qui in Inferno puniuntur? Sunt homines scelerati, rebelles, sunt Rei læsæ divinæ Majestatis, qui non solum contra Dominum suum vertere arma, sed adhuc manum strictam exerunt, licet illis utendi vires non habeant, & etiamnum implacabile, contra Deum Creatorem suum odium gerant. Quis legitur miretur, si à Principe, tam impia mancipiorum temeritas puniatur? At Animæ in purgatorio sunt Sponsæ, sunt Filie & Amicæ Dei, quem plus amant, quam seipsas. Quod nihilominus Justitia divina nullam in ipsis maculam dissi-

mulat, aut saltem parvâ aliquâ satisfactione non sit contenta, sed ignem velit ad eò penetrantem, ignem materialem, ignem spirituales, ignem, qui ne quidem infernalis abyssus flammis cedat, hic enim vero ingens est rigor! Exinde manifestum est, quam magna sit Dei Sanctitas, & hoc ipsum sufficit ad cuiusvis Sapientis mentem terrore replendam. Quot reos Philippus secundus Hispaniarum Rex ad mortem condemnavit? attamen nullâ sententiâ tantopere subditos illius exterruit, quam illa, quâ Carolum primogenitum suum morti adjudicavit, nullaque majorem cum fundamento nomen Justitiae illi promerita est.

XIX. Deinde considerare oportet, non solum Animam dilectam, tanto cum rigore à divinâ Justitiâ puniri, sed etiam sæpius ab Animâ triumphante pœnas exigi. A Victore exercitu spoliatorum reportatorum rationes ad assem non petuntur; multò minus à Duce illius. Et quamvis fisco non desint easdem petendi causæ, dissimulat tamen, illorumque victori gloriæ preciosa vasa & vestes relinquit, quibus aliàs thesauros regio ditare posset. At cum coram divino tribunali Anima compareret, quæ plures populos, quam omnes simul Apostoli ad fidem converteret, ubi tot inter animarum lucra, totque inter læreas, quibus triumphans gloriarur, unicâ solâ peccati venialis maculâ inquinata esset, certam hujus peccati vindictam Deus exigeret, altumque clamaret divina Justitia, *reus quod*

NERI
SIANUS

debet, & hoc, usque ad ultimum quadrantem. Non pecuniam, que nullius est pretij, sed crudelissima & terribilissima tormenta, que unquam pro reorum supplicio, non dico à quovis iudice, sed ne à quocunque etiam Tyranno excogitata sunt, sustine.

*L. Honor.
C. de
Pauis.*

Præcipiunt quidem Leges civiles, ut veteranorum militum filij, si deliquerint, puniantur, sed multò mitius aliis; quasi in gratiam parentum, qui non semel, sed sæpe sæpius, pro salute Reipublicæ vitam suam exposuerint, non sit ullum filiorum delictum, quod si veniam sperare non possit, mitiorem saltem sententiam obtinere non valeat. Quare igitur tanti rigoris est divina Lex, ut in nullâ re cum Sanctis illis Animabus conniveat, que licet peccaverint, sunt nihilominus supremi illius Archistrategi Jesu Filiæ, qui pro humani generis salute triginta tribus annis infinitis vitam suam periculis exposuit, tandemque se in mortis gremio generosè sacrificavit.

XX. Adhæc in istis flammis peccata lacrymis deleta, imò etiam condonata puniuntur, ibi enim pro reatu illo, quem peccata etiam remissa post se reliquerunt, satisfacere oportet. Unde apparet hoc modo non solum peccata, sed etiam vestigia ab illis relicta puniri; quod horrendè illius malitia est indicium, quâ peccatum turget, odii que illius ineffabilis & imperceptibilis, quod Deus gerit, non solum ubi illud actu præsens inveniatur, sed etiam ubi illud fuisse novit. Quàm venenosus esset ille Draco,

ob quem omnia loca, per que transiit, in cineres redigi necessum esset. Talis Draco est peccatum, de quo, ut et vivum ejus depingatur malitia, quæ pejus dicere possum, ignoro. Ammen plures inter vos adeo excruciat inveniuntur, qui peccare pergunt, nec propria anima timebunt insignem vulnera, quorum, Fide docti, non nesciunt etiam cicatrices accerrimos aliarum dolores.

XXI. Tandem ut malitia, que est in peccato, abyssus intinuitus peccetretur, sciendum est; rigorem hanc Animabus illis non solum non videndum; dum in flammis decinetur ad culpas suas extolventes, sed etiam si à Deo ad gloriam nondum purgata vocarentur, instantissimè peterent, ut prius tali igne mundarentur. Quod indubitata explicæ similitudine. Nobilis Virgo magnæ cujusdam Domini nuptiis destinata, dum è patriâ ad aulam regiam evocatur, scedissimâ, præcipue in manibus & facie, dum est in viâ, scabie corripitur. Putatisne illam, quibuscunque etiam precibus ejus videri desiderio ardens sollicitaret Sponsus, inducendam, ut in Regiâ compareat, ejusque seditas ab aliis nobilibus feminis conspicitur? Minimè profectò. Humiliter responderet, seque excusando tempus pro munditie & priore pulchritudine recuperandâ peteret. Ita quoque ego mihi imaginor, quòd si per impenitentem Justitiam divinam permitteret, ut Anna jam, ad Regis regum nuptias destinata, absque ullâ præcedente igni pur-

purgatione ad celestem gloriam evocatur, cum ipsam animam, dum culpa aliqua; licet etiam levior, se inquinatam videret, invitationi restituta, instantissimèque supplicatur, ut prius igne mundaretur; atque adeo quasi instar auri omnem scoriae permixtionem in eo deponeret. Quid existimatis Charissimi? Ignis purgatorius non solum ex Justitia divina; sed etiam Clementia ejusdem ordinatione creatus est. Quandoquidem, quemadmodum inquit Sanctus Augustinus; ignis ille divini amoris supplementum est, qui deest Animabus illis, quæ à Purgatorio, ad cælum ascendentes à flammâ ad flammam transiunt; transeunt à flammâ, quam pena mundans comitatur, ad flammam, quæ ceu premium illas consolatur, totasque mediante charitate inextinguibili in Deum transformat ac bene. *A flammâ ad flammam, a flammâ castigate in flammam, beatificandam.* Mileros igitur nos, subiungit Sancta Catharina Genueusis, si Deus proremediis nobis curandis intentissimus, proprium infirmitatibus Animæ nosocomium non constituisset. Verissimum est, ignem purgatorium univalecentium esse nosodochium; in illo enim post peccati infirmitatem vires restaurantur, tamque gravis morbi reliquæ auferuntur. Talis equidem locus maximè necessarius: Anima enim fidelis à corpore separata, tantum inter Deum & peccatum videt aversionem & antipathiam, ut si illa licet leviter infecta esset, in quacunque incendium se præcipitaret

dolorissimum, ut mundaretur potius, quam ut tali cum maculâ coram Deo in cælis compereret.

XXII. Interim quid ad hæc dicitis, Charissimi? Quomodo est possibile, ut quandoque tam parvi peccatum mortale faciatis; dum peccati etiam venialis, tam grandem videtis esse malitiam, imò, ut ita dicam, etiam ipsam peccati umbram, id est, reatum ipsius adeo detestandum esse? an nondum eccitatem vestram obstupescitis? an nondum oculos vestros aperire, & ad meliorem vitæ frugem vos recipere desideratis? Quare permittite mihi, ut hodie Jeremiæ verbis admonitos vos hinc dimittam.

Scito & vide, quia malum & amarum, Jerem. 2. est, reliquisse te Dominum Deum tuum. 19.

Tandem aliquando, o peccatrix Anima! hanc de odio erga peccatum Lectionem apprehendito, quam Justitia divina tibi præscribit, cujus documenta tam sunt conspicua, ut demonstrationes vocari possint. *Scito & vide.* Si non apprehendis, quantum malum sit Deum relinquere, saltem ex hoc collige, dum vides, quam amarum sit Deum reliquisse. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum.* Hic manifestè vides, quam in cælis se amabilem, quamque terribilem se exhibet in Inferno, tam æquè admirabilem se ostendere in Purgatorio.

Mirabiliter me crucias: Dum non suos Rebelles, sed Fideles amicos tam prodigioso igne cruciat; non solum postquam illum amare, sed etiam dum tantopere ab illis amatur, dumque

que

NERI
STANUS

Job. 20. 6.

que quasi uix electæ, quò magis sub gravissimo premuntur torculari, tanto amariore laudis & benedictionis proferunt liquores; licet ipsis ideo ne minimum quidpiam rigoris & penarum amicitia gratiâ remittatur. Ex dolore igitur vulneris addiscite, quantum sit separationis malum ab illo productæ. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum.* Qui magnam hanc veritatem in Purgatorij scholâ addiscere non vult, tanquam auditor stupidus & obtusi cerebri, discipulus dimittatur, abeâtque ignorantia sui effectus in infimâ Infernalis abyssi scholâ experturus; ubi in æternum intuebitur, quod hic intelligere non voluit. *Evigilabunt in opprobriis, ut videant semper.* Urinatores nunquam melius vident, quam quando in maris fundo ambulant. Eodem modo omnes hujusmodi ignorantes, in profundissimis sepulci flammis, à penarum suarum amaritudine peccatorum suorum malitiam agnoscere cogentur. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum.*

DISCURSUS XXI.

Passio Christi ostendit, quantum malum sit Peccatum.

DUobus in hoc Mundo diluviis, uno aquarum, altero dolorum, divina Justitia suffocare voluit peccatum. In primo Diluvio aquæ ad eorum vertices transcendere, ut, exceptis octo personis, tota generis humani vita submersa fuerit. In secundo, quod non fuit aliud, quam Christi Passio, tot & tanti dolores simul juncti fuerunt, ut ipsa Dei vita submersa fuerit. Sed unde quæso tanta in primo diluvio aquarum copia, & unde tot, & tanti in secundo dolores? Primæ illius aquæ partim de cælo disruptis ipsius cataractis de-

lapsæ sunt, partim è mari antiquo terminos suos transgrediente ascenderunt, partim ex ipsius terræ fissis, supra quam vastissimi illius abyssi fontis in visceribus suis inclusi regurgitabant, provenere. Eadem ista locundum proportionem sunt horribilissimi illius dolorum diluvij origines, quibus Redemptoris nostri vita, in Passione sua submersa fuit. Partim provenerunt è cælo, hoc est, à divinitate Justitiæ: partim ex mari, hoc est, à hominum in perniciem Christi conjugatorum crudelitate; partim ex terra ipsiusmet terræ exundantis, hoc est, à dulcissimo Jesu corde, quod ut redemptionis nostræ esset copiosissima, morem suum omnium crudelissimum

sibi voluit esse carnificem. Has tres
immenforum illorum cruciatuum
origines, quæ corpus & animam Filij
Dei, ut ita dicam, suffocârunt, hodie
aliquo modo inquiremus; metiemur
que, ut ex dolorum Christi multitu-
dine inexplicabilem peccati malitiam
intelligamus, in cuius destructionem
primariò exantlati fuerunt. A pri-
mâ causarum illarum, magis intima &
immediatâ, incipiamus.

I.

II. Prima aquarum illarum, quibus
in diluuij terra submersa est, ab ipsâ
terra provenit origo, in cuius lina-
mâ rerum initio ingentem inclusit
lulam; fortè ob illum ipsam finem,
ut quandoque Mundum exemplari
populicò à flagitijs suis emundaret,
sicuti sunt omnes fontes abyssi magna.
Eodem modo primam scaturiginem
immemoram illorum dolorum, qui-
bus Sacrosancta Redemptoris nostri
Humanitas oppressa fuit, ab ipsiusmet
ipsum ortam esse dicere licet; eamque
ad submergendam ipsammet Huma-
nitatem horribilissimo pœnarum tor-
tore, tenerimâ corporis sui constitu-
tione fortissimique amore sui robore
sustinuisse. Imprimis delicatissimâ
corporis sibi usus est constitutione,
quæ, cum unlea sit in genere suo, ne-
quequam eam silentio præterire oportet.
Consideratè igitur Charissimè,
pulcherrimam corpore humani fabri-
câ, quam unquam Deus produxit,
fuisse illam, quam inter mortales ha-
bitatus pro se ædificavit. *Sapientia
ædificavit sibi domum.* Sive enim hu-
manus

jus fabricæ materia, sive architectus,
aut dispositio, aut inquilinus specter-
etur, ex omnibus hisce capitibus euius
habitationi corporeæ, unquam in ter-
ris vitæ, longissimè præfertur, &
propter easdem causas deinde in Pas-
sione pariter absque menturâ Re-
demptoris nostri dolores & cruciatus
augentur.

III. Primò Sanctissima corporis hu-
jus materia ex purissimo Mariæ Virgi-
nis Sanguine desumpta fuit, idèoque
quis essari poterit, quàm tenera inde
effecta fuerit constitutio? ob hanc ten-
eritudinem videtur sub Davidis per-
sonâ sibi Christus attribui permisisse
tenerimè vermiculi titulum. *Tener-
rimus ligni vermiculus.* Dicitur fuit
vermis, quemadmodum de se ipso sen-
sit Christus, qui tam exigua calamita-
tum suarum commiseratione cujus-
cunque conditionis homines vidit, ut
de se affirmare potuerit, se potius ver-
mis, quàm hominis speciem habere.
Ego autem sum vermis, & non homo. Ps. 22. 7.
Iisdem vermis summe tener dicitur fuit,
qualis qui in antiquo nascitur ligno,
tenerimus ligni vermiculus, ut teneri-
sima illa, de quâ loquimur, constitu-
tio significetur, idem enim est, talem
attingere vermiculum, ac conterere.
Et hanc ob causam Sanctus Bonâven-
tura ausus est affirmare, corpus Christi
in plantâ pedis magis sensitivum fuisse,
quàm nostrum in ipsis pupillis.

IV. Insuper ad hanc materiæ præ-
stantiam accessit Architecti eminentia,
qui fuit Spiritus Sanctus, è cuius
manibus corpus illud divinum, præ-
digiousum illud opus, immediatè præ-
venit.

P. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

M m venit.

NERI
SIANUS

venit. Insignis est Sancti Thomæ observatio, res à Deo miraculosè productas in genere suo perfectiores esse, quàm si modo ordinario prodissent. Hinc est, quòd manna Israelitis in deserto missum, vinumque invitatis ad nuptias in Canà ex aquà conversum, nec non panes in deserto multiplicati, omnia naturæ dona perfectione suâ superârunt. Ratio autem est, quia defectus in operibus omnes à causis secundis proveniunt, quæ respectu Dei sunt, quasi manuales operarij. Unde quando à solâ causâ primâ producuntur, necesse est, ut omni careant imperfectione. Quo posito dicendum est, si constitutio corporis Jesu Christo dari non potuit, non esse perfectissimam, (velut solum summi opus Artificis) non potuit esse etiam sensibilissima; unde argumentantur Philosophi, & inferunt, quòd mellioris corpus humanum est temperatura, tantò vivaciorem & nobiliorem illi inesse sensum tactûs.

V. Quod si deinde finis, ob quem talis corporis fabrica producta fuit, spectetur, singularissimum illum fuisse videbimus; nimirum ut multa pati posset, qui finis in nullius alterius constructione, unquam, saltem directè, intentus fuit. Ideoque quemadmodum Deus, cum omnes aquas simul congregare voluit, quæ antea libera super terram ferebantur, sinum effecit capacissimum, quem nos mare nominamus; ita quando in solâ Christi Passione omnes dolores voluit colligere, corpus ad omnes illos in concipiendos aptissimum, quasi abyf-

sum quandam, in hunc usum à se cavatam, effecit.

VI. Anima denique ipsius Sanctissima corporis perfectionem, & perfectione ad omnes dolores aptitudinem auxit, cujus excellentia in ipsum corpus, jam per se adeo benè formatum, redundabat. Homo subtilioris ingenij tactum habentem, licetiorum, & e contra quòd nullius sunt indolis, eò obtrusioris sunt sensus. Quare cum Anima Christi simplicissima menti suæ summè proportionatum exigeret corpus, necesse fuit, ut etiam virginalis ipsius constitutio fuerit sensibilissima; consequenter quoque tactus delicatissimus, qui tam nobilissimus in hac operationibus instrumentum esse debebat, ubi Sapientia increata corporaliter habitare decreverat. Neque solum exteriores, sed etiam interiorum sensus eadem de causâ debebant esse perfectissimi. Quapropter qui est qui potest, quantopere appetitum ad concipiendam de omnibus potentiarum inferiorum adversitatibus tristitiam fuerit dispositus, ita ut tantumdem ipse ex reflexo dolore, quantum illa ex directo, pateretur? Profecto nemo est inter nos, qui perfectè concipere possit, quantum hæc omnia ad affligendum Redemptoris corpus contulerint. Melliorum Christo tantum attribueri non possumus, quantum Virum dolorum appellaverimus.

Virum dolorum & scientem inferentiam. Quibus terminis istius significare voluit, sanctissimam Humanitatem totam à doloribus ex-

ni parte penetratam & afflictam fuisse; cum cor amplissimum acceperit ad omnes simul cruciatus, quasi arenam maris, complectendos, corpusque quasi valissimum firmum, artefactum ad omnes penas recipiendas, licet etiam hominum instar irruerent. *Corpus autem apertum mihi.*

VII. Ecce igitur, quomodo ad expiendam amabilissimi Redemptoris nostri Passionem preciosissima, purissima & delicatissima ipsius membra subhibita fuerint, quæ ob teneritudinem sub simbolo lapidis oculis repleti nobis proposuit Zacharias. *Super lapidem unum septem oculi;* ut significaretur Virgineam Christi carnem instar pupillæ sensitivam esse, quemadmodum dicebat Sanctus Bonaventura, simulque quasi lapidem percellam esse. O si vobis hæc duo innocentissimi Corporis Jesu extrema imaginaremini, pupillæ scilicet teneritudinem, & lapidis, quam patitur, percussionem, quomodo esset possibile, ut amplius tam alacriter peccaretis? Christus Crucem humeris gestans, totque toto corpore affectus vulneribus Sanctæ Catharinæ Genentis apparuit, ut instar pluvie undique sanguis decideret. Aspectus hic tam lacrymabilis adeo vehementem in sanctæ illius Animæ corde excitavit dolorem & amorem, ut quasi extra se rapta clamaret: *Amor meus, non amplius peccabimus, amor meus non amplius peccabimus!* Verùm hæc nos non consideramus, ideoque non commovemur; quasi nihil omnino nos concerneret.

VIII. Magnam hucusque dolorum Christi Originem ostendi. Verùm si, quasi abyssum, immensi hujus diluvij scaturiginem aperui, non ideo ausim dicere à me abyssum magnam inventam esse. *Rupti sunt fontes Abyssus magnæ.* Magna illa abyssus est cor Christi Jesu, ubi amor illius residet, à quo plusquam ab aliis omnibus magnus ille torrens supra Sacrosanctam ipsius humanitatem effunditur, à quo hæc etiam submergitur. Omnis animæ dolor ab amore proficiscitur. *Amor est causa tristitia.* Quare si cruciatus, quos voluntarie Redemptor noster in Passione sua subiit, intelligere aliquo modo volumus, necesse est, ut non nihil incomprehensibilem illius Charitatem capere conemur. Tantum Christus doluit, quantum amavit; quare sicut impossibile est unquam plenam amoris illius assequi cognitionem, quem tam erga Patrem cælestem, quam erga hominem à se salvandum gessit, sic non est possibile, unquam plenam sublimissimæ Passionis istius habere cognitionem, quam, ut Patri obediret, hominem que juvaret, promptissime accepit. Considerabat peccatū, quasi bicipitem inferni hydræ, quæ capite uno honorem Patris amandebat, altero spiritum hominis intoxicabat. Quia verò Redemptor noster utrique huic vulnere remedium adferre statuerat, omnes & immensas magni cordis sui vires, ut utrumque conquireretur, adhibuit. Quoad Patris sui cælestis honorem, credite maximam, quæ in Mundo reperiri poterat, hanc fuisse perveritatem, Peccatum nimirum

s. Aug. de civ. Dei. l. 14. c. 7. & 8.

VERI
SIANUS

rum tam scdam Dei injuriam à nullo unquam homine tot faculorum decursu sufficientibus fuisse lacrymis deploratum, expiatumque, neque huic calamitati alium, præter Christum mederi potuisse. Quate necesse erat, simul summam in peccato latentis Malitia apprehensionem ad dignè de eo dolendum, summamque dolendi capacitatem conjungere. Et hæc conjunctio, neque in cælis, neque in terris, sed in solo Christi corde sperari potuit. Beati in cælo clare Deum cognoscentes, eadem claritate etiam quasi infinitam ejuscunq; injuria illi illata, malitiam intuentur; sed nullo modo eam deslere possunt; cum

Apoc. 21. 4. neque lacrymæ, neque lamenta in cælo locum habeant. *Neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Si unquam dolor aliquis cælum intrare posset, audeo dicere, eum acriter fore, quàm in Inferno. Beati siquidem videntes, quàm magnus sit Deus, & quanto propterea dignus sit amore, inexplicabili affligentur eruciari, dum peccatores adeo in Deum injurios intueri coguntur. Et quia dolor amori illorum corresponderet, ideo omnem, quam Dammati in Inferno patiuntur, pœnam superaret. Ex aliâ parte, quia homines, tristitia capaces, non nisi imperfectè magnitudinem Dei cognoscunt, de injuriis etiam, illis non nisi imperfectè dolere possunt. Quare ad monstruosum hunc defectum tollendum, qualis, eras, sicut dixi, divinæ Majestatis injuria, quam nemo, sateam sufficienter aut deplorabat, aut detestabatur, in Chri-

sto Beatitudo simul & passibilis conjuncta fuere, adeoque cognitio & dolore in illo unitis, effectum esse, ut ipse quemadmodum homo & viator contristari poterit, & sicut Beatus & comprehensor, perfectâ, quam de Deo habuit cognitione, de facie ad faciem illum intuendo, dolorem immensum concipere. O quanti momenti sunt hæc, ut vivaciter intelligantur! O quàm profunda sunt mysteria! sed a his absorbetur mens humana, cuius quod Ezechieli Prophete, contingit, cui vix aliquor passibus rapidum torrentem ingredienti, jam ad ipsam guttur usque aquæ ascenderant.

IX. Alterum summi in Christi corde doloris caput fuit amor ejus hominem, quem immenso & infinito ardore dilexit, id est, eadem ipsa charitate, quâ Patrem suum amabat. Quare observare oportet, mentem Christi incomprehensibili gloria lumine illustratam, duo sua indubitabilis in hominibus tantopere à se dilectis displicentia objecta clarissime cognovisse, peccatum scilicet, & dampnationem, quæ cognitio pro claritatis suæ proportione illum mirum in modum affligebat. Quando solus infelicem Achan lapidari præcepit, adeo unanimiter totus, ad sententiæ executionem, conflavit populus, ut quilibet lapidem suum in eum projecerit. Hinc Scriptura refert: *Lapidavitque eum omnis populus.* Quod cum à populo Hebræo factum est contra regem illum, ab omnibus etiam hominibus contra innocentissimum Jesum perpetratum est. *Lapidavitque eum*

in via populi Israel. Quotquot fuerunt homines, sunt, & erunt, lapides facti; hoc est, peccata sua, in Redemptoris sui cor projecerunt; qui, quotquot pro omnibus humani generis iniquitatibus satisfacere voluit, pro cunctis, quasi sua propria essent, penas subire voluit, & re ipsa e cruce pendens proprias nominavit, dum a Patre pro nobis omnibus veniam flagitavit, seque quasi reum ad solvenda debita obtulit, ut innocentiam perditam nobis recuperaret. *Domine, Domine, quare me dereliquisti? longe à salute meâ verba delictorum meorum.* Fuerunt hæc verba Psalmi Christo dicta illi ad eam propria, ut credibile sit, eum illa sub ultimam horam e Cruce pendente omnia recitasse. At quis jam verbis exprimere poterit, quam acerbis fuerit hic Redemptoris nostri dolor, quando foeditissimis omnium peccatorum factis, iam præteritorum, præsentium & futurorum, se onustum & conspurcatum vidit? Quantus horror non incurteretur femina illustri, inter flores & fragantissimos odores educata, nitidissimis affluente linteis, nec aliis quam purpurâ & auro contextis utentibus, si foeditissimam, & modò leproso detectam, totamque manantem sanie cogereetur induere subuculam? Cogitare igitur, qualis Sanctissimam Christi animam invaserit horror, quando ineffabili suo coacta amore non leprosi indusum, sed omnium hominum peccata, hoc est, foeditissimam illorum lepram suscepit? At qualem lepram? Lepram omnium

foeditissimam, fastidiosissimam, quam possit in Mundo videri, lepram nimium diabolicam! Unum solum peccatum coram Deo abominabilius est, quam omnium vitiosum immundities, quam omnium cadaverum sanies, quam omnium faecorum colluvies. Quam obrem considerate, quam abominabilia sunt omnia peccata simul sumpta? vix ea, quæ in unâ civitate intra unius anni spatium committuntur, numerari poterunt. Quid erit de illis, quæ in toto Mundo, non uno tantum anno, sed toto illo tempore, quo humana duravit, durabitque generatio, perpetuantur? Quam multò libentius Christus vestem scorpionibus & serpentibus contextam induisset, quam ut coram Patre suo caelesti sceleribus nostris onustus compareret? Certum est, Christi Animam cunctis & naturæ & gratiæ viribus tam vehementer ad hominum peccata descendit commotam esse, ut si omnium penitentium afflictiones, & dolores in uno quodam corde uniti essent, Christi doloribus comparati, minus forent, quam aqua gutta cum omnibus Maris undis collata. Attamen non ignoramus, à quibusdam penitentibus tantâ cum contritione culpas suas deploratas fuisse, ut cum transfixorum cordium vulnera sufferre non potuerint, solo dolore extincti sint. Imò audite, quos Beata Maria Ognatensis pro peccatis etiam non suis effectus experta fuerit. Refert de illâ Jacobus de Vitriaco Cardinalis. Confessarius ipsius, cum esset semper hilaris, cunctis que humanis vicissitu-

NERI
SIANUS

dinibus plusquam Olympi vertex
 omnibus tempestatibus & turbibus
 superior, ubi audiebat, ab aliquo
 Deum peccato offensum fuisse, ad
 mortem usque contristatam fuisse,
 tantasque fudisse lacrymas, ut visum
 perdendi periculum subiret. Quodam
 igitur die dum per urbem Nivellen-
 sem ambularet, videretque publica
 aliqua in eodem loco scandala, talem
 sensit afflictionem, ut propter singul-
 tus vix non in frustra cor ipsius rumpi
 debere visum fuerit; & quod amplius
 est, non tantum interius, sed etiam ex-
 terius adeo à dolore illo cruciata est, ut
 pro pungentibus nudorum præsertim
 pedum plantis, quibus infectam illam
 terram attigerat, remedium non inve-
 nerit, donec à vocatâ puellâ domesti-
 câ, accepto cultro valde acuto, dicta-
 rum plantarum pellem rescutisset, so-
 lóque dein pedes suæ nudatos pelle
 crebrius allisisset; atque hoc modo
 tandem illo dolore liberata fuit, qui
 vehementiam vulneratorum pedum
 longè superabat. Si Christus Domi-
 nus propter peccata nostra etiam non
 acutiores sensisset dolores, quàm hæc
 ipse sensit famula, an non res foret
 satis obstupescenda? Attamen, sicut
 dixi, si omnes penitentium lacrymarum
 aut contritionis, aut Zeli motivo ab
 innocentibus effusa usque ad Mundi
 finem conjungerentur, aliam non ha-
 berent cum dolore Christi proportio-
 nem, quàm illam, quam cum ipsius
 charitate haberent; & consequenter
 non esset aliud, quàm pauculas nu-
 bium stillas, cum imbre aut nimbo ef-
 fusissimo comparare. In hujus solius

3. Th. 9.
 p. 9. 4. 6.
 ar. 6.
 ad 4.

pœnæ consideratione, omnes reliqui
 Passionis Redemptoris nostri dolores
 omnino leves videri possunt. Quæ
 sicut mus ponticus mavult non
 quàm scedari, ita Salvator nostris li-
 bentius pluries acceptasset mortem
 subire, quàm abominabiles nostras in
 se suscipere iniquitates, quæ in ipso,
 sicut dixi, quasi propriæ congelæ
 fuerunt. *Posuit Dominus in ei in-
 quitatem omnium nostram.*

X. Alterum summi horrois ob-
 jectum in Christi Animâ, fuit tot
 tantorum hominum damnatio, cuius
 suâ Passionis fructu se privantium,
 quemadmodum propriâ culpâ tot
 tanti in universali diluio ab An-
 exclusi fuerunt. Quando Christi
 decem leprosis sanitate reddita, vixit
 unum solum redeuntem sibi gratias
 agere, admirans dixit: *Nonne decem
 mundati sunt, & novem ubi sunt?*
 Et tamen illorum sanitas, non nisi
 verbo constitit Salvatori. Quan-
 tum igitur affliget illum, imò acer-
 bissimum adferet dolorem, videre ex
 toto humano genere jam Sanctissimo
 Sanguine suo lavato, forte ne deci-
 mam quidem partem efficaciter ad
 Deum redituram, ut aliquando in
 cælis debitam illi reddat gloriam.
 Constantino Imperatori (vatum fuit)
 ut ad tollendam lepram calido ex in-
 fantium occisorum sanguine parato
 sibi balneo uteretur. Verum con-
 silium illud caruit effectu, Imperator
 enim Baptizatus multo melius Sancti-
 ficatæ illius aquæ virtute convalescit,
 quàm si crudeli illâ lotionem visus fu-
 set. Fingite igitur, illum Medicorum

suorum, aut, ut melius dicam, homi-
 cidarum sequentem consilium tot in-
 fantes trucidari iussisse, quod ad bal-
 neum taleerant necessarii, negari non
 potest, ob hanc funestam itragem ma-
 trices extremis afficiendas fuisse dolori-
 bus. Sed nihilominus tandem solati-
 um videntur potuisse admittere, si
 Constantinus inde sanitati restitutus
 fuisset; existimassent enim effusum
 filiorum suorum sanguinem, ex quo
 tam grandi Monarchæ reddita fuisset
 sanitas, pro bono publico consecra-
 tum esse. Verum imaginemini vo-
 bis, paratum jam hoc crudele bal-
 neum, Constantinum intrare recu-
 sasse, & absque ullâ tanti sanguinis
 pro se effusi curâ habitâ, in conspectu
 illarum illarum, leprâ suâ extinctum
 fuisse: An non ex hoc capite sum-
 tum dolorem illarum incrementum
 expectum fuisse existimabitis, ita ut
 solatium non fuissent admittitur?
 Et tunc tantus sanguis, tam innocens
 & incontaminatus in vanum effusus?
 Charissimi mei, quas hic adfero com-
 parationes, ne ex mininâ quidem
 parte, nec injurias ab innumeris pec-
 catoribus Christo illatas, propriâ cul-
 pi suâ ipsius meritorum fructu se pri-
 vantibus, seque ipsos damnantibus,
 nec Salvatoris explere queunt me-
 ritam, hanc ab ipsis iniquitatem com-
 missam, damnationemque petulan-
 ter accitam prævidentis. Hos omnes
 per Prophetam queritur plurimum
 doloris addidisse vulneribus suis,
Super dolorem vulnerum meorum ad-
iderunt, sed non dicit, quantum ad-
 diderunt, adeoque indehinitum reli-

quit, cum plenâ illius intelligentiâ
 debilitatem mentis nostræ longè su-
 peret. Si temporalem Hierosolymæ
 interitum tantopere dessevit; *Videns* Luce, 21.
civitatem fleuit super illam, dicens: 21.
quia non relinquet in te lapidem super
lapidem. Judicate quantopere non
 unius civitatis temporalem ruinam,
 sed tam magnæ hominum partis æter-
 nam damnationem deplorârit! Et
 quidem tantò magis, quòd hæc omnia
 clara & distincta coram divinæ men-
 tis suæ oculis lumine gloriæ illustrata
 appaerent. Quare quemadmodum
 Josephus, postquam agnovisset fratres
 suos, eosque magno amoris excessu
 amplecteretur, supra quemvis illorum
 fleuit: *Ploravit super singulos.* Gen. 49.
 Re- 21.
 demptor noster, cum omnes homines
 & singulos, qui se ipsos damnarent,
 cognosceret & plusquam fratres suos
 diligeret, supra quemvis illorum mul-
 tiorum iustiorum stendi causam habuit,
 quam Josephus, qui ob fratres, quos
 perditos reabatur, jam presentes præ-
 nimio gaudio fleuit; cum e contra
 Christus præ nimio dolore æternam
 illos perditurus lachrymaretur. Ma-
 ter illa, quæ post longas parienti dif-
 ficultates & dolores videt formosum
 se in lucem infantem edidisse, tota læ-
 tatur, nec priorum angustiarum am-
 plius recordatur, *non meminit pressuræ* Joan. 16.
propter gaudium. 21. Sed alia, quæ ex
 puro animæ fatiscens deliquio plus-
 quam semel moritur, nec expirat,
 ubi mortuam à se prolem in lucem
 datam esse advertit, ah! quàm læ-
 mentatur, tot à se dolores inutiliter
 exhaustos fuisse, omnæque solatium
 renuit!

NERI
 STIANUS

reuit! Potuit, non nego, ob ingen-
tem Electorum numerum, quos a ter-
ra gloria cruciatibus suis se peperisse
videbat, Redemptor noster exultare;
sed quemadmodum ad dolores suos
mitigandos nullum perit solamen,
ita oculos suos tantum in illos defixit,
plures sua sponte perituros, idcirco
sepius ingemiscens hæc verba repe-
bat, *qua utilitas in sanguine meo?*

Pf. 29. non quod Divina Passio, adhuc
magnam illis ipsis sponte sua se per-
dentibus, non esset allatura utilita-
tem; cujus nimirum virtute sufficien-
tissima, cuivis ad salutem media con-
ferri debebant, sed quod Passiois
fructus ad media tantum, non verò
ad ejus finem extenderentur; quam-
vis merè ipsorum culpà, à quibus me-
diorum usus negligendus esset.

Pf. 17. XI. Nec sit aliquis inter vos, qui
hoc doloris excessu, tantum extremo
mortis tempore, cor Christi afflic-
tum fuisse existimet; minimè ve-
rò; respondet ipse: *Dolor meus in
conspicuum meo semper.* Sol vix occidit,
cum statim radiis suis oppositos ferit
montes, in quibus occubiturus est.
Eodem modo Christus Jesus à primo
conceptionis suæ instanti, non tam-
cito in materni uteri horizonte visus
est, quin statim vivacissimis cogni-
tionis suæ radiis oppositum Calvarie
montem aspexerit, ex quo terminato
vitæ suæ cursu in quodam amari-
tudinis pelago submergendus erat.

Heb. 10. *Ingressus Mundum, dicit: Ecce ve-
nio, ut faciam, Deus, voluntatem tuam.*
Christus Mundum ingrediens, ne
quidem paucas sibi horas tribuit, qui-

bus felicitatem suam, à nostris, ut in-
dicam, divisam contemplantur, ut
tantum Angelorum carceratum ad se
adorandum descendentium gaudere
obsequio, creaturatumque omnino
ad quædam possessionem inducitur
erat, dominio latere; sed illo ipso
tempore de nobis cogitare voluit, ut
ingressus sui in Mundum dulcedinem,
cum obitu sui amaritudine misceret.
Dumque considerabat, se à Patre suo
caelesti, propter amorem nostrum ad
dolorosum illum mortis occulum ve-
cari, has à primo ortu cogitationes sus-
cepit, quas per totum, cumque non
breve, dierum suorum cursum nec-
quam è mente sanctissimâ depoluit.
*Ingressus Mundum, dicit: Ecce ven-
io, ut faciam, Deus, voluntatem tuam.*

II.

XII. Ingens hic dolorum interio-
rum à Christo susceptorum torrens
profectò ad verum aliquid diluivium
efficiendum sufficisset. Attamen ut
illud magis exundaret, etiam à mari
augeri voluit, hoc est, ab inimicis
capitalissimis, qui infrenatis insit
Oceanis, præscriptosque rumpentis
terminos, virginaleni immaculate
Humanitatis terram inundarent, & del-
uvione inaudita eandem submergerent.
Conjiciamus parumper oculos
nostros in tortores Christi, illorum-
que, quibus ad affligendum & necan-
dum illum usi sunt, inventiones in-
veniamus, & negare, quod dico, pariter
non poterimus. *Quare fremuerunt
gentes?* inquit Psalmista; admiratur
scilicet, quomodo tot in Christi vitam

P SEGI
Homo Cris

conjurare potuerint; erat enim quasi
 incredibile, vel unum etiam homi-
 nem contra illum insurgere potuisse.
 At ecce omnes hominum ordines,
 Sacerdotes, Laici, Plebei, Principes,
 Ruites, Exteri, omnes in ejus necem
 conspirant. Prae omnibus, ut de tam
 horrida illa & probrata, post rebellio-
 nem suam in caelis strage se vindicet
 Diabolus, omnium se cordibus inge-
 rans, omnemque humanitatis sensum
 auferens, eos contra incarnatum Dei
 Verbum furoris sui ministros assu-
 mit. Ideoque Redemptoris nostri
 lites innumerabiles fuisse dicuntur,
 multiplicati sunt super numerum, to-
 tus enim Infernus in eorum nume-
 rum venit: *haec est hora vestra, &*
tempus tenebrarum. Hinc non est
 mirum, ipsos etiam homines, tot
 Christo affectos beneficiis incredibili-
 bus in corde humano, furore & crude-
 litate in eum saxisse. Jure merito
 dicere possumus, non amplius homi-
 nes, sed Demones fuisse, qualis abs-
 que ambiguitate Discipulus ille pro-
 phetae denominatus est. *Unus ex vobis*
Diabolus est. Et si homines erant,
 malignitate saltem, & savitia Diabo-
 lis non erant dispares. Quapropter
 quis cogitando allequi poterit, quam
 horridis Christum penis attrive-
 rit? Non vacat mihi omnes illas
 explicare; nec enim huc veni, ut
 sermonem de Passione facerem, quo
 omnes tam crudelis tragodiae actus
 recitarentur. Quare satis mihi erit,
 nec tantum magis conspicuos confi-
 derate, Flagellationem ad columnam,
 sacram Spineo serto coronationem,
 & P. Segneri *Christi Instr. Tom. II.*

& Crucifixionem. Paucis percipie-
 tis, videbitisque nihil humani in illis
 actibus superfuisse: omnes videban-
 tur esse diabolici, tanta in illis exer-
 cendis barbaries se exercuit.

XIII. Instrumenta flagellationis
 (si antiquissima Christianorum in
 terra sancta traditioni fidem habe-
 mus) fuisse catenae, virgulta spinosa,
 virgae terribiles, funesque stellulis
 ferreis armati. Carnicum tam cru-
 delibus utentium instrumentis tri-
 ginta fuisse paria, qui vices inter se
 mutabant, robustaque brachia sua
 supra tenerrima Redemptoris mem-
 bra defatigabant, quemadmodum
 Sanctae Mariae Magdalenae de Pazzis
 in quadam extasi de Passione revela-
 tum fuit, ideoque cogitate, quam
 crudeliter barbari illi tam delicatum
 corpus profecerint & immaniter
 dilaniarint! ad quod instrumentis
 adeo horridis dilacerandum etiam
 per unicam tantum horam, ne qui-
 dem duobus licetorum illorum opus
 fuisset! Cum vero tot vires suas im-
 penderint, quis non agnoscat eos,
 non tantum ad dilaniandum Chri-
 stum, sed ut suae furendi libidini satis-
 facerent, anhelasque immensumque
 certatim illum discerpenti desiderium
 demonstrasse.

XIV. Solum caput a furiosa illa
 verberum tempestate exemptum erat;
 sed poena haecenus dilata paulo post
 multiplici acerbitate compensata fue-
 runt. Diabolus ex inferni abyssu,
 ubi omnia haec tormenta inventa
 sunt, hanc noyam coronandi ratio-
 nem attulit, dum militibus suggessit
 Na ex

Coruel.
 In c. 19.
 Jo. & in
 Matth.
 c. 27.
 n. 26.

SENERI
 STIANUS

ex acutis marinis juncis galeam potius, quam ferrum inflecterent, capitiq; impositum (quemadmodum ex Sanctæ Brigittæ Revelationibus habetur) ad medietatem usque impingerent. Tradunt plurimi, plusquam septuaginta spinas Salvatoris caput profundissime penetrasse, tanto cum dolore, ut nemo hominum satis concipere possit. Si enim unica solum spina casu incauti Leonis pedi infixæ cogit eum integram rugibus implere sylvam; cogitate, qualem non una, sed tot spinæ, non pedis, sed terrimo Christi capiti impressæ acciverint dolorem! atamen quod silentio præterendum non est, tale tormentum non præcepit Index, sed petulantia carnificum Christum ad illud subeundum coëgit. Quales igitur homines isti vobis videntur fuisse, qui eum sententiam in miserum latam mitigare debuissent, eandem pro animi sui libidine penis crudelioribus exacerbare non sunt veriti. Saltem, ut æquitas ferebat, à Judice increpari, redargui, aut puniri debuissent. Sed hoc sperare non licuit; fortè idè, ut clarissime appareret, illud ipsum, quod inter limites suos non continetur, mare esse, dum nemo ejus eluvionem coëtere audeat. Interea Christus gaudebat in tam sevo cruciati, pro nobis languere, vidensque spinis illis superbiam nostram, nostram ambitionem, insparasque cogitationes nostras in capite suo puniri, eas, quæ acutius pungebant, magis amabat, & quo profundius ingrederet, plus quoque sanguinis eliciebant,

gratiores accidebant; eum herens, qua omnem è Crucis trunco pro nobis sanguinem effundere debebat, nondum adesse sciret.

XV. Supplicium Crucis ab antiquis tam enorme æstimatum fuit, ut illud nunc supremum, nunc summum vocarint. *Summum & supremum supplicium.* Ita ut etiam pena prætulerint. Solum unius horæ vitio aliquem brachiis è fune suspensum teneri, tam dolorosum est supplicium, ut ab hominibus etiam durissimis & ferissimis commissorum primat scelerum confessionem, si non ignorent, cum hæc fassi fuerint, laqueo sibi vitam abrumpendam. Quid jam erit, non per unam horam tantò corpore è rotatâ pendere manâ, sed tribus integris horis ligatum esse, quemadmodum pro nobis vivus ex eo Jesus pependit? in manibus & pedibus omnes juncturæ nervi, omnes venæ, omnesque arteriæ conveniunt, idèoque ibidem sentiri est dolorosissimum. Tanto vero major erat dolor, quia clavi non solum sanctissimam carnem penetrabant, sed etiam dilacerabant; membrorum quoque pondus continuo omnia tam capitis, quam totius vulnerat corporis dolores, augebat, renovabat & exasperabat. Imò, quemadmodum vulnera & dilacerationes clavorum omnes erant in partibus extremis, & à corde remotissimæ, insensim vitam Christo auferentes, longam mortem solo deliquio adhibebant. Plures fuerunt istius sententia, Christum non vi penarum ad occidendum

dendum illam sufficientem mortem
 appetiisse, sed propria voluntate obiit.
 morientemque ad se accedere non
 videntem vocasse, nec non sanctissi-
 mam illius Animam è lacerato toti in-
 ventibus corpore, velut Regem, quan-
 do illi placet, è Palatio suo egressum
 esse. Opinio nihilominus univer-
 salis & magis verisimilis est, quam
 sequitur Sanctus Thomas, Christum
 à dolore, & sanctissimi sanguinis
 effusione exspirasse, ut veritetur
 à Judæis & Gentibus occisum fuisse,
 quemadmodum loquitur Scriptura:
Præm occiderunt suspendentes in ligno.
 In revelationibus Sanctæ Brigit-
 tæ, à Concilio Basileenfi approbatis,
 scriptis in locis refertur, appropi-
 ante mortis articulo cor Christi
 omnia dolorum vi disruptum esse,
 omniaque membra tremuisse non
 secus, ac si ab invicem disjungi & se-
 parari vellent. Antiqui Rabini, qui
 nonnullam de futuri Messæ dolori-
 bus habere cognitionem, doloribus
 patris illos compararunt. Sed ni-
 mis benigna hæc est comparatio. Me-
 llis dicemus cum Jeremiâ, tam acer-
 bius fuisse Christi dolores, ut neminem
 præter illum verè punivisse, divina ju-
 stitia videatur. *Tantum in me vertit
 & convertit manum suam.* Solum in
 me brachij sui robur exercuit, victoris
 nullar, cui non sufficit, hostis jam pro-
 strati pectori ensẽ infixisse, si non
 ab omni parte transierit. *Tantum
 in me vertit & convertit manum suam.*
 Bella, strages, Provinciarum & Mun-
 di ipsius desolationes penis Christi
 et adverso opposita, non videntur

aliud esse, quam pugna ludicra cruce-
 to pralio comparata.

III.

Et ecce ad ultimum caput, ob
 quod Redemptoris nostri Passio tam
 enormis apparet, devenimus, id est, ad
 Justitiam divinam considerandam,
 qua causa ejusdem fuit præcipua. Ne-
 que enim sola terra propriè tam co-
 piofam Diluvij inundationem produ-
 xit, qua aquas sinu suo inclusas eyo-
 mere cœpit; neque mare præscriptos
 sibi terminos transgrediens id effecit,
 sed primaria illius causa fuit cœlum,
 quod apertis magnis suis cataractis
 omnem aquam à Mundi principio su-
 pra se collocatam depluit, totamque
 terram quaquà versum submergit, ita
 ut etiam montes ipsi in eâ abscon-
 derentur. Eodem modo Dolorum
 Christi abyssum penarumque ejus
 diluvium, non tenerrima corporis
 ipsius constitutio, ardentissimæ Spi-
 ritus Charitati conjuncta, nec carni-
 ficum crudelitas, Sathana instigatio-
 nibus roborata, sed Justitia Patris
 primario effecit. Equidem re ipsâ
 maximum afflictionum suarum tor-
 rentem ab illâ profectum esse agnovit
 ipsemet Salvator, dum verbis ex Psal-
 mo desumptis dolenter Patrem allo-
 quitur: *Super me confirmatus est fu-
 rorem tuum, & omnes fluctus tuos induxisti
 super me.* Pater mi, non levi manu,
 quemadmodum olim Jobum tetigisti,
 sed robore brachij tui contra me usus
 es tali cum impetu, ut ad derelictam
 humanitatem meam in penarum
 acerbissimarum diluvio submergen-
 dam, omnem aquam pro peccato suf-

focando, à te asservatam, effuderis. *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* Profecto tam rigorosa fuit hæc iustitia, ut ad illam aliquo modo capiendam, audire necessum sit, quomodo loquatur Apostolus: *Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* Dicere vult, Patrem in Filio suo omnia omnium hominum prætorum, præsentium & futurorum peccata ita adunasse, ut Christus non sub peccati habitu, sed quasi peccatum ipsum comparuerit, unde pena de ipso non quasi de peccatore, sed velut de peccato ipso sumpta est. *Pro nobis peccatum fecit.* Quamvis Deus infinite abominetur iniquitatem, nihilominus, in puniendâ illâ, multa erga iniquum utitur compassione; dum enim culpam punit, culpabilem respicit; ejusque naturam eodem ipso tempore amat, quo peccatum odit. Quare Deus cum peccatore agit velut Chirurgus, qui, dum vulnerat, infectamque agri partem adurit, nihilominus partibus sanis compatitur, easque amat, ita ut quantum absque artis suæ præjudicio licet, doloribus pareat acciendis. Quod si itaque coram Tribunali Patris sui solum sub figurâ peccatoris Christus comparuisset, eodem tempore penam & compassionem retulisset; & sic vindicta ab ipso sumpta multâ benignitate temperata fuisset. Verum ille non tantum sub peccatoris, sed ipsius peccati schemate comparuit, ideoque absque illo respectu, absque ullâ remissione & commiseratione, quasi ipsum peccatum esset,

penas luere debuit. *Pro nobis peccatum fecit: omnes fluctus tuos induxisti super me: tantum in me verti, & convertit manum suam.*

XVII. Jam quoque intelligitur, cur dolores Redemptoris nostri dolores Inferni dicti fuerint. *Dolores Inferni circumdederunt me, & vici me.* *Inferno appropinquavit.* Non quod verè essent Inferni dolores, (animarum enim segregatarum penæ superioris sunt ordinis) sed quia talis aliis, quàm Inferni penis similes erant. Quod autem dicat, *vici me Inferno appropinquavit*, non dicit quòd intravit, sed quòd circumdederunt eum dolores ipsius, *dolores Inferni circumdederunt me*, non vult asserit, se ab illis apprehensum fuisse. Multis verò de causis doloris Christi Inferni penis similes sunt. Primo pares illis erant quoad intentionem; quia non tantum exteriora corporis affecerunt, sed intima, quæ animæ penetrarunt. *Replevit malis anima mea.* Dolorum liquidum pelagus in eâ conclusit, eodem potentie miraculo, quo olim totam mare in utrem congregare promissit. *Congregans sicut in utre aqua mare.* Hæc intentio meliùs poterit intelligi, si perpendatur id, quod affirmat Sanctus Thomas, quantitatem numerum dolorum Christo indifferens, non tantum quoad divinæ Personæ dignitatem, sed etiam quoad peccatorum magnitudinem omnium hominum peccatis proportionatam fuisse. Non enim solâ potestate, sed potestate sua Deo placuit, peccatum delin-

destruere; adeoque quandam æqualitatem etiam secundum humanam naturam, inter debitum & satisfactionem esse voluit. Quapropter nonnulli existimant, tantum Christum passum fuisse, quantum omnium hominum peccata, in hac vitâ temporaliter poni merebantur; tamque graves illius fuisse pœnas, ut si purus fuisset homo, plene pro omnibus satisfecisset peccatoribus in terrâ post culpæ remissionem, quantum ab illis divina iustitia exegisset.

XVIII. Deinde Dolores Christi aliquam cum pœnis Inferni, quoad tormentorum puritatem, similitudinem habuere. Olim in lege antiqua præceperat Deus, ne in Sacrificiis uterentur melle, non quod liquorem tam amabilem, & velut cœli partem abominaretur, sed quia antiqua sacrificia videm erant figuræ sacrificij, in arâ Cœcis offerendi, conveniens erat, ut licet in vero illo nulla dulcedinis gutta admisceri debebat, sic in illis, quantum figuræ erant, etiam omitteterent. Unde Salvatori nostro, ne illud quidem, quod dolores intensi secum asserunt, solacium permissum est; scilicet dum tantopere patientis vires franguntur, ut paulatim vix amplius, aut minus remora sentiat; Christo liquidem vires, usque ad finem in naturâ suâ virtute, quæ maxima fuit, conservatz fuerunt. Imò ipsa Dei virtus, quæ sanctissima ipsius Anima in supremâ intellectûs parte fruebatur, partem inferioris dolores magis irritabat, utpote quam tedium & tristitiarum occupaverant, sicut fieri solet,

dum pars Lunæ magis illuminata partem lucis indigentem magis obscurat. *Altissimo Divinitatis consilio factum est, ut tota divina fruitionis gloria in eo militaret ad pœnam.* Sublimiter inquit Beatus Laurentius Justinianus.

De triumpho Christi Agon. c. 4.

XIX. Denique cum Passionis doloribus quædam cum Inferni pœnis, quoad illarum originem, intercessit similitudo; quodnam terribilissimum est malorum omnium, quo puniuntur damnati? Hoc nimirum, quod cruciatus illius sint quodammodo ordinis divini, propterea quod in illis Deus ut objectum constituat pœnam Damni; ut principium verò & causa constituat pœnam sensus, majorem propriâ & naturali virtutem igni tribuendo. *Ego Dominus percussus.* Hoc modo in Passione affirmat Pater æternus Filium suum à se percussum esse. *Propter scelus populi mei percussi sum.* Quasi majorem flagellis, spinis & clavis vim impresserit, quam illa crudelitatis instrumenta à natura habuerint. Ipsemet quoque Dei Filius queritur se à Patre derelictum; *Deum, Patrem meum, ut quid me dereliquisti?* Non quod Divinitas in Passione ab Humanitate Christi separata fuerit, sed quod Divinitas quoad minuendos dolores, adeo cum Humanitate se habuerit, quasi nullo modo ei unita foret. Quapropter quis inundationis hujus astringentem metisi audebit, quam Pater æternus disruptis nubibus, supra dilectum Filium suum effudit? *Cataractæ celi aperte sunt: multiplicata sunt aqua, & prævaluerunt.*

Is. 53. 4.

Dem. Ps. 22. 1.

Gen. 7.

NERI
STIANUS

runt nimis, operisque sunt montes excelsi. Tam grande est hoc diluvium, ut non nisi ipsemet Dei Filius in eo submersus, Paterque illum submergens plenè id comprehendant. Hinc ut profundissimam hanc malorum abyssum Christus nobis explicaret, ad tribunal divinum se recepit, dixitque: *Tu scis improprium meum, & confusorem meam, & reverentiam meam.* Quasi diceret, tu solus divina scientia tuâ Passionis meae fundum attingere potes, qui me pejus quam ullum, qui unquam in terris comparuit, malefactorem tractasti; solis oculis tuis dolores mei, quos patior, manifesti sunt; omnis alia bolis ad maris hujus altitudinem explorandam, nimium brevis est.

XX. Hic nunc ergo aliquantisper mecum subsistite, Charissimi, mecumque hunc in modum ratiocinamini. Quis fuit finis primarius, ob quem Christus tanto cum excessu, qui omnem humanum intellectum transcendat, passus est? An ut hominem salvaret? minimè. Sed ut Deo satisfaceret. *Quem proposuit Deus propitiationem, per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem Justitiae suae.* inquit Apostolus. Mundi salus erat medium, finis autem, saltem perfectior, fuit gloria Justitiae Dei. Non potuit illam Christus perferre rerum perturbationem, ut cum Deus injuriis affectus esset, nullus pro iis illi satisfaceret integrè; & cum creaturis non esset ea summa, quâ ingens extingueretur debirum, voluit Redemptor noster illud per se tanto cum excessu exsolve-

re, quo immensa inde Patris sui gloria resullaret, ita ut etiam peccatorum omnium possibilitium debitum exungi posset. Quare etiam omnes homines obstinatè damnationem suam praeligerent, non idèò Christi Passio suo careret fructu: primarius enim illius obtineretur finis, qui est de peccato tantum contristati & affligi, quantam ipsum peccatum afflictionem & dolorem exigit, tantumque Deo pro injuriâ illatâ satisfactionem præbere, quantam Deus offensivus nocetur. *Ad ostensionem Justitiae suae.* Atque hoc ipsum est, quod Christus pro inauditorum dolorum suorum compensatione principaliter à nobis desiderat, ut peccatum supra omnia mala detestemur. *Nolite flere super me, sed super vos ipsos stete.* In quibus mulieribus lacrymantibus, seque ad Calvaria montem comitantibus; non quòd tenera nostra erga dolores suos compassio ipsi non placeat, sed qui potius desiderat, ut propter peccata nostra, unicam dolorum suorum causam, lacrymas effundamus. Verbo, totus fructus, quem Salvator noster ex laboribus suis, pennis, vitâ & morte colligere prætendit, est unicus ille, ut addiscant mortales peccatum agnoscere, illud detestari, omniaque ejus vestigia extirpare. *Iste est omnis fructus, ut auferatur peccatum ejus.* Hæc est præcipua lectio, quam nobis Divinus Magister noster prælegit. Mathematicus, postquam in arenâ demonstrationes suas descripsit, cathedram ascendit, easque explicat. Eodem modo postquam in terris turbas de-

2f. 69.

20.

Rom. 3.

21.

discipulos suos docuisset, Deum omnibus Mundi bonis preferendum esse, & consensu Crucis cathedrâ, perillam veritatis hujus demonstrationem, cuius intellectui facile penetrabiles esse declaravit. Poterat Saluator noster levissimo suo incommodo, plenissimè mederi vulneribus nostris; sed quia gravitatem mali sui non ita apprehendissent, medicinæ acerbitate morbi atrocitatem demonstrare nobis voluit. Omnino mente captus dici potest Christianus ille, qui ne quidem in hac ipsâ Calvariâ scholâ addidit, quanti Deum facere, & quanto opere eidem servire teneatur, quantumque malum sit, illum offendere. Quod si Deus propter unum aliquod peccatorum nostrorum, de novo Mundum diluvio, quemadmodum Noëni tempore fecit, submergeret, esset ne vestrum aliquis tam solutus, qui peccatum illud parvum aliquod malum existimaret? quomodo igitur dicere quis audeat; quid mali est hæc fragilitas? eum manifestum sit, ob eandem fragilitatem punientiam multo majus, non aquarum, sed ineffabilem pœnarum diluvium à Deo decretum fuisse, Deique Filium mortem subire debuisset, cuius vita infirmitas valet plus, quam novi alicujus humanis, in quo omnes vitæ possibilis conjunctæ essent, vita valetet.

XXI. Grande divinæ Justitiæ theatrum est Infernus, ut palam fiat, quanto iniquitatem persequatur odio. At nihilominus hoc cum illo Calvariâ Theatro comparari non potest, in quo non contra peccatores, sed contra

dilectum Filium suum, propter solam, quam gerit, peccatoris umbram deservit. Quis unquam sibi persuasisset, postquam Dei Filius vultu in terram prostrato, genis pallidis, genibus flexis, corpore quia etiam toto sanguine manans, humilissimis petierat precibus, ut amarus ille calix à se transiret, quis, inquam, credidisset, cum à Patre, pietate commoto, non exaudiri, maxime vero cum totam divinæ voluntatis suæ dispositionem in manibus ejus relinqueret? *Voluntas Domini in manibus ejus Is. 53. 10. dirigeus.* Verum quidem est, illam Christi petitionem non absolutam, sed conditionatam, illumque, quem tunc Passionis suæ sentiebat, non rationis, sed sensus fuisse horrorem. Nihilominus totum illud, quod à Christo proveniebat, tantâ estimatione dignum erat, ut illa ipsa naturæ inclinatio, plus quam quævis alia quorumlibet Sanctorum expressa voluntas satisfactionem mereretur. Quapropter repeto, quis unquam existimasset, à Deo, qui se humiles, derelictos & afflictos audire, prædicat, Filij sui, in abjectionis abyssu, & inauditis submersi angustiis, preces exaudiendas non esse? Equidem sic est, exaudirus non est, voluit suum, Justitiæ relinquere rigorem, ut quantum verè debitum sit peccatum, mortales intellexerent, pro quo extinguendo nulla, ne quidem in illius gratiam, qui non ut primarius debitor pro se, sed tanquam fidei jussor pro alijs solvebat, in celo pietas & clementia se exhibebat. O peccatum, peccatum!

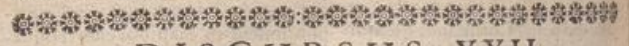
Et

NERI
STIANUS

S. Thom.
2. 2. q. 13.
ar. 6. q.
q. 21.
ar. 4.

Et adhuc mortales te non dignoscunt? non fugiunt, non eliminant? Imò adhuc cum voluptate committere non verentur? *Potesť aliquis gustare, quòd gustatum affert mortem?* Estne possibile, ut homo te illà delecteretur, quæ Deo mortem accivit? Estne possibile, ut nihilominus temerario illi, & rebelli hosti in corde suo locum præstare velit, ad quem extirpandum Deus vitam suam infinitè sibi dile-

ctam amittere voluit? *Dedi dilectam animam meam in manu inimicorum ejus.* Dilectissimi, aut miranda vita est, aut miranda fides. Nihil magna repugnantia est credere, Deum, si ita loqui liceat, in Cruce peccatum destrueres, te in nihilum redegisse; hominem tamen tantam voluptate adhuc peccare, non aliter quàm si mortem Christi vanam esse tabulam existimaret.

DISCURSUS XXII.

Ex Peccati Venialis malitia, extrema peccati mortalis malitia inferitur.

I. **N**on absque gravi causà Deo placuit, ut in Mundi principio rebus sua nomina ab Adam imponerentur, quippe cùm à Deo supereminenti scientià præditus esset, quemadmodum optimè creaturarum omnium naturam novit, sic etiam optimè cuius suam appellationem, quæ eam exprimeret, tribuere potuit.

Gen. 2. Quòd vocavit Adam, ipsum est nomen ejus.

Nos e contra in ignorantia nostræ tenebris, quia sæpius præposterè res intuemur, ita quoque sæpius præpostera ipsis nomina imponimus, lucique tenebrarum, tenebris lucis nomen indimus. *Ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras.* Imò ignorantia nostra non solum ad proprium & proportionatum rebus no-

men indendum inhables nos reddidit, sed etiam ad jam impositum bene intelligendum inepti sumus. *Judicatis an non verum loquar.* Peccatum Veniale etiam à viris Sanctitate conspicuis, Peccatum Veniale, peccatum parvum, & leve nominatum fuit. Sed quis est, qui veram vocis hujus significationem intelligat? Licet hæc cum Davide exclamare: *delicta quæ intelligit?* Quare hodie veritatem vobis inexpectatam probabo. Peccatum Veniale demonstrabo non esse Veniale, peccatum parvum non esse parvum, peccatum leve, non esse leve; non enim est leve, nec parvum nec veniale eo sensu, quo communiter à vobis accipitur. Ex hoc deinde peccati mortalis gravitatem inferam, pro consuetudine meæ & pro majori, quàm unquam aliàs, desiderio meo, summum contra infer-

P. SEGI
HOMO CRI

male hoc monstrum hoc ultimo meo
 Dificultu odium vobis imprimendi,
 no, quia omnimodam ejus destructio-
 nem obtinere non possum, ad gene-
 ralem illius detestationem vos in-
 ducam.

II. Jovinianus, & plures alij fa-
 mosi heretici, celeberrimi inter an-
 tiquos erroris instauratores sustine-
 re voluerunt; omnia peccata paria
 esse, & mortalia. Sed falsitas est
 manifesta. Non omnes morbi sunt
 corpori lethales; atque adeo neque
 omnes animæ infirmitates mortem
 illi adferunt. Aliquando constitu-
 tionis nostræ humores taliter inter
 se pugnant, ut vitam adimant; un-
 de hanc reparandi jacturam naturæ
 ipsæ non amplius supperunt; ali-
 quando humorum perturbatio non
 est tam nociva, ut natura omne
 suum damnum reparare non possit,
 ipsinæque sanitati restitui. Idem
 prioribus contingit Animæ: quando-
 que adeo recti limites transgreditur,
 ut vitæ suæ principium, hoc est,
 charitatem erga Deum, perdat; qua-
 re tunc est quasi mortua; cum jactu-
 ram illam ex se reparare non possit,
 sed ad restituendam illam maxima
 Dei virtus necessaria sit. Tali in sta-
 tu versatur anima, quando graviter
 peccando ultimo fini suo terga ver-
 tunt, caducum aliquod bonum nan-
 ciscunt. Quandoque verò non eâ
 perversitate Anima tali alicui adha-
 ret bono; ut ab ultimo fine suo aver-
 tensa, adeoque à Deo gratiâ suâ pri-
 vatur; quare cum tunc saluum &
 integrum vitale suum retineat prin-

cipium, quod est ipsamet illa gratia,
 ipsius virtute omne damnum, quod
 passa est, reparare potest. In tali statu
 versatur Anima, quando solum ve-
 nialiter peccavit; atque adeo infir-
 matur, sed non est mortua. Attra-
 men pro majori adhuc à me dicendo-
 rum intelligentiâ notandum est, ali-
 quando ex ignorantia & inconside-
 ratione venialiter peccati, aut fragi-
 litate aliquâ, ut vocant, humanâ, quæ
 est quædam infirmitas à naturâ cor-
 rupta in animâ emergens. Subinde
 verò peccatur venialiter, sed ex pro-
 posito, & omnino deliberato ani-
 mo, & (quemadmodum viri Sancti
 loquuntur) apertis oculis, quod est
 idem, quasi spontaneâ animi & præ-
 visa perversitate in morbum sese con-
 jicere ideo, quod infirmitas non sit
 lethalis futura. Jam verò cum hodie
 de peccatis Venialibus mihi sermo
 sit, ostendendumque, quantum ea sint
 malum, protestor, me non nisi de se-
 cundis, quæ plene voluntaria, quia
 prævisa & intenta sunt, loqui cogi-
 tare. *Noli velle mentiri omne menda-*
cium. Inquit Spiritus Sanctus in Ec-
 clestastico. Non dicit *noli mentiri*
omne mendacium, sed dicit, noli velle
 mentiri. Non dicit, ne loquaris
 mendacium, quam parvum etiam il-
 lud sit; sed dicit, noli velle illud
 loqui, ut nos instrueret potissimum
 culparum venialium malum esse;
 non quando ex improvviso exsurgunt,
 quemadmodum quilibet humor no-
 civus non satis repressus facere solet;
 sed quando plenâ cum voluntate ad-
 mittuntur.

Ecol. r.
 14.

NERI
 JUVENUS

I.

III. Primò igitur de talibus culpis assero, quantumvis peccata sint levia, non ideo tamen leve esse malum, sed omnino gravissimum. Nescio, inquit Sanctus Basilius, quomodo leve possit dici peccatum illud, quòd tamen aliquo modo est peccatum. *Quis est, qui peccatum nullum, cuiuscunque modi illud sit, leve autem appellare?* Et in veritate aut peccatum veniale Animam respiciens, à quâ committitur, aut Deum respiciens consideramus; si quantum Animam respicit, intueamur, certam quandam illud in eâ esse maculam reperiemus, quæ quidem partium proportionem, id est, intrinsecam & habituales in gratiâ sanctificante fundatam pulchritudinem, non tollit, externum tamen illum splendorem aufert, qui ad pulchritudinem talem illustrandam conducit; atque adeò minimum actualem illum decorem mutat, virtutem minuit, splendorem deformat, & majorem illam, quâ coram Deo totâque cælesti curiâ compareret, gratiam impedit. Si mente attentâ, quanta sit animæ pulchritudo gratiâ prædita, perpendere; quomodo, quæso, qualemcunque splendoris diminutionem æstimare levem possitis? Certè Regis alicujus filia vultu, luto, fuligine aut tetro alio colore asperso coram omnibus Aulicis suis non compareret; & Anima Sanguine ipsius Dei nobilitata, immortalem pulchritudinem suam, tam parvi faceret, ut voluntariam ejus diminutionem, aut ejusdem

minimâ in parte obfuscationem, quasi nihil mali putet; dum nimium corporalis speciei macula, aut duntaxat tantum creat horrorem, quæ tamen aliud non est, quam flos campi manè vivens, ad vesperum livescens?

IV. Quòd si deinde in omnino ad Deum hæc transgressio quasi levis consideretur, quis illum unquam hoc dignam titulo æstimabit? *Quis est, qui levem autem appellare?* Dignitentiâ suâ tam supereminens est, ut perfecte, tamque omni æstimacione nostrâ superior, ut summa, quæ in creaturas cadere potest felicitas, crederi debeat; plenissimè iustus illius factus facere; contra verò summum quodque malum æstimari debeat, etiam vel in levissimâ re illi displicere.

Leve nunquam est, Deum etiam in exiguo contemnere. Inquit alio in loco Sanctus Basilius. Nunquam parvum malum est irreverentiâ illa, quæ in Legislatorem committitur, etiam in re parvâ. Verum est, ab eo, qui venialiter tantum peccat, dici non posse, divinam Majestatem vere contemni; cum saltem jam habitus ad comparatus sit, ut bonum illud, à quo ad peccandum inducitur, abominari velit, quotiescunque simile bonum à Deo graviter prohibètur, aut secum inimicitiam attraheret. *Quæ* qui tantum venialiter peccat, Deum quidem omni creature præfert, nec contra (quemadmodum docet Sanctus Thomas) sed præter legem operatur, potiusque modum legem quam suam ab illâ intentum pervertit.

In Regul. brev. inter, 4.

P. SEGRIN
Homo Cris

ite. Modum pervertit, quia legem
 illo cum rigore, quo debetur, non
 oblerat; finem verò non pervertit,
 enim cum tam Dei, quam proximi di-
 lectio sit finis legis, in illo actu nihil
 admittit, quo talis dilectio præscin-
 datur; sed solum in causâ est, ut ali-
 quantum diminuatur. Hoc totum
 quidem verum est, nihilominus ve-
 nialiter peccans, semper bonum in-
 creatum æquo minoris facit; & si
 non contemnit, ceruum tamen est,
 cum non tanti illud facere, quanti de-
 betet; & si soli illi divino, cui omnia
 debet, terga non vertit, saltem viam;
 quam vespertini ipsius ostendunt
 radij, non omnino sequitur. Verbo,
 negari non potest peccatum venia-
 le, aliquo modo divinæ opponi vo-
 luntati, id est, si non quoad finem,
 solum quoad modum præcepti; ne-
 gari non potest, gloriam, quam
 deus adualiter à suis creaturis re-
 quirit, diminui; neque etiam in-
 iuriari quis potest absolute loquen-
 do, ad Deo displicere, quare verissime
 Dei malum, quodam sensu, appellari
 potest. Malum est, quod quodam-
 modo est ordinis divini, perfectæque
 divinorum præceptorum adimpletio-
 ni opponitur; an igitur, repeto,
 leve malum nominari poterit? *Tu
 malum peccatum puta leve, nullum
 negligendum.* Caye, dicebat Christus
 Sanaeæ strigite; ne ullum defectum
 nunquam levem æticles, ideoque cor-
 rigere negligas. Re ipsâ quoque
 Christus culpas minimas parvi non
 facit; siquidem non tantum pro
 omnium hominum mortalibus, sed

& peccatis venialibus extinguendis,
 labores suos, sanguinem, cruciatum, &
 mortem ipsam divinam obtulit Justi-
 tiæ: quis igitur ex hoc quoque capite
 leve illud debitum atfirmare poterit,
 quod infinito venarum suarum the-
 sauro divinâ Justitiâ solvendum esse
 judicavit? Adhuc thesaurus indul-
 gentiarum non tantum in mortalium,
 sed etiam peccatorum venialium sa-
 tisfactionem, incessanter à fidelibus
 applicatur. An igitur ad illa tam va-
 lida adhiberetur Medicinâ, si levem
 in nobis morbum essent?

V. At nihilominus dicatis, peccatum
 veniale vocari peccatum leve.
 Distinguo: si dicatis, *peccatum* leve
 vocari, concedo; sed si dicatis, vocari
malum leve, omnino nego. In ge-
 nere peccati est quidem leve, quia il-
 lud committentem absolute non red-
 dit sceleratum: non enim ex se pœnam
 meretur æternam; cum animam à sine
 suo non avertat, nec ex se hominem
 Deo inimicum constituat; sed in ge-
 nere mali est malum gravissimum,
 malum, quo non est majus, quam ma-
 lum æternum, hoc est, peccatum mor-
 tale & Infernus. Peccatum mortale
 est majus malum peccato veniali,
 quia, absolute loquendo, est malorum
 omnium possibile maximum. In-
 fernus est majus malum, quia cum illâ
 Dei in micitia conjuncta est, quæ
 nunquam cessat; cui gratia perpetuò
 subtracta est; quæ perpetuò à gloriâ
 separata est, quæque Summo bono in
 æternum privatur. Malum est quod
 ordinata charitas extremo rerum om-
 nium abominabilem odio detestari

deberet. Caterum etiam aliquo sensu pejus ipsomet Inferno peccatum veniale dici posset; quia nullus casus dari posset, in quo unquam licite admitti potest. Atque adeo videtis Deum, supposito peccato mortali, alicui posse velle Infernum; nullo modo autem velle posse, ut aliquis peccatum Veniale vel unicâ solâ vice admittat; unde apparet malum culpæ etiam levioris, certam quandam imperfectam malitiæ infinitatem continere; quæ in nullâ penâ, quæ meretè pena sit, & non pena & culpa simul, invenitur; pena enim mera quandoque sanâ mente eligi potest, culpa verò electio nunquam est licita. Et fortè ad hunc sensum dicebat Sancta Teresa, necesse esse, ut quis hanc veritatem intelligat, eamque pro infallibili teneat, unam solam peccatum Veniale majus esse toto Inferno. Quarevis quilibet aliunde gravissimè ad Infernum evitandum obligatus sit; utpote qui ultimo sine irremediabiliter nos privat; nec sub gravi obligatione ullum peccatum Veniale fugere teneatur, quasi tale, per quod à dicto sine impetrando non excludimur, nisi ad tempus, id est, tantum, donec in Purgatorio deletum fuerit.

VI. Sed ut ad intentionem nostram redeamus. Quid judicatis nunc, Charissimi, de malo tali, quod malitiâ suâ, non nisi peccato mortali cedit & Inferno; imò in sensu quodam, si quoad penam seculis saltem consideretur, ne quidem ipsi cedit Inferno? Vos, qui tanti facitis causam aliquam

forensis perdidisse, facultates misisse, charissimorum vestrorum aliquem morte vobis sublatum fuisse, quomodo leve illud malum exilligere potestis, quod omnium creaturarum temporalium ruina majus est? Proponite oculis vestris terribillissimam illam stragem, à divinâ Justitiâ in universalis diluvio editam, quando et omnibus hominibus octo soli in via super terram remanserunt. Patet his temporibus mille hominum miliones in Mundo contineri, ita ut cum probabile videatur, tunc Mundum magis, quam nunc hominibus refectum fuisse, similiter probabile sit mortuorum numerum mille millibus longè superiorem fuisse. Ergo igitur, vos videre tantâ crudelitatem multitudinem terram operantem esse, oculosque circa tam enormem stragem atrolentes intra vos dicite: O immensum exterminium, ô delectationem inauditam! Attamen minus malum est, quam mendacium nisi grave. Equidem si levi aliquo peccato veniali, tam vastum potuisset impendi excidium, nec licitum fuisset, neque honorificum illud avertere: neque etiam bonum illud, quod ex generis humani liberatione restituitur, unius solius venialis culpæ malum propterea commissæ, unquam potuisset suppressere. Fingamus etiam Noënum in Arcam suam adeo fortunatam omnes creaturas viventes recipere potuisse, si propter hanc exceptionem vel levem inobedientiam, contra Dei voluntatem committere debuisset, minus malum fuisset omnes,

vid. Sum. rez. de pecc. disp. 2. scilicet. 5. n. 18.

vide Syll. de cur. de q. 1. l. 1. n. 11. q. 1. n. 20.

P SEGI
HOMO GRIS

abque ullo remedio petire permisit, quod eos salvare & non obediret. Quid si miseri illi omnes elevatis, veribus Aram manibus, stentibusque oculis simul Noënum rogassent, ut miseriam suam commotus, in navim se reciperet, liberam & altam voce eos repellere debuisset, clamareque; manere foris, maximum est malum vestrum, equidem agnosco illud; non est tamen malum, quod Deum conerit; est temporalis pena malum, quod nec horrore Deo est, nec ignominia; ideoque nec cum minima culpa malo comparari potest, quam propter vos admitterem: quare patientiam habete, & interite. *Longe melius est omnia corpora perire, quam ladi animam in venis.* Totius Mundi visibilis minus malum est, quam culpam minimam assensum præbere, que tam in Animæ damnum, quam in divinæ gloriæ diminutionem verget.

VII. Hanc necesse est peccati Venialis habere ideam, beneque advertere, quando illud leve vocatur, non absolute, sed comparative intelligentiam esse; nec tunc considerari, quid in se ipso sit; sed quid sit peccato mortali comparatum. Sic angustia vocatur maris sinus respectu totius maris; & terra punctum vocatur tota terra respectu comparata; licet globus existantia sit vastitatis, ut viginti duo milia miliarium in sua contineat circumferentia; & in quo tot Provincia, Principatus, Monarchia, tot campi, totaque, tot montes, & syl-

væ comprehenduntur. Verum nos propter peccati originalis corruptionem infirmis illis similes facti sumus, qui apoplexiâ affecti, dimidiam amittere vitam. Quoad latus sinistrum, ex quo mala temporalia aspicuntur, ad ea timenda, sentienda & evitanda, toti & meri sensus suraus; sed ex latere dextro, quod mala animæ respicit, toti stupidi sumus, nec quidquam sentimus, nil suo pretio aestimamus. Unde intra nos dicimus: quid mali est tam parva iniquitas? Beata Catharina Genueensis, cum quodam tempore radio quodam celesti illustraretur, ut cognosceret, quemadmodum ipsa loquitur, quantum etiam ipsa minimi actus, contra Dei voluntatem committendi, umbra sit timenda, miratur, quod ob hanc visionem, non quamprimum horrore extincta fuerit. Profecto, pergit enarrare, si lux illa in unico instanti non disparuisset, existimo, licet mihi adamantinum fuisset corpus, in minima illud sensu abiturum fuisse. Nec unica quidem in venis gutta mihi remansit, quæ non congelata fuerit, & ad tantam me deduxit debilitatem, ut me morituram putaverim. At Deus me superstitem esse voluit, ut mirabilia hæc, quæ experta sum, aliis referre possem. Quapropter quid tandem erit peccatum Mortale, cum sola peccati Venialis umbra tam sit terribilis? Audite quæso, quomodo viri Sancti à Deo illuminata Animæ loquantur, & quam horrendum hoc vocent malum, quod vos leve dicitis.

II.

VIII. Leve non est Peccatum Veniale, si in se ipso perpendatur, adeoque nec parvum dici debet, si effectus ejus ponderentur. *Observa diligenter*, inquit Deus, *ne incurras plagam lepra*. Per hanc lepram à Doctoribus communiter Peccatum Veniale intelligitur, quod, sicut jam dixi, non quidem est mors animæ, sed quædam tamen illius contagio, ideoque extrema eum diligentia illam evitare necesse est. *Observa diligenter*. Illud in morbis præsertim funestum habetur, quod ad mortem disponat, viamque parent, quemadmodum fosfores & cunicularii furibundum exercitum præcedunt, à quo ultimum exterminium inferendum est. Ideoque magis perniciosus Peccati Venialis effectus ille est, quod animam ad peccatum mortale disponat, à quo mors ei infertur, dum Dei gratia, quæ vita illius erat, per hoc ab eâ aufertur. Quod duobus modis à Sancto Thomâ indicatis contingit; indirectè & directè. Primò quidem Peccatum Veniale indirectè disponit animam ad peccatum mortale, dum vallum illud aufert, quo torrens hic coerceretur, aggeresque solo æquat. Magnum contra peccatum mortale se defendendi munimentum est virtus. Hæc, licet secundum habitum non nisi à peccato mortali omnino destruitur, nihilominus quoad actum suum etiam, à Peccato Veniali deperditur. Magnes duos habet hostes: prior est ignis, qui attrahendi virtutem peni-

tus illi aufert; alter hostis est Adamas, qui suâ eum virtute verè non privat, ejus tamen usum tollit. Eodem modo Charitas duos habet inimicos, unum majorem, qui est peccatum mortale, quique multarum virtutum ignis omne virtuosæ operationis principium illi aufert; alterum minorem, id est, Peccatum Veniale, quod quidem vigorem non adimat, sed illum impedit, diminuitque præsentia suâ fervorem, non quidem exiltere omnino non possit, sed ne potè operetur. Haud aliter si Adamas agit contra magnetem, qui in illius præsentia licet virtutem præsertim attrahat, non perdat, attrahere nihilominus nequit, aut attrahens ferrum dimittit, & sic actu suo privatur. Hæc tamen inter virtutes mortalem & naturalem est differentia in perniciem nostram, quod naturalis (qualis est lapidum) si non operetur, nihil perdat, sed mortalis (qualis est Justorum) si ab operando desistat, magnum damnum patitur. Nihil enim est, quod quemvis bonum habitum magis enervet, quam ejusdem usûs continuata remissio. Quare actus virtutis intermittere sensim idem est, ac habitum illius perdere.

IX. Præter alia, quibus voluntas nostra à Divinorum mandatorum transgressione inhihetur, multum confert subjectio illa, quam hæc ipsa voluntas Deo quasi supremo Domino suo profertur. Quod si ergo in rebus parvis ab hac subjectione se subtra-

Dicit.
24. 8.

P. SEGR
Homo Cris

hæc assuefaciat, etiam paulatim in rebus maioribus minus horrebit Deo repugnare, & contra illius præcepta recalcitrare. Quid causæ est, quod Veneris & Mercurij Stellæ, nunquam, sicut Luna, à terrâ Eclipsin patiantur? Ratio est illa, quia itinere suo parum à Sole recedunt, ita ut terrâ inter hunc & illas se interponendi opportunitas non relinquatur. Et hæc ipsa causa est, cur Sanctæ Animæ timentes, vel parum etiam à divino Sole distaret, nunquam Innocentiæ candorem amittant. Cùm contra alia liberè instat Lunæ vagantes, & pro arbitrio suo ab increato Sole recedentes terrenarum bonorum amori locum dent, et se interponat, felicissimaque gratia luce illis privet. Satis explicari non potest, quantum hæc libertas, quâ quodam altis Jussi utuntur, detrimentum adferat, dum quosvis intuentur vultus, cum quovis lexu sermocinantur, ad quasvis dant facetias, dant responsa, alter alterius manus levitate juvenili atterit. Qui similes committit ineptias, statim respondet obprobrium; quid hoc mali est? idem dicunt spectantes; idem quin etiam sæpe allerunt Parentes, qui hæc vident vel audiunt. Quid mali est? Malum est, de quo judicari non potest, quousque tendat; libertas enim illa in patris impedimentum remouet, quo remoto ad majora procedatur. In principio, inquit Plutarchus, feras tantum homines interficiebant; sed venationis paulatim pertæsi, animalia etiam domestica occiderunt. Idem evenit in casu nostro. In principio

assuecit non nemo liberiori oculo, quo innocentem, ut ipsi videtur, feras insequendo delectationem venetur, quæ nulli nocet: sed deinde ab innoctâ prædâ ad strages domesticas magis nocivas procedit; ita ut denique non tantum iis, qui domierviunt; sed nec illis, qui in eadem domo nati sunt, honor & reverentia habeatur. Itē nunc & quaerite, quid mali est? Est malum principij; quod sufficere debet ad timorem vobis incutiendum; levis enim error in principio, in progressu maximus efficitur. *Principium virtute majus est, quam magnitudine.* *Arist. 2. de celo.*

X. Quod adhuc melius intelligitis, si consideretis, Peccata Venialia magno numero multiplicata, Justitiæ divinæ ansam præbere posse copiosiore gratiæ suæ opem recrahendi; quâ deinde anima destituta, non tantum in gravia labitur peccata, sed iis adeo inheret, ut nunquam ope seriæ penitentiæ resurgat. Et hæc est causa, cur Sanctus Augustinus dixerit; si idē parvi facimus peccata venialia, quia parva sunt, horrere saltem deberemus, quia tam multa sunt. *Si contempnis quando appendis, expavesce quando numeras.* *Tract. 1. in ep. Joan.* Deus inurbanitatis Animæ illius pertæsus, quæ non ab aliis, quàm iis, quibus penitus divinâ privatur amicitia, vult abstinere, non amplius lætam ipsi incipit ostendere faciem; non tam faciles ipsi præbet amplius aures; non tam frequenter amplius visitat, verbo, non tam liberaliter suas exhibet gratias, ut possi-

NERI
SIANUS.

pessima ipsius avaritia, quam erga
 ipsum ostendit, par pari referat.
Ps. 17. 27. Propter iniquitatem avaritia eius iratus sum, & percussi eum; abscondi a te faciem meam, & indignatus sum, & abiit vagus in via cordis sui. Magna profecto avaritia monstrositas est, quando Christianus tantis à Deo cumularis beneficiis, deinde tam ingratus est, ut tantum à gravioribus peccatis abstinere velit. Talis avaritia meretur, ut tam ingratam animam Deus iratus puniat, & quamprimum faciem suam ab eâ abscondat; id est, benignitatem suam & beneficentiam, majorémque ei auxiliorum copiam denegat, *abscondi a te faciem meam.* Et ut deinde eam prateriens, aliquantum recedat, impedimentaque in viâ salutis obtinenda objecta non removeat, *& indignatus sum;* unde denique sequitur, quod anima uberiori Dei ope destituta, continuis tentata periculis, ipsâ difficultate vincatur, perque latam voluptatum mundanarum viam, per quævis prata vegetur. *Et abiit vagus in viâ cordis sui.* In quâ eam sæpe miserè perire permittit, ita ut eam non ampliùs in semitam rectam reducat. O horrendum terminum, ad quem à tam levi principio via sternitur! Tandem ad ultimum præcipitium devenitur.
Eccl. 10. Qui spernit modica, paulatim decidet, hoc est, decidet à pietate, decidet à statu gratis in statum perditionis. Ut sacri sentiunt Interpretes.

XI. Ite nunc & parva dicite peccata illa, quæ tam horrendos possunt producere effectus! quantum pro-

fuisset Christiano illi, qui ad extremum deductus, diabolice consentit tentationi, quantum, inquam, illi profuisset, si speciali providentiâ, ne eam tentate possent, in illo articulo Demones retinuisset; aut ampliori quadam gratiâ eum confortasset, ut illorum manus effugere potuisset: sed negligentia suâ miser tantum anorem non promeruit, adeoque in certium delapsus est. *Qui negligit viam suam, mortificabitur.* Scruitatum ajunt, dum spirat ventus, à Ventoribus insequentibus nunquam capi posse; vento siquidem magnas illas alas explicatas implente adeo certius propellitur, ut navis remis velisque acta vix celerius provehatur; ventus autem remittente, rarissime effugitur. Nos quoque in gravissimis tentationibus, præcipue in articulo mortis emergentibus, infernales fugimus Venatores nos insequentes: felices erimus, si ita fugientes vehementer aliquis Spiritus Sancti ventus afflet, propellatque; tali enim aurâ vellicantur nunquam impiorum, peccatorum nostrorum unguibus in prædam cedeamus. Quid autem fiet de nobis, si ventus non aspiret, aut tam debilis de remissis spirat, ut auxilij ordinarij qualitatem non excedat? Et nos peccatorum venialium, quæ indies committimus multitudine, adhuc speciali & superabundanti Dei ope indignos nos reddemus, & ne quidem ulla doloris signa ostendemus?

XII. Atque utinam saltem, donec tam immanis strages edatur, reverentiam multis peccatis venialibus opus esset!

Sed quod fidem ferè superat; Unicum
 solum aliquando sufficit ad ruina
 principium in miserâ animâ inchoan-
 dum. Putant nonnulli Judam per-
 versionem suam ab eo incepisse, quòd
 illicque licentiâ quendam elemosy-
 narum à Christo sibi creditarum par-
 tem inter cognatos pauperes distri-
 buerit, & quod leuiori hâc culpâ pau-
 perum auaritiâ suam foerit, auxe-
 ritque, ut tandem auri acquirendi
 re adactus propriam Magistrum
 suam prodiderit. *Itaque Judam in
 suorum nequitia precipitavit, ne-
 glecta minorum cautio.* An nun-
 quam auditis neglectam spinæ pun-
 cturam tam malignè degenerasse, ut
 penitus animi deliquium, denique mor-
 tem ipsam attulerit. Peccatum Veni-
 aliæ est febris quædam ephemera,
 aqua, non nego, humores non per-
 necantur. At quis nescit Epheme-
 ram sæpius in Hæcticam immedica-
 bilem degenerare? Scintilla est, sed
 Deus avertat, ne Dæmon illam in-
 fuitare possit: non est ignis, qui inde
 accendi non queat. *Si sufflauerit in
 scintillam, quasi ignis exardebit.* Non
 potest satis explicari, nec concipi in-
 gens illud malum, quod à solo Pec-
 cato Veniali plenâ cum deliberatione
 admisso provenire potest; à tam tenui
 initio principio ad æternam perditio-
 nem transitur. Leo quidem laqueis
 intricatus à parvo forice vincula ejus
 protendente libertate donatus fuit.
 Concupiscentia nostra est plusquam
 Leo. Non est malum, quod à fauci-
 bus ejus formidandum non sit, nisi
 à Sancto Dei timore bene constricta
 R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.

& circumdata sit. Attamen parva
 nonnunquam culpa ingenti huic fe-
 ræ carcerem aperuit, revinctæque
 etiam compedes solvit.

XIII. Hæc igitur prima via est,
 per quam animâ ad peccatum mortale
 disponitur, viâ scilicet indirectâ.
 Secunda est directâ, id est, viâ facilis
 consequentiæ. *Dum amantur vana,*
 inquit Sanctus Augustinus, *perpe-
 trantur mala.* Nonnunquam tantus
 in res vanas ponitur affectus, ut homo,
 ne id, quod vanum est, deserere co-
 gatur, etiam id, quod peccaminosum
 est, sectetur, jamque id ipsum pro fine
 sibi constituat, quod prius tanquam
 medium animo inordinato quærebat.
 Fœnum sæpenumero à se ipso, non
 ab alio igne, accenditur: ob nimiam
 enim vaporum multitudinem in tantâ
 congerie constrictorum, alter alterum
 fovet, donec flammam concipiant,
 fœnumque cum ipso fœnilli in cineres
 redigant. Aspicite Juvenem illum,
 qui solum fallendi temporis gratiâ
 Juvenculæ sibi dilectæ ades frequen-
 tat; cum illâ de rebus mundanis
 loquitur, confabulatur, & cum qua-
 dam levitate eidem corridet. Pro-
 gressu temporis actus hujusmodi non
 graves, per integros deinceps menses
 repetendo, talem erga illam concipit
 affectum, ut quasi idolum veneretur:
 & quamvis hæc vivendi libertas in
 amante Filio summopere Patri dis-
 pliceat, isque deserere eam jubeat,
 licet illi interdicit deambulationes
 nocturnas, eumque minis terreat,
 & acrioribus verbis objurget, licet
 sub gravi penâ à dissolutorum juve-
 num

num societate eundem jubeat esse procul, nihilominus in re tam justâ filius obliuato animo obedire Patri detrectat, & in illius contemptum domum puellæ, cujus fascino illigatus est, frequentare pergit. De nocte armatus plateas inambulat, contractamque cum discipulis adolescentibus amicitiam mordicus tuetur; quin imò potius debitam negare mavult parentibus obedientiam, quam conceptum erga dilectam sibi puellam affectum abdicare. *Dum amantur vanâ, perperantur mala.* Plurimi hujusmodi actus inter duo similia co. da repetiti, quibus non nisi venialiter simul peccant, dum alter alterum accendunt, tantam possunt excitare flammam, ut absque illâ quam prius sentiebant, difficultate, jam magnâ cum delectatione tandem ad graviter peccandum inducantur.

XIV. Hæc ipsa dispositio adhuc facilior redditur, ubi Peccato Veniali communis est eum mortali materiâ, quemadmodum si proximo aliquid, sed parum, furto tollatur, aut si leviter fama alterius lædatur. Tunc enim peccatum veniale differt à peccato mortali, sicut magnum à parvo, id est, sicut Leuculus lacteus à Leone adulto, qui cum careat unguibus & dentibus, paulatim tamen hi crescent, & immanis sicut lanienæ instrumenta.

Veniale differt à mortali, sicut imperfectum à perfecto, ut puer à viro, ut docet Sanctus Thomas. Quare ut sapienter agamus, nullum peccatum quasi parvum contemnamus; licet enim in principio sit parvum, progrediente

*s. Thom.
2. 2. q. 68.
ar. 5.
ad 1.*

tempore adhuc magnum licet potest & si jam naturâ suâ parvum sit, maximum in effectibus suis fieri potest. *Quicumque totam legem servaverit, sedat autem in uno, factus est omnia rem.* Inquit Sanctus Jacobus. Quæ etiam hoc sensu intelligi potest; pro videre nos non posse, quousque peccatum veniale liberè in cor nostrum admissum tandem nos deducat; ab illo enim in scelerum & damnationis abyssum præcipitari possumus. Quare nullus hostis unquam contemni debet, cum ille, cujus nullam habita ratio, omnium aliorum terribilissimus fieri queat. *Sapientior est, & declinat a malo.* Et quo sapientior est, tanto magis timet; non aliter ac lepus, qui, quò magis annus crevit, eò profundius specum suum excavat, cum periculis completior evitatis multò sit factus cautior.

III.

XV. Verùm si tam parva caveret Christianis; ne in graviora labantur peccata, quis mirabitur, eos à levioribus ad hos lapsus disponentibus sibi tam parum cavere? hominem desperatum ad præcipitium præparatum horror vir ad idem deducendum non absterret. Videamus igitur, an validioribus motivis, quam hucusque usi fuimus, facilius præsentem veritatem vobis persuadere queamus. Dico igitur, Peccatum Veniale non tantum ingens esse malum in essentia sua, nec solum ingens esse malum in effectibus suis, sed etiam in peccatis suis esse malum grande, ita ut, licet quidem

fit veniale, id est, remissibile, non tam illo sensu tam facile condonetur, quo communiter accipitur. Quod inde apparet, quia magnitudo delicti, nunquam melius cognoscitur, quam ex solutionis magnitudine: At nunc quis nescit, culpam quam vis esse debitum, eiusque solutionem esse penam? Quare ex hac satisfactione facile, quanta sit illius summa, deduci potest; quamobrem si reum aliquem ob delictum vobis incognitum à Justice ad executionem, ad Leonum Lunenam, aut ad repentinam mortem, ita ut nec sibi ipsi opem præstare, nec ab ullo alio implorare liceat, damnatum videretis, an tale delictum parvi faciendum diceretis? Et tamen similes penæ, & quidem à Justice divini in venialem culpam lateant, de qua dubitare nefas est, in puniendo modum excedat, que semper penæ rigorem misericordie melle solet aspergere. Sanctus Odo Abbas Cluniacensis refert, Sanctum Gerardum comitem à Deo oculorum usu privatum esse, quod elegantioris vultus puellam finis nimium oculis aspexerit. Sanctus quidam Propheta ob levem inobedientiam, ut à furibundi Leonis dentibus disceperetur, à Deo condemnatus fuit. Iudæ Machabæo ob contentas victorias à Dei hostibus reportatas tam glorioso, quod successu temporis nimiam in Exterorum auxilium spem posuerit, in medio triumphantium cursum vita subito ablata fuit: ob alias similes culpas quoque subitanea morte extincti fuerunt, Uxor

Loth' quidem, ob curiosum aspectum in salis statuam conversa est; Oza Levita coram arcâ extinctus concidit, tantum quod manu, & actum minus religioso eam attigerit; Ananias & Saphyra uterque mendacij Rei, coram Sancto Petro prolaci, morte subitanea puniti sunt; quod tamen mendacium, ut fame si sentiunt Interpretes, non nisi veniale fuit. Sed hoc parum est; quid dictum estis, si vobis campum vastissimum cadaveribus oppletum, stragibus plenum, horrore equalentem monstravero? An non ex ingenti huiusmodi desolatione peccati, quod lanienæ hujus causa est, gravitatem facile erit colligere? Audite igitur: David Rex Joabo exercitus Archistratego in mandatis dederat, ut totius in Regno suo Populi numerum iniret; & hoc ex quadam complacencia, quâ sentiebat ex eo, quod florentissimi Regni Dominum esset. Propter hanc gloriam, quæ coram hominum oculis non exigua laus, & boni regiminis species videri posset, Deus præcepit Propheta Gad, illi denuntiaret, aut septem annorum famem, aut trium mensium bellum, aut trium dierum pestem eligendam. Et quia tales inter angustias David ultimum Pestis flagellum acceptavit, in quo quasi minimam manus hominis sibi vendicaret partem, vix intra triduum septuaginta subditorum millia pestiferâ luc abrepta sunt. Charissimi, factum hoc momentis suis librate. Si Sicarius aliquis centum homines occidisset, illius pejus quam Dracōnem extirparet. Cur ergo tam

Vide Abul. in hunc locum.

Aug. con. Parmen. l. 3. Hieron. ad Dione.

2. Reg. 24.

Gaspar. Sanctius in hunc locum.

NERI
manus.

pari facitis Peccatum Veniale, quod Regno integro luctum induxit? Quot matres ob tenerimarum prolium suarum necem in lacrymas abiverunt? Quot filii parentibus, quot Sponsi conjugibus, quot uxores maritis orbatae sunt? Verum quidem est, etiam Populum aliorum scelerum reum, quae, ut notat Sanctus Gregorius, promeruerant, ut Davidis in hanc vanitatem lapsus à Deo permitteretur, ob quem tanta dein multitudo perire debebat; nihilominus sola illa vanitas causa fuit immediata, ex qua tanta hominum strages secuta est. Quid mali est, dicitis vos, feminam majori studio se comere, quam quo ad ornandum Altare uteretur? *Circumornantur similitudo templi.* Quid mali est, quod quodam fastu intret Ecclesiam, aliorum venerit obtutus & laudes, & dum à Sacerdotibus, hymni decantantur Deo, quibus & ipsa devotionem suam jungere deberet, aspicientiam se eliciat encomia? Denique totum hoc nihil aliud est, quam parum aliquid vanitatis. Esto, sicut dicitis. An igitur vanam gloriam non magis timetis, quam tigridem unguibus carentem, cum tanta Sanctitatis Propheta, qualis erat David, eam, ut supra dictum est, tam cruentam expertus sit? Ponamus Deum pari in vos severitate non acturum, an vero non contremiscitis, cum non ignoretis, eam vos promereri? Haec ambitio, ista superbia, illa sine ulla causa in templo confabulatio, ille de proximi defectibus jam notis sermo, haec tua ostentatio, ille aliorum

contemptus, illa licet levis altera prosperitatis invidentia, quae nullius momenti malum tibi videtur, nihilominus malum est, quod merito tibi, toti familiae, imò toti posteritati mortem adferre poterit. Quod si Deus, hanc à te penam non sumit, gratias illi age; toties enim ab eo vitam recipis, quoties ob culpas tuas eam perdere merebitis. Quid quod non tantum peccando venialiter, actibus praesertim delictatis, vitâ privati, sed nullis carnalissimè excarnificari merebitis. Adhuc, quid Sancta Catharina Sema dixerit Deus, uti illa in suis rebus Dialogis: Scias, inquit filia mea, omnibus penis, quas Anima in hoc Mundo sustinere potest, integrum aliquam culpam condignè expiare non posse.

XVI. Sed quid adhuc juvat dubitare, cum Deus leve delictum longiore poenâ in purgatorio dignum iudicet? Ex Sancto enim virorum testimonio notum est, minimam Purgatorii poenam, omnibus hujus Mundi cruciatibus sensibiliorem esse, ita ut Sancta Brigitta eam in suis Revelationibus vocet incomprehensibilem; cum enim Animam separatam afficiat, illius gravitatem in hac vitâ sensibus nostris praepediti comprehendere non valemus. Profecto quicumque eorum aliquem solum per unam horam vivum in igne servare possit, tormentorum Tyrannorum excogitasset. Quid ergo eum vivum non unica tantum hora, sed multis annis in Purgatorio flammis

mis durare? Unicus solus annus
 octies mille septingentas sexaginta
 sex horas continet. Judicate ergo,
 quam abominabile sit coram Deo
 peccatum illud veniale, quod tam
 curam à Deo penam puniri potest,
 lapsusque punitur. *Unumquodque*
quale sit, ignis probabit. Ignis
 illeo terribilis clarissime ostendit, an
 transgressiones nostrae tam leves sint,
 quemadmodum Fidei nostrae debili-
 tas nobis exhibet; praesertim ubi con-
 sideraverimus, tantae justitiae severi-
 tate etiam in ipsosmet amicos suos
 Deum animadvertere. Sanctus Gre-
 gorius Turonensis refert Sanctum
 Martinum Beatae Vitalianae sepul-
 chrum visitantem post longas preces
 à Sancta petiisse, quale esset gaudium,
 quo nunc ex visione beatifica frue-
 retur? Respondit Sancta Virgo:
 nihil mihi constat de gaudio, quae ad-
 huc in Purgatorio illam ergo Sanctis-
 simam Christi Passionem luere cogor
 reverentiam, quando feria sexta
 cinerum nos capitis lavi. Sanctus Gre-
 gorius Magnus etiam recenset, Pa-
 schalium Diaconum, irreprehensibi-
 lis vitae virum, solo vestium contractu,
 cum mortuum, malignos spiritus ab-
 emergencei cujusdam corpore fugas-
 se; nihilominus quod certi cujusdam
 Laurentij ad Pontificatum Romanum
 anhelantis ambitioni adhaesisset ali-
 quantum, ad ferventissimas quas-
 dam thermas, crudelissimam profectio-
 nis Purgatorii speciem, à Deo relegatum
 fuisse. Sanctus Petrus Damianus.
 Author est, Sanctum Severinum Ar-
 chiepiscopum Colonientem, quod

horas canonicas absque debita tem-
 porum distinctione recitavit, ut pro-
 agendis majoris momenti in aula ne-
 gociis liberior esset, cuidam Sacerdoti
 flammis circumdatum apparuisse
 aëroacribus, ut apprehensa illius ab
 eo manus usque ad ossa consumpta
 fuerit. Hæ sunt divine Justitiae de-
 monstraciones, ut, quanta sit ejus-
 cunque culpæ etiam venialis gravi-
 tas, apprehendamus. Et nos adhuc
 parvam illam vocabimus? *Pœna non*
debet excedere culpam. Si ergo pœna
 sint tam acerba, quomodo illarum
 culpas audemus contemnere, imò
 etiam per jocum ridere? Si jocus es-
 set, tam gravibus se onerare debitis,
 Deus nunquam tam gravem solutio-
 nem exigeret. *De minimis non curat*
prator. Non decet supremum Gu-
 bernatorem in sententiâ de rebus mi-
 nimis ferendâ occupari. Quare ubi
 suprema Majestas aliquid decernit,
 non ludicras, sed maximi momenti
 res esse tenendum est. Nimia olim
 severitatis arguebantur Consules Ro-
 mani, quod, postquam tantâ cum glo-
 riâ bello Africano finem imposuisset
 Scipio, eum ad reddendam impensa-
 rum rationem vocaverint. At Sancti
 illi, de quibus locutus sum, trium-
 phantium more, Mundo ipso, se suis-
 que sensibus & inferno devictis ex
 hac vitâ discesserant. Quomodo igitur
 enormis non posset dici rigor
 parvorum defectuum, durante hoc
 bello, commissorum, rationem exi-
 gere, si verè defectus illi parvi so-
 rent, & non potius magni momenti
 essent debita?

*C. for-
 miter
 ff. fin.
 de sum-
 triv. &
 fid. casth.*

*Plusar.
 in Scip.*

XVII. Denique aufcultate, an unquam tanquam locus Peccatum Veniale despici possit. Casus ille contingere potest, ut propter Peccatum Veniale anima aeternas penas luere debeat. Siquidem Peccator Divinam privatus gratiam moriens, secumque cum peccato mortali, quo illam amiserat, peccatum veniale in Orcum adferens, non solum gravis illius transgressionis causa, sed etiam propter hanc leviozem culpam non extingam aeternas in barathro illo penas dare debet; quia sicut in Inferno non remittitur culpa, sic quoque nullus erit penam remittenda locus; quare utraque erit aeterna; conveniens enim est, ut ille sibi ipsi semper in penis suis displiceat, qui peccatis suis, quae commisit, semper Deo displicere non erubuit. *Peccata vestra absconderunt faciem ejus a vobis.* Ecce penam vestram in perpetua a summo bono separatione ab Isaia descriptam, *Manus enim vestra polluta sunt sanguine.* Ecce peccata vestra per manus pollutas significata. *Et digiti vestri iniquitate.* Ecce peccata venialia per digitos expressa. Haec & illa, ut videtis, quemadmodum Oleaster commentatur, funestae illius & nunquam finientis punitionis simul causa adducuntur. *In Inferno nulla est redemptio, hoc est, nec redemptio a culpa, nec redemptio a pena.* Ad confirmandam hanc doctrinam a me allatam, praeter plures illustres alios Doctores, Angelicus Seraphicus, id est, Sanctus Thomas & Bonaventura consentiunt, quorum sola sufficeret sententia, si

non jam in Scholis esset communissima. Quare cum talis culpa tantis in hac vita mereatur afflictiones, tantis semper in Purgatorio, imò etiam in ipso Inferno subire cogatur, quomodo illam impofterum despiciere poterimus, quasi ejus remissio esset tam facilis & absque ullis sumptibus impetrari queat? Illud Atlice montorium, quod mitiori vocabulo *Caput bonae spei* nominatur, quandoque tantas patitur tempestates, ut a nautis murato nomine, *Caput Leonis* appellari solear. Optarem nos quoque ita facere, ita ut malitia, quam in se omne peccatum veniale continet profunditatem, nec non eam, quam in animam excitat, tempestatem, scopulos & syrtis, tamque locustosi, id quae tandem deducere possit, naufragia considerantes, nomen illi unanimiter mutemus, & saltem privatim in corde nostro peccatum non veniale, non parvum, non leve, sed grave in essentia sua, magnum in effectibus, & in penis excedens mensuram vocemus.

IV.

XVIII. Veruntamen neque hic praecipuus est fructus, quem ex hodierno Discursu haurire debetis. Maximus fructus hic esse debet, ut extinde colligatis, quam grave malum sit quodvis peccatum mortale. Arduum est, ex planta pedis justam hominis staturam designare. Imò fama est, Phidiam sculptorem eximum non solum ex pede, sed ex ungue totam ingentis Leonis molem dimensum esse. Ita & nos facere deberemus. Ex m-

Syl.
Mauv.
de aeth.
lum.
q. 44.
n. 13.
Th. 19. 2.

nimo ungue, id est, ex minimo peccato, quadam proportione, quanta & quam vasta sit bestia illius infernalis moles, hoc est, peccati mortalis, imaginari nobis deberemus. Ponamus enim Mundum adeo corruptum, qualis est modernus, ab aeterno fuisse, in eoque infinitos semper homines supra terram vixisse; ab hoc igitur tempore infinita consequenter commissa fuissent peccata venialia; attamen hoc ingens peccatorum mare unius solius culpe mortalis profunditatem non requirit. Ratio autem est illa, quia cum peccatis venialibus homo nihilominus manet in viâ, quæ ad finem ultimum conducit, licet minus debite ad illum tendat; at peccato mortali inquinatus absolute ultimo fini terga vertit; quare infiniti venialiter peccantes unius mortaliter delinquentis malitiam non æquarunt; quemadmodum in stadio pro bravio currentes, sed claudicantes, hoc defectu suo uni soli non æquivalent, qui contempto bravio, quantum potest, currente stultissime ad terminum oppositum converteretur. O quanta igitur est in peccato malitiæ abyssus! Quis fundum illius attingere poterit? Si unum solum peccatum veniale tam grave malum est, quemadmodum hodie vidimus, quantum malum non peccatum mortale erit, quod infinitis peccatis venialibus, infinites gravius est & deformius?

XIX. Quæ propter quidquid adhuc in peccati detestationem generaliter accepti adduci potest, finiamus pulcherrimis illis Ecclesiastici verbis, ad

debitam erga hoc monstrum immane abominationem magis impræmendam aprissimis. *Quasi a facie Colubri fuge peccata: si accesseris ad illa, suscipiet te.* Non solum, inquit Deus, peccata, sed etiam aspectum illorum, tenuem speciem, & ut ita dicam, ipsorum umbram fugiendam esse; deliberandum non esse, licetne tentationi consentire an non; quemadmodum nemo deliberandus hæret, an serpentem, quem licet à longè adrepentem videt, effugere debeat.

XX. *Quasi a facie colubri fuge peccata.* Non solum peccatum grave, sed etiam id, quod leve videtur, fugitote: *Peccata.* Multi Philosophi non positivam in corporibus levitatem, sed tantum majorem aut minorem assignant gravitatem. In genere mali moralis hanc opinionem verissimam esse vobis persuadete. Nullum esse malum positivè levè, sed omnia esse, aut minus, aut magis gravia, prout omnino finem impediunt, aut ejus assecutionem difficilem reddunt. Non posse malum illud esse levè, quod integram Dei voluntatem nobis adimplere non permittit. Non posse levè esse illud malum, quod ad gratiæ tam actualis, quam habituales iacturam nos disponit, ut gloriâ illâ in caelis nobis præparatâ æternum privemur. Non posse malum illud esse levè, quod poenis in purgatorio subeundis omni apprehensione nostrâ favoribus nos subicit. Si sciret homo, quantos dolores ob minimam contra Dei voluntatem habitam detestationem subire deberet, ajebat Christus Beato Henrico Sufoni, mallet sibi sapius

Esai. 26.

C. 2. 3.
de rumpi-
bis.

JEREMIAS

sepius de die caput amputari, quam unquam illā gaudere.

XXI. *Fuge peccata.* Sed supra omnia, Charissimi, fugite peccatum mortale, quod propriè peccatum est, pluresque ob causas tam luctuosum meretur nomen. Desidero enim vice ultimā hac justam tanti mali æstimationem in animis vestris impressam relinquere. Quare primò considerate vastitatem ipsius esse omnimensurā majorem. Peccatum enim mortale omne possibile mali genus in se comprehendit. Aliamala sunt mala particularia; Paupertas divitiis, non aliā re nos spoliat, infamia solum aufert honorem, morbus sanitatem tantum tollit, & sic de cæteris: at peccatum est malum universale, quod omne malum in se comprehendit, omnèque bonum nobis aufert. Præterea malum quoddam est, quod nocet omnibus. Deo nocet (non quidem intrinsecè, quod impossibile est) sed eo modo nocet, quo nocere potest, id est, extrinsecè quoad gloriam illi debitam, & obsequium, quod à Creaturis suis exigit. Nocet Beatissimæ cæli Incolis, quia concive illis privat, de quo per infinita secula sibi complacerent. Nocet animabus Sanctis in Purgatorio detentis, quas privat auxilio, quod ex bonis operibus hominis in Dei gratiā viventis sperare possent. Nocet Sanctæ Ecclesiæ Catholice, cujus putrida quædam reddit membra, ideòque ferro & igne digna efficit. Ipsi etiam nocet Inferno, cui novos transcribit reos, novosque ad augendum incendium titiones injicit. Verbo,

Peccatum mortale ex impiis totæque pestiferos facit Dracones, à quibus regiones vicinæ inficiuntur, contagioso halitu suo edunt stragem, quam dentibus non inferrent.

XXII. Eodem modo mensurā illā adæquatur mali hujus altitudo; intolerabili siquidem superbiā suā se supra Deum ipsum collocat. *Advorsatur & extollitur supra omne, quod dicitur Deus.* In Deo infinitæ sunt perfectiones, infinitæque causæ, proprias quas nostrum meretur obsequium. Supra omnes autem has perfectiones propria voluntate suā peccator se extollit, contraque omnes has rationes caput erigit; nec aliud vult, quam quod sibi placet; ita ut in actionibus suis, quoad malitiam tenebrosam quædam Omnipotentis malefactoris similitudine, se ipsum primum principium & ultimum finem constituat. *Faciendo impune, quod non licet.* inquit Sanctus Augustinus, *tenebris Omnipotentia similitudine.*

XXIII. Sed Væ temerario illi, qui Magno Factori suo contradicit. *Væ qui contradicit filio suo!* Peccator siquidem tam superbus, qui supra cæli altitudinem se extollens, plus exte vult, quam ipse Deus, in Errorum abyssū demergetur. *Et tu Capharnaüm usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergeris.* Quare etiam omnem mensuram excedit ipsius profunditas. Peccatum enim summa est à Primo esse elongatio; unde non est possibile, profundior in veniri abyssum, quam illam, in quam quivis peccator culpa sua se præcipitat. Inter Deum & ipsam

Vide Del-
larm. de
gemis.
h. 22.

P SEGN
Homo Cris

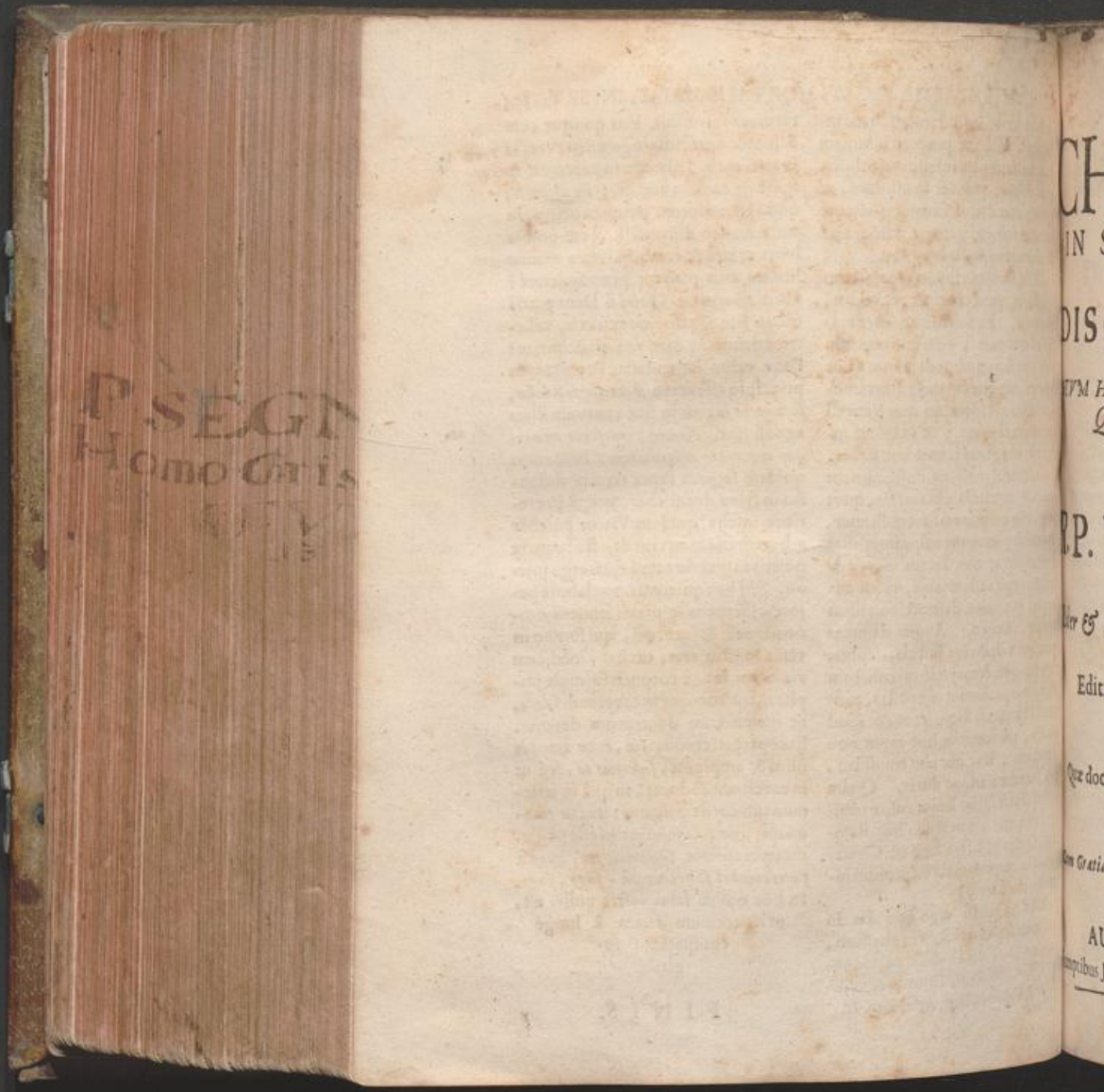
infinitæ quoddam distantie Chaos in-
terjacet, idèque propter summam
hanc separationem infelix majori affli-
ctur dolore, quàm si in nihilum, ex
quo ingratus divinâ Creatoris virtute
excitatus fuit, redigeretur, *Melius erat
illi, si natus non fuisset homo ille.*

XXIV. Denique superat mensuram
mali hujus, quod continet peccatum,
longitudo. Ex suo enim genere ma-
lum est æternum; cum nullis natura
pulleat viribus, quibus damnum illius
reparetur, tamque ingenti vulnere me-
dendi possit. Videte, an non veritati
consecrantes loquar, & in ipsam in-
fernam, ubi gratia locum non habet,
oculos vestros conjicite. Postquàm tot
æthereæ atomorum myriades efflaxerint, quot
æthereæ atomorum sunt millions, &
damnati cujusque culpa inter illas
atomas adhuc vivit immortalis, ad-
huc tam vegeta est, ut antè, neque ad-
huc vel minimum destructionis illius
appareat indicium. Augeat flammæ
quousque vult divina Justitia, depluat
semper major, & major in maledictum
illud caput pœnarum tempestas, exo-
retur Pharetram Sagittis, in cor illud
missis, nihilominus hoc caput non
debilectur; hoc cor non emollitur,
hoc peccatum adhuc durat. Quàm
maledicta est igitur hujus culpæ rubi-
go, quæ tantis non absumentur flam-
mis! Quàm pestifera hæc est Conta-
gio, quæ ne quidem tot seculorum in-
teritio purificatur!

XXV. Quodsi ergo unquam in
peccatum lapsi fueritis, Ecce abyssum,
in quem cecidistis, abyssum, cujus lon-
gitudo, profunditas, altitudo & vasti-
tudo. *P. Segneri Christ. Instr. Tom. II.*

tas carent terminis. Vos quoque cum
Salomone exclamare potestis? *Pene fui Prov. 5.
in omni malo.* Labendo in peccatum in
14.
quodvis malum incidi, in malum,
quod est malorum omnium origo, in
malum adèd universale, cui omnia
bona creata & creabilia intra naturæ
limites non possunt præponderare?
Fui in omni malo. Quòd si Deus gratiâ
suâ ex hac abyssò vos extraxit, velle-
tisne denuo in eam vos præcipitare?
Bene velim attendatis, Peccatum in
principio esse suave, *si accesseris ad illa,
suscipiens te,* at in fine venenum illius
agnosceretur. *Nonne cognoscent omnes, Psal. 13.
qui operantur iniquitatem?* Immenus
quidem serpens supra terram disten-
sus in sylvâ dormiebat, quem præte-
riens infelix quidam Viator putabat
arborem esse in terram dejectam, quare
quietis capiendæ causâ ejus tergo in-
scidit. Sed heu quietem omni labore pe-
jorem! Serpens se premi sentiens, om-
nem ignem & furorem, qui somno in-
venis sopitus erat, excitat, infelicem
viatorem longâ corporis sui mole im-
plicat, tractumque in cavernam suam,
ac membratim discerptum devorât.
Ecce peccati comitatem, ecce amores
illius & amplexus, *suscipiet te,* sed ut
in cavernam abducatur, in quâ in æter-
num tuo corde pascatur, ita, ut nun-
quam, quæ sola solatio tibi esse posset,
mortem adferat. *Quamobrem, quasi à
facie colubri fuge peccata; fuge, fuge.*
In hoc omnis salus vestra posita est,
ut peccatum etiam à longè
conspectum fu-
giatis.

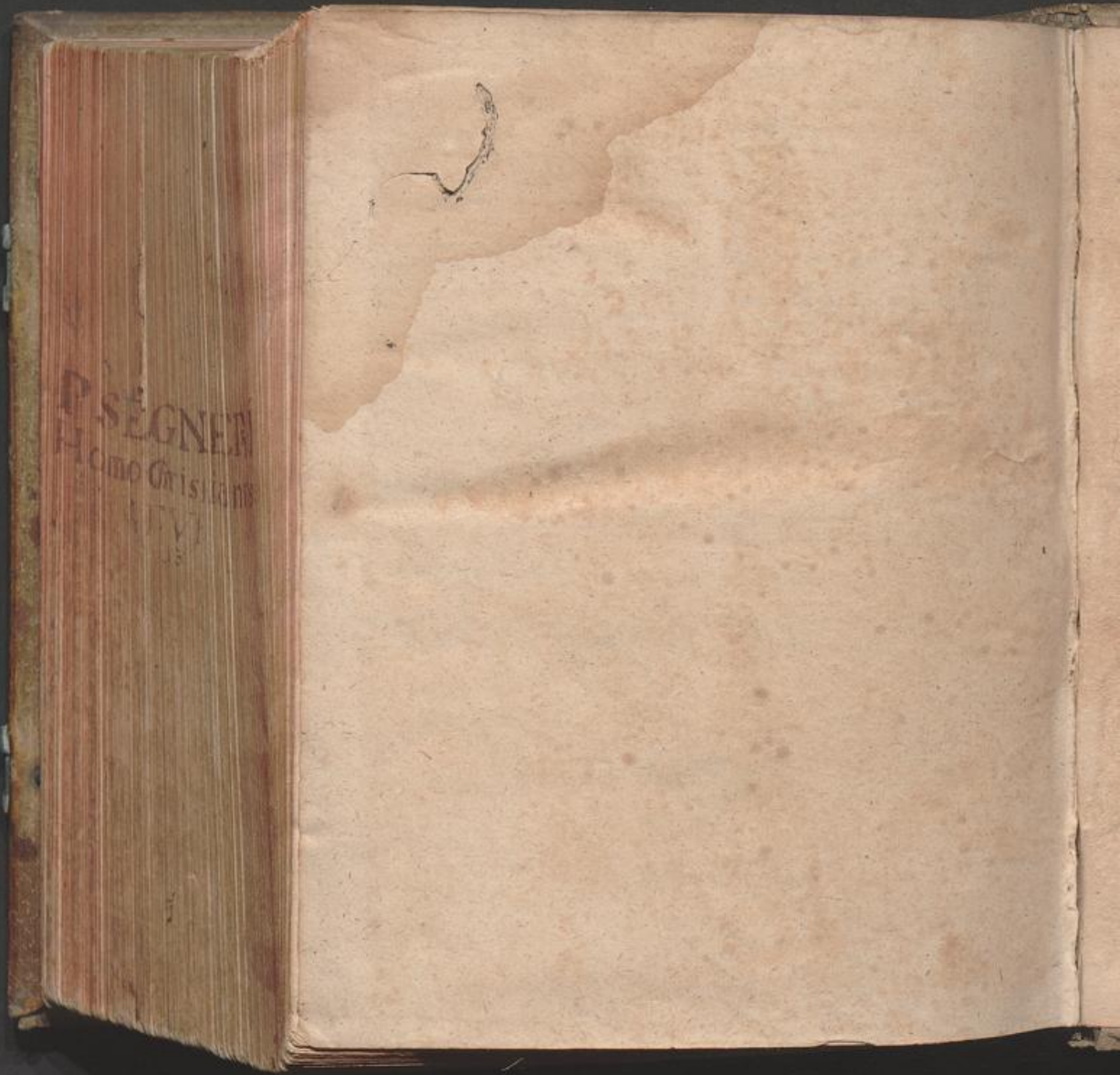
FINIS.

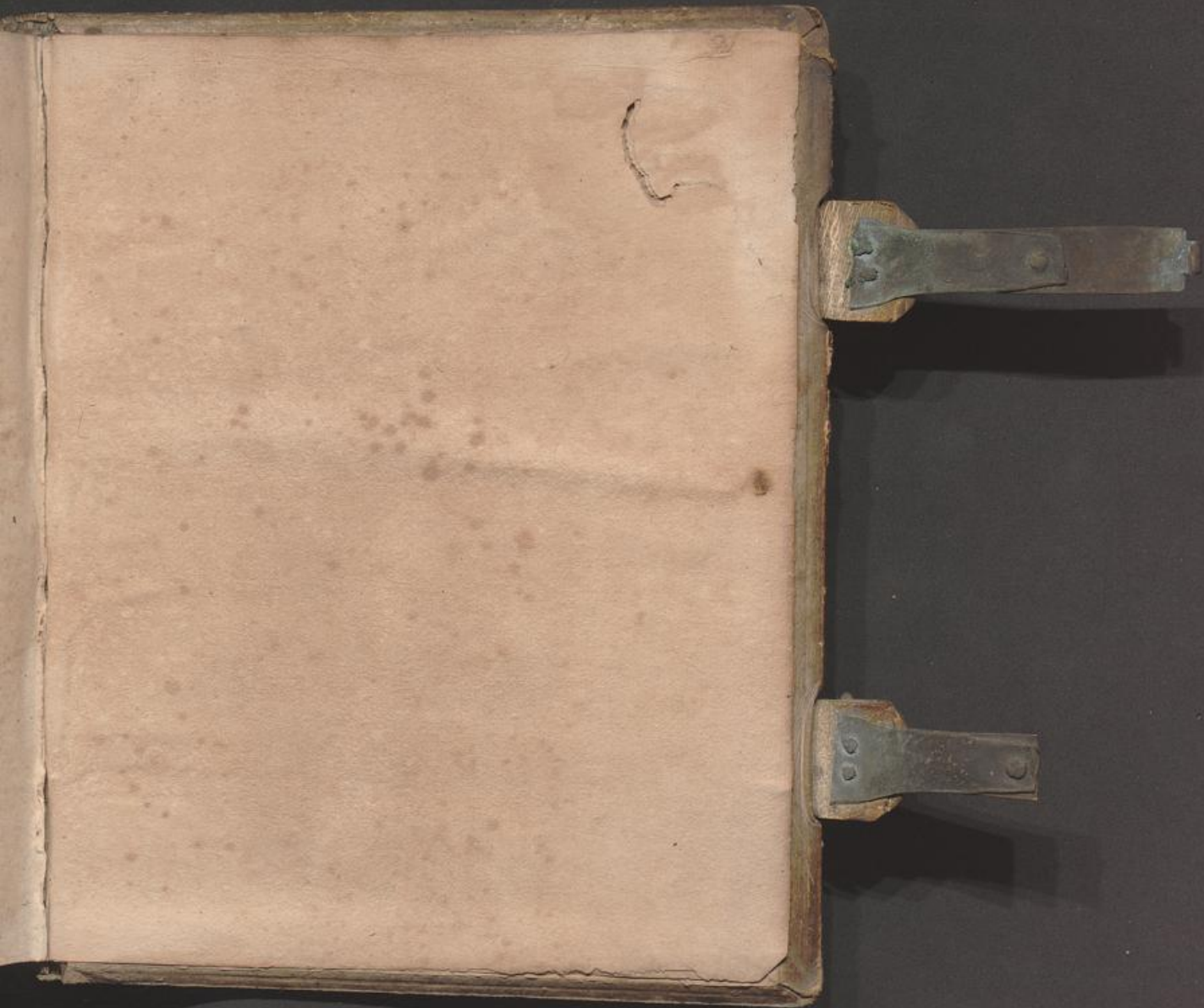
P. SEGN
Homo Gr is

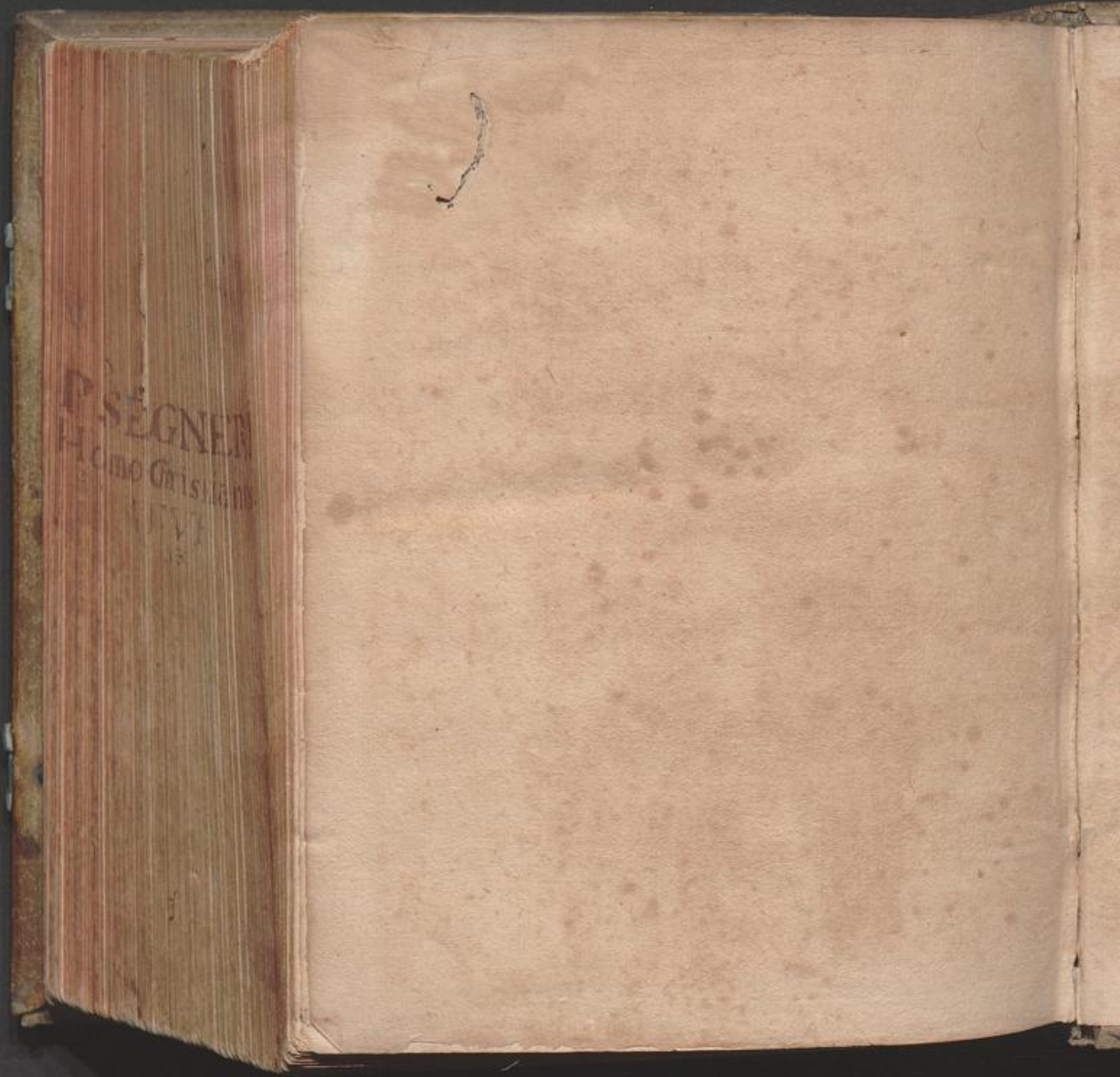
CH
IN S
DISC
VM H
Q
P. I
Editi
Que doce
um Gratia
AU
scribitus J

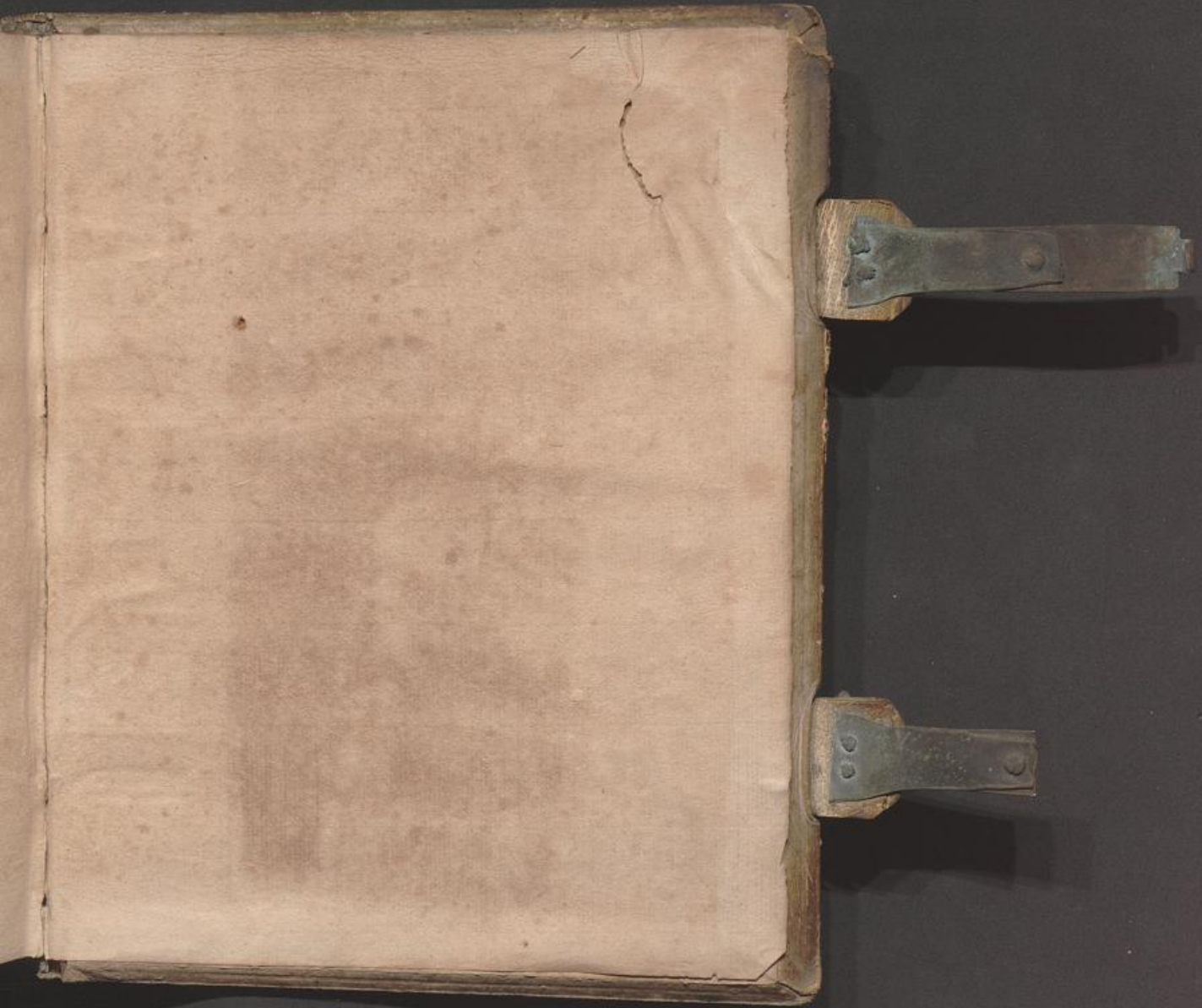

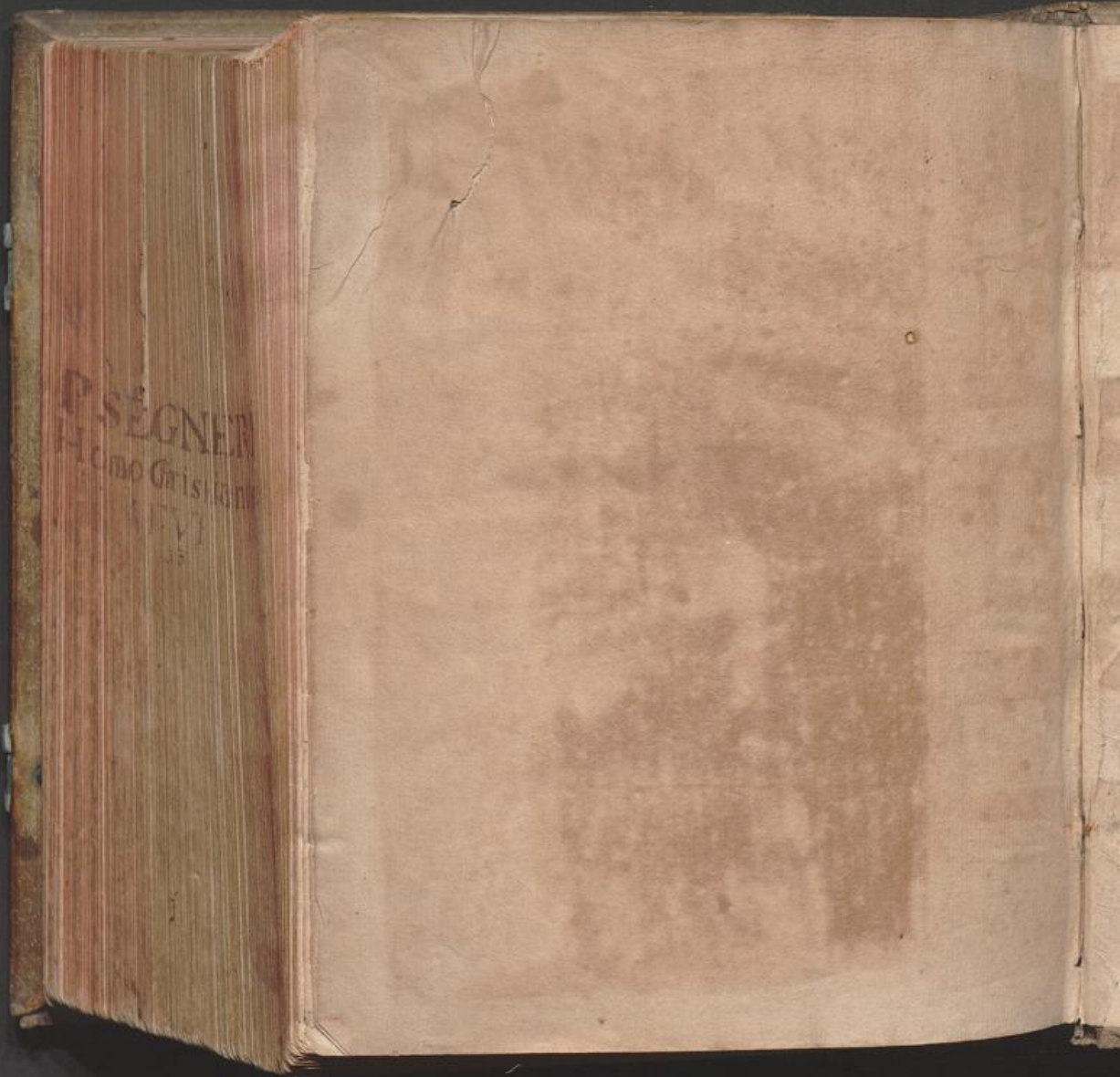

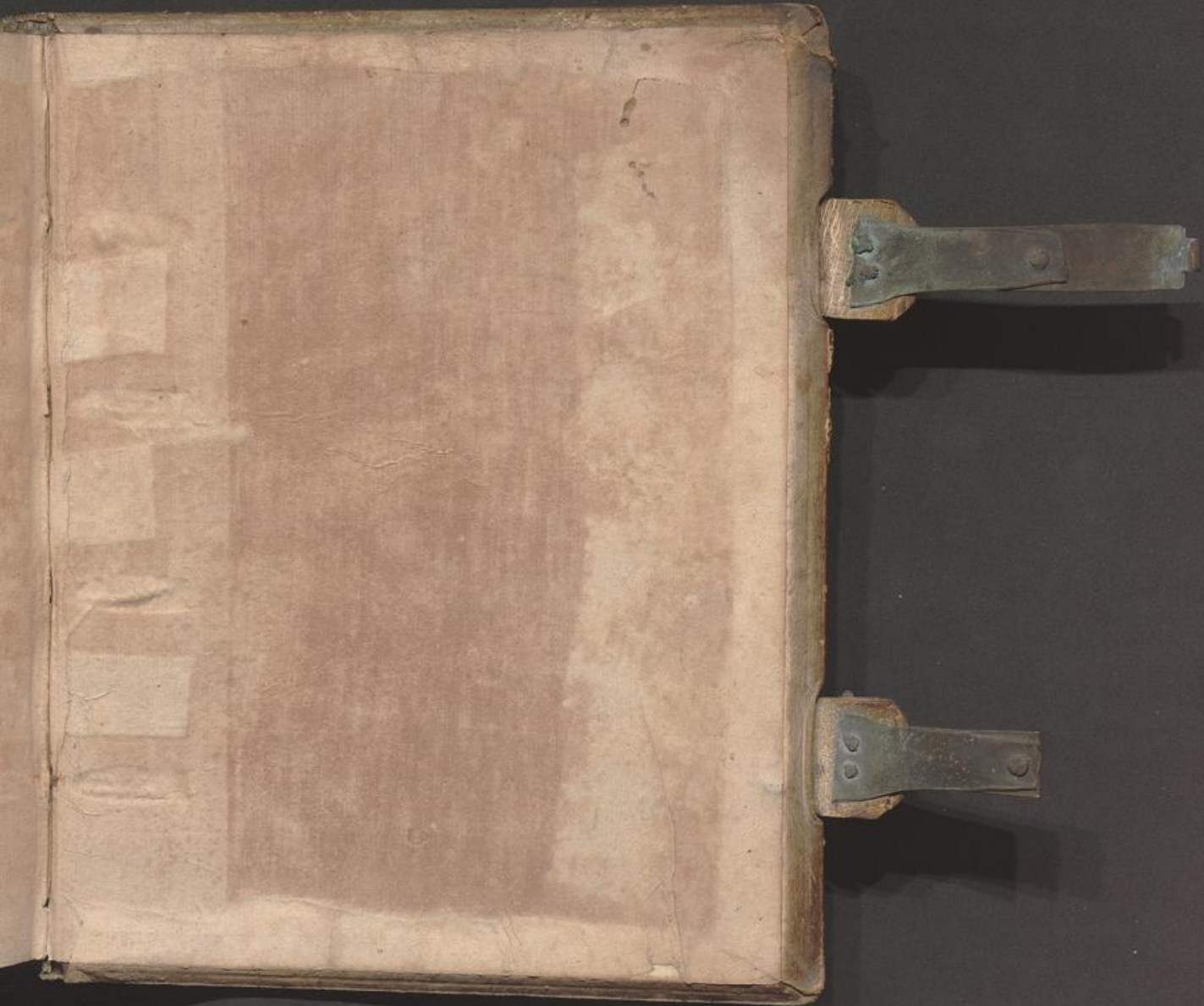
P. SEGNEN
Homo Christianus

Th
2671